

İNCİL

İNCİL

İncil – Tolışi zıvon
(Əhdi-Cədid)
İminə nəşr

© İncil – tərcumə KŞ 2019

Xəriton © Horas Noulz (Horace Knowles) BFBS, 1954, 1967, 1972

Mındəricot

Vəsə iv
Kitobon nomon, kırtə nomon, semonon vii
1. Çe Mattə nəql kardə Şoyə Xəbə 1
2. Marki nəql kardə Şoyə Xəbə 44
3. Çe Lukə nəql kardə Şoyə Xəbə 71
4. Çe Yəhya nəql kardə Şoyə Xəbə 116
5. Həvariyon Koon 148
6. Bə Romavıjon Nomə 189
7. Bə Korinfıjon İminə Nomə 208
8. Bə Korinfıjon Dıminə Nomə 226
9. Bə Qalatiyəvıjon Nomə 238
10. Bə Efesıjon Nomə 245
11. Bə Filipıjon Nomə 251
12. Bə Kolossıjon Nomə 256
13. Bə Salonikıjon İminə Nomə 261
14. Bə Salonikıjon Dıminə Nomə 265
15. Bə Timotey İminə Nomə 268
16. Bə Timotey Dıminə Nomə 273
17. Bə Titi Nomə 277
18. Bə Filimoni Nomə 280
19. Bə İbranijon Nomə 282
20. Yağubi Nomə 296
21. Peteri İminə Nomə 301
22. Peteri Dıminə Nomə 307
23. Çe Yəhya İminə Nomə 311
24. Çe Yəhya Dıminə Nomə 316
25. Çe Yəhya Seminə Nomə 318
26. Çe Yəhuda Nomə 320
27. Bə Yəhya Nozil Bıə Vəhy 322
Luğət 344
Oko doəbıə vohidon 349
Xəriton 351

Vəsə

İncil çiçe? İncil de Xıdo Mığəddəsə Rufi ilhom doə bıə mıəllifon tərəfo nıvıştə bıə Xıdo Kəlome. In Kəlom İsa Məsihi jimoni, xıdməti, bəşəriyəti qınon arəo peqəteyro deştə xoşi bə çomex şey, mardey iyən seminə ruji bəyji bey, bə osmonon rost kardə bey barədəy.

İbranijon Nomədə 1:1-2 «Xıdo ğədimə zəmonədə de peyğəmbəron vositə vey kərə, mıxtəlif curə, ovardəşbe bəçəmə dədə-bobon. Əmma bı oxonzəmonədə Əy Deştə Zoə vositə ovardışe bəmə, Deçəy vositə ofəyəşbe kulli-aləm iyən Əy bə har çiy varis təyin kardəşbe». İsa Məsih Xıdo Kəlome. Çəy kardəyon iyən omutəyon nıvıştey Bəçəy şoqirdon ixtiyor doə be. Çe İsa ən piyə şoqird bıə Yəhya ıştə İminə Nomədə 1:1-3-nə ayonədə ıştə koy jıqo təsvir kardeydə: «Əmə sıftəku mıvcud bıə Jimoni Kəlom bıəkəsi bəyon kardeydəmon. Im həmonə Kəlome ki, əmə məsəmone Əv, deştə çəşon vindımone, seyr kardımone iyən deştə daston pexəvyemon Bəy. Im Jimon zahir be, əmənən vindımone əv, şoydəti kardeydəmon iyən de Pıə bə ico bıə, bəmə zahir bıə zolə jimoni bəşmə bəyon kardeydəmon. Əmə bəşmə ıştə vindəy iyən ıştə məsəy bəyon kardeydəmon ki, şımənən deyəmə xanboz bıbən, əmənən de Pıə iyən Deçəy Zoə İsa Məsihi xanbozimon».

İsa həvariyon Deəy əloğəyn bıə məlumoton sıftədə şifohi qəp jəşonbe. Soron dəvarde bəpeştə ın məlumoton noğo doyro əvoni nıvışte vocib be.

Peter ıştə Dıminə Nomə 1:12-21-ədə jıqo nıvışteydə. «Bı səbəb az hejo ımoni bəşmə yod vardeydəm, hərçənd şımə ımoni zıneydon iyən ıştə soyb bıə həğiğətədə sabitğədəmiyon. Az bı andomədə jiyə mıddətədə ımoni bəşmə yod vardey iyən şıməni çəşnavi kardey səhey hisob kardeydəm. Oxo az zıneydəm in andomi tərq kardeyro bomı vaxt həni neze, çəmə Rəbb İsa Məsihi oşko kardışe ımi bəmı. Bı səbəb dastpoçə beydəm ki, az ın dınyo tərq karde bəpeştən şımə hejo ımoni bə yod biyənən. Əmə Rəbb İsa Məsihi ğudrəti iyən zuhuri bəşmə bəyon kardeədə pesoxtə bıə əfsonon əsos nıqətımone. Əmma əmə ıştən şoyd bimon Bəçəy yolyəti. Əy izzət iyən şərəf ğəbul kardışe Pıə Xıdoku, Yolə Ehtişom Soybiku jıqo qıləy sədo oməy Boəy: "Im Çımı azizqiromiyə Zoəy, Çəyku rozim". Əmənən məsəmone osmono omə ın sədo, mığəddəsə bandədə Deəy ivırədə beədə. Im əməni həniyən vey əmin kardeydə ki, peyğəmbəron sıxanon bə vırə rəsəyn. Imon toykiyə vırədə bə şəvəx jə çoy oxşeydən. Maştəvo rujobə astovə bəşmə dılon pemencə bı sıxanon dığğət kardeydonbo, çok kardeydon. Har çiysə bənav ımi zınəninişon ki, Mığəddəsə Nıvıştəyonədə bıə peyğəmbərəti sıxanon hiç qıləyni peyğəmbəri ıştəniku oməni.

Oxo peyğəmbərəti kardey hiç vaxti de insoni irodə bıəni, intasi de Mığəddəsə Rufi vositə səbəro kardə bıə insonon Xıdoku omə sıxanon votəşone».

Yəhya ıştə nom doə bıə kitobi bə ğələm se səbəbi çı kitobi 20:30-31-nə ayonədə jıqo oşko kardeydə. «İsa Iştə şoqirdon çəşi vədə həniyən co ələmətоn nişo kardışe ki, bı kitobədə nıvıştə bıənin. Əmma ımon əve nıvıştə bıən ki, şımə imon biyən ki, İsa Məsihe iyən Xıdo Zoəy, Deçəy nomi bə jimoni molik bıbən».

Lukə isə ıştə zınəyon nıvışteyədə məğsəd çəy nom doə bıə kitobi 1:1-4-nə ayonədə oşko kardeydə. «Hurmətinə Teofil, çandə odəmon cəhd kardəşone çəmə arədə icro kardəbıəyon tarıxçə bınıvıştın. Çoknə ki sıftəku jıqo bə Kəlomi şoyd bıəkəson iyən xıdmət kardəkəson ımi boəmə nəql kardəşone. Əve az diyə kardıme ki, harçi lap sıftəku de dığğəti tədğığ karde-karde dumoyəndı təsvir bıkəm botı, bıdə tı bızını ıştı sə təlimi ğoymə pobasti be».

Lukə Həvariyon Koon kitobiyən mıəllife. Bı kitobədə de İsa əloğəyn bıə vəhyon, İsa mardey iyən bəyji bey bəpeştə Çəy şoqirdon kardəyon barədə məlimot doydə.

Həvari Paul isə ıştə nıvıştə nomonədə bo Şoyə Xəbə pevılo kardeyro bə səyohəton beşeədə tojə imoniyə icmon çoknə bino beyku bəhs kardeydə. İncilədə bıə nomon həvari Paul iyən Rəbb İsa əmandə şoqirdon tərəfo nıvışteyədə məğsəd əve ki imoniyə icmon bə İsa təlimon mıvofiğ jimon kardeyro səbəro bıkən iyən bəçəvon və beşə işkilon ehdəo omey barədə bəvon ro nişo bıkən. İsa Məsihi təlimi nığıl-nığıli təsvir kardə ın nomon İncili co kitobon ğəzinə de Mığəddəsə Rufi doə vəhyi nıvıştə bıən. Oxo İsa Iştən jıqo votəşbe. «İntasi Vəsodətəvon, çe Pıə Deçımı nomi vığandə Mığəddəsə Ruf har çiy obəmute bəşmə iyən Çımı votə həmə sıxanon bəşmə yod bəvarde» (Yəh.14:26).

«Çımı boşmə Pıəku vığandə Vəsodətəvon – Pıəku beşə həğiğəti Ruf omeədə Çımı barədə şəhodət bəkarde» (Yəh.15:26).

«Hələ çımı bəşmə votəninə vey sıxan hestıme, əmma şımə esət əvoni ğəbul karde nıbəzıneşon. İntasi Əv – həğiğəti Ruf omeədə səbəro bəkarde şıməni bə har həğiğəti. Oxo Iştəku hiçiy nıbəvote, çiç bıməso, əy bəvote iyən oməvədə bıəyon bəvote bəşmə. Əv Mını izzətin bəkarde, çumçıko Çımı sıxanon pebəqəte bəşmə bərosne» (Yəh.16:12-14).

İncili oxoədə doə bıə Vəhy Kitobi isə çəş kardə bıə de ğəziyon əloğəyn bıə peyğəmbərətiyon barədə qəp jəydə. İncil 27 kitobədə iborəte. Çımon həmməy de Mığəddəsə Rufi ilhom sə mıəllifon nıvıştəyonin. Həvari Peter ıştənən həvari Pauli nomon Mığəddəsə Nıvıştəyon ğəzinə ğəbul karde barədə oşko nıvışteydə. «Əy ıştə həmə nomonədə bı barədə nıvıştəşe. Bı nomonədə çətin sərəsənin bıə kali çiyon hestin; nodonon iyən sabitğədəmnıbə odəmon co Nıvıştəyon təhrif karde ğəzinə, ımoniyən təhrif kardeydən bəştə həlok bey səbəb beydən» (2Pet.3:16).

2Tim.3:16-17-də votə bey ğəzinə «Mığəddəsə Nıvıştəyon həmməy Xıdoku ilhom səşone iyən təlim, mızəmmət, islo, salehətiro koməqəti kardeydən ki, jıqonə Xıdo xıdmətəvon hartərəfə təchiz kardə bıbu iyən bo har çokə koyro hozı bıbu».

İncili İsa Məsihi jimoni təsvir kardə iminə çoqlə kitobi bə har qıləyni Şoyə Xəbə votə beydə. Çe Mattə nəql kardə Şoyə Xəbə, Marki nəql kardə Şoyə Xəbə, çe Lukə nəql kardə Şoyə Xəbə, çe Yəhya nəql kardə Şoyə Xəbə. Çumçıko Xıdo Bəştə təbiəti molik bıə de İsa Məsihi vositə Adəmi iyən Həvo qıno hıcubətədə Xıdo iyən insoni arədə dəqardə mınosibəti aşti kardışe. Qıno arəo peqəteyro qınoynə bəşəriyəti əvəzi

mığəddəsə ğırboni ğəzinə İsa Iştə Coni çomexədə ğırbon doşe, seminə ruji bəyji be, demiyən xılos kardışe bəşəriyəti ruhaniyə marde məhkumiyətiku. Rəbbi Deştə andomi ğırbon doy çe insoni qıno əvəzış doy, qıno iyən marde çanqo roxnişe inson. İncili kitobon Şoyə Xəbə nom səy səbəbən ıme. Şoyə Xəbə kitobon har qıləyni etiboyn, Xıdo tərəfo ilhom doə bıə, səlohiyətin bıə iyən vohidə xılosi Şoyə Xəbə bınəçon əvəzış nıbə qıləy noxtəyi-nəzəro oşko kardeydə. In çoqlə kitobon, xısusən, Rəbbi bə çomex kəşə bey iyən seminə ruji bəyji bey barədə bıə ğəziyon ətrofin ıştənədə cəm kardeydə. Şoyə Xəbə Kitobon har qıləyni seqlə əsos yolə məğsədi nəzədə qəteyro bə ğələm sə bıə:

1. Şoyə Xəbə rosniyey (Mark 1:1, Yəh.21:30-31).
2. İmoni mıdofiə (Lukə 1:3-4).
3. Təlimon (Mat.7:28-29).

İncil çəmə era iminə əsrədə çə vaxton əsos zıvon bıə Yunanə zıvonədə nıvıştə bıə. De tosə 15-nə əsri çap kardə vositon nıbeyro İncili iminə nusxon de dasti nıvıştə bıəbin. Lap sıftədə nıvışteyro lenəo hozı kardə bıə iyən papirus votə bıə qıləy nov koğəz oko doə beydəbe. Çəyo şe-şe papirus de həyvonə pusto hozı kardə bıə perqamenti əvəz kardə be. İncili kanə nusxon əhəmiyətinə qıləy hissə esət çəmə dastədəy. In kitobon həmməy çəmə era 100-nə sorisən bənav nıvıştə bıən, qıləy kitobi formədə qırdə kardəbey mıyyən mıddət dəkəşe. İncil sıftəku de tosə oxoy İsa Məsihiku bəhs kardeydə. Məsihi Şəxsiyət, dınyoədə jiyə vaxtonədə çiç kardəşbe, esət çiç kardeydə iyən oməvədə kardənin bıə koon barədə bıə movzuyon de iyəndı vey əloğəynin. İsa bəyon kardeydəbe ki, Məsih Azim.

«Çəyo İsa omәy Bəştə perəsə Nazaret, hejo karde ğəzinə Şanbə ruji dəşe bə sinaqoq. Bo Mığəddəsə Nıvıştəyon handeyro Əv əşte bə səpo. Bəy doşone Yeşayə peyğəmbəri kitob. Əy okardışe tumar, pəydo kardışe ə vırə ki, jıqo nıvıştə bıəbe əyo: Rəbbi Ruf Çımı səpeye;

Çumçıko Əy məsh kardışe Mı ki,
Şoyə Xəbə bırosnım bə fəğıron.
Vığandışe ki, elon bıkəm bə əsiron ozodi doy,
Okəm kuyə çəşon,
Əzobkəşon vadəm bə ozodi,
Vığandışe ki, bəyon bıkəm Rəbbi lutfi vaxti».

Qulil kardışe tumar, doşe əv bə xıdmətəvoni, nışte. Sinaqoqədə bıəkəson həmməy sərutışone Bəy ıştə nəzəron. Əv dəmande deyəvon qəp jəy: «Imruj bə vırə rəsəy şımə məsə ın Mığəddəsə Nıvıştəy» (Lukə 4:16-21).

Kitobon nomon, kırtə nomon, semonon

	Kitobon nom	Kırtə nom	Semon
1	Çe Mattə nəql kardə Şoyə Xəbə	Mat.	28
2	Çe Marki nəql kardə Şoyə Xəbə	Mark	16
3	Çe Lukə nəql kardə Şoyə Xəbə	Lukə	24
4	Çe Yəhya nəql kardə Şoyə Xəbə	Yəh.	21
5	Həvariyon Koon	Həv.	28
6	Pauli bə Roməvıjon Nomə	Rom.	16
7	Pauli bə Korinfıjon İminə Nomə	1Kor.	16
8	Pauli bə Korinfıjon Dıminə Nomə	2Kor.	13
9	Pauli bə Qalatiyəvıjon Nomə	Qal.	6
10	Pauli bə Efesıjon Nomə	Ef.	6
11	Pauli bə Filipıjon Nomə	Fil.	4
12	Pauli bə Kolossıjon Nomə	Kol.	4
13	Pauli bə Salonikıjon İminə Nomə	1Sal.	5
14	Pauli bə Salonikıjon Dıminə Nomə	2Sal.	3
15	Pauli bə Timotey İminə Nomə	1Tim.	6
16	Pauli bə Timotey Dıminə Nomə	2Tim.	4
17	Pauli bə Titi Nomə	Tit	3
18	Pauli bə Filimoni Nomə	Flm.	1
19	Bə İbranijon Nomə	İbr.	13
20	Yağubi Nomə	Yağ.	5
21	Peteri İminə Nomə	1Pet.	5
22	Peteri Dıminə Nomə	2Pet.	3
23	Çe Jəhya İminə Nomə	1Yəh.	5
24	Çe Jəhya Dıminə Nomə	2Yəh.	1
25	Çe Jəhya Seminə Nomə	3Yəh.	1
26	Çe Yəhudə Nomə	Yəhd.	1
27	Bə Yəhya nozil bıə Vəhy	Vəhy	22

ÇE MATTƏ

NƏQL KARDƏ ŞOYƏ XƏBƏ

VƏSƏ

«Çe Mattə nəql kardə Şoyə Xəbə» də İsa Məsihi jimoni barədə qəp jə beydə. Im, İsa simoədə bə dınyo omənin bıə, vəd kardə Xıloskori barədə Şoyə Xəbəy. İyo dığğət doə beydə ki, Xıdo Əhdi-Ətiqi vaxti Bəştə xəlği doə vədon de İsa vositə bə vırə rosneydə. In Şoyə Xəbə əncəx bo Yəhudi xəlği ne, bo həmə bəşəriyətiye.

Çe Mattə nəql kardə Şoyə Xəbə de səheyə dumoyəndıəti nıvıştə bıə. In kitob çe İsa moəku bey, vəftiz kardə bey, Çəy jimoni iyən xıdməti barədə bəhs kardeydə. Həmçinin mıəllif çe İsa vəzon, təlimon iyən şifo doy barədə qəp jəydə. Şoyə Xəbə çe İsa Qalileyəku bə Yerusəlim kardə səyohəti, Çəy jimonədə oxonə haftə mıddətədə bıə ğəziyon, bə çomex kəşə bey iyən de bəyji bey sə beydə.

«Çe Mattə nəql kardə Şoyə Xəbə» də İsa, Ğanuni izoh kardə iyən Xıdo Podşoəti barədə təlim doy səlohiyətış bıə yolə Ustodi ğəzinə təğdim kardə beydə. Bı kitobədə Çəy bə insonon jimon doə təlimon nıvıştə bıən.

Kitobi məzmun:

1:1–2:23 İsa Məsihi nəsıli şəcərə iyən moəku bey
3:1-12 Vəftizəkə Yəhya omemon
3:13-17 İsa Məsihi vəftiz kardə bey
4:1-11 İblisi tərəfo İsa dəvinə kardə bey
4:12–18:35 Çe İsa Qalileyədə xıdmət
19:1–20:34 Çe İsa Qalileyəo bə Yerusəlim şey
21:1–27:66 Çe İsa Yerusəlimədə bıə oxonə rujon
28:1-20 Çe İsa bəyji bey

İsa Məsihi nəsıli şəcərə

(Lukə 3:23-38)

1 İsa Məsih Davudi nəsılo, İbrahimi nəsıloye. Çəy nəsıli şəcərə jıqoye:

[2] İbrahimi pevatışe İsağ. İsağı pevatışe Yağub. Yağubi pevatışe Yəhudə iyən çəy boon. [3] Yəhudə pevatışe Tamari zandə Peres iyən Zerah. Peresi pevatışe Xesron. Xesroni pevatışe Ram. [4] Rami pevatışe Amminədav. Amminədavi pevatışe Naxşon.

Naxşoni pevatışe Səlmon. 5Səlmoni pevatışe Raxavi zandə Boaz. Boazi pevatışe Ruti zandə Oved. Ovedi pevatışe Yessey. 6Yesseyi pevatışe podşo Davud.

Davudi pevatışe Suleyman. Suleymani moə çe Uriyə jen bıəbe. 7Suleymani pevatışe Rexavam. Rexavami pevatışe Aviyə. Aviyə pevatışe Asa. 8Asa pevatışe Yehoşafət. Yehoşafəti pevatışe Yehoram. Yehorami pevatışe Uzziyə. 9Uzziyə pevatışe Yotam. Yotami pevatışe Axaz. Axazi pevatışe Hizqiyə. 10Hizqiyə pevatışe Menaşşe. Menaşşe pevatışe Amon. Amoni pevatışe Yoşiyə. 11İsrail xəlğı bə Babil surqun bıə vaxti Yoşiyə pevatışe Yekonyə iyən çəy boon.

12Babil surquni bəpeştə Yekonyə pevatışe Şealtiel. Şealtieli pevatışe Zerubbabil. 13Zerubbabili pevatışe Avihud. Avihudi pevatışe Elyaqim. Elyaqimi pevatışe Azur. 14Azuri pevatışe Sadoq. Sadoqi pevatışe Yaxin. Yaxini pevatışe Elihud. 15Elihudi pevatışe Eleazər. Eleazəri pevatışe Mattən. Mattəni pevatışe Yağub. 16Yağubi pevatışe Məryəmi şuyə Yusif. Məryəmi zandışe İsa, Məsih votəbe Bəy.

17De jıqo, İbrahimiku tosə Davudi bıə həmə nəsılon çordə nəsıle, Davudiku tosə Babil surquni çordə nəsıle, Babil surquniku tosə Məsihiyən çordə nəsıle.

İsa Məsihi moəku bey

(Lukə 2:1-7)

18Jıqo be İsa Məsihi moəku bey. Çəy moə Məryəm hoştə bıəbe bə Yusifi. Əmma çəvon ivırədə nıbə bənav məlum be ki, Məryəm Mığəddəsə Rufiku bə əğıl mandə. 19Çəy pəvəndi Yusif qıləy salehə odəmbe iyən nıpiyəşe Məryəmi cəmati dılədə rısvo bıkə, jıqo bə ğəror oməy ki, nunəke vadə əy. 20Əncəx jıqo şıneədə Rəbbi qıləy mələk hanədə çiyəy bəy, votışe: «Davudi zoə Yusif! Məryəmi boştə jen ğəbul kardeyku mətars, çumçıko çəy bətnədə bıə Korpə Mığəddəsə Rufikuy. 21Məryəm qıləy zoə bəzande, Çəy nomi İsa [a] bınə, çumçıko Əv, Iştə xəlğı çəvon qınonku xılos bəkarde».

22Əve ımon həmməy bin ki, Rəbbi de peyğəmbəri vositə votə ın sıxan bə vırə bırəsı:

23«Imeha, ənəbuəstə kinə əğılbəbolo
bəbe, qıləy Zoə bəzande, Emmanuel
bənon Çəy nomi».

«Emmanuel» sıxani məno «Xıdo deyəməy» voteye.

24Hano pebeədə Yusifi kardışe Rəbbi mələki hamye ğəzinə, ğəbul kardışe əv boştə jen. 25Əmma Yusifi nezkət nıkardışe de Məryəmi tosə ıştə Zoə moəku bey. Yusifi nom noşe bə Korpə İsa.

Mudrikə odəmon ziyorət

2 Yəhudeyə şəhr Betlehemədə Hirodi podşoəti kardə vaxti İsa moəku be. Bı vaxti mudrikə odəmon həşipeməo oməyn bə Yerusəlim 2votışone: «Çe Yəhudiyon moəku bıə Podşo koncoye? Həşipemədə vindımone Çəy astovə, oməmon Bəy bo səcdə karde». 3Imi məseədə podşo Hirod iyən Yerusəlimi həmə xəlğ norohat be. 4Hirodi qırdə kardışe xəlği sər kahinon iyən ruhani mıəllimon həmməy, parsəy çəvonku Məsih konco moəku be. 5Əvon votışone: «Çe Yəhudeyə şəhr Betlehemədə. Çumçıko de peyğəmbəri vositə jıqo nıvıştə bıə:

---

a 1:21 *İsa* ibrani zıvonədə Yeşuaye, çəy məno *Rəbb xılos kardeydə.*

1:11 2Pod. 24:14-15; 2Saln. 36:10; Yer. 27:20 **1:18** Lukə 1:26-27 **1:21** Lukə 1:31 **1:22-23** Yeş. 7:14 **1:25** Lukə 2:21 **2:2** Aşm. 24:17; Yer. 23:5; Zək. 9:9; Mark 15:2; Yəh. 1:49

6 “Ha Yəhudə zəminədə bıə
Betlehem,
Tı ən qədəli niş çe Yəhudə şəhron
dılədə,
Çumçıko ıştıku bebəşe Bəçımı xəlğ
İsraili
Qələvon bıə Hıkmdor”».
7Bəvədə Hirodi nunəke sədo kardışe
mudrikə odəmon, omutışe çəvonku çe as-
tovə çiyə səheyə vaxt. 8«Bışən, de dığğəti
bınəvən bo Korpə, pəydo kardencə bəmı
xəbə bıdən, azən bışum Bəy sədə bıkəm»
votışe, vığandışe əvon bə Betlehem. 9Əvon
podşo qəpi məse bəpeştə dəro qınin. Bə-
vədə çəvon həşipemədə vində astovə ro
nişo kardeydəbe bəvon. Astovə bə Korpə
bıə vırəy səpe rəseədə mande. 10Əvon ımi
vindeədə həniyən vey şo bin. 11Dəşin bə
kə, vindışone Korpə deçəy moə Məryəmi
ivırədə, eçıkəyn bə zəmin sədə kardışone
Bəy. Okardışone ıştə xımbon, edaştışone
Bəy baxşon – ğızıl, ətrinə ğıy iyən mirra. [b]
12Çəyo de co roy şin bəştə məmləkət, çum-
çıko hanədə Hirodi tono onıqarde barədə
çəşnavi səşonbe.

Bə Misir vitey

13Mudrikə odəmon dəro qıniye bəpeştə
Rəbbi qıləy mələk hanədə çiyəy bə Yusifi
iyən votışe: «Bəşt, peqət Korpə deçəy moə,
bıvit bə Misir. Bımand əyo tosə az bətı xəbə
doə vaxti. Çumçıko Hirod, Korpə kışteyro
dəmande bo nəve». 14De jıqo, Yusif əşte
peqətışe Korpə deçəy moə, həmonə şəvi
dəro qıniye bə Misir. 15Mande əyo tosə Hi-
rodi marde. Im be ki, Rəbbi de peyğəmbəri
vositə votə ın sıxan bə vırə bırəsı:

«Sədo kardıme Iştə Zoə Misiro».

16Hirod vindeədə ki, mudrikə odəmon
axməxi vırədə noəşone əv, bərk ğəzəbnok
be. Əy, mudrikə odəmonku omutə vaxti
nəzədə qətışe, əve doşe kışte Betlehemədə
iyən bə həndəvərədə jiyə dı sornə iyən dı
sorisə kam sinış bıə zoə əğılon həmməy.
17Jıqoən, de Yeremyə peyğəmbəri vositə
votə bıə ın sıxan rəsəy bə vırə:

18 «Qıləy sədo məsə be Ramədə,
Bəməşivən iyən yolə fəryodə sədon!
Rəhilə bəmeydə boştə əğılon,
Piyeydənişe dılvandi.
Çumçıko əvon nin həni».

Misiro bə Nazaret oqardey

19Hirod marde bəpeştə, ımeha, Rəbbi
qıləy mələk hanədə çiyəy bə Yusifi Misi-
rədə, 20votışe: «Bəşt, peqət Korpə deçəy
moə, oqard bə İsraili məhol, çumçıko
çe Korpə coni səy piyəkəson mardin».
21Əve Yusif əşte, peqətışe Korpə deçəy
moə, oqarde bə İsraili məhol. 22Əncəx
tarsəy əyo bo şey, məseədə ki, Arxela
ovaştə ıştə pıə Hirodi vırədə Yəhudeyə
podşo. Hanədə bəy xəbə doəbe ki, əv
bışu bə Qalileyə viloyət. 23Oməy Nazaret
nomədə bıə şəhrədə vırəbəvırə be. Im bə
səbəb be ki, de peyğəmbəron vositə votə
bıə ın sıxan bə vırə bırəsı, «Nazaretıj
bəvoten Bəy».

Vəftizəvon Yəhya bo İsa Məsihi ro hozı kardeydə

(Mark 1:1-8; Lukə 3:1-18; Yəh. 1:19-28)

3 Bə rujonədə Vəftizəvon [c] Yəhya vəz
karde-karde daşt Yəhudeyədə beşe bə
məydon. 2Əv jıqo voteydəbe: «Tobə bıkən!
Çumçıko Osmoni Podşoəti nez bıə». 3Im

b 2:11 Mirra – ətrinə ruyəne.
c 3:1 *Vəftizəvon* – qınon baxşeyro mərosimi icro kardə odəme. Vəftiz – qınon baxşeyro odəmi bə ov də-
noy mərosime.
2:6 2Şəm. 5:2; 1Saln. 11:2; Mik 5:2 **2:15** Huşə 11:1 **2:18** Yer. 31:15 **3:1-2** Mat. 4:17; Mark 1:15
3:3 Yeş. 40:3

ə odəme ki, Yeşayə peyğəmbəri votəşbe çəy barədə:

«Car kəşəkəsi sədo omeydə daştədə:
"Hozı bıkən Rəbbi roy,
Həmo bıkən Çəy omə roon"».

4 Yəhya dəvə paşməo olət tankardəşbe, bəştə peşti pustə kışti dəbastəşbe, çəy hardemon çəkurkə iyən daşti anqivinbe. 5 Yerusəlimi səbəson, cəmi məmləkət Yəhudeyə iyən ru İordani ətrofədə jiyəkəson həmməy omeydəbin Yəhya tono. 6 Əvon ışta qınon bə qiy qəte-qəte deçəy vositə vəftiz bin ru İordanədə.

7 Yəhya vindeədə fəriseyon iyən sadukeyon [a] veyni bo vəftiz be omeydən çəy tono, jıqo votışe bəvon: «Ha qurzon nəsıl! Ki sərosniyeşe şıməni ışta coni vəomə ğəzəbiku peroxniye? 8 Esə boən bə tobə loyiğə bəhəron bıdən. 9 Ištə dılədə fikir məkən, məvotən "çəmə pıə İbrahime". Az voteydəm bəşmə: Xıdo ğadire çı sıgono fərzənd soxte bo İbrahimi. 10 Həni təvən hozıye doon bınədə. De jıqo, çokə bəhrə nıdoə har do bırniyə iyən şodoə beydə bə otəş.

11 Az şımə tobəro şıməni de ovi vəftiz kardeydəm, əmma çımı bəpeştə omə Şəxs çımısə həniyən Ğudrətine. Az loyiğ nim jıqo Çəy şımon kırniyero, Əv şıməni de Mığəddəsə Rufi iyən otəşi vəftiz bəkarde. 12 Çəy hiyə Çəy dastədəy, Əv Ištə xəməni pebəşande, Ištə taxıli bə ambo qırdə bəkarde. Kıləşi isə onıkışiyə otəşədə bəsute».

Çe İsa vəftiz kardə bey

(Mark 1:9-11; Lukə 3:21-22)

13 Bə vaxti İsa çe Yəhya tərəfo vəftiz beyro omәy Qalileyəo bə ru İordan, Yəhya tono. 14 Yəhya piyəşe mane bıbu Bəy votışe: «Tı Mını vəftiz kardəniniş, Tı boçi omәş çımı tono?» 15 Əmma İsa cəvob doşe bəy: «Həlәlığə rozi bıbi bımi. Çumçıko əmə de jıqoy bə vırə rosniəninimon salehəti koon». Bəvədə Yəhya rozi be. 16 İsa vəftiz bencə beşe ovo. Bə vaxti osmonon obin Çəy vədə, Əy vindışe Xıdo Ruf kafte şikilədə epərəy iyən nışte Çəy səpe. 17 Imha, qılәy sədo omәy osmonono: «Im Çımı azizqiromiyə Zoəy, Rozim Çəyku».

İblisi tərəfo İsa dəvinə kardə be

(Mark 1:12-13; Lukə 4:1-13)

4 Çımi bəpeştə İsa de Rufi vositə bardə be bə daşt, iblisi tərəfo dəvinə kardeyro. 2 İsa çıl ruj-çıl şəv rujə qəte bəpeştə vəşi qəte. 3 Bəvədə dəvinəəkə nez omәy, votışe Bəy: «Qirəm Tı Xıdo Zoəşbu, əmr bıkə bı sığon peqardın bə nun». 4 İsa jıqo cəvob doşe bəy: «Jıqo nıvıştə bıə "İnson əncəx de nuni nıbəjiye, əmma əv Xıdo qəvo beşə de har kəlimə bəjiye"».

5 Çəyo iblisi vardışe Əv bə mığəddəsə şəhr Yerusəlim iyən noşe məbədi ən bılındə kumisə, 6 votışe: «Qirəm Tı Xıdo Zoəşbu, şodə Ištəni çıyo saru. Çumçıko jıqo nıvıştə bıə:

"Xıdo Bəştı xoto bəştə məlәkon əmr bəkarde ki,
Ištə dastonsə bıbən Tıni,
Ištı lınq nıqını bə qılәy sıği"».

7 İsa jıqo votışe bəy: «Həmçinin nıvıştə bıə: "Dəvinə məkə Ištə Rəbbə Xıdo"».

8 İblisi ijən petotnişe İsa bə qılәy vey barzə band. Nişo kardışe Bəy çe dınyo həmə podşoətion iyən çəvon cəh-cəlol, votışe: 9 «Qirəm Tı eçıkoş bə zəmin bəmı səcdə bıkoş, ımoni həmmə bədom Bətı».

---

a 3:7 Fərisey iyən sadukey – ımon Yəhudi dini təriqəton nomonin.

3:4 2Pod. 1:8 **3:7** Mat. 12:34; 23:33; Lukə 3:7 **3:9** Yəh. 8:33 **3:10** Mat. 7:19
3:17 Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 12:18; 17:5; Mark 1:11; Lukə 9:35 **4:1** İbr. 2:18; 4:1 **4:4** Ğanun. 8:3
4:5-6 Zəb. 91:11-12 **4:7** Ğanun. 6:16

10 İsa votışe: «Rədd bıbi, Şəyton! Nıvıştə bıə: “Bəştə Rəbbə Xıdo səcdə bıkə, əncəx Bəy ibodət bıkə”».
11 Çımi bəpeştə iblis esiyəy İsaku iyən mələkon oməyn xıdmət kardeydəbin Bəy.

İsa Bəştə xıdməti bino kardeydə

(Mark 1:14-15; Lukə 4:14-15)

12 İsa məseədə çe Yəhya həbs kardə bey, oqarde bə Qalileyə. 13 Beşe Nazareto, səbəso be Zevulun iyən Naftaliədə, qol Qalileyə kənoədə bıə Kafernaumədə. 14 Im be ki, de Yeşayə peyğəmbəri vositə votə bıə həmonə sıxan bə vırə bırəsı:

15 «Zevuluni iyən Naftali zəminon,
Dıyokəno ro,
Ru İordani ə japə,
Bıtpərəston jiyə Qalileyə –
16 Zılmotədə jiyə xəlği
Vindışe qıləy mıhtəşəmə ruşnə.
Nur peme
Mardi məskəni soğnədə bıə səbəson səpe».

17 Çə vaxtiku İsa dəmande bo vəz karde jıqo vote: «Tobə bıkən! Çumçıko Osmoni Podşoəti nez bıə».

İminə şoqirdon

(Mark 1:16-20; Lukə 5:1-11)

18 İsa qol Qalileyə kənoədə nəveədə, vindışe bə ov səl ğandə dıqlə boə – Peter nomədə bıə Simon iyən çəy boə Andrey. Im odəmon ləvesbin. 19 İsa votışe bəvon: «Boən Çımı dumo, Az şıməni jıqo ləves bəkam ki, inson bəqəteşon». 20 Əvon dərhol şodoşone sələn, şin Çəy dumo. 21 İsa şe çəvrəyku bənav vindışe əleydə dıqlə boə – Zavday zoə Yağub iyən çəy boə Yəhya. Əvon deştə pıə Zavday ivırədə kulosədə ıştə sələn səbəro kardeydəbin. İsa sədo kardışe əvon. 22 Əvonən dərhol haştışone kulos iyən ıştə pıə, şin Çəy dumo.

İsa bə noxəşinon şifo doydə

(Mark 3:7-12; Lukə 6:17-19)

23 İsa səkuyəşe həmə Qalileyə, çəvon sinaqoqonədə təlim omuteydəbe, vəz karde-karde Osmoni Podşoəti Şoyə Xəbə, iyən şifo doydəbe xəlği arədə bə har curə noxəşi iyən mərəzi. 24 Çəy barədə bıə xəbə pevılo be bə həmə Suriyə. Əve vardeydəbin çe İsa tono har curə noxəşinon iyən iztirob kəşəkəson, cını qətəkəson, epileptikon iyən iflicon. Əyən şifo doşe bəvon. 25 Yolə izdihom şeydəbe çe İsa dumo Qalileyəo, Dekapoliso, Yerusəlimo, Yəhudeyəo iyən ru İordani çə japəo.

Çe İsa Bandisə vəz

5 İsa vindışe izdihom peşe bə band. Əv nıştencə şoqirdon oməyn Çəy tono. 2 İsa dəmande bo təlim omute, votışe:

Baxtəvər bıəkəson

(Lukə 6:20-23)

3 «Çı baxtəvərin ruhən kosibon!
Çumçıko Osmoni Podşoəti çəvone.
4 Çı baxtəvərin kədərin bıəkəson!
Çumçıko əvon dılvandi pəydo bəkarden.
5 Çı baxtəvərin həlim bıəkəson!
Çumçıko əvon zəmini irs bəsten.
6 Çı baxtəvərin bo salehətiro vəşi-təşi bıəkəson!
Çumçıko əvon si bəben.
7 Çı baxtəvərin mərhəmətin bıəkəson!
Çumçıko bəvon mərhəmət kardə bəbe.

4:10 Ğanun. 6:13 **4:12** Mat. 14:3; Mark 6:17-18; Lukə 3:19-20 **4:13** Yəh. 2:12 **4:14-16** Yeş. 9:1-2 **4:17** Mat. 3:1-2 **4:23** Mat. 9:35; Mark 1:39 **5:4** Yeş. 61:1-3 **5:5** Zəb. 37:11 **5:6** Yeş. 55:1-2

8 Çı baxtəvərin təmizədıl bıəkəson!
Çumçıko əvon Xıdo bəvinden.
9 Çı baxtəvərin sulh eğandəkəson!
Çumçıko Xıdo fərzəndon bəvoten bəvon.
10 Çı baxtəvərin salehəti roədə rımuz kardə bıəkəson.
Çumçıko Osmoni Podşoəti çəvone.
11 İnsonon Bəçımı qorə şımənı təhğir iyən rımuz kardeədə, du vote-vote bəşmə har curə bıhton şodoədə, şımə çı baxtəvərişon!
12 Şo bıbən iyən şoyvo bıkən! Çumçıko osmononədə şımə mıkofot yole. Oxo şıməsə bənav omə peyğəmbəronən jıqo rımuz kardəşone.

Nemek iyən nur

13 Şımə zəmini dimi nemekiyon. Əmma nemek ıştə təmi qin bıko, bəy de çiçi təm doy bəbe? Bəvədə bə benton şodoə bəbe, bo co qıləy çiy bəvəc əvoni, ğərəyz insonon lınqi jiyədə mandey.
14 Şımə çe dınyo nuriyon. Bandi sədə dutə bıə şəhr niyoni mande əzını. 15 Hiç kəs vəşə çoy ğabi, yaanki yonqo jiyədə nıbəno. Bərəks, əy bə çodon bəno ki, bə kədə bıəyon həmməy ruşnə səğandı. 16 Jəqoən bıdə şımə nur insonon vədə jıqo dəvəşı ki, əvon şımə xəymandə koon bıvindın, bəşmə osmononədə bıə Pıə izzət bıdən.

Bə Mığəddəsə Nıvıştəyon əməl kardey

17 Zən məkən ki, Az Tovrati iyən Peyğəmbəron Kitobon ləğv kardeyro oməym. Az əvoni ləğv kardeyro ne, bo təmom karde oməym. 18 Rosti voteydəm bəşmə: osmon iyən zəmin dənıvardə nışə, har çiy bə vırə nırəsə, Tovrato ən qədə hərf, yaan qıləy noxtə jıqo ni əbını. 19 De jıqo, ki ləğv bıko çı əmron ən qədə qılə iyən jıqo omuto bə co kəson, əv Osmoni Podşoətiədə ən ruk hisob kardə bəbe. Əmma ki ın əmron bə vırə bırosno iyən bə co kəson omuto, əv Osmoni Podşoətiədə ən yol hisob kardə bəbe. 20 Imi voteydəm bəşmə: şayət şımə salehəti ruhani mıəllimon iyən fəriseyon salehətisə vey nıbo, bə Osmoni Podşoəti əslo dəşe əzıniyon.

Ğıyz iyən ğətli barədə təlim

21 Şımə məsəone ğədimə zəmonədə votəşone bə insonon “Ğətl məkə, harki ğətl bıko, bə mıhokimə məruz bəmande”. 22 Az isə bəşmə voteydəm ki, bəştə boə ğıyzin bıə har kəs bə mıhokimə məruz bəmande. Ki bəştə boə “axməx” bıvoto, bə Ali Şurə hıkmi məruz bəmande. Ki bəştə boə “səfe” bıvoto, bə cəhənnımi otəşi məruz bəmande. 23 Bə səbəb ıştə baxşə bə ğırbonqo vardə vaxti bəştı yod dəşo ki, ıştı boə bəştı vəynə qıləy şikat hestışe, 24 ıştə baxşə ğırbonqo vədə bınə, sıftə bışi dust bıbi deştə boə çəy bəpeştə boy, ıştə baxşə edaşt. 25 Harki tını ittıhom kardeydəbu, roədə beəsə rəyrə rozi bıbi deəy, bıdə əv tını hakimi tono nıbə, hakimən tını bə mıhofizəəkə nıdə iyən şodoə məbi bə zindon. 26 Rosti voteydəm bətı: çəyo əslo benıbəşeş, de ki ıştə oxon kopuq-ğuruşi nıdoş.

Zino iyən təloği barədə təlim

27 Şımə məsəone, votəşone “Zino məkə”. 28 Az isə bəşmə voteydəm, de şəhvəti bə jeni diyə kardəkəs, həni ıştə dılədə deəy zino kardeydə. 29 Qirəm ıştı rostə çəş tını bə yavə ro okırneydəbu, bekə əy şodə.

5:8 Zəb. 24:3-4 **5:10** 1Pet. 3:14 **5:11** 1Pet. 4:14 **5:12** 2Saln. 36:16; Həv. 7:52-53
5:13 Mark 9:50; Lukə 14:34-35 **5:14** Yəh. 8:12; 9:5 **5:15** Mark 4:21; Lukə 8:16; 11:33 **5:16** 1Pet. 2:12
5:18 Lukə 16:17 **5:21** Beşe. 20:13; Ğanun. 5:17 **5:25-26** Lukə 12:58-59
5:27 Beşe. 20:13; Ğanun. 5:18 **5:29** Mat. 18:9; Mark 9:47

Çumçıko ıştı andomi iqlə uzvi məhv be botı çoke, həmə andomi bə cəhənnım şodoə beysə. 30Qirəm ıştı rostə dast tını bə yavə ro okırneydəbu, əy bıbırın şodə. Çumçıko ıştı andomi iqlə uzvi məhv be botı çoke, həmə andomi bə cəhənnım şodoə beysə.

31"Harki ıştə jeni beko, təloği koğəzi bıdə bəy" votə bıə. 32Az isə bəşmə voteydəm ki, ğərəyz cinsiyə beəxloğəti de co qıləy səbəbi ıştə jeni bekardə har kəs əy bə zino vadar kardeydə. De beşə jeni kəxıvand bıəkəsən zino kardeydə.

Ğəssəm hardey barədə təlim

33İjən məsəone ğədimə vaxtonədə votəşone bə odəmon "Duyəvojə ğəssəm məhə, əmma ıştə ğəssəmon Rəbbi vədə bə vırə bırosın". 34Az isə bəşmə voteydəm ki, ğətiyən ğəssəm məhən, nə bə osmoni, çumçıko əv çe Xıdo taxte; 35nə bə zəmini, çumçıko zəmin Çəy lınqon jiyədə bıə kətıle, nəən bə Yerusəlimi, çumçıko əvrə çe yolə Podşo şəhre, 36nə bəştə səy, çumçıko tı hətto qıləy muyən sipi, yaanki siyo karde əzınış. 37Əncəx bıdə şımə votə "bəle, bəle", "xəyr, xəyr" bıbu. Çımisə ziyodəyon şərikuy.

Xısus məstənən

(Lukə 6:27-36)

38Şımə məsəone, votəşone "çəşi əvəzi çəş, dandoni əvəzi dandon". 39Az isə bəşmə voteydəm ki, bə bevəci kardəkəsi vəynə məmand. Bərəks, bəştı rostə diməkukə silli bıjənon, ə qılən bıqordın bo silli jəy. 40Əqər şəxsi tını bə məhkəmə bıdo, bıpiyışe ıştı şəy peqətey, ıştə səpenə olətiyən bıdə bəy. 41Əqər şəxsi tını bo i mil ro şey məcbur kardeydəbu, tı deəy dı mil ro bışi. 42Ištıku jıçiy piyəkəsi piyə çiy bıdə bəy, ıştıku ğarz piyəkəsi ıştə səyku məkə.

Bıpiyən ıştə deşmenon

43"Şımə məsəone, votəşone bıpiy ıştə hamsiyə iyən nifrət bıkə bəştə deşmeni". 44Az isə bəşmə voteydəm ki, bıpiyən ıştə deşmenon, dıvo bıkən bo şıməni rımuz kardəkəson. 45Jıqoən, şımə ıştə osmononədə bıə Pıə fərzəndon bəbeşon. Çumçıko Əv hıkm kardeydə Bəştə həşi pemu həm bevəcə odəmon, həmən çokə odəmon səpe, ıştə voşiyən ekardeydə həm salehon, həmən saleh nıbəkəson səpe. 46Qirəm piyeydonebu əncəx şıməni piyəkəson, çımi bəşmə çı foydə bəbe? Doyənəqırdəəkonən jıqo kardeydənin? 47Qirəm əncəx bəştə boon səlom doydonbu, çiç ziyodə kardeydon co kəsonsə? Beimononən jıqo kardeydənin? 48Mılxəs, şımə Osmoni Pıə kamil bey ğəzinə şımənən kamil bıbən.

Sədəxə doy barədə

6 Hodi bıbən, şımə salehə ko kardeədə insonon vədə bəvon nişo kardeyro məkən ımi. Neysə ıştə osmononədə bıə Pıəku mıkofot nıbəsteyon.

2Bı səbəb sədəxə doəsə ıştə navədə de şeypuri sədo car məkəş. Çumçıko dıdimə odəmon sinaqoqonədə iyən kuçonədə jıqo kardeydən ki, odəmon əvoni tarif bıkən. Rosti voteydəm bəşmə: əvon səşone ıştə mıkofot. 3Əmma tı sədəxə doəsə, bıdə ıştı çəpə dast nızn, rostə dast çiç kardeydə. 4Bıdə ıştı doə sədəxə niyoni bımandı. Ištı niyoniədə bıəyon vində Pıə çəy əvəzi bədo bətı.

5:30 Mat. 18:8; Mark 9:43 **5:31-32** Ğanun. 24:1-4; Mat. 19:7-9; Mark 10:4,11-12; Lukə 16:18; 1Kor. 7:10-11
5:33 Lev. 19:12; Aşm. 30:2; Ğanun. 23:21 **5:34-35** Zəb. 48:2; Yeş. 66:1; Mat. 23:22; Yağ. 5:12
5:38 Beşe. 21:23-25; Lev. 24:20; Ğanun. 19:21 **5:43** Lev. 19:18 **5:48** Lev. 19:2; Ğanun. 18:13
6:1 Mat. 23:5

Dıvo karde barədə təlim

(Lukə 11:2-4)

5 Şımə dıvo kardə vaxti bənə dıdimə
odəmon məbən. Çumçıko jıqo odəmon
bəpiyeşone pemandın sinaqoqonədə iyən
kuçə səonədə dıvo bıkən ki, odəmon bıvin-
dın əvoni. Rosti voteydəm bəşmə: əvon
həni səşone ıştə mıkofot. 6 Əmma tı dıvo
kardeəsə dəşi bəştə otağ, bıbast kəybə,
dıvo bıkə bəştə niyoniədə bıəyon vində
Pıə. Ištı niyoniədə bıəyon vində Pıə bədo
bətı mıkofot.

7 Dıvo kardeədə bənə bıtpərəston be-
mənoə sıxan məkən. Çumçıko əvon jıqo
zıneydən ki, vey sıxan bıkon məsə bəben.
8 Şımə bənə bəvon məbən! Çumçıko şımə
Pıə şımə Çəyku piyəysə bənav zıneydə bə
çiçi ehtiyoci hestıone. 9 Bı səbəb şımə jıqo
dıvo bıkən:

"Çəmə Osmononədə bıə Pıə,
Mığəddəs qətə bıbu Ištı nom,
10 Ištı Podşoəti bo,
Osmononədə Ištı irodə çoknə bə vırə
rəseydə
Zəminisən jəqo bə vırə bırəsı.
11 Çəmə ımrujnə ruzi bırosın bəmə.
12 Bəmə bevəci kardəkəson əmə baxşe
ğəzinə
Tınən bıbaxş çəmə kardə bevəciyon.
13 Dəvinə məkə əməni,
Əmma peroxın əməni şəriliku.
Çumçıko podşoəti, ğudrət iyən
izzət
Zol Ištıne. Amin". [a]

14 Qirəm şımə co insonon kardə bevəciyon
bıbaxşon, şımə Osmoni Pıən şıməni bə-
baxşe. 15 Ehanə şımə co insonon nıbaxşon,
şımə Pıən şımə kardə bevəciyon nıbəbaxşe.

Rujə barədə təlim

16 Rujə qətə vaxti bənə dıdimə odəmon
ğəmqin mənəvən. Əvon ıştə rujə bə inso-
non nişo doyro ıştə diyənon ekardeydən.
Rosti voteydəm bəşmə: əvon səşone ıştə
mıkofot. 17 Əmma tı rujə qəteədə bəştə səy
ruyən dəsu iyən bışışt ıştə dimi. 18 Jıqo ki,
bə insonon ne, bəştə niyoniədə bıə Pıə
rujəyn bıçiy. Niyoniədə bıəyon vində Pıə
bədo bətı mıkofot.

Tənxo barədə təlim

(Lukə 11:34-35; 12:33-34; 16:13)

19 Bı dınyoədə boştə tənxo qırdə məkən.
Əyo mırğunə iyən pos məhv bəka əvoni,
yaan dızdon dəbəşen bədızden. 20 Çımi
əvəzi osmonədə boştə tənxo qırdə bıkən.
Əyo, nə mırğunə, nə pos məhv bəka əvoni,
nəən dızdon dəbəşen bədızden. 21 Çumçıko
ıştı tənxo konco bıbo, ıştı dılən əyo bəbe.

22 Çəş həmə andomi çoye. Qirəm ıştı çəş
xəş bıbo, ıştı həmə andomən ruşin bəbe.
23 Ne, qirəm ıştı çəş noxəş bıbo, ıştı həmə
andom toyki bəbe. Qirəm bətıku bıə "nur"
toyki bıbo, zılmot çanədə yole!

24 Hiç kəs bə dıqlə əğə ğollığ karde əzını:
ya bə qıləy nifrət bəkarde, bəpiyeşe ə qıləy-
ni, yaan bə qıləy band bəbe, məhəl nıbəno
bə ə qıləyni. Şımə ğollığ karde əzıniyon,
həm bə Xıdo, həmən bə tənxo [b].

Ğəyğu məkəşən

(Lukə 12:22-32)

25 Bı səbəb bəşmə voteydəm: boştə coni-
ro ğəyğu məkəşən ki, "Çiç bahardemon?",
yaan "Çiç pebəşomemon?" iyən boştə an-
domiro ki, "Çiç tanbəkardemon?" Con
hardeysə, andom tankardeysə həniyən

---

a 6:13 Kali dastınıvıştəyonədə ın ayə ni.
b 6:24 *tənxo* – arami zıvonədə *mamon*.
6:5 Lukə 18:9-14 **6:14-15** Mark 11:25-26 **6:19** Yağ. 5:2-3

vocib ni? 26Diyəkən bə osmoni pərəndon: əvon nə kaşteydən, nə dıveydən, nəən anbonədə oqəteydən. Əmma şımə Osmoni Pıə bəvon hardehəş doydə. Şımə çəvonsə həniyən ğıymətin nişon? 27Şıməhon kom qıləyni de ğəyğu kəşe, ıştə umri hiç nıbo i ləz dıroz karde bəzıne? 28Boçi bo oləti ğəyğu kəşeydon? Bunən çoknə yol beydən daşti zənbəğon: əvon nə zəhmət kəşeydən, nəən ter rışteydən. 29Əncəx ımi bəşmə voteydəm ki, ıştə həmə cəh-cələli dılədə bıa Suleymani jıqo, bənə çımon qıləyni tankardəşnıbe. 30Ha imoni kam bıəkəson, ımruj hest bıa maştə bə kiyə şodoə bıa daşti aləfi Xıdo jıqo tankardovneydəbu, şımə ni tankardovniye həniyən yəğın ni? 31De jıqo, ğəyğu məkəşən "Çiç bahardemon?", "Çiç pebəşomemon?", yaan "Çiç tanbəkardemon?" 32Çumçıko dınyo xəlğon nəveydən bıçımon həmməy. Həğiğətən, şımə Osmoni Pıə zıneydə ki, ımon həmməy bəşmə lozimin. 33Əve şımə sıftə bo Xıdo Podşoəti iyən Bəçəy salehəti bınəvən. Bəvədə ımon həmməy əlovə doə bəben bəşmə. 34De jıqo, bo maşkinə ruji ğəyğu məkəşən. Çumçıko maşkinə ruj boştə ğəyğu bəkəşe. Har ruji yamənəti bə həmonə ruji vəse!

Mıhokimə barədə təlim

(Lukə 6:37-42)

7 Mıhokimə məkən ki, şıməniyən mıhokimə nıkən. 2Çumçıko şımə de kon hıkmi mıhokimə bıkon, deəyən mıhokimə kardə bəbeşon. Şımə de çiçi bıpamyon, boşmənən deəy bəpamyen. 3Boçi tı bəştə boə çəşədə bıa puşi diyə kardeydəş, əmma ıştə çəşədə bıa buruzi hiss kardeydəniş? 4Iştı çəşədə buruz be-be çoknə bəştə boə vote bəzıneş: "Bıdə bekəm ıştı çəşədə bıa puşi!" 5Ha dıdimə odəm, sıftə ıştə çəşo buruzi bekə, bəvədə çok bəvindeş ki, boə çəşədə bıa puşi çoknə bekarde bəbe. 6Mığəddəs bıəyon mədən bə sıpon iyən ıştə mırvarion şomədən bə xuqon və, çumçıko əvon ımoni deştə lınqon bahasten, obəqarden şıməni pıtıpoə bəkarden.

Jimoni əsosə ğaydon

(Lukə 11:9-13)

7Bıpiyən, doə bəbe bəşmə, bınəvən, pəydo bəkardeyon, kəybə bıkuyən, okardə bəbe boşmə. 8Çumçıko har piyəkəs bəste, nəvəkəs pəydo bəkarde, kəybə okardə bəbe bo kuyəkəsi. 9Şımə arədə jəqo qıləy odəm heste ki, çəy zoə çəyku nun bıpiyışe, əv sığ bıdə bəy? 10Yaanki moy bıpiyışe, əv mor bıdə bəy? 11De jıqo, şımə bevəc be-be bəştə fərzəndon çokə baxşon doy zıneydəşon, şımə osmononədə bıa Pıə Çəyku bə piyəkəson çokə baxşon doy çanədə yəğıne!

12Şımə piyeydone insonon deşmə çoknə rəftor bıkən, şımənən deyəvon jəqo rəftor bıkən. Çumçıko Ğanun iyən Peyğəmbəronən hejo ımi voteydən.

Bə jimon bardə ro

(Lukə 13:24)

13Tanqə bəyku dəşən. Çumçıko bo həlok be bardə bə hovuje iyən çəy ro hırhovuje. Çəyo dəşəkəson veyin. 14Əmma bə jimon bardə bə tanqe iyən çəy ro tanqıvoje, əy pəydo kardəkəson kamin.

Çokə bəhər iyən bevəcə bəhər

(Mat. 12:33-35; Lukə 6:43-46; 13:25-27)

15Çəş bıkən ıştəni duyəvojə peyğəmbəronku! Əvon pəsi libosədə bomen şımə tono, əmma dılətonədə əşivoə vağin. 16Şımə əvoni deçəvon vardə bəhəron bəzneşon. Siyoteğo anqı, yaan ğalğəno inci çıniye bəbe məqəm? 17Jıqoən,

6:29 1Pod. 10:4-7; 2Saln. 9:3-6 **7:2** Mark 4:24 **7:12** Lukə 6:31

har çokə do çokə bəhər bəvarde, bevəcə do isə bevəcə bəhər bəvarde. 18Çokə do bevəcə bəhər varde əzıni, bevəcə doən çokə bəhər varde əzıni. 19Çokə bəhər nıvardə har qılə do bırniyə bəbe, bə otəş şodoə bəbe. 20De jıqo, şımə deçəvon vardə bəhəron bəzneşon duyəvojə peyğəmbəron.

21Bəmı "ya Rəbb, ya Rəbb" votə har kəs bə Osmoni Podşoəti dənıbəşe, əncəx Çımı osmononədə bıə Pıə irodə bə vırə rosniyəkəs əyo dəşe bəzne. 22Vey kəson bə rujədə bəvoten Bəmı: "Ya Rəbb, ya Rəbb, məqəm əmə Deştı nomi peyğəmbərəti kardeydənıbimon? Deştı nomi cınon tojneydənıbimon? Deştı nomi anə mecuzon kardeydənıbimon?" 23Bəvədə Az bəyon bəkardem bəvon: "Ha beğanunəti kardəkəson, Az hiç vaxti zınəmni şıməni, diyəro bıbən Çımıku!"

Ağılmandə bənno iyən beağılə bənno barədə məsəl

(Lukə 6:47-49)

24De jıqo, Çımı ın sıxanon məsəkəs, bəvon əməl kardəkəs ıştə kəy hali səpe dutə bə ağılmandə odəmi oxşəş doydə. 25Voş voəy, ovəyzon oməyn, vavazon qınin, hıcum kardışone bə kəy. Əmma ə kə nırıjiye, çumçıko çəy bınəçə hali səpe ekardə bıə. 26Çımı ın sıxanon məsəkəs, bəvon əməl nıkardəkəs esə boy ıştə kəy ğumi səpe dutə bənə beağılə odəmiye. 27Voş voəy, ovəyzon oməyn, vavazon qınin, hıcum kardışone bə kəy. Kə rıjiye, de zəmini i be».

28İsa Iştə təlimi oroxneədə xəlğ hədəyon mande Bəçəy sıxanon, 29çumçıko bənə çəvon ruhani mıəllimon ne, bənə səlohiyət soybi təlim omuteydəbe bəvon.

İsa bə cuzaminə odəmi şifo doydə

(Mark 1:40-45; Lukə 5:12-16)

8 İsa bando eşeədə qıləy yolə izdihom şe Çəy dumo. 2Bı vaxti qıləy cuzaminə odəm nez be Bəy, səcdə kardışe votışe: «Ya Rəbb, qirəm bıpiyo, mını pok karde bəzneş». 3İsa dıroz kardışe dast, pexəviyəy bəy iyən votışe: «Piyeydəme, pok bıbi!» Dərhol həmonə odəm cuzamiku pok be. 4İsa votışe bəy: «Diyəkə, bə hiç kəsi hiçi məvot, əmma bışi, ıştəni bə kahini nişo bıkə. Çe Musa hamyə edaşti təğdim bıkə, bıdə bo har kəsi şəhodət bıbu».

Çe sərsa imon

(Lukə 7:1-10)

5İsa bə Kafernaum dəşeədə qıləy sərsa nez be, lovə kardışe, 6votışe Bəy: «Ya Rəbb, çımı xıdmətəvon iflic bıə qınyə kədə, bərk əzob kəşeydə». 7İsa votışe bəy: «Az bomem şifo bədom bəy». 8Sərsa cəvob doşe: «Ya Rəbb, az loyiğ nim ki, Tı dəşi bəçımı kə. Əncəx qıləy sıxan bıvot, çımı xıdmətəvon xəş bəbe. 9Çumçıko azən bə əmri tabe beydəm, çımı tabeyətiyədən sərbozon hestin. Az voteydəm bəçəvon qıləyni "bışi", əv şeydə, bə co qıləyni "boy", əvən omeydə. Bəştə ğuli voteydəm "ımi bıkə", əvən kardeydə». 10İsa ımi məseədə hədəyon mande. Əy votışe Bəştə dumo omə xəlği: «Rosti voteydəm bəşmə: İsrailədə hiç kəsədə jıqo yolə imon Bəmı rast nomәy. 11Bəşmə voteydəm ki, vey odəmon bomen həşipeməo iyən həşinıştəo, Osmoni Podşoətiədə de İbrahimi, İsağı iyən Yağubi bə i surfə bənışten, 12əmma podşoəti fərzəndon esə boy bə toykiyə daşt şodoə bəben. Bəmə-şivən iyən dandonəciriskə bəbe əyo». 13Çəyo İsa votışe bə sərsa: «Bışi, çoknə imon

---

7:19 Mat. 3:10; Lukə 3:9 **7:20** Mat. 12:33 **7:23** Zəb. 6:8; Lukə 13:27 **7:28-29** Mark 1:22; Lukə 4:32
8:4 Lev. 14:1-32 **8:11** Lukə 13:29 **8:12** Mat. 22:13; 25:30; Lukə 13:28

vardeydəş, jəqoən bıbu». Çəy xıdmətəvonən həmonə saatədə xəş be.

İsa bə noxəşinon şifo doydə

(Mark 1:29-34; Lukə 4:38-41)

14 İsa oməy bə Peteri kə. Vindışe çəy həsı təblarzi dılədə hıteydə. 15 İsa pexəviyəy bəçəy dasti, jeni təblarz həmuş be. Jen əşte dəmande bə İsa xıdmət karde.

16 Şanqo vardışone cını qətə vey odəm İsa tono. Əy de sıxani bekardışe cınon iyən şifo doşe bə noxəşinon həmməy.

17 Demiyən bə vırə rəsəy, de Yeşayə peyğəmbəri vositə votə bıə ın sıxanon:

«Əy Iştən kəşəşe çəmə noxəşiyon,
Iştə səpe peqətışe çəmə mərəzon».

Çe İsa dumo şey

(Lukə 9:57-62)

18 İsa Iştə ətrofədə izdihomi vindeədə əmr kardışe ki, ovaştın bə qılə japə. 19 Bı vaxti qıləy ruhani mıəllim nez be Bəy votışe: «Ustod! Tı bə kovrə bışoş, Az Iştı dumo bəşem». 20 İsa votışe bəy: «Rıvosonən, osmoni pərəndonən hestışone lonə. Əmma Bəşəri Zoə nişe ıştə səy noə vırə».

21 Çe İsa şoqirdonədə co qıləyni votışe Bəy: «Ya Rəbb, bəmı icozə bıdə sıftə bışum ıştə pıə dəkandım». 22 İsa votışe bəy: «Boy Çımı dumo. Bıdə mardon dəkandın ıştə mardon».

İsa kuloki həmuş kardeydə

(Mark 4:35-41; Lukə 8:22-25)

23 İsa bə kulos penışteədə Çəy şoqirdonən şin Çəy dumo. 24 Berdəmədə qolədə jıqo qıləy bərkə kulok rost be ki, ovon eməyn bə kulos. Əmma İsa hıteydəbe. 25 Şoqirdon nez oməyn, pekardışone İsa, votışone: «Ya Rəbb, əməni xılos bıkə, hə-lok beydəmon!» 26 İsa votışe bəvon: «Ha imoni kam bıəkəson, boçi tarseydəşon?» Çəyo əşte ğədəğən kardışe bə kuloki iyən qoli, əvonən qırd xıyə kardışone. 27 Əvon hədəyon mandin votışone: «Im çoknə odəme ki, kulokən, qolən Bəy itoət kardeydə?»

Dı kəs cını qətə odəm xəş kardə beydə

(Mark 5:1-20; Lukə 8:26-39)

28 İsa bə japədə vırəbəvırə bıa Qadaravıjon məmləkət omeədə, ğəbon arədə beşə cını qətə dı kəs Deəy vəbəvə oməyn. Əvon jıqo təhlukəynbin ki, hiç kəs de həmonə roy dəvarde zıneydənıbe. 29 Imha, əvon zikkə jəydəbin: «Ha Xıdo Zoə, çəməku çiçı piyeydə? Tı mıhlətisə bənav bəmə əzob doyro oməş iyo?» 30 Qıləy dıjdə xuqə qələ çəvonku diyəroədə çardeydəbe. 31 Cınon lovə kardışone bə İsa: «Qirəm əməni bıtojnoş, bıvığand bı xuqə qələ». 32 İsa votışe bəvon: «Bışən!» Cınonən beşin odəmono, dəşin bə xuqon. De jıqo, həmməyəvo partəğə doşone ıştəni rıjo bə qol həmməy təsəyn ovədə. 33 Xuqəvonon isə vitin, oməyn bə şəhr, xəbə doşone har çiy iyən bə cını qətə odəmon sə omə ğəziyə. 34 Çımi bəpeştə şəhri həmə əholi beşe bə İsa və. Əvon İsa vindeədə Bəy lovə kardışone ki, beşu çəvon məholo.

İsa iflici peroxneydə

(Mark 2:1-12; Lukə 5:17-26)

9 İsa penışte bə kulos ovaşte qoli, oməy Bəştə şəhr. 2 Vardışone Çəy tono yonqoədə hıtə qıləy iflicə odəm. İsa çəvon imoni vindeədə votışe bə iflici: «Ciqəmand bıbi, çımı zoə, ıştı qınon baxşə bin». 3 Bəvədə kali ruhani mıəllimon ıştən-bəştə votışone: «Im odəm kufr kardeydə». 4 İsa zınəşe çəvon fikron votışe: «Boçi ıştə dılədə yavə fikron kardeydəşon? 5 Diyəkə, kom həniyən hosone? "Ištı qınon baxşə bin" votey, yaanki "Bəşt, bıpo!" votey? 6 İntasi şımə

bızınən ki, Bəşəri Zoə[a] zəmini dimisə qınon baxşe səlohiyət hestışe» iyən bəvədə votışe bə iflici: «Bəşt, peqət ıştə yonqo, bışi bəştə kə!» 7Ə odəm əşte, şe bəştə kə. 8Xəlğ ımi vindeədə hədəyon mande iyən tarif kardışone bə insoni jıqo səlohiyət doə Xıdo.

Çe İsa bə Mattə iyən doyənəqırdəəkon mınosibət

(Mark 2:13-17; Lukə 5:27-32)

9İsa çəyo dəvardeədə, vindışe Mattə nomədə qıləy odəm nıştə doyənə qırdə kardə vırədə, votışe bəy: «Boy Çımı dumo». Əvən əşte, şe çe İsa dumo.

10İsa kədə bə surfə nışteədə vey doyənəqırdəəkon iyən qınokoron omeyn, nıştin Deəy iyən Deçəy şoqirdon ivırədə. 11Fəriseyon ımi vindeədə votışone Bəçəy şoqirdon: «Boçi şımə Ustod de doyənəqırdəəkon iyən de qınokoron ivırədə xorək hardeydə?» 12Əmma İsa ımi məseədə votışe: «Noxəşinon bə həkimi ehtiyoc hestışone, xəşə odəmon ne. 13Bışən, omutən "mərhəmət piyeydəme, ğırbon ne" sıxani məno. Çumçıko Az qınokoron bo dəvət karde oməm, salehon ne».

Rujə barədə pars

(Mark 2:18-22; Lukə 5:33-39)

14Bəvədə Yəhya şoqirdon oməyn çe İsa tono votışone: «Boçi əmə iyən fəriseyon vey rujə qəteydəmon, əmma Iştı şoqirdon rujə qəteydənin?» 15İsa cəvob doşe bəvon: «Bəq çəvon tono beədə dəvət bıəkəson yas qəte bəznen? İntasi bəqi çəvon arəo bardə rujon bomen, əvon bəvədə rujə bəqəten.

16Hiçki tojə parçəo bə kanə oləti pinə ənəni. Çumçıko tojə pinə obəçıke kanə oləto, hıl həniyən yavə bəbe. 17Jəqoən tojə şərovi bə kanə xımbon enıbəkarden. Nekniki xımbon bətıpen, şərov peş bəbe, xımbonən zay bəben. Əmma tojə şərovi bə tojə xımbon ebəkarden; bəvədə har dıqləyni nığo doə bəbe».

Çe kinə bəyji bey iyən jeni şifo səy

(Mark 5:21-43; Lukə 8:40-56)

18Əv ımoni boəvon qəp jəyədə qıləy rəis oməy, səcdə kardışe Bəy, votışe: «Çımı kinə hejo esə marde, əmma Tı boş, ıştə dasti çəy səpe bınoş, əv bəjiye». 19İsa əşte, Deştə şoqirdon şe çəy dumo.

20Imha, qıləy jen oməy, dumotono pexəviyəy bə İsa dovnəo elaşkiyə pəpulə. Əv donzə sorbe ki, bə jenə xunşe noxəşi məruz mandəbe. 21Çumçıko əv ıştən-bəştə voteydəbe: «Hiç nıbo Bəçəy oləti pexəviyım, xəş bəbem». 22İsa edyəsəy, vindeədə əy, votışe: «Ciqəmand bıbi, çımı kinə, ıştı imoni peroxnişe tı». Jen əlbəhol xəş be.

23İsa bə rəisi kə omeədə vindışe dəfniro tutək jəkəson iyən təsə-vəsəynə izdihom 24votışe: «Okıriyən çıyo, çumçıko kinə mardəni, əncəx hıtə». Əvon pesırəyn bə İsa. 25Əmma odəmon bə benton bekardeədə İsa dəşe bə dılə, qətışe kinə dasto, kinən əşte bə səpo. 26In xəbə bə məholi har tərəfi pevılo be.

Dıqlə ku iyən qıləy loli xəş kardə bey

27İsa dəvardeədə çəvrəyku, dıqlə kuə odəm zikkə jəy-jəy omeydəbin Çəy dumo: «Ha Davudi Zoə! Bəmə rəhm bıkə!» 28Əv bə kə dəşeədə kuə odəmon oməyn Çəy tono. İsa votışe bəvon: «Bovə kardeydəşon ki, Az ğadirim ımi bo karde?» Kuə odəmon votışone Bəy: «Bəle, ya Rəbb». 29Bəvədə İsa pexəviyəy bəçəvon çəşon votışe: «Bəşmə imoni qorə bıbu». 30Çəvon çəşon

---

a 9:6 *Bəşəri Zoə* – Əhdi-Ətiqi vaxtonədə bə Məsihi votə bıa nomonədə qıləyniye.
9:10-11 Lukə 15:1-2 **9:13** Huşə 6:6; Mat. 12:7

obəyn. İsa bərk asbardışe bəvon: «Diyəkən, hiç kəs bı barədə nızna». 31Əmma əvon beşin, pevılo kardışone Çəy barədə xəbə bə həmə məholi.

32Əvon beşeədə vardışone çe İsa tono cını qətə qıləy lolə odəm. 33Cını tojniye bəpeştə lol dəmande sıxan karde. Xəlğ mot mande, votışe: «Hiç vaxti İsrailədə jıqo qıləy çiy bıəni». 34Əmma fəriseyon voteydəbin: «Əv de cınon səkkə zuy cınon tojneydə».

Məhsul veye, koəkon kamin

35İsa səkuyeydəbe şəhron iyən diyon həmməy, çəvon sinaqoqonədə təlim omuteydəbe. Osmoni Podşoəti Şoyə Xəbə bəyon kardeydəbe, bə har curə noxəşi iyən mərəzi şifo doydəbe. 36İntasi İsa izdihomi vindeədə rəhmış oməy bəvon, çumçıko bənə beqələvonə pəson betağət iyən beçarəbin. 37Bəvədə İsa votışe bəştə şoqirdon: «Məhsul veye, koəkon isə kamin. 38Bı səbəb bə məhsuli Soybi lovə bıkən ki, Boştə məhsuli qırdə kardeyro koəkon bıvığandı».

Bə Donzə şoqirdi doə bıə asbard

(Mark 3:13-19; 6:7-13; Lukə 6:12-16; 9:1-6; 10:1-12)

10 İsa sədo kardışe Donzə şoqird Işta tono, mırdolə rufon səpe bəvon sələhiyət doşe ki, əvoni bıtojnın, bə har curə mərəzi iyən noxəşi şifo bıdən. 2Jıqoy ım Donzə həvari nomon: iminəni Simonbe, bəy Peter nom doə bıəbe iyən çəy boə Andrey, Zavday zoə Yağub iyən çəy boə Yəhya, 3Filip iyən Bartalmay, Tomas iyən doyənəqırdəəkə Mattə, Halfayi zoə Yağub iyən Tadday. 4Kənanvon [b] Simon iyən bə İsa xəyonət kardə Yəhudə İskaryot.

5İsa vığandışe həmonə donzə kəs, asbardışe bəvon: «Məşən bə co xəlğon dılə iyən dəməşən bə Samariyəvıjon hiç qılə şəhr, 6əmma bışən çe İsrailıjon tono, komqılon ki, çe Xıdo qin bıə pəsonin. 7Bışən, bəyon bıkən ki, "Osmoni Podşoəti neze". 8Şifo bıdən bə noxəşinon, bəyji bıkən mardon, pok bıkən cuzaminon, bıtojnən cınon. Səyone həvoy, bıdən həvoy. 9Iştə kıştiyədə nə ğızıl, nə nığə, nəən mısə pul peməqətən. 10Bo roy, nə tumə, nə dıqlə şəy, nə şım, nəən ləvo peməqətən. Çumçıko koəkə bəştə ruzi loyiğe. 11Bə kon şəhr, ya di dəşon, bınəvən əyo ləyoğətinə odəmi pəydo bıkən, de tosə dəro qıniye bımandən çəy kədə. 12Bə kə dəşeədə bıvotən, "sulh bıbu bəşmə", 13qirəm kə loyiğ bıbo, bıdə şımə sulh bo çəy səpe; loyiğ nıbo, bıdə şımə sulh oqardı bəşmə. 14Ki şıməni ğəbul nıko, şımə sıxanon nımə so, çə kəo, yaan şəhro beşeəsə ıştə lınqon qardiyən eşandən. 15Rosti voteydəm bəşmə: Hıkmi Ruji Sodom iyən Homorrə hol həniyən hoston bəbe çə şəhri holisə.

Çe şoqirdon əzob

(Mark 13:9-13; Lukə 21:12-17)

16Imha, Az şıməni pəsəvon ğəzinə vığandeydəm bə vağon dılə. Əve bənə mori mudrik, bənə kafte sof bıbən. 17Hodi bıkən ıştəni insononku. Çumçıko əvon şıməni bə məhkəmon obəkırnen, ıştə sinaqoqonədə ğırmoc bəjen bəşmə. 18Çımı hıcubətədə şıməni bə valiyon iyən podşon huzur bəbarden ki, şımə bəvon iyən bə bıtpərəston şəhodət bıkən. 19Keynə əvon

---

b 10:4 *Kənanvon* – bə Roməvıjon əleyhi beşə Yəhudi millətəvonə təşkiloti uzvi doə bıə nom.

9:34 Mat. 10:25; 12:24; Mark 3:22; Lukə 11:15 **9:35** Mat. 4:23; Mark 1:39; Lukə 4:44
9:36 Aşm. 27:17; 1Pod. 22:17; 2Saln. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mark 6:34
9:37-38 Lukə 10:2; Yəh. 4:35 **10:7-15** Lukə 10:4-12 **10:9-10** Lukə 10:4 **10:10** 1Kor. 9:14; 1Tim. 5:18
10:14 Həv. 13:51 **10:15** Ofə. 19:24-28; Mat. 11:24 **10:16** Lukə 10:3 **10:19-20** Lukə 12:11-12

şıməni təslim bıkon ğəyğu məkəşən çoknə iyən çiç votey barədə. Şımə votənin bıəyon həmonə vaxti bəşmə votə bəben,
20 çumçıko şımə nişon qəpəjən, şımə Pıə Rufe şımənədə qəpəjən. 21 Boə ıştə boə, pıə ıştə fərzəndi təslim bəkarde bo marde. Fərzəndon bəştə pıə-moə vəynə bebəşen, əvoni bədon kışte. 22 Çımı nomi hıcubətədə bəşmə nifrət bəkarden. Əmma de tosə oxoy tov vardəkəs pebərəxe. 23 Şıməni qıləy şəhrədə rımuz kardeədə, bıvitən bə co şəhr. Çumçıko rosti voteydəm bəşmə: şımə İsraili şəhron çamey onıroxniyə Bəşəri Zoə bome.

24 Şoqird baş ni ıştə mıəllimisə, ğulən baş ni ıştə əğəsə. 25 Kifoyəte bo şoqirdi bənə ıştə mıəllimi, bo ğuli isə bənə ıştə əğə bey. Qirəm Baal-Zevul [a] votışonebu bə kəsoybi, bəçəy kəy odəmon çımisə çanə ziyodi bəvoten!

Kiku tarse lozime

(Lukə 12:2-9)

26 Jıqoən, mətarsən çəvonku. Çumçıko ni jəqo qıləy eparçiniyə çiy ki, benışu bə oşko iyən ni jəqo qıləy niyoniyə çiy ki, məlum nıbu. 27 Çımı toykiədə bəşmə votəyon, ruşniədə bıvotən iyən şımə quşədə votəbıəyon, kumonsə bəyon bıkən.
28 Mətarsən andomi kışte zınə, coni kışte nızınəkəsonku. Bıtarsən, həm coni həm andomi cəhənnımədə məhv karde zınə kəsiku. 29 Məqər dıqlə kuməkijə bə qıləy siyo ğuruş həvateydənin? Şımə Pıə icozə nıbə, çəvon qıləyni jıqo enıbəqıne bə zəmin. 30 Şımə isə sədə bıə muyon jıqo, aşmardə bıən. 31 De jıqo, mətarsən, şımə həniyən ğıymətinişon səbınnıbə kuməkijonsə.

32 Harki insonon vədə Mını oşko ğəbul bıko, Azən əy Iştə osmononədə bıə Pıə huzurədə ğəbul bəkardem. 33 Əmma harki Mını insonon vədə bə həşə bıjəno, Azən Iştə osmononədə bıə Pıə huzurədə əy bə həşə bəjem.

Bə İsa loyiğ bey

(Lukə 12:51-53; 14:26-27)

34 Fikir məkən ki, Az sulh vardeyro oməym bə zəmini dim. Az şımşi vardeyro oməym, sulh ne. 35 Çumçıko Az oməym co bıkəm zoə ıştə pıəku, kinə ıştə moəku, vəyuən ıştə həsıku. 36 Çe insoni deşmen çəy ıştə kəy odəmon bəben.
37 Loyiğ ni Bəmı ıştə pıə, yaan moə Çımısə vey piyəkəs. Loyiğ ni Bəmı ıştə zoə, yaan kinə Çımısə vey piyəkəs. 38 Loyiğ ni Bəmı ıştə çomexi [b] penıqətə Çımı dumo oməkəs.
39 Iştə jimoni nığo doəkəs əy qin bəkarde, ıştə jimoni Bəçımı xatır qin kardəkəs isə əy nığo bəkarde.

40 Şıməni ğəbul kardəkəs, Mını ğəbul bəkarde. Mını ğəbul kardəkəsən, Mını Vığandəkəsi ğəbul bəkarde. 41 Peyğəmbəri peyğəmbər beyro ğəbul kardəkəs bə peyğəmbəri loyiğ qıləy mıkofot bəste. Salehi saleh beyro ğəbul kardəkəsən bə salehi loyiğ qıləy mıkofot bəste.
42 Qirəm kiysə, bı rukon qıləyni, Çımı şoqird beyro, i oxur sardınə ov bıdo, rosti voteydəm bəşmə ıştə mıkofoti qin nıbəkarde».

---

a 10:25 *Baal-Zevul* – Mığəddəsə Kitobədə Baal-Zevul bıti nome, yəni çe mırdolə çiyon xıdo.
b 10:38 *Çomex* – yəni əzob-əzyət.
10:21 Mark 13:12; Lukə 21:16 **10:22** Mat. 24:9,13 **10:24** Lukə 6:40; Yəh. 13:16; 15:20
10:25 Mat. 9:34; 12:24; Mark 3:22; Lukə 11:15 **10:26** Mark 4:22; Lukə 8:17 **10:33** 2Tim. 2:12
10:35-36 Mik 7:6 **10:38** Mat. 16:24; Mark 8:34; Lukə 9:23
10:39 Mat. 16:25; Mark 8:35; Lukə 9:24; 17:33; Yəh. 12:25
10:40 Mark 9:36-37; Lukə 9:47-48; 10:16; Yəh. 13:20 **10:42** Mark 9:41

İsa Məsih iyən Vəftizəvon Yəhya

(Lukə 7:18-35)

11 İsa bəştə Donzə şoqirdi nəsyət doy
orıxniye bəpeştə şe bəçəvon şəhron
bo omute iyən vəz karde.
2 Zindonədə bıə Yəhya məseədə Məsi-
hi koon barədə, vığandışe ıştə şoqirdon
3 bıparsın Çəyku: «Omənin Bıəkəs Tıniş,
ya co kəsi çəş bıkəmon?» 4 İsa jıqo cəvob
doşe bəvon: «Bışən, bıvotən bə Yəhya ıştə
məsəyon iyən vindəyon: 5 kuə odəmon
vindeydən, şılon pıyeydən, cuzaminon
pok beydən, koron məseydən, mardon
bəyji beydən iyən bə fəğıron Şoyə Xəbə
rosniyə beydə. 6 Baxtəvəre ə odəm ki, şək
vardeydəni Bəmı!»
7 Yəhya şoqirdon şeədə İsa dəmande Yəh-
ya barədə bo izdihomi qəp jəy: «Bə çiçi
diyə kardeyro şəbişon bə daşt? Bə vavazi
oşandə bənə leynə bıə odəmi? 8 Bəvədə bəs
bə çiçi diyə kardeyro şəbişon? Reçin boftə
bıə olət tankardə bə qıləy odəmi? Əmma
reçin boftə bıə olət tankardə odəmon pod-
şon sərayədə beydən. 9 Jəqobu, bəvədə bəs
bə çiçi diyə kardeyro şəbişon? Bə qıləy
peyğəmbəri? Bəle, bəşmə voteydəm, hətto
peyğəmbərisən baş bıəkəsi. 10 Im ə odəme
ki, çəy barədə nıvıştə bıə:

"Imeha, vığandeydəm Iştə daynə, Iştı
navədə
Əv Iştı vədə hozı bəkarde Iştı roy".

11 Rosti voteydəm bəşmə: bə dınyo omək-
son dılədə Vəftizəvon Yəhyasə həniyən baş
bıəkəs beşəni bə məydon. Əmma Osmoni
Podşoətiədə ən ruk bıəkəs başe çəysə. 12 Çe
Vəftizəvon Yəhya rujonku tosə esə Osmo-
ni Podşoəti de cəhdi sə beydə iyən cəhd
kardəkəson əy bə dast vardeydən. 13 Çum-
çıko Peyğəmbəron Kitobon həmməy iyən
Ğanuni peyğəmbərəti kardışone de tosə
Yəhya. 14 Şayət əy ğəbul karde piyeydone,
omənin bıə İlyas əve. 15 Çiki hestışebu quş
bo məse, bıdə bıməsı!
16 Bəs ım nəsıli bə çiçi oxşəş bıkəm? Əv
oxşeydə bə əğılon, komon ki vıjoronə-
də nışteydən iyən bə co kəson mırociət
kardeydən,
17 voteydən: "Əmə tutək jəmone
boşmə, şımə raxs nıkardıone.
Əmə mərsiyə handımone boşmə,
şımə sinə nıjənone".
18 Çumçıko Yəhya omeədə nahardışe-
penışoməşe iyən əvon voteydən: "Cın heste
bəvədə". 19 Bəşəri Zoə omeədə hardışe-
peşoməşe iyən əvon voteydən: "Diyə bıkən
bı ləvəyn iyən əyyoşə odəmi! Çe doyə-
nəqırdəəkon iyən qınokoron dust!" Əmma
hıkmət deştə əmələn təsdığ kardə beydə».

Tobə nıkardə şəhron

(Lukə 10:13-15)

20 Bəvədə İsa dəmande ə şəhron mızəm-
mət karde, konco ki Iştə mecuzon veyni
kardəşbe, çumçıko əvon tobə kardəşon-
nıbe. 21 «Vay bəştı holi, ha Korazin! Vay
bəştı holi, ha Betsaydə! Qirəm şımə arədə
kardə bıə mecuzon Tir[c] iyən Sidonədə bə-
ben, əvon vey vaxtiku cıl tankardin, xoki
səpe ənıştin, tobə əkəyn. 22 İntasi bəşmə
voteydəm ki, Hıkmi Ruji Tir iyən Sidoni
hol həniyən hoston bəbe şımə holisə. 23 Tı,
ha Kafernaum, detobə osmoni rost bəbeş?
Eğandə bəbeş detobə mardon məskəni.
Çumçıko bətınədə kardə bıə mecuzon
Sodəmədə bəben, əv detobə ımrujnə ruji

---

c 11:21 *Tir* – Əhdi-Ətiqədə ın şəhri nom Sure.
11:5 Yeş. 35:5-6; 61:1-3 **11:10** Məl. 3:1 **11:12-13** Lukə 16:16
11:14 Məl. 4:5; Mat. 17:10-13; Mark 9:11-13
11:20-21 Yeş. 23:1-18; Yez. 26:1–28:26; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Zək. 9:2-4
11:23 Ofə. 19:24-28; Yeş. 14:13-15

əmandi. 24Əncəx Az voteydəm bəşmə: Hıkmi Ruji Sodom şəhri hol həniyən hoston bəbe ıştı holisə».

Bə sıst bıəkəson Şoyə Xəbə

(Lukə 10:21-22)

25Çımi bəpeştə İsa dəvom kardışe votışe: «Ha zəmini-osmoni Əğə bıə Pıə! Bətı şukur kardeydəm ki, niyoni oqəte ımon mudrikə iyən ağılmandə odəmonku, oşko karde bə korpon. 26Bəle, Pıə! Çumçıko ım Iştı xosə niyətbe. 27Çımı Pıə, Bəçımı ixtiyor doəşe har çiy. Hiç kəs nıbəzıne Zoə, ğərəyz Pıə. Hiç kəs nıbəzıne Pıə, ğərəyz Zoə iyən Zoə oşko karde piyə ə şəxsi.

28Boən Çımı tono, ha həmə sıst bıəkəson iyən qonə şələ kırniyəkəson, Az rohati bədom bəşmə. 29Peqətən Çımı qiyəbandi ıştə səpe iyən omutən Çımıku. Çumçıko Az həlim iyən dılo itoətkorim. Demiyən şımə rohati pəydo bəkardeşon boştə. 30Çumçıko Çımı qiyəband rohate iyən Çımı şələ sıvıke».

Şanbə ruji barədə pars

(Mark 2:23-28; Lukə 6:1-5)

12 Bə vaxtonədə, qıləy Şanbə ruji[a] İsa dəvardeydəbe taxılə məzon arəo. Çəy şoqirdon vəşi qətəbin, əvon dəmandin huşon bo çıpniye harde. 2Fəriseyon ımi vindeədə votışone Bəy: «Imeha, Iştı şoqirdon Şanbə ruji ğədəğən kardə bıə koon kardeydən». 3İsa votışe bəvon: «Handəonni Davudi iyən deəy bıəkəson vəşi qəteədə çiç kardışone? 4Əv dəşe bə Xıdo kə, əy iyən deəy bıəkəson hardışone bə Xıdo və vardə bıə nunon. Diyə məkə ki, əncəx bə kahinon icozə hestbe ımoni harde. 5Yaanki Ğanunədə handəonni ki, Şanbə ruji kahinon məbədədə ko kardeydən iyən mığəddəsə Şanbə ruji batil kardeydən, əmma betaxsır hisob kardə beydən? 6İntasi bəşmə voteydəm ki, məbədisə həniyən baş Bıəkəs iyoy. 7Şayət şımə zınəyonbəy çımi məno: “Az mərhəmət piyeydəme, ğırbon ne”, bəvədə betaxsıron mıhokimə nəkeyon. 8Əve Bəşəri Zoə Şanbə ruji Əğəye».

Dastış hışk bıa odəmi şifo

(Mark 3:1-6; Lukə 6:6-11)

9İsa dəvarde şe çəvırəo, dəşe bəçəvon sinaqoq. 10Imha, qıləy dastış hışk bıa odəm hestbe əyo. Kali odəmon de ittıhom karde məğsədi parsəyn İsaku: «Şanbə ruji bo şifo doy icozə heste məqəm?». 11Əy jıqo cəvob doşe bəvon: «Şıməhono çiki bıbuşe qıləy pəs iyən ə pəs Şanbə ruji eqıno bə çolə, əv benıbəkarde əy? 12İnson çanə ğıymətine pəsisə! De jıqo, Şanbə ruji bo xəymandə ko karde icozə heste». 13Çəyo İsa votışe bə odəmi: «Dıroz bıkə ıştə dasti!» Ə odəmi dıroz kardışe ıştə dast iyən çəy dast xəş be bənə bə qılə dasti.

14Fəriseyon beşin, İsa çoknə məhv karde barədə no-peqət kardışone.

Çe Xıdo vıjniyə Xıdmətəvon

15İsa zınəşe ım, diyəro be çəvrəyku. Qıləy yolə izdihom şe Çəy dumo iyən İsa şifo doşe bəçəvon həmməy. 16İntasi bəvon ğədəğən kardışe ki, Çəy ki bey nıvotın. 17Imon həmə bin ki, de Yeşayə peyğəmbəri vositə votə bıa həmonə sıxan bırəsı bə vırə:

18 «Imeha, Çımı vıjniyə Xıdmətəvon!
Azizqiromiye Bomı, Çımı dıl roziye Çəyku.
Az Iştə Rufi bənom Çəy səpe.
Əv ədolət elon bəkarde bə milləton.

---

a 12:1 Şanbə ruj – bo Yəhudiyon mığəddəsə ruje

11:24 Mat. 10:15; Lukə 10:12 **11:27** Yəh. 1:18; 3:35; 10:15 **11:29** Yer. 6:16 **12:1** Ğanun. 23:25
12:3-4 Lev. 24:9; 1Şəm. 21:1-6 **12:7** Huşə 6:6; Mat. 9:13 **12:11** Lukə 14:5 **12:17-21** Yeş. 42:1-4

19 Əv nə həsbəhs, nəən zikkə bəje.
Hiç kəs Çəy sədo nıbəməse
kuçonədə.
20 Penıbəsındıne şırt bıə leynə,
Onıbəkışte duyəvul doə piltə,
Tosə ədoləti bə zəfər rosniye.
21 Milləton Bəçəy nomi umu bəbasten».

İsa iyən cınon səkkə

(Mark 3:20-30; Lukə 6:43-45; 11:14-23)

22 Çəy bəpeştə vardışone qıləy cını qətə ku iyən lolə odəm çe İsa tono. İsa şifo doşe bəy. De jıqo, əv dəmande bo sıxan karde iyən vinde. 23 Həmə xəlğ hədəyon mande, votışone: «Im, Davudi Zoə ni bəqəm?» 24 Əmma fəriseyon ımi məseədə votışone: «Im odəm de cınon səkkə Baal-Zevuli zuy cınon tojneydə».

25 İsa zınəşe çəvon fikron votışe bəvon: «Nıbəmande ə podşoəti ki, ehanə əv ıştə dılətono dı poə bıəbo. Nıbəmande ə kə ki, ehanə əv ıştə dılətono dı poə bıəbo. 26 Qirəm Şəyton bıtojno Şəytoni, ıştən co beydə çe dılətono. Bı vəzyətədə çəy podşoəti çoknə durum baharde? 27 Qirəm Az cınon de Baal-Zevuli zuy tojneydəmbu, bəs şımə dumoəşon de çiki zuy tojneydən? Bı səbəb əvon bəben şımə hakimon. 28 Ehanə Az cınon de Xıdo Rufi tojneydəmbu, bızınən ki, çe Xıdo Podşoəti omə rəsə bəşmə. 29 Ki bə zumandə odəmi kə dəşe bəzıne, kisib karde bəzıne çəy tənxo, ehanə sıftə dənıbasto çəy kəş-poçə? Əncəx bəvədə kisib kardey bəbe çəy kəy. 30 Demı nıbəkəs, Bəmı vəynəy, iyən Demı qırdə nıkardəkəs vılo kardeydə.

31 Bı səbəb bəşmə voteydəm: har qılə qıno iyən har qılə kufr baxşə bəbe bə insonon, əmma bə Mığəddəsə Rufi vəynə bıə kufr baxşə nıbəbe. 32 Ki bə Bəşəri Zoə vəynə sıxan bıko, əv baxşə bəbe; əmma ki bə Mığəddəsə Rufi vəynə sıxan bıko, əv, nə bı dovrədə, nəən omə dovrədə baxşə nıbəbe.

33 Ya doy iyən çəy bəhəri çok bızınən, ya doy iyən çəy bəhəri bevəc bızınən, çumçıko do deştə bəhəri zıne beydə. 34 Ha quruzon nəsıl, şımə bevəc be-be çoknə çokə çiyon vote bəzıneşon? Çumçıko dıl de çiçi pur bıbo, qəvən əy bəvote. 35 Xəymandə odəm ıştə dıli xəyə xəzinəo xəy bekardeydə, şərə odəm, esə boy, ıştə dıli şərə xəzinəo şər bekardeydə. 36 Az bəşmə voteydəm: insonon ıştə votə bo har puçə sıxani qorə Hıkmi Ruji cəvob bədon. 37 Çumçıko deştə sıxanon bəroət bəsteş iyən deştə sıxanon məhkum kardə bəbeş».

Yunis peyğəmbəri əlomət

(Mat. 16:1-4; Mark 8:11-12; Lukə 11:24-26,29-32)

38 Bə vaxti kali ruhani mıəllimon iyən fəriseyon votışone bə İsa: «Ustod, piyeydəmone Tı bəmə qıləy əlomət nişo bıke». 39 İsa jıqo cəvob doşe bəvon: «Bevəcə iyən bebəfoə nəsıl bo qıləy əloməti nəveydə. Əncəx hiç qıləy co əlomət doə əbıni bəy, ğərəyz Yunis peyğəmbəri əloməti. 40 Çumçıko Yunis çoknə se ruj-se şəv nəhənqə moy ləvədə mandəbe, jəqoən Bəşəri Zoə se ruj-se şəv zəmini dılədə bəmande. 41 Hıkmi Ruji Ninevəvıjon de ım nəsıli bə ico bəşten məhkum bəkan əy. Çumçıko əvon Yunisi vəzi bəpeştə tobə kardəşonbe. Imha, Yunisisə həniyən yol Bıəkəs iyoy. 42 Cənubi məleykə [b] de ım nəsıli bə ivırə bəşte mıhokimə bəkarde əy. Çumçıko məleykə Suleymani hıkmətinə kəlomon məseyro omə dınyo çə səo. Imha, Suleymanisə həniyən yol Bıəkəs iyoy.

---

b 12:42 *Cənubi məleykə* – yəni Suleymani tono omə Səba məleykə.

12:24 Mat. 9:34; 10:25 **12:30** Mark 9:40 **12:31-32** Lukə 12:10 **12:34** Mat. 3:7; 15:18; 23:33; Lukə 3:7 **12:38** Lukə 11:16 **12:40** Yun. 1:17 **12:41** Yun. 3:5 **12:42** 1Pod. 10:1-13; 2Saln. 9:1-12

43 Mırdolə ruf odəmo beşe bəpeştə hışkə
vıronədə çameydə, bo rohati nəveydə, pəy-
do kardeydəni. 44 Bəvədə əv voteydə: “Obə-
qardem bəştə beşə kə”. Əv bə həmonə kə
oqardeədə, əvırəy təyli, dərıtə bıə iyən
yətonə kardə bıə vindeydə. 45 Bəvədə əv
şeydə ıştəsən betər haft qılə rufi peqəteydə.
Əvonən dəşeydən vırəbəvırə beydən əyo,
səkıştədə ım odəmi oxoy həniyən bevəc
beydə sıftənəsə. Bı bevəcə nəsıli sən jıqo
ko bome».

Çe İsa moə iyən boon

(Mark 3:31-35; Lukə 8:19-21)

46 İsa de cəmati sıxan kardeədə, çəy moə
iyən boon bentonədə mandəbin, piyeydə-
şonbe Deəy sıxan bıkən. 47 İ kəsi votışe bə
İsa: «Imeha, ıştı moə iyən boon bentonədə
mandən, piyeydəşone Detı sıxan bıkən».
48 İsa cəvob doşe bə votəkəsi: «Kiye Çımı
moə iyən kiye Çımı boon?» 49 Çəyo ni-
şo kardışe de dasti Iştə şoqirdon votışe:
«Imonin Çımı moə iyən boon. 50 Çumçıko
ki Çımı osmononədə bıə Pıə irodə bə vırə
bırosno, Çımı boə, hovə iyən moə əve».

Tumpeşandi iyən tumon barədə məsəl

(Mark 4:1-20; Lukə 8:4-15)

13 Həmonə ruji İsa beşe kəo iyən
şe nışte qoli kənoədə. 2 Çəy tono
anədə yoli izdihom qırdə be ki, Iştən
penışte bə qıləy kulosi, həmə izdihom
mande qoli kənoədə. 3 İsa de məsəlon
omutışe bəvon vey çiyon votışe: «Imha,
qıləy tumpeşand beşe bo tum peşande.
4 Peşandə vaxti tumonədə kali qılon eməyn
roə kənoədə, pərəndon oməyn tıknişo-
ne əvon. 5 Çəvon kali qılon eməyn bə
xokış kam bıə sığə-kəssəqinə vıron. İyo
zəmin nığıl nıbe, bı səbəb əvon rəyrə
tişi jəşone. 6 İntasi həşi pemeədə pesu-
tışe əvon iyən rişə nıbe səbəbo hışk bin.
7 Çəvon kali qılon eməyn bə bıron dılə.
Bıron perəsəyn tosnişone əvon. 8 Man-
dəyon esə boy eqınin bə lonəynə zəmin.
Çəvon kali qılon səmərə doşone sa, kali
qılon şest, kali qılon si ğat. 9 Bıməsı, bo
məse quşış bıakəs!»

10 Bəvədə şoqirdon nez oməyn bə İsa
votışone: «Boçi de məsəlon qəp jəydəş
bəvon?» 11 Əy isə jıqo cəvob doşe bəvon:
«Osmoni Podşoəti sıron zıne ğabiliyət bəş-
mə doə bıə, əmma bəvon doə bıəni. 12 Çum-
çıko çiki hestışe, həniyən vey doə bəbe
bəy iyən əv boliəti dılədə bəbe. Əmma
çiki nıbuşe, çəy dastədə bıəyən çəyku sə
bəbe. 13 Az əve bəvon de məsəlon votey-
dəm ki, əvon “diyə bəkarden, nıbəvinden,
quş bədon, nıbəməsen iyən sənıbərəsen”.
14 Yeşayə peyğəmbəri votə ın sıxanon bə
vırə rəseydən boəvon:

“Məse-məse bəməseşon, əmma
sənıbərəseşon,
Vinde-vinde bəvindeşon, əmma
dənıbərəseşon.
15 Çumçıko ım xəlği dıl qosıvor be,
Çəvon quşon qon məsəşone,
Vi kardışone ıştə çəşon ki,
Nıvindın deştə çəşon,
Nıməsın deştə quşon,
Dənırəsın deştə dılon
İyən və nıqətın Bəmı ki,
Az şifo bıdəm bəvon”.

16 Əmma baxtəvərin şımə çəşon, çum-
çıko vindeydən iyən şımə quşon, çumçıko
məseydən! 17 Rosti voteydəm bəşmə: vey
peyğəmbəron iyən salehə odəmon orzu
kardışone şımə vindəyon bıvindın, əmma
nıvindışone, şımə məsəyon bıməsın, əmma
nıməsəşone.

13:2 Lukə 5:1-3 **13:12** Mat. 25:29; Mark 4:25; Lukə 8:18; 19:26
13:13-15 Yeş. 6:9-10; Yəh. 12:39-40; Həv. 28:26-27 **13:16-17** Lukə 10:23-24

18 Esət tumpeşandi barədə bıa məsəli
sərəsən. 19 Harki məseydə Osmoni Pod-
şoəti barədə bıa kəlomi sərəseydənıbu,
Şərbıakəs omeydə çəy dılədə peşandə
bıayon dızdeydə. Bə roy kəno peşandə
bıa tum ıme. 20 Sığə-kəssəqinə vıronədə
peşandə bıa tumon isə kəlomi məseydən
iyən əlbəsaat şoybəsə ğəbul kardeydən.
21 İntasi rişə nıbeyro çəvon durum kam
beydə, kəlomi hıcubəto bə əzyət iyən təği-
bi məruz mandencə qıneydən. 22 Bə bıron
dılə peşandə bıa tumon əvonin ki, kəlomi
məseydən, intasi çı zəmonə ğəyğu, iyən
tənxo dastdənoəti kəlomi tosneydə, kə-
lom bebəhər beydə. 23 Bə lonəynə zəmin
peşandə bıayon əvonin ki, kəlomi məsey-
dən, sərəseydən iyən həğiğətən səmərə
doydən – kali qılon sa, kali qılon şest,
kali qılon si ğat».

Həloğ iyən qandımi məsəl

24 İsa co qıləy məsəl qəp jəşe boəvon:
«Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: qıləy
odəmi çokə tum peşandəşbe bəştə mə-
zə. 25 Odəmon hıteədə çəy deşmen oməy,
peşandışe həloğ bə qandımon arə, şe.
26 Keynə ki qandım rost be iyən çəy huşon
vində bin, həloğonən çiyəyn. 27 Kəsoybi
ğulon oməyn, votışone bəy: “Əğə, mə-
qər tı bəştə məzə çokə tumı penışande?
Bəs ın həloğon çıkonco bə əməl oməyn?”
28 Əy isə votışe bəvon: “Deşmeni kardə-
şe ım”. Ğulonən votışone bəy: “Piyeydə
əmə bışəmon, pevatəmon əvoni?” 29 Əy
votışe: “Ne, çumçıko həloğon pevateədə
qandımonən deyəvon ivırədə bebəşen.
30 Bıdə tosə dıveni har dıqləyni ivırədə
yol bıbun. Dıveni vaxti az bəvotem bə
dıvenəkon: ‹Sıftə həloğon qırdə bıkən,
əvoni darz dəbastən bo sute, qandımi
isə bəçımı ambo qırdə bıkən›”».

Xərdolə tumi iyən həmyozi məsəlon

(Mark 4:30-34; Lukə 13:18-21)

31 İsa co qıləy məsəl vardışe boəvon:
«Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: qıləy
odəmi peşandışe bəştə məzə xərdolə tum.
32 Xərdoli tum həmə tumonsə ən hırdə qılə
bıboən, perəseədə həmə bustonə rəsonsə
bılınd beydə, lap doy to beydə. Jıqo ki,
osmoni pərəndon omeydən çəy xolonsə
lonə basteydən».

33 İsa co qıləy məsələn vardışe boəvon:
«Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: qıləy jeni
peqətışe həmyoz, umjən kardışe əv bə se
kisə [a] ordə, oqətışe tosə həmi həmməyəvo
petırşiye».

34 İsa bə izdihomi de məsələn əvoti harçi,
beməsəl hiçi nəvoti bəvon ki, 35 de peyğəm-
bəri vositə votə bıa ın sıxan bırəsı bə vırə:

«Işte qəvi de məsələn obəkardem,
Dınyo ofəyə beyku jıqoşə
Niyoni mandəyon bəyon bəkardem».

Həloğ iyən qandımi məsəli izoh

36 Bə vaxti İsa vadoşe izdihom, dəşe bə
kə. Şoqirdon oməyn Çəy tono votışone:
«Həloği məsəli bəmə izoh bıkə». 37 İsa
votışe cəvobədə: «Çokə tumi peşandəkəs
Bəşəri Zoəy. 38 Məzə esə boy dınyoy. Çokə
tum Podşoəti zoonin, həloğ isə Şərbıə-
kəsi zoonin. 39 Əvoni peşandəkəs deşmen
iblise. Dıven dovri oxoye, dıvenəkon isə
mələkonin. 40 Çoknə ki həloğon qırdə
kardə beydən, otəşədə sutə beydən, ın
dovri oxoyədən jıqo bəbe. 41 Bəşəri Zoə
ıştə mələkon bəvığande, əvonən bə yavə
ro okırniyə həmə çiyon iyən beğanunəti
kardəkəson qırdə bəkarden Çəy podşoə-
tio 42 iyən şobədon əvoni bə otəşinə kurə.
Əyo bəmə-şivən iyən dandonəciriskə bəbe.
43 Bə vaxti salehon bənə həşi dəbəvəşen

a 13:33 *Kisə* – yunan mətniədə *saton*, təğribən 37 litr.

ıştə Pıə Podşoətiədə. Bıməsı bo məse quşış bıəkəs!

Xəzinə iyən mırvari məsəlon

44 Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: qıləy odəmi pəydo kardışe məzədə niyo kardə bıə xəzinə. Əv şoybəsə be şe, həvatışe ıştə həmmə tənxo, hıriyəşe ə məzə.

45 İjən Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: qıləy tocir bo reçinə mırvarion nəveydə. 46 Əv vey dəqərinə mırvari pəydo kardeədə şeydə ıştə həmə tənxo həvateydə, hıriyeydə əy.

Səli məsəl

47 İjən Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: ləveson ğandışone səl bə dıyo iyən qətışone har curə çiy. 48 Səl pur bıə vaxti okırnişone əv bə japə, nıştin qırdə kardışone çokə qılon ekardışone bə ğabon, bevəcə qılon esə boy şodoşone bə kəno. 49 Çı dovri oxoyədən jıqo bəbe. Mələkon bomen, pebəqəten salehon bevəcə odəmon arəo. 50 Çəyo bevəcə odəmon şobədon bə otəşinə kurə. Bəmə-şivən iyən dandonəciriskə bəbe əyo. 51 Şımə sərəseşon bıçımon həmməy?» Əvon cəvob doşone bə İsa: «Bəle».

52 İsan votışe bəvon: «Əve Osmoni Podşoəti təlimi omutə har qılə ruhani mıəllim bə kəsoybi oxşeydə ki, əv ıştə xəzinəo tojə iyən kanə çiyon bekardeydə».

Hurmət nınoşone bə İsa Iştə yurdədə

(Mark 6:1-6; Lukə 4:16-30)

53 İsa ın məsəlon oroxniye bəpeştə şe çəvrəyku. 54 Oməy Bəştə yurd, dəmande çəvon sinaqoqədə bo xəlği omute. Cəmati çoçin-çoçini votışe: «Çıkonco omeydə bı Odəmədə jıqo hıkmət, jıqo mecuzon soxtə ğıvvə? 55 Nəccori zoə ni bəqəm Im? Çəy moə nom Məryəm ni bəqəm? Çəy boon nin bəqəm Yağub, Yusif, Simon iyən Yəhudə? 56 Çəy hovon həmməy çəmə dılədə jiyeydənin bəqəm? Bəs bəvədə ımon çıkoncon Bəyku?» 57 Çəvon xoş noməy bə İsa. Əncəx İsa votışe bəvon: «Bə peyğəmbəri har vırədə hurmət noydən, ğərəyz ıştə yurdi iyən kəy». 58 İsa çəvon beimonəti hıcubətədə vey mecuzon nısoxtışe əyo.

Çe Yəhya kışte

(Mark 6:14-29; Lukə 9:7-9)

14 Bə vaxti Qalileyə viloyəti hıkmdor Hirodi məsəşe İsa barədə bıə xəbon. 2 Votışe bəştə xıdmətəvonon: «Im Vəftizəvon Yəhyaye. Əv bəyji bıə çe mardon dılədə. Əve jıqo mecuzon soxtə ğıvvə heste Bəyku».

3 Hirodi çımi bənav doəşbe qəte Yəhya bəştə boə Filipi jen bə Hirodiyə qorə, jəşbe dastband bəçəy kəşon, doəşbe əv dəğande bə zindon. 4 Çumçıko Yəhya votəşbe bə Hirodi: «Bətı ğədəğəne Hirodiyə boştə jen səy». 5 Hirodi piyeydəşbe bıkıştı Yəhya, əmma tarseydəbe xəlğiku. Çumçıko bənə peyğəmbəri zıneydəbin Əy.

6 Hirodi moəku bıə ruji dəvoneədə Hirodiyə kinə beşe bə arə dəmande raxs karde. Im xoş oməy bə Hirodi. 7 Əy ğəssəm hardışe, vəd doşe ki, kinə çiç bıpiyoşe, bədo bəy. 8 Iştə moə tərəfo omutə bıə kinə, votışe: «Çe Vəftizəvon Yəhya səy bıdə bəmı iyo qıləy mıcmədə». 9 Ğərəğəydi qətışe podşo, əmma bəştə hardə ğəssəmon iyən bə ğonəğon xoto əmr kardışe ki, çəy piyəy bıdən bəy. 10 Vığandışe odəm, doşe jəy Yəhya qiy zindonədə. 11 Vardışone çəy sə qıləy mıcmədə, doəbe bə kinə. Kinən bardışe əv boştə moə. 12 Yəhya şoqirdon oməyn peqətışone çəy cəsəd. Dəkandışone əv, çəyo şin xəbə doşone bı barədə bə İsa.

13:57 Yəh. 4:44 **14:1-2** Mat. 16:13-14; Mark 6:14-15; Lukə 9:7-8 **14:3-4** Lukə 3:19-20

İsa penc həzo odəmi si kardeydə

(Mark 6:30-44; Lukə 9:10-17; Yəh. 6:1-14)

13 İsa məseədə ımi penışte bə kulos, coylinə okıriyəy çəvrəyku bə qıləy bekimsənə vırə. Cəmat ımi məseədə şəhrono piyodə şin Çəy dumo. 14 İsa kuloso evoəsə vindışe qıləy yolə izdihom, rəhmış oməy bəvon iyən şifo doşe bəçəvon noxəşinon.

15 Şanqovəsəy şoqirdon oməyn İsa tono votışone: «Ivrə daşte, həni diye. Cəmati vadə, bıdə bışun diyonədə boştə hard bıstənın». 16 Əmma İsa votışe bəvon: «Bəçəvon şe ehtiyoc ni. Şımə bəvon harde bıdən». 17 Şoqirdon votışone bə İsa: «Nimone iyo jıçiy, ğərəyz penc qılə nuni iyən dıqlə moy». 18 İsa votışe: «Əvoni biyən iyo Bomı». 19 İsa əmr kardışe bə izdihomi ki, bınıştın çimənisə. Peqətışe penc qılə nun iyən dıqlə moy, edyəsəy bə osmoni, şukur kardışe. Çəyo poə kardışe nun doşe bə şoqirdon. Şoqirdonən paybaxş kardışone bə cəmati. 20 Həmməy hardışone, si bin. Qırdə kardışone ziyodə mandə tikon, donzə qılə zambul pur be. 21 Təxminən penc həzo merdi hardışe, ğərəyz jenon iyən əğılon.

İsa pıyeydə ovi dimisə

(Mark 6:45-53; Yəh. 6:15-21)

22 Dərhol çımi bəpeştə İsa cəmati bəçəvon kəon dəro kardeədə məcbur kardışe Iştə şoqirdonən ki, penıştın bə kulos iyən Çəysə bənav ovaştın bə japə. 23 Cəmati dəro karde bəpeştə İsa coylinə rost be bə band bo dıvo karde. Şəv daraşiyədə İsa əyo coylibe. 24 Kulos həni vey diyərobe çə japəku iyən dalğon jəydəbin kulosi, çumçıko vavaz bəvon vəynə qıneydəbe. 25 Sipyəsıvədə İsa qoli səpe pıye-pıye oməy çəvon tono. 26 Şoqirdon isə vindeədə ki, İsa pıyeydə qoli səpe, bə larz dəşin votışone: «Im qıləy soənəvoy!» iyən tarsiku ozik oməyn. 27 İntasi bı ləzədə İsa ovarde bəvon, votışe: «Ciqəmand bıbən, Azim, mətarsən!» 28 Peteri cəvobədə votışe Bəy: «Ya Rəbb, qirəm Tınişbu, bəmı əmr bıkə ki, bıpıyım ovi səpe bom Iştı tono». 29 İsa votışe: «Boy!» Peterən beşe kuloso, pıyəy ovi səpe, şe bə İsa tərəf. 30 Əmma zumandə vavazi vindeədə tarsəy, dəmande bo eşe. Zikkə jəşe: «Ya Rəbb, peroxın mını!» 31 İsa dərhol dıroz kardışe dast, qətışe əv, votışe: «Ha imoni kam bıə odəm, boçi şəkı varde?» 32 Keynə ki, əvon penıştin bə kulos, vavaz həmuş be. 33 Kulosədə bıəkəson səcdə kardışone Bəy iyən votışone: «Həğiğətən Tı Xıdo Zoəş!»

İsa şifo doydə bə noxəşinon Qinesarədə

(Mark 6:53-56)

34 İsa deştə şoqirdon ovaştin qoli, rəsəyn bə Qinesari kəno. 35 Çəvrəy cəmati keynə ki zınəşone İsa, xəbə rosnişone ətrofədə bıə har vırəy. Vardışone həmə noxəşinon Çəy tono. 36 Noxəşinon vardəkəson lovə kardeydəbin ki, hiç nıbo noxəşinon pexəviyın bə İsa dovnəo elaşkiyə pəpulə. Bəy pexəviyəkəson həmməy xəş beydəbin.

Çiçe insoni mırdol kardə çiy?

(Mark 7:1-23)

15 Bəvədə fəriseyon iyən ruhani mıəlimon Yerusəlimo oməyn İsa tono, votışone: 2 «Boçi Iştı şoqirdon bə sipirişonku mandə adət-ənənə əməl kardeydənin iyən nun hardə vaxti ıştə daston şışteydənin?» 3 İsa cəvobədə votışe bəvon: «Bəs boçi şımə bəştə adət-ənənə xatır bə Xıdo əmri əməl kardeydənişon? 4 Çumçıko Xıdo jıqo əmr kardışe: "Hurmət bıkə bəştə pıəmoə" iyən "Kıştənine bəştə pıə, yaanki moə dımjon doə odəm". 5 Şımə esə boy

15:4 Beşe. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; Ğanun. 5:16

voteydəşon: “Şəxsi bəştə pıə, yaan moə bıvoto, ‹ıştı çımıku çəş kardəy bə Xıdo həsr kardə be› 6bəvədə bəştə pıə hurmət nıkarde bəzne”. De jıqoy şımə bəştə adətənənon xatır Xıdo kəlomi hiç kardeydəşon. 7Ha dıdimon! Yeşayə peyğəmbəri əcəb peyğəmbərəti kardəşe boşmə! Əy votəşe:

8 “Im xəlğ deştə lıbuton hurmət
kardeydə Bəmı,
Əmma Çımıku diyəron çəvon dılon.
9 Bəmı hədər-hədəri səcdə kardeydən,
Omuteydən insoni əmronku bekardə
təlimon”».

10İsa sədo kardışe cəmat Iştə tono, votışe bəvon: «Quş bıdən iyən bıfamən. 11İnsoni mırdol nıbəkarde bə qəv dəşə çiy, əmma insoni qəvo beşəyonin əy mırdol kardə çiyon». 12Bəvədə şoqirdon oməyn, votışone Bəy: «Zıneydəş, fəriseyon ın sıxani məseədə xoş nıoməy bəvon». 13Əmma İsa cəvobədə votışe: «Çımı Osmoni Pıə nıkaştə har qılə rəsə rəğo pevatə bəbe. 14Diyəro bışən çəvonku. Əvon çe kuyə odəmon kuyə rəhbəronin. Qirəm ku ro nişo bıko bə kuy, dıkəsiyən bə xandəx ebəqınen». 15Peteri xahiş kardışe: «In məsəli bəmə izoh bıkə». 16İsa votışe: «Şımənən hələn famənişon? 17Sərəseydənişon ki, bə qəv dəşə har çiy şeydə bə ləvə iyən ifroz beydə? 18Qəvo beşəyon esə boy dılo beşeydən iyən ımon insoni mırdol kardeydən. 19Çumçıko bevəcə fikron, ğəttoləti, zinokorəti, cinsiyə beəxloğəti, dızdiyəti, duyəvojə şoydəti iyən kufr dılo bəşeydə. 20İnsoni mırdol kardə çiyon ımonin. De ənəşıştə daston harde esə boy insoni mırdol nıbəkarde».

Kənanıjə jeni imon

(Mark 7:24-30)

21İsa esiyəy çəvrəyku, şe bə Tir iyən Sidoni məholon. 22Imeha, qıləy Kənanıjə jen beşe şəhri kəno, zikkə jəy-jəy voteydəbe: «Ya Rəbb, ha Davudi Zoə, rəhm bıkə bəmı. Cını qətəşe çımı kinə qonə holədəy». 23Əmma İsa cəvob nıdoşe, nıvotışe qıləy sıxanən bəy. Çəy şoqirdon nez oməyn, lovə kardışone bə İsa: «Bıvot bəy bıdə bışu, çumçıko zikkə jəydə çəmə dumo». 24Bəvədə İsa jıqo cəvob doşe: «Az vığandə bıəm əncəx bo İsrail xəlği qin bıə pəson». 25Jen isə nez oməy səcdə kardışe Bəy votışe: «Ya Rəbb, komək bıkə bəmı». 26İsa cəvob doşe: «Rost nıbəbe əğılon nuni peqəte bo kutilon şodoy». 27Jeni votışe: «Bəle, Rəbb, əmma kutilonən ıştə soybi surfəku emə purşon hardeydən». 28Bəvədə İsa jıqo cəvob doşe bə jeni: «Ha jen! Iştı imon yole, bıdə ıştı orzu bırəsı bə vırə». Həmonə ləzədə çəy kinə xəş be.

İsa şifo doydə bə vey noxəşini

(Mark 8:1-10)

29İsa esiyəy çəvrəyku, dəvarde qol Qalileyə japəku iyən peşe bə band, nışte əyo. 30Qıləy yolə izdihom oməy Çəy tono iyən vardışone deştə şılon, kuon, şıkəson, lolon, həniyən vey kəson. Noşone əvon İsa lınqon paliyo, İsa şifo doşe bəvon. 31Xəlğ vindeədə ki, lolon sıxan kardeydən, şıkəson xəş beydən, şılon pıyeydən, kuon vindeydən, hədəyon mandin iyən həmd kardışone bə İsraili Xıdo.

İsa ço həzo odəmi si kardeydə

32İsa sədo kardışe Iştə şoqirdon, votışe: «Bəbolim omeydə bı izdihomi, çumçıko se ruje Çımı paliyon iyən hiçi mandəni bəvonku bo harde. Piyeydəmni ki, əvoni vəşi dəro bıkəm bəçəvon kə, incori bəqınen roədə». 33Şoqirdon votışone Bəy: «Bı daştədə çıkonco pəydo bıkəmon bı anə odəmi si kardeyro nuni?» 34İsa parsəy çəvonku: «Çan qılə nun hestıone?» Əvon votışone:

15:7-9 Yeş. 29:13 **15:14** Lukə 6:39 **15:18** Mat. 12:34

«Haft qılə nun iyən kamişəvoy hırdə moy heste bəməku». 35Bəvədə İsa əmr kardışe bə izdihomi ki, bınıştın bə zəmin. 36Peqətişe haft qılə nun iyən moyon, şukur karde-karde poə kardışe, doşe bə şoqirdon, şoqirdonən xıdmət kardışone bə izdihomi. 37Həmməy hardışe, si bin. Qırdə kardışone ziyodə mandə tikon, haft qılə səvəx pur be. 38Ço həzo merdi hardışe, ğərəyz jenon iyən əğılon. 39İsa dəro kardışe izdihom, penışte bə kulos, şe bə Maqadani ərozi.

Çe fəriseyon iyən sadukeyon moyə

(Mat. 12:38-39; Mark 8:11-21; Lukə 12:54-56)

16 Fəriseyon iyən sadukeyon İsa dəvinə kardeyro nez oməyn, tələb kardışone ki, bəvon osmono omə qıləy ələmət nişo bıkə. 2Əmma İsa cəvob doşe bəvon: «Şanqovoni şımə voteydəşon: "Həşi tınd bəbe, çumçıko osmon sıye" 3iyən maştəvoni "ımruj kulok rost bəbe, çumçıko osmon tınd sıye". Osmoni dimi mışohidə karde zıneydəşon, çən zəmonə ələməti co karde zıneydənişon? 4Bevəcə iyən bebəfoə nəsıl bo qıləy ələməti nəveydə. Əmma bəy hiç co qıləy ələmət doə nıbəbe, ğərəyz Yunisi ələməti». İsa tərq kardışe əvon şe.

5Şoqirdon qoli bə tərəf ovaşteədə yodo bekardəşonbe nun peqəte. 6İsa votışe bəvon: «Hodi bıbən! Çe fəriseyon iyən sadukeyon moyəku ıştəni çəş bıkən». 7Şoqirdon isə voteydəbin ıştə arədə: «Bəçəmə nun penıqəte səbəb jıqo voteydə». 8İsa zınəşe əvon çiçiku qəp jəydən, votışe bəvon: «Ha imoni kam bıəkəson! Ištə nuni nıbeyku boçi qəp jəydəşon? 9Fameydənişon hələn? Bəs şımə yodədə ni de penc qılə nuni penc həzo odəmi si bey iyən çan qılə zambul qırdə kardıyone? 10Ço həzo odəmi de haft qılə nuni si bey iyən çan qılə səvəx qırdə kardeyən şımə yodədə ni bəqəm? 11Çoknə sərəsənişon ki, Az deşmə sıxan kardeədə nuni nəzədə qətəmnıbe? Çe fəriseyon iyən sadukeyon moyəku ıştəni çəş bıkən». 12Bəvədə əvon sərəsəyn ki, İsa votəşebən ıştəni nuni moyəku ne, fəriseyon iyən sadukeyon təlimiku nığo bıdən.

Peteri zınəşe İsa bənə Məsihi

(Mark 8:27-30; Lukə 9:18-21)

13Keynə ki İsa oməy bə Filipi Ğeysəriyyə şəhri kəno, parsəy şoqirdonku: «Odəmon çiç voteydən, Bəşəri Zoə kiye?» 14Əvon votışone: «Kaliyon voteydən Vəftizəvon Yəhya, co kəson – İlyas, həniyən co kəson voteydən ki, Yeremyə, yaan peyğəmbəronədə qıləyniye». 15İsa votışe bəvon: «Bəs şımə çiç voteydəşon? Şımə zınəyku Az kim?» 16Simon Peteri cəvob doşe: «Tı Hest Bıə Xıdo Zoə Məsihiş». 17İsa votışe bəy: «Çı baxtəvəriş, ha Yunisi zoə Simon! Çumçıko ımi bətı oşko bıkə cism iyən xuno iborət bıə inson ni, Çımı Osmononədə bıə Pıəy. 18Az bətı voteydəm ki, tı Peteriş[a] iyən Az ıştə icmo ın Hali səpe bəsoxtem. Cəhənnımi ğıvvon bəy ğalib ome əzının. 19Az bədom bətı Osmoni Podşoəti haçəron. Zəminisə ıştı dəbastə har çiy, dəbastə bəbe osmononədə iyən zəminisə ıştı okardə har çiy, okardə bəbe osmononədə». 20In sıxanon bəpeştə İsa əmr kardışe bə şoqirdon ki, Çımı Məsih bey bə hiç kəsi məvotən.

İsa sıftəku xəbə doydə Ištə mardey iyən bəyji be barədə

(Mark 8:31–9:1; Lukə 9:22-27)

21Çı vaxtiku İsa dəmande qəp jəy boştə şoqirdon ki, Əv şənine bə Yerusəlim, vey

---

a 16:18 *Peter* – yunan mətniədə *Petros* sıxane *hal* votəye.

16:9-10 Mat. 14:17-21; 15:34-38 **16:14** Mat. 14:1-2; Mark 6:14-15; Lukə 9:7-8 **16:16** Yəh. 6:68-69
16:19 Mat. 18:18; Yəh. 20:23 **16:21** Mat. 17:22-23; 20:19; 27:62-63

əzob kəşənine çe sipirişon, sər kahinon iyən ruhani mıəllimon tərəfo, kıştə bıənine iyən seminə ruji bəyji bıənine. 22Bəvədə Peteri okırnişe Əv bə kəno, dəmande bo etiroz karde: «Xıdo rəhm bıkə Bətı! Im hiç vaxti nıvo Bəştı sə ya Rəbb!» 23Əmma İsa odyəsəy, votişe bə Peteri: «Okıri, Çımıku Şəyton! Tı mane beydəş Bəmı. Tı insoni əməlon barədə fikir kardeydəş, çe Xıdo koon barədə ne».

24Çəyo İsa votişe bəştə şoqirdon: «Ehanə kiysə ome piyeydəşebu Çımı dumo, imtino bıkə ıştəku iyən peqətı ıştə çomexi, bo Çımı dumo. 25Çumçıko harki piyeydəşebu peroxnı ıştə jimoni, əy qin bəkarde, əmma harki Bəçımı xatır ıştə jimoni qin kardeydəbu, əy pəydo bəkarde. 26Bə insoni çı foydə hestişe, qirəm ğəzənc bıko həmə dınyo, qin bıko ıştə jimoni? Yaanki inson ıştə jimoni əvəzi çiç bəzıne doy? 27Çumçıko Bəşəri Zoə bome Iştə Pıə izzəti dılədə Deştə mələkon iyən bəvədə bədo bə har kəsi bəçəy əməlon mıvofiğ əvəz. 28Rosti voteydəm bəşmə: Bəşəri Zoə Deştə podşoəti omemoni nıvində, iyo mandəkəsonədə kali qılon nıbəmarden».

Çe İsa vindemon dəqiş beydə

(Mark 9:2-13; Lukə 9:28-36)

17 Şəş ruji bədiqə İsa peqətişe Deştə Peter, Yağub iyən çəy boə Yəhya, bardişe əncəx əvoni bə qıləy barzə band. 2Çəy vindemon dəqiş be çəvon vədə. Çəy dim dəvəşəy bənə həşi iyən Çəy libos sipi be bənə ruşnə. 3Musa iyən İlyas bı ləzədə zahir bin bəvon. Əvon bə qəpbin de İsa. 4Peter dəmande bə qəp, votişe bə İsa: «Ya Rəbb! Çı əcəb ki, əmə iyomon. Şayət piyeydəbu az ejənım seqlə ləm iyo – qıləyni Botı, qıləyni bo Musa, qıləyniyən bo İlyasi». 5Peter hələ sıxan kardeədə qıləy ruşinə avə soğnə eğandışe çəvon səpe. Imha, qıləy sədo oməy avəo: «Im Çımı azizqiromiyə Zoəy, rozim Çəyku, quş bıdən Bəy!» 6Şoqirdon ımi məseədə dəhşəti dılədə zəvbədim qının bə zəmin. 7İsa ome pexəviyəy bəvon, votişe: «Mətarsən, bəştən!» 8Əvon ıştə səy rost kardeədə, ğərəyz İsa hiçki nıvindışone.

9Bando eşeədə İsa əmr kardışe bəştə şoqirdon: «Bə hiçki nıvotın ıştə vindəyon, detobə Bəşəri Zoə çe mardon dılədə bəyji be». 10Şoqirdon parsəyn Çəyku: «Jəqobu, boçi ruhani mıəllimon voteydən ki, sıftə İlyas omənine?» 11İsa cəvob doşe bəvon: «Roste, İlyas bome, bərpo bəkarde har çiy. 12İntasi voteydəm bəşmə: İlyas oməy həni, əmma nıznəşone əv iyən çiç piyəşone, vardışone bəçəy sə. Eynən Bəşəri Zoən əzob bəkəşe çəvon dasto». 13Bəvədə şoqirdon sərəsəyn ki, İsa Vəftizəvon Yəhya barədə qəp jəydə bəvon.

Cın bekardə beydə zoəo

(Mark 9:14-29; Lukə 9:37-43)

14Əvon omeədə izdihomi tono şəxsi oməy, dəzonı mande İsa vədə 15votişe: «Ya Rəbb! Rəhm bıkə bəçımı zoə, çumçıko əv epileptike iyən vey əzob kəşeydə. Rə-rə eqıneydə, qah bə otəş, qah bə ov. 16Vardıme əv Iştı şoqirdon tono, intasi əvon nıznəşone şifo doy bəy». 17İsa cəvobədə votişe: «Ha beimonə iyən ıştə roy dəqijniyə nəsıl! Tosə keynə deşmə bəbem? Tosə keynə pebətovem bəşmə? Əğıli biyən iyo Çımı tono». 18İsa əmr kardışe bə cını, cın beşe əğılo. Zoə şifo səşe bı ləzədə.

19Bəvədə şoqirdon de İsa coylinə mandeədə votişone: «Boçi əmə tojne

16:24 Mat. 10:38; Lukə 14:27 **16:27** Zəb. 62:12; Mat. 25:31; Rom. 2:6; Vəhy 2:23
17:5 Ğanun. 18:15; Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 1:11; Lukə 3:21-22 **17:10** Məl. 4:5

nıznəmone əv?» 20İsa votışe bəvon: «Şımə imon kame, çumçıko rosti voteydəm bəşmə: qıləy xərdolə tumi to şımə bıbone imon, bıvoton bı bandi “Bışi çıvrəo bə vırə”, əv bəşe iyən boşmə mımkun nıbə hiçi nıbəbe». 21In curə rufon əncəx de dıvo iyən rujə beşeydən. [a]

İsa ijən xəbə doydə Iştə mardey iyən bəyji bey barədə

(Mark 9:30-32; Lukə 9:43-45)

22Əvon Qalileyədə qırdə beədə İsa votışe bəvon: «Bəşəri Zoə təslim kardə bəbe bə odəmon dast, 23Əy bəkışten, əmma Əv seminə ruji bəyji bəbe». Əvon vey ğəmqin bin.

Məbədi doyənə

24Əvon bə Kafernaum omə vaxti, məbədi doyənəqırdəəkon nez oməyn bə Peteri votışone: «Şımə Ustod dı dirhəm doyənə doydəni?» 25Peteri votışe: «Doydə». Bə kə omeədə İsa nav bəy votışe: «Simon! Tı çoknə fameydəş? Zəmini hıkmdoron rusumi iyən doyənə çikiku səydən? Iştə zoonku, yaan açinə odəmonku səydən?» 26Peter voteədə Bəy: «açinə odəmonku», İsa votışe bəy: «Jəqo beəsə, zoon ozodin. 27İntasi, rınci məkəmon ımoni votəynə bışi bə dıyo, şodə ğırməği, bə ğırməğ eqıniyə iminə moy peqət. Çəy qəvi okardeədə iqlə nığə pul [b] bəvindeş. Peqət əy bıdə, həm Çımı, həmən ıştə əvəzi».

Ən yol kiye?

(Mark 9:33-37,42-48; Lukə 9:46-48; 17:1-2)

18 Həmonə vaxti şoqirdon oməyn çe İsa tono votışone: «Ən yol kiye Osmoni Podşoətiədə?» 2İsa sədo kardışe ıştə tono qıləy əğıl, noşe əv bə şoqirdon arə. 3Əy votışe: «Rosti voteydəm bəşmə: qirəm şımə ıştə royku nıqardon bənə bı əğılon nıbon, əslo dənıbəşeşon bə Osmoni Podşoəti. 4De jıqo, ki ıştəni saru bıqəto bənə bı əğıli, ən yol əve Osmoni Podşoətiədə. 5Ki Deçımı nomi ğəbul bıko jıqo qıləy əğıli, Mını ğəbul bəka.

6Ehanə ki Bəmı imon vardə çı rukonədə i kəsi bə bevəcə ro okırneydəbu, boəy həniyən çok bəbe bəştə qiy ehaştı qıləy dıjdə osyo sığ, ıştəni şodə bə dıyo bın, bıtəsı. 7Vay bı dınyo holi, çumçıko bə bevəcə ro okırneydə insonon! Har vaxti heste bı dınyoədə jıqo çiyon, intasi vay bə odəmi holi ki, ımon deçəy vositə omeydən! 8Ehanə ıştı dast iyən lınq tını bə yavə ro okırneydəbu, bıbırın əy şodə. Iştı bə zolə jimon çoləx, yaan topəl daxil be, çoke botı de dıqlə dasti iyən dıqlə lınqi bə zolə otəş şodoysə. 9Şayət ıştı çəş tını bə yavə ro okırneydəbu, bekə əy şodə. Iştı bə zolə jimon de iqlə çəşi daxil be, çoke botı de dıqlə çəşi bə cəhənnımi otəş şodoysə.

Qin bıə pəsi məsəl

(Lukə 15:3-7)

10-11Hodi bıkən, xor diyə məkən çı rukonədə bə qıləyni. Çumçıko bəşmə voteydəm ki, çəvon osmonədə bıə mələkon hejo vindeydən Çımı osmononədə bıə Pıə dimi. Oxo Bəşəri Zoə bo qin bıəkəson xılos kardeyro oməy.

12Şımə çoknə fameydəşon? Ehanə şəxsi bıboşe sa qılə pəs, çəvon qıləyni qin bıbo, ə odəm nəve nəv qılə pəsi obəqəte bandonədə, nıbəşe bo qin bıə pəsi nəve?

---

a 17:21 Kali dastınıvıştəyonədə ın ayə ni.
b 17:27 *İqlə nığə pul* – yunan mətniədə *statir*, yəni ço dirhəm.
17:20 Mat. 21:21; Mark 11:23; Lukə 17:5-6; 1Kor. 13:2 **17:24** Beşe. 30:13; 38:26 **18:1** Lukə 22:24
18:2-3 Mark 10:15; Lukə 18:17 **18:8** Mat. 5:30 **18:9** Mat. 5:29

13 Rosti voteydəm bəşmə: şayət əv pəydo
bıko, nəve nəv qılə pəsisə vey, bı iqlə
pəsi şo bəbe. 14 Jıqoən, şımə osmonədə
bıə Pıə piyeydənişe həlok bıbu çı ruko-
nədə qıləyni.

Bə qıno kardə imoniyə boə mınosibət

15 Şayət ıştı boə bəştı vəynə qıno bıko,
bışi çəy qıno nişo bıkə bəy. Bıdə har çiy
əncəx şımə dıkəsi arədə bımandı. Əv bətı
quş bıdo, tı ıştə boə pebəroxneş. 16 Qirəm
bətı quş nıdo, deştə i kəs, yaan dı kəs peqət
ki, "har iddio de dıqlə, yaan seqlə şoydi
sıxani təsdığ kardə bıbu". 17 Qirəm əv bı
odəmonən quş nıdo, bı barədə bo imoniyon
icmo bıvot. Qirəm əy nıpiyəşe quş bıdə bə
icmo sıxaniyən, əy qıləy bıtpərəst, yaan
doyənəqırdəəkə ğəzinə bızın.

18 Rosti voteydəm bəşmə: şımə zəmi-
nisə dəbastə har çiy, osmonədə dəbastə
bəbe iyən şımə zəminisə okardə har çiy,
osmonədə okardə bəbe. 19 İjən rosti vo-
teydəm bəşmə: bı dınyoədə şıməhono
dı kəs bo konsə koyro rozi bıbo, əjo
bıko, Çımı osmonədə bıə Pıə bədo bə-
von. 20 Çumçıko konco dı kəs, yaan se
kəs Deçımı nomi qırdə bıbo, Azən əyo,
çəvon arədəm».

Beinsofə ğuli məsəl

21 Bəvədə Peter oməy parsəy İsaku: «Ya
Rəbb! Qirəm çımı boə bəçımı vəynə qıno
bıko, az çan kərə baxşəninim əy? Tosə haft
kərə?» 22 İsa cəvob doşe bəy: «Tosə haft kə-
rə ne, hətto hafto kərə haft, voteydəm bətı.

23 Jıqoən, Osmoni Podşoəti bımi oxşey-
də: qıləy podşo piyeydəşe həx-hisob bıkə
deştə ğulon. 24 Əv dəmande bo həx-hisob
karde, vardə be çəy tono da həzo talant [a]
ğarzış bıə i kəs. 25 Əmma çəy nıbeşe qıləy
çiy bıdə, əğə əmr kardışe ki, bəhvatın əy
iyən çəy jeni, çəy əğılon iyən çəy həmə
hestı-ni, bıdən çəy ğarzi. 26 Bəvədə ğul
dəqıniye bəçəy po iyən de ehtiromi votışe:
"Səbr bıkə! Az bədom bətı həmə ğarzi".
27 Əğə rəhmış oməy bə ğuli, vadoşe əv iyən
baxşəşe çəy ğarz.

28 Əncəx həmonə ğul beşe bə kəno, pəydo
kardışe bəy sa dinar [b] ğarzxo bıə ıştə qıləy
co ğulə həmro. Eqətışe əv "Bıdə ıştə ğar-
zi!" votışe, dəmande əy bo tosniye. 29 Ğul
dəqıniye bəçəy po, lovə kardışe bəy: "Səbr
bıkə, bədom ıştı ğarzi". 30 Əmma ım ğul
rozi nıbe. Şe, doşe əv bə zindon dəğande
tosə ıştə ğarzi səy. 31 Co ğulon vindeədə
ın hodisə vey ğəmqin bin, şin, qəp jəşone
həmmə bıayon bo əğə.

32 Bəvədə əğə sədo kardışe ıştə tono ə
ğul, votışe: "Ha bevəcə ğul, baxşıme bətı
ıştı həmə ğarz, çumçıko tı lovə karde bəmı.
33 Bəqəm tı nəzniş baxşe ıştə həmro, çoknə
az baxşəme tını?" 34 Çəy əğə ğəzəbnok be,
təslim kardışe əv bə cəzo doəkəson dast,
detosə ıştə ğarzi həmməyəvo doə vaxti.
35 Qirəm şımə dılısıxto nıbaxşon ıştə boon
qınon, Çımı Osmoni Pıən jıqo rəftor bə-
karde deşmə».

Təloği doy barədə təlim

(Mark 10:1-12)

19 İsa ıştə qəpi orıxniye bəpeştə beşe
Qalileyə viloyəto, şe bə Yəhudeyə,
ru İordani bə japədə bıə məhol. 2 Qıləy yo-
lə izdihom oməy Çəy dumo iyən İsa şifo
doşe bəvon əyo.

3 Çəyo fəriseyon oməyn İsa tono, dəvinə
kardeyro Əy doşone Bəy jıqo qıləy pars:
«Merdi icozə hestışe har səbəbo ıştə jeni bo

---

a 18:24 *Talant* – ən yolə pamyəy təğribən 34.5 kiloqram ğızıl yaan nığə.
b 18:28 İ dinar – Romə pule çe koəkə i rujnə koy həx.
18:15 Lukə 17:3 **18:16** Ğanun. 19:15 **18:18** Mat. 16:19; Yəh. 20:23 **18:21-22** Lukə 17:3-4

bekarde?» 4İsa cəvob doşe: «Handəonni ki, Ofəyevoni sıftəku “merd iyən jen ofəyəşe əvon” 5iyən votışe: “Bı səbəb merd tərq bəkarde ıştə pıə-moə, umuj bəbe bəştə jeni iyən i andom bəben əvon har dıyninən”? 6Əvon həni dı ne, i andomin. Bı səbəb, bıdə inson co nıkə çe Xıdo ikardəy». 7Fəriseyon jıqo votışone bə İsa: «Bəvədə Musa boçi əmr kardışe ki, ıştə jeni bekardeədə əncəx təloği koğəzi bıdənən bəy?» 8İsa votışe bəvon: «Şımə dılon kurocəğ bey səbəbo Musa icozə doşe ıştə jenon bo bekarde. Əmma sıftəku jıqo nıbe. 9Az isə bəşmə voteydəm ki, ğərəyz cinsiyə beəxloğəti, har kəs co qıləy səbəbo ıştə jeni beko iyən de co jeni kəxıvand bıbo, zino kardeydə».

10Şoqirdon votışone bə İsa: «Qirəm şuyə de jeni arədə bıə mınosibət jıqoybu, bəvədə kəxıvand nıbey həniyən çoke». 11Əmma İsa votışe bəvon: «Har odəm ın sıxani ğəbul karde əzıni, əncəx ın ğabiliyət bə kom odəmon doə bıə, əvon ğəbul karde bəzınen. 12Çumçıko kali kəson hestin ki, movardo xədimin, kali kəsonən de insonon vositə xədim kardə bıən, kali kəsonən ıştəni Osmoni Podşoəti roədə xədim hisob kardeydən. Ki ımi ğəbul karde zıneydə bıdə ğəbul bıkə».

İsa xəy-dıvo doydə bə əğılon

(Mark 10:13-16; Lukə 18:15-17)

13Bəvədə əğılon vardəbin İsa tono ki, Əv ıştə daston bınə çəvon səpe dıvo bıkə. Şoqirdonsə ğədəğən kardışone bəvon. 14Əmma İsa votışe: «Vadən əğılon, bıdə bon Çımı tono! Ğədəğən məkən bəvon! Çumçıko Osmoni Podşoəti bı jıləvonon məxsuse». 15İsa ıştə daston noşe çəvon səpe, xəy-dıvo doy bəpeştə şe çəvırəo.

Tənxo, yaanki çe İsa dumo şey

(Mark 10:17-31; Lukə 18:18-30)

16İ kərə şəxsi oməy İsa tono votışe: «Ustod, az çı xəymandəti kardəninim ki, bıbume zolə jimon?» 17İsa votışe bəy: «Boçi xəymandəti barədə parseydəş Çımıku? Əncəx İ kəs – Xıdo xəymande. Qirəm tı piyeydəbu bə zolə jimoni molik bey, Bəçəy əmron rioyət bıkə». 18Ə odəm parsəy İsaku: «Bə kon əmron?» İsan votışe: «“Ğətl məkə. Zino məkə. Dızdi məkə. Duyəvojə şoydəti məkə. 19Hurmət bıkə bəştə pıə-moə”. Həmçinin “ıştə hamsiyə bənə ıştəni bıpiy”».

20Cıvonə odəmi votışe bə İsa: «Bıçımon həmməy rioyət kardəme, çımı həni çiç rəseydəni?» 21İsa votışe bəy: «Şayət piyeydə kamil bıbi, bışi bəhvat ıştə tənxo, baxş bıkə bə kosibon. Bəvədə ıştı xəzinə osmononədə bəbe. Çəyo oqard, boy Çımı dumo». 22İntasi cıvonə odəm ımi məseədə, ğərəğəydi qətışe, şe, çumçıko çəy tənxo veybe.

23Bəvədə İsa votışe bəştə şoqirdon: «Rosti voteydəm bəşmə: bo ərbobə odəmi bə Osmoni Podşoəti daxil be çətine. 24İjən bəşmə voteydəm ki, çe dəvə darzənəhıləo dəvarde hostone, ərbobə odəmi bə Xıdo Podşoəti dəşeysə». 25Şoqirdon ımi məseədə vey təəccub kardışone, votışone: «Jəqobu, ki xılos be bəzıne?» 26İsa edyəsəy bəvon, votışe: «Im bo insonon mımkun nıbə koy, əmma bo Xıdo har çiy mımkune».

27Çımi bəpeştə Peteri cəvob doşe Bəy: «Diyəkə, əmə şodoəmone harçi, oməmon Iştı dumo, çımi əvəzi çiç bə dast bəvardemon?» 28İsa votışe bəvon: «Rosti voteydəm bəşmə: nuyə dınyoədə, keynə ki Bəşəri Zoə ıştə izzətinə taxtədə bənışte, bəvədə Çımı dumo omə şıməhonən bənıştəşon

---

19:4 Ofə. 1:27; 5:2 **19:5** Ofə. 2:24 **19:7** Ğanun. 24:1-4; Mat. 5:31
19:9 Mat. 5:32; Lukə 16:18; 1Kor. 7:10-11 **19:18-19** Beşe. 20:12-16; Ğanun. 5:16-20; Lev. 19:18
19:28 Mat. 25:31; Lukə 22:30

donzə qılə taxtədə hıkm kardeyro bə İsraili donzə ğəbilə. 29Çımı nomi roədə, ya ıştə kəon, ya boon, ya hovon, ya pıə, ya moə, ya əğılon, yaan məzon şodoə har kəs, çımisə sa ğat vey bəste iyən zolə jimoniən irs bəste. 30İntasi iminə bıəkəson veyni oxonə bəben, oxonə bıəkəson esə boy iminə bəben.

Ədolətinə iyən lutfkorə boğsoybi barədə məsəl

20 Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: qıləy boğsoyb maştə rəbədə əşte, boştə anqıə boği koəkə qəteyro şe. 2Əv de koəkon rozi be ki, bəçəvon i rujnə koy i dinar[a] bədo iyən vığandışe əvon bə anqıə boğ. 3Maştəvo saat nəvədə beşe iyən vindışe məydonədə beko mandə odəmon. 4Votışe bəvonən: "Şımənən bışən bə anqıə boğ, şımə həxiən de ədoləti bədom". 5Əvonən şin bə boğ. Əv ijən çoştoni saat donzədə iyən saat seədə beşe, jıqo kardışe. 6Çəyo əv peçoştə saat pencədə beşe, vindışe əyo pemandə co kəson votışe bəvon: "Boçi ruji dırozi beko pemandəşon iyo?" 7"Çumçıko hiçki bəmə ko nıdoşe" votışone. Əy votışe bəvonən "şımənən bışən bə anqıə boğ".

8Şanqovəsəy boğsoyb oməy, votışe bəştə nəzorətəkə: "Sədo bıkə koəkon, bıdə çəvon həxi, oxonə odəmiku tosə iminəni". 9Saat pencədə bə ko oməkəson odəməsə i dinar səşone. 10İminə oməkəson çəş kardeydəbin həniyən vey bəsten, intasi əvonən odəməsə i dinar səşone. 11Ištə puli səyədə əvon dəmandin noroziyəti karde, votışone bə boğsoybi: 12"Oxonə oməkəson cəmi i saat ko kardışone, tı əvonən i qəte deyəmə, oxo əmə qamədə, ruji dırozi zəhmət kəşəmone!" 13Əmma əy cəvob doşe bəçəvon qıləyni: "Çımı dust, oxo behəxəti nıkardıme bətı, məqəm tı demı bə i dinar rozi nıbiş? 14Bıstən ıştə həxi, bışi! Az isə çanə bətı doəme, bı oxonə odəmiyən anədə doy piyeydəme. 15Bəqəm nime ixtiyor deştə puli ıştə piyəy karde? Tı pəxıləti kardeydəş bəçımı dastojəti?" 16De jıqoən oxonə bıəkəson iminə bəben, iminə bıəkəson esə boy oxonə bəben».

İsa seminə kərə xəbə doydə Ištə marde iyən bəyji bey barədə

(Mark 10:32-34; Lukə 18:31-34)

17İsa bə Yerusəlim şeyədə roədə sədo kardışe Ištə Donzə şoqird bə kəno, votışe əncəx bəvon: 18«Ime, rost beydəmon bə Yerusəlim, Bəşəri Zoə təslim kardə bəbe bə sər kahinon iyən ruhani mıəllimon. Əy məhkum bəkan bə marde, 19təslim bəkan bə bıtpərəston, əvonən bə dast dəbəğanden, de ğırmoci bəjen iyən bə çomex bəkəşen. Seminə ruji Əv bəyji bəbe».

Xıdmət kardəkəs həmməysə başe

(Mark 10:35-45)

20Bəvədə Zavdayi zoon moə deştə zoon, Yağub iyən Yəhya ivırədə nez bin bə İsa, səcdə kardışone, Çəyku çiysə piyəşone. 21İsa parsəy jeniku: «Çiçı piyeydə?» Jeni votışe Bəy: «Bıvot, bıdə çımı ım dıqlə zoə Ištı Podşoətiədə qıləyni Ištı rostədə, qıləyniən çəpədə bınıştı». 22Əmma İsa cəvob doşe: «Ištənən zıneydənişon çiç piyeydone. Çımı peşomə əzobi piyoləo şımənən peşome bəzıneşon?» Çımı vəftiz be ğəzinə şımənən vəftiz be bəzıneşon? Əvon votışone: «Bəzınemon». 23İsa votışe bəvon: «Şımənən peşome bəzıneşon Çımı peşomə piyoləo. Əmma Çımı rostədə, yaanki çəpədə nışteyro icozə doy çımı ko ni. Çımı Pıə bo kom odəmon hozı kardəşebu ə vırə, bəvonən doə bəbe».

---

a 20:2 İ dinar – çe koəkə i rujnə koy həxe.

19:30 Mat. 20:16; Lukə 13:30 **20:8** Lev. 19:13; Ğanun. 24:15 **20:16** Mat. 19:30; Mark 10:31; Lukə 13:30

24 Əmandə da qılə şoqird ımi məsəşe
çəvon rık oməy bə dıqlə boə. 25 Bəvədə
İsa sədo kardışe şoqirdon ıştə tono, vo-
tışe: «Zıneydəşon ki, çe milləton rəhbəron
hıkmronəti kardeydən çəvon səpe iyən
əğəti kardeydən bəvon. 26 Bıdə jıqo nıbu
şımə arədə. Şımənədə ki piyeydəşe yol
bıbu həmməy səpe, bıdə əv xıdmətəvon
bıbu bo həmməy. 27 Şımə arədə iminə be
piyəkəs, bıdə ğul bıbu bo əmandəyon.
28 Jıqoən, Bəşəri Zoə noməy ki, Bəy xıdmət
bıkən, oməy ki, Ištən xıdmət bıkə iyən
veyə odəmon hıriyeyro fidyə bıdə Ištə
coni».

Dıqlə kuyə odəmi çəşon obeydən

(Mark 10:46-52; Lukə 18:35-43)

29 Keynə İsa deştə şoqirdon Yerixoo beşe,
qıləy yolə izdihom şe Çəy dumo. 30 Roy
kənoədə nıştə dıqlə kuə odəm məseədə İsa
çəyo dəvardeydə «Ya Rəbb, ha Davudi Zoə!
Rəhm bıkə bəmə!» zikkə jəşone. 31 Cəmati
piyəşe ğədəğən bıkə bəvon, aşiş bıkə əvoni,
əvon «Ya Rəbb, ha Davudi Zoə! Rəhm bıkə
bəmə!» vote-vote həniyən vanqipuri zikkə
jəşone. 32 İsa mande, sədo kardışe əvon iyən
parsəy çəvonku: «Çiç piyeydone, boşmə
bıkəm?» 33 Əvon votışone Bəy: «Ya Rəbb,
bıdə çəmə çəşon bıvindın». 34 İsa rəhmış
oməy bəvon, pexəviyəy bəçəvon çəşon.
Həmonə ləzədə obəyn çəvon çəşon, əvonən
şin çe İsa dumo.

Çe İsa bə Yerusəlim dəşe

(Mark 11:1-11; Lukə 19:28-40; Yəh. 12:12-19)

21 Əvon nez beədə bə Yerusəlimi – bə
Zeytun bandi odimədə bıə Betfa-
qe, İsa vığandışe Ištə şoqirdonədə dı kəs,
2 votışe bəvon: «Bışən ıştə vədə bıə bə di
iyən dərhol pəydo bəkaşon əyo dəbastə bıə
qıləy hə iyən həkıtə. Əvoni okən, biyən
Bomı. 3 Ki bıparsı şımək u, boçi ımi kar-
deydəşon, bıvotən bəy: “Imon bə Rəbbi
lozimin”. Əv rəyrə bədo əvoni bəşmə».
4 Imon bin ki, de peyğəmbəri vositə votə
bıə ın sıxan bırəsı bə vırə:

5 «Bıvotən bə Sioni kinə [b]
“Imeha, ıştı Podşo omeydə botı;
Əv itoətkore iyən penıştə bə həy,
Həy balə bıə bə həkıtə”».

6 Şoqirdon şin, İsa bəvon çoknə əmr kar-
dəşbe jəqoən kardışone. 7 Əvon vardışone
hə de həkıtə, səğandışone ıştə oləton çəvon
səpe iyən İsa nışte həkıtə səpe. 8 Cəmati
veyni oğandışone ıştə oləton roy səpe. Kali
kəsonən bırnişone doy şivon, dəvoştışone
roy səpe. 9 Jıqo car kəşeydəbe çe İsa navədə
iyən dumo şə xəlğ:

«Bə Davudi Zoə hosanna! [c]
Xəy-dıvoyne Rəbbi nomo Oməkəs!
Osmoni ərşədə hosanna!»

10 İsa bə Yerusəlim dəşeədə həmə şəhr
«Im kiye?» vote-vote hərəson bin. 11 Cəmat
isə voteydəbe: «Im Qalileyədə bıə Nazaret
şəhro bıə İsa Peyğəmbəre».

İsa sə-vıjor kardəkəson məbədi soo tojneydə

(Mark 11:15-19; Lukə 19:45-48; Yəh. 2:13-22)

12 İsa dəşe bə məbədi so, tojnişe əyo sə-
vıjor kardəkəson həmməy. Peqordınişe çe
sərrofon mizon iyən kafte həvatəkəson
vıron. 13 Votışe bəvon: «Nıvıştə bıə ki,

“Dıvo kə bəvoten Bəçımı kəy”

Əmma şımə oqordıniyəone əv bə dızdon
lonə!»

---

b 21:5 *bə Sioni kinə* – yəni bə Yerusəlimi səbəson.
c 21:9 *Hosanna* – bə Xıdo izzət doyro nido ğəzinə oko doə beydə.
20:25-27 Mat. 23:11; Mark 9:35; Lukə 22:25-26 **20:30** Mat. 9:27 **21:5** Yeş. 62:11; Zək. 9:9
21:9 Zəb. 118:25-26 **21:13** Yeş. 56:7; Yer. 7:11

14 İsa məbədədə beədə kuə odəmon iyən
şılon nez oməyn Bəy, Əyən şifo doşe bəvon.
15 Sər kahinon iyən ruhani mıəllimon ğə-
zəbnok bin çe İsa mecuzon vindeədə, iyən
«Hosanna bə Davudi Zoə!» məbədədə zik-
kə jə, votə əğılon vindeədə 16 votışone Bəy:
«Məseydəş ımon çiç voteydən?» İsan votışe
bəvon: «Bəle, hiç handəonni ın sıxan?

"Tı kamilə həmdı noy
Bə korpon iyən şıtəhon qəv"».

17 İsa tərq kardışe əvon beşe şəhro. Şe bə
Betanyə di, şəvbəku mande əyo.

Bebəhrə inciyə do

(Mark 11:12-14,20-24; Lukə 13:6-9)

18 Maştənəy rəbədə İsa bə şəhr oqar-
deədə vəşi qətəbe. 19 Vindışe roy kənoədə
qıləy inciyə do, nez be bəy. Əmma pəydo
nıkardışe doədə ğərəyz livə hiçi. İsa votışe
bəy: «Bıdə bətınədə həni hiç mivə nıbu».
Bə ləzədə inciyə do hışk be. 20 Şoqirdon
ımi vindeədə hədəyon mandin, parsəyn:
«İnciyə do iberdəmədə çoknə hışk be?»
21 İsa cəvob doşe bəvon: «Rosti voteydəm
bəşmə: Şayət bıbone imon, şək nıvon, şımə-
nən bəkaşon əncəx bə inciyə doy bıəy ne,
hətto bıvoton bı bandi "Pebi, şodə ıştəni
bə dıyo!" jəqoən bəbe. 22 Çiç bıpiyone de
imoni dıvo bıkon boəy, bəsteyon».

Çe İsa səlohiyət

(Mark 11:27-33; Lukə 20:1-8)

23 İsa oməy bə məbəd təlim omuteədə sər
kahinon iyən xəlğı sipirişon nez bin Bəy,
parsəyn: «Tı de kon səlohiyəti kardeydəş
ın koon? Ki doəşe Bətı ın səlohiyət?» 24 İsa
jıqo cəvob doşe bəvon: «Azən qıləy pars
bədom bəşmə; əy bıvoton Bəmı, Azən bə-
votem bəşmə ımoni de kon səlohiyəti kar-
deydəm. 25 Çe Yəhya vəftiz karde səlohiyət
çıkoncobe? Osmono, yaan insononku?»
Əvon no-peqət kardışone ıştə arədə jıqo
votışone bə iyəndı: «Şayət bıvotomon "os-
mono", bəvote "Bəs boçi bovə nıkardıone
bəy?" 26 Əmma bıvotomon "insononku",
cəmatiku tarseydəmon, çumçıko həmməy
peyğəmbər zıneydən Yəhya». 27 Əvon cə-
vobədə votışone bə İsa: «Zıneydənimon».
İsan votışe bəvon: «Azən voteydənim bəş-
mə, ımoni de kon səlohiyəti kardeydəm».

Dıqlə zoə barədə məsəl

28 İsa dəvom kardışe: «Bəs bı barədə çiç
şıneydəşon? Şəxsi hestışbe dıqlə zoə. Oməy
votışe bə qıləyni "çımı zoə, ımruj bışi ko
bıkə çımı anqıə boğədə". 29 Zoə cəvob doşe
"piyeydəmni". İntasi peşo pəşimon be, şe.
30 Ə odəm nez oməy bə dıminə zoə ijən vo-
tışe həmonə sıxan. Zoə cəvob doşe "bəşem,
çımı əğə", əmma nışe. 31 Çımonədə kom
qıləyni ıştə pıə piyəy kardışe?» Əvon vo-
tışone: «İminəni». İsa votışe bəvon: «Rosti
voteydəm bəşmə: doyənəqırdəəkon iyən
beəxloğon şıməsə bənav dəbəşen bə Xıdo
Podşoəti. 32 Çumçıko Yəhya salehəti roy
nişo doyro oməy şımə tono. Şımə isə bovə
nıkardıone bəy, əmma doyənəqırdəəkon
iyən beəxloğon bovə kardışone bəy. Şımə
ımi vinde bəpeştən pəşimon nıbişon iyən
bovə nıkardıone bəy.

Bevəcə boğəvonon məsəl

(Mark 12:1-12; Lukə 20:9-19)

33 Quş bıdən bə qıləy co məsəli: Qıləy
kəsoybi eğandışe anqıə boğ, parçin kardışe
çəy qırdo. Kandışe çəy dılədə vırə, soxtışe
anqıəşırt, noşe hıvosə ləm. Çəyoən doşe
boğ bə boğəvonon bə icorə, şe bə co məm-
ləkət. 34 Məhsuli vaxt rəseədə kəsoybi ıştə
hissə səyro vığandışe ıştə nokon çe boğə-
vonon tono. 35 İntasi boğəvonon qətışone
kuyəşone çəy nokon qıləyni, kıştışone ə

21:16 Zəb. 8:2 **21:21** Mat. 17:20; 1Kor. 13:2 **21:32** Lukə 3:12; 7:29-30 **21:33** Yeş. 5:1-7

qıləyni, sığbəsə kardışone co qıləyniən.
36 Kəsoybi ijən vığandışe həniyən vey no-
kə. Boğəvonon deyəvonən jəqo kardışone.
37 Oxoyədə ıştə zoə vığandışe çəvon tono,
votışe: “Hurmət bəkan bəçımı zoə”. 38 Bo-
ğəvonon isə çəy zoə vindeədə votışone
ıştə arədə: “Varis ıme. Boən əy bıkıştə-
mon, bıdə merıs boəmə bımandı”. 39 Jıqoən,
qətışone əv, bekardışone boğo bə kəno,
kıştışone. 40 De jıqo, kəsoyb omeədə çiç
bəkarde bı boğəvonon?» 41 Əvon votışone
bə İsa: «De əzobi həlok bəkarde ım ci-
noyətkoron, anqıə boği bə co boğəvonon
bə icorə bədo ki, əvon məhsuli vaxtədə
çəy hissə bıdən bəy».

42 İsa votışe bəvon: «Məqəm şımə hiç
handəonni ımi Mığəddəsə Nıvıştəyonədə?

“Ə sığ ki, bənnon rədd kardəşonbe
Bınəsığ bıə Əv.
Rəbbi kardışe ım,
Çəmə çəşədə əcəbə koye”.

43 Əve voteydəm bəşmə: Xıdo Podşoəti
şıməku sə bəbe, boəy bəhrə vardə bə xəl-
ği doə bəbe. 44 Çı sıği səpe dəqınıyəkəs
pıtıpoə bəbe, ın sığ çiki səpe eqıno, hırd
bəkarde əy». [a]

45 Sər kahinon iyən fəriseyon məseədə
çe İsa votə məsəlon, sərəsəyn ki, Əv çə-
von barədə voteydə ın sıxanon. 46 Əvon
piyeydəşonbe İsa bıqətın, intasi cəmatiku
tarseydəbin, çumçıko cəmat peyğəmbər
zıneydəbe İsa.

Vəyə məclisi məsəl

(Lukə 14:15-24)

22 İsa ijən de məsəlon votışe bəvon:
2 «Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə:
qıləy podşo boştə zoə vəyə kardeydə. 3 Əy
vığandışe ıştə nokon, dəvət bıkən odəmon
bə vəyə məclis. Əmma odəmon nıpiyəşone
omey. 4 Vığandışe həniyən co nokon, votışe
bəvon: “Bə dəvət bıəkəson bıvotən ki, ıme,
az hozı kardəme məclis, obırniyəme kə-
lon iyən kokə poynon, harçi hozıye, boən
bə vəyə!” 5 Əmma dəvət bıəkəson məhəl
nınoşone, kiysə şe bəştə hi, kiysə bə tico-
rət. 6 Əmandəyon isə qətışone çəy nokon
xar kardışone, hətto kıştışone. 7 Podşo ın
xəbə məseədə ğəzəbnok be. Vığandışe ıştə
ləşğər, doşe məhv karde ə ğəttolon, sutışe
çəvon şəhron. 8 Çəyo votışe bəştə nokon:
“Vəyə məclis hozıye, əncəx dəvət bıəkəson
bımi loyiğ nıbin. 9 Jıqoən, bışən roəsədə
çanə odəm pəydo bıkon, bə vəyə dəvət
bıkən”. 10 Həmonə nokon beşin bə ro. Qırdə
kardışone çok iyən bevəc, ki rast oməy
bəvon. Vəyə məclis pur be de ğonəğon.

11 Podşo dəşe bə dılə ki, bıvindı ğonə-
ğon, vindışe əyo vəyə libos tanıkardə qıləy
odəm, 12 votışe bəy: “Çımı dust! Tı vəyə
libos tanıkardə çoknə dəşəş iyo?” Həmo-
nə odəm hut be. 13 Bəvədə podşo votışe bə
xıdmətəvonon: “Dəbastən çəy dast-poçə,
şodən əy bə toykiyə daşt! Bəmə-şivən iyən
dandonəciriskə bəbe əyo”. 14 Çumçıko dəvət
bıəkəson vey, səçınbıəkəson isə kamin».

Bə ğeysəri doyənə doy barədə

(Mark 12:13-17; Lukə 20:20-26)

15 Bəvədə fəriseyon şin məslohat kardı-
şone ki, çoknə bə tələ eğandın İsa deçəy
sıxani. 16 Əvon vığandışone ıştə şoqirdon
de podşo Hirodi tərəfdoron bə ico çe İsa
tono, votışone: «Ustod, əmə zıneydəmon
ki, Tı etiboynə odəmiş iyən çe Xıdo roy
bə həğiğəti mıvofiğ omuteydəş, bə hiçki
tərəfkeşəti kardeydəniş, fərğ noydəniş
insonon arədə. 17 Esə bıvot bəmə bunəmon,
Iştı fikro icozə heste boəmə bə ğeysəri
doyənə doy, ya ne?» 18 Əmma İsa zınəşe

---

a 21:44 Kali dastınıvıştəyonədə ın ayə ni.
21:42 Zəb. 118:22-23 **22:13** Mat. 8:12; 25:30; Lukə 13:28

çəvon şərə niyət votışe: «Ha dıdimon, Mını boçi dəvinə kardeydəşon? 19Nişo bıkən Bəmı ıştə doyənə doə sıkkə». Əvonən vardışone Boəy qıləy dinar. 20İsa votışe bəvon: «Çe sıkkə səpe bıə ın təsvir iyən nıvıştəy çikiye?» 21Votışone Bəy: «Ğeysəri». Bəvədə İsa votışe bəvon: «Jəqobu, bə ğeysəri məxsus bıəy bə ğeysəri, bə Xıdo məxsus bıəyən bə Xıdo bıdən». 22Imi məseədə əvon hədəyon mandin, tərq kardışone İsa, şin.

Bəyji be barədə pars

(Mark 12:18-27; Lukə 20:27-40)

23Həmonə ruji sadukeyon oməyn çe İsa tono, komqılon ki, voteydəbin mardon hiç vaxti bəyji nıbəben. Əvon parsəyn Çəyku: 24«Ustod, Musa jıqo votəşe: “Şayət qıləy odəm beson bımardo, çəy boə bıstənı çəy vevə mandə jeni, ıştə mardə boə nəsıli dəvom bıkə”. 25Haft boə hestbe çəmə arədə. İminə boə səşe qıləy jen befərzənd marde. Jen mande boçəy boə. 26Dıminə boən, seminə boən, hətto tosə haftminə boə bə həmməy sə ın ko oməy. 27Həmməy bəpeştə ım jenən marde. 28Bəs mardon bəyji beədə çə haft kəsi kom qılə jen bəbe ım jen? Oxo həmməy səşonbe ım jen».

29İsa cəvob doşe bəvon: «Şımə dəqijyeydon, çumçıko, nə Mığəddəsə Nıvıştəyon, nəən çe Xıdo ğudrəti zıneydənişon. 30Mardon bəyji beədə, nə kəxıvand beydən, nəən bə şu şeydən, əvon bənə osmoni məlәkon beydən. 31Bəs handəonni mardon bəyji be barədə, de Xıdo vositə bəşmə votə bıə sıxani? 32“Az İbrahimi Xıdom, İsağı Xıdom iyən Yağubi Xıdom” Xıdo çe mardon ne, bəyjiyon Xıdoye». 33Cəmat ımoni məseədə Bəçəy təlimi təəccub kardışone.

Çe Xıdo ən yolə əmr

(Mark 12:28-34; Lukə 10:25-28)

34Fəriseyon məseədə ki, İsa aşiş kardışe sadukeyon, əvon qırdə bin Çəy qırdo. 35Çəvonədə qıləy Ğanun mıəllimi de dəvinə karde məğsədi parsəy İsaku: 36«Ustod, Ğanunədə ən yolə əmr kome?» 37İsa votışe bəy: «“Bıpi ıştə Xıdo Rəbbi dılisıxto, deştə həmə hestemoni iyən həmə şını”. 38Ime yolə iyən əsosə əmr. 39Bımi oxşər dımınəni ıme: “Bənə ıştəni bıpi ıştə hamsiyə”. 40Tovrat iyən Peyğəmbəron Kitobon həmməy bı dıqlə əmri əsosin beydən».

Məsih çiki Zoəy?

(Mark 12:35-37; Lukə 20:41-44)

41Fəriseyon qırdə beədə İsa parsəy çəvonku: 42«Məsihi barədə çiç şıneydəşon? Əv çiki Zoəy?» Əvonən votışone bə İsa: «Davudi Zoəy». 43İsa votışe bəvon: «Bəs, boçi Davud de Rufi vositə Bəy “Rəbb” voteydə?

44 “Rəbbi votışe bəçımı Rəbbi:
‹Bınışt çımı rostədə
Tosə bə vaxti ki, Ištı deşmenon
dəzıno biyəm
Ištı poədə›”.

45Şayət Davud “Rəbb” voteydəbu Bəy, Əv çoknə Davudi zoə be bəzıne?» 46Hiç kəsi nıznəşe qıləy sıxan vote bə İsa. Çə rujiku bəpeştə həni hiçki ciqə nıkardışe Çəyku qıləy çiy bıparsı.

Çe ruhani mıəllimon ifşo

(Lukə 11:39-51)

23 Bəvədə İsa ovardışe bə izdihomi iyən bəştə şoqirdon 2votışe: «Ruhani mıəllimon iyən fəriseyon Musa vırə qətəşone. 3Bı səbəbən əvon çiç bıvoton bəşmə bə vırə bırosnən iyən rioyət

22:23 Həv. 23:8 **22:24** Ğanun. 25:5 **22:37** Ğanun. 6:5 **22:39** Lev. 19:18 **22:44** Zəb. 110:1

bıkən bə həmməy. Esə boy məkən çəvon kardəyon, çumçıko əvon bəvoten, əmma rioyət nıbəkan. 4Əvon bəbasten qonə iyən çətinə şəlon, bənon odəmon amonsə, ıştən nıbəlovnen ıştə anqıştən bıfırsının ın şəlon. 5Ištəni bə odəmon nişo doyro kardeydən həmə koon. Çumçıko əvon dıjd kardeydən qədə dıvo ğotiyon, [a] dıroz kardeydən ıştə liboson pəpulə. [b] 6Bəvon xoş omeydə ziyofətonədə pensə qətey, sinaqoqonədə sərkursiyon, 7məydononədə səlom səy iyən insonon bəvon "Rabbi!" [c] mırociət kardey.

8Esə boy kiysə "Rabbi" nıvotı bəşmə. Çumçıko şımə hestıone iqlə Ustod, şımə həmməy yəndı boəyon. 9Zəminisə bə hiç kəsi "Pıə" məvotən. Çumçıko şımə hestıone iqlə Pıə, Əv Osmoni Pıəy. 10Kiysə "rəhbər" nıvotı bəşmə. Çumçıko şımə hestıone iqlə Rəhbər, Əv Məsihe. 11Şımə dılədə ən yol bıəkəs şımə xıdmətəkə bıbu. 12Ki ıştəni bə pe bıqəto, bə ji qətə bəbe iyən ki ıştəni bə ji bıqəto, bə pe qətə bəbe.

13Vay bəşmə holi, ha ruhani mıəllimon iyən fəriseyon – dıdimon! Çumçıko şımə Osmoni Podşoəti bo insonon basteydon. Nə ıştən dəşeydəşon, nəən dəşe piyəkəson vadoydəşon. 14Çumçıko əvon bəhardenpebəvışkınen vevə jenon kəon iyən ıştəni nişo doyro dıroz-dırozi dıvo bəkan. Bı səbəb şımə cəzo həniyən qon bəbe. [d]

15Vay bəşmə holi, ruhani mıəllimon iyən fəriseyon – dıdimon! Çumçıko şımə i kəsi bə imon vardeyro dıyo iyən hışki nəveydəşon. Bə imon vardeədə isə ıştəsə dığat vey cəhənnımi kardeydəşon əy.

16Vay bəşmə holi, ha kuə bələdəvonon! Voteydəşon ki, "qirəm ki ğəssəm hardeydə bə məbədi, ım veyən vocib ni, əmma ki ğəssəm hardeydə bə məbədi ğızıli, əv ıştə ğəssəmi bə vırə rosniyənine". 17Ha beağılon iyən kuyon! Kom həniyən yole? Ğızıl, yaan ğızıli təğdis [e] kardə məbəd? 18İjənən voteydəşon ki, "ki ğəssəm hardeydəbu bə ğırbonqo, ım veyən vocib ni; intasi çe ğırbonqo səpe bıə ğırboni ğəssəm hardəkəs ıştə ğəssəmi bə vırə rosniyənine". 19Ha kuyon! Kom həniyən yole? Ğırbon, yaan ğırboni təğdis kardə ğırbonqo? 20Jıqoən, bə ğırbonqo ğəssəm hardəkəs ğəssəm hardeydə bəy iyən çəy səpe bıə bə harçi. 21Bə məbədi ğəssəm hardəkəsən, ğəssəm hardeydə bəy iyən çəy dılədə bə Jiyəkəsi. 22Ki ğəssəm hardeydə bə osmoni, əv ğəssəm hardeydə bə Xıdo taxti iyən taxtədə bə Nıştəkəsi.

23Vay bəşmə holi, ha ruhani mıəllimon iyən fəriseyon – dıdimon! Çumçıko şımə nənofi, şiviti iyən zirə dayəki doydon, əmma Ğanuni həniyən vocibə koon, ədoləti, mərhəməti iyən imoni şodoydəşon. Əmma de dayəki [f] doy bə ivırə, həmçinin ımoniyən yodo beməkən. 24Ha kuyə bələdəvonon! Şımə parzıneydəşon muçəki bekardeydəşon, dəvə isə ebardeydəşon!

25Vay bəşmə holi, ha ruhani mıəllimon iyən fəriseyon – dıdimon! Çumçıko şımə

---

a 23:5 *Dıvo ğotiyon* – bı ğotiyon noydən Tovrato peqətə kali ayon. Yəhudiyon dəbasteydən əy dıvo kardeədə qah bəştə təvuli, qah bəştə dasti.
b *Pəpulə* – çe Rəbbi əmron bə yod vardeyro ehaşteydən bəştə libosiço tərəfi. Diyəkə: Aşm. 15:38-40; Ğanun. 22:12.
c 23:7 *Rabbi* – yəni Ustod.
d 23:14 Kali dastınıvıştəyonədə ın ayə ni.
e 23:17 *Təğdis* – qıləy şəxsi, yaan jıçiy bo Xıdo mığəddəs kardə bey.
f 23:23 Dayək – dini doyənəye, yəni ğəzənci dadə i hissə
23:5-6 Mark 12:38-39; Lukə 20:46 **23:11** Mat. 20:25-27; Mark 9:35; 10:43-44; Lukə 22:25-26
23:12 Lukə 14:11; 18:14 **23:22** Yeş. 66:1; Mat. 5:34-35 **23:23** Lev. 27:30

çe piyolə iyən nimçə betoni təmiz kardeydəşon, əmma çəvon dılətoni pure de kisibkorəti iyən çəşdəxıləti. 26Tı, ha kuyə fərisey! Sıftə çe piyolə dılətoni təmiz bıkə ki, bıdə çəy betoniyən təmiz bıbu!

27Vay bəşmə holi, ha ruhani mıəllimon iyən fəriseyon – dıdimon! Çumçıko şımə bə sipi kardə bıə sərdabon oxşiyeydon: çəvon betoni reçin çiyeydə, dılətoni isə de mardə aston iyən har curə mırdoləti pure. 28Zahirən saleh çiyeydəşon bə insonon, əmma şımə dılətoni de dıdiməti iyən beğanunəti pure.

29Vay bəşmə holi, ha ruhani mıəllimon iyən fəriseyon – dıdimon! Çumçıko şımə bo peyğəmbəron sərdabon duteydəşon, bə salehə odəmon ğəbi rəvoş jəydəşon. 30Şımə voteydəşon: "Şayət əmə jiyəbəymon ıştə dədə-bobo vaxtonədə, deyəvon ivırədə peyğəmbəron xuni enəkəymon". 31De jıqo, ıştən şoydəti kardeydəşon ki, şımə çe peyğəmbəron kıştəkəson fərzəndoniyon. 32Jəqobu, ıştə pıəon bino kardə koy təmom bıkən! 33Şımə ha moron, quruzon nəsıl! Çoknə pebərəxeşon bə cəhənnım məhkum beyku?

34Imha, Az vığandeydəm boşmə peyğəmbəron, mudrikə odəmon iyən ruhani mıəllimon. Şımə bəkışteyşon çəvonədə kali qılon iyən bəkəşeşon bə çomex. Ištə sinaqoqonədə de ğırmoci bəjeşon kali qılon iyən bətojneşon çı şəhro bə şəhr. 35De jıqo, şımə səpe bome salehə Habili xunikuş qətə detobə məbədi iyən ğırbonqo arədə kıştə bıə Berekyə zoə Zəkəriyyə xuni, zəminisə ekardə bıə həmə salehə odəmon xun. 36Rosti voteydəm bəşmə: ım nəsıli səpe bomen ımon həmməy.

İsa dıl suteydə bo Yerusəlimi

(Lukə 13:34-35)

37Ha Yerusəlim, Yerusəlim! Peyğəmbəron kuyə iyən əyo vığandə bıəkəson sığbəsə kardə şəhr! Çandə kərə Az piyəme qırdə bıkəm ıştı fərzəndon, çoknə kolokəkaq qırdə kardeydə ıştə kijon bəştə pəri ji, əmma şımə nıpiyəone! 38Diyəkən, şımə kə təyli mandeydə. 39Çumçıko Az voteydəm bəşmə ki, həni i kərən Mını nıbəvindeşon, tosə bə vaxti ki, nıbəvoteşon:

"Xəy-dıvoyne de Rəbbi nomi
Oməkəs!"»

Oxonzəmoni əlomətən

(Mark 13:1-23; Lukə 21:5-24)

24 İsa məbədo beşeədə şoqirdon omeyn Çəy tono, nişo kardışone Bəy məbədi bina. 2İsa votışe bəvon: «Vindeydəşon ımoni həmməy? Rosti voteydəm bəşmə: çəvon sığ nıbəmande bəsə sığisə, vırtivılo bəbe».

3İsa Zeytun bandədə nışteədə, şoqirdon cobəco omeyn Çəy tono parsəyn: «Bıvot bəmə, Ištı ın votəyon keynə bəben? Boştı zuhuri iyən oxonzəmoni kon əlomətən bəben?» 4İsa cəvob doşe bəvon: «Hodi bıbən, bıdə hiçki dənıqijnı şımənı. 5Çumçıko vey odəm bome Deçımı nomi, "Məsih azim" bəvote dəbəqijne vey kəson. 6Şımə bəməseşon canqə xəbon iyən şayon. Əmma bə çəkəm-çəkəm dəməşən. Imon bıəninin, əmma ım hələ oxoy ni. 7Çumçıko millət bə milləti, podşoəti bə podşoəti vəynə bebəşe. Vırəbəvırəo bumələrzon iyən vəşyəni bəbe. 8Imon zande doji ğəzinə, çe əzobəzyəti sıftən.

9Bəvədə şımənı təslim bəkarden bə əzyəti iyən bəkışten. Bəçımı nomi qorə həmə

23:27 Həv. 23:3 **23:33** Mat. 3:7; 12:34; Lukə 3:7 **23:35** Ofə. 4:8; 2Saln. 24:20-21
23:38 Yer. 12:7; 22:5; 26:6 **23:39** Zəb. 118:26 **24:9** Mat. 10:22

millətən bəşmə nifrət bəkarden. 10Bəvədə vey kəson imono bəqarden, təslim bəkarden iyəndı iyən nifrət bəkarden bə iyəndı. 11Vey duyəvojə peyğəmbəron bə məydon bebəşen, vey kəson dəbəqijnen. 12Beğanunətiyon vey be səbəbo vey kəson mehibbət sardın bəbe. 13Əmma tosə oxoy tov vardəkəs xılos bəbe. 14Osmoni Podşoəti ın Şoyə Xəbə həmə dınyoədə bə həmə millətən şəhodət beyro vəz kardə bəbe. Bəvədə oxoy bome.

15De jıqoy keynə bıvindon ki, Daniel peyğəmbəri votə, vironəti vardə oləyzə çiy noə be Mığəddəsə vırədə (handəkəs bıdə sərəsı ımi) 16Yəhudeyədə bıəkəson bıvitın bə bandon. 17Bonisə bıəkəs ışta kəo çiysə peqəteyro bıdə saru enışu. 18Məzədə bıəkəs boştə səpenə oləti peqəteyro onıqardı. 19Həmonə rujonədə vay bə əğılbəbolo iyən korpə dovniyə jenon holi! 20Dıvo bıkən ki, şımə vite zımıstonədə, yaanki Şanbə ruji nıbu. 21Çumçıko bəvədə jıqo dəhşətinə əzob-əzyət bəbe ki, çe dınyo sıftəku tosə esə jıqoyni bıəni, hiç əbıniyən. 22Ehanə ə rujon kırt kardənəbəyn, hiç qılə inson perəxe nəzni. Əmma bə səçın kardəbıəyon xoto ə rujon kırt kardə bəben.

23Bə vaxti qirəm kiysə bəşmə bıvoto ki, "diyəkə, Məsih iyoy", yaan "əyoy" bovə məkən. 24Çumçıko duyəvojə məsihon iyən duyəvojə peyğəmbəron bə məydon bebəşen. Əvon yolə ələməton iyən mecuzon nişo bədon ki, imkon bıkən, səçın kardə bıəkəsonən dəqijnın. 25Diyəkən, Az sıftəku votəme bəşmə. 26Şayət bıvotın bəşmə "diyəkə, Əv daştədəy" məşən, yaanki "diyəkə, Əv otağonədəy" bovə məkən. 27Çoknə avəçəkə həşipemədə çəkeydə, həşinıştədə çiyeydə, Bəşəri Zoə zuhurən jəqo bəbe. 28Leş konco bıbo, ğəcıonən əyo qırdə bəben.

İsa, Iştə oqarde barədə qəp jəydə

(Mark 13:24-31; Lukə 21:25-33)

29İberdəmədə peş ə dəhşətinə əzob-əzyətə rujon
Həşi qətə bəbe,
Ovşum nur nıbəporne,
Astovon osmono ebəmen,
Osmoni ğıvvon bə larz dəbəşen.
30Bə vaxti Bəşəri Zoə ələmət osmonədə bəçiye. Bəvədə dınyoədə bıə həmə tobyon vindeədə ki, Bəşəri Zoə osmoni avon səpe de ğudrəti iyən yolə izzəti ome, şivən bəkan. 31Əv, de şeypuri qurə sədo ışta mələkon bəvığande. Mələkonən vavazi çe səmtədə qırdə bəkarden Çəy səçın kardə bıəkəson osmonon çı səyku detosə bə səy.

32Esət ibrət peqətən inciyə doyku: çəy xıçon tişi jəyədə, livə okardeədə zıneydəşon ki, tovıston həni neze. 33Jəqoən şımə ımoni vindeədə bızınən ki, Bəşəri Zoə neziyədəy, lap kəybə qəvədəy. 34Rosti voteydəm bəşmə: ım nəsıl ışta umri bə sə nıjənə, ımon həmməy bəben. 35Osmon iyən zəmin dəbəvarde bəşe, əmma Çımı kəlomon əslo ni əbının.

Məlum nıbə ruj iyən saat

(Lukə 12:39-48; 17:26-35)

36İntasi ə ruji iyən ə saati hiçki zıneydəni, nə osmoni mələkon, nəən Zoə. Əncəx Pıə zıneydə. 37Nuhi vaxtədə bey ğəzinə, Bəşəri Zoə zuhurən jəqo bəbe. 38Ovbarzisə bənav həmonə rujonədə, insonon ışta harde-peşomeyədəbin, kəxıvand beydəbin, bə şu şeydəbin, detosə Nuhi bə qəmi dəşə

24:13 Mat. 10:22 **24:15-16** Dan. 9:27; 11:31; 12:11 **24:17-18** Lukə 17:31 **24:21** Dan. 12:1; Vəhy 7:14
24:23 Lukə 17:21,23 **24:26-27** Lukə 17:23-24 **24:28** Əyy 39:30; Lukə 17:37
24:29 Yeş. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15; Vəhy 6:12-13 **24:30** Dan. 7:13; Vəhy 1:7
24:36 Mark 13:32 **24:37** Ofə. 6:5-8

ruji. 39Bexəbəbin tosə ovbarzi ome həmməy barde. Jıqo bəbe Bəşəri Zoə zuhurən. 40Bə vaxti məzədə bıə dı kəsi qıləyni peqətə bəbe, ə qıləyni isə bəmande. 41Osyoədə don horə dıqlə jeni: qıləyni peqətə bəbe, ə qıləyni isə bəmande.

42Əve oğo bıbən. Çumçıko zıneydənişon şımə Rəbb kon ruji bome. 43Əmma ımi bızınən ki, şayət kəsoybi zınəşbəy dızd şanqo kon saatədə bome, oğo əmandi nahaşti ıştə kəy dəbıriye. 44Bı səbəb şımənən hozı bıbən, çumçıko Bəşəri Zoə şımə çəş nıkardə saatədə bome.

45Ki bənə bə bəfoynə iyən ağılmandə nokə be bəzıne, kom qılə ki, əğə təyin kardəşbe əv ıştə nokon səpe vaxti-vaxtədə bəvon harde doyro? 46Çı baxtəvəre ə ğul ki, əğə bə kə oqardeədə koy sədə vindeydə əy! 47Rosti voteydəm bəşmə: çəy əğə ıştə həmə tənxosə idorəəkəti basbarde bı ğuli. 48Əmma həmonə ğul bevəc bıbo, ıştə dılədə bıvoto "çımı əğə di bome", 49dəmando ıştə həmron bo kuye iyən de əyyoşon ivırədə bo harde-peşome. 50Bəvədə çə ğuli əğə çəy çəş nıkardə rujədə iyən şək nışə saatədə bome, 51qonə cəzo bədo bəy iyən de dıdimon ivırədə obəqəte əy. Dandonəciriskə iyən bəmə-şivən bəbe əyo.

Da qılə kinə məsəl

25 Bəvədə Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: da qılə kinə peqətəşonbe ıştə ço, beşəbin bo bəqi pişvoz karde. 2Çəvonədə penc kəs beağıl, penc kəs isə ağılmandbe. 3Beağılon peqətəşonbe ıştə ço, əmma peqətəşonnıbe boəy ruyən. 4Ağılmandon isə de çoy ivırədə ğabonədə ruyən peqətəşonbe. 5İntasi bəq bə di dəqıniye, hanvə qətışe əvoni iyən hıtin. 6Şəvi nimədə zikıvu taspəy: "Imha, bəq omeydə, beşən bəçəy pişvoz!" 7Bəvədə kinon həmməy pebəyn hozı kardışone ıştə ço. 8Beağılon votışone bə ağılmandon: "Ištə ruyənədə bəmənən bıdən, çumçıko çəmə çoon okışiyeydən". 9Ağılmandon isə cəvob doşone: "Jıqo nıbu ki, ruyən nırəsı, nə bəmə, nə bəşmə. Şımə bışon həvatəkəsonku bıhıron çok bəbe". 10Keynə ki, əvon şin bo ruyən hıriye, bəq oməy. Hozı bıəkəson şin de bəqi bə vəyə, kəybə bastə be. 11Çımi bəpeştə ə qılə kinonən oməyn, votışone: "Əğə! Əğə! Kəybə okə boəmə". 12Əmma bəqi cəvob doşe: "Rosti voteydəm bəşmə, az zıneydənim şımənı". 13De jıqo, oğo bıbən. Çumçıko şımə zıneydənişon nə ruji, nəən saati.

Əmonətə puli məsəl

(Lukə 19:11-27)

14Həmən Osmoni Podşoəti oxşeydə bə səyohət beşə qıləy odəmi. Əy sədo kardışe ıştə ğulon, asbardışe bəvon ıştə tənxo. 15Əy doşe bə har qıləyni bəçəy ğabiliyəti mıvofiğ – bə qıləyni penc, bə qıləyni dı, bə qıləyniyən i talant[a], ıştən dərhol dəro qıniye şe. 16Penc talant səkəs şe, ticorət kardışe deyəvon iyən ğəzənc kardışe həniyən penc talant. 17Dı talant sə kəsiyən ğəzənc kardışe həniyən dı talant. 18İ talant səkəs isə şe, kandışe zəmin, niyo kardışe ıştə əğə pul.

19Xəyli vaxti bədiqə çə ğulon əğə oməy iyən çəvonku həx-hisob tələb kardışe. 20Penc talant səkəs oməy, vardışe həniyən penc talant, votışe: "Əğə, tı penc talant əmonət doəbe bəmı. Imha, az həniyən penc talant ğəzənc kardıme". 21Əğə votışe bəy: "Əhsən, çımı çokə iyən bəfomandə

---

a 25:15 Talant – təxminən 30 kq nığə.

24:39 Ofə. 7:6-24 **24:42** Mark 13:35 **24:43-44** Lukə 12:39-40; Vəhy 3:3; 16:15 **25:1** Lukə 12:35 **25:11-12** Lukə 13:25 **25:13** Mark 13:33 **25:14-15** Mark 13:34

ğul! Tı ki qədə koonədə bəfomand biş, az həniyən yolə koon basbardem bətı. Boy şoy-şoy bıkə deştə əğə!"

22 Dı talant səkəsən oməy, votışe: "Əğə, tı dı talant əmonət doəbe bəmı. Imha, az həniyən dı talant ğəzənc kardıme". 23 Əğə votışe bəy: "Əhsən, çımı çokə iyən bəfomandə ğul! Tı ki qədə koonədə bəfomand biş, az həniyən yolə koon basbardem bətı. Boy şoy-şoy bıkə deştə əğə!"

24 İ talant səkəsən oməy, votışe: "Əğə, zıneydəbim ıştı tındə odəm bey. Iştə nıkaştəy dıveydəş, ıştə penışandəy qırdə kardeydəş. 25 Əve tarsəym, şim, niyo kardıme ıştı doə talant zəminədə. Zəhmət nıbu, peqət ıştə moli!" 26 Əğə isə cəvob doşe bəy: "Noduz iyən tanbələ ğul! Tı zıneydəbiş az ıştə nıkaştəy dıveydəm iyən penışandəy qırdə kardeydəm. 27 Lamələy çımı puli bə muamilə ədəym ki, az oqardeədə de ğəzənci bə ivırə əstənim əy. 28 Esə bıstənən çəyku ə talanti, bıdən bə da talant bıəkəsi. 29 Çumçıko çiki bıbuşe, həniyən vey doə bəbe bəy iyən əv boli dılədə bəbe, çiki nıbuşe çəy dastədə bıəyən sə bəbe çəyku. 30 Im noloyiğə ğuli isə şodən bə kəno, bə zılmot. Bəmə-şivən iyən dandonəciriskə bəbe əyo".

Pəson iyən bızon məsəl

31 Keynə ki, Bəşəri Zoə bome Deştə izzəti iyən mələkon həmməy, bəvədə Əv bənışte Bəştə izzətinə taxt. 32 Həmə milləton qırdə bəben Çəy navədə, Əvən pəson bızonku esındıniyə qələvoni ğəzinə, ebəsındıne əvoni iyəndıku. 33 Əv qırdə bəka pəson Iştə rostə tərəfədə, bızon isə çəpə tərəfədə.

34 Bəvədə Podşo bəştə rostə tərəfədə bıəkəson bəvote: "Boənən, Çımı Pıə xəy-dıvo doəkəson, irs bıstənən dınyo bino beyku jıqoşə boşmə hozı kardə bıə Podşoəti. 35 Çumçıko vəşimbe, şımə xorək doyone Bəmı; təşimbe, ov doyone Bəmı; açinbim, ğəbul kardıyone Mını; 36 qucilibim, olət tankardone Bəmı; noxəşbim, mandiyon Bəçımı ğəyd; zindonədəbim, oməyon Çımı tono". 37 Bəvədə salehon cəvob bədon Bəy: "Ya Rəbb, əmə keynə vindımone Tını vəşi, xorək domone, yaan təşi, ov domone? 38 Keynə vindımone Tını açin, ğəbul kardımone, yaan qucili olət tankardımone? 39 Keynə vindımone Tını noxəş, yaan zindonədə, oməymon ıştı tono?" 40 Podşo cəvob bədo bəvon: "Rosti voteydəm bəşmə: Bəçımı ən rukə boon qıləyni ıştə ın kardəyonon, Bəmı kardıyone".

41 Bəvədə bəvote bəştə çəpə tərəfədə bıəyon: "Okıriyən Çımıku ha lənətinə odəmon, bışənən bo iblisi iyən bəçəy mələkon hozı kardə bıə zolə otəş! 42 Çumçıko vəşimbe, nıdoyone Bəmı xorək; təşimbe, nıdoyone Bəmı ov; 43 açinbim, ğəbul nıkardıone Mını; qucilibim, tannıkardone olət; noxəş iyən zindonədəbim, nımandiyon Bəçımı ğəyd". 44 Bəvədə əvonən cəvob bədon: "Ya Rəbb, əmə keynə vindımone Tını vəşi, təşi, açin, qucili, noxəş, yaan zindonədə ki, xıdmət nıkardımone Bətı?" 45 Bəvədə Əv cəvob bədo bəvon: "Rosti voteydəm bəşmə: ə çiy ki şımə nıkardıone bo ən rukiyon qıləyni, nıkardıone əv Bomı". 46 Imon bəşen bə zolə əzob, salehon isə bəşen bə zolə jimon».

İsa kışteyro sui-ğəsd

(Mark 14:1-2; Lukə 22:1-2; Yəh. 11:45-53)

26 İsa sə karde bəpeştə ıştə həmə sıxanon, votışe bəştə şoqirdon: 2 «Şımə

25:29 Mat. 13:12; Mark 4:25; Lukə 8:18 **25:30** Mat. 8:12; 22:13; Lukə 13:28 **25:31** Mat. 16:27; 19:28 **25:46** Dan. 12:2 **26:1-2** Beşe. 12:1-27

zıneydəşon, dı ruji bədiqə Pasxə id[a] bəbe. Bəşəri Zoə bo çomex kəşeyro təslim kardə bəbe».

3Bəvədə sər kahinon iyən xəlği sipirişon qırdə bin bə Kayafa nomədə bıa sər kahini so. 4Sui-ğəsd hozı kardışone ki, İsa de hilə bıqətın, bıkıştın. 5Əmma voteydəbin: «İdədə məkəmon ımi, bıdə xəlği arədə hərkihərkiyəti enıqını».

İsa Betanyə diədə

(Mark 14:3-9; Yəh. 12:1-8)

6İsa Betanyə diədə cuzaminə Simoni kədə beədə, 7qıləy jen oməy Çəy tono. Jeni dastədə hestbe dılədəş vey bohoynə ətrinə ruyən bıa mərmərə sərınc. İsa surfəsə beədə, jeni dəsuşe ə ruyən Bəçəy səy. 8Şoqirdon ımi vindeədə rıkno bin votışone: «Jıqo isrofəti boçiye? 9Oxo ın ətri bə bohoə ğıymət həvate əbi, çəy puli bə kosibon doy əbi». 10İntasi İsa zınəşe ımi votışe: «Boçi rınci kardeydəşon jeni? Əy qıləy çokə ko kardışe Bomı. 11Kosibon hejo deşmənin, Az esə boy hejo deşmə nıbəbem. 12Jeni ekardışe ın ətr Çımı andomisə, hozı kardışe Mını bo dəfni. 13Rosti voteydəm bəşmə: Dınyo kon vırədə Şoyə Xəbə bəyon kardə bıbosə, çı jeni kardə koən votə bəbe ki, əv bə yod vardə bıbu».

Çe Yəhudə xəyonətkorə niyət

(Mark 14:10-11; Lukə 22:3-6; Yəh. 13:18-30)

14Bə vaxti Donzə şoqirdi qıləyni bıa Yəhudə İskaryot, şe sər kahinon tono votışe: 15«Az təslim bıkom Əy bəşmə, bəmı çiç bədoşon?» Əvonən aşmardışone si nığə, doşone bə Yəhudə. 16Çə vaxtiku Yəhudə dəmande bo fırsəti nəve ki, İsa təslim bıkə bəvon.

Pasxə idi harde

(Mark 14:12-26; Lukə 22:7-23; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25)

17Behəmyozə Nuni idi[b] iminə ruji şoqirdon oməyn çe İsa tono votışone: «Boştı Pasxə xorəki hardeyro konco piyeydə əmə pirpaz bıqətəmon?» 18Əyən cəvob doşe: «Dəşən bə şəhr, bışən fılonkəsi tono bıvotən bəy: "Ustod voteydə: ‹Çımı vaxt nez be, ıştı kədə dəbəvunem Pasxə deştə şoqirdon›"». 19Şoqirdon rosnişone bə vırə çe İsa əmr, hozı kardışone Pasxə harde.

20Toyki darşeədə İsa deştə Donzə şoqirdi qırdə bin bə surfə. 21Əvon xorək hardeədə İsa votışe: «Rosti voteydəm bəşmə: şımənədə i kəs xəyonət bəkarde Bəmı». 22Bərk ğərəğəydi qətışe əvoni iyən qıləbəqılə parsəyn Çəyku: «Ya Rəbb, az nim ki?» 23Əy cəvob doşe: «Ištə nuni Demı ivırədə bə ğab ejənəkəs xəyonət bəkarde Bəmı. 24Bəşəri Zoə Mığəddəsə Nıvıştəyonədə Ištə barədə votəy ğəzinə şeydə. Əmma vay bə odəmi holi ki, xəyonət kardeydə bə Bəşəri Zoə! Bo ə odəmi həniyən çok əbi ki, əv hiç moəku nəbəy!» 25Yəhudə, kom qılə ki, xəyonət bəkarde bə İsa parsəy: «Rabbi, ə odəm azim?» İsan votışe bəy: «Tı ıştən vote ımi».

26Əvon hardeədə İsa peqətışe nun, şukur kardışe, poə kardışe əv, bə şoqirdon doədəsə votışe: «Peqətən, bəhən! Im Çımı andome». 27Çəyo peqətışe qıləy piyolə, şukur kardışe əyən bə şoqirdon doədəsə votışe: «Həmməy peşomən çımədə! 28Im, Çımı xune ki, Tojə Əhdi basteyro bo vey odəmon qorə, qınon baxşeyro ru kardə beydə. 29Az voteydəm bəşmə: Ištə Pıə Podşoətiədə deşmə bə ivırə detosə tojə qılə peşomə ruji, anqıə doy ın məhsulo hiç

---

a 26:2 Pasxə id – Çe Yəhudiyon Misiro beşey ğeyd kardə ide, əvon ımi hasor əvəsorədə dəvoneydən.
b 26:17 *Behəmyozə Nuni id* – Peş Pasxə Yəhudiyon i haftə Behəmyozə Nun hardeydəbin.
26:6-7 Lukə 7:37-38 **26:11** Ğanun. 15:11 **26:23** Zəb. 41:9 **26:28** Beşe. 24:8; Yer. 31:31-34

penıbəşomem». 30Əvon beşin ilahi hande bəpeştə, şin bə Zeytun bandi tərəf.

Navo votə beydə Peteri həşə

(Mark 14:27-31; Lukə 22:31-34; Yəh. 13:36-38)

31Bəvədə İsa votışe bəştə şoqirdon: «Imşanqo həmməy şobədoşon Mını, çumçıko jıqo nıvıştə bıə:

"Qələvoni bəjem,
Çe qələ pəson pərən-pərən bəben".

32Çəyo Az bəyji be bəpeştə, şıməsə bənav bəşem bə Qalileyə». 33Peteri cəvob doşe Bəy votışe: «Həmməy Tını şodonən, az hiç şonıbədom». 34İsa votışe bəy: «Rosti voteydəm bətı: ımşanqo suk hande bənav tı Mını se kərə bə həşə bəjeş». 35Peteri votışe Bəy: «Tını hiç bə həşə nıbəjem, de ehanə Detı bə ico çımı mardeyən lozim bıbo». Şoqirdon həmməy votışone jıqo.

Qetsemani boğədə

(Mark 14:32-42; Lukə 22:39-46)

36Çəyo İsa oməy de şoqirdon bə ivırə Qetsemani nomədə bıə qıləy vırə iyən votışe bəvon: «Şımə iyo bınıştən, Az şedəm əyo bo dıvo karde». 37Əy bardışe Deştə bə kəno Peter iyən Zavdayi dıqlə zoə. Kədəri iyən norohatəti eqətışe Əv. 38Bəvədə Əy votışe bəvon: «Jıqo ğərəğəydi qətəşe Çımı dıli ki, kam mandə bımardım. Bımandən iyo iyən Demı bə ivırə oğo bıbən».

39İsa şe kamişe bənav, zəvbədim olxarte zəminisə, kardışe dıvo: «Ha Çımı Pıə, mımkunebu, bıdə ın əzobi piyolə yan dəvardı Çımıku. İntasi Çımı ne, Iştı irodə bıbu». 40İsa oqarde Iştə şoqirdon tono vindışe ki, əvon hıtən. Əy sədo kardışe Peter: «Bəqəm i saat Demı oğo mande nəznişon? 41Oğo bımandən, dıvo bıkən ki, eməqınən bə dəvinə. Ruf ğırvəğ, cisim esə boy bezuye». 42İsa ijən dıminə kərə diyəro be çəvrəyku, dıvo kardışe: «Ha Çımı Pıə, şayət Az penışomə ın əzobi piyolə Çımıku yan dəvarde mımkun niysə, bıdə Iştı irodə bıbu».

43İsa oqardeədə vindışe ki, əvon ijən hıtən. Həni çəvon çəşon vi beydəbin. 44Tərq kardışe əvon tikrorən diyəro şe, ijən seminə kərə dıvo kardışe de həmonə sıxanon. 45Çəyo İsa oqarde şoqirdon tono votışe bəvon: «Hələn hıteydəşon ıştə dinci səydəşon? Imha, vaxt nez bıə, Bəşəri Zoə bə qınokoron dast təslim kardə beydə. 46Bəştən bışəmon. Imha, Bəmı xəyonət kardəkəs omeydə!»

Xəyonət kardə beydə bə İsa

(Mark 14:43-50; Lukə 22:47-53; Yəh. 18:3-12)

47İsa hələ qəp jəyədə oməy Donzə şoqirdədə qıləy bıə Yəhudə. Deəy hestbe sər kahinon iyən xəlğı sipirişon vığandə dastbəşımşi iyən dastbəğırmocə ləşğəri odəm. 48Bə İsa xəyonət kardə Yəhudə işorə doəşbe bəvon: «Bəki maçə bıkom, İsa Əve, bıqətən Əy». 49Həmon ləzədə nez be bə İsa «Səlom, Rabbi!» votışe, maçə jəşe Bəy. 50İsan votışe bəy: «Dust, boçi oməş?» Hejo bı ləzədə nez bin bə İsa, dəvaştin qətışone Əv. 51Imha, İsa paliyo bıəkəsonədə i kəsi ğandışe dast, kəşəşe şımşi, jəşe bırnişe sər kahini ğuli quş. 52Bəvədə İsa votışe bəy: «Bınə ıştə şımşi bəçəy vırə, çumçıko şımşi kəşəkəson həmməy de şımşi məhv bəben. 53Nekniki jıqo fameydəş ki, əzınim koməq piye Iştə Pıəku? Bıpiyıme, dərhol Bomı donzə ləşğərisə vey mələk bəvığande. 54Bəvədə bəs Mığəddəsə Nıvıştəyon çoknə bə vırə bərəsen? Oxo ımon həmməy bıəninbin». 55Həmon vaxt İsa votışe bə cəmati: «Boçi ğulduri səpe ome ğəzinə oməşon de şımşi iyən ləvo Boçmı qəte? Har ruj nışteydəbim məbədədə təlim omuteydəbim,

26:31 Zək. 13:7 **26:32** Mat. 28:16

hiç nıqətone Mını. 56Əmma ımon həmməy bin ki, peyğəmbəron Nıvıştəyon bə vırə bırəsın». Bəvədə şoqirdon həmməy şodoşone İsa, vitin.

İsa çe Ali Şurə vədə

(Mark 14:53-65; Lukə 22:54-55,63-71; Yəh. 18:13-24)

57İsa qətəkəson vardışone Əv sər kahin bıə Kayafa tono. Ruhani mıəllimon iyən sipirişonən qırdə bin əyo. 58Peter diyəroətico şeydəbe çe İsa dumo tosə sər kahini soy, dəşe bə dılə ki, bıvindı oxoy, nışte de xıdmətəvonon ivırədə.

59Sər kahinon iyən Ali Şurə həmməy bə İsa vəynə bo duyəvojə şoydəti nəveydəbin ki, bıkıştın Əy. 60Vey duyəvojə şoydon omeyn, intasi ijənən nızneşone ıştə piyəy pəydo karde. Oxoədə omey dıqlə şoyd 61votışe: «Im odəmi votışe ki, Az çe Xıdo məbədi rıjniye bəzınem iyən se ruji dılədə dute bəzınem».

62Sər kahin əşte bə səpo votışe: «Ištı hiç cəvobı niy, ım çı şoydətiye əvon kardeydən Bəştı vəynə?» 63Əmma İsa damə beydənıbe. Sər kahini isə votışe Bəy: «Tını ğəssəm doydəm bə Hest Bıə Xıdo, bıvot bəmə, Tınış Məsih, çe Xıdo Zoə?» 64İsa votışe bəy: «Ištı votəye. Hətto voteydəm bəşmə: çımi bəpeştə bəvindeşon Bəşəri Zoə nıştə Ğudrətin Bıəy rostədə iyən omeydə osmoni avonsə». 65Bəvədə sər kahini dırnişe ıştə tanədə bıə olət, votışe: «Əy kufr kardışe bə Xıdo! Həni çı ehtiyoc hestımone bə şoydon? Esət məsəone Çəy kufr vote! 66Bə kon ğəror omeyşon şımə?» Əvon cəvob doşone: «Əv loyiğe bə marde cəzo».

67Bəvədə tu kardışone iyən mışt jəşone bə İsa dimi. Kali kəson silli jəşone Bəy iyən 68votışone: «Ha Məsih, peyğəmbərəti bıkə, kiye Tını jəkəs?»

Peter bə həşə jəydə İsa

(Mark 14:66-72; Lukə 22:56-62; Yəh. 18:15-18,25-27)

69Peter isə nıştəbe bentonədə, soədə. Qıləy xıdmətəvon nez be Bəy votışe: «Tınən bə ivırəbiş de Qalileyəvıjə İsa». 70Əmma Peteri bə həşə jəşe həmməy vədə, votışe: «Zıneydənim, tı çiç voteydəş». 71Çəyo omeədə bə bəlet qıləy co xıdmətəvoni vindışe əv, votışe bə əyo bıəkəson: «Im odəm bə ivırəbe de Nazaretıjə İsa». 72Peteri ijən bə həşə jəşe, ğəssəm hardışe: «Az zıneydənim ə Odəmi». 73Ləzi bədiqə əyo mandəkəson oməyn votışone bə Peteri: «Rostiyən, tınən çəvonədəş, çumçıko ıştı ləhcə tını ifşo kardeydə». 74Bəvədə Peteri ğəssəm hardışe: «Qirəm az ə Odəmi zıneydəmbo, lənət bıbu bəmı». Suki handışe həmonə ləzədə. 75Peteri vardışe bəştə yod çe İsa votə sıxanon «suk hande bənav tı Mını se kərə bə həşə bəjeş». Əve beşe çəyo zo-zo bəməy.

Çe Yəhudə ıştəni ehaşte

(Mark 15:1; Lukə 23:1-2; Yəh. 18:28; Həv. 1:18-19)

27 Ruj obeədə sər kahinon həmməy de xəlği sipirişon İsa kışteyro bə ğəror omeyn. 2Dəbastışone çe İsa daston, vardışone vali Pilati tono, təslim kardışone bəy.

3Keynə ki bə İsa xəyonət kardə Yəhudə vindışe, İsa məhkum kardə be, əv pəşimon be. Oqordınişe si nığə bə sər kahinon iyən sipirişon 4votışe, «az qıno kardıme de betaxsırə Odəmi təslim karde». Əvon isə votışone bəy: «Çımədə bəmə çı? Ištən bəzıneş». 5Yəhudə şodoşe nığə pulon bə məbədi dılə, beşe çəyo, şe ehaştışe ıştəni.

6Sər kahinon peqətışone nığə pulon, votışone: «Madəm ki, xun hıriyə bıə de ın puli, icozə nimone ımoni bınəmon bə

26:60-61 Yəh. 2:19 **26:64** Dan. 7:13 **26:65-66** Lev. 24:16 **26:67-68** Yeş. 50:6

məbədi xəzinə». 7Məşvərət kardışone ıştə
arədə, hırişone de həmonə puli açinə odə-
mon dəkandeyro qıləy sopərəvoni məzə.
8Əve tosə esə «Xuni məzə» votə beydə
bə məzə. 9Jıqoən, de Yeremyə peyğəmbəri
vositə votə sıxan rəsəy bə vırə:
«Səşone si nığə – İsraili fərzəndon də-
qər doə Odəmi erj, 10doşone bo sopərə-
voni məzə, Rəbbi bəmı hamye ğəzinə».

İsa Roməvijə vali Pilati vədə

(Mark 15:2-15; Lukə 23:3-5,13-25;
Yəh. 18:29–19:16)

11İsa mandəbe çe vali vədə. Vali parsəy
Çəyku: «Tınış Yəhudiyon Podşo?» İsan vo-
tışe bəy: «Tı jıqo voteydəş». 12Sər kahinon
iyən sipirişon İsa ittıhom kardeədə Əy hiç
cəvob nıdoşe. 13Bəvədə Pilati votışe Bəy:
«Bəştı vəynə kardə bıə anə şoydəti məsey-
dəniş?» 14İsa bəçəy hiç qılə sıxani cəvob
nıdoşe. Vali bımi vey hədəyon mande.
15Im adətbe, har Pasxə idədə vali xəlği
piyə qıləy dustəği ozod əkəy. 16Bə rujonə-
də Barabba nomədə qıləy məşhur dustəğ
oqətə beydəbe zindonədə. 17De jıqo, əvon
bə ivırə qırdə bıə vaxti, Pilat parsəy çə-
vonku: «Ki piyeydone ozod bıkəm boş-
mə? Barabba, yaan Məsih votə bıə İsa?»
18Çumçıko zıneydəbe ki, əvon pəxılətiku
təslim kardəşonbe İsa.
19Pilat hıkmi kursisə nışteəsə çəy jeni
xəbə vığandışe: «Işti koy nıbu de ə salehə
Odəmi, çumçıko şanqo hanədə vey əzob
kəşəme Boəy».
20Sər kahinon iyən sipirişon xəlği məc-
bur kardeydəbin ki, bıpiyışone çe Barabba
ozod karde, İsa isə kışte. 21Vali parsəy
çəvonku: «Şımə çə dı kəsədə komi piyey-
done ozod bıkəm boşmə?» Bəvədə əvon
«Barabba» votışone. 22Pilati votışe bəvon:
«Jəqoysə, çiç bıkəm bə Məsih votə bıə İsa?»
Əvon həmməy «Bə çomex kəşə bıbu!»
votışone. 23Vali parsəy: «Oxo çı bevəci
kardəşe Əy?» Əvon esə boy «Bə çomex
kəşə bıbu!» vote-vote həniyən vanqipuri
zikkə jəşone.
24Pilat vindeədə hiçi omeydəni çəy dasto,
bərəks, iğtişoş zumand beydə, peqətışe
ov xəlği vədə, şıştışe ıştə daston iyən jıqo
votışe: «Az taxsırkor nim bı Odəmi xuni
qorə, bıdə şımə qiyədə bımandı». 25Həmə
xəlği cəvob doşe: «Çəy xuni cəvobdehəti
çəmə iyən çəmə fərzəndon səpe bıbu!»
26Bəvədə Pilati ozod kardışe Barabba bə-
von. Esə boy de ğırmoci doşe kuye İsa,
çəyo təslim kardışe bo çomex kəşe.

Sərbozon təhğir kardeydən İsa

(Mark 15:16-20; Yəh. 19:2-3)

27Çəyo vali sərbozon bardışone İsa bə
vali səray. Qırdə kardışone Bəçəy sə həmə
hənq. 28Evatışone Çəy olətən, tankardışone
Bəy tınd sıə xələt. 29Boftışone teğono qıləy
tac, noşone Bəçəy sə, doşone qıləy leynə
bəçəy rostə dast. Dəzonı omeyn Çəy vədə
«Səğ bıbu Yəhudiyon Podşo!» vote-vote bə
məsxərə noşone Əv. 30Tu kardışone Bəy,
peqətışone leynə jəşone Bəçəy sə. 31Bə
məsxərə noşone Əv, evatışone xələt Çəy
tano, tankardşone Çəy Iştən olət. Çəyo bə
çomex kəşeyro bardışone Əv.

İsa bə çomex kəşə beydə

(Mark 15:21-32; Lukə 23:26-43; Yəh. 19:17-25)

32Əvon bə benton beşeədə, rast oməyn
bə Simon nomədə Kirenəvijə qıləy odəmi.
Məcbur kardışone əv bıkırnı çe İsa çomexi.
33Omeədə bə Qalqota, yəni «Kəllə ğəfə»
nomədə bıə vırə 34doşone Bəy bo peşome
zo umjənə şərov. İsa çaşeədə əy nıpiyə-
şe peşome. 35Sərbozon kəşəşone Əv bə
çomex iyən pışk şodoşone Boçəy olətən,

27:24 Ğanun. 21:6-9 **27:35** Zəb. 22:18

paybaxş kardışone ıştə arədə. 36Çəyo nıştin
əyo, mıhofizə kardışone Əv. 37Nıvıştışone
ittıhom, noşone Çəy səyku «Çe Yəhudiyon
Podşo İsa ıme». 38Bəvədə de İsa ivırədə
dıqlə ğuldur kəşə be bə çomex, qıləyni
rostədə, qıləyniyən çəpədə.
39Omə-dəvardəkəson ıştə səy oşandəbin,
bıhton şodoydəbin Bəy, 40«Ha məbədi
rıjniyə, se ruji dılədə dutəkəs! Qirəm çe
Xıdo Zoəşbu, peroxın Iştəni, eşi çomex-
xo!» voteydəbin. 41Sər kahinon de ruhani
mıəllimon iyən sipirişon ıştə arədə pe-
sıreydəbin bə İsa voteydəbin: 42«Co kə-
son peroxneydəbe, əmma Iştəni peroxne
zıneydəni! İsraili Podşoye, bıdə esə eşu
çomexo, əmənən imon biyəmon Bəy. 43Bə
Xıdo dəviteydəbe. Xıdo piyeydəşebu Əv,
bıdə esə peroxnı! Çumçıko “Az çe Xıdo
Zoəm” votışe». 44De İsa bə ico bə çomex
kəşə bıə ğulduronən təhğir kardeydəbin Əy.

Çe İsa marde

(Mark 15:33-41; Lukə 23:44-49; Yəh. 19:25-30)

45Çoştoni saat donzəku tosə peçoştə saat
se toyki darşiyəy bə həmə zəmini dimi.
46Saat se nezi İsa de barzə vanqi car kə-
şəşe votışe:

«Eli, Eli, lema sabaxtani?»

Çımi məno jıqoy, «Ha Çımı Xıdo, Çımı
Xıdo, boçi Mını tərq karde?» 47Əyo man-
də kali odəmon ımi məseədə votışone:
«Im Odəm İlyasi sədo kardeydə». 48Çə-
von dılədə i kəs dərhol vite vardışe qıləy
sunqər, ejəşe bə şərovə sırkə, pevonişe bə
qıləy dəlo tık, edaştışe bə İsa ki, peşomı.
49Əmandəyon isə votışone: «Hələ bunə-
mon İlyas bome pebəroxnebu Əy?» 50İsa
ijən vanqipuri zikkə jəşe asbardışe Iştə ruf.
51Həmonə ləzədə peyo saru bə dı vırə
poə be məbədi pardə[a]. Zəmin larzəy, halon
poə bin. 52Ğəbon obin, vey mardə salehon
cəsəd bəyji be. 53İsa bəyji be bəpeştə əvon
beşin ğəbono dəşin bə mığəddəsə şəhr
Yerusəlim, bə vey odəmi çiyəyn.
54Bə İsa nəzorət kardə sərsa iyən deəy
bə ico bıə sərbozon bumələrzə iyən bıəyon
vindeədə «Im Odəm rostiyən çe Xıdo Zoə-
be» votışone bərk tarsəyn.
55Kali jenon əyobin, diyəroətico təmşo
kardeydəbin bı hodison. Əvon Qalileyəo
eqıniyəbin İsa dumo, xıdmət kardeydəbin
Bəy. 56Məcdəlijə Məryəm, Yağubi de Yu-
sifi moə Məryəm iyən Zavdayi zoon moən
çəvon arədəbe.

Çe İsa dəfn

(Mark 15:42-47; Lukə 23:50-56; Yəh. 19:38-42)

57Şanqo darşiyədə oməy çe İsa şoqird bıə
Yusif nomədə Arimateyəvıjə qıləy ərbobə
odəm. 58Əv şe Pilati tono, piyəşe çe İsa
cəsəd. Pilatiən əmr kardışe cəsədi bıdən
bəy. 59Yusifi səşe cəsəd, pepuştışe bə qıləy
təmizə kəfəni. 60Noşe əv hali dılədə boştə
ıştəni tojə kandə bıə ğəb iyən quli kardışe
qıləy yolə sığ ğəbi qəvisə, şe. 61Məjdəlijə
Məryəm iyən ə qılə Məryəm nıştəbin əyo
ğəbi vədə.
62Maşkinə ruji, yəni Hozıəti ruji bəpeştə
bıə Şanbə ruji sər kahinon de fəriseyon
qırdə bin Pilati tono 63votışone: «Əğə, çəmə
yodədəy ki, ə duyəvoji hələ ıştə səğətiədə
votəşbe “se ruji bədiqə bəyji bəbem”. 64Əve
əmr bıkə ki, tosə seminə ruji ğəb mıhofizə
kardə bıbu. Nekniki bomen çəy şoqirdon
bədızden Əy, bəvoten bə xəlği “Əv bəyji
be çe mardon dılədə”. Oxonə du həniyən

---

a 27:51 Məbədi pardə – məbədi dıqlə otağı arədə bıə ğalinə pardə
27:39 Zəb. 22:7; 109:25 **27:40** Mat. 26:61; Yəh. 2:19 **27:43** Zəb. 22:8 **27:46** Zəb. 22:1
27:48 Zəb. 69:21 **27:51** Beşe. 26:31-33 **27:55-56** Lukə 8:2-3
27:62-63 Mat. 16:21; 17:23; 20:19; Mark 8:31; 9:31; 10:32-34; Lukə 9:22; 18:31-33

bevəc bəbe sıftənəsən». 65Pilati votışe bəvon: «Peqətən nızulon, bışən mıhofizə bıkən ğəbi çoknə zıneydəşon». 66Əvonən şin, mıhi jəşone bə ğəbi sıği iyən de hıvosəkon hıvos kardışone ğəb.

Çe İsa bəyji bey

(Mark 16:1-11; Lukə 24:1-12; Yəh. 20:1-18)

28 Şanbə ruj dəvarde bəpeştə, haftə işanbə ruji sipyəsıvədə Məcdəlijə Məryəm iyən ə qılə Məryəm oməyn diyə bıkən bə hali dılədə bıə ğəbi. 2Imha, qıləy yolə bumələrzə qıniye. Rəbbi qıləy mələk evoy osmono iyən oməy, quli kardışe məğarə qəviku sığ bə kəno, nışte çəy səpe. 3Çəy çiyemon bənə avəvu, çəy olət bənə voa sipibe. 4Hıvosəkon tarsiku larzəyn, mot bin bənə mardə. 5Mələki ovardışe bə jenon: «Mətarsən! Zıneydəm şımə bo çomex kəşə bıə İsa nəveydəşon. 6Əv iyo ni, Əv bəyji bıə çoknə votəşbe! Boən, bıvindən Çəy noə bıə vırəy. 7Rəyrə bışən, jıqo bıvotən Bəçəy şoqirdon: "İsa bəyji be çe mardon dılədə. Şıməsə bənav şeydə bə Qalileyə. Əy əyo bəvindeşon". Imha, az xəbə dome bəşmə».

8Jenon hərəson bin iyən yolə şoy-şoy dılədə ğırvəğ beşin ğəbo. Vitin bo xəbə doy Bəçəy şoqirdon. 9Berdəmədə İsa beşe bəçəvon və, votışe: «Bəşmə səlom bıbu!» Əvonən nez bin dəvənqo qətışone İsa lınqon, səcdə kardışone Bəy. 10İsa votışe bəvon: «Mətarsən! Bışən, xəbə bıdən bəçımı boon ki, bışun bə Qalileyə. Əyo bəvinden Mını».

Sər kahinon pevılo kardə xəbə

11Jenon hələ roədə beəsə kali nızulon oməyn bə şəhr, votışone bıə hodison bo sər kahinon. 12Əvon qırdə bin de sipirişon bə ğəror oməyn, doşone veyə pul bə sərbozon 13iyən votışone: «Bıvotən bə har kəsi ki, Çəy şoqirdon şanqo omən, əmə hıtə vaxti dızdiyəşone Əv. 14Qirəm ın xəbə bırəso bə vali, əmə bəy bədomon bovə karde, şıməniyən xətoku bəroxnemon». 15Sərbozon səşone pul, çoknə omutəşonbe bəvon, jəqoən kardışone. In sıxan tosə ımrujnə ruji pevılo bıə çe Yəhudiyon arədə.

Çe İsa yolə asbard

(Mark 16:14-18; Lukə 24:36-49; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8)

16Yonzə şoqird şin bə Qalileyə, İsa bəvon təyin kardə bə band. 17Əvon İsa vindeədə səcdə kardışone Bəy. Kali kəsi esə boy şək vardışe. 18İsa nez be bəvon votışe: «Osmonədə iyən zəminisə həmə səlohiyət Bəmı doə bıə. 19De jıqo, bışən həmə millətən Çımı şoqird bıkən, əvoni de Pıə, Zoə iyən Mığəddəsə Rufi nomi vəftiz bıkən, 20omutən bəvon bıdə Çımı bəşmə əmr kardə bə harçi rioyət bıkən. Imha, Az tosə dovri oxoy har ruj deşmənim».

28:16 Mat. 26:32; Mark 14:28

MARKİ

NƏQL KARDƏ ŞOYƏ XƏBƏ

VƏSƏ

«Marki nəql kardə Şoyə Xəbə» de Xıdo Zoə İsa Məsihi xıdməti bino beydə. İsa iyo bənə fəol iyən səlohiyətsoybə Şəxsi təsvir kardə beydə.

Çəy səlohiyət Çəy omutə təlimədə, bə cınon ğalib omeədə iyən çe insonon qınon baxşeədə bə oşko beşeydə. İsa Iştə barədə voteydəbe ki, «Bəşəri Zoə hestışe zəmini dimisə qınon baxşe səlohiyət» (2:10).

Mark, İsa barədə bərmalə iyən vey ğudrətinə tərzədə nəql kardeydə. Əv bə İsa təlimi ne, Bəçəy votəyon iyən kardə koon həniyən vey dığğət doydə. Mıəllif, çe Yəhya bə məydon beşe, çe İsa vəftiz iyən dəvinə kardə be barədə kırtə vəsə doy bəpeştə dərhol ovaşteydə bə İsa şifo doə xıdməti iyən təlimi. İsa dumo şəkəson vaxt şe-şe Əy həniyən çok sərəseydən, İsa rəğibon esə boy bəçəy vəynə bıə de nifrət hissi həniyən vey pur beydən. Oxonə semonon çe İsa bı dınyoədə oxonə haftə, xısusən, Çəy bə çomex kəşə bey iyən bəyji bey təsvir kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1–1:13 Yəhya peyğəmbər bo İsa Məsihi ro hozı kardeydə
1:14–9:50 İsa bino kardeydə bəştə xıdməti
10:1-52 İsa bə Yerusəlim şeədə roədə doə təlimon
11:1–15:47 Çe İsa Yerusəlimədə bıə oxonə rujon
16:1-8 Çe İsa bəyji bey
16:9-20 Bəyji bıə Rəbbi çiyey iyən bə osmon rost kardə bey.

Yəhya peyğəmbər bo İsa Məsihi ro hozı kardeydə

(Mat. 3:1-12; Lukə 3:1-18; Yəh. 1:19-28)

1 Çe Xıdo Zoə İsa Məsihi Şoyə Xəbə sıftə.

[2] Yeşayə peyğəmbəri kitobədə jıqo nıvıştə bıə:

«Imeha, Iştı vədə vığandeydəm Iştə daynə.
Əv hozı bəkarde Iştı roy.
[3] Car kəşəkəsi sədo omeydə daştədə:

1:2 Məl. 3:1 **1:3** Yeş. 40:3

“Hozı bıkən Rəbbi roy,
Həmo bıkən Çəy omə roon”».
4 Vəftizəkə Yəhya oməy pəydo be daştədə,
dəmande bo vəz karde ki, insonon ıştə
qınonku tobə bıkən, vəftiz bıbun baxşeyro.
5 Cəmi məmləkət Yəhudeyə iyən Yerusəlimıjon həmməy beşin bəçəy və, ıştə qınon
bə qiy qəte-qəte dəmandin deçəy vositə
ru İordanədə bo vəftiz be. 6 Yəhya dəvə
paşməo olət tankardəşbe, pustə kışti dəbastəşbe bəştə peşti, çəkurkə iyən daşti
anqivin hardeydəbe.
7 Yəhya jıqo vəz kardeydəbe: «Çımı bəpeştə omeydə çımısə həniyən Ğudrətin. Az
loyiğ nim ki, hiç okəm Çəy şıməbandon.
8 Az şıməni de ovi vəftiz kardıme, əmma
Əv şıməni de Mığəddəsə Rufi vəftiz bəkarde».

Çe İsa vəftiz kardə bey iyən dəvinə kardə bey

(Mat. 3:13–4:11; Lukə 3:21-22; 4:1-13)

9 Həmonə rujonədə İsa çe Qalileyə şəhr
Nazareto oməy iyən Yəhya tərəfo vəftiz
kardə be ru İordanədə. 10 İsa ovo beşencən vindışe osmonon obey iyən Rufi bənə
kafte Çəy səpe nışte. 11 Qıləy sədo oməy
osmonono: «Tı Çımı azizqiromiyə Zoəş,
Rozim Iştıku».
12 Rufi dərhol okırnişe bardışe İsa bə
daşt. 13 Əv çıl ruj mande daştədə iyən bı
mıddətədə Şəytoni tərəfo dəvinə kardə
be. İsa vəşyənə həyvonon dılədəbe iyən
məlәkon xıdmət kardeydəbin Bəy.

İsa bino kardeydə bəştə xıdməti

(Mat. 4:12-17; Lukə 4:14-15)

14 Yəhya həbs kardə be bəpeştə İsa oməbe
bə Qalileyə, çe Xıdo Podşoəti barədə Şoyə
Xəbə vəz kardeydəbe. 15 Əy votışe: «Vaxt
təmom be, çe Xıdo Podşoəti nez bıə. Tobə bıkən iyən bə Şoyə Xəbə bovə bıkən!»

İminə şoqirdon

(Mat. 4:18-22; Lukə 5:1-11)

16 İsa dəvardeədə qol Qalileyə kənoku,
vindışe bə ov səl ğandə Simon iyən çəy
boə Andrey. Im odəmon ləvesbin. 17 İsa
votışe bəvon: «Boən Çımı dumo, Az şıməni
jıqo ləves bəkardem ki, odəm bəqəteşon».
18 Əvon çəsboni şodoşone səlon, şin Çəy
dumo. 19 İsa tikəyən şe bənav, vindışe Zavday zoə Yağub iyən çəy boə Yəhya. Əvon
səbəro kardeydəbin ıştə səlon kulosədə.
20 İsa dərhol sədo kardışe əvon. Əvonən
çəsboni oqətışone kulosədə ıştə pıə Zavday iyən mıjdırə koəkon, şin Çəy dumo.

İsa Məsih tojneydə mırdolə rufi

(Lukə 4:31-37)

21 Əvon oməyn bə Kafernaum. Şanbə ruji
İsa oməy bə sinaqoq, dəmande bo təlim
omute. 22 Odəmon hədəyon mandeydəbin
Bəçəy təlimi, çumçıko Əv əvoni bənə səlohiyət soybi omuteydəbe, adi qıləy ruhani mıəllimi ğəzinə ne. 23 Həmonə vaxti
çəvon sinaqoqədə mırdolə rufi qətə qıləy
şəxs hestbe. Əy zikkə jəşe: 24 «Ha Nazaretıjə İsa, çiçı piyeydə çəməku? Oməş ki
məhv bıkəy əməni? Az zıneydəm Tı kiş,
Tı Xıdo Mığəddəsiş!» 25 Əmma İsa ğədəğən kardışe bəy, votışe: «Tam bıjən iyən
beşi çı odəmo!» 26 Mırdolə rufi lorzınişe
ım odəm, zikkə jəy-jəy beşe çəvo. 27 Həmməy hədəyon mandin iyən əvon parsəyn
iyəndıku: «Çiçe ım? Səlohiyətinə nuyə
qıləy təlime! Əv bə mırdolə rufonən əmr
kardeydə, əvonən Bəy itoət kardeydən».
28 İsa barədə xəbə çəsboni pevılo be bə
Qalileyə viloyəti.

1:6 2Pod. 1:8 **1:11** Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 9:7; Lukə 3:21-22 **1:15** Mat. 3:1-2
1:22 Mat. 7:28-29

İsa şifo doydə bə vey odəmon

(Mat. 8:14-17; Lukə 4:38-41)

29 Əvon sinaqoqo beşencən de Yağubi
iyən Yəhya bə ico şin bə Simoni iyən And-
rey kə. 30 Simoni həsı hıteydəbe təblarzi
dılədə. Çəsboni ın xəbə rosnişone bə İsa.
31 İsa oməy noxəşini tono, qətışe çəy dast,
rost kardışe əv, jeni təblarz həmuş be. Jen
dəmande bəvon bo xıdmət karde.

32 Şanqo, həşi eşeədə vardışone çe İsa
tono həmə noxəşinon iyən cını qətəkəson.
33 Şəhri həmə əholi qırdə bin kəybə tono.
34 İsa şifo doşe bə co-co noxəşiyon qətə
odəmon iyən tojnişe çandə cınon. Əmma
nahaştışe cınon qəp bıjənın, çumçıko əvon
zıneydəbin çe İsa Ki bey.

İsa dəvom kardeydə ıştə vəzi

(Lukə 4:42-44)

35 Maşkinəy sipyəsıvədə İsa əşte beşe
kəo iyən şe bə qıləy bekimsənə vırə, əyo
dıvo kardışe. 36 Simon iyən çəy tono bıə-
kəson nəvəyn boəy. 37 Pəydo kardışone Əv,
votışone: «Həməkəs Botı nəveydə». 38 İsa
votışe bəvon: «Boən bışəmon bə co vıron
– bə qırdokənoədə bıa şəhron, bıdə əyoən
vəz bıkəm, çumçıko Az bıçımiro oməm».
39 Jıqonə İsa vəz karde-karde çəvon sina-
qoqonədə iyən tojnişe cınon, səkuyəşe
həmə Qalileyə.

İsa şifo doydə bə cuzamini

(Mat. 8:1-4; Lukə 5:12-16)

40 Ruji qıləy cuzaminə[a] odəm oməy çe İsa
tono, dəzonı oməy, dəmande bo lovə karde:
«Qirəm bıpiyo, mını pok karde bəzıneş».
41 İsa rəhmış oməy bəy. Dıroz kardışe ıştə
dast bəy iyən votışe: «Piyeydəme, pok
bıbi!» 42 Dərhol ın odəm perəxəy cuzamiku,
pok be. 43 İsa çəsboni dəro kardışe əv, cid-
di asbarde-asbarde 44 jıqo votışe: «Diyəkə,
hiçi məvot bə hiç kəsi, əmma bışi ıştəni bə
kahini nişo bıkə. Bo har kəsi şəhodət bıbu
votəynə, təmiz beyro çe Musa hamyə təğdi-
mon edaşt». 45 İntasi əv beşencən dəmande
ımi bo pevılo karde. Bı səbəb İsa həni oşko
dəşe zıneydənıbe bə hiç şəhr, əmma kənoə-
də, bekimsənə vıronədə mandeydəbe iyən
har tərəfo odəmon omeydəbin Çəy tono.

İsa şifo doydə bə iflici

(Mat. 9:1-8; Lukə 5:17-26)

2 Çand ruji bədiqə İsa ijən oməy bə Ka-
fernaum, Çəy kədə bey xəbə pevılo
be. 2 Anə veyə odəm qırdə be ki, hiç vırə
nıbe kəybə tono mandeyroən. İsa bəvon
kəlomi vəz kardeydəbe. 3 Ço kəsi vardışe
qıləy iflicə odəm Çəy tono. 4 İntasi izdi-
hom vey dıjd beyro, əvon bə İsa nez var-
de nızneşone ım odəm. Əve oçınişone
çe İsa bıə kəy kum, vırə okarde bəpeştə
saru evardışone iflic deçəy nofli bə ivırə.
5 İsa çəvon imoni vindeədə votışe bə iflicə
odəmi: «Çımı zoə, baxşə bin ıştı qınon».
6 İntasi əyo nıştə kali ruhani mıəllimon jıqo
şınəyn ıştə dılədə: 7 «Im Odəm boçi jıqo
qəp jəydə? Im ki kufre! Ğərəyz iqlə Xıdo
ki baxşe bəzıne qınon?» 8 İsa deştə rufi
zınəşe çəvon dılo dəvardə fikron, votışe:
«Boçi jıqo fikir kardeydəşon ıştə dılədə?
9 Bunən kom həniyən hostone? Bə iflici
"ıştı qınon baxşə bin" votey, yaanki "Bəşt,
peqət ıştə nofli iyən bıpoy!" votey? 10 İntasi
şımə bıznən ki, Bəşəri Zoə hestışe zəmini
dimisə qınon baxşe səlohiyət» iyən votışe
bə iflici: 11 «Bətı voteydəm, bəşt, peqət
ıştə nofli, bışi bəştə kə!» 12 Noxəşin əşte,
har kəsi çəşi vədə çəsboni peqətışe ıştə
nofli, beşe şe. Həmməy mot mandin iyən

---

a 1:40 *Cuzam – mırdolə pustə noxəşiye.*

1:39 Mat. 4:23; 9:35 **1:44** Lev. 14:1-32

bə Xıdo izzət doy-doy votışone: «Əmə hiç vaxti vindəmonni jıqo çiy».

Levi umuj beydə bə şoqirdon

(Mat. 9:9-13; Lukə 5:27-32)

13 İsa ijən beşe bə qoli kəno. Çəy tono qırdə be həmə izdihom, Əv təlim omuteydəbe bə cəmati. 14 Roy dəvardeədə vindışe Halfay zoə Levi nıştə doyənə qırdə kardə vırədə, votışe bəy: «Boy Çımı dumo». Əvən əşte, şe çe İsa dumo.

15 İsa çe Levi kədə bə surfə nışteədə, çandə kəs doyənəqırdəəkə iyən qınokoron oməyn nıştin Deəy iyən Deçəy şoqirdon bə ico. Çumçıko çe İsa dumo şəkəs veybe. 16 Fərisey məzhəbo bıə ruhani mıəllimon vindeədə ki, İsa de doyənəqırdəəkon iyən qınokoron bə ico xorək hardeydə, parsəyn Çəy şoqirdonku: «Əv boçi de doyənəqırdəəkon iyən qınokoron bə ico xorək hardeydə?» 17 İsa ımi məseədə votışe bəvon: «Noxəşinon hestışone ehtiyoc bə həkimi, xəşon ne. Az oməm qınokoron bo dəvət karde, salehon ne».

Rujə barədə pars

(Mat. 9:14-17; Lukə 5:33-39)

18 Çe Yəhya şoqirdon iyən fəriseyon bə rujəbin. Kali odəmon oməyn çe İsa tono, parsəyn: «Boçi çe Yəhya şoqirdon iyən fəriseyon dumoəşon rujə qəteydən, əmma Iştı şoqirdon ne?» 19 İsa cəvob doşe bəvon: «Bəq çəvon tono beədə çəy rostədə iyən çəpədə nıştəkəs rujə bəqəte bəqəm? Əvon rujə nıbəqəten, çanə ki, bəq çəvon tonoy. 20 İntasi bəqi çəvon arəo bardə rujon bomen, bəvədə əvon rujə bəqəten.

21 Hiçki pinə ənəni bə kanə oləti tojə parçəo. Nekniki tojə pinə obəçıke kanə oləto, hıl yavə bəbe tikəyən. 22 Hiçki pur nıbəka tojə şərovi bə kanə xımbə. Nekniki şərov bətıpne xımbon, zay bəbe, həm şərov, həmən xımbon. Tojə şərov pur kardə bıənine bə tojə xımbon».

Şanbə ruji barədə pars

(Mat. 12:1-8; Lukə 6:1-5)

23 Qıləy Şanbə ruji İsa Deştə şoqirdon dəvardeydəbe taxılə məzon arəo. Çəy şoqirdon dəmandin bo huşon çıpniye. 24 Fəriseyon votışone Bəy: «Bəs boçi əvon Şanbə ruji ğədəğən kardə bıə koon kardeydən?» 25 İsa votışe bəvon: «Hiç handəonni Davudi iyən deəy bıəkəson mıhtoc iyən vəşi beədə çiç karde? 26 Sər kahin Aviyatari vaxtədə əv dəşe bə Xıdo kə; ğərəyz kahinon bə hiçki harde icozə nıbə təğdisə nunon hardışe iyən doşe bəştə tono bıəkəsonən». 27 Peşo İsa votışe bəvon: «İnson ofəyə bıəni bo Şanbə ruji, Şanbə ruj ofəyə bıə bo insoni. 28 Əve Bəşəri Zoə Şanbə rujiyən soybe».

Dastış hışk bıə odəmi şifo

3 İsa ijənən şe bə sinaqoq. Qıləy dastış hışk bıə odəm hestbe əyo. 2 Kali odəmon, de İsa ittıhom karde məğsədi, Bəy çəş noydəbin ki, bunun, Şanbə ruji şifo bədo bəy, ya ne. 3 İsa votışe bə dastış hışk bıə odəmi: «Beşi bənav!» 4 Çəyo İsa votışe bəvon: «Bo çiçi icozə heste, Şanbə ruji çoki, yaan bevəci karde, çikisə coni peroxniye, yaan kışte?» Əvon esə boy bə xıyəbin. 5 İsa de ğəzəbi edyəsəy bəştə qırdo bıə odəmon, çəvon dılon kurocəğ beyro Əv kədərin be, votışe bə odəmi: «Dıroz bıkə ıştə dasti!» Əy dıroz kardışe ıştə dast, çəy dast ijən oqarde bəştə sıftənə səlomətə hol. 6 Fəriseyon dərhol beşin, dəmandin de hirodəvonon İsa çoknə məhv karde barədə məslohat karde.

2:23 Ğanun. 23:25 **2:25-26** Lev. 24:9; 1Şəm. 21:1-6

İsa şifo doydə bə noxəşinon

(Mat. 4:24-25; Lukə 6:17-19)

7İsa deştə şoqirdon bə ico okıriyəyn bə qoli qıləy kəno. Çəy dumo qıləy yolə izdihom oməy Qalileyəo. 8Çe İsa kardəyon məseədə çandə odəmon Yəhudeyəo, Yerusəlimo, İdumeyəo, ru İordani çə tono, Tir iyən Sidon məholono oməyn Çəy tono. 9İzdihom Əy dəbırcıneydəbe, əve İsa xahiş kardışe ıştə şoqirdonku ki, Boəy qıləy kulos hozı bıkən. 10Çumçıko Əy şifo doəşbe bə vey odəmon. Əve həmə noxəşinon həvur-həvur kardeydəbin ki, pexəviyın Bəy. 11Mırdolə rufon Əy vindeədə, qınin Çəy vədə, ozik oməyn: «Tı Xıdo Zoəş!» 12İntasi İsa ğəti ğədəğən kardışe bəvon ki, nıvotın Çəy ki bey.

Donzə şoqird

(Mat. 10:1-4; Lukə 6:12-16)

13İsa peşe bə band, sədo kardışe Ištə piyə odəmon, əvon oməyn Çəy tono. 14İsa təyin kardışe donzə kəs həvari ki, əvon Çəy tono bıbun, həmən əvoni bıvğandı bo vəz karde, 15iyən çəvon bıbuşone cınon tojniye səlohiyət. 16Demiyən, İsa təyin kardışe ım donzə kəs: Əy bə Simoni nom doşe Peter, 17Zavday zoon Yağub iyən Yəhya, nom doşe bəvon Bene-Raqeş, yəni «Avəvu zoon», 18Andrey, Filip, Bartalmay, Mat.tə, Tomas, Halfay zoə Yağub, Tadday, Kənonəvon Simon 19iyən Yəhudə İskaryot, kom qılə ki, bə İsa xəyonət kardəşe.

İsa iyən Baal-Zevul

(Mat. 12:22-32; Lukə 11:14-23)

20Peşo İsa oqarde bə kə. İjənən izdihom qırdə beyro əvon hiç bo harde nızınəşone imkon pəydo karde. 21Çe İsa xıyzon bı barədə məseədə, oməyn Boçəy barde. Çumçıko şınəyn ki, Əy qin kardəşe ıştə ağıl. 22Yerusəlimo omə ruhani mıəllimon esə boy voteydəbin: «Əv mıbtəlo bıa bə Baal-Zevuli, deçəvon səkkə zuy cınon tojneydə».

23İsa sədo kardışe ruhani mıəllimon ıştə tono, deyəvon bı barədə de məsəlon sıxan kardışe: «Şəyton çoknə tojne bəzıne Şəytoni? 24Nıbəmande ə podşoəti ki, ehanə əv dı poə bıəbo ıştə dılətono. 25Nıbəmande ə kə ki, ehanə əv dı poə bıəbo ıştə dılətono. 26Şəytonən rost bıəbo bəştə vəynə, dı poə bıəbo, tov nıbəva, əncəx çəy oxoy bərəse. 27Hiçki zumandə odəmi moli kisib karde əzını, bəçəy kə dəşeədə sıftə dənıbasto çəy kəş-poçə. Bəpe sıftə dəbastı çəy kəş-poçə, çəyo kisib bıkə çəy kəy.

28Rosti voteydəm bəşmə: baxşə bəben bə insonon həmə qınon iyən çanə kufr votə bıəbo. 29İntasi ki kufr bıko bə Mığəddəsə Rufi, əv hiç vaxti baxşə nıbəbe iyən zol bəmande çəy qıno». 30İsa əve imoni votışe ki, kali kəson voteydəbin, «Mırdolə ruf heste bəyku».

Çe İsa moə iyən boon

(Mat. 12:46-50; Lukə 8:19-21)

31Oməbin çe İsa moə iyən boon. Əvon mandin daştədə, xəbə vığandışone bo İsa, sədo kardışone Əv. 32Xəyli odəm nıştəbe çe İsa tono. Xəbə doşone Bəy: «Imeha, ıştı moə iyən hovı-boon daştədə mandən piyeydəşone Tı». 33İsa cəvob doşe bəvon: «Kiye Çımı moə iyən boon?» 34Çəyo edyəsəy bəştə tono nıştə odəmon, votışe: «Imonin çımı moə iyən boon. 35Çımı boə, hovə iyən moə ə ədəme ki, əv çe Xıdo irodə bə vırə rosneydə».

Tumpeşandi iyən tumon barədə məsəl

(Mat. 13:1-23; Lukə 8:4-15)

4 İsa ijən dəmande qoli kənoədə bə xəlği təlim omute. Çəy tono jəqo qıləy

3:9-10 Mark 4:1; Lukə 5:1-3 **3:22** Mat. 9:34; 10:25 **3:28-29** Lukə 12:10 **4:1** Lukə 5:1-3

izdihom qırdə bıəbe ki, Əv məcbur be, dəşu bınıştı qolədə bıə kulosədə. Həmə izdihom mandəbe qoli kənoədə. 2 Iştə tə-limədə İsa de məsəlon çandə çiyon omute-omute jıqo votışe bəvon: 3 «Quş bıdən: qıləy tumpeşand beşe bo tum peşande. 4 Tumi peşandeədə çəvon kali qılon eməyn roə kənoədə, pərəndon oməyn tıknişone əvon. 5 Çəvon kali qılon eməyn bə xokış kam bıa sığə-kəssəqinə vırə. İyo zəmin nığıl nıbeyro əvon rəyrə tişi jəşone. 6 İntasi həşi pemeədə pesutışe əvon, çəvon rişə nıbeyro hışk bin. 7 Kali qılon eqınin bə bıron dılə. Bıron perəsəyn tosnişone əvon, bəhrə nıdoşone ın tumonən. 8 Mandəyon esə boy eqınin bə lonəynə zəmin. Əve pe-rəsəyn heyve bin, çəvon kali qılon səmərə doşone si, kali qılon şest, kali qılonən sa ğat». 9 İsa votışe çımi bəpeştə: «Bıməsı bo məse quşış bıakəs!»

10 İsa coyli mandeədə Donzə şoqird iyən qırdokənoədə bıakəson parsəyn çə mə-səlon izohi. 11 Əy votışe bəvon: «Bəşmə okardə bıa çe Xıdo Podşoəti sır, əmma bə kənoədə bıakəson harçi de məsəlon votə beydə. 12 Jıqo ki:

"Vinde-vinde bıvindın, əmma
dənırəsın,
Məse-məse bıməsın, əmma
sənırəsın,
Nekniki əvon bəqarden baxşə
bəben"».

13 İsa dəvom kardışe: «Şımə sərəseydə-nişon ın məsəli? Bəs həmə məsəlon çoknə səbərəseşon? 14 Tumpeşand çe Xıdo kəlomi peşandeydə. 15 Bə dıləş kəlom kaştə bıa kali insonon oxşeydən bə roəkəno eqınıyə tumon. Əvon kəlomi məseədə çəsboni Şəy-ton omeydə kaştə bıa kəlomon peqəteydə bardeydə. 16 Bə sığ-kəssəqinə vırə eqınıyə qılon ımonin: kəlomi məseədə çəsboni şoybəsə ğəbul kardeydən. 17 İntasi çəvon rəğ nıbeyro durumşon kam beydə, bə kəlo-miro bə əzyət iyən təğibi məruz mandencə qıneydən. 18 Bə bıron dılə peşandə bıa co qılon isə ımonin: məseydən kəlomi, 19 intasi çı zəmonə ğəyğuyon, çe tənxo dastdənoəti iyən bə co çiyon bıa ehtiroson dəşeydən bə arə, kəlomi tosneydən, kələmən bebəhər beydə. 20 Bə lonəynə zəmin peşandə bıəyon isə ımonin: əvon kəlomi məseydən, ğəbul kardeydən, çəvon kali qılon səmərə doy-dən si, kali qılon şest, kali qılonən sa ğat».

Çoy məsəl

(Lukə 8:16-18)

21 İsa votışe bəvon: «Çoy vardeydəşon ki, bınən ğabi, yaanki yonqo jiyədə? Əv bə çodon noyro ni bəqəm? 22 Ni jəqo qıləy niyoniyə çiy ki, benışu bə oşko iyən ni jə-qo qıləy eparçıniyə çiy ki, bə dim benışu. 23 Bıməsı bo məse quşış bıakəs!»

24 İsa ijən votışe bəvon: «Dığğət bıkən bəştə məsəy: şımə de kon ulqu bıpamyo-şon, boşmənən de həmonə ulqu bəpamyen iyən həniyən vey doə bəbe. 25 Çumçıko çiki hestışebu, həniyən vey doə bəbe bəy. Əmma çiki nıbuşe çəy dastədə bıəyən çəyku sə bəbe».

Tişi jə tumi məsəl

26 Çəyo İsa votışe: «Çe Xıdo Podşoəti oxşeydə bə zəmin tum peşandə kaştevoni. 27 Əv hıteydə bəşəv, əşteydə bəruj. Tum tişi jəydə perəseydə, əmma kaştevon zıneydə-ni çımi çoknə bey. 28 Zəmin ıştən məhsul vardeydə. Sıftə beşeydə tişi, çəyo huşə, çəy bəpeştən çe huşə tumon dıjd be-be rəsey-dən. 29 Məhsul rəseədə kaştevon çəsboni çin jəydə, çumçıko dıveni vaxt omə».

4:12 Yeş. 6:9-10; Yəh. 12:39-40; Həv. 28:26-27 **4:21** Mat. 5:15; Lukə 11:33 **4:22** Mat. 10:26; Lukə 12:2
4:24 Mat. 7:2; Lukə 6:38 **4:25** Mat. 13:12; 25:29; Lukə 19:26 **4:29** Yoel 3:13; Yəh. 4:44

Xərdolə tumi məsəl

(Mat. 13:31-32,34; Lukə 13:18-19)

30 Çəyo İsa jıqo votışe: «Çe Xıdo Podşoəti
bə çiçi oxşəş bıkəmon? Əy de kon məsəli
nişo bıdəmon? 31 Əv bə xərdoli tumi oxşeydə ki, zəmini dimisə kaştə bıə tumon ən
hırdə qılə bıboən, 32 kaşte bəpeştə perəseydə həmə bustonə rəsonsə bılınd beydə. Anə
dıjdə xol-xıçə ğandeydə ki, osmonədə pərə
pərəndon lonə baste bəzınen çəy soğnədə».
33 İsa çımi ğəzinə veyə məsəlon qəp jəşe
ki, xəlğ sərəse bızını, 34 sıxan nəvoti bəvon
beməsəl. Əmma Deştə şoqirdon coyli mandeədə, izoh kardeydəbe harçi.

İsa qol Qalileyədə kuloki həmuş kardeydə

(Mat. 8:23-27; Lukə 8:22-25)

35 Həmonə ruji toyki darşeədə İsa votışe
Bəştə şoqirdon: «Boən dəvardəmon bə japə».
36 Şoqirdon co bin cəmatiku, bardışone İsa
deçəy penıştə kulosi bə ico, çəy tono co kulosonən hestbin. 37 Bı vaxti bərkə kulok rost
be. Dalğon jıqo hıcum kəşəşone bə kulosi
ki, ov həni pur be bəçəy dılə. 38 İsa noəşbe
ıştə sə hıteydəbe kulosi dumotonədə. Şoqirdon pekardışone Əv, votışone: «Ustod, əmə
hələk beydəmon oxo! Bəs ım Tını norohat
kardeydəni?» 39 İsa əşte ğədəğən kardışe bə
kuloki iyən votışe bə qoli: «Xıyə bıkə, aşiş
bıbi!» Kulok omande iyən qırd xıyə kardışe. 40 İsa votışe bəvon: «Boçi tarseydəşon?
Hələn niyone bəs imon?» 41 Əvon dəhşəti
dılədə parsəyn iyəndıku: «Im odəm kiye ki,
kulokən, qolən Bəy itoət kardeydə?»

Cını qətə odəm xəş kardə beydə

(Mat. 8:28-34; Lukə 8:26-39)

5 Əvon şin qoli bə japədə bıə Qadaravıjon [a] məmləkət. 2 İsa kuloso eşencən
ğəbə məğaronədə mırdolə rufi qətə qıləy
odəm Deəy dimbədim oməy. 3 Əv ğəbə
məğaronədə jiyeydəbe iyən hiçki de zinciri zuyən oqəte zıneydənıbe əy. 4 Çandə
kərə bəy poband, zincir jəşonbe, intasi əy
çıpniyəşbe zinciron, vırtivılo kardəşbe
pobandon. Hiçki zu vışkiyeydənıbe əy aşiş
bıkə. 5 Hejo, şəv-ruj çameydəbe ğəbıstonədə, bandonədə zikkə jəydəbe iyən ıştəni
de sığon yarəjə kardeydəbe. 6 Əv diyəroədə İsa vindencə vite oməy, səcdə kardışe
Bəy, 7 votışe bərkədə cure-cure: «Ha İsa,
Xıdovandi-Aləmi Zoə, çiçı piyeydə çımıku? Tını ğəssəm doydəm bə Xıdo, korığ
mədə bəmı!» 8 Çumçıko İsa votəşbe bəy:
«Ha mırdolə ruf, beşi çı odəmo!» 9 Çəyo İsa
parsəy çəyku: «Çiçe ıştı nom?» Əy cəvob
doşe: «Çımı nom Ləşğəre, çumçıko əmə
veyimon». 10 Əy vey lovə kardışe bə İsa ki,
mırdolə rufon nıtojnı çı məholo.

11 Qıləy dıjdə xuqə qələ çardeydəbe əyo
çəkerədə. 12 Mırdolə rufon lovə kardışone
bə İsa: «Əməni bə xuqon dılə bıvğand ki,
dəşəmon bəçəvon dılə». 13 İsa icozə doşe bəvon. Mırdolə rufon beşin odəmo, dəşin bə
xuqon dılə. Dı həzo səysə vey həyvonədə
iborətə qələn həmməyəvo partəğə doşone
ıştəni rıjo bə qol, təsəyn əyo.

14 Xuq çovniyəkəson vitin pevılo kardışone ın xəbə bə şəhri iyən diyon. Cəmat
oməy bə təmşo bə iyo bıəyon. 15 Əvon
oməyn çe İsa tono, sıftə bə tars dəşin,
vindeədə ki, i ləşğər cını qətə odəmi tankardəşe iyən ağılmand-ağılmandi nıştə.
16 Hodisə vindəkəson qəp jəşone bo cəmati
bə cını qətə odəmi sə oməyon iyən xuqon
barədə. 17 Dəmandin bə İsa lovə karde ki,
beşu çəvon məholo. 18 İsa penışteədə bə
kulos, cını qətə odəmi Bəy lovə kardışe
ki, əyən Deştə peqətı. 19 İsa icozə nıdoşe
bəy, əmma votışe: «Bışi bəştə kə, ıştə

a 5:1 *Qadaravıjon* – kali dastınıvıştəyonədə *Qerasavıjon* (Mat. 8:28).

ov-avlodi tono, boəvon qəp bıjən Rəbbi botı kardə har çiy iyən bətı çoknə mərhəmət nişo doy». 20Im odəmən şe məhol Dekapolisədə dəmande bo pevılo karde çe İsa bəy kardə har çiy, cəmatən hədəyon mande.

Jeni şifo pəydo karde

(Mat. 9:18-26; Lukə 8:40-56)

21İsa ijən kulosədə bə japə ovaşteədə qıləy yolə izdihom qırdə be çe İsa tono. Əv qoli kənoədəbe. 22Sinaqoqi rəisonədə Yair nomədə qıləy odəm oməy, İsa vindeədə, dəqıniye bəçəy po. 23Vey lovə kardışe Bəy, votışe: «Kinəlim conisəy. Boy bınə Iştə daston çəy səpe, bıdə xəş bıbu bıjiyı». 24İsa şe deəy bə ico. Çəy dumo şə dıjdə izdihom har tərəfo Əy dəbırcıneydəbe.

25Əyo hestbe donzə sor xunşe noxəşi qətə qıləy jen. 26Əy əzyət kəşəşbe çandə həkimi dasto, sərf kardəşbe ıştə hestı-ni, əmma çok bıənıbe, tikəyən yavə bıəbe. 27Im jeni məsəşe İsa barədə, dəvarde izdihomi dılətono, peştono oməy, pexəviyəy Bəçəy oləti. 28Çumçıko voteydəbe: «Qirəm hiç nıbo bəçəy oləti pexəviyım, çok bəbem». 29Çəsboni çəy xunşe obıriyəy iyən zınəşe ki, xəş be ıştə conədə bıə noxəşiku. 30İsa dərhol zınəşe ki, qıləy ğıvvə beşe Çəyku, oqarde izdihomi dılədə parsəy: «Ki Bəçımı oləti pexəviyəy?» 31Çəy şoqirdon cəvob doşone Bəy: «Vindeydəş ki, izdihom dəbırcıneydə Tını. Çoknə parse bəzıneş, ki pexəviyəy Bəmı?» 32İsa çəşəvəno kardışe bəştə qırdı-kəno ki, ımi kardəkəsi bıvindı. 33Jeni isə zınəşe bəştə çiç bey. Tarsiku larze-larze oməy dəqıniye bə İsa po, votışe Bəy həmə həğiğət. 34İsa votışe bəy: «Çımı kinə, ıştı imoni xılos kardışe tı. De sulhi bışi iyən xəşəcon bıbi».

Çe kinə bəyji bey

35İsa hələ bə qəpbe ki, odəmon oməyn sinaqoqi rəisi kəo, votışone: «Iştı kinə marde. Həni boçi Ustodi norohat kardeydəş?» 36İntasi İsa məhəl nınoşe bı sıxani, votışe bə sinaqoqi rəisi: «Mətars, əncəx imon biyə!» 37Əy nahaştışe hiçki bo çəy dumo, ğərəyz Peteri, Yağubi iyən Yağubi boə Yəhya. 38Əvon omeədə bə sinaqoqi rəisi kə, İsa vindışe veyə hay-ku, bəme-bəme nolə kəşəkəson. 39İsa dəşeədə bə dılətən votışe bəvon: «Boçi bəmə-şivən kardeydəşon hay-ku karde-karde? Əğıl mardəni, əv əncəx hıtə». 40Əvon pesırəyn bə İsa. Jıqo beədə, İsa har kəsi bə benton bekarde bəpeştə, Deştə peqətışe əğıli pıə-moə, Deəy oməkəson, dəşe bə əğıli bıə otağ. 41İsa qətışe əğıli dast, votışe: «Talita kum!» Jıqoy çımi məno: «Kinəlim, bətı voteydəm, bəşt!» 42Kinə çəsboni əşte dəmande bo nəve, donzə sinədəbe əv. Həmon vaxti əyo bıəkəson qırd mot mandin. 43İsa ğədəğən kardışe bəvon ki, hiç kəs ımi nızını iyən çəy bəpeştə votışe ki, bə kinə xorək bıdən.

İsa rədd kardə beydə ıştə yurdədə

(Mat. 13:53-58; Lukə 4:16-30)

6 İsa co be çəvrəyku, oməy bəştə yurd. Çəy şoqirdonən omeydəbin Çəy dumo. 2Əv Şanbə ruji sinaqoqədə beədə dəmande bo təlim omute. Bəy quş doəkəson veyni votışone çoçin-çoçini: «Çıkoncon bı odəmədə jıqo çiyon? Çoknə hıkmətə ım, Bəy doə bıə? Çoknə Çəy dasto jıqo mecuzon omeydən? 3Həmonə nəccor ni bəqəm ım Odəm? Məryəmi zoə, Yağubi, Yoseti, Yəhudə iyən Simoni boə ni bəqəm? Çəy hovon iyo çəmə dılədə jiyeydənin bəqəm?» Çəvon rınci oməy bə İsa. 4İsa votışe bəvon: «Bə qıləy peyğəmbəri co hiç

6:4 Mat. 13:57; Lukə 4:24; Yəh. 4:44

vırədə xor diyə nıbəkarden, ğərəyz çəy ıştə yurdi, ıştə ov-avlodi iyən ıştə kəy». 5Əy nıznəşe soxte hiç qılə mecuzə əyo, əncəx noşe ıştə dast dı-seqlə noxəşini səpe, şifo doşe bəvon. 6İsa hədəyon mandeydəbe bəçəvon beimonəti.

Bə Donzə şoqirdi doə bıə vəzifə

(Mat. 10:1-15; Lukə 9:1-6; 10:1-12)

Çəyo qırdokəno diyonədə təlim omute-omute, səkuyəşe ə vıron. 7İsa ıştə tono sədo kardışe Donzə şoqird, dəmande əvoni dıkəs-dıkəs vığande iyən mırdolə rufon səpe səlohiyət doşe bəvon. 8Asbardışe bəvon ki, hiçi roduş penıqətın – nə nun, nə tumə, nəən ıştə kıştiyədə pul, ğərəyz ıştə ləvo, 9səndəl po bıkən, deştə ehtiyot olət penıqətın. 10İsa votışe bəvon: «Konco dəşon bə qıləy kə, tosə bə co vırə şə vaxti bımandən əyo. 11Konco şıməni ğəbul nıkon, nıpiyoşone bəşmə quş doy, çəyo co beədə, şəhodət bıbu votəynə, eşandən ıştə lınqon qardi». 12Əvonən dəro qınin, vəz kardışone ki, insonon tobə bıkən. 13Bekardışone veyə cınon, de zeytunə ruyəni məsh kəşəşone, şifo doşone bə çandə noxəşini.

Çe Vəftizəvon Yəhya kışte

(Mat. 14:1-12; Lukə 9:7-9)

14Podşo Hirodiyən məsəşe ımon həmməy, çumçıko çe İsa nomi zıneydəbin həni. Odəmon voteydəbin: «Vəftizəvon Yəhya bəyji bıə. Bı səbəb mecuzon soxtə zu heste Bəyku». 15Co kəson isə voteydəbin: «Im İlyase». Kali kəsonən voteydəbin: «Ğədimiə peyğəmbəron oxşər qıləy peyğəmbəre». 16Əmma Hirod ımi məseədə votışe: «Im, həmonə Yəhyaye ki, doəmbe jəy çəy qiy, əv bəyji bıə!»

17Hirodi doəşbe qəte Yəhya bəştə boə Filipi jeni Hirodiyə qorə, jəşbe dastband bəçəy kəşon, doəşbe əv dəğande bə zindon. Çumçıko Hirodi səşbe Hirodiyə boştə jen, 18Yəhyan bə Hirodi votəşbe: «Bətı ğədəğəne ıştə boə jeni səy». 19Çe Hirodiyə dılədə bılx bastəşbe bə Yəhya vəynə, əve əv bə qırdım-qırdımbe əy bıkıştı, əmma ımi karde zıneydənıbe. 20Çumçıko Hirod çe Yəhya qıləy salehə iyən mığəddəsə odəm bey zıneyro tarseydəbe, əve əy nığo doydəbe. Hirod bəy quş doədə dəqijyəy, demiyən jıqo, de həvəsi bəy quş doydəbe.

21Ruji qıləy çokə fırsət eqıniye bə Hirodiyə dast. Hirod ıştə moəku bıə ruji dəvoneədə ğonəğ kardışe ıştə əyonon, sərhəzon iyən çe Qalileyə nıfuzinə şəxson. 22Ğonəğəti vaxti çe Hirodiyə kinə Hirodias dəşe bə dılə raxs kardışe. Im bə Hirodi iyən bə ğonəğon xoş oməy. Podşo votışe bə kinə: «Bıpi çımıku ıştə dıli piyəy, azən bıdəm bətı». 23Çəyo ğoym-ğoymi ğəssəm hardışe, ijən votışe: «Bədom bətı, çiçı bıpiyı çımıku, hətto çımı podşoəti nimən bıpiyo». 24Kinə isə beşe, parsəy ıştə moəku: «Az çiç piyəninim?» Əy cəvob doşe: «Çe Vəftizəvon Yəhya səy». 25Kinə çəsboni vite çe podşo tono, votışe bəy ıştə piyəy: «Piyeydəme ki, Vəftizəvon Yəhya səy çəsboni bıdəy bəmı qıləy mıcmə dılədə». 26Bərk ğərəğəydi qətışe podşo, əncəx bəştə hardə ğəssəmon iyən ğonəğon xatır nıpiyəşe kinə sıxani saru eğandı. 27Podşo dərhol vığandışe qıləy mıhofizəkə, əmr kardışe bəy ki, biyə çe Yəhya səy. Əvən şe zindonədə jəşe çe Yəhya qiy, 28vardışe çəy sə qıləy siniyədə, doşe bə kinə. Kinən doşe əv bəştə moə. 29Çe Yəhya şoqirdon ımi məseədə oməyn peqətışone çəy cəsəd, noşone bə ğəb.

6:8-11 Lukə 10:4-11 **6:11** Həv. 13:51 **6:13** Yağ. 5:14 **6:14-15** Mat. 16:14; Mark 8:28; Lukə 9:19 **6:17-18** Lukə 3:19-20

İsa penc həzo odəmi si kardeydə

(Mat. 14:13-21; Lukə 9:10-17; Yəh. 6:1-14)

30 Həvariyon qırdə bin çe İsa tono, nəql kardışone Bəy ıştə kardə koon, omutə tə-limon barədə. 31 İsa votışe bəvon: «Boən tikəy ıştə dinci bıstənən qıləy bekimsənə vırədə». Çumçıko şe-omə kardəkəson vey beyro əvon bo xorək hardeyən vaxt pəydo kardeydənıbin.

32 Əvonən co bin, penıştin bə kulos, şin bə qıləy bekimsənə vırə. 33 Şeədə cəmati vindışe əvon, veyni zınəşone; de hışki tadi-bəsə ehuriyəyn şin həmə şəhrono, çəvonsə bənav rəsəyn bəvrəy. 34 İsa japədə eşeədə vindışe qıləy dıjdə izdihom, rəhmış oməy bəvon. Çumçıko əvon bə beqələvonə pəson oxşeyeydəbin. İsa dəmande bəvon təlim omute vey çiyon barədə.

35 Həni vey vaxt dəvardeydəbe. Şoqirdon oməyn votışone bə İsa: «Ivrə daşte, həni diye. 36 Vadə cəmati, bıdə bışun neziyədə bıə diyonədə iyən obonədə boştə jıçiy bıstənın bəhən». 37 Əmma İsa cəvob doşe bəvon: «Şımə bıdən bəvon hardi». Şoqir-don votışone bə İsa: «Bəlkəm bışəmon bıhırəmon dısa dinari nun, bıdəmon bəvon ki, bəhən?» 38 Əmma İsa votışe bəvon: «Bışən diyəkən, çan qılə nun hestıone?» Əvonən diyə kardışone, votışone: «Penc qılə nun iyən dıqlə moy hestımone». 39 İsa əmr kardışe bəvon ki, cəmati dastə-dastə bınşandın havzə aləfon səpe. 40 Cəmat nışte dastəbədastə sa-sa, penco-penco. 41 İsa peqətışe penc qılə nun iyən dıqlə moy, edyəsəy bə osmoni, bərəkət doşe, çəyo poə kardışe nun doşe bəştə şoqirdon ki, əvon paybaxş bıkən bə cəmati. Paybaxş kardışe dıqlə moyən bə həmməy. 42 Həm-məy hardışone, si bin. 43 Qırdə kardışone ziyod mandə nuni iyən moyon tikon, donzə qılə zambul pur be. 44 Nun hardəkəsonədə penc həzo merdbe.

İsa pıyeydə ovi dimisə

(Mat. 14:22-33; Yəh. 6:15-21)

45 Dərhol çımi bəpeştə İsa məcbur kardışe ıştə şoqirdonən ki, penıştın bə kulos Çəysə bənav ovaştın bə japə – bə Betsaydə. Bı vaxti Əv cəmati bəçəvon kəon vığandey-dəbe. 46 Cəmati dəro karde bəpeştə, İsa rost be bə band bo dıvo karde. 47 Kulos qoli miyonədəbe şanqo darşiyədə. Əmma İsa coylinə mandəbe hışkiyədə. 48 Əy vindışe ki, şoqirdon de zuy çəp jəydən, çumçıko vavaz bəvon vəynə qıneydəbe. Sipyəsıvə bənav İsa de qoli səpe pıye-pıye oməy çə-von tono iyən piyəşe danə bıbu çəvonku. 49 Şoqirdon vindeədə ki, İsa pıyeydə qoli səpe, jıqo zınəşone Əv soənəvoy, ozik oməyn. 50 Çumçıko həməkəs bə larz dəşəbe Əy vindeədə. İntasi bı ləzədə İsa ovarde bəvon, votışe: «Ciqəmand bıbən, Azim, mətarsən!» 51 Ištən penışte bə kulos, umuj be bəvon. Vavazən həmuş be. Həmməy qırd mot mandin. 52 Çumçıko əvon kuro-cəğə dılsoybbin, əve hələn bə sə dəşənıbin de nuni anqıl bıə koy.

İsa şifo doydə bə noxəşinon Qinesarədə

(Mat. 14:34-36)

53 İsa deştə şoqirdon qoli ovaştin, rə-səyn bə Qinesari kəno, dəbastışone ku-los. 54 Cəmati zınəşe İsa, əvon kuloso eşencən, 55 vitin səkuyəşone qırdokəno. Dəmandin noxəşinon yonqoədə əyo var-de, məseədə ki İsa koncoy. 56 İsa şə har vırədə – diyonədə, şəhronədə, obonədə noxəşinon vardəbin noydəbin məydono-nədə. Noxəşinon vardəkəson lovə kardey-dəbin ki, hiç nıbo noxəşinon pexəviyın

6:34 Aşm. 27:17; 1Pod. 22:17; 2Saln. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat. 9:36

bə İsa oləti poçə. Bəy pexəviyəkəson həmməy xəş beydəbin.

İnsoni mırdol kardə çiy çiçe?

(Mat. 15:1-20)

7 Ruji fəriseyon iyən Yerusəlimo omə kali ruhani mıəllimon çe İsa tono qırdə bin. 2 Əvon vindışone çe İsa kali şoqirdon de mırdolə daston, yəni ıştə daston nışıştə nun hardeydən. 3 Fəriseyon iyən həmə Yəhudiyon bə sipirişonku mandə adət-ənənon əməl kardeydəbin, ıştə daston çok-çoki nışıştə xorək hardeydənıbin. 4 Əvon vıjoro ome bəpeştə ıştə daston nışıştə hiç çiy hardeydənıbin. Həmçinin bə kali co adətonən əməl kardeydəbin. Jıqo ki, əvon piyolon, dulçon, bırıncə ğəzənon iyən yonqon əşıştin pok əken. 5 Fəriseyon iyən ruhani mıəllimon İsaku parsəyn: «Boçi Ištı şoqirdon de mırdolə daston nun hardeydən, bə sipirişonku mandə adət-ənənə əməl kardeydənin?» 6 İsa votışe bəvon: «Çı əcəb Yeşayə peyğəmbəri bənə bəşmə dıdimonro peyğəmbərəti kardəşe! Çoknə nıvıştə bıə:

“Im xəlğ deştə lıbuton hurmət kardeydə Bəmı,
Əmma Çımıku diyəron çəvon dılon.
7 Bəmı hədər-hədəri səcdə kardeydən,
İnsoni əmronku peqətə təlimon omuteydən”.

8 Şımə çe Xıdo əmri şodoydəşon, insoni adət-ənənonku dəçıkeydəşon». 9 Çəyo İsa votışe bəvon: «Çı əcəb boştə adət-ənənon bərğəror kardeyro çe Xıdo əmri bə kəno şodoy zıneydəşon! 10 Oxo Musa jıqo əmr kardışe: “Bəştə pıə-moə hurmət bıkə” iyən “Bəştə pıə, yaan moə dımjon doə odəm kıştə bıbu”. 11 Şımə esə boy voteydəşon: “Şəxsi bıvotı bəştə pıə, yaan moə ki, ‹ıştı çımıku çəş kardəy ğırbon doə be›, yəni ‹bə Xıdo həsr kardə be›”, 12 bəvədə bə odəmi ray doydənişon ki, bəştə pıə-moə dast bıqətı. 13 Demiyən şımə deştə nəsılbənəsıl dəvoniyə adət-ənənə Xıdo kəlomi hiç kardeydəşon. Oxo şımə bımi oxşər vey koon kardeydəşon».

14 İsa ijən sədo kardışe cəmat ıştə paliyo, votışe bəvon: «Həmməy Bəmı quş bıdən, bıfamən. 15-16 İnsoni mırdol karde əzını kənoo bəçəy dılə dəşə çiy. Əmma insoni dıləo beşəyonin əy mırdol kardə çiyon». 17 İsa cəmatiku co be bəpeştə bə kə omeədə, şoqirdon parsəyn çəyku ın məsəli barədə. 18 İsa cəvob doşe bəvon: «Şımənən hələn famənişon? Sərəseydənişon ki, insoni mırdol karde əzını kənoo bəçəy dılə dəşə çiy? 19 Çumçıko daxil bıə çiyon bəçəy dıl ne, bəçəy ləvə şeydən iyən ifroz beydən». Demiyən bəyon kardışe ki, həmə hardəyon təmizin. 20 Əy dəvom kardışe bəştə sıxani: «İnsoni dılo beşəyon əy mırdol kardeydən. 21 Çumçıko yavə fikron, cinsiyə dəqardəti, dızdi, ğəttoləti, 22 zinokorəti, taməkorəti, şərə əməlon, hilə, dəqardəti, pəxıləti, kufr, ğuddəynəti iyən beağıləti insonon dılətono, dılo bebəşen. 23 In yavə çiyon həmməy insoni dılo beşeydən, mırdol kardeydən əy».

Finikiyəvıjə jeni imon

(Mat. 15:21-28)

24 İsa esiyəy çevrəyku, şe bə məhol Tir. Əv dəşe bə qıləy kə iyən nıpiyəşe ki, zınəkəs bıbu Çəy kovrədə bey. Əmma niyo karde nıznəşe ım. 25 Mırdolə rufi qətəşbe qıləy jeni kamsinə kinə. Jen xəbə qətencən İsa barədə, oməy dəqıniye Bəçəy po. 26 Im jen Suriyə Finikiyədə moəku bıə qıləy ğeyri Yəhudibe. Əy lovə kardışe bə İsa ki, cını bekə çəy kinəo. 27 İsa votışe bəy: «Bıdə sıftə əğılon si bıbun, çumçıko rost nıbəbe əğılon nuni peqəte bo kutilon şodoy». 28 Jeni isə cəvob doşe bə Rəbbi: «Oxo kutilonən çe

7:6-7 Yeş. 29:13 **7:10** Beşe. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; Ğanun. 5:16

əğılon surfədə emə purşon hardeydən».
29 İsa votışe bə jeni: «Bışi, bəştı bı sıxaniro
cını tərq kardışe ıştı kinə». 30 Jen omeədə
bə kə, vindışe kinəş olxartə yonqoədə, cın
beşə çəvo.

İsa xəş kardeydə korə iyən pəltəkə odəmi

31 İsa ijən beşe məhol Tiro, dəvarde Si-
doni iyən məhol Dekapolisi rəsəy bə qol
Qalileyə. 32 İsa tono vardışone qıləy korə
iyən pəltəkə odəm, lovə kardışone ki, bınə
ıştə dasti çəy səpe. 33 İsa esındınişe həmonə
odəm cəmatiku, bardışe əv bə co vırə, noşe
ıştə anqışton bə odəmi quşon, tu kardışe,
pexəviyəy bəçəy zıvoni. 34 Edyəsəy bə os-
moni, ah kəşəşe votışe bəy: «Effata!», yəni
«Obi!» 35 Həmonə ləzədə obəyn çə odəmi
quşon, həmən obəy çəy zıvon, əv dəmande
sof-sofi bo qəp jəy. 36 İsa ğədəğən kardışe
bəvon ki, bı barədə bə hiç kəsi hiçi nıvotın.
İntasi çanə vey ğədəğən bıkoən, anə vey
pevılo kardışone xəbə. 37 Har kəsi votışe
behəd çoçin be-be: «Har çiy çok kardeydə:
həm koron quşi okardeydə, həmən lolon
zıvoni».

İsa ço həzo odəmi si kardeydə

(Mat. 15:32-39)

8 İjən qırdə be dıjdə izdihom həmonə
rujon iyən çəvon hiçi nıbe bəhən, İsa
vanq kardışe şoqirdon ıştə tono, votışe:
2 «Bəbolim omeydə bı cəmati, çumçıko
se ruje Çımı paliyon, həni hiçişon mandə-
ni bo harde. 3 Ehanə əvoni vəşi-vəşi dəro
bıkom bəçəvon kəon, roədə çe incori bə-
qınen. Çəvon kali qılon diyəroo omən».
4 Şoqirdon cəvob doşone Bəy: «Kiysə bı
kuli-kəfşənədə çıkonco nun pəydo karde
bəzıne ki, si bıkə anə insoni?» 5 İsa parsəy
çəvonku: «Çan qılə nunon heste?» Əvon
votışone: «Haft». 6 Bəvədə İsa əmr kardışe
bə cəmati ki, bınıştın bə zəmin. Peqətışe
haft qılə nun, şukur karde-karde poə kardı-
şe doşe bəştə şoqirdon paybaxş kardeyro.
Əvon xıdmət kardışone bə cəmati. 7 Çəvon
hestışonbe dı-seqlə qədə moyən, İsa bərə-
kət doy bəpeştə votışe ki, ımoniyən pay-
baxş bıkən. 8 Cəmati hardışe, si be. Qırdə
kardışone ziyodə mandə tikon, haft qılə
səvəx pur be. 9 Hardəkəson təxminən ço
həzo bin. İsa dəro kardışe əvon. 10 Əv dər-
hol penışte deştə şoqirdon bə ico bə kulos,
şe bə Dalmanuta məhol.

Fəriseyon iyən Hirodi moyə

(Mat. 12:38-39; 16:1-12)

11 Fəriseyon oməyn çe İsa tono, dəman-
din Deəy bə həsbəhs. Əy dəvinə kardeyro,
piyəşone ki, osmono omə qılə əlomət nişo
bıdə. 12 Əy ıştə dılədə nığılə ah kəşəşe, vo-
tışe: «Boçi əlomət nəveydə ım nəsıl? Rosti
voteydəm bəşmə: Bı nəsıli hiç qılə əlomət
doə əbını». 13 Çəyo tərq kardışe əvon ijən
penışte bə kulos, şe bə qılə japə tərəf.

14 Şoqirdon yodo bekardəşonbe nun pe-
qəte. Kulosədə çəvon əncəx iqlə nun hes-
tışonbe. 15 İsa çəşnavi kardışe əvon votışe:
«Hodi bıbən, çe fəriseyon moyəku iyən Hi-
rodi moyəku çəş bıkən ıştəni». 16 Şoqirdon
isə ıştə arədə qəp jeədə voteydəbin: «Imi
voteydə çəmə nuni nıbeyro». 17 İsa zıneədə
ki, əvon çiçiku qəp jəydən votışe bəvon:
«Ištə nuni nıbeku boçi qəp jəydəşon? Boçi
fameydənişon, sərəseydənişon? Şımə dılon
boçi kurocəğin? 18 Çəşonon be-be vindey-
dənişon? Quşonon be-be məseydənişon?
Məqər şımə yodo beşə? 19 Az penc qılə nuni
penc həzo odəmi arədə paybaxş kardeə-
də mandə nunə tikonədə çan qılə zambul
pur kardıyone?» Əvon votışone: «Donzə».
20 «Az haft qılə nuni ço həzo odəmi arədə

8:11 Lukə 11:16 **8:12** Lukə 11:29 **8:15** Lukə 12:1 **8:18-19** Yeş. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mark 4:12

paybaxş kardeədə mandə nunə tikonədə çan qılə purə səvəx peqətone?» Əvon votışone: «Haft». 21İsa votışe bəvon: «Hələ sərəsənişon?»

Betsaydədə bıə kuy şifo pəydo kardışe

22Əvon oməyn bə Betsaydə. Çe İsa tono vardışone qıləy ku, lovə kardışone ki, Əv pexəviyı bəy. 23İsa dəçıkəy çə kuy dasti, bardışe əv diyo bə kəno. Çəyo tu kardışe bəçəy çəşon, noşe ıştə daston çəy dimisə, parsəy: «Jıçiy vindeydəş?» 24Ku edyəsəy sape, votışe: «Odəmon vindeydəm, bə doon oxşeydən, əmma pıyeydən». 25Bəvədə İsa sənibəton noşe ıştə daston çı odəmi çəşonsə. Kuyə odəmi okardışe ıştə çəşon, diyə kardışe. Əy şifo pəydo kardışe iyən dəmande bo har çiy sof vinde. 26İsa vığandışe əv bəçəy kə, votışe: «Hətto bə di jıqo dəməşi».

Peteri zınəşe Məsih

(Mat. 16:13-20; Lukə 9:18-21)

27İsa deştə şoqirdon bə ico dəro qıniye bə Filip Ğeysəriyyə ətrofədə bıə diyon. Roədə parsəy ıştə şoqirdonku: «Odəmon çiç voteydən, Az kim?» 28Şoqirdon jıqo cəvob doşone Bəy: «Kaliyon voteydən, Vəftizəvon Yəhya, co kəson İlyas, həniyən co kəson voteydən ki, peyğəmbəron qıləyniş». 29İsa parsəy çəvonku: «Bəs şımə çiç voteydəşon? Şımə zınəyku Az kim?» Peteri cəvob doşe Bəy: «Tı Məsihiş». 30İsa ğədəğən kardışe bəştə şoqirdon ki, bo hiç kəsi qəp nıjənın Çəy barədə.

İsa xəbə doydə Iştə mardey iyən bəyji bey barədə

(Mat. 16:21-28; Lukə 9:22-27)

31İsa dəmande bəvon təlim omute: «Bəşəri Zoə vey əzob kəşənine, sipirişon, sər kahinon iyən ruhani mıəllimon tərəfo rədd kardə bıənine, kıştə bıənine iyən se ruji bədiqə bəyji bıənine». 32İsa oşko voteydəbe ın sıxani. Peteri isə okırnişe Əv bə kəno, dəmande bo etiroz karde. 33Əmma İsa edyəsəy bəştə şoqirdon iyən etiroz kardışe bə Peteri: «Okıri Çımıku, Şəyton! Tı çe Xıdo koon barədə ne, insoni əmələn barədə fikir kardeydəş».

34İsa vanq kardışe cəmat deştə şoqirdon bə ivırə ıştə tono, jıqo votışe: «Ehanə kiysə ome piyeydəşebu Çımı dumo, imtino bıkə ıştəku iyən peqətı ıştə çomexi, bo Çımı dumo. 35Ki piyeydəşebu peroxnı ıştə coni, qin bəkarde əy, əmma ki ıştə coni Demı Şoyə Xəbə roədə qin kardeydəbu, pebəroxne əy. 36Bə insoni çı foydəş heste həmə dınyo ğəzənc bıkə, ıştə coni qin bıkə? 37İnson ıştə coni əvəzi çiç doy bəzıne? 38Bı bebəfoə iyən qınokorə nəsıli dılədə ki xəcolət bıkəşo Çımıku iyən Çımı sıxanonku, Bəşəri Zoən Iştə Pıə izzəti dılədə, de mığəddəsə mələkon bə ico omeədə ə odəmi ğəbul kardeyro xəcolət bəkəşe».

9 İsa votışe bəvon: «Rosti voteydəm bəşmə: Xıdo Podşoəti ğudrətinə omemoni nıvində iyo mandəkəson kali qılon nıbəmarden».

İsa vindemon dəqiş beydə

(Mat. 17:1-13; Lukə 9:28-36)

2Şəş ruji bədiqə İsa peqətışe Deştə əncəx Peter, Yağub iyən Yəhya, bardışe bə qıləy barzə band. Çəy vindemon dəqiş be çəvon vədə. 3Çəy talo viriski doə sipiyə ranq səşe. Əy jıqo təmiz karde nəzni zəmini dimisə hiç qılə olət təmizəkə. 4İlyas iyən Musa zahir bin bəvon bı ləzədə. Əvon bə qəpbin de İsa. 5Peter dəmande bə qəp, votışe bə İsa: «Rabbi! Çı əcəb ki, əmə iyomon. Boy

8:28 Mark 6:14-15; Lukə 9:7-8 **8:29** Yəh. 6:68-69 **8:34** Mat. 10:38; Lukə 14:27
8:35 Mat. 10:39; Lukə 17:33; Yəh. 12:25 **9:2-7** 2Pet. 1:17-18

ejəmon seqlə ləm, qıləyni Botı, qıləyni bo Musa, qıləyniyən bo İlyasi». 6Əv zıneydənıbe ki, çiç bıvotı, çumçıko əvon bərk tarsəbin. 7Bı vaxti qıləy avə soğnə eğandışe çəvon səpe. Qıləy sədo oməy avəo: «Çımı azizqiromiyə Zoəy Im, quş bıdən Bəy!» 8İberdəmədə bə kəno edyəseədə, həni nıvindışone ıştə tono hiçki ğərəyz İsa.

9Bando eşeədə İsa ğədəğən kardışe ki, bə hiçki nıvotın ıştə əyo vindəyon detobə Bəşəri Zoə çe mardon dılədə bəyji bey. 10Əvonən oqətışone ın sıxan ıştə dılədə, əmma parsəyn iyəndıku ki, mardon dılədə bəyji bey məno çiçe. 11Parsəyn Çəyku: «Jəqobu, boçi ruhani mıəllimon voteydən ki, sıftə İlyas omənine Məsihisə bənav?» 12İsa jıqo votışe bəvon: «Roste, sıftə İlyas omənine, bərpo kardənine harçi. Bəs Bəşəri Zoə barədə boçi nıvıştə bıa ki, Əv vey əzob kəşənine, exroc kardə bıənine? 13İntasi voteydəm bəşmə: İlyas oməy həni iyən çəy barədə çoknə nıvıştə bıabe, çiç piyəşone, vardışone bəçəy sə».

Cın bekardə beydə zoəo

(Mat. 17:14-20; Lukə 9:37-43)

14Əvon omeədə şoqirdon tono, bənen ki, qırdə bıə qıləy dıjdə izdihom iyən ruhani mıəllimon bə həsbəhsin de şoqirdon. 15Həmə izdihom İsa vindencə hədəyon mande, vitin Bəçəy nav, səlom doşone Bəy. 16İsa parsəy çəvonku: «Çiçi barədə həsbəhs kardeydəşon deyəvon?» 17İzdihomi dıləo şəxsi cəvob doşe Bəy: «Ustod! Az vardəme Iştı tono loləti rufi qətə ıştə zoə. 18Ruf konco qəteydəbu əy, ekuyeydə bə zəmin, ka omeydə əğıli qəvo, vır kardeydə ıştə dandonon iyən kanq beydə. Əjo kardıme Iştı şoqirdonku ki, bıtojnın ın rufi, əmma nıznəşone». 19İsan cəvobədə votışe bəvon: «Ha beimonə nəsıl! Tosə keynə deşmə bəmandem? Tosə keynə bəşmə tov bəvardem? Əğıli biyən Çımı tono!» 20Vardışone əğıl İsa tono, ruf İsa vindeədə lorzınişe əğıl. Əğıl qıniyəbe bə zəmin, qulfışnə hardeydəbe, ka peş beydəbe çəy qəvo. 21İsa parsəy çəy pıəku: «Im keynəku bı hol dəşə?» Əğıli pıə votışe: «Əğılətiku jıqoy. 22In rufi çan kərə şodoəşe əv bə otəş iyən ov ki, həlok bıkə əy. Əmma vışkiyeydəşbu, koməq bıkə bəmə, rəhmı bo bəmə!» 23İsa votışe bəy: Çı sıxane «"vışkiyeydəşbu"? Harçi mımkune bo imon vardəkəsi!» 24Əğıli pıə dərhol fəryod karde-karde votışe: «İmon vardeydəm, koməq bıkə ki, ni bıbu çımı beimonəti!» 25İsa vindeədə ki, cəmat vitevite omeydə, ğədəğən kardışe bə mırdolə rufi, votışe: «Ha loləti iyən korəti ruf, Az əmr kardeydəm bətı, beşi çı əğılo, həni dəməşi!» 26Rufi jəşe zikkə, lorzınişe əğıl, beşe. Əğıl bənə mardə be, veyni votışone: «Əv marde!» 27İntasi İsa dəçıkəy əğıli dasto, rost kardışe, əv əşte səpo.

28İsa bə kə dəşeədə şoqirdon coylinə parsəyn Çəyku: «Bəs boçi əmə tojne nıznəmone ə ruf?» 29İsa cəvob doşe bəvon: «In curə rufon əncəx de dıvo tojniye bəbe».

İsa Iştə mardey iyən bəyji bey barədə dıminə kərə xəbə doydə

(Mat. 17:22-23; Lukə 9:43-45)

30Əvon tərq kardışone əvırə. Qalileyəku dəvardeədə İsa piyeydəşnıbe ki, kiysə xəbə bıqətı çımiku. 31Çumçıko Bəştə şoqirdon təlim omuteydəbe, bəvon jıqo voteydəbe: «Bəşəri Zoə təslim kardə bəbe bə insoni daston, bəkışten Əy. Kıştə beyku se ruji bəpeştə Əv bəyji bəbe». 32İntasi şoqirdon sənırəsəyn ın sıxani iyən tarseydəbin Çəyku parseyən.

9:7 Mat. 3:17; Mark 1:11; Lukə 3:21-22 **9:11** Məl. 4:5; Mat. 11:14

Ən yol kiye?

(Mat. 18:1-9; Lukə 9:46-50; 17:1-2)

33Əvon oməyn bə Kafernaum. İsa kədə beədə parsəy şoqirdonku: «Çiçi barədə roy dırozi həsbəhs kardeydəbişon?» 34Hiçki damə nıbe, çumçıko roy dırozi həsbəhs kardəşonbe çəvon arədə çiki ən yol bey barədə. 35İsa nışte, vanq kardışe Donzə şoqird ıştə tono, votışe bəvon: «Ehanə kiysə piyeydəşebu iminə bıbu, əv həmməysə oxonəni iyən həmməy xıdmətəkə bıbu».

36Əy peqətışe qıləy əğıl noşe şoqirdon arədə, çəyo qətışe əv bə vənqo, votışe bəvon: 37«Ki Deçımı nomi jıqo əğılonədə qıləyni ğəbul bıko, Mını ğəbul bəkarde. Ki Mını ğəbul bıko, Mını ne, Mını Vığandəkəsi ğəbul bəkarde».

38Yəhya votışe Bəy: «Ustod, əmə vindımone i kəs Deştı nomi cınon tojneydə, əmma əv çəmə dumo noməyro əmə ğədəğən kardımone bəy». 39İsa votışe bəvon: «Ğədəğən məkən bəy! Ni jəqo qıləy odəm ki, Deçımı nomi mecuzə nişo bıdə, çəyoən Çımı bevəci bıvotı. 40Çumçıko ki bəçəmə əleyhi ni, əv çəmə tərəfədəy. 41Şımə bə Məsihi məxsus beyro kiysə bəşmə i piyolə ov bıdo peşome, rosti voteydəm bəşmə: bemıkofot nıbəmande.

42Bəmı imon vardə çı rukonədə i kəsi, ki bə bevəcə ro okırno, boəy həniyən çok bəbe ki, bəçəy qiy ehaşton qıləy dıjdə osyo sığ, əy şodən bə dıyo. 43-44Ištə dasti bıbırın, ehanə əv tını bə yavə ro okırneydəbu. Iştı şıkəst-şıkəsti bə zolə jimon daxil bey çoke, nekniki de dıqlə dasti bə cəhənnım, onıkışiyə otəş eqiniyesə. 45-46Bıbırın ıştə lınqi, ehanə əv tını bə yavə ro okırneydəbu. Iştı çoləx-çoləxi bə zolə jimon daxil be çoke, nekniki de dıqlə lınqi bə cəhənnım şodoə beysə. 47Bekə ıştə çəşi, ehanə əv tını bə yavə ro okırneydəbu. Iştı de iqlə çəşi bə Xıdo Podşoəti daxil bey çoke, nekniki de dıqlə çəşi bə cəhənnım şodoə beysə. 48Əyo bıəkəson koşə melı mardeydəni iyən çəvrəy vəşə otəş okışiyeydəni. 49Çumçıko həmməy de otəşi bə nemek qətə bəben. 50Nemek çokə çiye, əmma bə nemeki de çiçi təm doy bəbe, ehanə əv betəmebu? Bıdə şımənədə nemek iyən şımə arədə sulh bıbu».

Təloği barədə

(Mat. 19:1-12)

10 İsa esiyəy çəvrəyku, şe bə məhol Yəhudeyə iyən ru İordani bə qılə japə. İjən Bəçəy sə qırdə be veyə odəm, Əvən deştə adəti dəmande bəvon təlim omute.

2Kali fəriseyon oməyn çe İsa tono, Əy dəvinə kardeyro doşone Bəy jıqo qıləy pars: «Merdi hestışe icozə boştə jeni bekarde?» 3İsa cəvob doşe bəvon: «Musa çiç əmr kardəşe bəşmə?» 4Əvon votışone: «Musa bə merdi icozə doşe ki, ıştə jeni təloği koğəzi nıvışte iyən əy bekarde». 5İsan jıqo votışe bəvon: «Şımə dılon kurocəğ beyro əy nıvıştışe ın əmr. 6Xıdo ofəyemoni sıftəku "merd iyən jeni ğəzinə ofəyəşe əvon". 7"Bı səbəb merd tərq bəkarde ıştə pıə-moə, umuj bəbe bəştə jeni 8iyən i andom bəben əvon har dıynən". Əvon dı ne, i andomin həni. 9Bı səbəb bıdə inson co nıkə çe Xıdo ikardəy».

10Əvon kədə beədə şoqirdon ijən bı barədə parsəyn İsaku. 11İsa jıqo cəvob doşe bəvon: «Ištə jeni bekardə, de co jeni kəxıvand bıə merd zino kardeydə bəştə iminə

9:34 Lukə 22:24 **9:35** Mat. 20:26-27; 23:11; Mark 10:43-44; Lukə 22:25-26
9:36-37 Mat. 10:40; Lukə 10:16; Yəh. 13:20 **9:40** Mat. 12:30; Lukə 11:23 **9:41** Mat. 10:42
9:43-44 Mat. 5:30 **9:47** Mat. 5:29 **9:48** Yeş. 66:24 **9:49** Lev. 2:13 **9:50** Mat. 5:13; Lukə 14:34-35
10:4 Ğanun. 24:1-4; Mat. 5:31 **10:6** Ofə. 1:27; 5:2 **10:7-8** Ofə. 2:24
10:11-12 Mat. 5:32; Lukə 16:18; 1Kor. 7:10-11

jeni mınosibətədə. 12 Zino kardeydə ıştə
şuyəku beşə, bə co şu şə jenən».

İsa xəy-dıvo doydə bə əğılon

(Mat. 19:13-15; Lukə 18:15-17)

13 Odəmon vardeydəbin əğılon çe İsa tono
ki, İsa pexəviyı bəvon. Şoqirdonsə ğədə-
ğən kardışone bəvon. 14 Imi vində İsa rıki
qətişe bəvon, votışe: «Vadən əğılon, bıdə
bon Çımı tono! Ğədəğən məkən bəvon!
Çumçıko çe Xıdo Podşoəti bə jıləvonon
məxsuse. 15 Rosti voteydəm bəşmə: Ki bənə
qıləy əğıli ğəbul nıko Xıdo Podşoəti, hiç
vaxt əyo daxil be əzını». 16 Çəyo dəvənqo
qətişe əğılon, noşe ıştə daston çəvon səpe
iyən xəy-dıvo doşe bəvon.

Tənxo, yaanki çe İsa dumo şey

(Mat. 19:16-30; Lukə 18:18-30)

17 İsa dəro qıneədə i kəs vite-vite oməy
Çəy tono. Dəzıno oməy çəy vədə, parsəy:
«Ha xəymandə Ustod, az çiç karde bəznem
ki, zolə jimoni irs bıstənım?» 18 İsa votışe
bəy: «Boçi bəmı xəymand voteydəş? Ğə-
rəyz Xıdo hiçki xəymand ni. 19 Zıneydəş
Çəy əmron: "Ğətl məkə. Zino məkə. Dızdi
məkə. Duyəvojə şoydəti məkə. Kiysə bə
dast dəməğand. Hurmət bıkə bəştə pıə-
moə"». 20 Im odəm isə oqarde votışe bə
İsa: «Ustod, ıştə cıvonətiku jıqoşə bıçımon
həmməy rioyət kardeydəm». 21 İsa de me-
hibbəti diyə kardışe bəy votışe: «Ištı iqlə
çiy rəseydəni: bışi, bəhvat çiçı heste, baxş
bıkə bə kosibon. Bəvədə ıştı xəzinə osmo-
nonədə bəbe. Çəyo oqard, boy Çımı dumo».
22 Imi məsə odəm pərt be. Ğərəğəydi qətişe
əv, çumçıko çəy tənxo veybe.

23 İsa edyəsəy bə qırdokənoədə man-
dəkəson, votışe bəştə şoqirdon: «Tən-
xosoybon bə Xıdo Podşoəti daxil bey
çanə çətine!» 24 Şoqirdon Çəy sıxanonku
hut bin mandin. Əmma İsa ijən tikror
kardışe bəvon: «Çımı fərzəndon, bə Xıdo
Podşoəti daxil bey çanə çətine! 25 Dəvə
darzənəhıləo dəvarde hostone, nekniki
ərbobə odəmi bə Xıdo Podşoəti daxil
beysə». 26 Əvon həniyən təəccub karde-
karde votışone bə iyəndı: «Jəqobu, ki
xılos be bəzıne?» 27 İsa edyəsəy bəvon,
votışe: «Im bo insonon mımkun nıbə
koye, bo Xıdo ne. Çumçıko bo Xıdo
harçi mımkune».

28 Peter dəmande Bəy jıqo vote: «Diyəkə,
əmə şodoəmone harçi, oməmon Işti dumo».
29 İsa cəvob doşe: «Rosti voteydəm bəşmə:
Jəqo qıləy odəm ni ki, Demı Şoyə Xəbə
roədə ıştə ya kəy, ya boon, ya hovon, ya
moə, ya pıə, ya əğılon, yaan hiyon tərq
bıkə 30 esə bı vaxti deştə kəşə rımuzi bə
ico sa ğat ziyodə kəon, boon, hovon, moon,
əğılon, hiyon, vəomə vaxti isə zolə jimoni
nıstənı. 31 İntasi iminə bıəkəson veyni oxo-
nə bəben, oxonə bıəkəson esə boy iminə
bəben».

İsa seminə kərə ıştə mardey iyən bəyji bey barədə xəbə doydə

(Mat. 20:17-19; Lukə 18:31-34)

32 Əvon səbəro bin, şeydəbin bə Yerusə-
lim. İsa şeydəbe çəvon navədə. Şoqirdon
isə hədəyon mandəbin. Çəy dumo omə-
kəson tarsi dılədəbin. İsa ijən okırnişe
bə kəno Donzə şoqird, dəmande bəvon
qəp jəy Bəştə sə omənınə hodison ba-
rədə: 33 «Ime rost beydəmon bə Yerusə-
lim, Bəşəri Zoə təslim kardə bəbe bə sər
kahinon iyən ruhani mıəllimon. Əy bə
marde məhkum bəkan, bə bıtpərəston
təslim bəkan. 34 Əvon bə dast dəbəğan-
den Bəşəri Zoə, tu bəkarden Bəy iyən
ğırmoc jəy-jəy bəkışten. Əv se ruji bə-
peştə bəyji bəbe».

10:15 Mat. 18:2-3 **10:19** Beşe. 20:12-16; Ğanun. 5:16-20 **10:31** Mat. 20:16; Lukə 13:30

Xıdmət kardəkəs həmməysə başe

(Mat. 20:20-28)

35 Zavday zoon Yağub iyən Yəhya nez
bin Bəy, votışone: «Ustod, piyeydəmone
ki, çəmə piyəy bıkəy boəmə». 36 İsa parsəy
çəvonku: «Çiçon piyeydə, boşmə bıkəm?»
37 Əvon votışone bə İsa: «Tı izzətin beə-
də bıdə çəmə qıləyni bınıştı Iştı rostədə,
qıləyniyən çəpədə». 38 Əmma İsa votışe
bəvon: «Iştənən zıneydənişon ıştə piyə çiy.
Şımənən peşome bəzıneşon Çımı peşomə
əzobi piyoləo? Şımənən vəftiz be bəzıneşon
bənə Çımı vəftiz bey?» 39 Əvon votışone:
«Bəzınemon». İsa votışe bəvon: «Şımənən
pebəşomeşon Çımı peşomə əzobi piyoləo,
şımənən vəftiz bəbeşon bənə Çımı vəftiz
bey. 40 Əmma Çımıku bə şıkırə ni Çımı
rostədə, yaanki çəpədə nışteyro icozə doy.
Əvrə doə bəbe bə odəmon ki, boəvon hozı
kardə bıə».

41 Keynə əmandə da qılə şoqirdi məsəşe
ım, dəmandin rık ome bə Yağubi iyən Yəh-
ya. 42 Bəvədə İsa sədo kardışe şoqirdon Iştə
tono, votışe: «Zıneydəşon ki, çe milləton
yolon çəvon səpe hıkmronəti, əyononən
bəvon əğəti kardeydən. 43 Bıdə jıqo nıbu
şımə arədə. Şımənədə yol be piyəkəs bıdə
şımə xıdmətəkə bıbu. 44 Şımə arədə imi-
nə be piyəkəs bıdə bo həmməy ğul bıbu.
45 Hətto Bəşəri Zoə noməy ki, Bəy xıdmət
bıkən, oməy ki, Iştən xıdmət bıkə iyən veyə
odəmon hıriyeyro fidyə bıdə Iştə coni».

Kuə Bartimay çəşon obeydən

(Mat. 20:29-34; Lukə 18:35-43)

46 Çəyo əvon şin bə Yerixo. İsa deştə şo-
qirdon bə ivırə de dıjdə izdihomi Yerixoo
beşeədə, Timay zoə Bartimay nomədə
qıləy kuə peyəçın nıştəbe roy kənoədə.
47 Məseədə ki, Nazaretıjə İsa əyoy, «Ha
Davudi Zoə İsa! Rəhm bıkə bəmı!» vote-
vote dəmande bo zikkə jəy. 48 Veyə odə-
mon piyəşoneyən ğədəğən bıkən bəy, aşiş
bıkən əy, əy «Ha Davudi Zoə! Rəhm bıkə
bəmı!» vote-vote həniyən vanqipuri zik-
kə jəşe. 49 İsa mande votışe: «Sədo bıkən
əy». Əvon sədo kardışone ım kuə odəm,
votışone: «Ciqəmand bıbi, bəşt, Əv tını
sədo kardeydə». 50 Əy şodoşe ıştə əbo bə
kəno, vaşte ıştə vırəo, oməy çe İsa tono.
51 İsa parsəy çəyku: «Çiçı piyeydə, bıkəm
botı?» Kuə odəmi votışe Bəy: «Rabbuni, [a]
çəşonım bıvindı». 52 İsa votışe bəy: «Bışi,
ıştı imoni peroxnişe tı». Həmonə ləzədə
obəyn çı odəmi çəşon, əvən şe çe İsa dumo.

Çe İsa bə Yerusəlim daxil bey

(Mat. 21:1-11; Lukə 19:28-40; Yəh. 12:12-19)

11 Əvon nez beədə bə Yerusəlimi, Zey-
tun bandi odimədə bıə bə Betfaqe
iyən Betanyə ome vaxti İsa vığandışe ıştə
şoqirdonədə dı kəs, 2 votışe bəvon: «Bışən
bəşmə vədə bıə di. Dəşencən bə di, bəvin-
deşon əyo hələ hiç kəsi penınıştə, dəbastə
bıə qıləy həkıtə. Əy okən biyən iyo. 3 Ki
bıparsı şıməku: "Boçi ımi kardeydəşon?",
bıvotən "bə Rəbbi lozime ın həkıtə, rəyrə
obəqordıne bəçəy vırə" ».

4 Əvon şin. Vindışone kuçədə qıləy bə-
letiku dəbastə bıə həkıtə, okardışone əv.
5 Əyo mandə kali odəmon parsəyn çəvonku:
«Çiç kardeydəşon? Boçi okardeydəşon ın
həkıtə?» 6 Şoqirdon çe İsa sıxanon sənibə-
ton voteədə bəvon, ə odəmon icozə doşone
bə şoqirdon. 7 Əvon vardışone həkıtə çe İsa
tono, səğandışone ıştə olətən çəy səpe. İsa
nışte həkıtə səpe. 8 Çandə odəmon dəvoştı-
şone ıştə olətən bə ro, kali kəsonən noşone
roysə qırdoədə bırniyə bıə doy şivon. 9 Jıqo

---

a 10:51 *Rabbuni* – arami zıvonədə *Çımı mıəllim.*

10:38 Lukə 12:50 **10:42-44** Mat. 23:11; Mark 9:35; Lukə 22:25-26 **11:9** Zəb. 118:25-26

nido kardeydəbin çe İsa navədə iyən dumo şəkəson:
«Hosanna! [b]
Xəy-dıvoyne de Rəbbi nomi
oməkəs!
10 Çəmə pıə Davudi omə podşoəti xəy-
dıvoyn bıbu!
Osmoni ərşədə hosanna!»
11 İsa daxil be bə Yerusəlim, dəşe bə məbəd. Əv erəxəy bə harçi. Çəyo de Donzə şoqirdi bə ico şin bə Betanyə, çumçıko həni dibe.

Bebəhrə inciyə doy məsəl

(Mat. 21:18-19; Lukə 13:6-9)

12 Maşkinəy əvon beşin Betanyəo. Bı vaxti İsa vəşi qətəbe. 13 Diyəroətico vindışe qıləy livəynə inciyə do, nez be bə doy ki, bəlkəm bəvədə mivə pəydo bəka. Əmma çəy tono omeədə, pəydo nıkardışe doədə hiçi ğərəyz livə, çumçıko çı inci bəhrə doy semon hələ rəsənıbe. 14 Bəvədə İsa votışe bə doy: «Bıdə həni i kərən hiçki bətınədə mivə nıçını!» Şoqirdonən məsəşone ım.

İsa əhvaton tojneydə məbədo

(Mat. 21:12-17; Lukə 19:45-48; Yəh. 2:13-22)

15 Əvon oməyn bə Yerusəlim. İsa dəşe bə məbəd, dəmande tojne əyo sə-vıjor kardəkəson. Peqordınişe çe sərrofon mizon iyən kafte həvatəkəson kursiyon 16 iyən nahaştışe hiçki şələ kırniye-kırniye dəvardı məbədi soo. 17 Təlim omute-omute votışe, bəvon: «Məqəm nıvıştə bıəni ki,
"Çımı kəy nom bəbe
Bo həmə xəlğon dıvo kə"?
Əmma şımə oqordıniyəone əv bə "dızdə lonə"!» 18 Imi məsə sər kahinon iyən ruhani mıəllimon ro nəveydəbin bo İsa kışte. Əvon İsaku tarseydəbin, çumçıko həmə xəlğ Bəçəy təlimi heyron be! 19 Şanqo darşeədə İsa iyən şoqirdon beşin şəhro.

İmoni ğıvvə

(Mat. 21:20-22)

20 Maştənəy rəbədə əvon inciyə doy tono dəvardeədə bənen do rəğo hışk bıə. 21 Hodisə bəştə yod vardə Peteri votışe bə İsa: «Rəbbi, diyəkə, Iştı lənət kardə do hışk bıə». 22 İsa cəvob doşe bəvon, votışe: «İmonon bıbu bə Xıdo. 23 Rosti voteydəm bəşmə: ki bıvoto bı bandi "Pebi, şodə ıştəni bə dıyo!" iyən ıştə dılədə şək nıvardə bəştə votəy bovə bıko, boəy kardə bəbe. 24 Əve bəşmə voteydəm: dıvo bıkon, harçi əjo bıkon bovə bıkən ki, həni səone iyən boşmə kardə bəbe. 25-26 Dıvo kardeədə bıbaxşən ə odəmon ki, çəvonku noroziyon, bıdə osmononədə bıə Pıən bıbaxşı şımə taxsıron».

Çe İsa səlohiyət

(Mat. 21:23-27; Lukə 20:1-8)

27 Əvon ijən oməyn bə Yerusəlim. İsa məbədədə nəveədə sər kahinon, ruhani mıəllimon iyən sipirişon nez bin bəy, 28 votışone: «Tı de kon səlohiyəti kardeydəş ın koon? Ki doəşe Bətı ın səlohiyət bo ın koon karde?» 29 İsa jıqo cəvob doşe bəvon: «Azən qıləy pars bədom bəşmə, bəy cəvob bıdoşon, Azən bəvotem bəşmə ımoni de kon səlohiyəti kardeydəm: 30 Çe Yəhya vəftiz osmonobe, ya insononkube? Cəvob bıdən bəmı». 31 Əvonsə ıştə arədə mızokirə karde-karde jıqo votışone: «Ehanə bıvotomon "osmono", bəvote "Bəs boçi bovə nıkardıone bəy?" 32 Əmma bıvotomon "insononku"?» Bə vaxti əvon tarseydəbin xəlğiku, çumçıko həmməy Yəhya həğiğiyə peyğəmbər zıneydəbin. 33 Cəvobədə votışone bə İsa: «Zıneydənimon». İsan votışe

---

b 11:9-10 *Hosanna* – bə Xıdo izzət doyro nido ğəzinə oko doə beydə. Nido ğəzinə oko doə beydə.
11:17 Yeş. 56:7; Yer. 7:11 **11:23** Mat. 17:20-21; 1Kor. 13:2 **11:25-26** Mat. 6:14-15; 18:35

bəvon: «Azən voteydənim bəşmə ımoni de kon səlohiyəti kardeydəm».

Yavə boğəvonon məsəl

(Mat. 21:33-46; Lukə 20:9-19)

12 İsa məsəl vote-vote dəmande deyəvon sıxan karde: «Qıləy odəmi eğandışe anqıə boğ, çəpə kardışe çəy qırdo. Kandışe çəy dılədə vırə, soxtışe anqıəşırt, noşe hıvosə ləm. Çəyoən doşe boğ bə boğəvonon bə icorə, şe bə co məmləkət. [2]Məhsuli vaxt rəseədə vığandışe qıləy ğul boğəvonon tono ki, anqıə boği məhsulədə ıştə hissə bıstənı çəvonku. [3]İntasi boğəvonon qətışone kuyəşone ğul, təylədast oqordınişone əv bə dumo. [4]Boğsoybi ijən vığandışe çəvon tono qıləy co ğul. Jəşone arıştışone çəy sən, beabru kardışone əvən. [5]Vığandışe co kəs, kıştışone əv. Əy vığandışe vey odəm, kuyəşone kali qılon, kali qılonən kıştışone. [6]Çəy tono mandəbe əncəx i kəs ki, ımən çəy azizqiromiyə zoəbe. "Hurmət bəkan bəçımı zoə" fikir karde-karde, oxoyədə vığandışe əv çəvon tono. [7]Əmma boğəvonon votışone bə iyəndı: "Varis ıme. Boən əy bıkıştəmon, bəvədə merıs boəmə bəmande". [8]Jıqonə, qətışone kıştışone əv, şodoşone boğiku bə kəno. [9]Esə, çiç bəkarde boğsoyb? Bome həlok bəkarde boğəvonon, boğiyən bədo bə co kəson. [10]Məqəm şımə handəonni ın Mığəddəsə Nıvıştəy?

"Çe bənnon rədd kardə sığ
Bınəsığ bıə.
[11] Im Rəbbi kobe,
Çəmə çəşədə qıləy heyrətinə
koye"».

[12]Yəhudi rəhbəron bə sə dəşin ki, İsa çəvon barədə votışe ın məsəl. Əve ro nəveydəbin bo İsa qəte, intasi tarseydəbin cəmatiku. Əve tərq kardışone Əv, şin.

Bə ğeysəri doyənə doy barədə

(Mat. 22:15-22; Lukə 20:20-26)

[13]Çəyo vığandışone fəriseyonədə iyən hirodəvononədə kali kəs çe İsa tono ki, Əy eğandın bə tələ Deçəy votə sıxanon. [14]Əvon oməyn votışone bə İsa: «Ustod, əmə zıneydəmon ki, Tı etiboynə odəmiş iyən bə hiçki tərəfkeşəti kardeydəniş. Çumçıko insonon arədə fərğ noydəniş iyən çe Xıdo roy bə həğiğətiro omuteydəş. Boəmə bə ğeysəri doyənə doy icozə heste, ya ne? Əmə doyənə bıdəmon, ya ne?» [15]Çəvon dıdiməti zınə İsa votışe: «Mını boçi dəvinə kardeydəşon? Biyən Bomı qıləy dinar, diyə bıkəm». [16]Əvonən vardışone. İsa parsəy: «Sıkkə səpe bıə ın təsvir iyən nıvıştəy çikiye?» Votışone Bəy: «Ğeysəri» [17]İsa votışe bəvon: «Jəqobu, bə ğeysəri məxsus bıəy bə ğeysəri, bə Xıdo məxsus bıəyən bə Xıdo bıdən». Əvon hədəyon mandin bə İsa sıxanon.

Bəyji bey barədə pars

(Mat. 22:23-33; Lukə 20:27-40)

[18]Sadukey məzhəbo bıə kali kəson, komon ki, voteydəbin mardon bəyji əbinin, əvon oməyn çe İsa tono, parsəyn: [19]«Ustod, Musa jıqo nıvıştəşe boəmə: "Qirəm qıləy odəmi boə bımardo, çəy jen vev bımando, əmma fərzəndış nıbo, çəy qıləy boə ım vevə jeni bıstənı, ıştə mardə boə nəsıli dəvom bıkə". [20]Haft boə hestbe. İminə boə səşe qıləy jen, əmma marde fərzəndış nıbə. [21]Dıminə boə səşe ım jen, əvən ıştə bəpeştə fərzənd onıqətə marde. Seminə qılən, [22]hətto tosə haftminə boə de ım jeni kəxıvand be, əmma fərzənd nıbeşone, mardin. Həmməy bəpeştə ım jenən marde. [23]Mardon bəyji bey bəpeştə ım jen çəvon kom qılə jen bəbe? Oxo haft boə haftiyən səşonbe ım jen».

12:1 Yeş. 5:1-7 **12:10-11** Zəb. 118:22-23 **12:18-19** Ğanun. 25:5; Həv. 23:8

24 İsa jıqo cəvob doşe bəvon: «Səbəb
əve ki şımə zıneydənişon nə Mığəddəsə
Nıvıştəyon, nəən çe Xıdo ğudrəti. 25 İnsо-
non bəyji beədə nə kəxıvand beydən, nəən
bə şu şeydən. Əncəx bənə osmonədə bıə
mələkon beydən. 26 Əv ki mande bə mardon
bəyji be, handəonni çe Musa kitobədə teği-
nə kuli əhvolotədə ki, Xıdo çoknə votişe bə
Musa "Az İbrahimi Xıdom, İsağı Xıdom
iyən Yağubi Xıdom?" 27 Xıdo çe mardon
ne, bəyjiyon Xıdoy. Demiyən, şımə vey
səhv kardeydəşon».

Çe əmron ən əsosə qılə

(Mat. 22:34-40; Lukə 10:25-28)

28 Ruhani mıəllimonədə qıləyni oməy
quş doşe bəçəvon həsbəhsi iyən vindışe
İsa bəvon çokə cəvob doy, parsəy Çəyku:
«Kome çe əmron əsosə qılə?» 29 İsa cəvob
doşe: «Çe əmron ən əsosə qılə ıme: "Quş
bıdə, ha İsrail! Çəmə Rəbbə Xıdo iqlə Rəb-
be. 30 Bıpi ıştə Xıdo Rəbbi dılisıxto, deştə
həmə hestemoni, həmə şıni iyən həmə zuy".
31 Dıminəniyən ıme: "Bənə ıştəni bıpi ıştə
hamsiyə". Ni çımonsə yolə əmr». 32 Ruhani
mıəllimi votişe Bəy: «Ustod, Tı həğiğəti
voteydəş. Xıdo iqləy, ğərəyz Bəy co qılə ni.
33 Əy dılisıxto, deştə həmə ağıli iyən həmə
şıni piyey, ıştə hamsiyə bənə ıştəni piyey,
sutə ğırbononsə iyən co ğırbonon həmməy-
sən vocibe». 34 İsa vindışe əy dərrokəynə
cəvob doşe, votişe bəy: «Tı diyəro niş çe
Xıdo Podşoətiku». Çımibəçəton hiçki ci-
qə nıkardışe qıləy çiy xəbə bıstənı İsaku.

Məsih çiki Zoəy?

(Mat. 22:41-46; Lukə 20:41-44)

35 İsa məbədədə təlim omuteədə votişe:
«Boçi ruhani mıəllimon voteydən ki, Mə-
sih Davudi Zoəy? 36 Davudi ıştən votəşe de
Mığəddəsə Rufi vositə

"Rəbbi votişe bəçımı Rəbbi:
‹Bınışt Çımı rostədə
Tosə bə vaxti ki, Iştı deşmenon
dəzıno biyəm
Iştı poədə›".

37 Davud ıştən bəy "Rəbb" voteydə. Əv
çoknə bəzıne be Davudi zoə?» Yolə izdi-
hom de həvəsi quş doydəbe Bəy.

Iştəni çəş bıkən ruhani mıəllimonku

(Mat. 23:5-7; Lukə 20:45-47)

38 Təlim omuteədə İsa votişe bəvon: «Iş-
təni çəş bıkən ruhani mıəllimonku. Bəvon
xoş omeydə dırozə olətədə nəvey, məydo-
nonədə səlom səy, 39 sinaqoqonədə sərkur-
siyon, ziyofətonədə pensə qətey. 40 Əvon
baharden-pebəvışkınen vevə jenon kəon
iyən ıştəni nişo doyro dıroz-dırozi dıvo
bəkan. Həniyən qon bəbe çı odəmon cəzo».

Vevə jeni ianə

(Lukə 21:1-4)

41 İsa nıştəbe məbədi ianə ğoti vədə,
diyə kardeydəbe ki, xəlğ çoknə bə ğoti
pul şodoydə. Çanədə ərbobə odəmon yolə
məbləğədə pul şodoydəbin. 42 Qıləy kosi-
bə vevə jenən oməy, şodoşe bə ğoti dıqlə
lepton hırdə pul, yəni i kodrant. 43 İsa sədo
kardışe ıştə şoqirdon, votişe bəvon: «Ros-
ti voteydəm bəşmə: ım kosibə vevə jeni
həmməysə vey pul şodoşe bə ianə ğoti.
44 Çumçıko əvon həmməy ıştə tənxo vey
beyku doşone, ım jeni isə diyə nıkardışe
bəştə kosibəti, dastədəş hardeyro çiç hest-
be, həmməş doy».

Oxonzəmoni əloməton

(Mat. 24:1-28; Lukə 21:5-24)

13 İsa məbədo beşeədə şoqirdonədə
qıləyni votişe bəy: «Ustod, buni
çı reçinə sığon, çı reçinə binonin!» 2 İsa

12:26 Beşe. 3:6 **12:29-30** Ğanun. 6:4-5 **12:31** Lev. 19:18 **12:32** Ğanun. 4:35 **12:36** Zəb. 110:1

votışe bəy: «In yolə binon vindeydəş? Çəvon sığ nıbəmande bəsə sığisə, vırtıvılo bəben həmməy».

3İsa de məbədi vəbəvə bıə Zeytun bandədə nışteədə Peter, Yağub, Yəhya iyən Andrey de İsa coyli mandeədə parsəyn Çəyku: 4«Bıvot bəmə, keynə bəben Iştı ın votəyon? Imon həmməy təmom beədə kon ələməton bəben?» 5İsa dəmande bəvon cəvob doy: «Hodi bıbən, bıdə hiçki şıməni bə dast dənığandı. 6Vey odəm Deçımı nomi bome, "Az Əvim" bəvote, vey odəmi bə dast dəbəğande. 7Canqon iyən canqi xəbon məseədə bə çəkəm-çəkəm dəməşən. Imon bıəninin, əmma ım hələ har çiy oxoy ni. 8Çumçıko millət bə milləti, podşoəti bə podşoəti vəynə bebəşe. Vırəbəvırəo bumələrzon iyən vəşyəni bəbe. Imon zande doji ğəzinə, çe əzob-əzyəti sıftən.

9Əmma şımə hodi bıbən. Odəmon şıməni obəkırnen bə məhkəmon, sinaqoqonədə bəkuyen. Bəvon şəhodət kardeyro şımə Bəçımıro bəmandeşon çe valiyon iyən podşon vədə. 10Sıftə Şoyə Xəbə vəz kardə bıənine bə həmə milləton. 11Şıməni bə məhkəmə okırneədə çiç votənin be barədə navədə ğəyğu məkəşən. Çiç votəninişon, həmonə vaxti bəşmə votə bəbe. Çumçıko şımə nişon, Mığəddəsə Rufe qəpəjən. 12Boə ıştə boə, pıə ıştə fərzəndi təslim bəkarde bə marde. Fərzəndon bəştə pıə-moə vəynə bebəşen, əvoni edom bədon karde. 13Çımı nomi hıcubəto həməkəs bəşmə nifrət bəkarde. Əmma tosə oxoy tov vardəkəs xılos bəbe.

14Vironəti [a] vardə oləyzə çiy hiç bıənin nıbə vırədə noə bey vinde vaxti – handəkəs bıdə sərəsı ımi – Yəhudeyədə bıəkəson bıvitın bə bandon. 15Bonisə bıəkəs ıştə kəo çiysə peqəteyro bıdə saru enışu, dənışu bəştə kə. 16Məzədə bıəkəs onıqardı boştə səpenə oləti peqəteyro. 17Həmonə rujon vay bə əğılbəboloə jenon iyən korpə dovniyəkəson holi! 18Dıvo bıkən ki, ın hodisə zımıstonədə nıbu. 19Çumçıko bə rujon jıqo əzob-əzyət bəbe ki, çe Xıdo ofəyə ın dınyo sıftəku tosə esə jıqoyni bıəni iyən hiç əbınıyən. 20Ehanə Rəbbi kırt kardəşnəbəy ə rujon, hiç qılə inson xılos be nəzni. Əmma Rəbbi bə səçın kardəbıəyon – Bəştə səçın kardə kəsonro kırt kardəşe ə rujon.

21Bə vaxti, qirəm kiysə bəşmə bıvotı ki, "diyəkə, Məsih iyoy", yaan "diyəkə, Məsih əyoy" bovə məkən. 22Çumçıko duyəvojə məsihon iyən duyəvojə peyğəmbəron pəydo bəben. Əvon ələməton iyən xariqon nişo bədon ki, imkon pəydo bıkon, səçın kardə bıəkəsonən bə dast dəğandın. 23Şımə isə hodi bıbən! Diyəkən, Az sıftəku votəme bəşmə harçi.

Bəşəri Zoə zuhur

(Mat. 24:29-35; Lukə 21:25-33)

24Əmma həmonə rujon, peş çə əzob-əzyəton

Həşi qətə bəbe,
Ovşum nur nıbəporne,
25 Astovon osmono ebəmen,
Osmoni ğudrəton bə larz dəbəşen.

26Bə vaxti əvon bəvinden Bəşəri Zoə avon dılədə de yolə ğudrəti iyən izzəti ome. 27Bəvədə Bəşəri Zoə bəvığande ıştə mələkon, qırdə bəkarde Iştə səçın kardəkəson zəmini dimi tıkiku detobə osmoni tıki ço vavazi səmtədə.

---

a 13:14 *Vironəti – Daniel peyğəmbəri bəhs kardə vironəti* (Mat. 24:15).
13:9-13 Mat. 10:17-22; Lukə 12:11-12 **13:11** Lukə 12:11-12 **13:14** Dan. 9:27; 11:31; 12:11
13:15-16 Lukə 17:31 **13:19** Dan. 12:1; Vəhy 7:14 **13:21** Lukə 17:21,23
13:24-25 Yeş. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15; Vəhy 6:12-13 **13:26** Dan. 7:13; Vəhy 1:7

28 Nımunə peqətən inciyə doyku: çəy xıçə tişi jəyədə, livə okardeədə zıneydəşon
ki, tovıston həni neze. 29 Jəqoən şımənən
ın çiyon vindeədə bıznən ki, Bəşəri Zoə
həni neziyədəy, kəybə qəvədəy. 30 Rosti
voteydəm bəşmə: ım nəsıl ıştə umri bə
sə nıjənə ımon həmməy bəben. 31 Osmon
iyən zəmin dəbəvarde bəşe, əmma Çımı
sıxanon hiç dənıbəvarden nıbəşen.

Oğo bıbən

(Mat. 25:13-15; Lukə 12:39-48)

32 İntasi ə ruji zıneydənin nə osmonədə
bıə mələkon, nəən Zoə. Hiçki zıneydəni ğə-
rəyz Pıə. 33 Hodi bıbən, oğo bıbən. Çumçıko
zıneydənişon ki, həmonə ləz keynə bome.
34 Im oxşeydə bə səyohət beşə qıləy odə-
mi. Əv ıştə kəyku beşeədə bəştə ğolamon
səlohiyət doydə iyən bəçəvon har qıləyni
qıləy ko asbardeydə. Bə kəybə hıvosəkən
asbardeydə ki, səzukin bıbu. 35 Əve səzukin
bıbən! Oxo zıneydənişon Kəsoyb keynə bo-
me: şanqo, şəvi nimədə, sukəhanoni, yaanki
çəsəy. 36 Bıdə Əv ənəxəbədə omeədə şımə̈ni
hıteyədə nıvindı. 37 Çiç votıme bəşmə, əy bə
har kəsi voteydəm, səzukin bıbən!»

İsa kışteyro sui-ğəsd

(Mat. 26:1-5; Lukə 22:1-2; Yəh. 11:45-53)

14 Dı ruj mandəbe bə Pasxə iyən Be-
həmyozə Nuni idi. Sər kahinon iyən
ruhani mıəllimon fırsət nəveydəbin ki, İsa
de hilə bıqətın bıkıştın. 2 Əvon voteydəbin:
«İdədə məkəmon ımi, çumçıko xəlği arədə
hərkihərkiyəti ebəqıne».

Jen de bohoynə ruyəni məsh kardeydə İsa

(Mat. 26:6-13; Yəh. 12:1-8)

3 İsa Betanyədə cuzaminə Simoni kədə
bə surfə nışteədə qıləy jen oməy Çəy tono.
Jeni dastədə hestbe dılədəş vey bohoynə
xalisə nardə ruyən bıə qıləy sipiyə mərmərə
ğab. Jeni arıştışe ğab, ekardışe ruyən bə
İsa sə. 4 Kali kəson rıkno bin, votışone bə
iyəndı: «Boçi hədərə vırədə ın ətır isrof
kardə beydə? 5 Oxo ın ətıri həvate əbi se-
sa dinarisə boho, çəy puliyən bə kosibon
doy». Əvon tanə jəşone bə jeni. 6 Əmma
İsa votışe: «Rohat vadən jeni. Boçi rınci
kardeydəşon əy? Əy qıləy çokə ko kardışe
Bomı. 7 Kosibon hejo deşmənin, ıştə dıli
piyə vaxtədə bəvon koməq karde bəzıne-
şon. Az esə boy hejo deşmə nıbəbem. 8 Jeni
kardışe ıştə dasto oməy, dəfniro sıftəku
dəsuşe ruyən Bəçımı andomi. 9 Rosti vo-
teydəm bəşmə: dınyo kon vırədə Şoyə Xəbə
bəyon kardə bıbosə, çı jeni kardə koən votə
bəbe ki, əv bə yod vardə bıbu».

Yəhudə bə ğəror omeydə bo İsa həvate

(Mat. 26:14-16; Lukə 22:3-6; Yəh. 13:18-30)

10 Bı arədə Donzə şoqirdi qıləyni bıə Yə-
hudə İskaryot, de İsa bəvon təslim karde
niyəti şe çe sər kahinon tono. 11 Sər kahinon
ımi məseədə şoybəsə bin, vəd kardışone
ki, pul bədon bə Yəhudə. Əvən dəmande
bo fırsəti nəve ki, İsa təslim bıkə.

Oxonə şanqonə

(Mat. 26:17-30; Lukə 22:7-23;
Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25)

12 Behəmyozə Nuni idi iminə ruji Pasxə
pəsəvə ğırbon bırneədə şoqirdon parsəyn
İsaku: «Boştı Pasxə xorəki hardeyro çune
piyeydə bışəmon hozıəti bıbəmon?» 13 İsan
vığandışe ıştə şoqirdonədə dı kəs, votışe:
«Dəşən bə şəhr, əyo de səhənqi ov kırniyə i
kəs bəşmə və bebəşe. Bışən çəy dumo. 14 Əv
bə kon kə dəşo, bıvotən bə kəsoybi: “Ustod
voteydə ki, Az deştə şoqirdon bə ico Pasxə

13:32 Mat. 24:36 **13:34** Lukə 12:36-38 **13:35** Mat. 24:42 **14:1** Beşe. 12:1-27 **14:3** Lukə 7:37-38
14:7 Ğanun. 15:11

xorəki hardəninə otağ koncoy?” 15Kəsoyb
nişo bədo bəşmə penə mərtəbədə dəvoştə
hozı kardə bıə qıləy otağ. Əyo boəmə ıştə
həmə pirpazi bıqətən». 16Şoqirdon beşin
şin bə şəhr. Vindışone har çiy bənə Çəy
votəye, dəmandin Pasxə xorəki hardeyro
ıştə pirpazi qəte.

17Toyki darşeədə İsa oməy deştə Donzə
şoqirdi bə ivırə. 18Əvon bo xorək harde
bə surfə nışteədə İsa votışe: «Rosti votey-
dəm bəşmə: şımənədə qıləyni – esə Demı
xorək hardə i kəs xəyonət bəkarde Bəmı».
19Ğərəğəydi qətışe əvon, qılə-qılə parsəyn
Çəyku: «Az nim ki?» 20«Şımə Donzə kə-
sədə qıləyniye. Demı bə ivırə ıştə nuni
bə ğab ejənəkəse. 21Bəşəri Zoə şeydə Iştə
barədə nıvıştə bıə ğaydədə. Əmma vay bə
odəmi holi ki, xəyonət kardeydə bə Bəşəri
Zoə! Bo ə odəmi həniyən çok əbi ki, əv hiç
moəku nəbəy!»

22Əvon hardeədə İsa peqətışe nun,
bərəkət doşe, çəyo poə kardışe əv, bəştə
şoqirdon doy-doy votışe: «Biyən! Im
Çımı andome». 23Çəyo peqətışe qıləy
piyolə, şukur kardışe, doşe əvən bəştə
şoqirdon, həmməy peşoməşone çəvo.
24İsa votışe bəvon: «Im, Çımı xune ki,
Tojə Əhdi basteyro veynə odəmon roədə
ru kardə bıə. 25Rosti voteydəm bəşmə:
anqıə doy məhsulo hiç penıbəşomem
tosə bə ruji ki, çe Xıdo Podşoətiədə
tojə qılə pebəşomem». 26Əvon beşin
ilahi hande bəpeştə, şin bə Zeytun
bandi tərəf.

Navo votə beydə Peteri həşə

(Mat. 26:31-35; Lukə 22:31-34; Yəh. 13:36-38)

27İsa votışe bəştə şoqirdon: «Həmməy
şobədoşon Mını, çumçıko jıqo nıvıştə bıə:

“Qələvoni bəjem,
Çe qələ pəson pərən-pərən bəben”.

28Əmma Az bəyji be bəpeştə şıməsə bənav
bəşem bə Qalileyə». 29Peteri votışe Bəy:
«Həmməy Tını şodon, az jıqo nıbəkam».
30İsa votışe bəy: «Rosti voteydəm bətı:
hejo ımşanqo suk dı kərə hande bənav tı
Mını se kərə bə həşə bəjeş». 31Əmma Peteri
həniyən de ğətiyəti qəp jəşe: «Tını hiç bə
həşə nıbəjem, de ehanə Detı bə ico çımı
mardeyən lozim bıbo». Həmə şoqirdonən
jıqo votışone.

İsa dıvo kardeydə Qetsemani boğədə

(Mat. 26:36-46; Lukə 22:39-46)

32Çəyo oməyn bə Qetsemani nomə-
də qıləy vırə. İsa votışe bəştə şoqirdon:
«Az dıvo kardeədə şımə iyo bınıştən».
33Əy bardışe Deştə bə kəno Peter, Yağub
iyən Yəhya. Həyəcon iyən norohatəti
eqətışe Əv. 34Bəvədə Əy jıqo votışe bə-
von: «Çımı dıli jıqo ğərəğəydi qətəşe ki,
kam mandə bımardım. Bımandən iyo,
səzukin bıbən».

35İsa şe kamişi bənav, zəvbədim olxarte
zəminisə, dıvo kardışe ki, mımkunesə, ın
əzobinə vaxt Çımıku yan dəvardı. 36Əy vo-
tışe jıqo: «Abba – Pıə! Botı har çiy mımku-
ne. Diyəro bıkə çımıku ın əzobi piyolə.
İntasi Çımı ne, Iştı irodə bıbu». 37İsa oqarde
oməy şoqirdon tono, vindışe əvon hıtən. Əy
sədo kardışe Peter: «Hıtəş, Simon? Bəqəm
i saat nəzniş oğo mande? 38Oğo bımandən,
dıvo bıkənən ki, bə dəvinə eməqınən. Ruf
ğırvəğe, cisim esə boy bezuye». 39İsa ijən
diyəro be çəvrəyku, sənibəton de həmonə
sıxanon dıvo kardışe.

40Oqardeədə vindışe əvon ijən hıtən.
Çumçıko çəvon çəşon vi beydəbin. Nızna-
şone çiç bıvotın bə İsa. 41İsa seminə kərə
oqarde çəvon tono, votışe: «Hələn hıte-hıte
ıştə dinci səydəşon? Vəse! Vaxt rəsəy!
Imeha, Bəşəri Zoə təslim kardə beydə

14:18 Zəb. 41:9 **14:24** Beşe. 24:8; Yer. 31:31-34 **14:27** Zək. 13:7 **14:28** Mat. 28:16

bə qınokoron ixtiyor. 42Bəştən bışəmon. Imeha, Bəmı xəyonət kardəkəs omeydə!»

Xəyonət kardə beydə bə İsa

(Mat. 26:47-56; Lukə 22:47-53; Yəh. 18:3-12)

43Hejo bı ləzədə İsa hələ qəp jəyədə Donzə şoqirdədə qıləy bıə Yəhudə omәy beşe. Çəy paliyo hestbe çe sər kahinon, ruhani mıəllimon iyən sipirişon vığandə dastbəşımşi iyən dastbələvo i dastə odəm. 44Bə İsa xəyonət kardəkəsi işorə doəşbe bəvon: «Ki maçə bıkom, əve İsa. Əy bıqətən, bıbən ğoymə nəzorəti jiyədə». 45Həmon ləzədə nez be bə İsa, «Rabbi!» votışe, maçə kardışe Əv. 46Oməkəson dəvaştin qətışone İsa. 47İsa paliyo bıəkəsonədə i kəsi şımşi kəşəşe jəşe bırnişe çe sər kahini ğuli quş.

48İsa votışe bəvon: «Boçi ğulduri səpe ome ğəzinə de şımşi iyən ləvo oməşon bo Çımı qəte? 49Har ruj şımə tono məbədədə təlim omuteydəbim, hiç nıqətıone Mını. Əmma jıqo be ki, Mığəddəsə Nıvıştəyon bə vırə bırəsın». 50Bəvədə həmməy şodoşone İsa, vitin şin.

51Çe İsa dumo şeydəbe qıləy cıvon, əy edoəşbe ışтə quciliyə andomi de kətonə bezi. Odəmon qətışone əv. 52Əmma əv befıskiyəy kətonə bezo, qucili vite.

İsa çe Ali Şurə vədə

(Mat. 26:57-68; Lukə 22:54-55,63-71; Yəh. 18:13-24)

53Vardışone İsa sər kahini tono. Sər kahinon həmməy, sipirişon iyən ruhani mıəllimonən qırdə bin əyo. 54Peter diyəroətico şeydəbe çe İsa dumo tosə sər kahini soy. Əv ışтəni tospıneydəbe de xıdmətəvonon bə ico soədə kiyandu kənoədə.

55Sər kahinon iyən Ali Şurə həmməy bo İsa edom kardeyro Bəçəy vəynə bo şoydəti ifodə nəveydəbin, əmma pəydo karde zıneydənıbin. 56Vey odəmon duyəvojə şoydəti kardışone Bəçəy vəynə, intasi çəvon ifodon bə iyəndı mıvofiğ omeydənıbin. 57Kali kəson əştin Bəçəy vəynə, duyəvojə şoydəti karde-karde votışone: 58«Əmə məsəmone Çəy jıqo vote: "Az de dasti dutə bıə ın məbədi dəbərıjnem, se ruji dılədə de dasti soxtə nıbə co qıləy məbəd bədutem"». 59Əmma bə iyəndı mıvofiğ omeydənıbin çəvon ifodonən.

60Sər kahin əşte mərənqo miyonədə parsəy İsaku: «Bəştı vəynə bıə bə ın ifodon Işтı hiç cəvobı ni?» 61Əmma İsa damə beydənıbe, hiç cəvob nıdoşe. Sər kahin ijən parsəy Çəyku: «Tınış Xəy-dıvo Soybi Zoə Məsih?» 62İsa votışe bəy: «Azim! Şımə bəvindeşon Bəşəri Zoə Ğudrətin Bıəy rostədə nışte iyən de osmoni avon ome». 63Bəvədə sər kahini dırnişe ışтə tanədə bıə olət, votışe: «Həni çı ehtiyoc hestımone bə şoydon? 64Şımə məsəone Çəy kufr vote! Çoknə bəbe şımə ğəror?» Əvon həmməy bo İsa hıkm doşone ki, Əv bə marde cəzo loyiğe.

65Kali kəson dəmandin Çəy səpe tu karde, edoşone Çəy dimi dəmandin Bəy mışt jəy iyən votışone: «Peyğəmbərəti bıkə!» Xıdmətəvonən qətışone jəşone Bəy silli.

Peter bə həşə jəydə İsa

(Mat. 26:69-75; Lukə 22:56-62; Yəh. 18:15-18,25-27)

66Sər kahini xıdmətəvonə jenonədə qıləyni oməy, Peter jitono, soədə beədə. 67Edyəsəy de dığğəti bəy, votışe ışтəni tospıniyə Peteri vindencən: «Tınən bə ivırəbiş de Nazaretıjə İsa». 68Əmma Peteri bə həşə jəşe, votışe: «Zıneydənim iyən sərəseydənim tı çiç voteydəş». Əv beşe bə bəleti qəv, bı ləzədə suki handışe. 69Xıdmətəvon vindeədə Peteri ijən votışe bəştə tono

14:49 Lukə 19:47-48; 21:37 **14:57-58** Yəh. 2:19 **14:62** Dan. 7:13 **14:63-64** Lev. 24:16

bıakəson: «Imən çəvonədəy». 70Peteri ijən jəşe bə həşə. Ləzi bədiqə əyo mandəkəson ijən votışone bəy: «Rostiyən tı çəvonədəş, çumçıko Qalileyəvıjiş». 71Peter dəmande bəştə lənət karde, ğəssəm hardışe: «Zıneydənim şımə votə ə odəmi». 72Suki dıminə kərə handışe həmonə ləzədə. Peteri vardışe bəştə yod çe İsa sıxan «tı Mını se kərə bə həşə bəjeş, suk dı kərə hande bənav». Əve dəmande bo bəme.

İsa çe Roməvıjə vali Pilati vədə

(Mat. 27:1-2,11-26; Lukə 23:1-25; Yəh. 18:28–19:16)

15 Çəsoni sər kahinon, sipirişon, ruhani mıəllimon iyən Ali Şurə həmməy çəsboni məşvərət karde bəpeştə, dəbastışone çe İsa daston, bardışone Əv Pilati tono, təslim kardışone bəy. 2Pilat parsəy Çəyku: «Tıniş Yəhudiyon Podşo?» İsa cəvobədə votışe bəy: «Iştı votəy ğəzinəy». 3Sər kahinon vey çiyonədə ittıhom kardışone Əv. 4Pilat ijən parsəy Çəyku: «Hiç cəvob ədəniş? Buni çanə ittıhom kardeydən Tını!» 5Əmma İsa ijən nıdoşe cəvob. Pilat hədəyon mande bımi.

6Pilat de xəlği xahişi qıləy məhbusi ozod əkəy har Pasxə idədə. 7Barabba nomədə i kəsən həbs kardə bıabe usyoni vaxti de odəm kıştə usyonəkon bə ivırə. 8Xəlğ peşe Pilati tono, dəmande bo xahiş karde ki, bə vırə bırosnı çəvon adəti. 9Pilati cəvob doşe bəvon, votışe: «Piyeydəone Yəhudiyon Podşo ozod bıkəm boşmə?» 10Çumçıko əv zıneydəbe ki, sər kahinon pəxılətiku təslim kardəşone İsa. 11Əmma sər kahinon xəlği otospıneydəbin ki, İsa ne, Barabba ozod bıkən.

12Pilat ijən parse-parse çəvonku votışe: «Çiçon piyeydə? Şımə Yəhudiyon Podşo votə bı Odəmi çiç bıkəm?» 13İjən dəmandin bo zikkə jəy: «Bə çomex bıkəş Əy!» 14Pilati parsəşe: «Əy çı bevəci kardəşe oxo?» Əvon esə boy həniyən vanqipuri zikkə jəşone: «Bə çomex bıkəş Əy!» 15Xəlği rozi eğande piyə Pilati ozod kardışe Barabba. Esə boy de ğırmoci doşe kuye İsa, çəyo təslim kardışe bə çomex kəşe.

Sərbozon təhğir kardeydən İsa

(Mat. 27:27-31; Yəh. 19:2-3)

16Sərbozon bardışone İsa bə dılə, yəni bə vali səray. Qırdə kardışone həmmə hənq. 17Tankardışone Bəy qıləy tındə sıə xələt iyən boftışone teğono qıləy tac, noşone Bəçəy sə. 18«Səğ bıbu çe Yəhudiyon Podşo!» vote-vote dəmandin bəy səlom doy. 19Çəyo de dəlo jəşone Bəçəy səy, tu kardışone Bəy iyən dəzonı omeyn Çəy vədə səcdə kardışone. 20Əy bə məsxərə noy bəpeştə evatışone çəy tano tındə sıə xələt, tankardışone çəy ıştən oləton. Çəyo bə çomex kəşeyro bardışone bə daşt.

İsa bə çomex kəşə beydə

(Mat. 27:32-44; Lukə 23:26-43; Yəh. 19:17-25)

21Bə vaxti diyoto omə Simon nomədə Kirenəvıjə i kəs çəyo dəvardeydəbe. Əv İskəndəri iyən Rufusi pıəy. Məcbur kardışone əv bıkırnı çe İsa çomexi.

22Vardışone İsa bə Qolqotə nomədə qıləy vırə. Qolqotə məno «Kəllə ğəfə vırəye». 23De mirra [a] umjənə şərov doy piyəşone Bəy, əmma Əy imtıno kardışe. 24Kəşəşone bə çomex İsa. Çəy olətonən paybaxş kardışone ıştə arədə de pışki. 25İsa bə çomex kəşə beədə maştəvo saat nəvbe. 26İttıhomi nişo doə jıqo qıləy nıvıştəy hestbe Çəy səpe: «Yəhudiyon Podşo». 27-28Bə çomex

---

a *Mirra* – doj bırya dəvo.
15:21 Rom. 16:13 **15:24** Zəb. 22:18

kəşəşone dı kəs dızdən Çəy rostədə iyən çəpədə.
29 Omə-dəvardəkəson ıştə səy oşandeydəbin, bıhton şodoydəbin Bəy, «Çiç be, ha məbədi dərıjniyə, se ruji dılədə dutəkəs! 30 Esə peroxın Iştəni, eşi çomexo!» voteydəbin. 31 Sər kahinonən de ruhani mıəllimon pesıreydəbin ıştə arədə bə İsa: «Co kəson peroxneydəbe, əmma Iştəni peroxne zıneydəni! 32 İsraili Podşo Məsih bıdə esə eşu çomexo ki, əmənən bıvindəmon, imon biyəmon». İsa təhğir kardeydəbin Deəy bə ivırə bə çomex kəşə bıəkəsonən.

Çe İsa marde

(Mat. 27:45-56; Lukə 23:44-49; Yəh. 19:25-30)

33 Çoştəsəy bə həmə zəmini dimi toyki darşiyəy, detosə saat se dəkəşəşe. 34 Saat seədə İsa de barzə sədo car kəşəşe:

«Eli, Eli, lema sabaxtani?»

Çımi məno ıme ki, «Boçi Mını tərq karde, ha Çımı Xıdo, ha Çımı Xıdo?» 35 Əyo mandə kali odəmon ımi məseədə votışone: «Diyəkən, İlyasi bə sədoye». 36 İ kəs vite pur kardışe qıləy sunqər de sırkə, pevonişe bə qıləy dəlo tık, doşe bə İsa ki, peşomı iyən votışe: «Hələ bunəmon İlyas bome ebəvarde Əy çomexo?» 37 İsa zikkə jəşe de barzə sədo, asbardışe.

38 Həmonə ləzədə peyo saru bə dı vırə poə be məbədi pardə. 39 Çəy oxon nəfəsi jıqo beşe vindeədə, çe İsa navədə mandə Roməvıjə sərsa votışe: «Həğiğətən Im Odəm çe Xıdo Zoəbe».

40 Diyəroətico bə bıə-dəvardə hodison diyə kardə jenonən hestbin. Məcdəlıjə Məryəm, qədə Yağubi iyən Yusifi moə Məryəmən de Şalomiti çəvon dılədəbin. 41 İsa hələ Qalileyədə beədə, əvon Çəy dumo şəbin iyən xıdmət kardəşonbe Bəy. Deəy bə ivırə bə Yerusələim omə xəyli jenən əyobe.

Çe İsa dəfn

(Mat. 27:57-61; Lukə 23:50-56; Yəh. 19:38-42)

42 Ə ruj Hozıəti, yəni Şanbə vərujbe. Həni şanqo darşeədə 43 oməy Ali Şurə hurmətinə uzvonədə qıləy, çe Xıdo Podşoəti çəş kardə Arimateyəvıjə Yusif. Əy ciqə kardışe, şe Pilati tono, piyəşe çe İsa cəsəd. 44 Pilat hədəyon mande bə İsa jıqo rə marde iyən vanq kardışe ıştə sərsa, parsəy: «Əv jıqo rəyrə marde?» 45 Sərsaku vəzyəti umute bəpeştə doşe cəsəd bə Yusifi. 46 Yusifi hırişe kəfən, evardışe cəsəd çomexo, pepuştışe bə kəfəni, noşe bə halədə kandə bıə ğəb. Quli kardışe qıləy sığ ğəbi qəvisə. 47 Məcdəlıjə Məryəm iyən Yusifi moə Məryəm vindışone cəsəd bə kovrə noə be.

Çe İsa bəyji bey

(Mat. 28:1-8; Lukə 24:1-9; Yəh. 20:1-10)

16 Şanbə ruj dəvarde bəpeştə Məcdəlıjə Məryəm, Yağubi moə Məryəm iyən Şalomit hırişone ətrinə ruyən ki, bışun dəsuyın bə İsa cəsədi. 2 İşanbə ruji çəsəy həşi pemeədə əvon omeyn ğəbi tono. 3 Bə iyəndı voteydəbin: «Ğəbi qəvisə bıə sıği ki boəmə quli bəkarde?» 4 Pedyəseədə vindışone sığ quli kardə bıə. Im nəhənqə sığbe. 5 Bə ğəb dəşeədə, rostə tərəfədə nıştə qıləy sipiyə xələt tankardə cıvonə zoə vindeədə hut mandin. 6 Im şəxsi votışe bəvon: «Şımə hut məbən! Bə çomex kəşə bıə Nazaretıjə İsa nəveydəşon. Əv bəyji bıə, iyo ni! Diyəkən, ım Çəy noə bıə vırəy. 7 Esə isə bışən, jıqo bıvotən Bəçəy şoqirdon iyən bə Peteri: "İsa şıməsə bənav şeydə bə Qalileyə. Çoknə ki

15:29-30 Zəb. 22:7; 109:25; Mark 14:57-58; Yəh. 2:19 **15:34** Zəb. 22:1 **15:36** Zəb. 69:21
15:38 Beşe. 26:31-33 **15:40-41** Lukə 8:2-3 **16:7** Mat. 26:32; Mark 14:28

votəşbe bəşmə, Əy əyo bəvindeşon”». 8Jenon beşin ğəbo vitin. Qıləy larzənə qətəşbe ki əvon, mot mandəbin. Tarsiku bə hiçki voteydənıbin qıləy sıxan.

İsa çiyeydə bə şoqirdon

(Mat. 28:9-10; Lukə 24:13-35; Yəh. 20:11-18)

9İsa çe haftə işanbə ruji rəbədə, bəyji be bəpeştə, sıftə çiyəy bə Məcdəlijə Məryəmi, kom qılə ki, bekardəşbe çəvo haft qılə cın. 10Məryəmən şe, doşe xəbə de İsa bə ico bıəkəson, əvonən yas qətətəşonbe bəmeydəbin. 11Əmma əvon ımi məseədə bovə nıkardışone ki, İsa bəyjiye iyən çiyə bə Məryəmi.

12Çımi bəpeştə İsa co surətədə çiyəy çəvonədə bə diyot şə roəşıon dı kəsi. 13Əvon oqardin, xəbə doşone bə əmandəyon, əmma əvonən bovə nıkardışone bımi.

İsa asbard doydə Bəştə şoqirdon

(Mat. 28:16-20; Lukə 24:36-49; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8)

14Mılxəs, İsa çiyəy bə surfə nıştə Yonzə şoqirdi, mızəmmət kardışe əvon bəçəvon beimonəti iyən dılon kurocəğ beyro, çumçıko bovə kardəşonnıbe Bəçəy bəyji bey vindəkəson. 15İsa votışe bəştə şoqirdon: «Bışən bə dınyo har tərəf, bə həmə insonon Şoyə Xəbə vəz bıkən. 16İmon vardə vəftiz bıəkəs xılos bəbe, imon nıvardəkəs esə boy məhkum bəbe. 17İmon vardəkəson ın əloməton muşayət bəkarden: Deçımı nomi cınon bətojnen, nuyə zıvononədə qəp bəjen, 18deştə daston moron pebəqəten, kıştə zəhə peşomonən jıqo bəvon təsir nıbəkarde, ıştə daston noxəşinon səpe bənon noxəşinonən şifo bəsten».

İsa bə osmonon rost kardə bey

(Lukə 24:50-53; Həv. 1:9-11)

19De minvoli, Rəbb İsa deyəvon sıxan karde bəpeştə rost kardə be bə osmonon iyən nışte çe Xıdo rostədə. 20Şoqirdon isə şin vəz kardışone Şoyə Xəbə har vırədə. Rəbb deyəvon bə icobe iyən əvoni muşayət kardə de əloməton kəlomi təsdığ kardeydəbe.

ÇE LUKƏ

NƏQL KARDƏ ŞOYƏ XƏBƏ

VƏSƏ

«Çe Lukə nəql kardə Şoyə Xəbə» İsa Məsihi həm İsraili, həmən cəmi bəşəriyəti vəd kardəbıə Xıloskori ğəzinə təğdim kardeydə. Lukə nıvışteydə ki, İsa bə insonon Şoyə Xəbə rosnıyeyro vığandə be. In Şoyə Xəbə de insoni ehtiyocon arəo peqəte vositon iyən bə insonon ğəyd mandə fikron pure. Çe Lukə nəql kardə Şoyə Xəbə xısusiyə keyfiyəton qıləyniyən iyo bıə şoyəti əhvol-ruhiyəye. Im məxsusi təsvir kardə bıə çe Şoyə Xəbə sıftədə, İsa ome iyən çəy oxoyədə bə osmon rost kardə bey bəyon kardə semononədə.

«Həvariyon Koon» Kitobədə isə Lukə, çe İsa bə osmon rost kardə bey bəpeştə məsihiyə imoni pevılo bey barədə nıvıştəşe.

Əncəx bı Şoyə Xəbə kitob dıqlə hissə (1-2 iyən 9-19-nə semonon) daxil kardə bıə. Çəvon qıləyni mələkon handə ilahi iyən İsa moəku beədə qələvonon Çəy tono omeye. Həmçinin nuperəsə İsa məbədədə bey, Xəymandə Samariyəvıj iyən qin bıə zoə məsələn bı hisson daxılin.

Bı Şoyə Xəbədə xısusən təkyə kardə bıə bə dıvo, Mığəddəsə Rufi fəoliyəti, İsa xıdmətədə jenon rol iyən Xıdo qınon baxşe.

Kitobi məzmun:

1:1-4 Kitobi bə Teofili həsr kardə bey
1:5–2:52 Vəftizəvon Yəhya iyən İsa Məsihi bə dınyo omey
3:1-20 Vəftizəvon Yəhya xıdmət
3:21–4:13 Çe İsa vəftiz iyən Çəy bə dəvinə kəşə bey
4:14–9:50 Çe İsa Qalileyədə xıdmət
9:51–19:27 Qalileyəo bə Yerusəlim
19:28–23:56 Yerusəlimədə bıa oxonə rujon
24:1-53 Rəbbi bəyji bey, bə odəmon çiyəy iyən bə osmonon rost kardə bey

---

Kitobi bə Teofili həsr kardə bey

1 Hurmətinə Teofil, çandə odəmon cəhd kardəşone çəmə arədə icro kardəbıəyon tarıxçə bınıvıştın. 2 Çoknə ki sıftəku jıqo bə Kəlomi şoyd bıəkəson iyən xıdmət kardəkəson ımi boəmə nəql kardəşone. 3 Əve az diyə kardıme ki, harçi

lap sıftəku de dığğəti tədğığ karde-karde dumoyəndı təsvir bıkəm botı, [4]bıdə tı bızını ıştı sə təlimi ğoymə pobasti be.

Vəftizəkə Yəhya bə dınyo ome navo votə beydə

[5]Yəhudeyə podşo Hirodi vaxtədə Aviyə xıdməti dastədə Zəkəriyyə nomədə qıləy kahin hestbe. Çəy jen Haruni tobyəo be, nomış Elizavetbe. [6]Əvon dı kəsən salehbin Xıdo nəzədə iyən Rəbbi noə ehkomon iyən ğaydon həmməy benoxsan bə vırə rosneydəbin. [7]Elizavet beson bey qorə çəvon nıbeşone fərzənd, həni çəvon har dı kəsi sin eqardəbe.

[8]İ kərə Zəkəriyyə ıştə dastə nubədə Xıdo vədə kahinəti xıdməti icro kardeədə, [9]kahinon arədə ğəbul kardə bıə adəti mıvofiğ bə Rəbbi məbəd daxil bey iyən buxur sute pışk bəy eqıniye. [10]Buxuri sute vaxti həmmə cəmat məbədi qırdokənoədə mandəbe dıvo kardeydəbe. [11]Bəvədə Rəbbi Mələk buxur suteyro bıə ğırbonqo rostə tərəfədə mandə holədə zahir be bə Zəkəriyyə. [12]Zəkəriyyə vindışe əv, dırdilə be, tars dəşe bəçəy con. [13]Mələki esə boy, votışe bəy: «Mətars, Zəkəriyyə! Çumçıko ıştı dıvo ğəbul be. Ištı jen Elizavet botı qıləy zoə bəzande, çəy nomi Yəhya [a] bınəyş. [14]Əv şoyşotkomə iyən şoyvo bəvarde botı. Vey odəmon çəy bə dınyo omeyku şo bəben. [15]Çumçıko əv Rəbbi nəzədə yol bəbe, əv nə şərov, nəən co sərxoş kardə peşoməyon hiç penıbəşome. Hələ moə bətnədə beədə de Mığəddəsə Rufi pur bəbe. [16]İsrailıjon veyni bəçəvon Xıdo bə Rəbbi tərəf obəqordıne. [17]Əv de İlyasi rufi iyən de Rəbbi ğudrəti bome ki, pıəon dılon bə fərzəndon tərəf səbəro bıkə. Beitoətə odəmon bə salehon ro biyə iyən xəlği hozı bıkə bo Rəbbi ome». [18]Zəkəriyyə votışe bə mələki: «Az çoknə bəzınem ımi? Oxo az piyəmerdim, çımı jeniən sin eqardə». [19]Cəvobədə mələki jıqo votışe bəy: «Az Xıdo huzurədə bıə mələk Cəbrayilim, vığandə bıəm ki, detı qəp bıjənım iyən ın şoyə xəbə bətı bırosnım. [20]Imha, tı ki bovə nıkarde bəçımı ıştə vaxtədə bə vırə rəsəninə sıxanon, detobə həmonə ruji lol bəbeş, qəp jəy əzınişş».

[21]Bı arədə cəmat bə çəşbe Zəkəriyyə, əve hədəyon mandəbin ki, boçi anə vey dəkəşəy çəy məbədədə bey. [22]Əv isə məbədo beşe deyəvon qəp jəy nıznəşe. Əvon sərəsəyn ki, məbədədə bəçəy çəş soənəvo çiyə, əy de hım-cımi sərosnişe əvon iyən lol mande.

[23]Keynə ki Zəkəriyyə xıdməti mıddət orəxəy, əv oqarde bəştə kə. [24]Peş ə rujon çəy jen Elizavet bə əğıl mande iyən penc manq kəo bə kəno benışe, votışe: [25]«Bı rujonədə Rəbbi ofəyəşe bomı ın ko. Əy nəzər səğandışe bəmı, demiyən eli arədə xəcolətiku peroxnişe mı».

Çe İsa moəo be navo votə beydə

[26]Elizaveti hamiləti şəşminə manqədə Xıdo vığandışe mələk Cəbrayil bə Qalileyə Nazaret nomədə bıə şəhr, [27]qıləy ənəbuəstə kinə tono. Əv hoştə bıəbe Davudi nəsılo bıə Yusif nomədə bə qıləy merdi. Çə kinə nom Məryəmbe. [28]Mələk oməy çəy tono votışe: «Səlom ha lutf sə kinə! Rəbb detıne». [29]Məryəm çəy votə sıxanonku dırdilə be, dəmande ıştə dılədə bo no-peqət karde ki, ım çı səlombe. [30]Mələki votışe bəy: «Mətars, Məryəm, tı lutf səy Xıdoku; [31]Tı bə əğıl bəmandeş, qıləy Zoə bəzandeş, Çəy nomi İsa bınə.

---

a *Yəhya* – ibrani zıvonədə *Rəbb Lutf kardeydə.*

1:15 Aşm. 6:3 **1:17** Məl. 4:5-6 **1:19** Dan. 8:16; 9:21 **1:26-27** Mat. 1:18 **1:31** Mat. 1:21

32 Əv yolə odəm bəbe, Xıdovandi-Aləmi
Zoə bəvoten Bəy. Rəbbə Xıdo Çəy pıə
Davudi taxti bədo Bəy; 33 Əv Yağubi
nəsıli səpe zol podşo bəbe, Çəy Pod-
şoəti oxoy nıbəbe». 34 Məryəmi votışe bə
mələk: «Im çoknə be bəzıne? Az hələ
ənəbuəstə kinəm». 35 Mələk cəvobədə
votışe: «Mığəddəsə Ruf ıştı səpe bome,
Xıdovandi-Aləmi ğudrət soğnə səbəğan-
de bətı, əve bəştı zandə Mığəddəsi Xıdo
Zoə bəvoten. 36 Imha, ıştı avlod Elizavet
ıştə piyəti vaxtədə mande bə əğıl. Bəy
beson voteydəbin, əmma şəş manqe bə
qıləy zoə əğıli hamiləye. 37 Çumçıko bo
Xıdo mımkun nıbə hiçiy ni». 38 Məryə-
mi isə votışe: «Az Xıdo ğulim, bıdə ıştı
votəy ğəzinə bıbu demı». Bəvədə mələk
tərq kardışe əv şe.

Məryəm şe Elizaveti tono

39 Həmonə rujonədə Məryəm pepo be,
tadibəsə beşe şe bə Yəhudə bandıkuədə
bıə qıləy şəhr. 40 Əv dəşe bə Zəkəriyyə
kə, səlom doşe bə Elizaveti. 41 Elizavet
Məryəmi səlomi məseədə, çəy boloədə
bıə korpə bərk pelıvəy. Elizavet pur be
de Mığəddəsə Rufi, 42 vanqipuri votışe:
«Jenon dılədə xəy-dıvo səkəs tınış, ıştı
boloədə bıə əğılıyən xəy-dıvo səşe! 43 Im
çı curə be ki, çımı Rəbbi moə ıştən çımı
tono oməy? 44 Imha, ıştı səlomi sədo bə-
çımı quşi rəseədə, çımı boloədə bıə korpə
şoybəsə be bərk pelıvəy. 45 Baxtəvəre ə şəxs
bovə kardeydə ki, Rəbbi bəy votə sıxan
bə vırə bərəse!»

Məryəmi bo Xıdo handə ilahi

46 Məryəmi votışe: «Çımı dıl Rəbbi mədh
kardeydə.
47 Çımı ruf bəçımı Xıloskorə Xıdo
qorə şo beydə.
48 Çumçıko Əy nəzər səğandışe Bəştə
ğuli həğirə holi,
Çımi bəpeştə nəsılon həmməy
baxtəvər bəzınen mını.
49 Ğadir Bıəy yolə koon kardışe bomı,
mığəddəse Çəy nom.
50 Əv nəsılbənəsıl mərhəmət bəka Bəy
ehtirom kardəkəson.
51 Deştə dasti ğudrəti yolə koon
kardışe,
Peşin-peşin kardışe şənbozon
deçəvon dıli niyəton.
52 Peş kardışe taxto hıkmdoron, barz
kardışe məzlumon.
53 De neməton si kardışe vəşyənon,
təylədast dəro kardışe ərbobon.
54 Rəbb Bəştə ğuli, bə İsraili imdodi
rəsəy,
Bə yod vardışe Iştə rəhm,
55 Çoknə ki bəçəmə əcdodon, bə
İbrahimi iyən bəçəy nəsıli zolə
vəd doəşbe».
56 Məryəm təğribən se manq mande çəy
tono, çəyo oqarde bəştə kə.

Vəftizəvon Yəhya moəo be

57 Elizaveti isə mırəxxəs bey vaxt oməy
rəsəy, əy zandışe qıləy zoə. 58 Çəy hamsiyon
iyən ov-avlodi məsəşone ki, Rəbbi nişo
doşe bəy Iştə yolə mərhəmət, deəy bə ico
şoyvo kardışone. 59 Həştminə ruji oməyn ki,
sınnət bıkən korpə iyən piyəşone çəy pıə
Zəkəriyyə nomi bınən bəy. 60 Bımədə çəy
moə etiroz kardışe: «Ne, çəy nom Yəhya
bıənine». 61 Bəy votışone: «Oxo ıştı avlodon
dılədə bı nomədə hiç kəs ni». 62 De hım-
cımi parsəyn çəy pıəku ki, əy kom nomi
bə korpə noy piyeydəşe. 63 Əy qıləy lovhə
piyəşe çəvonku, nıvıştışe çəy səpe: «Çəy
nom Yəhyay». Həmməy hədəyon man-
din bımi. 64 Hejo bı ləzədə çəy zıvon obəy,

1:32-33 2Şəm. 7:12-16; Yeş. 9:7 **1:37** Ofə. 18:14 **1:46-55** 1Şəm. 2:1-10 **1:54** Ofə. 17:7 **1:59** Lev. 12:3

dəmande bo qəp jəy həmd-səno kardışe
bə Xıdo. 65Həmmə hamsiyon bə tars dəşin,
bı barədə bandıkuə məhol Yəhudeyə har
vırədə qəp jəydəbin. 66Cəmi məsəkəson
dənoşone ın fikir bəştə dıl iyən votışone:
«Im korpə yol beədə ki bəbebu?» Həğiğə-
tən, Rəbbi ğudrət deəybe.

Çe Zəkəriyyə peyğəmbərəti

67Çəy pıə Zəkəriyyə pur be de Mığəd-
dəsə Rufi, dəmande jıqo peyğəmbərəti
karde:

68 «Şukur bıbu bə İsraili Rəbbə Xıdo
ki,
Bəştə xəlği nəzər səğandışe,
peroxnişe əv.
69 Əy Iştə xıdmətkor Davudi nəslo
Bəmə ğudrətinə Xıloskor rosnişe.
70 Çoknə ki ğədimiku jıqoşə
Deştə peyğəmbəron zıvoni bəyon
kardəşbe,
71 Xılos bəka əməni çəmə
deşmenonku
İyən bəmə nifrət kardəkəson dasto.
72 Rəhm kardəşe bəçəmə dədə-bobon
İyən bə yod vardəşe Iştə Mığəddəsə
Əhdi,
73 Əy ğəssəm hardışe bo İbrahimi,
Bo çəmə əcdodi ki,
74 Əv əməni deşmeni dasto pebəroxne
ki,
Bıdə əmə hiçkiku nıtarse-nıtarse
Bəy xıdmət bıkəmon,
75 Mığəddəs iyən saleh bıbəmon
Çəy nəzədə ıştə umri dırozi.
76 Bətınən, ha korpə,
Xıdovandi-Aləmi peyğəmbər
bəvoten,
Çumçıko Rəbbi navədə bəşeş ki,
Ro hozı bıkəy Boəy.
77 Səbərosneş Çəy xəlği ki,
Çoknə əvon de qınon baxşe vositə
xılos bəben.
78 De mərhəməti pure çəmə Xıdo dıl,
Ruşinə şəfəğ bəvığande osmonono
bəmə.
79 Əv nur səbəğande zılmotədə iyən
Marde tarsi dılədə bə jiyəkəson,
Səbəro bəkarde əməni bə sulhi ro».
80Korpə yol be, ruhən zumand be iyən
detosə bə İsrail xəlği zahir bıə ruji daştə-
də mande.

İsa bə dınyo ome

(Mat. 1:18-25)

2 Jəqo be ki, həmonə rujonədə ğeysər
Avqusti ıştə həmə əholi siyohisəy ba-
rədə fərmon doşe. 2Im iminə siyohisəybe,
Suriyədə Kirini vali bıə vaxtonədə dəvo-
niyə be. 3Əve həməkəs dəro qınıye şe bəştə
şəhr ki, ıştəni bə siyohi ğeyd bıdə karde.
4Həmçinin Yusifən Qalileyə şəhr Naza-
reto bə Yəhudeyə, Davudi şəhr Betlehem
şe, çumçıko əv Davudi nəslo-tumobe. 5Əv
deştə əğılbəboloə pəvəndi Məryəmi bə ico
şin ki, ıştəni bıdən ğeyd karde. 6Əvon əyo
beədə Məryəmi mırəxxəs bey vaxt rəsəy.
7Əy zandışe Iştə iminəvəçə Zoə, ğındəğ
kardışe Əv, noşe hori dılədə, çumçıko
boəvon mehmonxonədə vırə pəydo nıbe.

Məlәkon şoyə xəbə doydən
bə qələvonon

8Həmonə məmləkətədə qələvonon
hestbin. Əvon şanqo daştədə qələ tono
nubə kəşeydəbin. 9İberdəmədə Rəbbi
mələk çiyəy bəvon, Rəbbi ehtişomi nur
səğandışe çəvon səpe, əvon bərk bə tars
dəşin. 10Mələki votışe bəvon: «Mətarsən!
Az boşmə cəmi xəlği vey şoybəsə kar-
də qıləy şoyə xəbə vardəme, 11çumçıko
ımruj Davudi şəhrədə boşmə Xıloskor

1:76 Məl. 3:1 **1:78-79** Yeş. 9:2

moəo be, Əv Rəbb Məsihe. 12 Imən boşmə nışonə: şımə pəydo bəkaşon ə Korpə ğındəğbətan olxortınıyə bıə hori dılədə».
13 İberdəmədə mələki tono çiyəy osmoni ləşğər. Əvon bə Xıdo həmd karde-karde voteydəbin:

14 «İzzət bıbu bə Xıdo osmonon
ərşədə!
Zəmini dimisə Əçəy rozi mandə bə
odəmon sulh bıbu».

15 Mələkon çəvonku esiyə, bə osmon rost be bəpeştə qələvonon votışone bə iyəndı: «Bışəmon bə Betlehem, bunəmon ım çı xəbəbe Rəbbi doşe bəmə». 16 Əve əvon tadibəsə oməyn pəydo kardışone Məryəm de Yusifi iyən hori dılədə olxortınıyəbıə Korpə. 17 Əy vinde bəpeştə mələki çe Korpə həxədə bəvon votə həmə sıxanon qəp jəşone. 18 Imi məsəkəson həmməy hədəyon mandin bə qələvonon votə sıxanon. 19 Əmma Məryəm ımoni həmməy ıştə dılədə oqəteydəbe iyən bı barədə şıneydəbe. 20 Qələvonon bəştə məsə iyən vində çiyon həmməy qorə izzət doşone bə Xıdo şukur karde-karde oqardin bə dumo. Çumçıko çiç votəşonbe bəvon jəqoən be.

İsa sınnət iyən bə Xıdo həsr kardə bey

21 Həşt ruj dəvarde bəpeştə sınnət kardışone Korpə, noşone Çəy nom İsa, çoknə ki Əv hələ bəştə moə bolo enıqıniye bənav mələki votəşbe.

22 Bə Musa Ğanuni mıvofiğ çəvon pok be dovr sə be bəpeştə korpə bə Rəbbi həsr kardeyro bə Yerusəlim vardışone. 23 Çoknə ki Rəbbi Tovratədə nıvıştə bıə: «Moəku bıə har qılə iminəvəçə zoə bə Rəbbi həsr kardə bıbu». 24 Həmçinin, əvon bə Rəbbi Ğanuni mıvofiğ ğırbon vardəninbin qiti təturi, yaan dıqlə kafte balə.

Simoni bə Xıdo kardə həmd-səno

25 Bəvədə Yerusəlimədə Simon nomədə qıləy şəxs hestbe. Əv İsraili xılosi intizorədə bıə momin iyən salehə odəmbe, Mığəddəsə Ruf çəy səpebe. 26 Mığəddəsə Rufi navo oşko kardəşbe bəy ki, tosə Rəbbi Məsihi nıvində əv nıbəmarde.

27 Jıqoən, de Mığəddəsə Rufi idorə bıə Simon oməy bə məbəd. Yusif de Məryəmi bə Ğanuni mıvofiğə mərosimi dəvoniyeyro Korpə İsa bə məbəd vardeədə, 28 əy peqətışe Korpə bəştə və, həmd-səno kardışe bə Xıdo, votışe:

29 «Ha Pərvərdiqor, esət Tı Bəştə
sıxani qorə
Iştə ğuli həni de sulhi çı dınyoku
ozod kardeydəş,
30 Çumçıko deştə çəşon vindıme Iştı
xılos,
31 Kom qılə ki Tı hozı karde xəlğon
çəşi vədə,
32 Əv Nure, ruşnə səbəğande bə
bıtpərəston iyən Bəştı İsrail xəlği
izzət bəvarde».

33 Korpə pıə iyən moə hədəyon mandin Bəçəy barədə votə bıə sıxanon. 34 Simoni xəy-dıvo doşe bəvon, jıqo votışe Bəçəy moə Məryəmi: «Imha, Im korpə İsrailədə bo vey odəmon qıniye, yaan barz be təyin kardə be iyən qıləy nışonəye ki insonon rədd bəkan əy. 35 Vey dılonədə bıə fikron oşko bəben. Imon bənə şımşi bənışten bəştı dıli».

Çe Hannə bə Xıdo kardə həmd-səno

36 Hannə nomədə qıləy jenə peyğəmbərən hestbe əyo. Əv Aşeri tobyəo bıə Penueli kinəbe. Hannə vey sininbe, bə şu şə bəpeştə haft sor deştə şuyə jiyəbe. 37 Həşto ço sininə ım vevə jen məbədi tərq kardeydənıbe,

---

2:21 Lev. 12:3; Lukə 1:31 **2:22-24** Lev. 12:6-8 **2:23** Beşe. 13:1-2,12 **2:30-32** Yeş. 42:6-7; 49:6; 52:10

şəv-ruj de rujə qəte iyən dıvo karde xıdmət kardeydəbe bə Xıdo. 38Hannə həmon vaxti nez oməy iyən şukur kardışe bə Xıdo. Qəp jəşe Korpə barədə bo Yerusəlimi xılosi intizorədə bıakəson.

Bə Nazaret oqarde

39Əvon bə Rəbbi Ğanuni mıvofiğ ıştə koy bə sə jəy bəpeştə oqardin bə Qalileyə, bəştə şəhr Nazaret. 40Əğıl perəseydəbe, ğıvvəyn iyən hıkmətsoyb beydəbe. Xıdo lutf Çəy səpebe.

Nuperəsə İsa məbədədə

41Hasor çe İsa pıə iyən moə şeydəbin bə Yerusəlim bə Pasxə id. 42Əv donzə sinədə beədə əvon bə adəti mıvofiğ oməyn bə id. 43İd sə be bəpeştə əvon oqardin, əmma nuperəsə İsa mande Yerusəlimədə. Çəy pıə iyən moə nıznəşone. 44Əvon jıqo şıneydəbin ki, Əvən şeydə de kərvani. İ ruji roy şe bəpeştə əvon osə qınin, əve dəmandin Boəy nəve ıştə avlodon iyən tanışon arədə. 45Pəydo karde nıznəşone Əv, oqardin bə Yerusəlim boəy nəve. 46Se ruji bədiqə pəydo kardışone Əv, nıştəbe məbədədə mıəllimon arədə, quş doydəbe iyən parson doydəbe bəvon. 47Bəy quş doəkəson həmməy Bəçəy dərəsəmoni iyən cəvobon heyron mandəbin. 48Pıəmoə vindeədə Əy hədəyon mandin. Çəy moə votışe Bəy: «Çımı balə! Im çı kobe Tı karde deyəmə? Imha, Deştı pıə bə ico əmə əzobi dılədə nəveydəmon Botı». 49İsa votışe bəvon: «Boçi bomı nəveydəbişon? Məqər şımə zıneydənıbişon ki, Az Ištə Pıə koy kardəninim?» 50Əmma əvon sənırəsəyn Bəçəy votə sıxanon. 51Əv deyəvon bə ico oqarde bə Nazaret, votəməsəti kardışe bəvon. Çəy moən ımoni həmməy oqətışe ıştə dılədə. 52İsa perəseydəbe, Çəy hıkmətən ziyod beydəbe. Xıdo lutf iyən insonon mehibbət həniyən ziyod beydəbe Bəy.

Yəhya bo Rəbbi ro hozı kardeydə

(Mat. 3:1-12; Mark 1:1-8; Yəh. 1:19-28)

3 Ğeysər Tiberi hakimiyəti ponzəminə sorbe. Bə vaxti Ponti Pilat çe Yəhudeyə valibe. Hirod [a] Qalileyədə, çəy boə Filip məmləkət İtureyə iyən Traxonitisədə, Lisaniyə isə Abileniyədə hakimbe. 2Hanan de Kayafa sər kahinbin. Həmonə vaxti daştədə bə Zəkəriyyə zoə Yəhya Xıdo kəlom nozil be. 3Əvən ru İordani ətrofonədə nəve-nəve vəz kardeydəbe ki, insonon boştə qınon baxşə beyro tobə bıkən, vəftiz bıbun. 4Bı barədə Yeşayə peyğəmbəri kitobədə jıqo nıvıştə bıə:

«Car kəşəkəsi sədo omeydə daştədə:
“Hozı bıkən Rəbbi roy,
Sərost bıkən Çəy omə rədon.
5 Har qılə də pur kardə bəbe,
Har qılə band iyən təpə nızım kardə bəbe,
Roonədə bıə şat-şiyorə vıron sərost bəben,
Çolə-çuxurə vıron həmo kardə bəben.
6 Həmmə bəşər Xıdo doə xılosi bəvinde”».

7Yəhya voteydəbe vəftiz beyro bə omə-kəson: «Ha qurzon nəsıl! Ki sərosniyəşe şımə vəomə ğəzəbiku peraxe? 8Esə boən bə tobə loyiğ bəhron bıdən. Əslo bino məkən ıştə dılədə bo vote “çəmə pıə İbrahime”. Az voteydəm bəşmə ki, Xıdo ğadire çı sığono bo İbrahimi fərzənd ofəyeyro. 9Həni təvən hozıye doon rəğisə. Jıqonə,

---

a 3:1 *Hirod* – ım Hirod çe İsa bə dınyo omə vaxti hıkmronəti kardə podşo Hirodi zoəy.
2:39 Mat. 2:23 **2:41** Beşe. 12:1-27; Ğanun. 16:1-8 **2:52** 1Şəm. 2:26; Sul. 3:4 **3:4-6** Yeş. 40:3-5
3:7 Mat. 12:34; 23:33 **3:8** Yəh. 8:33 **3:9** Mat. 7:19

çokə bəhrə nıdoə har qılə do bırniyə iyən
şodoə beydə bə otəş».
10 İzdihom parseydəbe çəyku: «Bəs əmə
çiç bıkəmon?» 11 Əy jıqo çəvon cəvobi
doşe: «Çiki hestışe dıqlə şəy qıləyni bıdə
bə şəy nıbəkəsi, çiki zımhor hestışebu,
bıdə bə nıbəkəsi». 12 Doyənəqırdəəkonən
oməyn bo vəftiz be, parsəyn çəyku: «Us-
tod, əmə çiç bıkəmon?» 13 Yəhya votışe
bəvon: «Bəşmə təyin kardə bıə məbləğisə
vey hiçi tələb məkən». 14 Sərbozonən par-
səyn çəyku: «Bəs əmə çiç kardəninimon?»
Əy votışe bəvon: «Nə de zuy, nəən de tars
omey hiçiy məstənən, ğane bıbən deştə
sə məvocibi».
15 Xəlğ intizorədə bə çəşbe, həməkəs
Yəhya barədə ıştə dılədə fikir-xıyolədəbe
ki, «bəlkəmən Məsih ım ıştənebu?» 16 Yəh-
ya jıqo cəvob doşe bəçəvon həmməy: «Az
şıməni de ovi vəftiz kardeydəm, əmma
çımısə həniyən Ğudrətin omeydə. Az
loyiğ nim ki, hiç okəm çəy şıməbandon.
Əv şıməni de Mığəddəsə Rufi iyən otə-
şi vəftiz bəka. 17 Hiyə Çəy dastədəy, Əv
təmiz bəkarde Ištə xəməni, taxıli Bəştə
ambo qırdə bəkarde, sımə bəsute onı-
kışiyə otəşədə».
18 Yəhya jıqo iyən de co sıxanon nəsyət
doydəbe bə xəlği, Şoyə Xəbə rosney-
dəbe bəvon. 19 Əmma Yəhya mızəmmət
kardeədə podşo Hirodi ıştə bojen Hiro-
diyə səyro iyən bəçəy co yavə əmələnro,
20 Hirodi əlovə kardışe bəştə kardə həmə
yavə əmələn ımən, dəğandışe Yəhya bə
zindon.

Çe İsa vəftiz kardə bey

(Mat. 3:13-17; Mark 1:9-11)

21 Keynə ki xəlğ həmməy vəftiz beydəbe,
İsan vəftiz kardə be. Əv dıvo kardeədə
osmon obəy, 22 Mığəddəsə Ruf kafte şi-
kilədə epərəy Çəy səpe. Qıləy sədo oməy
osmono: «Tı Çımı azizqiromiyə Zoəş. Ro-
zim Iştıku!»

Çe İsa nəsıli şəcərə

(Mat. 1:1-17)

23 İsa Iştə xıdməti bino kardeədə si sinə-
dəbe. Əy zıneydəbin bənə Yusifi Zoə, Eli
zoə, 24 Mattəti zoə, Levi zoə, Melki zoə,
Yannay zoə, Yusifi zoə, 25 Mattitya zoə,
Amosi zoə, Nahumi zoə, Hasli zoə, Naq-
qay zoə, 26 Mahati zoə, Mattitya zoə, Simi
zoə, Yosehi zoə, Yoda zoə, 27 Yohanani zoə,
Reşa zoə, Zerubbabili zoə, Şealtieli zoə,
Neri zoə, 28 Melki zoə, Addi zoə, Kosami
zoə, Elmadami zoə, Eri zoə, 29 Yeşua zoə,
Eliezeri zoə, Yorimi zoə, Mattəti zoə, Levi
zoə, 30 Simoni zoə, Yəhudə zoə, Yusifi zoə,
Yonami zoə, Elyaqimi zoə, 31 Melea zoə,
Menna zoə, Mattatə zoə, Natani zoə, Davu-
di zoə, 32 Yessey zoə, Ovedi zoə, Boazi zoə,
Səlmoni zoə, Naxşoni zoə, 33 Amminədavi
zoə, Admini zoə, Arni zoə, Hezroni zoə,
Peresi zoə, Yəhudə zoə, 34 Yağubi zoə, İsağı
zoə, İbrahimi zoə, Terahi zoə, Naxori zoə,
35 Seruqi zoə, Reu zoə, Peleqi zoə, Everi
zoə, Şelahi zoə, 36 Kənani zoə, Arpakşa-
di zoə, Sami zoə, Nuhi zoə, Lemeki zoə,
37 Metuşelahi zoə, Xanoki zoə, Yeredi zoə,
Mahalaleli zoə, Kənani zoə, 38 Enoşi zoə,
Şeti zoə, Adəmi zoə, Xıdo zoə.

Çe İsa dəvinə

(Mat. 4:1-11; Mark 1:12-13)

4 De Mığəddəsə Rufi pur bıə İsa İordə-
no oqarde, Rufi bardışe Əv bə səhro.
2 Əyo çıl ruji dılədə iblisi dəvinə kardışe
Əv. Bı mıddətədə İsa hiçi nahardışe, əve
oxo-oxoyədə bərk vəşi qəte. 3 İblisi votışe

3:12 Lukə 7:29 **3:19-20** Mat. 14:3-4; Mark 6:17-18
3:21-22 Ofə. 22:2; Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; Mark 1:11; Lukə 9:35

Bəy: «Qirəm Tı Xıdo Zoəşbu, bıvot bı sıği ki, bə nun peqardı». 4 İsa cəvob doşe bəy: «Jıqo nıvıştə bıə ki, “inson əncəx de nuni nıbəjiye”».

5 İblisi bardışe Əv bə barzə vırə, çəşi okə-vikədə nişo doşe Bəy dınyoədə bıə həmə podşoətion. 6 İblisi votışe Bəy: «Bətı bədom çı həmməy hıkmdorəti iyən çəvon izzəti, əv bəmı doə bıə, bə kim bıpiyo, bəy doydəm. 7 Jıqonə, qirəm səcdə bıkoş bəmı, ımon həmməy Iştı bəben». 8 İsa jıqo cəvob doşe bəy: «Jıqo nıvıştə bıə “Bəştə Rəbbə Xıdo səcdə bıkə, əncəx Bəy ibodət bıkə”».

9 İblisi bardışe İsa bə Yerusəlim, noşe Əv məbədi kumisə, votışe Bəy: «Qirəm Tı Xıdo Zoəşbu, bəvədə ıştəni çıyo saru şodə. 10 Çumçıko jıqo nıvıştə bıə:

“Xıdo Bəştı xoto əmr bəkarde Bəştə
məlәkon,
əvon nığo bədon Tını,
11 Iştə dastonsə bəbarden Tını,
Iştı lınq penıbəxəviye bə sıği”».

12 İsa jıqo votışe bəy:

«Votə bıə: “Dəvinə məkə ıştə Rəbbə
Xıdo”».

13 İblis har dəvinəo dəvone bəpeştə İsa, mıddəti Çəyku diyəro be.

İsa Bəştə xıdməti bino kardeydə

(Mat. 4:12-17; Mark 1:14-15)

14 İsa de Rufi ğudrəti purbe, oqarde bə Qalileyə, Çəy barədə bıə xəbə pevılo be bə məmləkəti har vırəy. 15 Əy omutışe əvon sinaqoqonədə, har kəsi izzət doşe Bəy.

İsa Nazaretədə rədd kardə beydə

(Mat. 13:53-58; Mark 6:1-6)

16 Çəyo İsa oməy Bəştə perəsə Nazaret, hejo karde ğəzinə Şanbə ruji dəşe bə sinaqoq. Bo Mığəddəsə Nıvıştəyon handeyro Əv əşte bə səpo. 17 Bəy doşone Yeşayə peyğəmbəri kitob. Əy okardışe tumar, pəydo kardışe ə vırə ki, jıqo nıvıştə bıəbe əyo:

18 «Rəbbi Ruf Çımı səpeye,
Çumçıko Əy məsh kardışe Mı ki,
Şoyə Xəbə bırosnım bə fəğıron.
Vığandışe ki, elon bıkəm bə əsiron
ozodi doy,
Okəm kuyə çəşon,
Əzobkəşon vadəm bə ozodi,
19 Vığandışe ki, bəyon bıkəm Rəbbi
lutfi vaxti».

20 Qulil kardışe tumar, doşe əv bə xıdmətəvoni, nışte. Sinaqoqədə bıəkəson həmməy sərutışone Bəy ıştə nəzəron. 21 Əv dəmande deyəvon qəp jəy: «Imruj bə vırə rəsəy şımə məsə ın Mığəddəsə Nıvıştəy».

22 Həmməy bə tarifbin İsa, heyron bin Bəçəy omutə təlimi, votışone: «Yusifi Zoə ni bəqəm ım?» 23 İsa votışe bəvon: «Həlbəttə, şımə bəçımı yod bəvardeşon ın sıxanon: “Ha həkim, Bəştə Iştəni şifo bıdə!” “Iştı Kafernaumədə kardəyon barədə əmə məsəmone, Iştə vətənədən əvoni bıkə”». 24 Əve votışe: «Rosti voteydəm bəşmə: hiç qılə peyğəmbər ğəbul beydəni ıştə vətənədə. 25 İjənən həğiğəti voteydəm bəşmə: İlyasi vaxtədə osmoni se sor şəş manq bastə bıə mıddətədə yolə vəşyənibe zəmini dimədə, bəvədə İsrailədə çanədə vevə jen hestbe. 26 İlyas bəçəvon hiç qıləyni tono vığandə nıbe, əncəx Sidoni Sarepta şəhrədə bıə vevə jeni tono vığandə be. 27 Həmçinin Elişa peyğəmbəri vaxtədə veyə cuzaminon hestbin İsrailədə, intasi çəvon hiç qıləyni pok nıbe, ğərəyz Suriyəvıjə Neemani».

28 Sinaqoqədə bıəkəson həmməy ımi məsencən bə ğıyz omeyn. 29 Əştin səpo,

---

4:4 Ğanun. 8:3 **4:8** Ğanun. 6:13 **4:10** Zəb. 91:11 **4:11** Zəb. 91:12 **4:12** Ğanun. 6:16
4:18-19 Yeş. 61:1-3 **4:24** Yəh. 4:44 **4:25** 1Pod. 17:1 **4:26** 1Pod. 17:8-16 **4:27** 2Pod. 5:1-14

tojnişone İsa şəhro bə kəno, bardışone bə şəhri vırəbəvırə bıa bandi bəş ki, şodən çəyo. 30Əmma Əv dəvarde çəvon arəo, beşe şe.

İsa Kafernaumi sinaqoqədə cını tojneydə

(Mark 1:21-28)

31İsa oməy bə Qalileyə şəhr Kafernaum. Şanbə rujon təlim omuteydəbe bəvon. 32Hədəyon mandeydəbin Bəçəy təlimi, çumçıko Çəy sıxanonədə səlohiyət hestbe. 33İ kərə sinaqoqədə bə cını – mırdolə rufi mıbtəlo bıa qıləy odəm hestbe. Im odəm ozik oməy: 34«Ha Nazaretıjə İsa, dast bıkəş, çiçı piyeydə çəməku? Tı oməş ki, məhv bıkəy əməni? Az zıneydəm Tı kiş. Tı çe Xıdo Mığəddəsiş!» 35Əmma İsa ğədəğən kardışe bəy, votışe: «Tam bıjən, beşi çəvo!» Cını dəğandışe ə odəm sinaqoqi miyonədə, hiç qılə xətər nırosniyə beşe çəvo. 36Həmməy hədəyon mandin, dəmandin bə iyəndı vote: «Im çiçe jıqo? Əv de hakimiyəti iyən ğudrəti əmr kardeydə bə notəmizə rufon, əvonən beşeydən!» 37İsa barədə xəbə bı məholi har vırəy pevılo be.

İsa bə vey odəmi şifo doydə

(Mat. 8:14-17; Mark 1:29-34)

38İsa sinaqoqo beşe bəpeştə oməy bə Simoni kə, Simoni həsı bərk təblarzi qətəşbe, İsaku xahiş kardışone ki, bəy koməq bıkə. 39Əv nez oməy bə jeni, əmr kardışe bə təblarzi, əy vadoşe jen. Jen dərhol əşte, dəmande bəvon xıdmət karde.

40Həşi nışteədə har kəsi vardışe Çəy tono curbəcurə noxəşi qətəkəson həmməy. Əy dast noşe har kəsi səpe şifo doşe bəvon. 41Cınon «Tı Xıdo Zoəş!» zikkə jəy-jəy beşin çandə odəmonku. Əy esə boy, ğədəğən kardışe bəvon ımi vote, oxo əvon zıneydəbin ki, Əv Məsihe.

İsa co sinaqoqonədə vəz kardeydə

(Mark 1:35-39)

42Rujobədə İsa beşe, şe bə qıləy bekimsənə vırə. İzdihom nəvəy Boəy, oməyn nez bin Bəy, əvon dastpoçə bin ki, İsa tərq nıkə əvoni. 43Əmma Əy votışe bəvon: «Az Xıdo Podşoəti Şoyə Xəbə bə co şəhronən rosniyəninim, çumçıko Az bı səbəb vığandə bıəm». 44Jıqonə İsa çe Yəhudeyə sinaqoqonədə vəz kardeydəbe.

İminə şoqirdon

(Mat. 4:18-22; Mark 1:16-20)

5 İ ruj İsa qol Qinesari[a] kənoədə beədə izdihomi har tərəfo eqırd qətişe Əv ki, Xıdo kəlomi bıməsın. 2Əy vindışe dıqlə kulos mandə qoli kənoədə, moyəvonon beşəbin kuloso, molışkon şışteydəbin. 3Əv penışte bəçəvon qıləyni – bə Simoni kulos, əjo kardışe çəyku ki, japəku tikəy bənav bışəmon, Iştən nışte kulosədə, dəmande cəmati bo omute.

4Keynə ki, İsa sə kardışe ışta təlim, votışe bə Simoni: «Kulosi bıbə bə nığıli, ışta molışkon şodən bə qol bo moy qəte». 5Simoni cəvobədə votışe Bəy: «Ustod! Əmə şəvi dırozi zəhmətmon kəşəy, əmma qəte nıznəmone hiçiy, intasi Deştı sıxani molışkon şobədom bə qol». 6Imi kardeədə xəyləki moy qətişone, hətto moy qoniku molışkon besiyeydəbin. 7İşorə kardışone co kulosədə bıa bəştə həmron ki, bəvon bə koməq bon. Əvon oməyn, kuloson dıynənən anə pur kardışone ki, əvon dəmandin bo ğərğ be. 8Imi vində Simon Peter dəzıno

---

a 5:1 Qol Qinesar – co nomış Qalileyə dıyo.
4:32 Mat. 7:28-29 **5:1-3** Mat. 13:1-2; Mark 3:9-10; 4:1 **5:5** Yəh. 21:3 **5:6** Yəh. 21:6

oməy İsa vədə, votışe: «Diyəro bıbi çımıku, ya Rəbb! Az qıləy qınokorə odəmim!» 9Əv ıştən iyən deəy bə ico bıə odəmon həmməy ıştə qətə moy veyətiku hədəyon mandəbin. 10Həmçinin Simoni xanbozon bıə çe Zavday zoon Yağub iyən Yəhyan hədəyon mandəbin. İsa votışe bə Simoni: «Mətars, çımibəçəton moy əvəzi odəmon bəqəteş». 11Əvon bekardışone kuloson bə japə, şodoşone harçi, şin İsa dumo.

İsa şifo doydə bə cuzamini

(Mat. 8:1-4; Mark 1:40-45)

12Jıqo be ki, İsa qıləy şəhrədəbe, həmə andomış cuzami dılədə bıə qıləy odəmi vindışe İsa, zəvbədim qıniye Çəy poədə, lovə karde-karde votışe: «Ya Rəbb! Əqər bıpiyo, pok karde bəzıneş mını». 13İsa dıroz kardışe ıştə dast, pexəviyəy bəy, votışe: «Piyeydəme, pok bıbi!» Dərhol çəy cuzam ni be. 14Əy asbardışe bəy ki, bı barədə bə hiçki nıvotı iyən votışe, bışu nişo bıdə ıştəni bə kahini, pok beyro, bə Musa hamyəy mıvofiğ ğırbon obırnı, bıdə bo har kəsi şəhodət bıbu. 15Əmma İsa barədə xəbon həniyən vey pevılo beydəbin, izdihom har tərəfo ehuriyəydəbe Çəy tono ki, quş bıdən Bəy iyən şifo bıstənın noxəşiyonku. 16İsa esə boy şeydəbe bə daşt, bo dıvo karde.

İsa qınon baxşeydə iyən şifo doydə

(Mat. 9:1-8; Mark 2:1-12)

17Ruji İsa təlim omuteydəbe. Çe Qalileyə iyən Yəhudeyə har diyo, həmən Yerusəlimo omə, Bəy quş doəkəson arədə fəriseyon iyən Tovrati mıəllimon nıştəbin. Rəbbi ğudrət şifo doyro de İsabe.

18Bı vaxt kali odəmon vardışone yonqoədə bıə, iflicə odəm, dastpoçə bin ki, əy biyən, bınən İsa vədə. 19İzdihomi qorə nıznəşone çoknə bıkən, peşin bə kəy kum, oçınişone kamişə vırə, çəvırəo eğandışone əv yonqo dılədə bə kəy miyonə, noşone İsa navədə. 20Əy vindışe çəvon imon, votışe: «Çımı boə, baxşə bin ıştı qınon». 21Ruhani mıəllimon iyən fəriseyon dəmandin jıqo fikir karde, votışone: «Kufr kardə ım odəm kiye? Ki baxşe bəzıne odəmi qınon, ğərəyz Xıdo?» 22İsa zınəşe çəvon fikron, votışe bəvon: «Boçi jəqo şıneydəşon ıştə dılədə? 23Kon sıxani vote hostone? "Ştı qınon baxşə beydən" votey, yaanki "Bəşt, bıpo!" 24Əmma şımə bızınən ki, Bəşəri Zoə səlohiyət heste zəmini dimisə qınon bıbaxşı», çəyo votışe bə iflici: «Bətı voteydəm bəşt, peqət ıştə lef-sənqo bışi bəştə kə!» 25Ə odəm dərhol həmməy vədə əşte səpo, peqətışe ıştə lef-sənqo, bə Xıdo şukur karde-karde şe bəştə kə. 26Cəmat həmməy hədəyon mandin, şukur kardışone bə Xıdo iyən tarsi dılədə votışone: «Imruj mecuzəynə koon vindımone!»

Levi umjən beydə bə şoqirdon

(Mat. 9:9-13; Mark 2:13-17)

27Çəy bəpeştə İsa beşe, vindışe Levi nomədə qıləy doyənəqırdəəkə şəxs nıştə doyənə qırdə kardə vırədə, votışe bəy: «Boy Çımı dumo». 28Əv əşte şodoşe harçi, şe Çəy dumo.

29Levi Boəy yolə ğonəğəti doşe ıştə kədə, çandə kəs doyənəqırdəəkon iyən co kəsonən əyobin. 30Fəriseyon iyən ruhani mıəllimon noqırəyəti karde-karde votışone Bəçəy şoqirdon: «Boçi şımə de doyənəqırdəəkon iyən qınokoron bə ico hardeydəşon-peşomeydəşon?» 31İsa, esə boy, jıqo cəvob doşe bəvon: «Noxəşinon ehtiyoc hestışone bə həkimi, xəşəconə odəmon ne. 32Az qınokoron bə tobə dəvət kardeyro oməm, salehon ne».

5:14 Lev. 14:1-32 **5:30** Lukə 15:1-2

Rujə barədə pars

(Mat. 9:14-17; Mark 2:18-22)

33 Bəvədə əvon votışone bə İsa: «Çe Yəhya şoqirdon rə-rə rujə qəteydən iyən dıvo kardeydən, fəriseyon şoqirdonən həmçinin, əmma Iştıkiyon hardeydən iyən peşomeydən». 34 Əy votışe bəvon: «Tojəbəqi tono qırdə bıə ğonəğon məcbur karde bəzıneşon ki, əvon rujə bıqətın? 35 İntasi rujon bomen ki, tojəbəq bardə bəbe, bəvədə əvon rujə bəqəten».

36 Çəy bəpeştə Əy qıləyən məsəl kəşəşe boəvon: «Hiçki tojə oləti dırneydəni, çəvo pinə noydəni bə kanə oləti, çumçıko jəqo bıbo, bəvədə tojə olətən bədırye, tojə oləti pinən danıbome bə kanə oləti. 37 Hiçki tojə şərovi bə kanə xımbə ekardeydəni, oxo tojə şərov bebəsındıne kanə xımbə, ru bəbe şərov, xımbən vəci bəqıne. 38 Tojə şərovi bə tojə xımbə ekarde lozime. 39 Həmçinin kanə şərov peşomə hiç kəsi əpinişe tojə şərov, əv bəvote: “Kanə şərov həniyən çoke”».

Şanbə ruji barədə təlim

(Mat. 12:1-8; Mark 2:23-28)

6 Qıləy Şanbə ruji, İsa dəvardeydəbe çe qıləy qandıməhiyo, Çəy şoqirdon çınişone huşon iyən ıştə dasti dılədə eqılvoneydəbin, hardeydəbin. 2 Kali fəriseyon votışone bəvon: «Boçi şımə ə koy kardeydəşon ki, əy Şanbə ruji əbını karde?» 3 İsa votışe cəvobədə: «Şımə handəonni bəs Davudi iyən deəy bıəkəson vəşi qəteədə çiç kardışone? 4 Əv dəşe bə Xıdo kə, peqətışe sıvoy kahinon bə hiçki harde icozə nıbə təğdisə nunon, hardışe, həmən doşe bə deəy bıəkəson». 5 Çəyo İsa votışe bəvon: «Bəşəri Zoə Şanbə ruji Soybe».

İsa Şanbə ruji şifo doşe bə noxəşini

(Mat. 12:9-14; Mark 3:1-6)

6 Co qıləy Şanbə ruji İsa ijən dəşe bə sinaqoq iyən əyo təlim omuteydəbe. Əyo qıləy merd hestbe, çəy rostə dast hışk bıəbe. 7 Ruhani mıəllimon iyən fəriseyon çəş noydəbin Bəy ki, bunəmon Əv Şanbə ruji şifo bədo, ya ne. Demiyən əvon bo manə nəveydəbin ki, Əy ittıhom bıkən. 8 Əmma İsa zınəşe ki, əvon çiç şıneydən, votışe bə dastış hışk bıə merdi: «Bəşt, bımand miyonədə!» Əvən əşte mande miyonədə. 9 Peşo İsa votışe bəvon: «Az parseydəm şıməku, bo çiçi icozə heste, Şanbə ruji çoki, yaanki bevəci karde, çikisə coni peroxniye, yaanki məhv karde?» 10 Əy diyə kardışe bəvon, votışe bə odəmi: «Dıroz bıkə ıştə dasti!» Əy jəqoən kardışe, çəy dast xəş be. 11 Əvon bərk ğəzəbin bin, iyəndı arədə no-peqət kardışone ki, həni çiç karde bəzınen de İsa.

Donzə şoqirdi səçın karde

(Mat. 10:1-4; Mark 3:13-19)

12 Həmon rujon qıləyədə İsa rost be bə band bo dıvo karde, tosə maştə bə Xıdo dıvo kardışe. 13 Ruj obeədə sədo kardışe Iştə şoqirdon, çəvono donzə kəsi səçın kardışe, bəvon həvari nom doşe. 14 Bə Simoni nom doşe Peter, çəy boə Andrey, Yağub, Yəhya, Filip, Bartalmay, 15 Mattə iyən Tomas, Halfay zoə Yağub, iyən Zilot votə bıə Simon, 16 Yağubi zoə Yəhudə iyən Yəhudə İskaryot kom qılə ki peşo xəyonətkor be.

Çe İsa ğudrət

(Mat. 4:24-25; Mark 3:7-12)

17 İsa deyəvon bə ico eşəy saru, Əv mande qıləy paniyədə. Əyo xəyləki şoqird qırdə bıəbe iyən Yəhudeyə har vırəyo iyən

---

6:1 Ğanun. 23:25 **6:3-4** 1Şəm. 21:1-6 **6:4** Lev. 24:9

Yerusəlimo, dıyokəno Tiro iyən Sidono
omə vey odəm. 18 Əvon oməbin ki, quş
bıdən Bəy iyən perəxın ıştə noxəşiyonku.
Notəmizə rufonku əzob kəşəkəsonən xəş
bin. 19 İzdihom həmməy piyeydəşbe pexə-
viyın Bəy, çumçıko Çəyku omə ğıvvə xəşi
doydəbe bə həmməy.

Çe İsa Bandisə vəz

(Mat. 5:1-12)

20 İsa Bəştə şoqirdon nəzər səğandeədə
votışe:

«Çı baxtəvərişon, ha kosibon!
Çumçıko Xıdo Podşoəti şıməne.
21 Çı baxtəvərişon, ha esə vəşyəni
kəşəkəson!
Çumçıko si bəbeşon.
Çı baxtəvərişon esə bəməkəson!
Çumçıko bəsıreşon.
22 Çı baxtəvərişon şımə, odəmon bə
Bəşəri Zoə qorə bəşmə nifrət
kardeədə,
şıməni tojneədə, təhğir kardeədə
şımə nomi bədnom kardeədə!
23 Şo bıbən həmon ruji, şoyvoku
pevaştən-eqınən, çumçıko
osmononədə yole şımə mıkofot.
Oxo çəvon pıəonən jıqo rəftor
kardəşonbe de peyğəmbəron.
24 Bərəks, vay bəşmə holi, ha ərbobon!
Çumçıko şımə həni fəxə qınıyəşon.
25 Vay bəşmə holi, ha esət si
bıəkəson!
Çumçıko vəşyəni bəkəşeşon.
Vay bəşmə holi, ha esət sırəkəson!
Çumçıko ğəm-kədəri dılədə
bəbəmeşon!
26 Vay bəşmə holi bəvədə bəbe ki, odəmon
həmməy şımə çoki bəvoten! Çumçıko
çəvon pıəonən jıqo rəftor kardəşonbe de
duyəvojə peyğəmbəron.

Iştə deşmenon bıpiyənən

(Mat. 5:38-48)

27 Əmma voteydəm bəşmə, ha Mını mə-
səkəson: bıpiyənən ıştə deşmenon, çoki
bıkən bəşmə nifrət kardəkəson, 28 xəy-dıvo
bıdən bəşmə lənət kardəkəson, bəşmə xoto
qınıyəkəsonro dıvo bıkən.
29 Bəştı qıləy dimi silli jəyədə ə qıləy-
niyən bıqordın bo jəy, qirəm ıştı əbo ıştı
dasto bıstənın, ıştə şəyən bıdə bə xonəxo.
30 Bıdə bə ıştıku piyəkəsi piyə çiy, bə pe-
şo məpi ıştı moli bardəkəsiku əy. 31 Şımə
piyeydəone insonon deşmə çoknə rəftor
bıkən, şımənən jəqo rəftor bıkən deyəvon.
32 Qirəm şımə piyeydonbu şıməni piyə-
kəson, kon mıkofoton bəbe? Hətto qınо-
koronən piyeydəşone əvoni piyəkəson.
33 Ehanə şımə xəymandəti kardeydəşonbo
əncəx bəşmə xəymandəti kardəkəson, ım
çı mıkofot bəva boşmə? Hətto qınokoro-
nən jəqo kardeydən. 34 Həmən qirəm şımə
ğarz doydəşonbu əncəx bə şəxson ki, um-
dəvoşon ki, əy bəsteşon bə peşo, şımə çı
mıkofoton bəbe? Hətto qınokoronən bə
qınokoron ğarz doydən ki, anən bə peşo
bıstənın. 35 Əmma şımə bıpiyən ıştə deş-
menon, xəymandəti bıkən iyən ğarz bıdən
bəvon, hiçi çəş məkən çımon əvəzi. Bəvədə
şıməni yolə mıkofot çəş kardeydə: şımə
Xıdovandi-Aləmi zoə bəbeşon, çumçıko
Əv xəymande bə nunkuyonən, bədxoə
odəmonən. 36 Mərhəmətin bıbən çoknə
mərhəmətine şımə osmononədə bıə Pıə.

Mıhokimə məkənən

(Mat. 7:1-5)

37 Mıhokimə məkən ki, şıməniən mıho-
kimə nıkən. İttıhom məkən ki, şıməniən
ittıhom nıkən. Bıbaxşən, şıməniyən bəbax-
şen. 38 Bıdən, bəşmənən doə bəbe, bol-boli,

6:22 1Pet. 4:14 **6:23** 2Saln. 36:16; Həv. 7:52-53 **6:31** Mat. 7:12

vənqonə-vənqonə ebəme bəşmə sə, çumçıko çoknə şımə bıpamyon, boşmənən jəqo bəpamyen».

39İsa qıləy məsəl kəşəşe boəvon: «Kuyə odəm bələdəvon be bəzıne bə kuyə odəmi? Bəqəm çəvon har dıkəsi bə xandəx enıbəqınen? 40Şoqird baş ni ıştə mıəllimisə, əmma təkmil kardə bıə har şoqird bənə ıştə mıəllimi be bəzıne. 41Boçi tı ıştə boə çəşədə bıə puşi vindeydəş, əmma ıştə çəşədə bıə buruzi vindeydəniş? 42Yaanki ıştı çəşədə buruz be-be çoknə vote bəzıneş bəştə boə: "Çımı boə! Bıdə az bekəm ıştı çəşo puşi". Ha dıdimə odəm! Sıftə ıştə çəşo buruzi bekə, bəvədə bəvindeş, boə çəşo çoknə puşi bekarde bəbe.

Doy vardə bəhrə

(Mat. 7:15-20; 12:33-35)

43Oxo çokə do bevəcə mivə əvəni, həmçinin bevəcə doən çokə mivə əvəni. 44Çumçıko har qılə do deçəy mivə zıne beydə! Teğə rəsəyo inci çıniye əbıni, bırə kuloən anqı çıniye əbıni. 45Xəymandə odəm ıştə dıli xəyə xəzinəo bekardeydə xəy, şərə odəm, esə boy, ıştə dıli şərə xəzinəo bekardeydə şər. Çumçıko dıl de çiçi pur bıbo, qəv bəvote əy.

Ağılmandə bənno iyən beağılə bənno

(Mat. 7:21,24-27)

46Şımə boçi Mını "ya Rəbb, ya Rəbb" sədo kardeydəşon, əmma Bəçımı votə çiyon əməl kardeydənişon? 47Bəşmə bıvotım bəki oxşeydə Çımı tono omə, Bəçımı sıxanon quş doə iyən bəvon əməl kardəkəs? 48Əv oxşeydə bə odəmi ki, nığılə kəriyə kandeydə, kəy bınəçə noydə tavi səpe. Ovbarz bo, ovəyz eqətoən kəy, rıjniye nıbəzıne əy, çumçıko kə ğoym dutə bıə. 49Əmma Bəçımı sıxani quş doə, əməl nıkardə odəm oxşeydə bə odəmi ki, kəriyə nınoə zəminisə kə ejəşe, ovəyz oməy kə dərhol rıjiyəy, qıləy yolə mısibət be kəy rıjiye».

Sərsa imon

(Mat. 8:5-13)

7 İsa de xəlğı ıştə həmmə təlimi sə karde bəpeştə dəşe bə Kafernaum. 2Əyo qıləy Romə sərsa hestbe. Çəy vey dəqər doə nokə noxəş qınıyəbe, marde holədəbe. 3Im sərsa İsa həxədə məseədə vığandışe Yəhudiyon kali sipirişon Çəy tono ki, Əv bo bə nokə xəşi bıdə. 4Sipirişon omeyn İsa tono, dılısıxto lovə kardışone Bəy iyən jıqo votışone: «Im odəm Bəştı koməqi loyiğe. 5Əy piyeydəşe çəmə xəlğ iyən boəmə doəşe sinaqoq dute». 6İsa şe deyəvon. Əv həni nez bıəbe bəçəy kəy, bı dəmədə sərsa vığandışe Bəçəy nav ıştə duston ki, bırosnın Bəy: «Rəbb, Bəştə əzyət mədə, az loyiğ nim ki, Tı bəçımı kə dəşi. 7Əve hiç ıştənım loyiğ nıznəy bom Ištı tono. Tı əncəx qıləy sıxan bıvot, çımı nokə xəş bəbe. 8Oxo az ıştənən bə əmri tabe bıə odəmim, çımı tabeyətiyədən sərbozon hestin. Az voteydəm bəçəvon qıləyni: "Bışi!", əv şeydə, bə co qıləyni "İyo boy!", əvən omeydə. Bəştə ğuli voteydəm: "Bıkə ımi!", əvən kardeydə». 9İsa ımi məseədə bərk çoçin be bəy, oqarde Bəştə dumo omə izdihomi votışe: «Bəşmə voteydəm, Az vindəmni hiç İsrailədə jıqo zumandə imon». 10Vığandə bıə odəmon bə kə oqardeədə vindışone nokə xəş bıə.

Vevə jeni zoə bəyji bey

11Ənəhoy dənıvarde İsa şe bə Nain nomədə şəhr, İsa şoqirdon iyən izdihom Deəybe. 12Əv bə şəhri dərvozə nez omeədə qıləy vevə jeni iqləliyə zoə mafə çəyo bekardeydəbin. Deəy bə ivırə şəhro yolə izdihom

6:39 Mat. 15:14 **6:40** Mat. 10:24-25; Yəh. 13:16; 15:20

beşeydəbe. 13Rəbb ə jeni vindencən bəboliş
oməy bəy. «Məbəm!» votışe bəy. 14Çəyo
Əv nez oməy, deştə dasti pexəviyəy bə
mafə. Mafə bardəkəson mandin, İsa votışe:
«Ha cıvonə zoə, bətı voteydəm: “Bəşt”!»
15Mardə bəyji be, nışte, dəmande bo qəp
jəy. İsa doşe əv bəçəy moə. 16Həmməy bə
tars dəşin, əvon dəmandin bə Xıdo bo izzət
doy iyən votışone: «Qıləy yolə peyğəm-
bər beşe çəmə arəo!», «Xıdo Bəştə xəlği
koməq omə!» 17İsa həxədə xəbon pevılo
bin bə cəmi Yəhudeyə iyən çəy qırdokəno
bıə viloyəton.

Vəftizəvon Yəhya pars iyən çe İsa cəvob

(Mat. 11:2-19)

18Yəhya şoqirdonən ın vağeon həmməy
barədə xəbə doşone bəy. Bəvədə Yəhya
sədo kardışe çəvonədə dı kəs, 19vığandışe
əvon Rəbbi tono ki, bıparsın Çəyku: «Omə-
nin bıakəs Tınış, ya co kəsi çəş bıkəmon?»
20Əvon oməyn İsa tono, votışone: «Vəftiz-
əvon Yəhya vığandışe əmə Iştı tono ki,
bıparsəmon: “Omənin bıakəs Tınış, ya co
kəsi çəş bıkəmon?”» 21Həmonə vaxti İsa bə
noxəşiyon, ozo-bəlon şifo doşe iyən bədə
rufonku çandə odəmi peroxnişe, kuyə çə-
şon okardışe. 22Əy jıqo cəvob doşe bə omə-
kəson: «Bışən bıvotən bə Yəhya ıştə vində
iyən məsə çiyon barədə: kuyon vindeydən,
şılon pıyeydən, cuzaminon pok beydən,
koron məseydən, mardon bəyji beydən, bə
kosibon Şoyə Xəbə doə beydə. 23Baxtəvəre
ə odəm ki, şək vardeydəni Bəmı!»

Vəftizəvon Yəhya barədə çe İsa şəhodəton

24Yəhya daynon şe bəpeştə İsa dəmande
Yəhya barədə bo xəlği qəp jəy: «Bə çiçi
diyə kardeyro şəbişon bə daşt? Bə vavazi
oşandə bənə leynə bıə odəmi? 25Bəvə-
də bəs bə çiçi diyə karde şəbişon? Bə
dəbdəbəynə olət tankardə odəmi? Ne, ə
odəm ki dəbdəbəynə olət tankardeydə,
tənxo dılədə jimon kardeydə, əv podşo
sərayədə beydə. 26Jəqobu, bəvədə bəs bə
çiçi diyə karde şəbişon? Bə peyğəmbəri?
Bəle, bəşmə voteydəm, peyğəmbərisən
baş bıa bə i kəsi. 27Im ə odəme ki, çəy
barədə nıvıştə bıə:

“Imha, Az vığandeydəm Iştı navədə
Iştə daynə,
Əv hozı bəkarde Iştı navədə Iştı roy”.

28Voteydəm bəşmə, keynəsə zəmini dimisə
bə dınyo oməkəson həmməy dılədə Yəhya-
sə başə odəm ni. İntasi Xıdo Podşoətiədə
lap ruki başe çəysə».

29De Yəhya vəftizi vəftiz kardə bıa həm-
mə xəlğ iyən hətto doyənəqırdəəkonən ımi
məsencən, təsdığ kardışone Xıdo bərhəxe.
30Əmma fəriseyon iyən Tovrati mıəllimon
esə boy, ğəbul nıkardışone çe Xıdo irodə,
imtino kardışone Yəhya tərəfo vəftiz beyku.

31İsa dəvom kardışe bəştə sıxani: «Bəki
oxşəş bıkəm ım nəsıli odəmon? Bəki ox-
şeydən əvon? 32Əvon oxşeydən bə hırdənon
ki, nışteydən məydonədə, zikkə jəydən
bə iyəndı:

“Əmə jəmone boşmə haftband,
Şımə isə bə raxs enışişon.
Əmə handımone boşmə mərsiyə,
Şımə isə sinə nıjənone”.

33Imha, Vəftizəvon Yəhya oməy, nə nun
hardeydə, nəən şərov peşomeydə, şımə
voteydəşon: “Cını qətə əv”. 34Bəşəri Zoə
oməy hardeydə-peşomeydə iyən şımə vo-
teydəşon: “Diyə bıkən bı ləvəynə iyən
sərxoşə odəmi! De doyənəqırdəəkon iyən
de co qınokoron dust be!” 35Əmma hıkmət,
əy ğəbul kardəkəson həmməy tərəfo təsdığ
kardə beydə».

7:22 Yeş. 35:5-6; 61:1-3 **7:27** Məl. 3:1 **7:29-30** Mat. 21:32; Lukə 3:12

İsa qınokorə jeni baxşeydə

36 Fəriseyon qıləyni dəvət kardışe İsa bo
harde. İsa oməy bə fərisey kə, dəvarde
nışte surfə kəno. 37 Imha, şəhrədə bənə
qınokori məşhur bıə qıləy jen, zıneədə ki, İsa fərisey kədə xorək hardeydə,
vardışe əyo qıləy de xoşbuyə ruyəni
purə mərmərə sərınc. 38 Jen mande İsa
lınqon tono, bəme-bəme dəmande çəşə
arson ru karde Çəy lınqonsə. Əv dəmande mole deştə muyon Çəy lınqon,
maçə kardışe Bəçəy lınqon iyən dəsuşe
xoşbuyə ruyən.

39 İsa bəştə kə dəvət kardə fərisey ımi
vindeədə votışe ıştən-bəştə: «Əqər ım inson peyğəmbər bəbəy, əzni ki, Bəy pexəviyəkəs kiye iyən çoknə jene, oxo ım jen
qınokore». 40 İsa jıqo ovardışe bəy: «Simon,
az piyeydəme jıçiy bıvotım bətı». Əyən
votışe: «Bıvot, Ustod».

41 İsa dəmande qəp jəy: «Dıkəsi ğarz
hestbe bə qıləy sələm doəkəsi. İ kəsi pencsa, ə qıləyni isə penco dinar.
42 Çəvon nıbeşone bo ğarzi oqırdıniye
hiçiy, sələm doəkəsi baxşəşe dıyninən.
Esə çımonədə kom qılə vey bəpiyeşe
əv?» 43 Simoni cəvob doşe: «Şıneydəm,
ə odəm ki bəy vey baxşə be». İsa votışe
bəy: «Tı rostə cəvobı doy». 44 Peşo İsa
odyəsəy bə jeni tərəf, votışe bə Simoni: «Tı vindeydəş ım jeni? Az oməym
bəştı kə, tı hiç ov nıdoy Bəmı bo Çımı
lınqon şıştey. Im jen esə boy dəxısnişe
deştə çəşi arsi Çımı lınqon iyən moləşe deştə muyon. 45 Tı maçə nıjəy Bəmı,
ım jen esə boy bə kə dəşə vaxtiku Bəçımı lınqon maçə jəydə. 46 Tı bəçımı
səy zeytunə ruyən dənısuyey. Əy isə
Bəçımı lınqon xoşbuyə ruyən dəsuşe.
47 Bı səbəb voteydəm bətı: çəy vey bıə
qınon baxşə bin, əve vey piyeydəşe.
Bə ə odəmi ki, kam baxşə beydə, əy
kamən piyeydəşe».

48 Çəyo İsa votışe bə jeni: «Ştı qınon
baxşə bin». 49 Əmma surfə kəno bıəkəson
ıştə arədə votışone: «Əv kiye ki, hətto
qınon baxşeydə?» 50 İsa esə boy votışe
bə jeni: «Ştı imoni peroxnişe tı, de sulhi bışi».

İsa dumo şə jenon

8 Çımi bəpeştə İsa şəhrbəşəhr, dibədi
nəveydəbe, Xıdo Podşoəti həxədə
Şoyə Xəbə bəyon kardeydəbe. Donzə
şoqird Deəybe, 2 həmçinin Çəy bədə
rufonku iyən noxəşiyonku xəş kardə
kali jenon: Məcdəlıj votə bıə Məryəm
komqılə ki, İsa çəy dılətono bekardəşbe haft qılə cın, 3 Hirodi kəy idorəəkə
bıə Xuza jen Yohannə, Susannə iyən
çandə co kəson. Im jenon deştə əmloki
koməq kardeydəbin bə İsa iyən Bəçəy
şoqirdon.

Tumpeşandi iyən tumon barədə məsəl

(Mat. 13:1-23; Mark 4:1-20)

4 Yolə izdihom bə ivırə qırdə beədə,
odəmon har şəhro İsa tono omeədə Əy
qəp jəşe boəvon ın məsəl: 5 «Tumpeşand
beşe bə məzə bo tum doyro. Əv tumon
peşandeədə çəvon kali qılon eməyn bə
roəkəno, mandin lınq-po jiyədə iyən osmoni pərəndon tıknişone əvon. 6 Kali tumon eməyn bə sığcoə zəmin, tişi jencə
nəm nıbeyro hışk bin. 7 Kali qılon eqınin
bə bıron dılə, bə ivırə perəsəyn. Bıron
tosnişone əvon. 8 Kali qılonən eməyn bə
lonəynə zəmin. Əvon perəsəyn, sa kərə
vey bəhrə doşone». In məsəli vote bəpeştə, İsa nido kardışe: «Çiki hestişe quş bo
məse, bıdə bıməsı!»

7:37-38 Mat. 26:6-7; Mark 14:3; Yəh. 12:3 **8:2-3** Mat. 27:55-56; Mark 15:40-41; Lukə 23:49

İsa tumpeşandi iyən tumon barədə məsəli izoh kardeydə

9Şoqirdon parsəyn İsaku: «Çiçe çı məsəli məno?» 10Əy cəvob doşe: «Bəşmə doə bıa zıney çe Xıdo Podşoəti sıron, əmma bə əmandəyon harçi de məsəlon votə beydə, jıqo ki

“Əvon, diyə karde-karde nıvindın,
Məse-məse sənırəsın”. [a]

11Çı məsəli məno ıme: tum Xıdo kəlome. 12Bə roy kəno emə tumon kəlomi məsəkəsonin, əmma çəyo iblis omeydə, kəlomi çəvon dılono dızdeydə ki, əvon bovə nıkən iyən xılos nıbun. 13Bə sığco emə tumon isə kəlomi məseədə de şoyvo ğəbul kardəkəsonin. Əmma çəvon rişə nişone, əvon mıdd4əti bovə kardeydən, dəvinə vaxt omeədə imono qıneydən. 14Bə bıron arə emə tumon isə kəlomi məsə ə odəmonin ki, şe-şe rujqori ğəyğuyon, tənxo iyən dınyo ləzəton etosneydən əvoni, əve tum bəhrə doydəni. 15Bə lonəynə zəmin emə tumon isə ə odəmonin ki, kəlomi məseydən ıştə xəymandə iyən pokə dılədə nığo doydən, əvon de səbri bəhrə doydən.

Çoy barədə məsəl

(Mark 4:21-25)

16Hiç kəs çoy voşniye bəpeştə çəy səpey de ğabi edoydəni, yaanki yonqo jiyədə noydəni, bərəks, əy bınəmi səpe noydə ki, bıdə dəşəkəson ruşnə bıvindın. 17Ni jəqo qıləy sır ki, oşko nıbu, ni jəqo qıləy niyoniyə çiy ki, məlum nıbu, bə har kəsi bəlli nıbu. 18Mılxəs, sərhisob bıbən ki, çoknə məseydəşon. Jıqoən, çiki hestışebu, həniyən doə bəbe bəy, əmma çiki nişebu, çəy dasto sə bəbe ə çiyən ki, əv jıqo zıneydəbe çəye».

Çe İsa moə iyən boon

(Mat. 12:46-50; Mark 3:31-35)

19İsa moə iyən boon oməyn Çəy tono, əmma izdihomi səbəbo nez ome nıznəyn Bəy. 20Xəbə doşone bə İsa: «Ištı moə iyən boon mandən bentonədə, Tını vinde piyeydəşone». 21Əmma İsa cəvob doşe bəvon: «Çımı moə iyən boon ə şəxsonin ki, Xıdo sıxani məseydən iyən bə vırə rosneydən».

İsa həmuş kardeydə kuloki

(Mat. 8:23-27; Mark 4:36-41)

22Ruji İsa deştə şoqirdon penıştin bə kulos, İsa votışe bəvon: «Boən ovaştəmon qoli bə tərəf». Əvon dəro qınin. 23Kulos şe-şe hani bardışe İsa. İberdəmədə qolədə kulok rost be, kulos dəmande de ovi bo pur be, əvon mandin xəto jiyədə. 24Şoqirdon nez oməyn, pekardışone İsa, votışone: «Ustod, Ustod, əmə məhv beydəmon!» İsa əşte ğədəğən kardışe bə vavazi iyən tələtuminə dalğon. Əvon həmuş bin, qol aşiş be. 25Əy votışe bə şoqirdon: «Kıve şımə imon?» Əvon esə boy tarsi iyən təəccubi dılədə parsəyn iyəndıku: «Im Odəm kiye ki, hətto bə vavazon iyən ovi əmr kardeydə, əvonən Bəy tabe beydən?»

Cını qətə odəm xəş kardə beydə

(Mat. 8:28-34; Mark 5:1-17)

26Əvon oməyn Qalileyə vədə bıa bə Qerasıjon məmləkət. 27Keynə İsa beşe bə japə, şəhro omə cını qətə qıləy odəm beşe Bəçəy nav. Əv vey vaxtbe qucili nəveydəbe, kədə ne, ğəbon bıa məğaronədə jiyeydəbe. 28Əv, İsa vindencən dəqıniye Bəçəy po, dəmande vanqipuri bo zikkə jəy: «İsa, ha Xıdovandi-Aləmi Zoə, Tı çımıku çiçı

---

a Diyəkə Yeşayə 6:9
8:9-10 Yeş. 6:9-10; Həv. 28:26-27 **8:16** Mat. 5:15; Lukə 11:33 **8:17** Mat. 10:26; Lukə 12:2
8:18 Mat. 25:29; Lukə 19:26

piyeydə? Bəlovəm Bətı, bəmı əzob mədə!» 29Əve əy jıqo votışe ki, çumçıko İsa əmr kardəşbe bə mırdolə rufi, beşu çı odəmo. Vey vaxtbe cını qətəşbe ım odəm. Bı səbəb əy nığo doyro zincir jəydəbin bəçəy dastpoçə, əv isə pesındıneydəbe zinciron, cını təsiri jiyədə viteydəbe bə biyobonon. 30İsa parsəy çəyku: «Iştı nom çiçe?». Əy cəvob doşe: «Nomım Ləşğəre», çumçıko veyə cın dəşəbe bəy. 31Əvon lovə kardışone bə İsa ki, Əv enığandı əvoni bə bınnıbə nığıli.

32Əyo qıləy yolə xuqə şılx bandədə çardeydəbe. Cınon əjo kardışone İsaku ki, icozə bıdə bəvon, dəşun bə xuqon. İsa icozə doşe. 33Cınon çə odəmo beşin iyən dəşin bə xuqon. Şılxi xuqon həmməyəvo partəğə doşone ıştəni rıji kənoku bə qol, təsəyn əyo.

34Imi vində xuqəvonon vitin, pevılo kardışone ın xəbə şəhrədə iyən çəy qırdokənoədə. 35Odəmon oməyn ki, bıvindın çiç bıə. Bə İsa nez omeədə əvon vindışone ki, cınon bekardə bıə odəm olətbətan iyən ağılmand-ağılmandi nıştə İsa poədə, əvon bə tars dəşin. 36Bı vağeə şoyd bıəkəson qəp jəşone bo odəmon ki, cını qətə odəmi çoknə şifo səşe. 37Bəvədə Qerasini əroziyədə səbəso bıə xəlği lovə-mınnət kardışone bə İsa ki, Əv tərq bıkə çəvon məholi, çumçıko bərk tarsəbin. İsa penışte bə kulos ki, oqardı bə dumo. 38Cın bekardə bıə odəmi xahiş kardışe ki, əyən peqətı Deştə, əmma İsa rozi nıbe, votışe: 39«Oqard bəştə kə, bıvot, Xıdo botı çiçonış karde». Əv beşe şe bo həmmə şəhri qəp bıjənı ki, İsa çiçon kardəşe boəy.

Kinə bəyji bey iyən jeni şifo səy

(Mat. 9:18-26; Mark 5:22-43)

40İsa bə dumo oqardeədə izdihom beşe Bəçəy pişvoz, çumçıko əvon həmməy Əy bə çəşbin. 41Imeha, Yəhudiyon sinaqoqi rəis bıə Yair nomədə qıləy merd oməy, dəqıniye Bəçəy po, lovə kardışe ki, İsa bo bəçəy kə. 42Çəy donzə sinədə bıə iqləliyə kinə con doydəbe. İsa əyo şeyədə izdihom Əy dəbırcıneydəbe.

43Donzə sor xunşeku əzob kəşə qıləy jen hestbe əyo. Əy xarc kardəşbe ıştə həmə hestı-ni bə həkimon, əmma hiçki çarə karde zınəşnıbe bəçəy dardi. 44Əv dumotono nez oməy bə İsa, pexəviyəy Bəçəy oləti poçə, xunşe əlbəhol omande. 45İsa parsəy: «Ki pexəviyəy Bəmı?» Həmməy bə həşə jəşe, əve Peteri votışe: «Ustod, izdihomi eqırd qətəşe Tı, har tərəfo pexəviyeydən Bətı». 46Əmma İsa votışe: «Kiysə pexəviyəy Bəmı. Az hiss kardıme ki, Çımıku ğıvvə beşe». 47Jeni vindışe ki, niyo karde əzını, nez oməy, larze-larze dəqıniye Bəçəy po. Əy xəlği vədə votışe ki, boçi əv pexəviyə bə İsa iyən çoknə əlbəhol xəş be. 48Bəvədə İsa votışe bəy: «Kinəma, ıştı imoni peroxnişe tı. De sulhi bışi!»

49İsa hələ bə qəpbe, sinaqoqi rəisi odəm oməy, votışe: «Iştı kinə marde, həni Ustodi norohat məkə». 50Imi məsencən İsa votışe bə sinaqoqi rəisi: «Mətars, əncəx imon biyə! Iştı kinə pebərəxe». 51İsa dəşeədə bəçəy kə, nahaştışe hiçki dəşu Deəy, ğərəyz Peter, Yəhya, Yağubi iyən çe kinə pıə-moə. 52Həmməy bəmə-şivənədəbin bo kinə. İsa votışe: «Məbəmən, əv mardəni, əncəx hıtə». 53Əvon pesırəyn Bəy, çumçıko zıneydəbin ki, kinə mardə. 54İsa esə boy qətışe çəy dast, votışe: «Kinəma, bəşt!» 55Çe kinə ruf oqarde bəy, əv əlbəhol əşte səpo. İsa votışe ki, harde bıdən bəy. 56Çe kinə pıə-moə hədəyon mandin, əmma İsa asbardışe bəvon ki, çı vağeə həxədə bə hiçki nıvotın.

Bə Donzə şoqirdi doə bıə səlohiyət

(Mat. 10:1-15; Mark 6:7-13)

9 İsa sədo kardışe Iştə tono Donzə şoqird, bo həmə cınon tojniye iyən bə

noxəşinon şifo doyro ğudrət iyən səlohiyət doşe bəvon. 2Əy vığandışe əvon ki, Xıdo Podşoəti bəyon bıkən iyən noxəşinon xəş bıkən. 3İsa votışe bəvon: «Hiçi peməqətən deştə roduş: nə ləvo, nə tumə, nə nun, nə pul, nəən dıqlə şəy. 4Bə kon kə dəşoşon, bımandən əyo detobə dəro qıniye. 5Şımə ni konco ğəbul nıkon, ə şəhri tərq kardeədə, eşandən de bəşmə lınqon dəçıkə qardiyən. Bıdə ım bəçəvon vəynə şəhodət bıbu». 6Şoqirdon dəro qınin, Şoyə Xəbə bəyon karde-karde iyən bə noxəşinon şifo doydoy nəvəyn dibədi.

Hirod saysimə be

(Mat. 14:1-2; Mark 6:14-16)

7Qalileyə viloyəti hıkmdor Hirod xəbədo be çı hodison həmməyku, saysimə be, çumçıko kali odəmon voteydəbin ki, «Yəhya bəyji bıə çe mardon dılədə», 8co kəson voteydəbin: «İlyasi zuhur kardəşe», kali kəsonən voteydəbin: «ğədimə peyğəmbəron qıləyni bəyji bıə». 9Əmma Hirodi votışe: «Az dome jəy çe Yəhya qiy. Jəqobu, bəvədə kiye ım odəm ki, çəy həxədə jıqo qəpon məseydəm?» Əve əy piyəşe ıştən bıvindı İsa.

İsa penc həzo odəmi si kardeydə

(Mat. 14:13-21; Mark 6:30-44; Yəh. 6:1-14)

10Həvariyon oqardin İsa tono, qəp jəşone bo İsa ıştə kardə koon barədə. İsa peqətışe əncəx əvon deştə, dəro qıniye bə Betsaydə nomədə qıləy şəhr. 11Əmma izdihom xəbədo be çımiku, şin Çəy dumo. İsa çok ğəbul kardışe əvon, qəp jəşe boəvon Xıdo Podşoəti həxədə, şifo doşe bə noxəşinon.

12Hanqombe. Donzə şoqird nez oməyn bə İsa, votışone bəy: «Vadə xəlğı, bıdə bışun bə ətrofədə bıə diyon iyən obon, şəvi dəvunın iyən boştə harde pəydo bıkən. Oxo ıvrə qıləy bekimsənə vırəye». 13İsa votışe bəvon: «Şımə bıdən bəvon harde». Əvon votışone: «Oxo hiçi ni bəməku, əncəx penc qılə nun iyən dıqlə moy hestımone. Ğasbu əmə ıştən bışəmon bo ım odəmon həmməy hardıhəş bıhırəmon?» 14Detobə penc həzo merd hestbe əyo. İsa votışe Bəştə şoqirdon: «Dastə-dastə bınşandən əvoni, har dastədə penco kəs bıbu!» 15Şoqirdon jəqoən kardışone, nışandışone əvoni həmməy. 16İsa peqətışe penc qılə nun iyən dıqlə moy, edyəsəy bə osmoni, şukur kardışe, çəyo poə kardışe əvoni doşe bə şoqirdon ki, baxş bıkən bə izdihomi. 17Həmməy hardışone, si bin, ziyodə mandə tikon qırdə kardeədə donzə səvəx pur be.

Peteri zınəşe İsa kiye

(Mat. 16:13-20; Mark 8:27-30)

18İ kərə İsa coyli dıvo kardeydəbe, şoqirdonən Çəy tonobin. İsa parsəy çəvonku: «Odəmon çiç voteydən, Az kim?» 19Əvon cəvob doşone: «Kali kəson voteydən Tı Vəftizəvon Yəhyaş, co kəson voteydən ki, İlyasiş, kali kəsonən voteydən ki, ğədimə peyğəmbəron qıləyniş, bəyji bıəş». 20İsa votışe bəvon: «Bəs şımə çiç voteydəşon, Az kim?» Peteri cəvob doşe: «Tı Çe Xıdo Məsihiş». 21Əmma İsa ciddi asbardışe bəvon ki, bə hiçki nıvotın bı həxədə.

İsa ıştə marde iyən bəyji bey barədə navo xəbə doydə

(Mat. 16:21-28; Mark 8:31–9:1)

22Əy votışe: «Bəşəri Zoə vey zılləton kəşənine, sipirişon, sər kahinon iyən ruhani mıəllimon rədd kardənin, kıştəninin Əy, əmma Əv seminə ruji bəyji bıənine».

9:3-5 Lukə 10:4-11 **9:5** Həv. 13:51 **9:7-8** Mat. 16:14; Mark 8:28; Lukə 9:19 **9:19** Mat. 14:1-2; Mark 6:14-15; Lukə 9:7-8 **9:20** Yəh. 6:68-69

23 Çəyo İsa votışe bə həmməy: «Ehanə kiysə ome piyeydəşebu Çımı dumo,
bıdə imtino bıkə ıştəku iyən har ruj peqətı
ıştə çomexi bo Çımı dumo. 24 Çumçıko ki
piyeydəşebu ıştə jimoni peroxnı, əy qin
bəkarde, əmma ki Bəçımı xoto ıştə jimoni
qin bıko, əy pebəroxne. 25 Çı foydəş heste
bo odəmi, qirəm əv dınyo həmməy ğəzənc
bıko, əmma ıştə coni məhv, yaan qin bıko?
26 Harki Çımıku iyən Çımı sıxanonku xə-
colət bıkəşo, Bəşəri Zoən Iştə iyən Iştə Pıə
iyən mığəddəsə mələkon izzəti-şərəfi dılə-
də zuhur kardeədə ə odəmi ğəbul kardeyro
xəcolət bəkəşe. 27 Rosti voteydəm bəşmə,
iyo mandəkəson dılədə odəmon hestin ki,
Xıdo Podşoəti nıvində nıbəmarden».

Çe İsa çiyemon dəqiş beydə

(Mat. 17:1-8; Mark 9:2-8)

28 Çı sıxanon vote bəpeştə həşt ruj dəvar-
de. İsa peqətışe Peter, Yəhya iyən Yağub, şe
bə band bo dıvo karde. 29 Dıvo kardeədə Çəy
dimi çiyemon dəqiş be, libosışən viriskə
doə sofsipi be. 30 İberdəmədə dıqlə odəm za-
hir be, dəmandin Deəy qəp jəy, əvon Musa
iyən İlyasbe ki, 31 de ehtişomi zuhur kardə-
şonbe, bə qəpbin de İsa Çəy Yerusəlimədə
bə vırə rosniyənin bıə koon barədə. 32 Peter
iyən çəy həmron bərk hıtəbin, əşteədə vin-
dışone çe İsa izzət iyən dıqlə merd mandə
Çəy tono. 33 Əvon İsa tərq kardeədə Peteri
votışe bə İsa: «Ustod, çı əcəbe əmə iyomon.
Boy seqlə ləm ejəmon: qıləy Botı, qıləy bo
Musa, qıləyən bo İlyasi». Əv hiç ıştənən
zıneydənıbe çiç voteydə. 34 Peter hələ ıştə
sıxani sə nıkardə, avə pəydo be iyən soğnə
səğandışe bəvon. Əvon bə avə dılə dəşeədə
şoqirdon bərk tarsəyn. 35 Əmma avə dılə o
qıləy sədo oməy, votışe: «Im Çımı Zoəy,
Sərqıləye. Bəy quş bıdən!» 36 Sədo bıriyədə
vinde be ki, İsa coyli mandə. Şoqirdon bə
vaxti qəp nıjəşone ın məsələ, nıvotışone bo
hiçki ıştə vindəyon.

Mırdolə ruf bekardə beydə qıləy zoəo

(Mat. 17:14-21; Mark 9:14-29)

37 Maşkinəy əvon eşin bando, yolə izdi-
hom beşe bə İsa pişvoz. 38 İzdihomi dılə o
qıləy merd ozik oməy: «Ustod, lovə kar-
dəm bəçımı zoə diyə bıkə! Əv çımı çəşi
siyo-sipi iqləliye! 39 Mırdolə ruf əy qəteə-
də iberdəmədə ozik omeydə, çanq beydə,
ka peş beydə çəy qəvo. Ruf əzob doydə
bəy, dast kəşeydəni çəy coniku. 40 Az əjo
kardıme Iştı şoqirdonku ki, rufi bıtojnın,
əmma nıznəşone karde». 41 İsa cəvob doşe:
«Ha beimonə iyən ıştə roy dəqijniyə nəsıl!
Tosə keynə Az deşmə bəbem, bəşmə pe-
bətovem? Biyə iyo ıştə zoə!» 42 Zoə nez
omeədə cını ğandışe əv bə zəmin çanq
kardışe. Əmma İsa ğədəğən kardışe bə
mırdolə rufi, xəş kardışe zoə, doşe əv bə-
çəy pıə. 43 Həmməy hədəyon mandin bə
Xıdo əzəməti.

İsa ijən xəbə doydə ıştə marde barədə

(Mat. 17:22-23; Mark 9:30-32)

Əvon bə İsa kardə koon hədəyon man-
dəbin ki, İsa votışe bə şoqirdon:

44 «Quş bıdən, həmən yodədə oqətən
Çımı bəşmə votəyon: Bəşəri Zoə təslim
bəkan bə odəmon». 45 Əmma əvon sənırə-
səyn ın sıxanon, çəy məno niyoni haştəbe
ki, əvon dərk nıkən, bı barədə Çəyku bo
parseyən tarseydəbin.

Ən yol kiye?

(Mat. 18:1-5; Mark 9:33-40)

46 Şoqirdon dılədə həsbəhs eqıniye ki,
çəvon kom qıləyni həmməysə yole. 47 İsa

9:23 Mat. 10:38; Lukə 14:27 **9:24** Mat. 10:39; Lukə 17:33; Yəh. 12:25 **9:28-35** 2Pet. 1:17-18
9:35 Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 1:11; 14:13-15

zıneydəbe ki, əvon ıştə dılədə çiçi fikri kardeydən, peqətışe qıləy əğıl, noşe Ištə tono, 48çəyo votışe bəvon: «Ki Bəçımı nomi xoto ım əğıli ğəbul bıko, əv Mını ğəbul kardeydə, ki Mını ğəbul bıko, Əv Mını Vığandəkəsi ğəbul kardeydə. Şıməhon dılədə həmməysə ruk bıəkəs həmməysə yole».

49Bəvədə Yəhya votışe bə İsa: «Ustod, əmə vindımone qıləy odəm ki, əv Deştı nomi cınon tojneydəbe, əmma əmə ğədəğən kardımone bəy, çumçıko əv deyəmə bə ivırə omeydəni». 50İsa votışe bəy: «Ğədəğən məkən. Ki bəşmə vəynə ni, əv deşıməne».

Samariyəvıjon ğəbul kardeydənin İsa

51Çe İsa bə osmon rost karde vaxt rəseydəbe iyən Əv bə ğəror oməy ki, bışu bə Yerusəlim. 52Əy navədə vığandışe Ištə daynon. Əvon bə Samariyəvıjon qıləy di oməyn ki, harçi hozı bıkən Boəy. 53Əmma əvon ğəbul nıkardışone İsa, çumçıko Əv səbəro bıəbe bə Yerusəlim. 54Çəy şoqirdon Yağub iyən Yəhya, ımi vindencən votışone: «Rəbb, piyeydə, əmə de qıləy əmri otəş ekəmon osmono, məhv bıkə əvoni?» 55Əmma İsa odyəsəy sə-sıxan kardışe bəvon. 56Bəvədə əvon dəro qınin bə co di.

Çe İsa şoqird bey dəqər çiçe?

(Mat. 8:19-22)

57Əvon de roy şeydəbin, qıləy odəmi votışe bə İsa: «Az hozım bom Ištı dumo, Tı bə kovrə bışoş». 58İsa votışe bəy: «Luson hestışone lonə, pərəndon hestışone lonə, əmma Bəşəri Zoə nişe qıləy vırə ki, Ištə səy bınə əyo».

59Bə qıləy co kəsiyən İsa jıqo votışe: «Boy Çımı dumo!» Əy cəvob doşe: «Rəbb, icozə bıdə, sıftə bışum ıştə pıə dəkandım». 60İsa votışe bəy: «Bıdə mardon dəkandon ıştə mardon, əmma tı bışi Xıdo Podşoəti bəyon bıkə».

61Co qıləy xonəxo votışe Bəy: «Ya Rəbb, az bomem Ištı dumo. Əmma icozə bıdə, sıftə bışum, vido bıkəm deştə xıyzoni». 62İsa votışe: «Ə odəmi ki qətışe hiş, odyəsəy bə dumo, əv loyiğ ni bə Xıdo Podşoəti».

İsa hafto kəsi vığandeydə bo vəz karde

10 Çımi bəpeştə Rəbbi təyin kardışe həniyən hafto kəs, vığandışe dıkəs-dıkəs Ištə navədə bə şəhron iyən diyon ki, Ištənən şey niyətədəbe bə vıron. 2Əy votışe bəvon: «Məhsul veye, koəkon isə kamin. Əve əjo bıkən məhsuli Soybiku, bıdə Boştə məhsuli qırdə kardeyro həniyən koəkon bıvğandı! 3Bışən! Imha, Az şıməni bənə pəsəvon vığandeydəm bə neçiyon arə. 4Peməqətən deştə nə xırcin, nə tumə, nəən şım, roədə de hiç kəsiyən sıxan məkən. 5Bə kon kə dəşon, sıftə bıvotən: "Sulh bıbu bı kədə bıəkəson!" 6Qirəm bı kədə bə sulhi loyiğə inson jiyeydəbo, şımə sulh bəmande deəy, qirəm nıbo, bəvədə əv obəqarde bəşmə. 7Bımandən bı kədə, çiç bınon şımə vədə bəhən iyən peşomən, çumçıko koəkə loyiğe bəştə mıjdi. Kəbəkə mənəvən. 8Qirəm bə qıləy şəhr omənin bişon, ğəbul kardışone şıməni əyo, çiç bınon şımə vədə bəhən, 9bə əyo bıə noxəşinon şifo bıdən iyən bıvotən: "Xıdo Podşoəti nez bıə bəşmə". 10Əmma bışon bə qıləy şəhr, əyo ğəbul nıkon şıməni, beşən bə kuçon jıqo bıvotən: 11"Bı şəhrədə de bəçəmə lınqon dəçikə qardiyən bəşmə vəynə eşandeydəmon. Əmma ımiyən bızınən: Xıdo Podşoəti nez bıə!" 12Voteydəm bəşmə, Xıdo Hıkmi Ruji bo Sodomi həniyən hoston bəbe, çə şəhrisə!

10:2 Mat. 9:37-38; Yəh. 4:35 **10:3** Mat. 10:16

13 Vay bəştı holi, ha Korazin! Vay bəştı
holi, ha Betsaydə! Qirəm Tirədə iyən Sido-
nədə şıməku bıa həmonə mecuzon bəben,
əvon vey vaxtiku cıl tankardin, xoki səpe
ənıştin, tobə əkəyn. 14 Əve bo Tiri iyən
Sidoni Xıdo Hıkmi Ruj hoston dəbəvarde,
şıməsə! 15 Tı çiçe, Kafernaum,
debə osmon rost bəbeş?
Ebəşeş detobə mardon məskəni.
16 Bəşmə quş doəkəs, Bəmı quş doydə,
şıməni rədd kardəkəs, Mını rədd kardey-
də. Mını rədd kardəkəs, Mını Vığandəkəsi
rədd kardeydə».

Hafto şoqird oqardeydə

17 Hafto şoqird de şoyvo oqardin, votışo-
ne: «Ya Rəbb, əmə Deştı nomi əmr kardeə-
də, de cınonən tabe beydən bəmə!» 18 İsa
jıqo votışe bəvon: «Az vindıme: Şəyton
bənə avəçəkə eqınıye osmono. 19 Imha, Az
səlohiyət dome bəşmə ki, ləğə jiyədə hırd
bıkən mori, qanqəli iyən deşmeni həmə
ğıvvon iyən hiçki zəfə rosniye əzını bəşmə.
20 Əmma şımə bəy şoyvo məkən ki, rufon
tabe beydən bəşmə, şoyvo bıkən ki, şımə
nomon osmononədə nıvıştə bıən!»

Çe İsa şoyvo

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

21 Hejo həmon ləzədə Mığəddəsə Rufi
pur kardışe İsa de şoyvo, əve Əy votışe:
«Ha osmoni iyən zəmini Soyb bıa Pıə!
Şukur bıbu Bətı ki, Tı niyoni oqəte ın
çiyon mudrikon iyən dərrokəynə odəmon-
ku, oşko karde bə rukon! Bəle, Pıəm, Iştı
xoşə niyət jıqo be! 22 Harçi Çımı Pıə tərəfo
Bəmı doə bıə. Hiçki zıneydəni Zoə kiye,
ğərəyz Pıə. Hiçki zıneydəni Pıə kiye, ğə-
rəyz Zoə iyən Zoə piyeydəşe ki, Pıə oşko
bıkə bə şəxsi».

23 Çəyo İsa oqarde bə şoqirdon tərəf, vo-
tışe əncəx bəvon: «Baxtəvərin ə çəşon ki,
şımə esə vindəyon vindeydən. 24 Çum-
çıko voteydəm bəşmə, vey peyğəmbəron
iyən podşon piyəşone bıvindın şımə esə
vindəyon, əmma nıvindışone, piyəşone
bıməsın şımə esə məsəyon, əmma nımə-
səşone».

Xəymandə Samariyəvıj

25 İ kərə qıləy Tovrati mıəllim əşte, piyəşe
dəvinə bıkə İsa, əve parsəy Çəyku: «Us-
tod, az çiç kardəninim ki, zolə jimoni irs
bıstənım?» 26 İsa parsəy çəyku: «Bəs çiç
voteydən bı həxədə Tovratədə? Tı çiç han-
deydəş əyo?» 27 Əy cəvobədə votışe: «"Bıpi
ıştə Xıdo Rəbbi, dılısıxto, deştə həmə coni,
deştə həmmə zuy iyən deştə həmə ağıli
iyən Bıpi ıştə hamsiyən bənə ıştə"». 28 İsa
votışe bəy: «Səroste ıştı cəvob. Jəqoən
bıkə, bəjiyeş». 29 Əmma əy piyəşe bə sofi
bekə ıştəni, əve parsəy İsaku: «Bəs kiye
çımı hamsiyə?»

30 İsa cəvobədə votışe: «Şəxsi şeydəbe
Yerusəlimo bə Yerixo, əv eqınıye bə ğulduron çanq. Əvon kisib kardışone, kuyəşone
əv, çəyo oqətışone marde holədə şin. 31 Jıqo
be ki, qıləy kahin dəvardeydəbe çəvırəo,
əmma əy vindencən, ovaşte roy bə tərəf
dəvarde şe. 32 Həmçinin jəqo kardışe qıləy
levitiyən. Əvən oməy bə həmonə vırəy rə-
seədə vindışe yarəjə odəm, ovaşte roy bə
tərəf dəvarde şe. 33 Qıləy Samariyəvıj isə
də roy şeədə vindışe əv, bəboliş oməy bəy.
34 Əv nez oməy bəy, de şərovi şıştışe çəy
yaron, zeytunə ruyən dəsuşe, dəpuştışe,
penşandışe əv bəştə həyvoni, vardışe bə
mehmonxonə, mande çəy ğollığədə. 35 Maş-
kinəy əv dəro qıneədə bə mehmonxonə
soybi dı dinar doşe, votışe: "Çəy ğollığədə

10:16 Mat. 10:40; Mark 9:36-37; Lukə 9:47-48; Yəh. 13:20 **10:19** Zəb. 91:13 **10:22** Yəh. 1:18; 3:35; 10:15
10:25-28 Mat. 22:35-40; Mark 12:28-34 **10:27** Lev. 19:18; Ğanun. 6:5 **10:28** Lev. 18:5

bımand, qirəm çımı doə pulisə vey xarcı beşo, oqardəsə puli nırəsəy bədom bətı”. 36Çı se kəsi kom qıləyni, ıştı zınəy, bə ğulduri dast eqınıyə odəmi hamsiyəbe?»

37Əy cəvob doşe: «Ə şəxs ki, mərhəmət kardışe bəy». İsa votışe bəy: «Bışi, tınən jıqo bıkə».

İsa, Marfə iyən Məryəmi kədə

38Çəyo İsa deştə şoqirdon dəvom kardışone bəştə roy, dəşe bə qıləy di. Əyo Marfə nomədə qıləy jeni dəvət kardışe Əv bəştə kə. 39Çəy Məryəm nomədə qıləy hovəş hestbe. Əv Rəbbi lınqonku nıştəbe, Bəçəy sıxanon quş doydəbe. 40Marfə isə koy vey beyku bərk bə vərəvurdbe. Əv nez oməy, votışe: «Rəbb, vindeydəniş ki, hovə şodoəşe bəçımı qiy həmmə koon? Bəy bıvot, bıdə koməq bıkə bəmı!» 41Rəbbi jıqo cəvob doşe bəy: «Marfə, Marfə, tı bo vey çiy ğəyğu kəşeydəş, bə çanqiş. 42Əncəx iqlə çiy lozime. Məryəmi boştə ən çokə baxşə peqətəşe, ımi çəyku səy əzınin».

Dıvo həxədə təlim

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

11 Ruji İsa qıləy vırədə dıvo kardeydəbe. Əv ıştə dıvo sə karde bəpeştə Çəy şoqirdon qıləyni votışe: «Ya Rəbb, bəmə dıvo karde omut, çoknə Yəhya bəştə şoqirdon omutəşe». 2İsa votışe bəvon: «Dıvo kardeədə, jıqo bıvotən:

Pıə, mığəddəs qətə bıbu Iştı Nom,
Bıdə bo Iştı Podşoəti.
3 Har ruj bırosın çəmə ruzi,
4 Bıbaxş bəmə çəmə qınon,
oxo əmənən baxşeydəmon bəçəmə
vəynə taxsırkor bıakəson.
Dəvinə məkə əməni».

5İsa votışe bəvon: «Fərz bıkəmon ki, şıməhon qıləyni hestışe qıləy dust, şımə şəvi i aləmədə omeydon çəy tono, voteydon: “Çımı dust, bəmı seqlə nun ğarz bıdə. 6Çımı roədə bıə dust omə çımı tono, əmma çımı hiçi nime bınəm çəy vədə”. 7Dustən cəvob doydə dılətono: “Mını norohat məkə. Həni dəbastə bıə kəybə, əğılon yonqoədən, azən jəqo. Az əzınim bəştım jıçiy bıdəm bətı” 8Bəşmə voteydəm, de həmonə odəmi dust beyro nəşto nıdoən bəy, bə təkid karde qorə bəşte bədo bəy çəy ehtiyoci.

9Əve Az voteydəm bəşmə: əjo bıkən doə bəbe bəşmə, bınəvən pəydo bəkaşon, kəybə bıkuyən obəkarden boşmə. 10Çumçıko har əjo kardəkəs səydə, har nəvəkəs pəydo kardeydə, kəybə okardeydən bo kuyəkəsi. 11Şımə dılədə kom pıə, çəy zoə moy piyədəsə çəyku əv mor bədo bəy? 12Yaanki, zoə moğnə piyədəsə çəyku, əv qanqəl bədo bəy? 13Demiyən şımə bevəc be-be, bəştə əğılon çokə baxşon doy zıneydəşonbu, bəvədə osmonədə bıə Pıə Mığəddəsə Rufi bə piyəkəson doy həniyən yəğıne!»

İsa iyən Baal-Zevul

(Mat. 12:22-30; Mark 3:20-27)

14İsa tojnişe cın, ım loləti cınbe. Cın ki beşe, loli zıvon obəy, əv dəmande bo qəp jəy. İzdihom hədəyon mande. 15Əmma çəvon kali qılon votışone: «Əv de cınon səkkə Baal-Zevuli zuy cınon tojneydə!»

16Co kəsonən, piyəşone Əy dəvinə bıkən, Çəyku tələb kardışone osmono qıləy əlomət. 17Çəvon fikron zınə İsa votışe: «Ehanə qıləy podşoəti ıştə dılətono dı poə bıəbo, əv puç bəbe, qıləy kədən rıxnə hestebu, xərobə bəmande. 18Həmən ehanə Şəyton deştə ıştəni rıxnədəbu, bəqəm tov bəva çəy podşoəti? Şımə isə voteydon ki, Az de Baal-Zevuli zuy cınon tojneydəm. 19Qirəm Az de Baal-Zevuli zuy cınon tojneydəmbu,

10:38-39 Yəh. 11:1 **11:15** Mat. 9:34; 10:25 **11:16** Mat. 12:38; 16:1; Mark 8:11

bəvədə şımə dumoəşon de çiki zuy cınon tojneydən? Bıdə əvon şıməni məhkum bıkən! 20Əmma qirəm Az de Xıdo ğudrəti cınon tojneydəmbu, bızın Xıdo Podşoəti həni omə rəsə bəşmə. 21Keynə zumandə avjorinə odəm ıştə kəy mıhofizə kardeydəbu, çəy əmlok betəhlukəyne. 22Əmma qıləy çəysə zumandə odəm hıcum kardeədə məğlub bəka əy, bəste çəy dasto çəy peştıpur bıə avjori, baxş bəka ıştə ğəniməti. 23Ki Demı nıbo, əv Bəmı vəynəy, ki Demı qırdə kardeydənıbo, əv vılo kardeydə.

24Mırdolə ruf odəmo tojniyə bey bəpeştə çameydə hışkə vıronədə, nəveydə bo rohatəti, pəydo nıkardeədə voteydə: "Oqardım bəştə beşə kə". 25Bə kə oqardeədə vindeydə ki, dərıtə iyən yətonə kardə bıə. 26Bəvədə əv şeydə, ıştəsən betər haft qılə rufi deştə peqəteydə, əvon dəşeydən, səbəso beydən əyo. Səkıştədə ə odəmi əhvol həniyən betər bəbe sıftəsə».

27İsa ımoni voteədə qıləy jeni zikkə jəşe izdihomi dıləo: «Baxtəvəre ə jen ki, çəy boloədə yol bıəş Tı iyən dovniyəşe Tı!» 28İsa isə votışe: «Əsılədə baxtəvər ə şəxsonin ki, Xıdo sıxani məseydən, bəy əməl kardeydən!»

Yunis peyğəmbəri əlomət

(Mat. 12:38-42)

29İzdihom qırdə beədə İsa ovarde bəvon: «Esətnə nəsıl bə puçi beşə! Əlomət tələb kardeydən, əmma ğərəyz Yunisi əloməti, hiç qılə əlomət doə nıbəbe bəvon. 30Çoknə ki Yunis əlomət be bo Nineəvıjon, Bəşəri Zoən jəqo bəbe bo esətnə nəsıli. 31Cənubi məleykə Xıdo Hıkmi Ruji bəşte de ım nəsıli bə ico, məhkum bəka əvoni. Oxo əv çe dınyo çə səo oməbe ki, quş bıdə bə Suleymani hıkmətinə kəlomon. Imha, Suleymanisə həniyən Yol iyoy! 32Nineəvıjon Xıdo Hıkmi Ruji de ım nəsıli ivırədə bəşten, məhkum bəkan əvoni. Çumçıko Yunisi vəzi məse bəpeştə əvon tobə kardəşonbe. Imha, Yunisisə həniyən Yol iyoy!

Çe andomi çо

(Mat. 6:22-23)

33Hiç kəs nıbəno vəşə çoy niyoni vırədə, yaanki ğabi jiyədə, bərəks əy noydən bə çodon ki, bə dılətən dəşəkəson ruşnə bıvindın. 34Andomi çoən çəşe. Iştı çəş xəş beədə, həmmə andomı ruşnədəy, çəş ki noxəş be, ıştı andom toykiədəy. 35Dığğət bıkə ki, bətınədə bıə nur toyki nıbu! 36Qirəm tı de nuri purişbu iyən toyki hiç qılə nışonən nıbu bətınədə, tı hejo nur səbəğandeş, çoknə ki vəşə ço ruşnə səğandeydə bətı».

Vay bəşmə holi!

(Mat. 23:1-36)

37İsa Iştə sıxani sə kardeədə qıləy fərisey dəvət kardışe Əv bəştə kə bo xorək harde. İsa dəşe bə kə, nışte bə surfə. 38Fərisey hədəyon mande vindeədə ki, İsa harde bənav nışıştışe ıştə daston. 39Əmma Rəbbi votışe bəy: «Imha, şımə fəriseyon oxuri iyən ğabi bentoni təmiz kardeydəşon, intasi şımə dılətoni pure de çınığəti iyən bılxi. 40Ha beağılon! Bəqəm həm bentoni, həmən dılətoni soxtəkəs i ni? 41Çok bəbe ki ıştə ğabon dılədə bıayon sədəxə bıdən bə kosibon, bəvədə şımə har çiy təmiz bəbe!

42Vay bəşmə holi, ha fəriseyon! Şımə çe punə, sədəfəaləfi iyən co havzə dayəki[a] doydəşon, əmma yodo bekardəyone ədolət iyən bə Xıdo mehibbət! Əmma de

---

a *dayək* – bə məbədi doə bıə doyənə

11:23 Mark 9:40 **11:29** Mat. 16:4; Mark 8:12 **11:30** Yun. 3:4 **11:31** 1Pod. 10:1-13; 2Saln. 9:1-12
11:32 Yun. 3:5 **11:33** Mat. 5:15; Mark 4:21; Lukə 8:16 **11:42** Lev. 27:30

dayəki doy bə ivırə, həmçinin ımoniyən yodo beməkən!

43 Vay bəşmə holi, ha fəriseyon! Bəşmə xoş omeydə sinaqoqonədə pensədə nıştey iyən məydononədə səlom səy.

44 Vay bəşmə holi! Şımə besinəsığə ğəbi tisbirədəşon: odəmon şe-omə kardeydən çəvon səpe, hiç xəbəşonən beydəni çımiku».

45 Bəvədə Tovrati mıəllimon qıləyni etiroz kardışe bə İsa: «Ustod, Tı de ın sıxanon əməniyən exroc kardeydəş!» 46 İsa votışe: «Vay bəşmə holi, ha Tovrati mıəllimon! Şımə çe odəmon duşisə çəvon zu nıvışkiyə şələ noydəşon, əmma ıştə anqıştən jəydənişon bə ın şəlon!

47 Vay bəşmə holi! Şımə sərdobə ejeydəşon bo peyğəmbəron, əmma şımə dədəbobon kıştəşone əvon! 48 Şımə demiyən şoydəti kardeydon iyən ıştə dədə-bobo əməlon bəqəm kardeydon. Çumçıko əvon kıştışone peyğəmbəron, şımə isə sərdobə ejeydəşon boəvon. 49 Əve çe Xıdo hıkmət jıqo voteydə: "Az boəvon peyğəmbəron iyən həvariyon bəvığandem. Çəvonədə kali qılon bəkışten iyən rımuz bəkarden". 50 Azən dınyo ofəyə rujiku jıqoşə həmə peyğəmbəron xuni xısusi çı nəsıliku bəstem. 51 Habili xunikuş qətə detobə çe ğırbonqo iyən məbədi miyonədə kıştə bıə Zəkəriyyə xuni. Bəle, voteydəm bəşmə, harçi əvəzi ım nəsıl bəste.

52 Vay bəşmə holi, ha Tovrati mıəllimon! Şımə zınəy kəybə haçəron qətəone ıştə dastədə, nə ıştən dəşeydəşon, nəən dəşe piyəkəson haşteydəşon».

53 İsa çəyo beşeədə ruhani mıəllimon iyən fəriseyon de ğəzəbi omeyn çəy səpe, dəmandin vey məsəlon barədə parsəy Çəyku. 54 Əvon fırsət nəveydəbin ki, Deçəy qəvo beşə sıxani bıqətın Əy.

İsa bə odəmon çəşnavi kardeydə

(Mat. 10:26-33)

12 Bı vaxti anə vey odəm qırdə be ki, hastehast eqıniye odəmon dılədə. İsa sıftə Bəştə şoqirdon ovardışe: «Ištəni çəş bıkən çe fəriseyon moyəku, yəne dıdimətiku! 2 Har çiy ki, niyoniye oşko bəbe, har sırən məlum bəbe. 3 Şımə toykiədə votə har sıxan, rujəruşnədə məsə bəbe, şımə kədılonədə kardə pıçhapıç kəkumono elon kardə bəbe.

4 Voteydəm bəşmə: Çımı duston, mətarsən çə şəxsonku ki, əvon andomi kışte bəzınen, əmma çəyo həni hiçi karde əzınin. 5 Az bəvotem bəşmə, çikiku tarse lozime: bıtarsən Çəyku ki, çəy hestışe ixtiyor şıməni kışte bəpeştə şodə bə cəhənnım. Bəle, voteydəm bəşmə, bıtarsən Çəyku! 6 Məqər penc qılə kuməkijə bə dı siyo ğuruş həvateydənin? Əmma Xıdo yodo bekardəşni çəvon hiç qıləyni. 7 Hətto şımə sədə bıə muyonən aşmardə bıən. Mətarsən! Şımə vey ğıymətinişon səbınnıbə kuməkijonsə!

8 Az voteydəm bəşmə: harki Mını oşko ğəbul kardeydə insonon vədə, Bəşəri Zoən əy oşko ğəbul bəkarde çe Xıdo məlәkon vədə. 9 Har şəxs ki Mını bə həşə bəjəne insonon vədə, çəy ıştənən bə həşə jə bəbe çe Xıdo məlәkon vədə. 10 Bə Bəşəri Zoə vəynə votə har kəs baxşə bəbe, əmma bə Mığəddəsə Rufi kufr votəkəs baxşə nıbəbe.

11 Keynə ki şıməni bəvarden bə sinaqoqon, bə rəison iyən hıkmdoron nav, norohat məbən ki, çoknə ıştəni mıdofiə kardəninişon, yaanki çiç votəninişon. 12 Mığəddəsə Ruf bəvədə obəmute bəşmə, çiç votəninişon».

Beağılə ərbobi məsəl

13 Qıləy odəmi izdihomi dıləo votışe bə İsa: «Ustod, bıvot bəçımı boə, bıdə baxş

11:50-51 Ofə. 4:8; 2Saln. 24:20-21

bıkə demı merısi!» 14İsa jıqo cəvob doşe bəy: «Çımı dust, ki təyin kardəşe Mı şımə arədə hakim, yaan vəkil?» 15Çəyo votışe bəvon: «Diyəkən, ıştəni çəş bıkən har curə taməkorətiku, çumçıko odəmi umr band ni bəçəy tənxo boləti».

16İsa jıqo qıləy məsəl vardışe boəvon: «Qıləy ərbobi zəmini veyə məhsul doşe. 17Əv jıqo şınəy ıştə dılədə: "Bə kovrə qırdə bıkəm məhsuli? Çiç bıkəm az?" 18Bəvədə əy votışe: "Imha, az jıqo bəkam: ıştə ambon dəbərıjnem, həniyən yolə ambon ebəjem, həmə taxıli iyən ıştə mandə tənxo əyo qırdə bəkam, 19çəyo bəvotem bəştə: ha çımı con, çandə soron qırdə kardə kifoyət ğədər tənxo. Esə istırohat bıkə, bəhə-peşom, kef bıkə". 20Əmma Xıdo votışe bəy: "Ha beağılə odəm! Hejo ımşanqo ıştı coni bəsten. Boki bəmande ıştı hozıkardəyon?" 21Boştə tənxo qırdə kardəkəson iyən Xıdo vədə ərbob nıbəkəson oxoy jıqo bəbe».

Norohat məbən.

22Çəyo İsa jıqo votışe Bəştə şoqirdon: «Bı səbəb voteydəm bəşmə: norohat məbən boştə coniro ki, "Çiç bahardemon?" iyən boştə andomiro ki, "Çiç tanbəkardemon?" 23Oxo con vocibe hardıhəşisə, andomən vocibe libosisə. 24Diyəkən bə kəjələn: əvon nə kaşteydən, nəən dıveydən, çəvon nişone nə ambo, nə kırıj, əmma Xıdo ruzi rosneydə boəvon. Şımə həniyən vey ğıymətinişon pərəndonsə! 25Şıməhon kom qıləyni de ğəyğu kəşe ıştə umri hiç nıbo i ləz dıroz karde bəzıne? 26Madəm ki şımə jıqo qıləy qədə məsələ ehdəo ome zıneydənişon, boçi bo mandə çiyon norohat beydəşon? 27Bunən zənboğon çoknə perəseydən: əvon nə zəhmət kəşeydən, nəən rışteydən. Əmma voteydəm bəşmə, hətto Suleyman deştə anə cəh-cəloli bənə çəvon hiç qıləyni tankardeydənıbe. 28Ha kam imonsoybon, Xıdo jıqo tankardovneydəbu ımruj hest bıə maştə kiyədə sutə bıə daşti aləfi, şıməni tankardovniye həniyən yəğın ni?! 29Əve şımə norohat məbən çiç bahardeyon, çiç pebəşomeyon. 30Çumçıko dınyoədə bıə bıtpərəston həmməy nəveydən bımon. Oxo şımə Pıə zıneydə ki, bəşmə çiç lozime. 31Əve şımə bınəvən bo Xıdo Podşoəti, bəvədə ımonən əlovə doə bəben bəşmə.

32Mətars, ha qədə qələ! Pıə lutf kardışe ki, Podşoəti bıdə bəşmə. 33Bəhvatən ıştə əmloki, dast bıqətən bə kosibon. Hozı bıkən boştə osmononədə nıdıriyə pulətumon, ğət nıbə tənxo. Dızdi dast ərəsni bəvrəy, mırıt əheni əy. 34De jıqo, şımə tənxo konco bıbo, şımə dılən əyo bəbe».

Har vaxt hozı bıbən

(Mat. 10:34-36; 24:42-51; Mark 13:32-36)

35«Bıdə dəbastə bıbun şımə kışti iyən bıvəşın şımə çoon. 36Bənə bə odəmon ki, ıştə əğə vəyəo oqarde bə çəşe, əv omeədə kəybə kuyencən, əlbəhol okə boəy. 37Baxtəvərin ə xıdmətkoron ki, əğə bə kə omeədə oğo bəvinde əvoni. Rosti voteydəm bəşmə, əv ıştən dəbəbaste ıştə kışti, bənşande əvoni bə surfə, xıdmət bəka bəvon. 38Baxtəvərin əvon, qirəm əğə şəvi i nimədə, yaan rujoboni bə kə omeədə oğo bıvindo əvoni.

39Zıneydəşon, ehanə kəsoybi zınəşbəy dızd keynə bome, əv imkon nədəy ki, dızd dəbırı çəy kəy. 40Şımənən hozı bımandən, çumçıko Bəşəri Zoə şımə çəş nıkardə saatədə bome».

41Peteri votışe: «Ya Rəbb, Tı ım məsəli əncəx boəmə voteydəş, ya bo har kəsi?» 42İsa jıqo votışe: «Şımə bənə bə ağılmandə idorəəkə bıbən ki, əğə ıştə həmə xıdmətkoron səpe təyin kardəşe əv, asbardəşe bəy

12:27 1Pod. 10:4-7; 2Saln. 9:3-6 **12:35-36** Mat. 25:1-13

vaxti-vaxtədə çəvon xorəki bıdə. 43Baxtəvəre ə xıdmətkor ki, əğə omeədə, koy səpe bəvinde əy. 44Bəşmə həğiğəti voteydəm, əv ıştə cəmi əmloki idorə karde basbarde bəy. 45Ehanə xıdmətkor fikir bıko ki: "Çımı əğə bə di dəbəqıne", çəyoən dəmando bo xıdmətkoron iyən kənizon kuye, ıştə hardıhəşədə bıbo iyən sərxoşəti bıko, 46çə xıdmətkori əğə çəy hiç çəş nıkardə qıləy rujədə, çəy hiç nıznə saatədə bome, qonə cəzo bədo iyən de bebəfon i bəqəte əy.

47Ə xıdmətkor ki ıştə əğə piyəy zıneydə iyən hozı ni, yaan bə vırə rosneydəni çəy piyəy, əy vey bəkuyen. 48Əmma xıdmətkor zıneydənıbo, bə tənbe loyiğ qıləy ko qəteydəbu, bəvədə əy kam bəkuyen. Bəki vey doə bıə, çəyku vey tələb bəkan, bəki vey etibo kardə bıə, çəyku anə vey tələb kardə bəbe.

49Az oməm otəş vardəme bə dınyo, əve piyeydəme ki, əv həni pevəşı! 50Qıləy vəftiz heste ki, bəpe əy dəvardım iyən tosə əv bə vırə rəsey çanə əzob kəşeydəm! 51Şımə jıqo fikir kardeydəşon ki, Az oməm dınyoədə sulhi bərğəror bıkəm? Ne, bəşmə voteydəm! Sulh ne, co kardeyro oməm! 52Çımi bəpeştə, qirəm penc kəs hestebu kədə, əvon co bəben: çəvon se kəs bəşe bə dı kəsi vəynə, ə dıkəsən bə se kəsi vəynə.

53 Pıə bəbe bə zoə vəynə,
zoən bə pıə vəynə,
moə bə kinə vəynə,
kinən bə moə vəynə,
həsı bə vəyu vəynə,
vəyuən bə həsı vəynə».

Zəmoni əloməton zıney

(Mat. 16:2-3)

54İsa jıqo votışe bə cəmati: «Şımə vindeədə ki, avə rost beydə həşieşəo, əlbəhol voteydəşon: "Voş bəvoye", jəqoən beydə. 55Cənubo vavaz qıneədə, şımə voteydəşon: "Qam bəbe", jəqoən beydə. 56Dıdimon! Zəmini iyən osmoni çiyemoni mıəyyən karde zıneydəşon, əmma kon vaxti dame sərəse zıneydənişon?

57Boçi şımə ıştən mıəyyən karde zıneydənişon ki, çiç həniyən roste? 58Keynə de iddokori bə ico bə məhkəmə şeydəş, roədə rozi bıbi deəy. Jəqo nıkoş əv tını bə hakimi huzur bəbarde, hakim tını bə dustəğboni təhvil bədo, əvən tını bə zindon şobədo. 59Voteydəm bətı, detobə oxonə kopuqi nıdoş, çəyo benıbəşeş».

Tobə bıkən

13 Bı vaxti kali kəson oməyn çe İsa tono, xəbə vardışone ki, Qalileyəvıjon ğırbon obırniyə vaxti Pilati kıştəşe əvon, çəvon xuniən umjən kardəşe bə ğırboni xuni. 2İsa votışe bəvon: «Şımə jıqo şıneydəşon ki, madəm bəçəvon sə ın ko oməy, ım Qalileyəvıjon vey qınokorbin mandə Qalileyəvıjon həmməysə? 3Ne, voteydəm bəşmə! Qirəm tobə nıkon, şımənən həmməy bənə bəvon məhv bəbeşon! 4Yaanki Siloamədə ğullə eqıniyə həjdə kəsi səpe, kıştışe əvon. Jıqo zıneydəşon əvon vey qınokorbin Yerusəlimədə jiyə odəmon həmməysə? 5Ne, voteydəm bəşmə! Fəğət tobə nıkon, şımənən həmməy bənə bəvon məhv bəbeşon!»

Həniyən qıləy mıhlət

(Mat. 21:18-19; Mark 11:12-14)

6İsa jıqo qıləy məsəl vardışe: «Qıləy odəmi ıştə boğədə inciyə do kaştəşbe. Əv oməy, dəmande doədə bo mivə nəve, əmma pəydo nıkardışe. 7Bəvədə əy votışe bə boğboni: "Imha, se sore hejo omeydəm iyo, hejoən nəveydəm ki, qıləy mivə bıçınım, əmma pəydo nıkardıme. Bıbır ın doy! Boçi əv

12:50 Mark 10:38 **12:58-59** Mat. 5:25-26

hədər-hədəri vırə qəteydə?” 8Boğboni isə cəvob doşe: “Əğə, bıdə əv i sorən bımandı. Az çəy bını pebərıtem, çəy qırdo pəyn ebəkam. 9Omə sori mivə bıdo vey çok, qirəm nıdo, bəvədə bıbırniş”».

Şanbə ruji şifo doy bəbebu?

10Qıləy Şanbə ruji İsa sinaqoqon qıləyniədə təlim omuteydəbe. 11Əyo qıləy jen həjdə sorbe ki, bə noxəşi rufi mıbtəlo bıəbe. Çəy peşt dığat bıəbe iyən əv hiç rostbe zıneydənıbe. 12İsa ım jeni vindeədə sədo kardışe, votışe: «Ha jen, tı çı noxəşiku perəxəyş». 13İsa noşe ıştə daston çəy səpe, əv əlbəhol rostbe, həmd-səno kardışe bə Xıdo. 14Əmma sinaqoqi rəis rozi nımande, boçi İsa Şanbə ruji şifo doşe, əy votışe bə izdihomi: «Şəş ruj ko karde bəbe. Bı rujonədə boən bo şifo səy, Şanbə ruji ne». 15Rəbbi isə jıqo cəvob doşe bəy: «Ha dıdimon! Bəqəm şıməhon har qıləyni Şanbə ruji ıştə neqo, yaan həy nıxtə okardeydəni, bo ov doy bardeydəni? 16Im İbrahimi kinəy, Şəytoni həjdə sore dəbastəşbe əv! Boçi Şanbə ruji çəy pobandon okarde əbını?» 17İsa əleyhdoron xəcolət kəşəşone Çəy sıxanonku, əmma həmə izdihom şo be Bəçəy nişo doə izzətinə koon.

Xərdolə tumi iyən həmyozi məsəl

(Mat. 13:31-33; Mark 4:30-32)

18Peşo İsa votışe: «Xıdo Podşoəti bə çiçi oxşeydə? Əy bə çiçi oxşə bıkəm? 19Osmoni Podşoəti bımi oxşeydə: qıləy odəmi peşandışe xərdoli tum ıştə boğədə, tum perəsəy doy to be, pərəndonən lonə qətişone çəy xıçonsə».

20İjənən İsa jıqo votışe: «Xıdo Podşoəti bə çiçi oxşeydə? 21Əv bımi oxşeydə: qıləy jeni peqətışe kamişə həmyoz, umjən kardışe əv bə se kisə [a] ordə, həmi petırşiyəy».

Tanqə bə

(Mat. 7:13-14,21-23)

22İsa şəhron iyən diyon səkuyeydəbe iyən odəmon omuteydəbe. Əv səbəro bıabe bə Yerusəlim. 23Qıləy odəm parsəy Çəyku: «Ya Rəbb, xılos bıəkəson kam bəben?» İsa votışe bə əyo bıəkəson: 24«Dastpoçə bıbən bo tanqə bəo dəvarde, çumçıko bəşmə voteydəm: vey odəmon bəpiyeşone dəvardın, əmma dəvarde əzınin. 25Kəsoyb ki əşte səpo, dəbastışe kəybə, şımə bəmandeşon daştədə, bəkuyeşon kəybə, bəvoteşon: “Çəmə əğə kəybə okə boəmə!” Əmma əv isə bəvote bəşmə: “Az zıneydənim şımə çıkonco oməşon”. 26Bəvədə şımə jıqo bəvoteşon: “Əmə hardımone iyən peşoməmone ıştı navədə. Tı çəmə kuçonədə odəmon omuteydəbiş”. 27Əmma əv jıqo bəvote bəşmə: “Az zıneydənim, şımə çıkonco oməşon. Ha şımə, həmə nohəxəti kardəkəson, diyəro bımandən Çımıku!” 28Şımə vindeədə ki İbrahim, İsağ, Yağub iyən peyğəmbəron həmməy Xıdo Podşoətiədən, şımə isə çəyo bə kəno tojniyə bıəşon, bəvədə şımə bəbəmeşon, dandonəciriskə bəkaşon! 29Odəmon bomen şərğo iyən ğərbo, şımalo, cənubo, Xıdo Podşoətiədə bənışten bə surfə. 30Imha, jıqo oxonəni bıa odəmon hestin ki, iminəni bəben, iminəniyon esə boy oxonəni bəben».

İsa bo Yerusəlimi ğəhər kəşeydə

(Mat. 23:37-39)

31Həmonə vaxti kali fəriseyon nez oməyn votışone bə İsa: «Beşi bışi çıyo, Hirodi piyeydəşe Tını bıkıştı!»

---

a *Kisə* – yunan mətinədə *1 saton 13,5 litr.*

13:14 Beşe. 20:9-10; Ğanun. 5:13-14 **13:27** Zəb. 6:8 **13:28-29** Mat. 8:11-12; 22:13; 25:30
13:30 Mat. 19:30; 20:16; Mark 10:31

32 İsa votışe bəvon: «Bışən bıvotən bə ə
rıvosi, “Imha, Az ımruj iyən maştə cınon
bətojnem bə cəmati şifo bədom iyən seminə
ruji Iştə koy sə bəkam”. 33 Har holədə Az
ımrujən, maştən, paşoən şəninim Deştə roy,
çumçıko peyğəmbəri ğərəyz Yerusəlimi
co qıləy vırədə kışte əzının!
34 Yerusəlim, Yerusəlim! Peyğəmbəron
kıştə iyən vığandə bıakəson sığbəsə kardə
şəhr! Çandə kərə Az piyəme qırdə bıkəm
ıştı fərzəndon, çoknə kolokəkaq qırdə kar-
deydə ıştə kijon bəştə pəri ji, əmma şımə
nıpiyone! 35 Imha, şımə kə besəyvon man-
də! Voteydəm bəşmə, şımə nıbəvindeşon
Mını, ta ki şımə nıvotoşon:

“Xəy-dıvoyne de Rəbbi nomi
oməkəs!”»

Şanbə ruji bo şifo doy icozə heste, ya ne?

14 İ kərə Şanbə ruji İsa bo nun harde
oməbe bə qıləy rəhbərə fərisey kə.
Həmmə de dığğəti edyəsəbin Bəy. 2 Deəy
vəbəvə andomədəş ov qırdə bıa qıləy no-
xəşinə odəm mandəbe. 3 İsa ovardışe bə
Tovrati mıəllimon iyən fəriseyon de jıqo
qıləy parsi: «Şanbə ruji bo şifo doy icozə
heste, ya ne?» 4 Əvon damə beydənıbin.
İsa de dasti pexəviyəy bə odəmi, şifo do-
şe bəy, dəro kardışe. 5 İsa votışe bəvon:
«Qirəm şıməhon qıləyni zoə, yaanki neqo
Şanbə ruji eqıno bə çol, bəqəm əlbəhol əy
benıbəkardeşon?» 6 Əvon bımi hiç cəvob
doy nıznəşone.

Həliməti barədə

(Mat. 22:1-10)

7 İsa çəş noydəbe ki, ğonəğon çoknə
vıjneydən pensədə bıa vıron, əve jıqo
qıləy məsəl vardışe boəvon: 8 «Qirəm də-
vət kardəşonbu tı bə qıləy vəyə, həmməysə
pensədə mənışt, ğasbu kəsoybi ıştısən qıləy
hurmətinə ğonəğ hestışe. 9 Şıməni dəvət
kardə kəsoyb bome, bəvote bətı: “In vırəy
bıdə bəy”. Bəvədə tı xəcolət bəkəşeş lap
jinə sədə bənışteş. 10 Bərəks, dəvət kardə-
şonbu tı, bışi jinə sədə bınışt, tını dəvət
kardəkəs, bəvote bətı: “Çımı dust, boy
pensədə bınışt!” Bəvədə tı ğonəğon tono
hurmətin bəbeş. 11 Ki ıştəni bə pe bıqəto,
bə ji qətə bəbe iyən ki ıştəni bə ji bıqəto,
bə pe qətə bəbe».
12 İsa votışe bə Əy dəvət kardəkəsi: «Key-
nə tı çoştə, yaan şanqonə ğonəğəti bıdoş,
dəvət məkə nə ıştə duston, nə boon, nə
ov-avlodi, nə ərbobə hamsiyon ki, əvonən
peşo tını dəvət bəkan, bədon ıştı əvəzi.
13 Əmma ğonəğəti doədə, kosibon, şıkəs-
ton, çoləxon iyən kuyə odəmon dəvət bıkə.
14 Bəvədə tı baxtəvər bəbeş, çumçıko əvon
ıştı əvəzi doy əzının, salehon bəyji beədə
bətı əvəz doə bəbe».
15 Deəy nıştəkəsonədə qıləyni ımi mə-
sencən votışe bə İsa: «Baxtəvər ə şəxse ki,
Xıdo Podşoətiədə nun baharde!» 16 Əmma
İsa votışe bəy: «İ kəsi təşkil kardışe yolə
ziyofət, dəvət kardışe vey odəm. 17 Ziyo-
fəti vaxt rəseədə əy vığandışe ıştə nokə
ki, bıvotı bə dəvət bıakəson: “Boən, harçi
hoziye”. 18 Əmma həmməy dəmandin i voə-
də bo manə varde. İminə kəsi votışe bəy:
“Qıləy məzə hıriyəme, bəpe bışum diyə
bıkəm bəy. Xahiş kardəm mını bıbaxş”.
19 Dıminə kəsi votışe: “Az penc qit neqo
hıriyəme, əvoni osə kardəninim. Xahiş
kardəm mını bıbaxş”. 20 Seminə kəsi votışe:
“Az tojə kəxıvand bıəm, əve əzınim ome”.
21 Nokə oqarde, rosnişe çəvon sıxanon bəştə
əğə. Bəvədə əğə ğəzəbnok be əmr kardışe
bəştə nokə: “Rəyrə bışi bə şəhr, eqın bə
kuçon iyən sıvon, kosibon, şıkəston, kuyon
iyən çoləxon biyə iyo”. 22 Nokə oməy votışe

13:35 Zəb. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6 **14:7-10** Sul. 25:6-7 **14:11** Mat. 23:12; Lukə 18:14

bəy: “Əğə, ıştı əmr bə vırə rosniyə be, hələ təyə vıronən mandən”. 23Əğə votışe bə nokə: “Bışi bınəv kuçon iyən rədon, odəmon həmməy bə zıvon bıqət, bıdə bon çımı kə pur bıbu! 24Voteydəm bəşmə, sıftədə dəvət bıəkəson hiç qıləyni nıbəçəşen çımı ziyofətədə!”»

Çe İsa şoqird bey boho

(Mat. 10:37-38)

25Yolə izdihom şeydəbe de İsa bə ico. Əv odyəsəy votışe bəvon: 26«Çımı tono omə, Mını ıştə pıəsə, moəsə, jenisə, əğılonsə, boonsə, hovonsə, həmən ıştə jimonisə vey nıpiyəkəs Çımı şoqird be əzını. 27Iştə çomexi penıqətə Çımı dumo oməkəs, Çımı şoqird be əzını.

28Qirəm şıməhon qıləyni qıləy ğullə eje piyeydəşbo, bəqəm əv sıftəku hisob nıbəkarde ıştə xarci, vəs bəkarde boçəy sə karde, ya ne? 29Jəqo nıbo, bınəçə ekardə həmon şəxs bə sə jəy əzını ə koy. Imi vindəkəson pebəsıren bəy, 30bəvoten: “Imha, ım odəm dəmande bo dute, əmma sə karde nızınəşe!”

31Jəqoən bə co podşo vəynə bə canq şeyro beşə podşo sıftə nıştənine, çok-çoki no-peqət kardənine ki, əv deştə da həzo ləşğəri, dave karde bəzıne de vist həzo sərbozış bıə podşo ləşğəri, ya ne? 32Madəm ki əzını, əve bəvığande ıştə daynon, çanə ə qılə podşo hələ diyəroye, əjo bəkarde ki, sulh dəbastın. 33Jıqoən, şıməhon har qıləyni ıştə heste-niku dast nıkəşo, Çımı şoqird be əzını.

34Nemek çokə çiye. Əmma qirəm nemek həni su nıbo, bəvədə de çiçi təm doy bəbe bəy? 35Bəvədə əv, nə bə zəmini vəc bome, nəən bo pəyni. Əy şobədon bə kəno! Çiki hestışe quş bo məse, bıdə bıməsı!»

Qin bıə pəsi məsəl

(Mat. 18:12-14)

15 Doyənəqırdəəkon həmməy iyən kali qınokoron nez oməyn bə İsa ki, quş bıdən Bəy. 2Fəriseyon iyən ruhani mıəllimon norozibin iyən votışone: «Im odəm qınokoron ğəbul kardeydə iyən deyəvon hardıhəş kardeydə!»

3Bəvədə İsa qıləy məsəl vardışe boəvon: 4«Fərz bıkəmon ki, şıməhon i kəsi sa sə pəs hestışe, qin kardəşe çəvonədə qıləyni. Bəqəm əv onıbəqəte mandə nəve nəv sə pəsi daştədə, əşeni bo nəve qin bıə pəsi, detobə çəy pəydo karde? 5Pəydo kardeədə şo bəbe, bəno əy ıştə duşisə. 6Bə kə omencən sədo bəkarde ıştə duston iyən hamsiyon, bəvote bəvon: “Şoyvo bıkən demı bə ico: az pəydo kardıme ıştə qin bıə pəs!” 7Imi voteydəm bəşmə, jəqoən bo iqlə tobə kardə qınokori yolə şoyşotkomə bəbe osmonədə, nekniki bə tobə ehtiyoci nıbə nəve nəv kəs salehiro».

Qin bıə puli məsəl

8«Yaanki qıləy jeni bıboşe da dirhəm, [a] qin bıko çəy i dirhəmi. Bəqəm əv çoy nıbəvoşne, dənıbərıte ıştə kəy, de ciddi-cəhdi nıbənəve boştə puli, detobə bə vaxti ki, əy pəydo bəkarde? 9Pəydo karde bəpeştə sədo bəka ıştə hovəliyon iyən hamsiyon, bəvote: “Şoyvo bıkən demı bə ico: pəydo kardıme ıştə qin bıə pul”. 10Jəqoən voteydəm bəşmə, Xıdo mələkon şoyvo bəkarden bo iqlə tobə kardə qınokori».

Qin bıə zoə məsəl

11İsa votışe ımən: «Qıləy odəmi dıqlə zoə hestışbe. 12Rukə qılə votışe bəştə pıə: “Pıə,

---

a i dirhəm – çe koəkə i rujnə mıjdi.

14:27 Mat. 16:24; Mark 8:34; Lukə 9:23 **14:34-35** Mat. 5:13; Mark 9:50 **15:1-2**Lukə 5:29-30

ıştə əmlokədə bəmı rəsə hissə bıdə bəmı”. Pıən baxş kardışe ıştə əmlok zoon arədə.

13Ənəhoy dənıvarde rukə zoə qırdə kardışe ıştə həmə əmlok, şe bə qıləy diyəroə məmləkət. Əyo beəxloğə jimon dəvonişe, xarc kardışe ıştə heste-bıəy. 14Həmməy xarc karde bəpeştə bə məmləkətədə yolə vəşyəni eqıniye, əv bə peyəçınə ruj eqıniye. 15Əv şe, qıləy çəvırəyjə odəmi tono bə ko dəşe, əyən vığandışe əv ıştə məzədə bo xuq çovniye. 16Zoə orzu kardeydəbe ki, hiç nıbo si bıkə ıştəni bə xuqon doə bıə de xolxıçə luy, əmma hiç kəs hiçi doydənıbe bəy.

17Bəvədə zoə ağıl oməy bəçəy sə votışe: “Çımı pıə çandə kəs koəkə hestışe, çəvon həmməy bolə hardemon hestışone, əmma az vəşi mardeydəm iyo! 18Bəştem obəqardem ıştə pıə tono, bəvotem bəy: ‹Çımı pıə, az bə Osmoni iyən bəştı vəynə qıno kardəme. 19Az həni bətı zoə beyro loyiğ nim, jıqo ğəbul bıkə ki, azən ıştı koəkon qıləynim›”. 20Zoə əşte şe ıştə pıə tono. Əv hələ diyəroədəbe, çəy pıə vindışe, bəboliş oməy boştə zoə. Pıə vite, ıştə daston eğandışe bəştə zoə qiy, maçə kardışe bəy. 21Zoə votışe bəy: “Pıə, az bə Osmoni iyən bəştı vəynə qıno kardıme. Az həni bətı zoə beyro loyiğ nim”. 22Əmma pıə votışe bə nokon: “Rəyrə biyən ən çokə libosi, tanbıkən bəy. Anqışteyən pevonən bəçəy anqıştə, şım po bıkən bəçəy lınqon. 23Biyən obırnən qıləy kokə poynə. Bəhəmon iyən şoyvo bıkəmon. 24Çumçıko çımı ım zoə mardəbe, sənibəton bəyji be, qin bıəbe, pəydo be”. Əvon dəmandin bo şoyşotkomə karde.

25Bı vaxti yolə zoə məzədəbe. Əv oqardeədə bə kəy nez oməy, məsəşe musiği jəydən iyən raxs kardeydən, 26sədo kardışe nokon qıləyni, parsəy çəyku ki, çiç bıə əyo. 27Nokə votışe: “Ištı boə oqardə. Əve ıştı pıə çəy səğ-səlomət oqarde səbəbo obırniyəşe kokə poynə. 28Yolə zoə anə rıkno be ki, hiç nıpiyəşe dəşu bə kə. Bəvədə pıə beşe bəçəy nav, dəmande əy bə zıvon qəte”. 29Əmma əy cəvob doşe bəştə pıə: “Imha, az çandə soronin bənə ğuli bə kom botı, hiç vaxtiən beşənim ıştı sıxano, əmma tı hiç vaxti qıləy bızəvəçən nıdoy bəmı ki, az deştə duston şotkomə bıkəm. 30Ištı ım zoə isə sərf kardəşe ıştı həmmə əmlok bə beəxloğə jenon. Əmma əv oqardeədə tı qıləy kokə poynə obırniyə boəy!” 31Pıə isə votışe bəy: “Çımı balə, tı hejo demınış, çımı heste-ni ıştıne. 32Esə şo bey iyən şoyvo kardey lozime ki, ıştı ım boə mardəbe, bəyji bıə, qin bıəbe, pəydo bıə!”»

Nohəxəti kardə idorəəkə məsəl

16 İsa Bəştə şoqirdon ımoni voteydəbe: «Qıləy ərbobi idorəəkə hestışbe, xəbə doşone bəy ki, idorəəkə çəy əmloki isrof kardeydə. 2Əğə sədo kardışe əv, votışe: “Im çiçe az məseydəm ıştı barədə? Bıdə bəmı ıştə kardə idorəəkəti hisoboti, tı həni idorə əkəniş”.

3Bəvədə idorəəkə votışe ıştən-bəştə: “Az çiç bəkam? Əğə məhrum kardeydə mını idorəəkətiku. Zəmin kandey çımı dasto omeydəni, peyəçınəti kardeykuən xəcolət kəşeydəm. 4Az sərəsəym, çiç kardəninim! Bəpe jıqo bıkəm ki, mını idorəəkətiku bekarde bəpeştə co kəson mını ğəbul bıkən bəştə kə”.

5Əy sədo kardışe bəştə əğə ğarzxo bıəkəson dumoyəndı. Parsəy iminə şəxsiku: “Tı çanə ğarzxoş bəçımı əğə?” 6Əy cəvob doşe: “Sa qılə çəlləq zeytunə ruyən”. İdorəəkə votışe bəy: “Peqət ıştə ğəbzi bınışt, rəyrə bınıvışt: penco”. 7Çəyo parsəy çə qıləyniku: “Bəs tı çanə ğarzxoş?” Əy votışe: “Sa quşə qandım”. İdorəəkə votışe: “Peqət ıştə ğəbzi, bınıvışt: həşto”.

8Əğə tarif kardışe ım nohəxəti kardə idorəəkə bə fərosətinə ko karde qorə ki, əv sərəsəy çiç karde lozime. Bıznən ki,

çı dınyo odəmon deştə həmzaton qıləy ko qəteədə nuri odəmonsə çokə fərosət nişo doydən.
9Əve Az voteydəm bəşmə: çı dınyo nohəxə tənxoədə boştə dust qəteyro oko bıdən ki, peşo tənxo sə beədə əvon şıməni ıştə zolə məskənonədə ğəbul bıkən.
10Ki etiboyne qədə koədə, əv yolə koədən etiboyne. Ki lap qıləy qədə koədə nohəxebo, yolə koədən nohəxe. 11Demiyən qirəm bəşmə etibo kardey nıbəbebu çı dınyo nohəxə tənxo, əsıl tənxo ki etibo bəkarde bəşmə? 12Qirəm bəşmə etibo kardey nıbəbebu co kəsi əmonəti, bəşmə ıştəni rəsəninə əmonəti ki bədo bəşmə?

Kali həğiğəton

13Hiç qılə xıdmətkor bə dıqlə əğə xıdmət karde əzını. Əv bəçəvon qıləyni nifrət bəka, ə qıləynisə bəpiyeşe, bə qıləyni bəfomand bəbe, bə qıləyni isə xor diyə bəka. Şımənən əzınişon xıdmət karde həm bə Xıdo, həmən bə tənxo!»
14Pulqirə fəriseyon ımoni həmməy məsəşone, dəmandin bə İsa pesırey. 15İsa votışe bəvon: «Odəmon çəşədə şımə əməlisaleh be bəzıneşon, əmma Xıdo zıneydə şımə dılon. Odəmon çəşədə ğıymətin bıə çiy Xıdo çəşədə oləyze.
16Tovrat iyən Peyğəmbəron Kitobon tosə Yəhya omebe. Çə vaxtiku jıqoşə Xıdo Podşoəti bəyon kardə beydə, har kəs cəhd kardeydə ki, dəşu əyo. 17Əmma zəmini iyən osmoni ni bey həniyən hostone Tovrati qıləy noxtə qin beysə.
18Ištə jeni bekardə iyən co jen sə har kəs zino kardeydə. De beşə jeni kəxıvand bıakəsən zino kardeydə.

Ərbobi iyən Lazari məsəl

19Qıləy ərbob hestbe, əv tənıkə kəton iyən tınd sıə ranqədə olət tankardeydəbe, çəy jimonən har ruj cəh-cəloli dılədə de kefi dəvardeydəbe. 20Lazar nomədə qıləy peyəçın olxortıniyə bıəbe çı ərbobi bəleti vədə. Əv yarə-potə dılədəbe. 21Orzu kardeydəbe ki, ıştə ləvə si bıkə de ərbobi surfə vişmandon. Kuçə sıponən omeydəbin lışteydəbin çəy yaron.
22İ ruj ə peyəçın marde, mələkon bardışone əv İbrahimi tono. Ərbobən marde, dəkandışone əv. 23Əy mardon məskənədə, dəhşətinə əzob-əzyəti dılədə okardışe ıştə çəşon, vindışe diyəroədə İbrahim, Lazarən çəy tono. 24Ərbob ozik oməy: "Ha çəmə pıə İbrahim! Rəhm bıkə bəmı, bıvığand Lazari, bıdə ıştə anqıştə tıki dəxısnı ovədə, sərin bıkə çımı zıvoni. Az bı otəşi dılədə əzob kəşeydəm!" 25Əmma İbrahimi votışe: "Çımı balə, bə yod biyə, tı ıştə jimonədə həmə çokə çiyonı sə, Lazari isə yavə çiyon. Esə əy rohatiş pəydo kardə iyo, əmma tı əzob kəşeydəş. 26Sıvoy ımiyən, nəhənqə rıj noə bıə şımə iyən çəmə arədə: qirəm hətto kiysə ovaşte bıpiyoşe çıyo bəşmə tərəf, əzını karde. Çəyoən bəçəmə tərəf hiçki ovaşte əzını".
27Ərbobi votışe: "Pıə, lovə kardeydəm bətı, bıvığand Lazari bəçımı pıə kə. 28Oxo çımı penc qılə boəm heste. Bıdə əv xəbədo bıkə əvoni ki, bı dəhşətinə vırə enıqının". 29İbrahimi votışe: "Bəvonku Musa iyən Peyğəmbəron kəlomon hestin. Bıdə quş bıdən bəvon!" 30Ərbobi votışe: "Ne, çımı pıə İbrahim! Ehanə mardon qıləyni bo çəvon tono, bəvədə əvon tobə bəkarden". 31Əmma İbrahimi votışe bəy: "Qirəm əvon bə Musa iyən Peyğəmbəron kəlomon quş

16:13 Mat. 6:24 **16:16** Mat. 11:12-13 **16:17** Mat. 5:18
16:18 Mat. 5:32; 19:19; Mark 10:11-12; 1Kor. 7:10-11

doydəninbu, hətto mardonədə qıləy bəyji bıboən, bovə əkənin”».

Qıno, baxşey, imon iyən vəzifə

(Mat. 18:6-7; Mark 9:42)

17 İsa bə şoqirdon jıqo votışe: «İnsoni bə bevəcə ro okırniyə çiyon mıtləğ bəben. Əmma vay bə odəmi holi ki, bımon bais bəbe! [2]Çı rukonədə i kəsi bə bevəcə ro okırniyesə boəy çok əbi ki, bəçəy qiy qıləy dıjdə osyo sığ ehaştın, şodən əy bə dıyo! [3]Dığğətin bıbən! Qirəm ıştı boə qıno bıko, mızəmmət bıkə əy, ehanə tobə bıko, bıbaxş əy. [4]Qirəm əv rujədə haft kərə bəştı vəynə qıno bıko, haft kərən oqardo bo ıştı tono, bıvoto: “Tobə kardeydəm” tı bıbaxş əy».

[5]Həvariyon votışone bə Rəbbi: «Çəmə imoni ziyod bıkə!» [6]Rəbbi jıqo votışe: «Qirəm xərdolə tumi to şıməku imon bəbe, bəvədə şımə votəyonbəy bə tuyə doy: “Beşi deştə rəğ-rişə bə ico, bıkaşt ıştəni dıyoədə!” əv tabe əbi bəşmə.

[7]Şıməhonədə ki bə qit kardə, yaanki pəson çovniyə ğuli məzəku oqardeyədə bəvote: “Rəyrə bınışt bə surfə?” [8]Bərəks əv bəvote bəy: “Hozı bıkə çımı xorəki, dəbast ıştə kışti, boy bımand çımı xıdmətədə, bıdə az bəhəm iyən peşomım, çəyo tı ıştən bahaş iyən pebəşomeş”. [9]Çəy əmron bə vırə rosneyədə əv səğbi bəvote bə ğuli? [10]Şımənən bəşmə doə bıə həmmə əmron bə vırə rosneədə bıvotən: “Əmə dəqər nıbə ğulimon, kardımone ə ko ki, əy kardəninbimon”».

Da qılə cuzamini şifo səy

[11]Bə Yerusəlim səbəro bıə İsa Samariyə iyən Qalileyə miyono dəvardeydəbe. [12]İ kərə əv bə qıləy di varid beədə da kəs cuzaminə noxəşin beşin Bəçəy nav. Əvon diyəroəco mandin, [13]ozik oməyn: «İsa! Ustod! Rəhm bıkə bəmə!»

[14]İsa vindışe əvon, votışe: «Bışən ıştəni bə kahini nişo bıkən». Əvon ro şe-şe cuzamiku pok bin. [15]Çəvon qıləyni vindeədə ki, şifo səşe, de barzə sədo bə Xıdo həmd-səno karde-karde oqarde, [16]dəqıniye bə İsa po, təşəkkor kardışe Bəy. Diyə məkə ki, ım şəxs Samariyəvıjbe. [17]Bəvədə İsa parsəy: «Bəqəm da kəs pok nıbin? Bəs kıve əmandə nəv kəs? [18]Çəvon hiç qıləyni onıqarde ki, həmd-səno bıkə bə Xıdo, sıvoy ım açini?» [19]Əve İsa votışe bəy: «Bəşt bışi, ıştı imoni peroxnişe tı».

Xıdo Podşoəti keynə bome?

(Mat. 24:23-28,37-41)

[20]Fəriseyon parsəyn İsaku: «Xıdo Podşoəti keynə bome?» İsa cəvob doşe bəvon: «Xıdo Podşoəti ome de çəşi vinde əbını. [21]Hiçki vote əzını: “diyəkə, əv iyoy!” yaanki “əv əyoy!” Oxo Xıdo Podşoəti həni şımənədəy».

[22]İsa jıqo votışe bə şoqirdon: «Rujon bəben, şımə orzu bəkaşon ki, Bəşəri Zoə rujon qıləyni bıvindən, əmma nıbəvindeşon. [23]Bəşmə bəvoten: “Əfa əyoy!” yaanki “Imha, iyoy!” Məşən, çəvon dumo eməqınən. [24]Çoknə avəçəkə bəçəke, ruşin bəka osmoni çı sə bə sə, Bəşəri Zoən Ištə oqardə rujədə jəqo bəbe! [25]Əmma sıftə Əv vey zılləton kəşənine iyən esətnə nəsıli odəmon rədd kardəninin Əy.

[26]Nuhi vaxtədə çoknə bıəbe, Bəşəri Zoə vaxtədən jəqo bəbe: [27]odəmon hardeydəbin, peşomeydəbin, kəxıvand beydəbin, bə şu şeydəbin, jıqonə detobə bə ruji ki, Nuh dəşe

---

17:3 Mat. 18:15 **17:4** Mat. 18:21-22 **17:5-6** Mat. 17:20 **17:14** Lev. 14:1-32
17:21 Mat. 24:23; Mark 13:21 **17:23-24** Mat. 24:23,26-27; Mark 13:21 **17:26** Ofə. 6:5-8
17:26-27 Mat. 24:37-39 **17:27** Ofə. 7:6-24 **17:28-29** Ofə. 18:20–19:25

bə qəmi, çəyo ovbarz oməy, əvon həmməy məhv bin. 28Jıqo be Luti vaxtədən: əvon hardışone, peşoməşone, həvatışone, hırişone, kaştışone, kə ejəşone, 29əmma Lut Sodomi tərq kardə ruji, otəş iyən qoqurd eməy bə zəmin, əvon həmməy məhv bin. 30Bəşəri Zoə zuhur kardə rujiyən jəqo bəbe!

31Həmonə ruji ki kəy bonisə bıbo, çəy əynunon kəy dılədə bıbon, bıdə boçəvon peqəte enıvo! Ki məzədə bıbo, onıqardı bə dumo! 32Bə yod biyən bə Luti jeni sə çiç oməy! 33Ki boştə jimoni oqətey dastpoçə bıbo, qin bəkarde əy, ki Bəçımı xoto ıştə jimoni qin bıko, əv nığo bədo əy. 34Bəşmə voteydəm, həmonə şəvi yonqoədə bıə dı kəsi qıləyni peqətə bəbe, ə qıləyni isə bəmande. 35-36İvırədə qandım horə jenon qıləyni peqətə bəbe, ə qıləyni isə bəmande».

37Bəvədə şoqirdon parsəyn Çəyku: «Ya Rəbb, ım konco vağe bəbe?» İsa cəvob doşe bəvon: «Leş konco bıbo, ğəcıonən əyo qırdə bəben».

Həkəməti barədə məsəl

18 İsa boştə şoqirdon qıləy məsəl vardışe ki, əvon çoknə hejo dıvo bıkən iyən rufo enıqının: 2«Qıləy hakim hestbe qıləy şəhrədə, əv nə Xıdoku tarseydəbe, nəən odəmonku dimış dəjeydəbe. 3Qıləyən vevə jen hestbe həmon şəhrədə, əv hejo şeydəbe çəy tono, voteydəbe bəy: “Çımı həxi bıstən bəçımı vəynə beşəkəsiku”. 4Əmma hakimi xəyli vaxt karde nıpiyəşe ım, peşo votışe ıştən-bəştə: “Hərçənd ki, az nə Xıdoku tarseydəm, nəən odəmonku dimım dəjeydə, 5əmma bıdə çəy iddo həll bıkəm ki, həni nıvo, çımı zibəli nıbə”». 6Rəbbi dəvom kardışe bəştə sıxani: «Məsəone ım beədolətinə hakimi çiç votışe? 7Məqər Xıdo ıştə vıjniyəkəson iyən şəv-ruj Çəyku imdod piyəkəson həxi mıdofiə əkəni? Xəyr, əvoni vey çəş nıbədo karde. 8Imi voteydəm bəşmə, ənəhoy dənıbəvarde çəvon həxi bəste. İntasi Bəşəri Zoə omeədə zəmini dimisə imon pəydo bəkardebu?»

Fərisey iyən doyənəqırdəəkə məsəl

9Bəştə əməlisalehəti uspur bıə, bə əmandəyon xor diyə kardə kəsonro İsa jıqo qıləy məsəl vardışe: 10«Dıkəs bo ibodət karde oməy bə məbəd. Qıləyni fəriseybe, ə qıləyni doyənəqırdəəkə. 11Fərisey pemande jıqo dıvo kardışe ıştən-bəştə: “Xıdo, şukur bıbu Bətı ki, az bənə co odəmon kisibəvon, nohəx, zinokor, yaanki bənə bı doyənəqırdəəkə nim. 12Az haftədə dı kərə rujə qəteydəm, ıştə bə dast vardə əmloki həmməy dayəki doydəm”. 13Doyənəqırdəəkə isə mandəbe diyəroədə, hiç bə osmoni edyəse zıneydənıbe, əncəx sinə jəy-jəy voteydəbe: “Xıdo, bəmı, bı qınokori rəhm bıkə!” 14Voteydəm bəşmə: fərisey ne, ə doyənəqırdəəkə bəroət səşe şe bəştə kə. Ki ıştəni bə pe bıqəto, bə ji qətə bəbe əv iyən ki ıştəni bə ji bıqəto, əv bə pe qətə bəbe».

Bənə əğıli bıbən

(Mat. 19:13-15; Mark 10:13-16)

15Odəmon vardışone hırdənonən İsa tono ki, bıdə Əv pexəvı təğdis bıkə əvoni. Əmma şoqirdon ımi vindencən sə-sıxan kardışone bəvon. 16İsa sədo kardışe əvon ıştə tono, votışe: «Bıdə əğılon bon Çımı tono, mane məbən bəvon. Çumçıko Xıdo Podşoəti bı jıləvonon məxsuse. 17Rosti voteydəm bəşmə, ki ğəbul nıko Xıdo Podşoəti bənə əğıli, varid nıbəbe bəy».

17:28-29 Ofə. 18:20–19:25 **17:31** Mat. 24:17-18; Mark 13:15-16 **17:32** Ofə. 19:26
17:33 Mat. 10:39; 16:25; Mark 8:35; Lukə 9:24; Yəh. 12:25 **17:34-35** Mat. 24:40-41
18:14 Mat. 23:12; Lukə 14:11

Sərvət, yaan Xıdo Podşoəti

(Mat. 19:16-29; Mark 10:17-30)

18 Qıləy rəhbər parsəy İsaku: «Xəymandə
Ustod, az çiç kardəninim ki, zolə jimoni bə
dast biyəm?» 19 İsa votışe bəy: «Boçi Bəmı
xəymand voteydəş? Hiçki xəymand ni, xəy-
mand iqlə Xıdoy. 20 Çəy əmron zıneydəş:
zino məkə, ğətl məkə, dızdi məkə, duyəvojə
şoydəti məkə, bəştə pıə-moə hurmət bıkə».
21 Əy votışe: «Az cıvonətiku bımon həm-
məy əməl kardeydəm». 22 İsa ımi məsencə
votışe: «Işti iqlə çiy rəseydəni. Bəhvat ıştə
hestı-ni baxş bıkə bə kosibon. Bəvədə ıştı
xəzinə osmononədə bəbe. Çəyoən boy,
eqın Çımı dumo». 23 Əmma ə odəm ımi
məse bəpeştə xəyli ğəmqin be, çumçıko
vey ərbobbe.

24 İsa vindışe ki, əv vey ğəmqin be, votışe:
«Bo ərbobə odəmon bə Xıdo Podşoəti dəşe
çanə çətine! 25 Çe dəvə darzənəhıləo dəvar-
de hostone, ərbobə odəmi bə Xıdo Podşoəti
dəşeysə». 26 Bəy quş doəkəson parsəyn:
«Jəqobu, bəs ki xılos bəbe?» 27 İsa votışe:
«Ə çiy ki bo odəmon ğeyri-mımkune, əv
bo Xıdo mımkune».

28 Bəvədə Peteri votışe: «Imha, əmə şo-
doəmone ıştə hestı-ni, eqıniyəmon Iştı du-
mo». 29 İsa votışe bəvon: «Rosti voteydəm
bəşmə, harki bə Xıdo Podşoəti xoto oqəto
ıştə kəy, ya jeni, ya boon, ya valideynon,
yaan əğılon, 30 çəvonsə vey bəste bı dov-
rədə, vəomədə esə boy zolə jimon bəste».

İsa Məsih Iştə mardey iyən bəyji bey barədə seminə kərə xəbə doydə

(Mat. 20:17-19; Mark 10:32-34)

31 İsa okırnişe bə kəno Donzə şoqird,
votışe bəvon: «Imha, əmə bə Yerusəlim
şeydəmon, əyo peyğəmbəron Bəşəri Zoə
həxədə nıvıştəyon həmməy bə vırə bərə-
sen. 32 Əy bə bıtpərəston dast bədon, bə ləğ
bənon, təhğir bəkan, tu bəkan Bəy, 33 de
ğırmoci bəkuyen, çəyoən bəkışten. Esə boy
seminə ruji Əv bəyji bəbe». 34 Əmma əvon
hiçi sənırəsəyn çımiku. Çəy sıxanon məno
niyoni mande boəvon, əve əvon sənırəsəyn
ki, çiçi həxədə voteydə.

Kuə odəmi çəşon obeydən

(Mat. 20:29-34; Mark 10:46-52)

35 İsa ki nez oməy bə Yerixo, qıləy kuyə
merd nıştəbe roy kəno, peyəçınəti kardey-
dəbe. 36 Məseədə ki izdihom dəvardeydə
çəy tono, əv parsəy: «Çiç bıə əyo?» 37 Bəy
cəvob doşone ki, Nazaretıjə İsa dəvardeydə
çıyo. 38 Əv dəmande bo zikkə jəy: «Ha Da-
vudi Zoə İsa, rəhm bıkə bəmı!» 39 Navədə
şəkəson sə-sıxan kardışone ki, aşiş bıbu
əv, əmma əy həniyən vanqipuri zikkə jəşe:
«Davudi Zoə, rəhm bıkə bəmı!» 40 İsa man-
de, əmr kardışe ki, kuyə merdi biyən Çəy
tono. Kuyə merd nez omeədə İsa parsəy
çəyku: 41 «Tı çiçı piyeydə, Az botı bıkəm?»
Əy cəvob doşe: «Ya Rəbb, vindey piyeydə-
me!» 42 İsa votışe bəy: «Bıvind! Iştı imoni
peroxnişe tı». 43 Kuyə merdi çəşon əlbəhol
obin. Əy həmd-səno kardışe bə Xıdo, şe
çe İsa dumo. Imi vində odəmon həmməy
şukur kardışone bə Xıdo.

İsa de Zəkkay

19 Bə Yerixo varid bıə İsa dəvardey-
dəbe çəğın. 2 Zəkkay nomədə qıləy
ərbobə odəm hestbe əyo. Əv doyənəqır-
dəəkon rəisbe. 3 Əv cəhd kardeydəbe ki
bıvindı İsa kiye, əmma izdihomi səbəbo
vinde zıneydənıbe, çumçıko boloş nızımbe.
4 Bəvədə vite bənav, peşe bə tuyə do ki,
bıvindı İsa. İsan çəyo dəvardəninbe.

5 İsa nez oməy bə həmon vırəy, edyəsəy
bəpe, votışe: «Ha Zəkkay! Rəyrəbi, evo
bəji! Imruj Az ıştı kədə mandəninim». 6 Əv
tadibəsə evoəy, de şoyvo ğəbul kardışe İsa.
7 Imi vində izdihom dəmande bo noroziyə-
ti karde, votışone: «Şe ğonəğ be bə qıləy

qınokori!» 8Zəkkay əşte votışe bə Rəbbi: «Ya Rəbb, sıxan doydəm: ıştə əmloki nimə bədom bə kosibon, çikiku de nohəxəti səmbe, çoğat obəqordınem bəy». 9İsa votışe: «Imruj xılos oməy bı kə. Çumçıko əvən İbrahimi zoəy. 10Oxo Bəşəri Zoə omə ki, qin bıəkəson pəydo bıkə iyən xılos bıkə».

Əmonətə puli məsəl

(Mat. 25:14-30)

11Əvon bı sıxanon quş doədə İsa vardışe qıləyən məsəl. Oxo Əv həni Yerusəlimi neziyədəbe, əve əvon qımon kardeydəbin ki, esə Xıdo Podşoəti həni lap omeomeyədəy. 12İsa votışe: «Qıləy əsılzodə dəro qıniye bə qıləy diyəroə məmləkət ki, ıştəni podşo bıdə təsdığ karde iyən oqardı bə dumo. 13Əy sədo kardışe ıştə tono da kəs xıdmətkor, doşe bəvon da mina[a] pul, votışe: "Detobə çımı oqarde, ımoni moyə bınən bə qıləy koy". 14Çəy həmvətənon zəhləşon şeydəbe çəy, əve əvon vığandışone daynə çəy dumoysə ki, jıqo bıvotı: "Əmə piyeydəmonni im odəm boəmə podşoəti bıkə".

15Əv podşo təsdığ kardə be, bə dumo oqardeədə doşe ıştə pul doə xıdmətkoron ıştə tono sədo karde ki, bıdə bızını çəvon ğəzənc çanə bıə. 16İminə xıdmətkor oməy votışe: "Çımı əğə, ıştı i mina da mina ğəzənc vardışe". 17Podşo votışe bəy: "Əhsən, tı çokə xıdmətkoriş. Madəm tı bı qədə koədə jıqo etiboyn beşiş, da qılə şəhri bəştı ixtiyor doydəm". 18Dıminə xıdmətkor oməy votışe: "Əğə, ıştı i mina penc mina ğəzənc vardışe". 19Podşo votışe bəy: "Tınıyən bə penc şəhri yol təyin kardeydəm".

20Əmma seminə qılə oməy votışe: "Çımı əğə, biyə ıştə i mina. Az pepuştəmbe əv bə dastmoli, oqətəmbe, 21çumçıko ıştıku tarseydəbim. Oxo tı berəhmə odəmiş: ıştə nınoəy peqəteydəş, ıştə nıkaştəy dıveydəş". 22Podşo votışe bəy: "Tı ıştən hande ıştə hıkm, ha befərosatə xıdmətkor! Tı zıneydəbiş ki, az berəhmim, ıştə nınoəy peqəteydəm, ıştə nıkaştəy dıveydəm. 23Jəqobe, bəs boçi çımı puli bə muamilə nınoy? Az oqarde bəpeştə de sələmi bıstənım əy!" 24Çəyo əmr kardışe bə ıştə tono bıəkəson: "Bıstənən çəyku i mina, bıdən bə da minaş bıə xıdmətkori". 25Votışone bəy: "Əğə, çəy hestışe oxo da mina!" 26Əy jıqo dəvom kardışe: "Əmma az voteydəm bəşmə: çiki hestışebu, həniyən doə bəbe bəy, çiki nişebu, çəy dastədə bıəyən çəyku sə bəbe. 27Esən çımı deşmenon komqılon ki piyeydəşonnıbe az çəvon podşo bıbum, əvoni biyən iyo, çımı çəşi vədə bıkıştən həmməy"».

Çe İsa bə Yerusəlim dəşey

(Mat. 21:1-11; Mark 11:1-11; Yəh. 12:12-19)

28İsa ın sıxanon vote bəpeştə dəmande navədə poye bə Yerusəlimi tərəf şe. 29Əvon bə Betanyə iyən Betfaqe, Zeytun nomədə bıə bandi nez omeədə İsa vığandışe Ištə dı kəs şoqird, 30votışe bəvon: «Bışən bə navədə bıə di. Diy lap dəşəcoədə qıləy həkıtə bəvindeşon dəbastə vırədə, hələ hiçki penıştəni bəy. Okən çəy nıxtə, biyən iyo. 31Qirəm bıparson şıməku: "Boçi okardeydəşon çəy nıxtə?" jıqo cəvob bıdən: "Əv bə Rəbbi qərəke"».

32Əvon şin, vindışone har çiy Rəbbi votəy ğəzinəye. 33Əvon həkıtə nıxtə okardeədə çəy soybon parsəyn çəvonku: «Boçi şımə okardeydəşon əy?» 34Əvon cəvob doşone: «Əv bə Rəbbi qərəke». 35Əvon vardışone həkıtə İsa tono, noşone ıştə əbon həkıtə peştisə, nışandışone İsa çəy səpe.

---

a *Mina* – 100 dirhəme, 100 rujnə koy mıjdibe.

19:26 Mat. 13:12; Mark 4:25; Lukə 8:18

36 Əv şe-şe odəmon ıştə oləton oğandeydəbin roysə.
37 Əv, Zeytun bandiku saru eşə bə odimə rəseədə, vey şoqird bəştə vində həmmə mecuzon qorə dəmandin şoyvo karde iyən bə Xıdo bo həmd-səno karde. 38 Əvon voteydəbin:
«Xəy-dıvoyn bıbu
De Rəbbi nomi omə Podşo!
Osmonədə sulh,
Osmoni ərşədə izzət bıbu».
39 Kali fəriseyon izdihomi dıləo votışone Bəy: «Ustod, ğədəğən bıkə Bəştə şoqirdon!»
40 İsa cəvobədə votışe: «Bəşmə voteydəm, qirəm əvon tam bıjənon, sığon ozik bomen».

İsa bo Yerusəlimi bəmeydə

41 İsa nez beədə bə şəhri edyəsəy, bəməy boəy, 42 çəyo votışe: «Keşkə tı hiç nıbo ımruj vindəbəy sulhi ro! Əmma əv hələlığə çiyeydəni bəştı çəşon. 43 Çumçıko tını jəqo rujon çəş kardən ki, deşmenon de bəndon eqırd bəqəten tını, bə mıhosirə bəsten, har tərəfo təzyığ bəkan. 44 Tıniyən, ıştı səbəsonən məhv bəkan, ıştı sığı bəsə sığisə nıbahaşten, çumçıko Xıdo bətı xılos təklif kardeədə tı sənırəsəyş».

İsa tojneydə tociron məbədo

(Mat. 21:12-17; Mark 11:15-19; Yəh. 2:13-22)

45 İsa dəşe bə məbəd, dəmande tociron çəyo bo tojniye, 46 votışe bəvon: «Jıqo nıvıştə bıə:
"Çımı kə dıvo kə bəbe,
əmma şımə oqordoniyəone əv bə ğulduron lonə!"»
47 İsa har ruj məbədədə təlim omuteydəbe. Sər kahinon, ruhani mıəllimon iyən İsrail xəlği nomdorə şəxson bə qırdım-qırdımbin Boçəy kışte. 48 İntasi əvon zıneydənıbin ki, ımi çoknə bıkən, çumçıko xəlğ esiyeydənıbe Çəyku de dığğəti quş doydəbe Bəy.

Çe İsa səlohiyət

(Mat. 21:23-27; Mark 11:27-33)

20 İ ruj İsa məbədədə bə xəlği təlim omuteyədə iyən Şoyə Xəbə bəyon kardeyədəbe ki, sər kahinon, ruhani mıəllimon iyən sipirişon nez oməyn Bəy, 2 parsəyn: «Bıvot bəmə, Tı de kon səlohiyəti kardeydəş ın koon? Ki doəşe Bətı ın səlohiyət?» 3 İsa jıqo cəvob doşe bəvon: «Azən qıləy pars bədom bəşmə, şımənən Bəmı cəvob bıdən. 4 Çe Yəhya vəftiz kardeyro səlohiyət osmononkube, ya insononku?» 5 Əvon ıştə arədə no-peqət kardışone jıqo votışone: «Qirəm bıvotomon "osmononku", bəvədə bəparse: "Boçi şımə bovə nıkardıone bəy?" 6 Qirəm bıvotomon "insononku", həmə xəlğ sığbəsə bəkarde əməni, oxo əvon bovə kardeydəbin ki, Yəhya peyğəmbəre». 7 Oxoədə əvon cəvob doşone ki, zıneydənin çıkoncoye.
8 İsa votışe bəvon: «Bəvədə Azən bəşmə əvotnim ımoni de kon səlohiyəti kardeydəm».

Bevəcə boğəvonon məsəl

(Mat. 21:33-46; Mark 12:1-12)

9 Çəyo İsa dəmande bo xəlği ın məsəli varde: «Qıləy odəmi eğandışe anqıə boğ, doşe əv bə boğəvonon bə icorə, ıştən dəro qıniye bə dıroz dəkəşə səfər. 10 Məhsuli vaxt rəseədə əy vığandışe ıştə nokə boğəvonon tono ki, boği məhsulo bıdən bəy. Əmma boğəvonon kuyəşone nokə, təylədast oqordınişone bə dumo. 11 Bəvədə əy vığandışe co qıləy nokə. Boğəvonon kuyəşone əvən, beabru kardışone, təylədast oqordınişone bə dumo. 12 Əy

19:38 Zəb. 118:26 **19:46** Yeş. 56:7; Yer. 7:11 **19:47-48** Lukə 21:37 **20:9** Yeş. 5:1-7

vığandışe seminə nokə. Boğəvonon yarəjə kardışone əvən, tojnişone. 13Bəvədə boğsoybi votışe: “Az çiç bıkəm? Bıdə ıştə azizqiromiyə zoə bıvığandım, ğavər bəy hurmət bıkən”. 14Əmma boğəvonon əy vindencən, votışone bə iyəndı: “Varis ıme! Boən əy bıkıştəmon, bıdə merıs boəmə bımandı”. 15Jıqoən, bekardışone əv boğo bə kəno, kıştışone. Bəvədə boği soyb çiç bəkarde bəvon? 16Əv bome, ım boğəvonon bəkışte, anqıə boğiyən bədo bə co kəson». Məsəkəson votışone: «Xıdo nıkə!»

17Əmma İsa de dığğəti edyəsəy bəvon, çəyo parsəy: «Bəvədə ın Mığəddəsə Nıvıştəy məno çiçe?

“Bənnon rədd kardə sığ,
Bınəsığ bıə”.

18Ki eqıno çı sığı səpe pıtıpoə bəbe, çiki səpe eqıno ın sığ, hırd bəkarde əy».

19Ruhani mıəllimon iyən sər kahinon sərəsəyn ki, İsa çəvon barədə vardışe ın məsəl. Əve hejo həmon ləzədə bə qırdımqırdımbin ki, bıqətın Əy, əmma xəlğiku tarsəyn.

Bə ğeysəri doyənə doy barədə

(Mat. 21:33-46; Mark 12:1-12)

20Bı səbəb əvon dəmandin Əy bo rımuz karde, vığandışone Çəy tono ıştəni saleh nişo kardə çandə kəs ki, Deçəy sıxani bıqətın Əy, çəyoən təslim bıkən bə vali hıkmi iyən səlohiyəti. 21Əvon parsəyn İsaku: «Ustod, əmə zıneydəmon ki, Tı rost voteydəş, təlim omuteydəş iyən tərəfkeşəti kardeydəniş bə hiç kəsi, de həğiğəti omuteydəş Xıdo roy, 22boəmə icozə heste bə ğeysəri doyənə doy, ya ne?» 23İsa çəvon ğəsdı-ğərəzi sərəsəy, votışe bəvon: 24«Nişo bıdən Bəmı qıləy dinar. Çəy səpe bıə təsvir iyən nıvıştəy çikiye?» Əvon cəvob doşone: «Ğeysəriy». 25İsa votışe bəvon: «Jəqobu, bə ğeysəri məxsus bıəy bıdən bə ğeysəri, bə Xıdo məxsus bıəy bıdən bə Xıdo». 26Əvon qəte nıznəşone İsa Deçəy sıxani xəlğı huzurədə. Bəçəy cəvobi hədəyon mandin, tam jəşone.

Bəyji bey barədə pars

(Mat. 22:23-33; Mark 12:18-27)

27Bəyji bey nıbe iddo kardə kali sadukeyon nez oməyn bə İsa, parsəyn Çəyku: 28«Ustod, Musa jıqo nıvıştəşe boəmə: “Qirəm çikisə besonə boə bımardo, bıdə çəy boə bıstənı çəy vevə mandə jeni ki, çəy nəsıli dəvom bıkə”. 29Haft qılə boə hestbe. İminəni səşe qıləy jen, beson marde. 30Dıminəniyən, 31seminəniyən səşone həmonə jen, de minvoli haft kəsiyən nıbeşe fərzənd, həmməy beson mardin. 32Çəyo jen ıştənən marde. 33Jəqobu, mardon bəyji beədə əv çəvon kom qıləyni jen bəbe? Oxo haft boə həmməy kəxıvand bıəbin deəy».

34İsa jıqo cəvob doşe bəvon: «In dınyo odəmon jen səydən, bə şu şeydən. 35Əmma ə odəmon ki, loyiğ bıən bıjiyon vəomə dınyoədə iyən bəyji bıbun çe mardon dılədə, əvon nə jen bəsten, nəən bə şu bəşen. 36Həni mardeyən əzınin, bənə mələkon bəben. Oxo əvon Xıdo zol bəyji kardə fərzəndonin. 37Əmma mardon bəyji bey həxədə Musa ıştən sutə kuli ğəziyədə bı barədə bə Rəbbi “İbrahimi Xıdo, İsağı Xıdo iyən Yağubi Xıdo voteydə”. 38Xıdo çe mardon Xıdo ne, bəyjiyon Xıdoye. İnsonon həmməy bəyjin Çəy nəzədə».

39Bəvədə kali ruhani mıəllimon votışone: «Tı çok voteydəş, Ustod». 40Həni hiçki ciqə nıkardışe Çəyku jıçiy bıparsı.

20:17 Zəb. 118:22 **20:27-28** Ğanun. 25:5; Həv. 23:8 **20:37** Beşe. 3:6

Məsih çiki Zoəy?

(Mat. 22:41-46; Mark 12:35-37)

41 Əmma İsa votışe bəvon: «Boçi odə-
mon voteydən ki, Məsih Davudi Zoəy?
42 Oxo Davud ışten Zəbur Kitobədə jıqo
voteydə:
"Rəbbi votışe bəçımı Rəbbi:
Bınışt Çımı rostədə
43 Tosə bə vaxti ki, Işti deşmenon
dəzıno biyəm Işti poədə".
44 Jıqonə Davud "Rəbb" voteydə Bəy. Çok-
nə Əv çəy zoə be bəzıne?»

İsa mızəmmət kardeydə ruhani mıəllimon

(Mat. 23:5-7; Mark 12:38-40)

45 Xəlğ həmməy Bəy quş doədə İsa vo-
tışe Bəştə şoqirdon: 46 «Hodi bıbən ruhani
mıəllimonku. Əvon xoş omeydə dırozə
libosədə bınəvın, məydononədə de eh-
tiromi səlom bıstənın, sinaqoqonədə sər
kursiyonədə, ziyofətonədə pensədə bınıştın.
47 Əvon hardeydən-pevışkıneydən vevə
jenon əmloki, çəyoən ıştəni nişo doyro
dıroz-dırozi dıvon handeydən. Çı odəmon
cəzo lap qon bəbe».

Vevə jeni ianə

(Mark 12:41-44)

21 İsa de dığğəti edyəsəy vindışe
ki, ərbobon bə məbədi ianə ğoti
ianə şodoydən. 2 Əy vindışe qıləy beçizə
vevə jeniyən dıqlə kopuq şodoşe əyo.
3 İsa votışe: «Bəşmə həğiğəti voteydəm,
ım beçizə vevə jeni həmməysə veyə ia-
nə doşe. 4 Çumçıko əvon həmməy ıştə
tənxo ziyodəyku ianə şodoşone, əmma
ım jeni bəştə beçizəti diyənıkardə, bo
jiyeyro çiç hestbe çəy dastədə həm-
məş doy».

Oxonzəmoni ələməton.

(Mat. 24:1-28; Mark 13:1-23)

5 Kali odəmon məbədi de reçinə sığon
iyən bə Xıdo həsr bıə edaşton rəvoş jəbey
barədə qəp jeədə İsa votışe: 6 «Vaxt bome,
şımə iyo vindəyono sığ-sıği səpe nıbəman-
de, harçi vironə bəbe».
7 Parsəyn Çəyku: «Ustod, keynə bəbe ım?
Bo çımon bey kon ələməton bəben?» 8 Əy
votışe: «Hodi bıbən ki, hiçki şıməni də-
nıqijno, çumçıko vey kəson bomen Deçımı
nomi, bəvoten: "Az Əvim" iyən "Vaxt omə
damə". Məşən çəvon dumo. 9 Mıhoribon
iyən usyonon barədə məseədə mətarsən.
Çumçıko sıftə ımon həmməy bıəninin,
əmma dərhol oxoy nıbome».
10 Çəyo İsa jıqo votışe bəvon: «Millət bə
milləti, podşoəti bə podşoəti vəynə bebəşe.
11 Bərkə bumələrzon, vırəbəvırəo vəşyəni
iyən vəbo, dəhşətinə ğəziyon iyən osmono
yolə ələməton bəben.
12 Əmma detobə çəvon bey Bəçımı nomi
qorə, şıməni rımuz iyən həbs bəkan, təslim
bəkan bə sinaqoqon iyən şobədon bə zin-
donon, obəkırnen bə podşon iyən valiyon
nav. 13 Imon boşımə şəhodətiro bəben. 14 De
jıqo, ıştə dılədə sıftəku fikir məkən bo ıştə-
ni çoknə mıdofiə kardeyro. 15 Çumçıko Az
bəşmə jıqo natığəti iyən hıkmət bədom ki,
şımə rəğibon hiç qıləyni nə etiroz karde
bəzınen, nəən vəynə mande bəzınen bəy.
16 Hətto şımə valideynon, boon, avlodon
iyən duston şıməni təslim bəkan iyən şımə-
nədə kali qılon bəkışten. 17 Bəçımı nomi
qorə həmməy nifrət bəkan bəşmə. 18 Əmma
şımə səo iqlə muyən bə kam nıbəbe. 19 De
tov vardey ıştə coni pebəroxneyon.
20 Yerusəlimi çe ləşğəron əhotədə vindeə-
də, bızınən ki, çəy vironə mandey vaxt rəsə.
21 Bəvədə Yəhudeyədə bıəkəson bıvitın bə

21:12-17 Mat. 10:17-22 **21:14-15** Lukə 12:11-12

bandon, şəhrədə bıəkəson beşun çəyo iyən qırdo-kənoədə bıəkəson bıdə dənışun bə şəhr. 22Çumçıko ın rujon xısus sə rujonin ki, nıvıştə bıəyon həmməy bə vırə bırəsın. 23Bəvədə vay bə əğılbəboloə iyən əğıl dovniyə jenon holi, çumçıko bə dınyo sə yolə fəlokəton bomen iyən ım xəlğ bə ğəzəbi duço bəbe. 24De şımşi kıştə bəben iyən əsir bəban əvoni bə bıtpərəston arə. Yerusəlim bəmande çe bıtpərəston jipoədə, həmən ım tosə bə vaxti dəbəkəşe ki, bıtpərəston vaxt təmom bəbe.

İsa Məsih qəp jəydə Iştə oqarde barədə

(Mat. 24:29-35; Mark 13:24-31)

25Həşiədə, ovşumədə iyən astovonədə əloməton bəçiyen, dınyo milləton isə çe dıyo ləpon nəh-nəhiku bə tars-larz dəbəşen. 26İnsonon tarsiku iyən bə dınyo sə omə fəlokətonku behuş bəben, çumçıko osmoni ğudrəton bə larz dəbəşen. 27Bəvədə əvon bəvinden Bəşəri Zoə avə dılədə de yolə ğudrəti iyən izzəti ome. 28Keynə ki ımon dəmandin be, bəştən, rost bıkən ıştə səy, çumçıko şımə peröxemon nez beydə».

29İsa vardışe jıqo qıləy məsəl boəvon: «Diyə bıkən bə inciyə doy iyən bə doon həmməy. 30Əvon livə okardeədə şımə zıneydəşon ki, tovıston nez bıə. 31Jəqoən şımə bıvindon ımon beydən, bızınən ki, Xıdo Podşoəti həni neze. 32Rosti voteydəm bəşmə: ım nəsıl ıştə umri bə sə nıjənə ımon həmmə bəben. 33Osmon iyən zəmin dəbəvarde bəşe, əmma Çımı kəlomon əslo dənıbəvarden nıbəşen.

34Dığğət bıkən bəştə! Bıdə şımə dılon de eyş-işrəti, sərxoşəti iyən de jimoni ğəyğuyon dənıpuşın, Xıdo Hıkmi Ruj ənəxəbədə nıvo şımə səpe. 35Çumçıko həmonə ruj zəmini dimisə jiyə insonon həmməy səpe bənə tələ bome. 36Əve oğo bıbən har vaxti iyən dıvo bıkən ki, vəomədə ıştə coni peroxne bızınən iyən Bəşəri Zoə vədə mande bızınən».

37İsa bəruj təlim omuteydəbe məbədədə, şanqone isə beşeydəbe çəyo, şeydəbe bə Zeytun nomədə bıə band. 38Xəlğ həmməy maştəvoni rəbədə Bəy quş doyro omeydəbe bə məbəd Çəy tono.

İsa kışteyro sui-ğəsd

(Mat. 26:1-5; Mark 14:1-2; Yəh. 11:47-53)

22 Pasxə votə bıə Behəmyozə Nuni id nez beydəbe. 2Sər kahinon iyən ruhani mıəllimon no-peqət kardeydəbin ki, çoknə məhv bıkən İsa, çumçıko xəlğiku tarseydəbin.

Çe Yəhudə xəyonət

(Mat. 26:14-16; Mark 14:10-11; Yəh. 13:18-30)

3Bəvədə Şəyton dəşe bə Donzə şoqirdi qıləyni, İskaryot nomədə bıə Yəhudə dıl. 4Əvən şe sər kahinon iyən məbədi mıhofizəkon tono, səlxəs be deyəvon ki, İsa çoknə təslim bıkə. 5Əvon şoybəsə bin iyən rozi bin pul bıdən bəy. 6Yəhudə bəvon sıxan doşe, çəyo fırsət nəveydəbe ki, xəlğiku bə niyoni İsa təslim bıkə.

Bo oxonə şanqonə pirpaz qətey

(Mat. 26:17-30; Mark 14:12-26; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25)

7Pasxə ğırbonə pəsəvə obırniyə Behəmyozə Nuni idə ruj oməy rəsəy. 8İsa vığandışe Peter de Yəhya, votışe bəvon: «Bışən, boəmə Pasxə harde hozı bıkən». 9Əvon esə boy İsaku parsəyn: «Konco piyeydə əmə bımi pirpaz bıqətəmon?» 10Əy votışe bəvon: «Imha, bə şəhr dəşeədə səhənqədə

21:22 Huşə 9:7 **21:25** Yeş. 13:10; Yez 32:7; Yoel 2:31; Vəhy 6:12-13 **21:27** Dan. 7:13; Vəhy 1:7
21:37 Lukə 19:47-48 **22:1** Beşe. 12:1-27

ov bardə i kəs bəşmə rast bome. Bışən çəy dumo bəçəy dəşə kə. 11Bıvotən bə kəsoybi: “Ustod voteydə bətı: ‹Kıve ğonəğon otağ, kon qılə ki, Az Deştə şoqirdon bə ivırə Pasxə harde hardəninim?›” 12Kəsoyb nişo bədo bəşmə penə mərtəbədə qıləy hozı kardə bıa yolə otağ. Əyo hozı bıkən». 13Əvon şin, vindışone har çiy İsa vote ğəzinəye iyən bo Pasxə pirpaz qətışone.

İsa Deştə şoqirdon oxonə şanqonə hardey

14Harde vaxt omeədə İsa nışte de həvariyon bə surfə. 15Əy votışe bəvon: «Az vey yolə orzuvoni bardeydəbim ki, Çımı əzobon bino nıbe bənav ın Pasxə hardi deşmə bə ico bəhəm. 16Əve bəşmə voteydəm ki, detobə bə vaxti Az həni əy nıbəham ta ki, Xıdo Podşoətiədə Pasxə bə vırə bırəso».

17Çəyo İsa peqətışe piyolə, şukur kardışe, votışe: «Imi peqətən, baxş bıkən ıştə arədə. 18Imi bəşmə voteydəm ki, detobə Xıdo Podşoəti ome həni anqıə rəzi məhsuli penıbəşomem».

19Çəyo İsa peqətışe nun, şukur kardışe, poə kardışe, doşe bəvon, votışe: «Im Çımı boşımə doə bıa andome. Mını bə yod vardeyro ımi bıkən». 20Jəqoən şanqonə harde bəpeştə peqətışe piyolə, votışe: «In piyolə Deçımı xuni bastə bıa Tojə Əhde ki, boşımə ru kardə bıa. 21Əmma ımeha, Bəmı xəyonət kardəkəs Demı bə ivırə dast evardeydə bə surfə. 22Bəşəri Zoə şeydə Boəy de təyin kardə bıa roy, əmma vay bə odəmi holi ki, Bəy xəyonət kardeydə!» 23Şoqirdon dəmandin ıştə arədə bo no-peqət karde ki, çəvon kom qıləyni ımi karde bəzıne.

24Çəvon arədə həsbəhsən be ki, həmməysə ən yol ki bəbe. 25Əmma İsa votışe bəvon: «In dınyo podşon ıştə milləton səpe hıkmronəti kardeydən, himoyədor votə beydə bəvon. 26Əmma şımə bənə bəvon məbən. Şıməhono ən yol bıəkəs bənə ən ruki bıbu iyən rəhbərəti kardəkəs bənə xıdmətkori bıbu. 27Oxo ki həniyən yole, surfədə nıştəkəs, yaanki xıdmət kardəkəs? Məqər surfədə nıştəkəs yol ni? Az isə şımə dılədə bənə xıdmətkorim.

28Şımə Çımı beşə dəvinonədə Demı ivırədə bişon. 29Çoknə ki Çımı Pıə asbardəşbe Bəmı qıləy Podşoəti, əve Azən asbardeydəm bəşmə, 30jıqo ki Çımı Podşoətiədə Çımı surfədə hardı-həş bıkən iyən bə İsraili donzə ğəbilə hıkm kardeyro taxtonədə bınıştən.

Navo votə beydə Peteri həşə

(Mat. 26:31-35; Mark 14:27-31; Yəh. 13:36-38)

31Simon! Simon! Imha, Şəytoni piyəşe ki, şıməni bənə qandımi bə kəminə bıjənı. 32Əmma Az botı dıvo kardıme ki, bıdə ıştı imon qin nıbu. Tınən Bəmı ovardeədə ıştə boon imoni zumand bıkə». 33Əy votışe: «Ya Rəbb! Az hozım Detı həm bə zindon, həmən bo marde bışum». 34Əmma İsa votışe: «Peter, bətı voteydəm, ımruj suki hande bənav, tı se kərə bə həşə bəjeş ki, Mını zıneydəş».

35Çəyo votışe bə şoqirdon: «Az şıməni bequşə, betumə iyən beməşo vığandeədə, şımə bo çiçiysə korığ kəşeydəbişon?» Əvon cəvob doşone: «Hiç çiyədə». 36Bəvədə İsa votışe bəvon: «Əmma esə quşə iyən tumə bıəkəs peqətı ıştə quşə iyən tumə. Çiki nişe şımşi, bıdə bəhvatı ıştə oləti, şımşi bıhırı. 37Imi bəşmə voteydəm ki, Bəmınədə bə vırə rəsənine ın Mığəddəsə Nıvıştəy:

“Bə cinoyətkoron to qətə be”.

22:24 Mat. 18:1; Mark 9:34; Lukə 9:46 **22:25-26** Mat. 20:25-27; 23:11; Mark 9:35; 10:42-44
22:27 Yəh. 13:12-15 **22:30** Mat. 19:28 **22:35** Mat. 10:9-10; Mark 6:8-9; Lukə 9:3; 10:4
22:37 Yeş. 53:12

Çumçıko Çımı barədə nıvıştə bıəyon təmom beydən». 38Əvon votışone: «Ya Rəbb, ımha, dıqlə şımşi heste iyo». Əy isə votışe bəvon: «Vəse!»

İsa Zeytun bandədə dıvo kardeydə

(Mat. 26:36-46; Mark 14:32-42)

39İsa çəyo beşe, Bəştə adəti mıvofiğ, şe bə Zeytun band, Çəy şoqirdonən şin Çəy dumo. 40Oməy bə həmonə vırəy rəseədə, votışe bəvon: «Dıvo bıkən ki, bə dəvinə eməqınən». 41Iştən isə qıləy sıği şodoə məsofədə çəvonku diyəro şe, dəzıno oməy, dəmande bo dıvo karde. 42Əy jıqo votışe: «Ha Pıə, qirəm Tı piyeydəbu, ın əzobi piyolə çımıku diyəro bıkə. İntasi Çımı ne, Iştı irodə bıbu». 43Osmono qıləy mələk zahir be bə İsa, ğıvvə doşe Bəy. 44Dəhşətinə iztirobi dılədə Əv həniyən dılisıxto dıvo kardeydəbe, Çəy ak bənə xunə tılə emeydəbe bə zəmin. 45Dıvo bəpeştə əşte oməy ıştə şoqirdon tono, vindışe əvon ğəhər-ğussəku hıtən. 46Əy votışe bəvon: «Şımə boçi hıtəşon? Bəştən, dıvo bıkən ki, bə dəvinə eməqınən».

İsa qətə beydə

(Mat. 26:47-56; Mark 14:43-50; Yəh. 18:3-12)

47Əv hələ ın sıxanon voteydəbe ki qıləy izdihom çiyəy, Donzə şoqirdi qıləyni Yəhudə nomədə bıakəs çəvon navədəbe. Əv nez oməy bə İsa ki, maçə bıkə Bəy. 48Əmma İsa votışe bəy: «Yəhudə! De qıləy maçə həvateydəş Bəşəri Zoə?» 49İsa qırdı-tono bıakəson vəzyəti jıqo vindeədə, votışone Bəy: «Ya Rəbb, bəlkəm de şımşi bıjənəmon?» 50Çəvon qıləyni jəşe de şımşi bırnişe sər kahini ğuli rostə quş. 51Bəvədə İsa votışe: «Sə bıkən, vəse!» Çəyo pexəviyəy bəçəy quşi, xəş kardışe əv.

52İsa votışe Çəy səpe omə bə sər kahinon, məbədi mıhofizəkon iyən sipirişon: «Məqər Az ğuldurim, şımə de şımşi iyən ləvo oməşon Mını bo barde? 53Har ruj Az deşmə bə ico məbədədə beydəbim, şımə dast rost kardeydənıbişon Bəmı. Əmma esə şımə vaxte, zılmoti hıkmronətiye».

Peter bə həşə jəydə İsa

(Mat. 26:67-75; Mark 14:66-72; Yəh. 18:15-18,25-27)

54Qətışone İsa, bardışone bə sər kahini kə. Peterən diyəroətico şe çəvon dumo. 55Soy miyonədə kiyandu sənoəşonbe, odəmon nıştəbin çəy qırdo. Peterən oməy nışte çəvon dılədə.

56Qıləy kənizi vindışe əv kiyandu kəno, de dığğəti edyəsəy, votışe: «Imən Deəybe». 57Əmma Peteri bə həşə jəşe votışe: «Əy zıneydənim, ha jen!» 58Ləzi bəpeştə co qıləy şəxsiyən vindışe əv, votışe: «Tı çəvon qıləyniş». Əmma Peteri votışe: «Ha merd, az nim!» 59Təğribən i saat dəvarde, qıləy xonəxoən de həkəmi votışe: «Həğiğətən ım odəm Deəybe, çumçıko əv Qalileyəvıje». 60Əmma Peteri votışe: «Ha merd, az sərəseydənim tı çiç voteydəş». Hejo bəvədə, əv ın sıxanon voteədə, suki handışe.

61Bəvədə Rəbb odyəsəy bə Peteri. Peteri bəştə yod vardışe Rəbbi sıxan, «ımruj suki hande bənav tı Mını se kərə bə həşə bəjeş». 62Əv beşe bə kəno, sute-sute bəməy.

63İsa qətə odəmon Əy bə dast dənoydəbin iyən kuyeydəbin. 64Dəbastışone Çəy çəşon, parsəyn Çəyku: «Peyğəmbərəti bıkə, bıvot ki jəşe Tı?» 65Çəyoən çanədə do-dımjon doşone Bəy.

İsa Ali Şurə navədə

(Mat. 26:57-66; Mark 14:53-64; Yəh. 18:19-24)

66Imha, ruj obəy, qırdə bin xəlği sipirişon, sər kahinon iyən ruhani mıəllimon,

22:53 Lukə 19:47-48; 21:37

vardışone İsa bəştə Ali Şurə. 67Votışone: «Bıvot bəmə Tınış Məsih?» Əy votışe bəvon: «Ehanə bıvotom bəşmə, bovə nıbəkaşon. 68Şayət bıparsomən şıməku, cəvob nıbədoşon Bəmı. 69Çımibəpeşt Bəşəri Zoə bənışte çe ğudrətinə Xıdo rostədə». 70Əvon bə i qəv votışone: «Mılxəs, Tı Xıdo Zoəş?» Əy cəvob doşe bəvon: «Şımə voteydəşon ki, Azim». 71Bəvədə əvon votışone: «Çəmə həni çı ehtiyoci heste bə co şəhodəti? Əmə deştə quşi məsəmone Çəy ıştə qəvo».

İsa Roməvıjə vali Pilati navədə

(Mat. 27:1-2,11-26; Mark 15:1-15; Yəh. 18:28–19:16)

23 Çəyo qırdə bıə odəmon həmməy əştin, bardışone İsa vali Pilati tono. 2Dəmandin Əy bo ittıhom karde, votışone: «Əmə vindımone ki, Əv çəmə xəlği royku bekardeydə, bə ğeysəri doyənə doy haşteydəni. Məsih, yəne Podşo voteydə Bəştə». 3Pilat parsəy Çəyku: «Yəhudiyon Podşo Tınış?» Əy cəvobədə votışe: «Ištı votəy ğəzinəye». 4Pilati votışe bə sər kahinon iyən izdihomi: «Az hiç qıləy taxsır vindeydənim bı Odəmədə». 5Əmma əvon həkəm mandin, votışone: «Əy Qalileyəo qətəşe tosə bı vırəy, cəmi Yəhudeyə har vırədə xəlği omuteydə çəmə səpe rost kardeydə».

6Pilat ımi məseədə parsəy: «Bəqəm Əv Qalileyəvıje?» 7Zıneədə ki, İsa Hirodi idorə kardə viloyətoy, bəvədə vığandışe Əv Hirodi tono. Hirod ıştənən bı vaxti Yerusəlimədəbe.

8Hirod İsa vindencə bərk şoybəsə be, çumçıko vey vaxtbe vinde piyeydəşbe Əv. Çəy barədə vey məsəşbe, əve umdəvobe ki, qıləy mecuzə bəvinde Çəyku. 9Əve veyə parson doşe Bəy, əmma İsa hiç qıləy cəvob nıdoşe bəy. 10Rəhbərə kahinon iyən ruhani mıəllimon mandəbin, bərk ittıhom kardeydəbin Əy. 11Hirodi deştə sərbozon təhğir kardışone Əv, pesırəyn Bəy, tankardışone Bəy dəbdəbəynə olət, ijən oqordınişone Pilati tono. 12Navko deyəndı deşmenəti kardə Pilat iyən Hirod hejo həmonə ruji dust bin.

13Bəvədə Pilati sədo kardışe rəhbərə kahinon, rəison iyən xəlğ, 14votışe bəvon: «Şımə vardıone ım Şəxs çımı tono ki, Əv xəlği royku bekardeydə. Imha, azən şımə vədə osə kardıme, əmma şımə ittıhom kardə hiç qıləy taxsır nıvindıme Bəyku. 15Hirodiyən jıçiy pəydo nıkardışe. Əve vığandışe Əv çəmə tono. Əy bə kışte cəzo loyiğ hiçi kardəşni. 16Bı səbəb az Bəy cəzo doy bəpeştə Əy ozod bəkam». 17Pilat bə idi qorə qıləy məhbusi ozod kardəninbe boəvon. [a]

18Əmma xəlğ həmməy ozik oməy: «Bıdə kıştə bıbu ım Odəm! Barabba ozod bıkə boəmə!» 19Barabba şəhrədə ğıyom kardey iyən odəm kıştey səbəbo həbs kardə bıəbe. 20Pilati ijən rost kardışe ıştə sədo, piyəşe İsa ozod bıkə. 21Əmma əvon cureydəbin: «Bə çomex bıkəş Əy, bə çomex bıkəş Əy!» 22Pilati seminə kərə votışe bəvon: «Oxo Əy çı bevəci kardəşe? Az bə marde cəzo loyiğ hiçi nıvindıme Bəyku. Əve az cəzo doy bəpeştə Əy ozod bəkam». 23Əmma əvon həkəm mandin, vanqipuri tələb kardışone ki, Əv bə çomex kəşə bıbu. Çəvon sədo ğalib oməy.

24Pilat bə ğəror oməy ki, çəvon tələbi bə vırə bırosnı. 25Əve ozod kardışe şəhrədə ğıyom kardə iyən odəm kışte səbəbo həbs kardə bıə şəxs. Əmma bəçəvon ixtiyor doşe İsa.

İsa bə çomex kəşə beydə

(Mat. 27:32-44; Mark 15:21-32; Yəh. 19:17-25)

26Sərbozon İsa bardeədə qətışone diyo omə Simon nomədə qıləy Kirineyəvıjə

a – kali dastınıvıştəyonədə ın ayə ni.

odəm. Noşone çomex çəy duşisə, məcbur kardışone əv ki, bıkırnı çomexi İsa dumo.
27 Qıləy yolə izdihom şeydəbe İsa dumo, jenon nolə kəşeydəbin iyən bəmeydəbin Boəy. 28 İsa odyəsəy, votışe bəvon: «Ha Yerusəlimi kinon, Bomı məbəmən, boştə iyən boştə əğılon bıbəmən. 29 Imha, jıqo rujon omeydən ki, bəvoten: “Baxtəvərin besonə, nızandə bətnon iyən əğıl nıdovniyə sinon!” 30 Bəvədə bəvoten bə bandon: “Bıqınən çəmə səpe!” iyən bə təpon “Eparçınən əməni!” 31 Qirəm bə havzə doy sə ımoni vardeydənbu, bəs hışkə doy hol çoknə bəbe?»
32 De İsa ivırədə dıqlə caniyən bo kışte bardışone. 33 Bə Kəllə nomədə bıa vırəy rəseədə bə çomex kəşəşone Əv iyən həmon caniyon, qıləyni Çəy rostədə, qıləyniyən Çəy çəpədə. 34 Əmma İsa voteydəbe: «Pıə! Bıbaxş əvoni, çumçıko zıneydənin çiç kardeydən». Əvon de pışki Çəy oləton ıştə arədə baxş kardışone.
35 Xəlğ mandəbe, təmşo kardeydəbe. Deyəvon bə ico rəisonən de rışxandi voteydəbin: «Co kəson peroxneydəbe, qirəm Əv çe Xıdo səçın kardə Məsihebu, bıdə Iştəni peroxnı». 36 Sərbozonən bə ləğ noydəbin Əy. Əvon nez oməyn, edaştışone Bəy tırşə şərov, 37 votışone: «Qirəm Tı Yəhudiyon Podşoş, peroxın Iştəni». 38 Jıqo nıvıştəy hestbe Çəy səyku: «Çe Yəhudiyon Podşo Ime». 39 Çomexo ehaştə bıa caniyon qıləyni kufr kardeydəbe Bəy: «Məqər Tı Məsih niş? Iştəniyən, əməniyən peroxın!» 40 Əmma ə qılə cani sə-sıxan kardışe bəy: «Tı Xıdoku hiç tarseydəniş? Oxo tı ıştənən bə eyni cəzo məhkum kardə bıaş! 41 Əmə de ədoləti məhkum kardə bıamon, çumçıko bəştə əmələn loyiğ cəzo səmone, əmma Əy hiç qılə bevəcə ko kardəşni». 42 Əy votışe bə İsa: «Ya İsa, Deştə Podşoəti omeədə mını bə yod biyə!» 43 İsa votışe bəy: «Rosti voteydəm bətı: ımruj tı Demı ivırədə behiştədə bəbeş».

Çe İsa marde

(Mat. 27:45-56; Mark 15:33-41; Yəh. 19:25-30)

44 Təğribən bəruj saat donzəku tosə peçoştə saat se zılmot darşiyəy həmə zəmini dimisə. 45 Həşi ruşnə okırıyəy. Məbədi pardə miyono dı poə be. 46 İsa de barzə sədo nido kardışe: «Ha Pıə, Iştə rufi Bəştı dast doydəm!» İsa votışe ın sıxanon, doşe oxonə nəfəs.
47 Imoni vində sərsa izzət doşe bə Xıdo votışe: «Həğiğətən ım Odəm salehbe». 48 Bə təmşo omə izdihom ın ğəziyə vinde bəpeştə sinə jəy-jəy oqarde bə dumo.
49 İsa zınə odəmon həmməy iyən Çəy dumo Qalileyəo omə jenon mandəbin diyəroəco təmşo kardeydəbin bımi.

Çe İsa dəfn

(Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Yəh. 19:38-42)

50 Ali Şurə uzv bıə Yusif nomədə qıləy xəymandə iyən salehə merd hestbe əyo. 51 Əv rozi nıbe de Şurə ğərori iyən koy. Im odəm çe Yəhudeyə Arimateyə şəhrobe iyən Xıdo Podşoəti bə çəşbe. 52 Əv oməy Pilati tono, piyəşe çəyku çe İsa cəsəd. 53 Evardışe cəsəd çomexo, pepuştışe bə kəfəni, noşe hali dılədə kandə bıa ğəb ki, hələ hiç kəs dəfn kardə bıanıbe əyo. 54 Həmonə ruj Hozıəti rujbe. [b] Şanbə ruj dameydəbe.
55 De İsa Qalileyəo omə jenonən şin Yusifi dumo, vindışone ğəb iyən Çəy cəsədi bə ğəb noy. 56 Əvon oqardin oməyn bəştə kə, hozı kardışone ətrinə mazon iyən ruyənon. Şanbə ruji bə Tovrati mıvofiğ istırohat kardışone.

---

b *Hozıəti ruj* – cumə ruje, Yəhudiyon mığəddəs hisob kardə bıa bo Şanbə ruji hozıəti vindeydən.
23:44-45 Beşe. 26:31-33 **23:56** Beşe. 20:10; Ğanun. 5:14

Çe İsa bəyji bey

(Mat. 28:1-10; Mark 16:1-11; Yəh. 20:1-18)

24 Hejo çe haftə işanbə ruji sipyəsıvədə, əvon peqətişone ıştə hozı kardə ətron, oməyn ğəbi tono. 2Əmma vindışone ğəbi qəviku bıə sığ quli kardə bıə bə kəno. 3Dəşin bə dılə, pəydo nıkardışone əyo Rəbb İsa cəsəd. 4Əvon hut mandəbin, berdəmədə aski-viski jə olətbətan dıqlə merd zahir be çəvon vədə. 5Jenon tarsi dılədə zəvbədim qınin bə zəmin. Merdon parsəyn: «Boçi bo Bəyjiy mardon dılədə nəveydəşon? 6Əv iyo ni, Əv bəyji bıə! Bəştə yod biyən, Əy çiç votəşbe bəşmə hələ Qalileyədə beədə. 7Votəşbe ki, "Bəşəri Zoə təslim kardə bıənine bə qınokorə insonon, bə çomex kəşə bıənine iyən seminə ruji bəyji bıənine"». 8Bəvədə bəçəvon yod oməy Çəy votəyon.

9Ğəbıstono oqardə jenon xəbə doşone ın vağeə bə Yonzə şoqirdi iyən bə co kəson həmməy. 10Bə həvariyon ın xəbə rosniyəkəson Məcdəlijə Məryəm, Yohannə, Yağubi moə Məryəm iyən co jenonbin. 11Əmma ın xəbon vərsəğe çiyəyn bə həvariyon, əve bovə nıkardışone. 12Əmma Peter əşte, vite bə ğəbi tərəf. Əv enəməy vindışe əncəx kətonə parçon, hədəyon be bı ğəziyə, oqarde bə kə.

İsa çiyeydə bəştə dıqlə şoqirdi

13Jıqo be ki, hejo həmonə ruji çəvonədə dı kəs şeydəbin bə Yerusəlimi təğribən yonzə kilometr diyəroədə bıə Emmaus nomədə qıləy di. 14Əvon vağe bıə ın ğəziyon həmməy barədə ıştə arədə qəp jəydəbin. 15Hejo bı barədə qəp jəy-jəy mızokirə kardeydəbin ki, İsa Iştən nez oməy dəmande deyəvon bə ico ro şe. 16İntasi jıqo bızın çəvon çəşon vibin, əve nızneşone Əv.

17İsa parsəy çəvonku: «Şımə ro şe-şe ıştə arədə çiçi barədə mızokirə kardeydəşon?» Əvon mandin, vey ğəmqinbin. 18Çəvonədə Kleopə nomədə bıə qıləyni cəvob doşe: «Bə Yerusəlim oməkəson dılədə iqlə tınış ki, bı rujonədə əyo vağe bıəyonku bexəbəş?» 19Əy votışe bəvon: «Kon ğəziyon?» Əvonən votışone Bəy: «Nazaretıjə İsa barədə bıə ğəziyon. Əv çe Xıdo iyən həmə xəlği nəzədə həm əmələdə, həmən təlimədə qıləy ğudrətinə peyğəmbərbe. 20Çəmə rəhbərə kahinon iyən rəison bə marde məhkum kardeyro təslim kardışone Əv, doşone bə çomex kəşe. 21Əmma əmə umdəvobimon ki, İsraili Peroxniyəkəs Əve. Ğərəyz bımi, esət həni se ruje ki, ın ğəziyon vağe bıən. 22Iştənən çəmə kali jenon hədəyon oqətışone əmə, əvon rəbədə şəbin ğəbisə, 23pəydo kardəşonnıbe Çəy cəsəd əyo, oqardin votışone ki, mələkon zahir bin bəmə, əvon votışone ki, Əv bəyjiye. 24Çəməhon kali kəson şin ğəbisə, bənen hejo jenon votəy ğəzinəy, əmma nıvindışone Əv».

25Bəvədə İsa votışe bəvon: «Şımə çanə beağıliyon ki, bə peyğəmbəron votəyon həmməy di bovə kardeydon! 26Bəqəm Məsih ın əzobon həmməy kəşənin iyən Bəştə izzəti rəsəninnıbe?» 27Çəyo izoh kardışe bəvon Musaku iyən həmə Peyğəmbəronkuş qətə Mığəddəsə Nıvıştəyon həmməyədə Iştə barədə bıəyon.

28Əvon nez bin bəştə şənin bıə diy. İsa Iştənış jıqo nişo doy ki, quya Əv deştə roy bəşe. 29Esə boy, əvon de təkidi xahiş kardışone İsaku ki, «bımand deyəmə, çumçıko həşi nışteydə iyən toyki darşiyeydə». Əvən deyəvon bə ico dəşe bə kə.

30Əv deyəvon bə surfə nışteədə peqətişe nun, şukur kardışe, poə kardışe, doşe

24:6-7 Mat. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mark 8:31; 9:31; 10:32-34; Lukə 9:22; 18:31-33

bəvon. 31Bəvədə çəvon çəşon obəyn, əvon zınəşone İsa. İntasi İsa bəçəvon çəş nıçiyəy. 32Əvon votışone bə iyəndı: «Əv roədə deyəmə qəp jəyədə iyən Mığəddəsə Nıvıştəyon izoh kardeədə çəmə dılon şoyvoyku pevaşteydənıbin?»

33Əvon dərhol əştin səpo, oqardin bə Yerusəlim, pəydo kardışone əyo Yonzə şoqird iyən deyəvon bə ico qırdə bıəkəson. 34Imon voteydəbin: «Rəbb həğiğətən bəyji bıə, bə Simoni çiyə». 35Bəvədə əvon qəp jəşone roədə bıəyon iyən nuni poə kardeədə çoknə zınəşone İsa.

İsa çiyeydə bə Yonzə şoqirdi

(Mat. 28:16-20; Mark 16:14-18; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8)

36Əvon bı barədə qəp jəyədə İsa Iştən mande çəvon arədə, votışe bəvon: «Səlom bıbu bəşmə!» 37Əvon tarsiku hut bin, jıqo zınəşone ki, ruf vindeydən. 38Əmma İsa votışe bəvon: «Boçi həyəcon dəvoneydəşon, boçi şək vardeydəşon? 39Diyəkən Bəçımı daston iyən lınqon. Im Az Iştənim! Pexəviyən Bəmı, diyə bıkən, oxo rufi beydənişe qujd iyən astə, əmma Bəmıku heste». 40İsa votışe ımoni, nişo doşe bəvon ıştə daston iyən lınqon. 41Əvon şoyvo dılədə hələ bovə kardeydənıbin iyən təəccubi dılədəbin, İsa votışe bəvon: «İyo jıçiy heste bo harde?» 42Əvon doşone Bəy i vəslə patə moy. 43İsa peqətışe, çəvon çəşi vədə hardışe.

44Çəyo votışe bəvon: «Az deşmə bə ico beədə bəşmə votəyon ımonin ki, Musa Tovratədə, Peyğəmbəron Kitobədə iyən Zəburədə Çımı barədə nıvıştə bıəyon bə vırə rosniye lozime». 45Bəvədə İsa okardışe çəvon zehin ki, əvon sərəsın bə Mığəddəsə Nıvıştəyon. 46Çəyo votışe bəvon: «Jıqo nıvıştə bıə, Məsih əzob kəşənine, seminə ruji çe mardon dılədə bəyji bıənine. 47Yerusəlimikuş qətə bo həmə millətən qınon baxşeyro Deçəy nomi tobə vəz kardə bıənine. 48Şımə ki çımi şoydişon. 49Imha, Az bəvığandem boşmə Çımı Pıə vəd kardəy, şımə esə boy, bımandən bı şəhrədə, tosə bə vaxti ki, osmono omə ğudrəti bəsteşon».

Çe İsa bə osmon rost kardə bey

(Mark 16:19-20; Həv. 1:9-11)

50İsa bekardışe əvon şəhro bə kəno, vardışe tosə Betanyə, Iştə daston rost kardışe, xəy-dıvo doşe bəvon. 51Xəy-dıvo doydoy rost kardə be bə osmon çəvonku esiyəy. 52Şoqirdonən səcdə kardışone bə İsa, çəyo bərk şoyvo dılədə oqardin bə Yerusəlim. 53Əvon hejo məbədədə beydəbin bə Xıdo həmd-səno kardeydəbin.

ÇE YƏHYA

NƏQL KARDƏ ŞOYƏ XƏBƏ

VƏSƏ

«Çe Yəhya nəql kardə Şoyə Xəbə» İsa bənə zolə Kəlomi təğdim kardeydə. «Kəlom bəşər be, de lutfi iyən həğiğəti pur be, çəmə arədə səbəso be» (1:14).

Kitobədə nişo karde ğəzinə ın Şoyə Xəbə jıqo nıvıştə bıə ki, handəkəson imon biyən bə İsa vəd kardə bıə Xıloskor iyən çe Xıdo Zoə bey, Deçəy nomi bə jimoni molik bıbun (20:31).

İsa bənə Xıdo zolə Kəlomi təğdim kardə iminə ayon bəpeştə kitobədə həmən Çəy xıdməti barədə nəql kardə beydə. In xıdmət çe İsa vəd kardə bıə Xıloskor iyən çe Xıdo Zoə bey nişo doydə. Nişo kardə bıə əloməton iyən mecuzon de izoh kardə nıtğon mışoyət kardə beydən. Kitobi bı hissədə nişo kardeydə kali odəmon çoknə bovə kardışone bə İsa iyən Çəy dəvoməkon bin, əmandəyon isə Bəçəy vəynə beşin iyən bovə nıkardışone Bəy. 13–17-nə semononədə esə boy çe İsa qətə şəvi Deştə şoqirdon bıə nezə unsiyət iyən jə qəp bə ğələm sə bıə. İsa bə çomex kəşə nıbə bənav Bəştə şoqirdon dılvandi doydə iyən çəvon əhvoli şo kardeydəbe. Oxonə semonon isə çe İsa qəte iyən məhkum bey, bə çomex kəşə bey, bəyji bey iyən bəyji bey bəpeştə bə şoqirdon çiyey təsvir kardeydə.

Yəhya, de Məsihi vositə bə insonon bəxş kardə bıə zolə jimoni roy nişo kardeydə. Bə İsa ro, həğiğət iyən jimoni ğəzinə imon vardəkəson ın zolə jimon doə beydə. Çe Yəhya nəql kardə Şoyə Xəbə fərğin kardə cəhət əve ki İsa ruhani dəqəron ov, nun, qələvon, pəson, rəz, anqı iyən de kali ifodon vositə oşko kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1-18 İsa çe Xıdo Kəlome
1:19-51 Vəftizəvon Yəhya şəhodət iyən çe İsa iminə şoqirdon
2:1–12:50 Çe İsa xıdmət
13:1–19:42 Çe İsa Yerusəlimədə oxonə rujon
20:1-31 Rəbbi bəyji bey iyən bə insonon çiyəy
21:1-25 Rəbbi Qalileyədə sənibəton çiyəy

Xıdo Kəlom

1 Sıftədə Kəlom hestbe, Kəlom de Xıdobe iyən Kəlom Xıdobe. 2Əv sıftəku de Xıdobe. 3Har çiy Deçəy vositə ofəyəy iyən ofəyə bıəyon hiç qıləyni Beəy ofəyənin. 4Jimon Bəykube iyən ın jimon bo insonon nurbe. 5Ruşnə zılmotədə nur səğandeydə, zılmoti isə ebarde nıznəşe əv.

6Çe Xıdo vığandə qıləy odəm hestbe, çəy nom Yəhyabe. 7Əv şoydəti kardeyro bə məydon beşe ki, Nuri barədə şoydəti bıkə iyən həmməy deçəy vositə bə imon bon. 8Əv ıştən Nur nıbe, intasi oməy ki, Nuri barədə şoydəti bıkə. 9Im Nur həğiğiyə Nurbe iyən oməy bə dınyo bə həmə insonon həğiğiyə nur doşe. 10Əv dınyoədəbe, Deçəy vositə ofəyəy dınyo, əmma dınyo nıznəşe Əv. 11Oməy Boştə xəlği, əmma Çəy Iştən xəlği ğəbul nıkardışe Əv. 12İntasi har kəsi ki ğəbul kardışe Əv, imon vardışe Bəçəy nomi, Əy ixtiyor doşe bəçəvon həmməy ki, əvon çe Xıdo fərzəndon bıbun. 13Əvon nə xuno, nə cismoniyə orzuyo, nəən merdi piyəyo, əncəx Xıdoo bə jimon oməyn.

14Kəlom bəşər be, de lutfi iyən həğiğəti pur be, çəmə arədə səbəso be, əmənən vindımone Çəy ehtişom, Pıəku omə vohidə Zoə ehtişom. 15Yəhya şəhodət kardışe Çəy barədə iyən car kəşəşe: «“Çımı bəpeştə Oməkəs başe çımısə, çumçıko çımısə bənav hestbe”, ımeha, ə Şəxs ki, az Çəy barədə qəp jəydəm». 16Əmə həmməy Çəy mıbofətiku lutfi səpe lutf səmone. 17De Musa vositə Ğanun doəbe, de İsa Məsihi vositə esə boy lutf iyən həğiğət oməy. 18Hiç kəsi hiç vaxti vindəşni Xıdo, əmma hejo de Pıə bə ico bıə vohidə Zoə oşko kardışe Əv.

Çe Yəhya şəhodət

(Mat. 3:1-12; Mark 1:1-8; Lukə 3:1-18)

19Imha, Yəhya kardə şəhodət. Yəhudi rəhbəron Yerusəlimo vığandışone kahinon de leviton çe Yəhya tono ki, bıparsın çəyku: «Tı kiş?». 20Əy rosti votışe, etirof kardışe: «Az Məsih nim». 21Əvon parsəyn Yəhyaku: «Bəs tı kiş? Ğavər İlyasiş?» Yəhya votışe: «Xəyr, əv nim». Parsəyn: «Ğavər omənin bıə peyğəmbəriş?» Əy votışe: «Xəyr». 22Çəyo votışone bəy: «Bəs tı kiş? Çı cəvob bıdəmon bə əməni vığandəkəson? Iştə barədə çiç voteydəş?» 23Əy votışe:

«“Az daştədə car kəşəkəsi sədom,
həmo bıkən Rəbbi roy”

çoknə ki Yeşayə peyğəmbəri votəşbe».

24Vığandə bıə kali fəriseyon 25parsəyn Yəhyaku: «Bəs tı Məsih, İlyas, yaan omənin bıə peyğəmbər nişbo, boçi vəftiz kardeydəş?» 26Yəhya cəvob doşe bəvon: «Az de ovi vəftiz kardeydəm, əmma şımə arədə qıləy Şəxs heste ki, şımə Əy zıneydənişon. 27Çımı bəpeştə omənin bıəy Əve, əmma az hiç loyiğ nim Çəy şıməbandiyən bo okardey». 28In hodison ru İordani bə tərəfədə bıə Betanyədə, çe Yəhya vəftiz kardə vırədə bıəbin.

29Maşkinə ruji Yəhya vindeədə ki, İsa omeydə çəy tono, jıqo bəyon kardışe: «Çe dınyo qınoro ğırbon bıə Xıdo Pəsəvə ıme! 30“Çımı bəpeştə qıləy Şəxs omeydə ki, Əv başe çımısə, çumçıko çımı bənav hestbe”. Imeha, ə Şəxs, az Çəy barədə qəp jəydəm. 31Iştən Əy zıneydənıbim, əmma Çəy bə İsraili zahir beyro az oməym de ovi vəftiz bıkəm». 32Yəhya şoydəti kardışe: «Vindıme ki, Ruf osmono bənə kafte epərəy mande Çəy səpe. 33Iştən Əy zıneydənıbim, əmma de ovi vəftiz kardeyro mını vığandəkəsi Iştən votışe bəmı: “Ruf çiki səpe epəro

1:6 Mat. 3:1-2; Mark 1:4; Lukə 3:1-2 **1:21** Ğanun. 18:15,18; Məl. 4:5 **1:23** Yeş. 40:3

bımando, bızın ki, de Mığəddəsə Rufi vəftiz bıkə Əve”. 34Azən vindıme iyən şoydəti kardıme ki, “Əve Xıdo Zoə”».

Çe İsa iminə şoqirdon

35Maşkinə ruji Yəhya ijən əyo deştə dıqlə şoqirdi ivırədəbe. 36Əv edyəsəy vindışe İsa dəvardeydə çəyo, votışe: «Xıdo Ğırbonə Pəsəvə, Ime!» 37Həmonə dıqlə şoqirdi məsəşone çəy sıxanon, şin çe İsa dumo. 38İsa odyəsəy bə dumo, vindışe ə dıqlə şoqird, votışe bəvon: «Bəşmə çiç lozime?» Əvon votışone bə İsa: «Rabbi, Tı konco mandeydəş?» «Rabbi» sıxani məno «Ustod» votəye. 39İsa votışe bəvon: «Boən Demı, bəvindeşon». Əvon şin vindışone çe İsa mandə vırə iyən həmonə ruji mandin Deəy. Çoştəsəy saatço ərəfəbe. 40Yəhyaku İsa barədə məse bəpeştə İsa dumo şə çə dıkəsi qıləyni Simon Peteri boə Andreybe. 41Andrey sıftə şe pəydo kardışe ıştə boə Simon, votışe bəy: «Əmə pəydo kardımone Məsih». «Məsih» sıxani məno «Məsh kardə bıəy» [a] votəye. 42Əy vardışe ıştə boə çe İsa tono. İsa edyəsəy bə Simoni votışe: «Tı Yəhya zoə Simoniş, əmma Kefa votə bəbe bətı». Kefa iyən Peter sıxani eyni məno doydə – çəvon məno sığe.

43Maşkinə ruji İsa piyəşe bışu bə Qalileyə viloyət. Əy pəydo kardışe Filip votışe bəy: «Boy Çımı dumo». 44Filip Betsaydə şəhrobe, Andrey iyən Peterən çəvrəyjbin. 45Filipi pəydo kardışe Natanael votışe bəy: «Pəydo kardımone çe Musa Tovratədə nıvıştə, peyğəmbəronən bəhs kardə həmonə Şəxs – Yusifi Zoə Nazaretıjə İsa». 46Natanaeli votışe bəy: «Məqər Nazareto qıləy çokə çiy bebəşe?» Filipi isə votışe bəy: «Boy ıştən bıvind». 47İsa vindışe Natanael omeydə bədi Əy, jıqo votışe çəy barədə: «Im əsıl İsrailıje ki, dılədəş hilə ni». 48Natanael parsəy: «Tı çıkonco zıneydəş mını?» İsa cəvob doşe bəy: «Filip tını sədo nıkardə bənav Az inciyə doy bınədə vindıme tı». 49Natanaeli votışe Bəy: «Rabbi, Tı Xıdo Zoəş, Tı İsraili Podşoş!» 50İsa cəvob doşe bəy: «Tı bı səbəb imon vardeydəş ki, Az votıme bətı inciyə doy bınədə vindıme tı? Çımonsə həniyən yolə çiyon bəvindeş». 51İjən votışe: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə: bəvindeşon osmoni obey iyən Xıdo məlәkon Bəşəri Zoə səpe epərey iyən bə osmon pepərey».

İsa ovi bə şərov peqordıneydə

2 Dı ruji bəpeştə çe Qalileyə Qana diədə vəyə hestbe. Çe İsa moən əyobe. 2İsa iyən Çəy şoqirdon bə vəyə dəvət kardəşonbe. 3Şərov orəxeədə İsa moə votışe Bəy: «Çımon şərov orəxe». 4İsa votışe: «Moə, çiçı piyeydə az bıkəm? Hələ Çımı vaxt oməni». 5Çəy moə votışe bə xıdmətəvonon: «Əv bəşmə çiç bıvoto, əyən bıkən».

6Yəhudiyon pok be mərosimi dəvoniyeyro əyo har qıləyni dı-se pamyə [b] ov qətə şəş qılə sığə çəlləq hestbe. 7İsa votışe bə xıdmətəvonon: «Çəlləqon de ovi pur bıkən». Detosə qəvi pur kardışone əvon. 8Əy votışe bə xıdmətəvonon: «Esə kamişi peqətən, bıbən bo vəyə sərxəy». Əvonən bardışone. 9Sərxəy çəşəşe bə şərov peqordıniyə bıə ovi. Əv zıneydənıbe çıkonco vardəşone ım, əncəx ovi vardə xıdmətəvonon zıneydəbin. Sərxəy sədo kardışe tojəbəq, votışe bəy: 10«Har kəs çokə şərovi sıftə doydə, şərov vey peşomə bey bəpeştə çok nıbəy doydə. Əmma tı bo esəti oqətə çokə şərov».

---

a 1:41 *Məsh kardə bıəy* – yunan mətniədə *Xristos*.
b 2:6 *Dı-se pamyə* – hərfi tərcumədə *dı-se metrit,* təğribən 80-120 litr.
1:51 Ofə. 28:12

11 İsa çe Qalileyə Qana diədə Iştə ın iminə mecuzəynə əloməti nişo kardışe iyən Iştə izzəti oşko kardışe. Çəy şoqirdonən imon vardışone Bəy. 12 Çımi bəpeştə Əv Deştə moə, boon iyən şoqirdon bə ico şin bə Kafernaum, mıddəti mandin əyo.

İsa sərrofon məbədo tojneydə

(Mat. 21:12-13; Mark 11:15-17; Lukə 19:45-46)

13 Çe Yəhudiyon Pasxə id nez beydəbe. İsa şe bə Yerusəlim. 14 Vindışe əyo neqo, pəs, kafte həvatəkəson iyən sərrofon nıştən məbədi soədə. 15 Peqətışe jiyə tumo kardışe ğırmoc, deəy tojnişe əvoni həmməy məbədo, həmçinin pəson iyən neqon, peqordınişe çe sərrofon mizon, ekardışe çəvon pulon bə zəmin, 16 bə kafte həvatəkəsonən votışe: «Imoni peqətən çıyo! Çımı Pıə kəy bə vıjor oməqordınən!» 17 Şoqirdon bəştə yod vardışone nıvıştə bıə ın sıxanon, «Iştı kəy ğıryət Mını bəsute-ebəvoşne».

18 Çəyo Yəhudi rəhbəron parsəyn Çəyku: «De kon əloməti bəmə nişo karde bəzıneş ki, Iştı ımoni bo karde səlohiyətı heste?» 19 İsa cəvob doşe bəvon: «In məbədi pevışkınən, Az bə se ruj sənibəton əy bərpo bəkardem». 20 Bəvədə Yəhudi rəhbəron votışone: «In məbəd bə çılı şəş sor dutə bıə, Tı bə se ruj əy bərpo bəkardeş?» 21 İntasi İsa məbəd voteədə Iştə andomi nəzədə qəteydəbe. 22 İsa çe mardon dılədə bəyji beədə şoqirdon bəştə yod vardışone Çəy ın sıxanon, əvon bovə kardışone bə Mığəddəsə Nıvıştəyon iyən bə İsa votə sıxani.

23 Pasxə idədə İsa Yerusəlimədə beədə, Çəy nişo kardə əloməton vində vey odəmi imon vardışe Bəçəy nomi. 24 Əmma İsa etibo kardeydənıbe bəvon, çumçıko həmə odəmon dıli zıneydəbe. 25 Ehtiyoci nıbeşe odəmon barədə kiysə Bəy jıçiy bıvotı, çumçıko zıneydəbe insoni dıli fikron.

İsa iyən Nikodim

3 Fəriseyon dılədə Nikodim nomədə qıləy Yəhudi rəhbər hestbe. 2 Əv şanqo oməy çe İsa tono, votışe: «Rabbi, zıneydəmon ki, Tı Xıdoku omə qıləy ustodiş. Hiçki Iştı kardə əloməton nişo doy əzıni, şayət Xıdo de ə şəxsi nıbo». 3 İsa cəvob doşe bəy: «Rosti, rosti voteydəm bətı: şəxsi ki sənibəton zandə nıbo, Xıdo Podşoəti vinde əzıni». 4 Nikodim parsəy Çəyku: «Sinin bıə qıləy odəm çoknə sənibəton moəo bey bəzıne? Əv bəzıne dıminə kərə bəştə moə bolo dəşe ijən moəo bey?» 5 İsa cəvob doşe: «Rosti, rosti voteydəm bətı: şəxsi ki, ovo iyən Rufo zandə nıbo, bə Xıdo Podşoəti dəşe əzıni. 6 Bəşəro zandə bıəkəs bəşəre, Rufo zandə bıəkəs rufe. 7 Təəccub məkə Çımı bətı "sənibəton zandə bıəniniş" votəy. 8 Ruf bənə vavaziye ıştə piyə vırədə qıneydə, çəy sədo məseydəş, əmma zıneydəniş çıkonco ome, bə kovrə şe. Rufo zandə bıəkəsi holən jıqoye». 9 Nikodim parsəy: «Imon çoknə be bəznen?» 10 İsa votışe bəy: «Tı İsraili mıəllimiş. Çoko bedə ımoni zıneydəniş? 11 Rosti, rosti voteydəm bətı: əmə ıştə zınəyon voteydəmon, bəştə vindəyon şoydəti kardeydəmon, əmma şımə Çəmə şəhodəti ğəbul kardeydənişon. 12 Qirəm Az boşmə zəminisə bıəyonku voteədə bovə kardeydənişonbu, osmonədə bıəyonku bıvotom çoknə bovə bəkardeşon? 13 Hiç kəs bə osmon rost bıəni, ğərəyz osmono omə Bəşəri Zoə. 14 Musa daştədə mori rost karde ğəzinə, Bəşəri Zoən rost kardə bıənine ki, 15 Bəy imon vardə har kəs bə zolə jimoni molik bıbu».

2:12 Mat. 4:13 **2:13** Beşe. 12:1-27 **2:17** Zəb. 69:9 **2:19** Mat. 26:61; 27:40; Mark 14:58; 15:29
3:14 Aşm. 21:9

16 Oxo Xıdo bəşəriyəti jıqo piyəşe ki, Iştə vohidə Zoə doşe, bə səbəb ımi kardışe ki, Bəy imon vardə har kəs tələf nıbu, əmma bə zolə jimoni molik bıbu. 17 Xıdo bəşəriyəti mıhokimə kardeyro ne, Deştə Zoə vositə xılos kardeyro vığandışe Əv bə dınyo. 18 Bəy imon vardəkəs mıhokimə kardə beydəni, imon nıvardəkəs isə həni mıhokimə bıə, çumçıko bə Xıdo vohidə Zoə nomi imon vardəşni. 19 Mıhokimə əve ki bə dınyo nur oməy, əmma insonon vey piyəşone toyki nurisə, çumçıko çəvon əmələn şərbin. 20 Bevəci kardə har kəs bə nuri nifrət kardeydə iyən bə nuri tərəf nıbome ki, çəy əmələn bə oşko benışun. 21 Bə həğiğəti əməl kardəkəs isə bə nuri tərəf omeydə ki, çəy əmələn Xıdo piyeyro kardə bey bəlli bıbu.

Yəhya şəhodət kardışe İsa barədə

22 Çımi bəpeştə İsa iyən Çəy şoqirdon oməyn bə Yəhudeyə məhol. İsa mıddəti deyəvon mande əyo, vəftiz kardeydəbe odəmon. 23 Yəhyan Salimi neziyədə bıə Aynonədə, ov vey bıə vırədə vəftiz kardeydəbe. Odəmonən omeydəbin, vəftiz beydəbin. 24 Hələ dənoəşonnıbe Yəhya bə zindon.

25 Bı vaxti pok be barədə həsbəhs eqıniye çe Yəhya şoqirdon iyən qıləy Yəhudi arədə. 26 Şoqirdon oməyn Yəhya tono votışone: «Rabbi, ru İordani bə tərəfədə ıştı tono bıə iyən ıştı Çəy barədə şəhodət kardə Şəxs, ımeha, Iştən vəftiz kardeydə iyən həmməy şeydən Çəy tono». 27 Yəhya cəvobədə votışe: «Bə insoni osmono doə nıbo, əv hiçiy səy nıbəzne. 28 Iştən şoydişon bəçımı sıxani "Az Məsih nim, əncəx Çəysə bənav vığandə bıəm". 29 Vəyu əncəx bə tojəbəqi məxsuse. Əmma tojəbəqi çəş kardə iyən bəy quş doə dustən tojəbəqi sədo məseədə vey şo beydə. De jıqoy çımı şoyvo həniyən vey be. 30 Esət Bəy yol bey, bəmı ruk bey qərəke».

31 Ərşo Oməkəs həmməysə barze. Dınyoku bıə şəxs bə dınyo məxsuse iyən dınyo barədə bəvote, osmono Oməkəs isə həmməysə barze. 32 Əv Iştə vində iyən məsəyon barədə şoydəti kardeydə, əmma hiç kəs Çəy şəhodəti ğəbul kardeydəni. 33 Çəy şəhodəti ğəbul kardəkəsi mıhi jəşe ki, Xıdo bərhəxe. 34 Əve ki, Xıdo vığandə Şəxs, Xıdo kəlomon bəvote. Çumçıko Xıdo Bəy Rufi behəd doydə. 35 Pıə piyeydəşe Zoə iyən doəşe har çiy Bəçəy ixtiyor. 36 Bə Zoə imon vardəkəsi zolə jimon bəbeşe, bə Zoə itoət nıkardəkəs isə jimon əvindıni, Xıdo ğəzəb çəy səpe mandeydə.

İsa iyən Samariyəvıjə jen

4 Bə İsa bəlli be ki, fəriseyon məsəşone, Əy Yəhyasə həniyən veyə şoqird qırdə kardəşe iyən vəftiz kardəşe, 2 hərçənd, İsa Iştən ne, Çəy şoqirdon vəftiz kardeydəbin. 3 Bəvədə İsa tərq kardışe Yəhudeyə, şe bə Qalileyə. 4 Əv Samariyə məholiku dəvardəninbe. 5 Əv oməy bə Samariyə Sixar nomədə bıə şəhr. In vırə Yağubi navkonə vaxtonədə bəştə zoə Yusifi doə zəmini neziyədəbe. 6 Yağubi kandə çol əyobe. Roy sıst kardəşbe İsa, əve nışte çoli tono. Çoştosəy saat donzə ərəfəbe.

7 Qıləy Samariyəvıjə jen çolo ov bekırniyero oməy. İsa votışe bəy: «Bəmı ov bıdə, peşomım», 8 Çəy şoqirdon bo hardıhəş hıriyeyro bə şəhr şəbin. 9 Samariyəvıjə jeni votışe Bəy: «Tı qıləy Yəhudiş, az esə boy Samariyəvıjə jen. Tı çoknə çımıku ov piye bəzıneş?» Oxo Yəhudiyon mij qəteydənin de Samariyəvıjon. 10 İsa cəvob doşe bəy: «Qirəm tı zınəbəy çe Xıdo bəxşiş iyən

---

3:24 Mat. 14:3; Mark 6:17; Lukə 3:19 **3:28** Yəh. 1:20 **3:35** Mat. 11:27; Lukə 10:22
4:5 Ofə. 33:19; Yeşua 24:32 **4:9** Ezra 4:1-5; Neh. 4:1-2 **4:10-11** Yəh. 7:38

“Bəmı ov bıdə, peşomım” votəkəsi ki bey, tı ıştən əpiy Çəyku ov, Əvən bətı jimoni ovi ədəy». 11Jeni votışe Bəy: «Əğə, ıştı bo ov bekırniye qıləy ğabı ni, çolən nığıle. Bəs ə jimoni ovi çıkonco pebəqəteş? 12Bəqəm Tı çəmə pıə Yağubisə həniyən başiş? Əy doəşe ın çol bəmə, deştə zoon iyən mol-məlon çı çolo ov peşoməşe». 13İsa cəvob doşe bəy: «In ovi peşomə har kəs ijən təşi bəqəte, 14əmma harki Çımı doə ovo peşomo, hiç vaxti təşi nıbəqəte. Çumçıko Çımı bəy doə ov çəy dılətonədə bə zolə jimon doə ovi səvon pebəqarde». 15Jeni votışe Bəy: «Əğə, ə ovi bəmı bıdə ki, az hiç vaxti təşi nıqətım iyən iyo bo ov bekırniye nıvom».

16İsa votışe bə jeni: «Bışi, sədo bıkə ıştə şuyə iyən boy iyo». 17Jeni votışe Bəy: «Çımı şuyəm ni». İsa votışe bəy: «Tı rost voteydəş “Çımı şuyəm ni”. 18Çumçıko ıştı penc qılə şuyə bıə, esət detı jiyəkəsən ıştı şuyə ni, tı ımi rost voteydəş». 19Jeni votışe Bəy: «Əğə, az vindeydəm ki, Tı peyğəmbəriş. 20Çəmə dədə-bobon bı bandədə ibodət kardəşone, əmma şımə Yəhudiyon voteydəşon ki, ibodət kardeyro qərəkə vırə Yerusəlimədəy». 21İsa votışe bəy: «Ha jen, bovə bıkə Bəmı, həni ə vaxt rəsə ki, nə bı bandədə, nəən Yerusəlimədə ibodət bəkardeşon bə Pıə. 22Şımə zıneydənişon bə çiçi səcdə kardeydəşon, əmə isə zıneydəmon bə çiçi səcdə kardeydəmon, oxo xılos Yəhudiyonkuy. 23Əmma ə vaxt omeydə iyən həni oməy ki, bə Pıə həğiğiyə ibodət kardəkəson ruhən iyən həğiğətədə ibodət bıkən. Pıən nəveydə Bəştə bo jıqo ibodət kardəkəson. 24Xıdo, Rufe iyən Bəy ibodət kardəkəson ruhən iyən həğiğətədə ibodət kardəninin». 25Jeni votışe Bəy: «Zıneydəm ki, “Məsih”, yəni məsh kardə bıə Şəxs bome iyən Əv omeədə bəmə har çiy bəyon bəkarde». 26İsa votışe bəy: «Əv, Azim detı qəp jəydəm».

27Hejo bı vaxti çe İsa şoqirdon oməyn, vindeədə ki, Əv qəp jəydə de qıləy jeni, hədəyon mandin, əncəx hiçki nıvotışe «Tı çiçı piyeydə?», yaanki «Boçi qəp jəydəş de ım jeni?» 28Bımədə jeni noşe ıştə səhənq bə zəmin iyən şe bə şəhr, votışe bə odəmon: 29«Boən, bıvindən çımı kardə əməlon həmməy bəmı votə ə Odəmi. Ğasbu Məsih hejo Əve?» 30Odəmonən beşin şəhro, oməyn İsa tono.

31Bı ləzədə şoqirdon əjo kardışone Çəyku: «Rabbi, xorək bəhə». 32İntasi İsa votışe bəvon: «Bəmıku jıqo qıləy xorək heste ki, şımə zıneydənişon». 33Bəvədə şoqirdon parsəyn iyəndıku: «Məqər kiysə xorək vardışe Boəy?» 34İsa votışe bəvon: «Çımı xorək, Mını Vığandəkəsi irodə bə vırə rosniyey, Çəy koy bə sə jeye. 35Şımə “bo dıveni ço manq mandə” voteydənişon? Imha, Az voteydəm bəşmə: rost bıkən ıştə səy, diyə bıkən bə məzon; məhsul rəsə, bo dıveni hozıye. 36Esə dıvəkəs dastmıjdi səydə iyən bo zolə jimoni məhsul qırdə kardeydə ki, kaştəkəsən, dıvəkəsən ivırədə şo bıbun. 37Koy barədə votə bıə ın sıxan “qıləyni bəkaşte, co qıləyni bədıve” roste. 38Az vığandıme şımə bo zəhməti nıkəşə qıləy məhsuli dıve. Co kəson zəhmət kəşəşone, şımə esə boy çəvon zəhmətiku səmərə peqətone».

39Çə jeni votə sıxani bəpeştə «votışe bəmı çımı kardə əməlon həmməy» bə şəhrədə bıə Samariyəvıjon veyni imon vardışone bə İsa. 40Çəyo Samariyəvıjon oməyn çe İsa tono, əjo kardışone Çəyku ki, bımandı çəvon tono. İsan dı ruj mande əyo. 41Vey odəmonən İsa sıxanon məseədə imon vardışone Bəy. 42Əvon voteydəbin bə jeni: «Əmə həni bəştı votəyon qorə ne, hejo ıştənən məsəmone iyən zınəmone ki, həğiğətən çe dınyo Xıloskor Ime».

4:35 Mat. 9:37-38; Lukə 10:2

43 Dı ruji bəpeştə İsa tərq kardışe əvırə,
dəro qıniye bə Qalileyə. 44 Oxo İsa Iştən
keynəsə şəhodət kardəşbe, peyğəmbəri
ışta yurdədə ğurb nıbey barədə. 45 Esə Əv
bə Qalileyə omeədə Qalileyəvıjon ğəbul
kardışone Əv, çumçıko əvonən idədə şə-
bin bə Yerusəlim, vindəşonbe əyo Çəy
kardəyon həmməy.

Məmuri zoə şifo səşe

46 De jıqo, İsa ijən oməy bə Qalileyə Qa-
na di, Əy əyo peqordınyəşbe ov bə şərov.
Hıkmdori Kafernaumədə qıləy məmur
hestışbe. Çəy zoə noxəş qıniyəbe. 47 Mə-
muri məsəşe çe İsa Yəhudeyəo bə Qalileyə
ome, şe Çəy tono iyən əjo kardışe Çəyku
ki, bo şifo bıdə bəçəy zoə, çumçıko çəy zoə
marde holədəbe. 48 Bəvədə İsa votışe bəy:
«Şımə ələməton iyən mecuzon nıvindon,
imon nıbəvardeşon». 49 Hıkmdori məmuri
votışe Bəy: «Əğə, çanə çımı əğıl mardə-
ni, boy!» 50 İsa votışe bəy: «Bışi, ıştı zoə
səğ-səlomətə». Ə odəmi bovə kardışe bə
İsa sıxani, şe. 51 Bə kə omeədə çəy ğulon
bəçəy navi beşin iyən votışone, ıştı zoə
səğ-səlomətə. 52 Parsəy çəvonku: «Çımı zoə
keynə çok be?», əvonən votışone: «Zinə
çoştəsəy saat i əbi ki, təblarzi tərq kardışe
əv». 53 Pıə sərəsəy ki, İsa hejo həmonə vaxti
«ıştı zoə səğ-səlomətə» votəşbe bəy. Bəvə-
də əv ıştənən, çəy kəy həmə odəmon imon
vardışone bə İsa. 54 Im çe İsa nişo kardə
dıminə mecuzəynə ələmətbe. Yəhudeyəo
bə Qalileyə omeədə kardəşbe ım.

Hovuzi kənoədə bıə noxəşini şifo səy

5 In hodison bəpeştə çe Yəhudiyon
qıləy id be iyən İsa bə Yerusəlim şe.
2 Yerusəlimədə bıə Pəsə bəleti tono, ibra-
ni zıvonədə Betxasdə nomədə bıə qıləy
hovuz hestbe, çəy penc əyvonış hestbe.
3-4 Bı əyvononədə vey noxəşin, ku, ço-
ləx iyən iflicə odəm olxartəbe. Çumçıko
Rəbbi qıləy mələk hakənə evoydəbe bə
hovuzi dılə, ov lıveydəbe. Ov ocımoş
omeədə əyo dəşə iminə odəmi kon no-
xəşiş beydə-bıbu, xəş əbi. 5 Sivı həşt sor
noxəş bıə qıləy odəmən əyobe. 6 İsa vin-
deədə çəy əyo olxarte, zınəşe ki, əv vey
vaxte noxəşe, parsəy çəyku: «Piyeydə xəş
bey?» 7 Noxəşini cəvob doşe bəy: «Əğə,
çımı tono qıləy odəm ni ki, ov ocımoş
omeədə mıni eğandı bə hovuz. Az rəsen-
cə co kəs çımısə bənav bə ov eqıneydə».
8 İsa votışe bəy: «Bəşt, peqət ıştə yonqo,
bıpoy!» 9 Ə odəmi əlbəhol şifo səşe iyən
peqətşe ıştə yonqo poye.

Həmonə ruj Şanbə rujbe. 10 Bı səbəb
Yəhudi rəhbəron votışone bə şifo sə
odəmi: «Imruj Şanbə ruje, ıştə yonqo
kırniye bətı ğədəğəne». 11 Ə odəmi cə-
vob doşe bəvon: «Bəmı şifo doə Şəxsi
votışe bəmı "peqət ıştə yonqo, bıpoy"».
12 Parsəyn çəyku: «Bətı "peqət iyən bıpoy"
votə Odəm kiye?» 13 İntasi şifo sə odəm
zıneydənıbe Çəy ki bey, çumçıko İsa bə
əyo bıə izdihomi umjən bıəbe. 14 Ləzi bə-
peştə İsa vindışe həmonə odəm məbədi
soədə, votışe: «Diyəkə, tı xəş biş, ijən
qıno məkə ki, bəştı sə həniyən bevəcə
ko bo». 15 Ə odəm şe, votışe bə Yəhudi
rəhbəron ki, bəy şifo doə Şəxs İsay. 16 Bı
səbəb Yəhudi rəhbəron dəmandin İsa
rımuz karde, çumçıko Əv Şanbə ruji
ımoni kardeydəbe. 17 Əmma İsa votışe
bəvon: «Çımı Pıə daim ko kardeydə,
Azən ko kardeydəm». 18 Çımi bəpeştə
Yəhudi rəhbəron Əy kışteyro həniyən
vey dastpoçə bin, çumçıko İsa həm bə
Şanbə ruji rioyət nıkardışe, həmən bəyon
kardışe ki, Xıdo Çəy Pıəy, Iştəni de Xıdo
bərobər qətışe.

4:44 Mat. 13:57; Mark 6:4; Lukə 4:24 **4:45** Yəh. 2:23 **4:46** Yəh. 2:1-11 **5:10** Neh. 13:19; Yer. 17:21

Çe İsa səlohiyət

19 De jıqo, İsa votışe bəvon: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə: Zoə Iştə Pıə kardəyon nıvindo, Iştəku qıləy çiy nıbəkarde. Çumçıko Pıə çiç bıko, Zoən əy bəkarde. 20 Oxo Pıə piyeydəşe Zoə iyən Iştə kardə har çiy nişo kardeydə Bəy. Çımonsə yolə koon Bəy nişo bəkarde ki, şımə hədəyon bəmandeşon. 21 Çoknə ki, Pıə mardon bəyji kardeydə, bəvon jimon doydə, Zoən bəki bıpiyoşe bəy jimon doydə. 22 Pıə hiç kəsi mıhokimə kardeydəni, intasi hıkm bekarde səlohiyəti bə Zoə doəşe ki, 23 har kəs bə Pıə hurmət karde ğəzinə, bə Zoən hurmət bıkə. Bə Zoə hurmət nıkardəkəs, bə Əy vığandə Pıən hurmət kardeydəni.

24 Rosti, rosti voteydəm bəşmə: Bəçımı sıxani quş doə, bə Mını Vığandəkəsi bovə kardəkəs bə zolə jimoni molike iyən boəy hıkm benıbəkan, həni əv mardiku bə jimon ovaştə.

25 Rosti, rosti voteydəm bəşmə: ə vaxt omeydə iyən həni oməy ki, mardon çe Xıdo Zoə sədo bəməsen iyən ımi məsəkəson bəjiyen. 26 Çoknə Pıə jimoni səvone, jəqoən Əy jimoni səvon kardışe Iştə Zoən. 27 Hıkm bekarde səlohiyətiən doəşe Bəy, çumçıko Əv Bəşəri Zoəy. 28 Təəccub məkən bımi, oxo jıqo qıləy zəmon omeydə ki, ğəbədə bıəkəson həmməy Çəy sədo bəməsen, 29 ışte ğəbono bebəşen, çoki kardəkəson bo Jimoni bəyji bəben, bevəci kardəkəson esə boy bo Hıkmi bəyji bəben.

30 Az Iştəku hiçiy karde əzınım, Iştə məse ğəzinə mıhokimə bəkardem iyən Çımı doə hıkm ədolətine. Çumçıko Çımı məğsəd əve ki Iştə irodə ne, Mını Vığandəkəsi irodə bə vırə bırosnım.

Bə İsa şəhodət

31 Qirəm Az Iştə barədə şəhodət kardəmbəy, Çımı şəhodət etiboyn nəbi. 32 İntasi co kəs Çımı barədə şoydəti kardeydə iyən zıneydəm çəy Çımı barədə kardə şəhodət etiboyne. 33 Şımə çe Yəhya tono odəm vığandıone iyən çəy Çımı barədə kardə şoydəti həğiğəte. 34 İntasi ehtiyocım niy insononku şəhodət bıstənım, əncəx ımoni voteydəm ki, şımə xılos bıbən. 35 Yəhya qıləy vəşə iyən nur səğandə çobe ki, şımə piyəone i mıddət çəy ruşnədə şo bıbən. 36 Əmma Çımı barədə bıa şəhodət çe Yəhya şəhodətisən barze. Pıə asbardəşe Bəmı ə koon həmməyəvo bə vırə bırosnım. Çımı esət bə vırə rosniyə koon Çımı barədə şəhodət kardeydən ki, Pıə vığandəşe Mı. 37 Mını vığandə Pıə Iştənən Çımı barədə şəhodət kardeydə. Şımə hiç vaxti Çəy sədo məsəonni iyən Çəy surəti vindəonni. 38 Çəy kəlom şımənədə jiyeydəni, çumçıko Bəçəy vığandə Şəxsi bovə kardeydənişon. 39 Şımə Mığəddəsə Nıvıştəyon tədğığ kardeydon, çumçıko şıneydon ki, deçəvon vositə bə zolə jimoni molik bəbeşon. Əmma əvonən Çımı barədə şəhodət kardeydən. 40 Şımə isə piyeydonni bədi Mı boən, bə jimoni molik bıbən.

41 Bəmı insonon doə izzət lozim ni. 42 Əncəx Az şıməni zıneydəm, şımə dılədə Xıdo mehibbət ni. 43 Az Deştə Pıə nomi oməym, əmma şımə Mını ğəbul kardeydənişon. Qirəm co kəs deştə nomi bo, əy ğəbul bəkardeşon. 44 Şımə iyəndıku izzət ğəbul kardeydəşon, iqləliyə Xıdoku omə izzəti nəveydənişon. Jıqo beədə çoknə imon varde bəzıneşon? 45 Qımon məkən ki, Az şıməni Pıə vədə ittıhom bəkardem. Şıməni ittıhoməkə şımə umu bastə Musay. 46 Şayət şımə bə Musa bovə kardəyonbəy, Bəmınən

5:33 Yəh. 1:19-27; 3:27-30 **5:37** Mat. 3:17; Mark 1:11; Lukə 3:22

bovə əkeyon, oxo əy Çımı barədə nıvıştəşe. 47Ehanə bəçəy nıvıştəyon bovə nıkon, Bəçımı sıxanon çoknə bovə bəkardeşon?»

İsa penc həzo odəmi si kardeydə

(Mat. 14:13-21; Mark 6:30-44; Lukə 9:10-17)

6 In hodison bəpeştə İsa ovaşte Tiberiyə qoli bə qılə japə, həmən bı qoli Qalileyə dıyo voteydəbin. 2Çəy dumo qıləy yolə izdihom şeydəbe, çumçıko vindeydəbin Əv bo noxəşinon mecuzon kardeydə. 3İsa peşe bə band iyən nışte Deştə şoqirdon. 4Çe Yəhudiyon Pasxə id nez beydəbe.

5İsa edyəsəy vindışe qıləy yolə izdihom omeydə Çəy tono, votışe bə Filipi: «Əmə çıkonco nun bəhıremon, bədomon əvon bəhən?» 6Əy de dəvinə karde məğsədi votışe ın sıxanon, çumçıko Iştən zıneydəbe çiç bəkarde. 7Filipi cəvob doşe Bəy: «Bımon dısa dinari[a] nunən nıbərəse ki, har kəs tikəy bəhə». 8Şoqirdonədə qıləyni bıə Simon Peteri boə Andrey votışe bəy: 9«İyo qıləy zoəku penc qılə qədə cəvə nun iyən dıqlə moy heste, əmma ım çiçe bo anə odəmi?» 10İsa votışe: «Xəlği bınşandən bə zəmin». Həmonə vırədə çokə çimən hestbe. Xəlğ nışte əyo. Merdon təxminən penc həzo kəsbin. 11Bəvədə İsa peqətışe nunon, şukur karde bəpeştə paybaxş kardışe, həmçinin jəqoən moyon, har kəsi piyə ğədərədə doşone. 12Əvon hardışone, si be bəpeştə İsa votışe bəştə şoqirdon: «Qırdə bıkən ziyodə mandəyon ki, hiçiy bə puçi benışu». 13Qırdə kardışone, penc qılə cəvə nuni vişmandəyono donzə zanbul pur be. 14Bəvədə çe İsa kardə əloməti vində odəmon voteydəbin: «Həğiğətən, bə dınyo omənin bıa peyğəmbər Ime!» 15İsa zınəşe odəmon piyeydəşone bon Əy bıbən de zuy podşo bıkən, əve coyli peşe bə band.

İsa poyeydə ovi dimisə

(Mat. 14:22-33; Mark 6:45-52)

16Şanqo daraşeədə İsa şoqirdon evoəyn bə qol, 17penıştin bə qıləy kulos, toyki daraşeydəbe, əmma İsa hələ çəvon tono omənıbe. Əvon qoli bə japədə bıa Kafernaum şeydəbin. 18Zumandə vavaziku qol ləpə jəydəbe. 19Əvon de jıqoy çəp kəşəşone vistı penc, yaan si stadi[b] şe bəpeştə vindışone ki, İsa poyeydə qoli səpe iyən bə kulosi nez beydə. Tarsəyn, 20əmma İsa votışe bəvon: «Azim, mətarsən». 21Bəvədə şoqirdon piyeydəşonbe Əy bə kulos peqətın. Əmma kulos bə ləzədə rəsəy bəçəvon şə japə.

22Maşkinə ruji qoli bə japədə mandə xəlği vindışe ki, əyo kulos ni, əncəx iqlə kulos hesteybən ki, İsa Deştə şoqirdon bə həmonə kulosi penıştəniybən, şoqirdon Beəy şən. 23Bəvədə co kuloson Tiberiyəo oməyn bə həmonə vırəy nezi, konco ki Rəbbi şukur karde bəpeştə nun hardəşonbe. 24De jıqo, xəlği vindışe İsa iyən şoqirdon əyo nin, penıştin bə kuloson dəmandin bo İsa nəve, oməyn bə Kafernaum.

Jimoni nun

25Əvon vindeədə İsa qoli bə japədəy, parsəyn Çəyku: «Rabbi, keynə oməyş iyo?». 26İsa jıqo cəvob doşe: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə: əloməton vindeyro ne, əncəx nun harde si beyro Bomı nəveydon. 27Faniyə hardeyro ne, zolə jimon doə, daimi mandə hardeyro koon bıkən, Bəşəri Zoə əy bədo bəşmə. Çumçıko Pıə Xıdo Iştə mıhi Bəy jəşe». 28Əvon parsəyn İsaku: «Xıdo piyə koon kardeyro əmə çiç bıkəmon?» 29İsa cəvob doşe bəvon: «Çe Xıdo piyə ko ıme: Bəçəy vığandə Şəxsi imon biyən».

---

a 6:7 *Sa dinari* – i dinar çe koəkə i rujnə rujəmıjdi be.
b 6:19 *Vistı penc, yaan si stadi* – təğribən 5-6 km.

30 Əvon votışone bə İsa: «Tı çı ələmət
nişo kardeydəş ki, bıvindəmon Bətı bovə
bıkəmon? Tı çiç karde bəzıneş? 31 Çəmə
dədə-bobon daştədə manna [c] hardışone,
bı barədə nıvıştə bıə: “Osmonono nun
doşe bəvon bo harde”». 32 Bəvədə İsa vo-
tışe bəvon: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə:
osmonono bəşmə nun doəkəs Musa nıbe,
osmonono bəşmə həğiğiyə nuni doəkəs
Çımı Pıəy. 33 Çumçıko Xıdo nun ıme ki,
osmonono oməy iyən bə dınyo jimon doy-
də». 34 Votışone Bəy: «Əğə, Tı hejo ın nuni
bıdə bəmə».

35 İsa votışe bəvon: «Jimoni nun Azim.
Çımı tono oməkəs hiç vaxti vəşi nıbəqəte,
Bəmı imon vardəkəs hiç vaxti təşi nıbəqəte.
36 İntasi bəşmə votıme ki, Mını vindıone,
əmma imon vardeydəniyon. 37 Pıə Bəmı doə
şəxson həmməy Çımı tono bomen iyən Az
hiç vaxti Çımı tono oməkəsi rədd nıbəkam.
38 Çumçıko Az osmonono oməm ki, Iştə
irodə ne, Mını Vığandəkəsi irodə bə vırə
bırosnım. 39 Mını Vığandəkəsi irodə ıme ki,
Bəmı doə bıə şəxson hiç qıləyni bo hələk
be nahaştım, əmma Xıdo Hıkmi Rujədə
əvoni bəyji bıkəm. 40 Oxo Çımı Pıə irodə
əve ki Zoə vindəkəsi iyən Bəy ımon vardə
har kəsi bıbuşe zolə jimon iyən Az Hıkmi
Rujədə əy bəyji bıkəm».

41 Çımi cəvobədə Yəhudiyon qırəy kardı-
şone İsaku ki, Əv voteydə «osmonono
omə nun Azim», 42 votışone: «Im Yusifi
Zoə ni, əmə zıneydənimon bəqəm çəy
pıə-moə? Esə çoknə beydə ki, “Az osmo-
nono oməm” voteydə?» 43 İsa cəvob doşe
bəvon: «Iştə arədə qırəy məkən. 44 Şayət
Mını vığandə Pıə ə şəxsi cəzb nıko, əv
Çımı tono ome əzını. Az Hıkmi Rujədə əy
bəyji bəkam. 45 Peyğəmbəron Kitobonədə
nıvıştə bıə: “Xıdo əvoni həmməy obəmute”.
Pıəku məsəkəs iyən omutəkəs Çımı tono
omeydə. 46 Həlbətən hiç kəsi vindəşni Pıə,
ğərəyz Xıdoo omə Şəxsi, əncəx Əy vindəşe
Pıə. 47 Rosti, rosti voteydəm bəşmə: imon
vardəkəs bə zolə jimoni molike. 48 Jimoni
nun Azim. 49 Çəmə dədə-bobon daştədə
manna hardışone, əmma ıştə vaxtədə mar-
din. 50 Osmonono omə ın nun jıqo qıləy
nune ki, əy hardəkəs hiç vaxti nıbəmarde.
51 Osmonono omə jimon doə nun Azim.
Şayət kiysə çı nuno baho zol bəjiye. Ə
nuni ki Az bəşəriyəti jimoniro doydəm,
əv Çımı andome».

52 Bəvədə Yəhudiyon ıştə arədə həsbəhs
kardışone: «Im Odəm Iştə andomi çoknə
doy bəzıne bəmə bo harde?» 53 İsa votışe bə-
von: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə: qirəm
Bəşəri Zoə andomo nahon iyən Çəy xuno
penışomon, şımənədə jimon əbını. 54 Çımı
andomo hardəkəs, xuno peşoməkəs bə zolə
jimoni molike iyən Az Hıkmi Rujədə əy
bəyji bəkardem. 55 Çumçıko Çımı andom
həğiğiyə hardeye, Çımı xun həğiğiyə pe-
şoməye. 56 Çımı andomo hardəkəs, Çımı
xuno peşoməkəs Bəmınədə mandeydə,
Azən bəvədə mandeydəm. 57 Hest Bıə Pıə
Mını vığande ğəzinə, Azən Pıə hımhımbə-
də jiyəy ğəzinə, Çımıno hardəkəsən Çımı
hımhımbədə bəjiye. 58 Osmonono omə nun
ıme, şımə dədə-bobon hardə manna ğəzinə
ni. Əvon mardin, əmma ın nuni hardəkəs
zol bəjiye». 59 İsa Kafernaumi sinaqoqədə
təlim omuteədə ın sıxanon votəşbe.

Şoqirdon veyni tərq kardeydən İsa

60 İsa dumo şəkəson ın sıxanon məseədə
votışone: «In təlim ğəlize. Ki ımi sərə-
se bəzıne?» 61 İntasi İsa faməşe şoqirdon
qırəy kardeydən, bı səbəb votışe bəvon:
«In təlim şıməni dəqijneydə? 62 Bəs çoknə

---

c 6:31 Manna – Misiro beşe bəpeştə Rəbbi bə İsrailıjon səhroədə doə hard.
6:31 Beşe. 16:4,15; Zəb. 78:24 **6:45** Yeş. 54:13

bəbe, qirəm Bəşəri Zoə Bəştə sıftədə bıə vırə rost bey bıvindon? 63Ruf jimon doydə, cismi esə boy hiç foydə nişe. Çımı bəşmə votə sıxanon Ruf iyən jimon doydən. 64İntasi şımə dılədə imon nıvardəkəsonən hestin». Jıqo ki İsa sıftəku zıneydəbe imon nıvardəkəson iyən Bəy xəyonət kardəkəsi. 65Əy votışe: «Bı səbəb bəşmə votıme ki, qirəm Pıə bə i kəsi imkon nıdo, əv Çımı dumo ome əzıni».

66Çımi bəpeştə Çəy dumo şəkəson veyni tərq kardışone İsa, həni Deəy nınəvəyn. 67Bəvədə İsa votışe bə Donzə şoqirdi: «Bəlkəm şımənən piyeydone tərq bıkən Mını?» 68Simon Peteri cəvob doşe Bəy: «Ya Rəbb, əmə çiki dumo bışəmon? Zolə jimon doə sıxanon Bətıkuye. 69Əmənən bovə kardəmone iyən zıneydəmon ki, Xıdo vığandə Mığəddəs Tınış». 70İsa votışe bəvon: «Bəqəm Az Iştən səçın nıkardıme şımə həmə Donzə şoqirdi? Əmma şımənədə i kəs iblise». 71Əy Simon İskaryoti zoə Yəhudə barədə votışe ın sıxanon, çumçıko Donzə şoqirdi qıləyni be-be bə İsa xəyonət bəkarde.

İsa şeydə bə Yerusəlim

7 Çımi bəpeştə İsa əncəx Qalileyədə nəveydəbe. Yəhudi rəhbəron dastpoçəbin Boəy kışte, əve həni piyedəşnıbe Yəhudeyədə bınəvı. 2Çe Yəhudiyon Xeymon id[a] nez beydəbe. 3Çəy boon votışone bə İsa: «Beşi çıvrəo bə Yəhudeyə bışi ki, Iştı şoqirdonən Iştı kardə koon bıvindın. 4Çumçıko ıştəni məşur karde piyəkəs niyoniədə hiçiy əkəni. Madəm ki Tı ımoni kardeydəş, Iştəni bə dınyo oşko bıkə». 5Hətto Çəy boonən Bəy imon vardeydənıbin. 6Bəvədə İsa votışe bəvon: «Çımı vaxt hələ rəsəni, boşmə isə har vaxt mınosibe. 7Dınyo bəşmə nifrət karde əzıni, əmma Bəmı nifrət kardeydə, çumçıko Az şoydəti kardeydəm ki, çəy əməlon şərin. 8Şımə bışən bə id, Az hələ ki nıbəşem, çumçıko Çımı vaxt hələ təmom bıəni». 9İsa ın sıxanon vote bəpeştə Qalileyədə mande.

10Əmma Çəy boon şe bəpeştə Əvən oşko ne, niyoni şe bə id. 11Yəhudi rəhbəron idədə nəveydəbin bo İsa, parseydəbin: «Ə odəm koncoye?» 12Cəmati dılədə Çəy barədə veyə ğırbır şeydəbe. Kali kəs «çokə odəme», co kəson isə «xəyr, xəlği royku bekardeydə» voteydəbin. 13İntasi Yəhudi rəhbəron tarsiku hiç kəs Çəy barədə bərmalə voteydənıbe.

14İd[b] bə nimə bıəbe ki, İsa şe bə məbəd dəmande təlim omute. 15Yəhudiyon hədəyon mandin, votışone: «Im Odəmi təhsil nıbe-nıbe, çoknə beydə ki jıqo səvodine?» 16İsa jıqo cəvob doşe bəvon: «Çımı omutə təlim Çımı ne, Mını Vığandəkəsiye. 17Ki Çəy irodə bə vırə rosniye piyeydəşebu, əv bəzıne ki, Çımı omutə təlim Xıdokuy, yaan Iştəku voteydəm. 18Iştəku votəkəs Boştə izzəti nəveydə, intasi Əy Vığandəkəsi izzəti Nəvəkəs bərhəxe, Bəyku behəxəti əbını. 19Musa bəşmə Ğanun doşe, əmma şıməhono hiç kəs bə Ğanuni əməl kardeydəni. Boçi Mını kışte piyeydone?» 20Xəlği cəvob doşe: «Bətınədə cın heste. Ki piyeydəşe Tını bıkıştı?» 21İsa votışe bəvon: «Az qıləy mecuzə kardıme iyən şımə həmməy hədəyon mandişon. 22Musa hamyəşe bəşmə sınnət kardey, əmma Musasən bənav jiyə dədə-bobon ımi kardəşone. Şımə Şanbə rujiyən odəmi sınnət

---

a 7:2 In id, pozədə məhsuli qırdə karde bəpeştə dəvoniyə beydəbe, odəmon bə vaxti xəymonədə mandeydəbin.
b 7:14 In idi haft ruji mıddətədə dəvuneydəbin.
6:68-69 Mat. 16:16; Mark 8:29; Lukə 9:20 **7:2** Lev. 23:34; Ğanun. 16:13 **7:22** Ofə. 17:10; Lev. 12:3

kardeydon. 23Şımə Şanbə ruji odəm sınnət kardeydəşon ki, çe Musa Ğanun dənıqardı. Bəs boçi Az Şanbə ruji odəmi andomi qırd xəş kardeyro Bəmı ğəzəbin beydon? 24Bə zahiri qorə mıhokimə məkən, de ədoləti mıhokimə bıkən».

İsa Məsihebu?

25Bəvədə kali Yerusəlimıjon votışone: «Im çəvon kışte piyə odəm ni bəqəm? 26Imha, Əv bərmalə qəp jəydə, əmma jıqıləy sıxan voteydənin Bəy. Bəlkəm rəhbəron həğiğətən omutışone ki, Məsih Əve? 27Əmma zıneydəmon Im odəm çıkonco oməy, halbuki Məsih omeədə hiçki əzıni Əv çıkonco oməy». 28İsa məbədədə təlim omuteədə car kəşəşe: «Rostiyən, zıneydon Mını, zıneydon çıkonco oməm? Az omənim ıştəku, intasi Mını Vığandəkəs bərhəxe. Şımə zıneydənişon Əy, 29Az isə Əy zıneydəm, çumçıko Az Çəyku oməm iyən Əy vığandışe Mı». 30Bımədə əvon piyəşone bıqətın İsa, intasi hiç kəs nıqıniye Bəy, çumçıko hələ Çəy vaxt rəsə nıbe. 31Xəlği dılədə vey odəmi isə imon vardışe Bəy: «Məsih omeədə ım Odəmi kardəyonsə veyə ələmət nişo bəkardebu?» voteydəbin.

32Fəriseyon məsəşone ki, xəlğ İsa barədə jıqo ğırbır kardeydə. Sər kahinon iyən fəriseyon vığandışone mıhofizəkon ki, Əy bıqətın. 33İsa votışe: «Kamişe mıddətən Az deşmə bəbem, çəyo isə Mını Vığandəkəsi tono bəşem. 34Şımə bənəveşon, pəydo nıbəkardeşon Mını iyən Bəçımı bıa vırə ome əzınişon». 35Bımi cəvobədə Yəhudiyon ıştə arədə votışone: «Im Odəm bə kovrə bəşe ki, Əy pəydo karde nıbəzınemon? Məqəm bəşe Yunanon dılədə pevılo bıa Yəhudiyon tono, bəvon təlim obəmutebu? 36Əy çiç vote piyeydəşe de ın sıxani "Şımə bənəveşon Bomı pəydo nıbəkaşon iyən Bəçımı bıa vırə ome əzınişon"?»

37İdi oxonə təntənəynə rujədə İsa əşte de barzə sədo votışe: «Ki təşi qətə, bo Çımı tono peşomı. 38Mığəddəsə Nıvıştəyonədə vote ğəzinə, Bəmı imon vardəkəsi dılətono jimonə ovi ruyon ru bəben». 39İsa Mığəddəsə Rufi barədə votışe ımoni. Hələ Mığəddəsə Ruf doə bıanıbe bə imon vardəkəson, çumçıko İsa hələ izzət səş nıbe.

40Cəmati arədə kali kəson ın sıxanon məseədə votışone: «Həğiğətən omənin bıa peyğəmbər Ime». 41Co kəson isə votışone: «Im, Məsihe», əncəx kali kəsi votışe: «Çiç? Məsih Qalileyəo bome? 42Oxo Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə ki, Məsih Davudi nəsılo, Davudi jiyə di Betlehemo bome». 43De jıqoy xəlği arədə İsa barədə rıxnə eqıniye. 44Kali kəsi piyəşe Əy bıqətı, əmma hiç kəs nıqıniye Bəy.

Yəhudi rəhbəron beimonəti

45Mıhofizəkon oqardin sər kahinon iyən fəriseyon tono. Əvon parsəyn: «Boçi nıvardone Əv?» 46Mıhofizəkon cəvob doşone: «Hələ tosə esə hiç kəsi jıqo qəp jəşni». 47Fəriseyon votışone bəvon: «Nekniki şımənian royku bekardışe? 48Məqər qıləy rəhbəri, yaan qıləy fərisey imon vardışe Bəy? 49Tovrati nıznə ım xəlğ isə, bə lənət omə!» 50Çəvon dılədə i kəsi – çımi bənav İsa tono omə Nikodimi votışe bəvon: 51«Məqər çəmə Ğanun icozə doydə ki, sıftə bə odəmi quş nıdoə, çəy kardə çiy mıəyyən nıkardə hıkm bekəmon bəy?» 52Əvon votışone bə Nikodimi: «Ğasbu tınən Qalileyəvıjiş? Tədğığ bıkon, bəvindeşon ki, Qalileyəo peyğəmbər benıbəşe». 53Çımi bəpeştə har kəs şe bəştə kə.

7:23 Yəh. 5:9 **7:37** Lev. 23:36 **7:38** Sul. 18:4; Yeş. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 **7:40** Ğanun. 18:15-18 **7:42** 2Şəm. 7:12; Mik. 5:2 **7:50** Yəh. 3:1-2

İsa iyən zinokorə jen

8 İsa isə şe bə Zeytun band. 2 Maşkinəy
rəbədə ijən oməy bə məbəd. Həmə
xəlğ qırdəbe Bəçəy sə, Əvən nışte iyən
dəmande bəvon təlim omute. 3 Ruhani mıəl-
limon iyən fəriseyon vardışone əyo zino
səpe qətə bıə qıləy jen. Bekardışone əv bə
miyonə, 4 votışone bə İsa: «Ustod, ım jen
zino kardeəsə qətə bıə. 5 Musa Ğanunədə
bəmə əmr kardəşe ki, jıqo odəmon sığbəsə
bıkəmon. Bəs Tı çiç voteydəş?» 6 Əvon İsa
dəvinə kardeyro ımi voteydəbin, bo manə
nəveydəbin ki, Əy bə tələ eğandın. Əmma
İsa enəməy, Deştə anqıştə dəmande zəmi-
nisə bo nıvışte. 7 Çəyku tikror parseədə,
rost be votışe bəvon: «Şımənədə ki be-
qınoye sıftə əv sığ bığandı bə jeni». 8 Çəyo
ijən enəməy, dəvom kardışe zəminisə bo
nıvışte. 9 In sıxani məsəkəson qıləbəqılə
tərq kardışone əvrə, sıftə sipirişon şin. İsa
coyli mande de miyonədə bıə jeni. 10 İsa
rost be votışe bəy: «Jen, əvon bə kovrə
şin? Bəs hiç kəsi məhkum nıkardışe tı?»
11 Jeni votışe: «Hiç kəsi, Ğğə». Bəvədə İsa
votışe: «Azən tını məhkum kardeydənim,
bışi, həni qıno məkə».

Rostə şəhodət

12 Çəyo İsa ijən votışe bə xəlği: «Azim
çe dınyo nur. Çımı dumo oməkəs hiç vax-
ti toykiədə ənəvni, bə jimoni nuri molik
bəbe». 13 Fəriseyon votışone Bəy: «Tı Iştə
barədə şəhodət kardeydəş, Iştı şəhodət
etiboyn ni». 14 İsa cəvob doşe bəvon: «Az
Iştə barədə şoydəti bıkomən, Çımı şə-
hodət etiboyne, çumçıko Az zıneydəm
çıkonco oməm bə kovrə şeydəm. Şımə
isə zıneydənişon Çımı çıkonco ome bə
kovrə şey. 15 Şımə de bəşəri ğaydon mıho-
kimə kardeydon, Az isə hiç kəsi mıhokimə
kardeydənim. 16 Az mıhokimə bıkomən,
Çımı doə hıkm həğiğiye, çumçıko Az coy-
li nim, Mını vığandə Pıə Demı ivırədə
mıhokimə kardeydə. 17 Şımə Ğanunədən
nıvıştə bıə ki, dı kəsi kardə şoydəti etiboy-
ne. 18 Az Iştə barədə şəhodət kardeydəm,
Mını vığandə Pıən Çımı barədə şəhodət
kardeydə». 19 Bəvədə parsəyn İsaku: «Iştı
Pıə koncoye?» İsa cəvob doşe: «Şımə, nə
Mını, nəən Çımı Pıə zıneydon. Qirəm
zınəyonbəy Mını, Çımı Pıən əzınişon».
20 İsa votışe ın sıxanon məbədədə, nəzır noə
bıə vırədə təlim omuteədə. Hiç kəsi nıqə-
tışe Əv, çumçıko Çəy vaxt hələ omənıbe.

21 Çəyo İsa ijən votışe bəvon: «Az şey-
dəm, şımə Bomı bənəveşon iyən ıştə qıno
dılədə bəmardeşon. Şımə Bəçımı şə vırə
ome nıbəzneşon». 22 Bəvədə Yəhudiyon
votışone: «Bəqəm Əv Iştəni bəkışte ki,
"şımə Bəçımı şə vırə ome əzınişon" votey-
də?» 23 İsa votışe bəvon: «Şımə jitonoyon,
Az pentonoyom, şımə çı dınyokuyon, Az
isə çı dınyoku nim. 24 Bı səbəb Az votıme
bəşmə: "Iştə qınon dılədə bəmardeşon".
Qirəm bovə nıkon ki, Əv Azim, ıştə qınon
dılədə bəmardeşon». 25 Bəvədə parsəyn İsa-
ku: «Tı kiş?» İsa votışe bəvon: «Sıftəku çiç
voteydəbim bəşmə, Əvim. 26 Şımə barədə
vey çiyon hestin bəvotem iyən mıhokimə
bəkardem. İntasi Mını Vığandəkəs bərhəxe
iyən Az Çəyku məsəyon bə dınyo votey-
dəm». 27 Əvon sənırəsəyn ki, İsa bəvon
Pıə barədə voteydə. 28 Bəvədə İsa votışe:
«Şımə Bəşəri Zoə bə pe rost kardə vaxti
bəzıneşon ki, Əv Azim iyən Iştəku hiç
çiy kardeydənim, əncəx Pıə Bəmı çok-
nə omutəşebo, jəqo qəp jəydəm. 29 Mını
Vığandəkəs Demıne. Əy coyli nahaştışe
Mı, çumçıko Az hejo Bəçəy xoş oməyon
kardeydəm». 30 İsa ın sıxanon voteədə vey
odəmi imon vardışe Bəy.

8:5 Lev. 20:10; Ğanun. 22:22-24 **8:12** Mat. 5:14; Yəh. 9:5 **8:13** Yəh. 5:31 **8:17** Ğanun. 17:6; 19:15

İbrahimi əsl fərzəndon

31 Bəvədə İsa votışe Bəy bovə kardə Yə-
hudiyon: «Qirəm şımə Bəçımı sıxani bəfo-
mand bıbon, həğiğətən, Çımı şoqirdoniyon.
32 Şımə həğiğəti bəzıneşon iyən həğiğət
şıməni ozod bəkarde». 33 Yəhudiyon cəvob
doşone bə İsa: «Əmə İbrahimi nəsılomon,
hiç vaxti bə hiç kəsi ğul bıənimon. Bəs Tı
boçi "ozod bəbeşon" voteydəş?» 34 İsa vo-
tışe bəvon: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə:
qıno kardə har kəs çe qıno ğule. 35 Ğul hejo
de xıyzoni nıbəbe, zoə isə hejo de xıyzoni
bəbe. 36 Jıqoən, Zoə şıməni ozod bıko, şımə
həğiğətənən, ozod bəbeşon. 37 Zıneydəm
şımə İbrahimi nəsıloyon, əncəx demiyən
jıqo dastpoçə bıəşon Boçımı kışte. Çum-
çıko Çımı sıxan bəşmə dıl dəşeydəni. 38 Az
Iştə Pıə tono vindəyon voteydəm, şımə isə
ışte pıəku məsəyon bə vırə rosneydon».

39 Əvon ışte cəvobədə votışone bə İsa:
«Çəmə pıə İbrahime». İsa votışe bəvon:
«Qirəm şımə İbrahimi fərzəndon bəbeyon,
İbrahimi kardə əməlon əkeyon. 40 Şımə esə
boy Mını – Xıdoku məsə həğiğəti bəşmə
votə Odəmi kışteyro dastpoçə bıəşon. İb-
rahimi jıqo nıkardışe. 41 Şımə ışte pıəon
əməlon kardeydəşon». Əvon votışone Bəy:
«Əmə zinoku bə əməl omənimon, çəmə
iqlə Pıə hestımone, Əvən Xıdoy». 42 İsa
votışe bəvon: «Qirəm Xıdo şımə Pıə bə-
bəy, əpiyone Mını, oxo Az Xıdoo beşəm,
oməm iyən esə iyom. Oxo Az Iştəku omə-
nim, Əy vığandışe Mını. 43 Boçi Bəçımı
votəyon sərəseydənişon? Çumçıko Çımı
sıxani məse zıneydənişon. 44 Şımə pıə ib-
lise iyən piyeydone ışte pıə orzuon bə vırə
bırosnən. Əv sıftəku odəm bıkıştbe iyən
bə həğiğəti bəfomand nıbe, oxo həğiğət ni
bəyku. Du votey çəy xısusiyəte, çumçıko
əv duyəvoje iyən çe duy pıəy. 45 Az esə boy
həğiğəti voteyro şımə Bəmı bovə kardeydə-
nişon. 46 Şımənədə ki sıbut bəkarde ki, Az
qıləy qıno kardəme? Az həğiğəti voteydəm,
boçi Bəmı bovə kardeydənişon? 47 Xıdoo
bıə şəxs bə Xıdo votəyon quş bədo. Şımə
isə quş doydənişon, çumçıko şımə Xıdoo
nişon».

Çe İsa izzət

48 Yəhudiyon ışte cəvobədə votışone Bəy:
«Məqəm rost voteydənimon Tı Samariyə-
vıjiş iyən cın heste Bətınədə?» 49 İsa cəvob
doşe: «Bəmınədə cın ni, əmma Bəştə Pıə
hurmət kardeydəm, şımə isə Mını hurməto
eğandeydon. 50 Az Boştə izzət nəveydənim,
əmma şımə izzət doənin bıə iyən şıməni
mıhokimə bıkə Şəxs heste. 51 Rosti, rosti
voteydəm bəşmə: ki Bəçımı sıxani rioyət
bıko, hiç vaxti mardey nıbəvinde». 52 Yə-
hudiyon votışone Bəy: «Esə zınəmone
ki, Bətınədə cın heste. İbrahimən mar-
de, peyğəmbəronən. Əmma Tı voteydəş:
"Ki Bəçımı sıxani rioyət bıko, hiç vaxti
əmardını". 53 Bəqəm Tı çəmə pıə İbrahi-
misə barziş? Əvən marde, peyğəmbəro-
nən. Oxo Tı Iştəni ki hisob kardeydəş?»
54 İsa cəvob doşe: «Qirəm Az Bəştə izzət
doydəmbo, Çımı izzət hiçe. Əmma Mını
izzətin bıkə Çımı Pıəy, şımə Bəy "çəmə
Xıdo" voteydon. 55 İntasi zıneydənişon
Əy. Az isə zıneydəm Əy. Qirəm votəm-
bəy "zıneydənim Əy", duyəvoj əbim şımə
ğəzinə. İntasi Az zıneydəm Əy iyən Bə-
çəy sıxani rioyət kardeydəm. 56 Şımə pıə
İbrahim umu kardəbe Çımı ruji vindeyro
şobe iyən vindışe şoy-voy kardışe». 57 Yə-
hudiyon isə votışone Bəy: «Iştı hiç penco
sin ni, çoknə İbrahimi vinde bəzıneş?»
58 İsa votışe bəvon: «Rosti, rosti voteydəm
bəşmə: İbrahim nıbə bənav Hest Bıəy
Azim». 59 Bəvədə əvon peqətışone sığ ki,

8:33 Mat. 3:9; Lukə 3:8 **8:58** Beşe. 3:14; Yəh. 1:1; 8:24,28; Vəhy 1:4-6,8

sığbəsə bıkən İsa, əncəx İsa niyo be iyən beşe məbədo.

Kuə odəmi şifo səy

9 İsa de roy şeyədə vindışe movardo ku bıə qıləy odəm. 2Şoqirdon parsəyn Çəyku: «Rabbi, ki qıno kardəşe ki, ım odəm ku omə bə dınyo: ıştən, yaan çəy pıə-moə?» 3İsa cəvob doşe: «Nə ıştən qıno kardəşe, nəən çəy pıə-moə. Əmma jıqo be ki Xıdo koon çəy jimonədə oşko bıbun. 4Çanə ki ruje, Mını Vığandəkəsi koon kardəninimon. Rəyrə şəv omeydə, bəvədə hiçki ko karde əzını. 5Çanə ki dınyoədəm, çe dınyo nur Azim». 6In sıxanon vote bəpeştə Əy tu kardışe bə zəmin, umjən kardışe bə tuli, dəsuşe həmonə tul bə kuy çəşon. 7Çəyo votışe bəy: «Bışi, dənışt Siloami hovuzədə». «Siloam» sıxani mənо «vığandə bıə» votəye. Əvən şe dənışte iyən oqardeədə çəy çəşon vindeydəbin. 8Çəy hamsiyon iyən navko əy bənə qıləy peyəçını zınəkəson voteydəbin: «Im həmonə odəm ni, navko ənışti peyəçınəti əkəy?» 9Kali kəsi «əve» votışe, kali kəsi «xəyr, əmma bəy oxşeydə» votışe. Iştən isə «əv azim» votışe. 10Parseydəbin çəyku: «Bəs ıştı çəşon çoknə obin?» 11Əy cəvob doşe: «İsa nomədə bıə Odəmi hozı kardışe tul, dəsuşe bəçımı çəşon iyən votışe bəmı "bışi bə Siloami hovuz, dənışt", azən şim dənıştim, esət vindeydəm». 12Parsəyn çəyku: «Bəs ə Odəm koncoy?» Əy isə cəvob doşe: «Zıneydənim».

Çe fəriseyon təyğat

13Navko ku bıə həmonə odəmi bardışone fəriseyon tono. 14Çe İsa tul hozı kardə iyən çəy çəşon okardə ruj Şanbə rujbe. 15Fəriseyonən parsəyn çəşonış obə odəmiku, ıştı çəşon çoknə obin. Ə odəmiyən votışe bəvon: «Əy tul dəsuşe bəçımı çəşon, azən dənıştim, esə vindeydəm». 16Bəvədə kali fəriseyon votışone: «Im Odəm Xıdoo omə-ni, çumçıko bə Şanbə ruji aid bıə ğanuni rioyət kardeydəni». Co kəson isə votışone: «Qınokorə odəm çoknə jıqo əloməton nişo doy bəzıne?» De jıqo, çəvon arədə rıxnə eqıniye. 17Bəvədə ijən parsəyn kuə odəmiku: «Bəs tı Çəy barədə çiç voteydəş? Oxo Əy okardəşe ıştı çəşon». Kuə oədəmi votışe: «Əv peyğəmbəre».

18Yəhudi rəhbəron ijənən bovə nıkardışone ki, ım odəm kube, esət vindeydə, bı səbəb sədo kardışone çəy pıə-moə. 19Parsəyn çəy pıə-moəku: «Ime şımə movardo ku bıə zoə? Bəs çoknə be ki, esə vindeydə?» 20Çəy pıə-moə votışe: «Zıneydəmon ki, ım çəmə zoəy iyən movardo kube. 21Əncəx zıneydənimon ki, esə çoknə vindeydə iyən ki okardəşe çəy çəşon. Çəy ıştəniku bıparsən. Bə həddi-bıloğ rəsə, bıdə ıştə barədə ıştən qəp bıjənı». 22Çəy pıə-moə Yəhudi rəhbəronku tarseydəbe, əve jıqo votışone, çumçıko Yəhudi rəhbəron bə jıqo ğəror omə-bin ki, harki İsa bənə Məsihi ğəbul bıko, ə şəxs sinaqoqo tojniyə bıbu. 23Əve çəy pıə-moə votışe ki, «bə həddi-bıloğ rəsə, çəy ıştəniku bıparsən».

24Yəhudi rəhbəron navko ku bıə odəmi dıminə kərə sədo kardışone, votışone: «Xıdo vədə ğəssəm bəhə ki, rosti voteydəş, əmə zıneydəmon ım Odəmi qınokor bey». 25Əyən cəvob doşe: «Zıneydənim Əv qınokore, ya ne. İqlə çiy zıneydəm ki, kubim, əmma esə vindeydəm». 26Çəyku parsəyn: «Əy bətı çiç kardışe? Çoknə okardışe ıştı çəşon?» 27Əyən cəvob doşe bəvon: «Hejo esə votıme bəşmə, əmma quş nıdoyone. Boçi ijən ımi məse piyeydone? Ğasbu şımənən piyeydone Çəy şoqird bıbən?» 28Əvon səsıxan kardışone bəy votışone:

9:5 Mat. 5:14; Yəh. 8:12

«Çəy şoqird tıniş, əmə çe Musa şoqirdonimon. 29Əmə zıneydəmon ki, Xıdo qəp jəşe de Musa, Im Odəmi isə çıkonco ome zıneydənimon». 30Ə odəmi votışe bəvon: «Çoçine ki, şımə zıneydənişon Çəy çıkonco ome, əmma Əy okardışe çımı çəşon. 31Əmə zıneydəmon Xıdo bə qınokoron quş doydəni, əmma Xıdo quş doydə bə Xıdoku tarsəkəsi iyən Bəçəy irodə əməl kardəkəsi. 32Əzəliku jıqoşə məsə bıəni ki, kiysə movardo ku bıə odəmi çəşon okə. 33Şayət ım Odəm Xıdoo omənəbəy, hiçi karde nəzıni». 34Əvon oçığən bəy: «Səykubəpo qıno dılədə moəo bıəş. Esət tı bəmə dərs doydəş?» Bəvədə tojnişone əv.

Ruhani kuyəti

35İsa məsəşe ə odəmi tojniyə bey pəydo kardışe əv, votışe: «Tı imon vardeydəş bə Bəşəri Zoə?» 36Əv parsəy: «Əğə, Əv kiye ki, az Bəy imon biyəm?» 37İsa votışe bəy: «Əv Azim. Esət tı Əy vindeydəş iyən Əv detı qəp jəydə». 38Əyən votışe: «Ya Rəbb, imon vardeydəm» iyən səcdə kardışe bə İsa. 39İsa votışe: «Az bı dınyo oməm ki mıhokimə bıkəm, bıdə nıvindəkəson bıvindın, vindəkəson isə ku bıbun».

40Çəy tono bıə kali fəriseyon məsəşone ın sıxanon parsəyn Çəyku: «Bəqəm əmənən kumon?» 41İsa votışe bəvon: «Qirəm ku bəbeşon, nəbiyone qıno. Əmma esət "vindeydəmon" voteyro qıno şımə səpe mandeydə.

Çokə qələvon

10 Rosti, rosti voteydəm bəşmə: bə pəsə qoçə pobəku ne, co vırəyku dəşəkəs dızd iyən ğuldure. 2Əmma pobəku dəşəkəs çe pəson qələvone. 3Hıvosəkə okardeydə pobə boəy iyən pəson quş doydən bəçəy sədo. Əvən deçəvon nomi sədo kardeydə pəson çəyoən bekardeydə bə benton. 4Işdə pəson həmməy bə benton bekarde bəpeştə ıştənən çəvon vədə bəşe iyən pəsonən çəy dumo bəşen, çumçıko çəy sədo zıneydən. 5Əmma açinə odəmi dumo nıbəşen, bəviten çəyku, çumçıko açinə odəmon sədo əzınin». 6İsa vardışe ın məsəl boəvon, əmma əvon sənırəsəyn bə İsa sıxanon.

7İsa ijən votışe bəvon: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə: Az kəybəm bo pəson. 8Çımısə bənav omək əson həmməy dızd iyən ğuldurbin, pəson quş nıdoşone bəvon. 9Kəybə Azim, ki dəşo Çımıku, xılos bəbe, dəbəşe-bebəşe iyən çimən pəydo bəkarde. 10Dızd əncəx dızdiye, kışte iyən məhv kardeyro bome. Az isə oməym ki, jimon iyən bolə jimon bıdəm bəvon. 11Çokə qələvon Azim, çokə qələvon ıştə jimoni doydə bo pəson. 12Çe pəson qələvon nıbə mıjdır isə vindeədə neçi omeydə, şobədo əvoni bəvite, çumçıko əv çe pəson soyb ni. Neçiən bəqəte əvoni pərən-pərən ebəğande. 13Mıjdır bəvite, çumçıko mıjdıre, ğəyğu nıbəkəşe bo pəson. 14Çokə qələvon Azim. Az zıneydəm ıştənkiyon, Çımı ıştənkiyonən Mını zıneydən, 15çoknə ki Pıə Mını zıneydə iyən Az zıneydəm Pıə. Az Iştə jimoni bo pəson doydəm. 16Çımı hestıme co pəsonən ki, əvon bı qoçədə nin, əvoniyən vardəninim. Əvonən Çımı sədo bəməsen, de jıqoy iqlə qələ, iqlə Qələvon bəben.

17Bı səbəb Pıə piyeydəşe Mını, çumçıko Az Iştə jimoni doydəm ki, ijənən əy bıstənım bə dumo. 18Hiçki Çımı jimoni Çımıku səy əzını, əmma Az Iştən əy doydəm. Hestıme ixtiyor əy bo doy, ijənən bo səyro. Iştə Pıəku səme ın əmr».

19Bı sıxanon qorə ijən rıxnə eqıniye Yəhudiyon dılədə. 20Çəvon veyni votışone: «Cın heste Bəvədə, divinə bıə. Boçi Bəy

10:14-15 Mat. 11:27; Lukə 10:22

quş doydon?» 21Co kəson isə votışone: «Imon cını qətə odəmi sıxanon nin. Cın hiç kuə odəmi çəşon okarde bəzıne?»

Çe Yəhudiyon de İsa həsbəhs

22Bə vaxti Yerusəlimədə məbədi Təğdisi id[a] dəvoniyə beydəbe. Zımıstonbe. 23İsa məbədi soədə bıə Suleymani əyvonədə nəveydəbe. 24Yəhudiyon bə qırd qətışone İsa, votışone Bəy: «Tosə keynə çəmə dılı intizorədə obəqəteş? Qirəm Tı Məsihiş, bərmalə bıvot bəmə». 25İsa cəvob doşe bəvon: «Votıme bəşmə, əncəx bovə nıkardıone. Çımı Deştə Pıə nomi kardə koon Çımı barədə şəhodət kardeydən. 26Əmma şımə bovə kardeydənişon, şımə Çımı pəson nişon. 27Çımı pəson məseydən Çımı sədo, Azən əvoni zıneydəm iyən omeydən Çımı dumo. 28Az bəvon zolə jimon doydəm. Əvon hiç vaxti həlok nıbəben iyən hiç kəs səy nıbəzıne əvoni Çımı dasto. 29Əvoni Bəmı doə Çımı Pıə həmməysə yole. Hiçki səy nıbəzıne əvoni Çımı Pıə dasto. 30Az iyən Pıə imon».

31Yəhudiyon ijən sığ peqətışone ki, Əy sığbəsə bıkən. 32İsa votışe bəvon: «Pıəku omə vey xəymandə ko nişo kardıme bəşmə. Şımə bıçımon kon qıləyni qorə Mını sığbəsə karde piyeydone?» 33Yəhudiyon cəvob doşone Bəy: «Tını bəştı kardə xəymandə koyro ne, inson be-be Iştəni Xıdo vırədə noyro, kufr kardeyro sığbəsə kardeydəmon». 34İsa votışe bəvon: «Şımə Tovratədə nıvıştə bıə ki, "Az votəme: ‹Şımə xıdoniyon›". 35Xıdo Iştə kəlomi vığandə bə odəmon "şımə xıdoniyon" voteydə. Mığəddəsə Nıvıştəy ləğv karde əbını. 36Pıə təğdis kardəşe Mını, vığandəşe bə dınyo. Bəs şımə boçi "Az Xıdo Zoəm" voteyro Bəmı "kufr kardeydəş" voteydon? 37Şayət Iştə Pıə koon kardeydənimbo, Bəmı imon məvən. 38Əmma ın koon kardeydəmbo, Bəmı imon nıvonən, Bəçımı kardə koon imon biyən. Bəvədə səbərəseşon, bəzıneşon ki, Pıə Bəmınədəy, Azən Pıədəm». 39Əvon ijən İsa qəteyro dastpoçə bin, əmma Əv befırsiyəy çəvon dasto şe.

40İsa ijən şe ru İordani bə qılə japə, çe Yəhya sıftə vəftiz kardə vırəy nezi, mande əyo. 41Veyə odəm oməy İsa tono, əvon ıştə arədə voteydəbin: «Hərçənd Yəhya hiç qıləy ələmət nişo nıkoən, çı Odəmi barədə çəy votə sıxanon həmməy rost beşin». 42Vey odəmi əyo bə İsa imon vardışe.

İsa mardə Lazari bəyji kardeydə

11 Lazar nomədə qıləy odəm noxəş qıniyəbe. Əv deştə hovon Məryəmi iyən Marfə Betanyə nomədə bıə diədə jiyeydəbe. 2Im həmonə Məryəmbe ki, ətrinə ruyən dəbəsuye bə Rəbbi lınqon iyən deştə muyon bəmole. [b] Noxəş qıniyə Lazarən çəy boəbe. 3Əve çəy dıqlə hovə xəbə vığandışone bə İsa: «Ya Rəbb, Iştı piyə odəm noxəşe». 4İsa ımi məseədə votışe: «Çı noxəşi səkıştə marde ni, bo Xıdo izzətiye iyən deçımi vositə bə Xıdo Zoə izzət doə bəbe».

5İsa piyeydəşbe Marfə, çəy hovə iyən Lazar. 6Demiyən jıqo məseədə Lazari noxəş qıniye, həniyən dı ruj mande Iştə bıə vırədə. 7Çəyo votışe Bəştə şoqirdon: «Boən ijən bışəmon bə Yəhudeyə». 8Şoqirdon votışone Bəy: «Rabbi, əyo bıə Yəhudiyon nıbin məqəm, piyeydəşonbe Tını sığbəsə bıkən, ijən əyo oqardeydəş?» 9İsa cəvob doşe: «Bəqəm rujədə donzə saat ruşnə beydəni? Ki bəruj bınəvo, dənıbəqijye, çumçıko ın dınyo

---

a 10:22 In id çəmə erasə bənav 164 – nə sori məbədi ozod karde mınosibəti dəvoniyə beydəbe.
b 11:2 Diyəkə: Lukə 7:38.
10:33 Lev. 24:16 **10:34** Zəb. 82:6 **10:40** Yəh. 1:28 **11:1** Lukə 10:38-39 **11:2** Yəh. 12:3

ruşnə vindeydə. 10 İntasi ki şanqo bınəvo,
dəbəqıne çumçıko bəvədə nur ni». 11 İsa
ın sıxanon bəpeştə votışe bəvon: «Çəmə
dust Lazar hıtə. Az şeydəm boəy pekarde».
12 Bəvədə şoqirdon votışone Bəy: «Ya Rəbb,
qirəm hıtəbo, xəş bəbe». 13 İsa çəy marde
barədə votəşbe, əmma əvon jıqo zınəşo-
ne ki, çəy hıtey barədə votəşe. 14 Bəvədə
İsa bərmalə votışe bəvon: «Lazar mardə.
15 Azən bəşmə qorə, boşmə imon vardeyro
şo beydəm ki, Az əyo bıənim. Əmma boən
bışəmon çəy tono». 16 «İkiz» nomədə bıə
Tomasi votışe bə qılə şoqirdon: «Əmənən
bışəmon ki, bımardəmon de İsa».

17 İsa oməy, zınəşe Lazar həni ço ruje ki,
ğəbədəy. 18 Betanyə bə Yerusəlimi nezbe,
çəvon arədə ponzə stadi [c] məsofə hestbe.
19 Vey Yəhudiyon oməbin bəçəvon boə qo-
rə dılvandi bıdən bə Marfə iyən Məryəmi.
20 Marfə çe İsa ome məseədə, beşe Bəçəy
pişvoz, Məryəm isə kədə mandəbe. 21 Mar-
fə votışe bə İsa: «Ya Rəbb, qirəm Tı iyo
bəbeş, çəmə boə nəmardi. 22 Əmma esətən
zıneydəm ki, Tı Xıdoku jıçiy bıpiyo, Xıdo
Bətı bədo». 23 İsa votışe bəy: «Işti boə bəyji
bəbe». 24 Marfə votışe Bəy: «Zıneydəm ki,
Bəyjibey vaxti, Hıkmi Rujədə əvən bəyji
bəbe». 25 İsa votışe bəy: «Bəyjibey iyən
jimon doəkəs Azim. Bəmı imon vardəkəs
bımardoən, bəjiyey, 26 jiyəkəs iyən Bəmı
imon vardəkəsən hiç vaxti əmardını. Bımi
imon vardeydəş?» 27 Marfə cəvob doşe Bəy:
«Bəle, ya Rəbb, imon vardeydəm ki, bə
dınyo omənin bıə Xıdo Zoə Məsih Tınış».

28 Marfə ımi vote bəpeştə şe niyoni sə-
do kardışe ışti hovə Məryəm iyən vo-
tışe: «Ustod iyoy, tını sədo kardeydə».
29 Məryəm ımi məsencən rəyrə əşte şe
İsa tono. 30 İsa hələ dəşənıbe bə di, çe
Marfə Əy pişvoz kardə vırədə mandəbe.
31 De Məryəmi bə ico kədə bıə iyən bəy
dılvandi doə Yəhudiyon vindeədə ki, əv
rəyrə əşte beşe bə benton, jıqo zınəşone
ki, bo bəme şeydə ğəbi tono. Bı səbəb
əvonən şin çəy dumo. 32 Məryəm oməy
bə İsa bıə vırə, vindışe Əv iyən dəqıniye
Bəçəy po, votışe: «Ya Rəbb, şayət Tı iyo
bəbeş çımı boə nəmardi». 33 İsa vindeədə
ki Məryəm iyən çəy tono omə Yəhudiyon
bəmeydən, nığılə ah kəşəşe iyən ğərəğəydi
qəte. 34 İsa parsəy çəvonku: «Konco noə-
yone əv?» Votışone Bəy: «Ya Rəbb, boy
diyəkə». 35 İsa bəməy. 36 Bəvədə Yəhudiyon
votışone: «Buni çanə piyeydəşebən Əv!»
37 İntasi çəvonədə kali kəsi votışe: «Kuy
çəşon okardə Im Şəxs nəzni jıçiy karde
ki, ım odəm nəmardi?»

38 Bəvədə İsa bərk həyəconi dılədə ijən
nez oməy bə ğəbi. Ğəb qıləy məğarəbe
iyən çəy qəvisə sığ penoə bıəbe. 39 İsa
votışe: «Sıği peqətən». Çe mardə hovə
Marfə votışe Bəy: «Ya Rəbb, həni əy bu
kardəşe, çumçıko ço ruje mardə». 40 İsa
votışe: «Oxo Az bətı nıvotıme ki, imon
biyoş, Xıdo izzəti bəvindeş?» 41 De jıqo,
peqətışone sığ. İsa edyəsəy bə osmoni,
votışe: «Ha Pıə, şukur kardeydəm Bətı
ki, Mını məseydəş. 42 Az zıneydəm ki, Tı
hejo Mını məseydəş. İntasi ımi voteydəm
ki, Çımı qırdo mandə xəlğ bıvindı iyən
əvon bovə bıkən ki, Tı Mını vığande». 43 İsa
ın sıxanon vote bəpeştə vanqipuri zikkə
jəşe: «Lazar, beşi bə benton!» 44 Mardə
beşe bə benton. Çəy dast-poçə pepuştə
bıə de kəfəni iyən dımış de sipiyə pəlu
dəbastə bıəbe. İsa votışe bəvon: «Okən
əy iyən vadən bışu».

45 Bəvədə Məryəmi tono omə vey Yə-
hudiyon vindışone çe İsa kardəyon, imon
vardışone Bəy. 46 İntasi çəvonədə kali kəson
şin çe fəriseyon tono, qəp jəşone boəvon
çe İsa kardəyon.

---

c 11:18 *Ponzə stadi* – təğribən 3 km.

Fəriseyon eçin qətişone bo İsa kışte

(Mat. 26:1-5; Mark 14:1-2; Lukə 22:1-2)

47 Bəvədə sər kahinon iyən fəriseyon qırdə kardışone Ali Şurə, votışone: «Çiç bıkəmon? Im Odəm vey mecuzon nişo kardeydə. 48 Qirəm Bəy mane nıbomon, həmməy imon bəvarden Bəy. Romavıjonən bomen çəmə məbədi iyən milləti məhv bəkarden». 49 Əyo bıəkəson qıləyni, həmonə sori sər kahin bıə Kayafa votışe bəvon: «Şımə zıneydənişon hiçiy. 50 Məqər şımə sərəseydənişon ki, milləti həmməy məhv beysən, qıləy Odəmi bo xəlği marde həniyən çoke?» 51 Əy Iştəku nıvotişe ın sıxanon, intasi həmonə sori sər kahin beyro peyğəmbərəti kardışe, xəbə doşe ki, İsa bı milləti qorə bəmarde. 52 Əncəx bı milləti qorə ne, çe Xıdo bə har tərəf pevılo bıə fərzəndon bə ivırə qırdə kardeyro bəmarde. 53 Jıqoən, əvon çə rujiku eçin qətişone bo İsa kışte.

54 Bı səbəb İsa həni oşko nəveydənıbe Yəhudiyon dılədə. Şe çəvrəyku bə daşti nez bıə qıləy vırə, Efrayim nomədə bıə şəhr iyən Deştə şoqirdon mande əyo.

55 Çe Yəhudiyon Pasxə id nez beydəbe. Vey odəmon məmləkəti har vırəyo Pasxə bənav pok beyro omə-bin bə Yerusəlim. 56 Əvon nəveydəbin bo İsa iyən mandəbin məbədədə, bə iyəndı voteydəbin: «Çoknə fameydon? Əv hiç nıbome bə id?» 57 Sər kahinon iyən fəriseyon əmr doəşonbe ki, «Çəy vırəy zınəkəs xəbə bıdə bəmə», əmə bıqətəmon Əy.

Məryəmi bə İsa ğıymətinə ruyən dəsuyey

(Mat. 26:6-13; Mark 14:3-9)

12 Pasxəku şəş ruj bənav İsa oməy bə Betanyə. Çe İsa mardon dılədə bəyji kardə Lazarən əyobe. 2 Ziyofət doşone əyo bə İsa şərəf. Marfə xıdmət kardeydəbe. Lazarən de İsa ivırədə bə surfə nıştəkəson arədəbe. 3 Məryəmi isə peqətişe i litrə[a] vey ğıymətinə xalisə nardə ruyən dəsuşe bə İsa lınqon, moləşe deştə muyon. Ruyəni ətrinə bu eqətişe kə. 4 İntasi çe İsa şoqirdonədə qıləyni, Yəhudə İskaryoti, kom qılə ki xəyonət bəkarde bə İsa, votişe Bəy: 5 «Boçi ın ətır həvatə nıbe bə sesa dinar iyən çəy pul doə nıbe bə kosibon?» 6 Əy bə kosibon ğəyd mandeyro nıvotişe ın sıxan, dızd beyro votişe, çumçıko bəyku bıa pulə ğotiyədə bıa pulonədə dızdeydəbe. 7 Bəvədə İsa votişe: «Bıdə ımi bıkə ki, Boçımı dəfni ruji oqətı. 8 Çumçıko kosibon hejo şımə tonon, Az isə hejo şımə tono nıbəbem».

9 Yəhudiyonədə vey odəm zıneədə çe İsa əyo bey, əncəx bə İsa qorə ne, həmən mardon dılədə Çəy bəyji kardə Lazari vindeyro omə-bin. 10 Bəvədə sər kahinon ıştə arədə eçin qətişone ki, Lazariyən bıkıştın. 11 Çumçıko bə Lazari qorə vey Yəhudi bə İsa imon vardeydəbe.

Çe İsa bə Yerusəlim daxil bey

(Mat. 21:1-11; Mark 11:1-11; Lukə 19:28-40)

12 Maşkinə ruji bə id omə vey odəm mə-seədə İsa bə Yerusəlim ome, 13 əvon peqətişone xımoə xolon, beşin Boəy pişvoz karde. Əvon

«Hosanna! [b]

---

a 12:3 *İ litrə* – Romədə kəşemonə vahide təğribən 300 qr.
b 12:13 *Hosanna* – bə Xıdo izzət doyro nido ğəzinə oko doə beydə.
12:3 Lukə 7:37-38 **12:8** Ğanun. 15:11 **12:13** Zəb. 118:25-26

Xəy-dıvoyn bıbu de Rəbbi nomi omə
İsraili Xıdo!»
vote-vote zikkə jəydəbin. 14İsa pəydo kardışe qıləy həkıtə penışte bəy. Çoknə ki nıvıştə bıə:

15 «Ha Sioni kinə,[c] mətars
Imeha, ışti Podşo
Penıştə bə qıləy həkıtə omeydə».

16Çəy şoqirdon bəvədə sənırəsəyn bımon. İntasi İsa izzətin be bəpeştə bə yod vardışone Çəy barədə nıvıştə bıəyon iyən xəlği çoknə pişvoz kardəşbe Əv. 17Lazari ğəbo sədo kardeədə, əy mardon dılədə bəyji kardeədə de İsa ivırədə bıə odəmon şoydəti kardışone bımi. 18Əve xəlğ beşe Bəçəy pişvoz ki, məsəşonbe İsa nişo kardəşe ın əlomət. 19Fəriseyon isə votışone bə iyəndı: «Vindeydon, çəmə dasto hiçiy omeydəni. Həmə xəlğ həni Çəy dumo şeydə».

İsa Iştə bı nezoni mardey barədə voteydə

20İdədə bə Yerusəlim oməkəson dılədə kali Yunanonən hestbin. 21Əvon oməyn çe Qalileyə Betsaydə şəhro bıə Filipi tono, xahiş kardışone çəyku: «Əğə, əmə piyeydəmone bıvindəmon İsa». 22Filip şe votışe bə Andrey. Andrey iyən Filip bə ivırə şin xəbə doşone bə İsa. 23İsa cəvobədə votışe: «Bəşəri Zoə izzətin bey vaxt oməy. 24Rosti, rosti voteydəm bəşmə: qirəm qıləy qandımə qılə bə zəmin eqını nımardo, coyli bəmande, əmma bımardo, veyə məhsul bədo. 25Iştə coni piyəkəs əy qin bəkarde, ıştə coni bı dınyoədə nıpiyəkəs isə bo zolə jimoni əy nığo bəkarde. 26Ki Bəmı xıdmət karde piyeydəşe, bıdə bo Çımı dumo. Az konco bıbom, Çımı xıdmətəvonən əyo bəbe. Ki Bəmı xıdmət bıko, Pıə hurmət bəkarde bəy.

27Esət ğərəğəydi qətəşe Çımı dılı! Çiç bıvotım? "Ha Pıə, Mını xılos bıkə çı saatiku" bıvotımbu? İntasi Az hejo bo ın saati oməym. 28Ha Pıə, izzətin bıkə Iştə nomi!» Bəvədə osmono qıləy sədo oməy: «İzzətin kardıme Iştə nomi, ijənən izzətin bəkardem!» 29Əyo pemandə xəlği i ğısmi votışe ki, «osmoni qurrə kardışe», co qıləyon isə «qıləy mələki qəp jəşe Deəy» votışone. 30Bəvədə İsa votışe: «In sədo Bomı ne, boşmə oməy! 31Imeha, esət hıkm doə bəbe bı dınyo iyən çəy hıkmdor bıə Şəyton bə kəno şodoə bəbe. 32Keynə Az zəminiku bə pe rost kardə bıbom, həmə insonon cəzb bəkardem Bəştə». 33İsa ımi Iştə çı curə mardey barədə voteydəbe. 34Xəlği cəvob doşe Bəy: «Tovrat omuteydə ki, Məsih zol bəmande. Bəs Tı boçi "Bəşəri Zoə bə pe rost kardənine" voteydəş? Kiye ım Bəşəri Zoə?» 35Bəvədə İsa votışe bəvon: «Kamişə mıddətən Nur şımə arədə bəbe. Bınəvən, çanə ki, hestıone nur, bıdə toyki nıqətı şıməni. Çumçıko toykiədə nəvəkəs zıneydəni bə kovrə şeydə. 36Nur şıməku bıə vaxti bə Nuri imon biyənən ki, şımənən Nuri fərzəndon bıbən». İsa ın sıxanon vote bəpeştə şe niyo be çəvonku.

Xəlği inodkorəti

37Diyə məkə ki, İsa anə əlomət nişo kardəşbe çəvon vədə, əvon ijən imon vardeydənıbin Bəy. 38Imon əve bin ki, Yeşayə peyğəmbəri votə ın sıxanon bə vırə bırəsın.

«Ya Rəbb, ki bovə kardışe bəçəmə
xəbə,
Rəbbi ğudrət bəki zahir be?»

39Əvon imon varde zıneydənıbin, bə səbəb ki, Yeşayə ijənən votəşe:

---

c 13:15 *Sioni kinə* – yəni Yerusəlimi əholi.
12:15 Zək. 9:9 **12:25** Mat. 10:39; 16:25; Mark 8:35; Lukə 9:24; 17:33
12:34 Zəb. 110:4; Yeş. 9:7; Yez. 37:25; Dan 7:14 **12:38** Yeş. 53:1

40 «Xıdo ku kardışe çəvon çəşon
İyən bə sığ oqırdınişe çəvon dılon,
səkıştədə
Nıvindın deştə çəşon,
Sənırəsın deştə dılon
İyən Bəçımı tərəf nıqardın ki,
Az şifo bıdəm bəvon».
41 Yeşayə çe İsa ehtişomi vindeyro, Çəy
barədə votəşbe ın sıxanon. 42 Hətto rəh-
bəron veyni imon vardışone bə İsa, intasi
bə fəriseyon qorə ımi oşko nıkardışone
ki, sinaqoqo tojniyə nıbun. 43 Çumçıko
vey piyəşone insononku izzət səy, bəsə
Xıdoku izzət səysən.
44 İsa vanqipuri votışe: «Bəmı imon
vardəkəs Bəmı ne, Bəçımı Vığandəkəsi
imon vardeydə. 45 Mını vindəkəsən Mını
Vığandəkəsi vindeydə. 46 Az Nurim, bə
dınyo oməym ki, Bəmı imon vardə har
kəs toykiədə nımandı. 47 Ki Çımı sıxanon
bıməso, bəvon rioyət nıko, Az mıhokimə
nıbəkardem əy, çumçıko Az dınyo mıhoki-
mə kardeyro ne, əy xılos kardeyro oməym.
48 Mını rədd kardəkəsi, Çımı sıxanon ğəbul
nıkardəkəsi mıhokimə bıkə heste: ım Çımı
votə sıxane ki, Xıdo Hıkmi Rujədə mıho-
kimə bəkarde əy. 49 Çumçıko Az Iştəku
nıvotıme, Mını Vığandə Pıə əmr kardışe
Bəmı ki, çiç bıvotım, çiç qəp bıjənım. 50 Az
zıneydəm ki, Çəy əmr bə zolə jimon bar-
deydə. Mılxəs, Pıə çiç votışe Bəmı, Azən
votıme əvoni bəşmə».

İsa Iştə şoqirdon lınqon şışteydə

13 Pasxə idi ərəfəbe. İsa zıneydəbe
Çəy çı dınyoku co bey, Pıə tono şey
vaxt həni omə. Əy dınyoədə Bəştə məxsus
bıəkəson piyəşbe, detosə oxoyən piyəşe
iyən əmələdə nişo kardışe. 2 Şanqonə harde
vaxti iblisi həni noəşbe bə Simon İskaryoti
zoə Yəhudə dıl bə İsa xəyonət karde fikir.
3 İsa zıneydəbe Pıə Bəçəy ixtiyor doəşe har
çiy, Əv Xıdoo beşə omə iyən obəqarde bə
Xıdo. 4 Bəvədə Əv əşte surfəku, evatışe Iştə
səpenə olət noşe bə kəno, peqətışe qıləy
dastmol dəbastışe Bəştə peşti. 5 Çəyo də-
mande bə ləqən ov ekarde, Iştə şoqirdon
lınqon şışte iyən de Bəştə peşti dəbastə
dastmoli moley. 6 İsa nez omeədə bə Simon
Peteri, Əy votışe bə İsa: «Ya Rəbb, Tı çımı
lınqon bəşıştеş?» 7 İsa cəvobədə votışe bəy:
«Tı esət sərəseydəniş Az çiç kardeydəm,
əmma peşo səbərəseş». 8 Peteri votışe Bəy:
«Tı əslo nıbəşıştеş çımı lınqon!» İsa cəvob
doşe bəy: «Qirəm nışıştom, Çımı tono ıştı
vırə nıbəbe». 9 Simon Peteri votışe Bəy:
«Ya Rəbb, bəvədə əncəx çımı lınqon ne,
çımı dastonən iyən səyən bışışt». 10 İsa vo-
tışe bəy: «Bo dənıştə odəmi əncəx lınqon
şışte vəse, çumçıko əv səykubəpo təmize.
Şımə təmizişon, əmma həmməy ne». 11 Əv
zıneydəbe, ki xəyonət bəkarde Bəy, əve
«həmməy təmiz nişon» votışe.
12 İsa çəvon lınqon şışte bəpeştə tankardı-
şe Iştə olət iyən nışte bə surfə, votışe bəvon:
«Şımə sərəseyon Az çiç kardıme boşmə?
13 Şımə Bəmı "Ustod" iyən "Rəbb" mıro-
ciət kardeydon, rost voteydon, çumçıko
Az hejo Əvim. 14 Esət ki, Az Rəbb iyən
Ustod be-be şıştıme şımə lınqon, şımənən
şıştəninişon iyəndı lınqon. 15 Az bəşmə
nımunə nişo kardıme ki, şımənən Çımı
bəşmə kardəyon bə iyəndı kardəninişon.
16 Rosti, rosti voteydəm bəşmə: ğul baş
ni ıştə əğəsə, daynən çəy vığandəkəsisə.
17 Şayət şımə ımoni bıznon, əməl bıkon,
baxtəvərişon.
18 Az şımə həmməy barədə voteydənim,
Iştə səçın kardəkəson zıneydəm. Əmma
bıdə ın Nıvıştəy bə vırə bırəsı "Çımı nuni

12:40 Yeş. 6:10; Mat. 13:14-15; Mark 4:12; Həv 28:26-27 **13:12-15** Lukə 22:27
13:16 Mat. 10:24; Lukə 6:40; Yəh. 15:20 **13:18** Zəb. 41:9

hardəkəs Bəçımı əleyhi beşe”. 19Esə Bəmı xəyonət nıbə bənav Az bəşmə voteydəm ki, ımon beədə şımə bovə bıkən: Əv Azim. 20Rosti, rosti voteydəm bəşmə: Çımı vıgandəkəsi ğəbul kardəkəs Mını ğəbul kardeydə, Mını ğəbul kardəkəsən Mını Vıgandəkəsi ğəbul kardeydə».

İsa oşko kardışe xəyonətkor

(Mat. 26:20-25; Mark 14:17-21; Lukə 22:21-33)

21İsa ın sıxanon vote bəpeştə bərk bə təloş dəşe iyən jıqo şəhodət kardışe: «Rosti, rosti voteydəm bəşmə: şımənədə i kəs xəyonət bəkarde Bəmı». 22Şoqirdon nıznəşone Əv çiki barədə qəp jəydə, saysiməbin, edyəsəyn bə iyəndı. 23Çəy şoqirdonədə qıləyni – çe İsa ən azizə şoqirdi ıştə sə nez kardəşbe bə İsa. 24Simon Peteri işorə kardışe bə həmonə şoqirdi ki, Çəyku bıparsı çiki barədə ımi voteydə. 25Əv enəməy çe İsa sinəsə parsəşe Çəyku: «Ya Rəbb, əv kiye?» 26İsa cəvob doşe: «Az ın nunətikə bə piyolə ejənım bəki bıdom, bızın əve». Əy ejəşe tikə doşe bə Simon İskaryoti zoə Yəhudə. 27Yəhudə nunətikə səy bəpeştə Şəyton dəşe bəçəy dılə. Bəvədə İsa votışe bəy: «Çiç kardəninişbu, rəyrə bıkə!» 28Sufrədə nıştəkəson hiç qıləyni bə sə dənışin İsa boçi votışe ımi. 29Puləğoti Yəhudəku beyro, kali kəson qımon kardışone ki, İsa voteydə bəy «bo idi lozim bıə çiyon bıhır bəmə», yaanki «jıçiy bıdə bə kosibon». 30Yəhudə çoko səşe nunətikə, əlbəhol beşe bə benton. Şanqobe həni.

Bıpiyənən iyəndı

31Əv beşe bəpeştə İsa votışe: «Esə Bəşəri Zoə izzətin be iyən Xıdoən izzətin be Bəvədə. 32Esə ki Xıdo izzətin be Bəvədə, Xıdoən Əy izzətin bəkarde Ištənədə, rəyrə izzətin bəkarde. 33Ha Çımı fərzəndon! Kamişe mıddətən deşmə bəbem. Şımə bənəveyon Bomı. Çoknə ki votıme bə Yəhudiyon “Şımə Bəçımı şə vırə ome nıbəzıneşon” esət bəşmənən ımi voteydəm. 34Bəşmə qıləy tojə əmr doydəm: bıpiyənən iyəndı, Az şıməni piyəy ğəzinə şımənən bıpiyənən iyəndı. 35Qirəm şımə arədə mehibbət bıbo, həmə odəmon bəzınen ki, şımə Çımı şoqirdoniyon».

İsa navo voteydə Peteri həşə barədə

(Mat. 26:31-35; Mark 14:27-31; Lukə 22:31-34)

36Simon Peter parsəy İsaku: «Ya Rəbb, bə kovrə şeydəş?» İsa cəvob doşe: «Tı Bəçımı şə vırə esət Çımı dumo ome əzıniş, əmma peşo bomeş Çımı dumo». 37Peteri votışe Bəy: «Ya Rəbb, boçi esət Iştı dumo ome əzınim? Iştə coni bədom Botı». 38İsa votışe bəy: «Iştə coni bədoş Bomı? Rosti, rosti voteydəm bətı: suk hande bənav tı Mını se kərə bə həşə bəjeş.

İsa bə Xıdo şə roye

14 Bıdə şımə dılon bə təloş dənışun. Bə Xıdo imon biyən, Bəmınən imon biyən. 2Çımı Pıə kədə veyə məskən heste. Qirəm nəbəy, bəşmə əvotim ki, Az boşmə vırə hozı kardeyro şeydəm? 3Şeydəm boşmə vırə hozı karde bəpeştə ijən bomem şıməni ıştə tono bəbardem ki, şımənən Çımı bıə vırədə bıbən. 4Şımə Çımı şə vırəy roy zıneydəşon».

5Tomasi votışe bə İsa: «Ya Rəbb, Iştı bə kovrə şey zıneydənimon, roy çoknə bəzınemon?» 6İsa votışe bəy: «Ro, həğiğət iyən jimon Azim. Çımı vositə nıbə hiç kəs çe Pıə tono ome nıbəzıne. 7Şayət Mını zınəyonbəy, Çımı Pıən əzniyon. Esətiku şımə zınəone Əv, vindəone Əv». 8Filipi votışe Bəy: «Ya Rəbb, nişo bıkə Pıə bəmə, ım boəmə vəse». 9İsa votışe bəy: «Xəyli

13:20 Mat. 10:40; Mark 9:37; Lukə 9:48; 10:16 **13:33** Yəh. 7:34 **13:34** Yəh. 15:12,17; 1Yəh. 3:23; 2Yəh. 5

vaxte ki, Az deşmənim, Mını nızne bəqəm, Filip? Mını vindəkəsi, vindəşe Pıən. Bəs tı boçi “nişo bıkə Pıə bəmə” voteydəş? 10Bəqəm tı bovə kardeydəniş Az Pıədəm, Pıən Bəmınədəy? Bəşmə votə sıxanon Iştəku voteydənim, Bəmınədə bıə Pıə Iştə koon kardeydə. 11Bovə bıkən Bəmı: Az Pıədəm, Pıən Bəmınədəy. Bəmı bovə kardeydəniyonbu, lamələy bə koon qorə bovə bıkən. 12Rosti, rosti voteydəm bəşmə: Bəmı imon vardə şəxs ıştənən Çımı kardə koon bəkarde, hətto çımonsə ziyodəy bəkarde. Çumçıko Az Pıə tono şeydəm 13iyən Deçımı nomi harçi bıpiyone, əy bəkardem ki, Pıə izzətin bıbu Zoədə. 14Qirəm Deçımı nomi Çımıku harçi bıpiyone, Az bəkardem.

Mığəddəsə Rufi barədə vəd

15Qirəm piyeydone Mını, Bəçımı əmron rioyət bəkardeyon. 16Azən Pıəku əjo bəkardem iyən Əv boşmə co qıləy Vəsodətəvon bəvığande ki, hejo deşmə bıbu. 17Əv həğiğəti Rufe. Dınyo ğəbul karde əzını Əy, çumçıko nə vindeydə, nəən zıneydə Əy. Şımə isə Əy zıneydon, çumçıko deşmə mandeydə iyən şımə dılətonədə bəbe. 18Az şıməni yətim nıbəhaştem, bomem şımə tono. 19Kamişe mıddəti bəpeştə dınyo həni Mını nıbəvinde, əmma şımə bəvindeyon Mını. Az jiyeyro şımənən bəjiyeşon. 20Həmonə ruji bəzıneşon ki, Az Pıədəm, şımə Bəmınədəşon iyən Az şımənədəm. 21Ki Çımı əmron zıneydə, əvoni bə vırə rosneydə, Mını piyəkəs əve. Harki piyeydəşe Mını, Çımı Pıən bəpiyeşe əv. Azən bəpiyeme əv iyən Iştəni bəy zahir bəkardem».

22İskaryot ne, ə qılə Yəhudə votışe Bəy: «Ya Rəbb, çoknə bəbe ki, Iştəni bə dınyo ne, bəmə zahir bəkardeş?» 23İsa cəvob doşe bəy: «Ki bıpiyoşe Mını, Bəçımı sıxani rioyət bəkarde, Çımı Pıən bəpiyeşe əv iyən Əmə bomemon çəy tono, deəy səbəso bəbemon. 24Mını nıpiyəkəs isə Bəçımı sıxanon rioyət əkəni. Şımə məsə sıxan Çımı ne, Mını vığandə Pıə sıxane.

25Az hələ ki şımə tonom, ın sıxanon votəme bəşmə. 26İntasi Vəsodətəvon, çe Pıə Deçımı nomi vığandə Mığəddəsə Ruf har çiy obəmute bəşmə iyən Çımı votə həmə sıxanon bəşmə yod bəvarde. 27Az sulh noydəm şımə arədə şeydəm, Iştə sulhi bəşmə doydəm. Az doydənim əy dınyo bəşmə doy ğəzinə. Bıdə şımə dıl bə təloş dənışu iyən mətarsən. 28Məsəone Çımı bəşmə votəyon “esə şeydəm, peşo ijən bomem şımə tono”. Qirəm piyəyonbəy Mını, Bəçımı Pıə tono şey şo əbiyon, çumçıko Pıə başe Çımısə. 29Esə ımi navo votıme bəşmə ki, ım beyədə bovə bıkən bımi. 30Həni vey qəp nıbəjem deşmə, çumçıko bı dınyo əğəti bıkə omeydə iyən çəy Çımı səpe hıkmronəti nişe. 31Əmma dınyo zınənine ki, Az piyeydəme Pıə iyən Pıə Bəmı çiç əmr kardışebo, bəy əməl kardeydəm. Esət isə bəştən bışəmon çıvrəo.

Rəz iyən xıçon

15 Az həğiğiyə Rəzim, Çımı Pıə Boğbone. 2Bəmınədə bıə bəhrə nıdoə har xıçə Çımı Pıə bırneydə. Bəhrə doə har xıçə isə opoteydə təmiz kardeydə ki, həniyən veyə bəhrə bıdə. 3Çımı bəşmə votə sıxani hıcubətədə şımə həni təmiziyon. 4Bəmınədə bımandən, Azən şımənədə bımandım. Xıçə rəzədə nımando, ıştəku bəhrə varde nıbəzıne, jəqoən, şımənən Bəmınədə nımandon, bəhrə varde əzınişon. 5Az Rəzim, şımə isə xıçəyon. Ki Bəmınədə bımando, Azən bəvədə bımandom, veyə bəhrə bəvarde, çumçıko Bemı hiçi karde əzınişon. 6Ki Bəmınədə nımando, bənə xıçə bə kəno şodoə bəbe, hışk bəbe. Jıqo xıçon qırdə kardeydən, şodoydən bə otəş, suteydən. 7Qirəm Bəmınədə bımandon iyən Çımı sıxanon şımənədə bımando, çiç orzu bıkon, bıpiyənən, doə bəbe bəşmə.

8 Deşmə veyə bəhrə vardey iyən Çımı şoqirdon bey, Çımı Pıə izzətin beydə. 9 Pıə Mıni piyəy ğəzinə Azən piyəme şıməni. Çımı mehibbətədə bımandən. 10 Şayət Bəçımı əmron rioyət bıkon, Çımı mehibbətədə bəmandeyon, çoknə ki, Az Bəştə Pıə əmron rioyət kardeydəm, Çəy mehibbətədə mandeydəm.

11 Az ımoni bəşmə votıme ki, Çımı şoyvo şımənədə bıbu iyən şımə şoyvo mıkəmməl bıbu. 12 Çımı əmr jıqoye: Az şıməni piyəy ğəzinə, şımənən bıpiyənən iyəndı. 13 Hiç kəsi mehibbət baş ni ıştə duston roədə ıştə jimoni fido kardə odəmi mehibbətisə. 14 Şayət Çımı bəşmə hamyə əmron icro bıkon, şımə Çımı dustonişon. 15 Həni bəşmə ğul voteydənim, çumçıko ğul zıneydəni ıştə əğə kardəyon. Az bəşmə dust voteydəm, çumçıko Iştə Pıəku məsə həmə sıxanon votıme bəşmə. 16 Şımə Mıni səçın nıkardıone, Az şıməni səçın kardıme, təyin kardıme ki, bışən bəhrə biyən iyən şımə bəhrə hejo bımandı. Jıqoən, Deçımı nomi çiç bıpiyone Pıəku, Əv bəşmə bədo. 17 De jıqo, əmr kardeydəm bəşmə: bıpiyənən iyəndı.

Çe dınyo nifrət

18 Qirəm dınyo bəşmə nifrət bıko, bızınən ki, şıməsə bənav Bəmı nifrət kardəşe. 19 Qirəm bə dınyo aid bəbeşon, dınyo əpiyeşe ıştəno bıə şıməhon. Əmma şımə bə dınyo aid nişon, Az şıməni dınyoyo səçın kardıme, əve dınyo bəşmə nifrət kardeydə. 20 Bə yod biyən Çımı bəşmə votə sıxani: “Ğul baş ni ıştə əğəsə”. Qirəm Mıni rımuz kardışonebu, şıməniyən rımuz bəkarden. Bəçımı sıxani rioyət kardışonebu, bəşmə sıxaniyən rioyət bəkarden. 21 İntasi ımoni həməy Bəçımı nomi qorə bəşmə bəkarden, çumçıko Mını Vığandəkəsi zıneydənin. 22 Qirəm omənəbəym, votəmnəbəy bəvon, nəbişone qıno, əmma esə boştə qınonro manə nişone. 23 Bəmı nifrət kardəkəs Bəçımı Pıən nifrət kardeydə. 24 Qirəm, ğərəyz Mı hiç kəsi karde nıznə koon çəvon arədə kardəmnəbəy, nəbişone qıno. Əmma esə vindışone Çımı kardəyon, nifrət kardışone həm Bəmı, həmən Bəçımı Pıə. 25 İntasi ım əve be ki, çəvon Tovratədə nıvıştə bıə “Bəmı nohəx nifrət kardışone” sıxan bə vırə bırəsı.

26 Çımı boşmə Pıəku vığandə Vəsodətəvon – Pıəku beşə həğiğəti Ruf omeədə Çımı barədə şəhodət bəkarde. 27 Şımənən şəhodət bəkardeşon, çumçıko sıftəku Demı bə ivırəyon.

Dınyo nıznəşe nə Pıə, nəən Mını

16 Az ımoni bəşmə votıme ki, şımə ıştə royku beməşən. 2 Şıməni sinaqoqo bətojnen. Hətto ə vaxt omeydə ki, şıməni kıştə har kəs qımon bəkarde ki, bə Xıdo xıdmət kardeydə. 3 Əvon ımoni bəkarden, çumçıko zıneydənin nə Pıə, nəən Mını. 4 Esə ımoni bəşmə votıme ki, çəy vaxt omeədə bə yod biyən ki, Az votəmbe bəşmə. Sıftəku ımoni bəşmə nıvotıme, çumçıko deşmə ivırədəbim.

Mığəddəsə Rufi fəoliyət

5 Esət həni şeydəm Mını Vığandəkəsi tono iyən hiç kəs parseydəni Çımıku: “Tı bə kovrə şeydəş?” 6 Əmma Az ımoni bəşmə voteyro şımə dılon de ğəhəri pur bin. 7 Jıqoən, Az həğiğəti voteydəm bəşmə: Çımı şey bəşmə xəyriye. Qirəm Az nışom, Vəsodətəvon nıbome şımə tono, əmma bışom Əy bəvığandem boşmə. 8 Əv omeədə qıno, salehəti iyən mıhokimə barədə dınyo ifşo

---

15:12 Yəh. 13:34; 15:17; 1Yəh. 3:23; 2Yəh. 5 **15:20** Mat. 10:24; Lukə 6:40; Yəh. 13:16
15:25 Zəb. 35:19; 69:4

bəkarde: 9qıno barədə, çumçıko Bəmı imon vardeydənin, 10salehəti barədə, çumçıko Az şeydəm Pıə tono iyən həni Mını nıbəvindeşon, 11mıhokimə barədə, çumçıko bı dınyo əğəti kardəkəs məhkum kardə bıə.

12Hələ Çımı bəşmə votəninə vey sıxan hestıme, əmma şımə esət əvoni ğəbul karde nıbəzıneşon. 13İntasi Əv – Həğiğət Rufi omeədə səbəro bəkarde şıməni bə har həğiğəti. Oxo Iştəku hiçiy nıbəvote, çiç bıməso, əy bəvote iyən oməvədə bıəyon bəvote bəşmə. 14Əv Mını izzətin bəkarde, çumçıko Çımı sıxanon pebəqəte bəşmə bərosne. 15Pıə çiçış hestebu, Çımıne. Bı səbəb votıme: "Mığəddəsə Ruf Çımı sıxanon pebəqəte bəşmə bərosne".

Şımə kədər bə şoyvo obəqarde

16Kamişə mıddəti bəpeştə Mını nıbəvindeşon, çəyo ijənən kamişə mıddəti bəpeştə Mını bəvindeşon». 17Bəvədə çe İsa kali şoqirdon votışone bə iyəndı: «"Kamişə mıddəti bəpeştə Mını nıbəvindeşon, çəyo ijənən kamişə mıddəti bəpeştə Mını bəvindeşon" iyən "çumçıko Az çe Pıə tono şeydəm" sıxanon məno çiçe?» 18Iştə arədə parseydəbin: «Çəy votə "ın kamişə mıddət" çiçe? Bəçəy votəyon sərəseydənimon». 19İsa faməşe ki, əvon piyeydəşone bıparsın Çəyku, votışe: «"Kamişə mıddəti bəpeştə Mını nıbəvindeşon, çəyo ijənən kamişə mıddəti bəpeştə Mını bəvindeşon" Çımı sıxani barədə iyəndıku parseydon? 20Rosti, rosti voteydəm bəşmə: şımə bəbəmeyon nolə bəkəşeyon, dınyo isə şoy-şoy bəkarde, şımə kədərin bəbeşon, əmma şımə kədər bə şoyvo obəqarde. 21Jen zande vaxti kədərin bəbe, çumçıko çəy vaxt rəsə. Əmma əğıli zande bəpeştə bə dınyo qıləy inson vardeyro şoy-voy bəkarde, ıştə kəşə doji yodo bebəkarde. 22Jıqoən, şımənən esət kədərinişon. İntasi Az ijən bəvindem şıməni, bəvədə şo bəbe şımə dıl iyən hiç kəs şımə şoy-şoy şıməku səy əzını. 23Həmonə ruji Çımıku hiçiy nıbəparseşon. Rosti, rosti voteydəm bəşmə: Deçımı nomi Pıəku çiç bıpiyone, Əv bədo bəşmə. 24Tosə esə Deçımı nomi hiçiy nıpiyone. Bıpiyənən, bəsteşon. Bıdə şımə şoy-şoy kamil bıbu.

25Az de eyhomon votıme ımoni bəşmə. Esət ə vaxt omeydə ki, həni de eyhomon nıbəvotem, əmma Pıə barədə oşko qəp bəjem boşmə. 26Ə ruji şımə Deçımı nomi bəpiyone. Az voteydənim əjo bəkardem Pıəku şımə barədə jıçiy. 27Oxo Pıə Iştən şıməni piyeydəşe, çumçıko şımə piyəone Mını iyən bovə kardıyone ki, Az Xıdoo beşəm oməm. 28Az Pıəo beşəm oməm bə dınyo, iyən dınyo tərq kardeydəm, Pıə tono şeydəm».

29Çəy şoqirdon votışone: «Imha, esət oşko voteydəş, hiç qıləy eyhom jəydəniş. 30Esət sərəseydəmon ki, Tı har çiy zıneydəş, Iştı ehtiyoci ni ki, bıparsi çiçiysə. Bıçımi qorə əmə bovə kardeydəmon ki, Tı Xıdoo beşəş oməş». 31İsa votışe bəvon: «Esə bovə kardeydəşon? 32Imha, omeydə ə vaxt iyən həni oməy ki, şımə har qıləyni pevılo bəbeşon, bəşeşon bəştə kə, coyli bahaşteşon Mını. Əmma Az coyli nim, çumçıko Pıə Demıne. 33Əve votıme ımoni bəşmə ki, Bəmınədə sulh pəydo bıkən. Dınyoədə əzyəton bəbe, əmma ciqəmand bıbən! Az ğalib oməym bə dınyo».

İsa Boştə dıvo kardeydə

17 İsa ımoni vote bəpeştə edyəsəy bə osmoni votışe: «Ha Pıə, vaxt oməy, Bəştə Zoə izzət bıdə ki, Zoən Bətı izzət bıdə. 2Tı həmə bəşəri səpe hıkmronəti doy Bəy ki, Əv zolə jimon bıdə Iştı Bəy doə bə şəxson həmməy. 3Zolə jimonən ıme ki, bızının Tını – iqlə həğiğiyə Xıdo iyən Iştı vığandə İsa Məsihi. 4Az bə vırə rosnime Iştı Bəmı asbardə ko, deəy izzət dome Bətı dınyoədə. 5Ha Pıə, esət Tı Bəmı Iştə tono

izzət bıdə, ə izzət ki dınyo ofəyə nıbə bənav
Az Detı ivırədə beədə hestımbe.

İsa bo şoqirdon dıvo kardeydə

6 Az oşko kardıme Iştı nomi dınyoyo
Bəmı doə bə odəmon. Əvon Iştıbin, Tı
doy Bəmı iyən əvon Bəştı sıxani rioyət
kardışone. 7 Esətən əvon zıneydən ki, Bəmı
doə bıə həmə çiyon Iştıku omeydən. 8 Çum-
çıko Az votıme bəvon Iştı kəlom, əvonən
ğəbul kardışone. Həğiğətən zınəşone ki,
Az Iştıku beşəm oməm iyən bovə kardı-
şone ki, Tı Mını vığande. 9 Az boəvon
əjo kardeydəm. Bo dınyo ne, Iştı Bəmı
doə bo şəxsonro əjo kardeydəm, çumçıko
əvon Iştının. 10 Çımı bıə har çiy Iştıne,
Iştı bıəyonən Çımının iyən Az deçəvon
vositə izzətin bim. 11 Az həni dınyoədə
nim, əvon isə dınyoədən iyən Az Iştı to-
no omeydəm. Ha Mığəddəsə Pıə, əvoni
Bəmı doə Deştə nomi nığo bıkə ki, əvonən
bənə Əmə i bıbun. 12 Az deyəvon beədə
əvoni Bəmı doə Deştı nomi nığo kardey-
dəbim. Əvoni nığo kardıme iyən çəvon
hiç qıləyni həlok nıbe, ğərəyz bə həloki
loyiğ bıə odəmi ki, bıdə ın Mığəddəsə
Nıvıştəy bə vırə bırəsı. 13 Esət omeydəm
Iştı tono. Dınyoədə bıə vaxti ın sıxanon
voteydəm ki, əvon Bəçımı mıkəmmələ
şoyvo xanboz bıbun. 14 Az votıme bəvon
Iştı sıxan. Dınyo esə boy nifrət kardışe
bəvon, çumçıko Az bə dınyo aid nıbey
ğəzinə əvonən bə dınyo aid nin. 15 Əvoni
dınyoo peqəte ne, şər bıəyku nığo kardey
əjo kardeydəm Iştıku. 16 Az bı dınyo aid
nıbe ğəzinə əvonən bı dınyo aid nin. 17 De
həğiğəti təğdis bıkə əvoni. Iştı sıxan hə-
ğiğəte. 18 Tı Mını bə dınyo vığande ğəzinə
Azən vığandıme əvoni bə dınyo. 19 Az Iş-
təni boəvon təğdis kardeydəm ki, əvonən
de həğiğəti təğdis bıbun.

İsa dıvo kardeydə Iştə dumo şəkəson həmməyro

20 Əncəx boəvon ne, deçəvon sıxani Bəmı
imon vardə kəsonroən əjo kardeydəm ki,
21 həmməy i bıbun. Ha pıə, Tı Bəmınədə,
Azən Bətınədə bey ğəzinə əvonən Bəmə-
nədə bıbun ki, dınyo bovə bıkə Tı Mını
vığande. 22 Iştı Bəmı doə izzəti Azən bəvon
dome ki, Əmə i bey ğəzinə əvonən i bıbun.
23 Az bəvonədə, Tınən Bəmınədə bey ğəzi-
nə həmməyəvo i bıbun ki, dınyo bızını Tı
Mını vığande iyən Tı piyeydə əvoni çok-
nə ki Mını piyeydə. 24 Ha Pıə, piyeydəme
ki, Iştı Bəmı doə şəxsonən Demı bə ico
Çımı bıə vırədə bıbun iyən bıvindın Çımı
izzəti. Dınyo ofəyə nıbə bənav Tı Mını
piyeyro doy Bəmı ın izzət. 25 Ha ədolətinə
Pıə, dınyo Tını nıznəşe, Az isə Tını zınə-
me, ımonən zınəşone ki, Tı Mını vığande.
26 Az Iştı nomi bəyon kardıme bəvon ijən
bəyon bəkardem ki, Iştı Bəmı bıə mehibbət
bəvonədə bıbu iyən Az bəvonədə bıbum».

İsa qətə beydə

(Mat. 26:47-56; Mark 14:43-50; Lukə 22:55-57)

18 İsa ımoni vote bəpeştə Deştə şo-
qirdon bə ivırə beşin de Kedron
ləpəki ovaştin bə tərəf. Əyo qıləy boğ
hestbe. İsa iyən Çəy şoqirdon dəşin əyo.
2 Bəy xəyonət kardə Yəhudən ıvrəy zıney-
dəbe, çumçıko İsa Deştə şoqirdon rə-rə
əyo qırdə beydəbe. 3 De jıqo, Yəhudə pe-
qətışe i hənq sərboz çe sər kahinon iyən
fəriseyon vığandə kali mıhofizəkon, çəvon
dastonədə çoon, vəşəposon, iyən avjoron
omeyn əyo. 4 İsa zıneydəbe çiç bome bəçəy
sə, əve beşe bənav iyən parsəy çəvonku:
«Bo ki nəveydon?» 5 Əvon cəvob doşone
Bəy: «Bo Nazaretıjə İsa». İsa «Əv Azim»
votışe bəvon. Bəy xəyonət kardə Yəhudən

17:12 Zəb. 41:9; Yəh. 13:18

deyəvonbe. 6İsa bəvon «Əv Azim» voteədə əvon okıriyəyn bə dumo eçıkəyn bə zəmin. 7Bəvədə İsa ijən parsəy çəvonku: «Bo ki nəveydon?» Əvonən «bo Nazaretıjə İsa» votışone. 8İsa cəvob doşe: «Votıme bəşmə ki, Əv Azim. Qirəm Bomı nəveydon, Çımı tono bıəkəson vadən bıdə bışun». 9İsa əve jıqo kardışe ki, Çəy votə sıxan bə vırə bırəsı «Iştı Bəmı doə odəmonədə hiç qıləyni qin nıkardıme». 10Simon Peteriku şımşi hestbe. Bekırnişe əv jəşe bırnişe sər kahini ğuli rostə quş. Ə ğuli nom Məlikbe. 11Bəvədə İsa votışe bə Peteri: «Bınə şımşi bə ğəmənə! Çe Pıə Bəmı doə əzobi piyolə penoşımım?»

12De jıqo, sərhəzo de hənqi iyən Yəhudi rəhbəron mıhofizəkon qətışone İsa, dəbastışone Çəy daston. 13Sıftə bardışone Əv Hanani tono, çumçıko Hanan həmonə sori sər kahin bıə Kayafa həsuyəbe. 14Im həmonə Kayafabe ki, bə Yəhudi rəhbəron jıqo məslohat doəşbe «qıləy Odəmi bo xəlği mardey çoke».

Peteri iminə həşə

(Mat. 26:69-70; Mark 14:66-68; Lukə 22:55-57)

15Simon Peter iyən co qıləy şoqird şeydəbin çe İsa dumo. Sər kahin ə qılə şoqirdi zıneyro əv de İsa bə ico dəşe bə sər kahini so. 16Peter isə pemandəbe bentonədə kəybə tono. Bəvədə sər kahini zınə ım şoqird beşe bə benton, qəp jəşe de kəybəvonə kinə iyən dənoşe Peter bə dıləton. 17Bı arədə kəybəvonə kinə parsəy Peteriku: «Nekniki tınən çı Odəmi şoqirdonədəş?» Əy isə «xəyr, nim» votışe. 18Sard beyro ğulon iyən mıhofizəkon kiyandu sənoəşonbe əyo, mandəbin çəy qırdo ıştəni tospıneydəbin. Peterən mandəbe çəvon tono ıştəni tospıneydəbe.

Sər kahini təyğat

(Mat. 26:59-66; Mark 14:55-64; Lukə 22:66-71)

19Bəvədə sər kahin İsaku Çəy şoqirdon iyən təlimi barədə parsəy. 20İsa cəvob doşe bəy: «Az oşko votəme bə dınyo, çe Yəhudiyon həmməy qırdə bıə sinaqoqonədə iyən məbədədə hejo təlim omuteydəbim, hiçiy niyoni votəmni. 21Boçi parseydəş Çımıku? Bıpars Çımı votəyon məsə odəmonku. Oxo əvon zıneydən çiç votəme». 22İsa ın sıxanon voteədə əyo pemandə mıhofizəkon qıləyni «Jıqo cəvob doydəş bə sər kahini?» votışe, Bəy silli jəşe. 23İsa cəvob doşe Bəy: «Qirəm nohəx votımebu, sıbut bıkə çəy nohəx bey. Qirəm rosti votımebu, bəvədə boçi jəydəş Mını?» 24Hanani vığandışe Əv daston dəbastə holədə sər kahin Kayafa tono.

Peteri dıminə iyən seminə həşə

(Mat. 26:71-75; Mark 14:69-72; Lukə 22:58-62)

25Simon Peter pemandəbe bentono ıştəni tospıneydəbe. Parsəyn çəyku: «Nekniki tınən Çəy şoqirdonədəş?» Əy bə həşə jəşe «xəyr, nim» cəvob doşe. 26Sər kahini ğulon qıləyni, Peteri jə quşi bırniyə odəmi avlodbe. Həmonə ğul parsəy Peteriku: «Az tını Deəy boğədə ivırədə nıvindıme məqəm?» 27Peteri ijən bə həşə jəşe. Hejo bəvədə suki handışe.

İsa vali Pilati təyğatədə

(Mat. 27:1-2,11-31; Mark 15:1-20; Lukə 23:3-5,13-25)

28Çəyo Yəhudi rəhbəron bekardışone İsa çe Kayafa tono bardışone bə vali səray. Ruj obeydəbe. Əmma əvon ıştən dəşeydənıbin bə vali səray ki, mırdol nıbun iyən Pasxə xorəki harde bızının. 29Əve Pilat beşe bə benton, çəvon tono votışe: «Im Odəmi de çiçi ittıhom kardeydon?»

18:11 Mat. 26:39; Mark 14:36; Lukə 22:42 **18:14** Yəh. 11:49-50

30 Əvon cəvob doşone bə Pilati: «Qirəm
ım Odəm cinoyətkor nəbəy, əmə Əy bətı
təslim nəkeymon». 31 Pilati votışe bəvon:
«Peqətən şımə bəştə Ğanuni mıvofiğ Əy
mıhokimə bıkən». Yəhudi rəhbəron vo-
tışone bə Pilati: «Çəmə ixtiyor rəseydəni
bo odəm kışte hıkm bekəmon». 32 Im əve
be ki, İsa ıştə çoknə marde barədə işorə
doə sıxan bə vırə bırəsı.

33 Pilat ijən dəşe bə vali səray, sədo kardı-
şe İsa, votışe Bəy: «Çe Yəhudiyon Podşo
Tınış?» 34 İsa cəvob doşe: «Tı ımi ıştəku
voteydəş, yaan co kəson Çımı barədə qəp
jəşone botı?» 35 Pilati votışe: «Bəqəm Az
Yəhudim? Ištı milləti iyən sər kahinon Tını
təslim kardışone Bəmı. Bıvot, çiçı kardə?»
36 İsa cəvob doşe: «Çımı Podşoəti bı dınyo
aid niy. Qirəm Çımı podşoəti bı dınyo aid
bəbəy, Çımı xıdmətəvonon canq əkəyn
Mını bə Yəhudi rəhbəron nahaştin təslim
karde, əmma esət Çımı Podşoəti bı dınyo
aid niy». 37 Pilati votışe bəy: «De jıqo, Tı
Podşoş?» İsa cəvob doşe: «Tı voteydəş ki,
Az Podşom. Az həğiğəti barədə şəhodət
kardeyro moəo bim iyən bə dınyo oməym.
Bə həğiğəti aid bıə har kəs Çımı sədo bə-
məse». 38 Pilati votışe Bəy: «Həğiğət çiçe?»

Imi vote bəpeştə ijən beşe şe çe Yəhu-
diyon tono votışe bəvon: «Az Bəyku hiç
qıləy taxsır vindeydənim. 39 Oxo şıməku
qıləy adəte ki, Pasxə vaxti az boşmə qıləy
odəmi ozod kardeydəm. Esə piyeydone,
Yəhudiyon Podşo boşmə ozod bıkəm?»
40 Əvon ijən zikkə jəşone, jıqo cəvob do-
şone: «Im odəmi ne, Barabba ozod bıkə!»
Barabba isə ğuldurbe.

İsa bə marde məhkum kardə beydə

19 Bəvədə Pilati əmr kardışe de ğırmo-
ci bıjənın İsa. 2 Sərbozonən teğono
qıləy tac boftışone, noşone Bəçəy sə iyən
tınd sıə xələt şodoşone Çəy amonsə. 3 Əvon
oməyn çe İsa tono «Çe Yəhudiyon Podşo
səğ bıbu!» voteydəbin iyən silli jəydə-
bin Bəy. 4 Pilat ijən beşe bə benton, votışe
bə Yəhudiyon: «Imha, Əy vardeydəm bə
benton şımə tono ki, şımə bıznən ki, az
Bəyku qıləy taxsır nıvindıme». 5 Bəvədə
İsa sədə teğə tac, tanədə tınd sıə xələt beşe
bə benton. Pilati votışe bəvon: «Imeha, ım
Odəm!» 6 Sər kahinon iyən xıdmətəvonon
Əy vindeədə zikkə jəşone: «Bə çomex
bıkəş, Bə çomex bıkəş!» Pilati votışe bə-
von: «Peqətən ıştən Əy bə çomex bıkəşən,
çumçıko az Bəyku qıləy taxsır vindey-
dənim». 7 Yəhudiyon cəvob doşone bəy:
«Çəmə Ğanun heste, bəçəmə Ğanuni qorə
Əv mardənine, çumçıko Ištəni Xıdo Zoə
hisob kardeydə».

8 Pilat ın sıxani məseədə həniyən vey
tarsəy. 9 İjən dəşe bə vali səray parsəy İsa-
ku: «Tı çıkonco oməş?» Əmma İsa cəvob
nıdoşe bəy. 10 Pilati votışe Bəy: «Bəmı
cəvob doydənış? Zıneydəniş ki, Çımı hestı-
me səlohiyət Tını bo ozod kardey, yaan
bə çomex kəşey?» 11 İsa cəvob doşe bəy:
«Qirəm bətı osmono doə nəbəy, Ištı Çımı
səpe hiç qılə səlohiyət nəbi. Bı səbəb Mını
bətı təslim kardəkəsi qıno həniyən yole».
12 Çımi bəpeştə Pilat dastpoçə be Bəçəy
ozod kardeyro, əmma Yəhudiyon zikkə
jəşone votışone: «Şayət tı ım Odəmi ozod
bıkoş, ğeysəri dust niş. Ki ıştəni podşo elon
kardeydəbu, bə ğeysəri vəynə beşeydə».
13 Pilat ın sıxani məseədə bardışe İsa bə
benton iyən nışte Sığə epoədə bıə hıkmi
kursisə, bı vırəy ibrani zıvonədə Qabba-
ta voteydəbin. 14 Bo Pasxə Hozıəti rujbe.
Təxminən saat donzəbe. Pilati votışe bə
Yəhudiyon «Ime şımə Podşo!» 15 Əmma
əvon «Ne, rədd bıbu, rədd bıbu! Bə ço-
mex bıkəş Əy!» zikkə jəy-jəy voteydəbin.

18:32 Yəh. 3:14; 12:32

Pilat parsəy çəvonku: «Şımə Podşo bə çomex bıkəşım?» Sər kahinon cəvob doşone: «Çəmə nimone ğərəyz ğeysəri co podşo!» 16Bəvədə Pilati bə çomex kəşeyro təslim kardışe İsa bəvon. Sərbozon peqətışone İsa bardışone.

İsa bə çomex kəşe bey

(Mat. 27:32-44; Mark 15:21-32; Lukə 23:24-43)

17İsa Iştən kırnişe Iştə çomex bardışe bə «Kəllə ğəfə» nomədə bıa vırə, ibrani zıvonədə bəvrəy Qolqotə voteydəbin. 18Bə çomex kəşəşone Əv iyən co dı kəsən əyo: qıləyni çe İsa rostədə, qıləyni çəpədə, İsan miyonədəbe. 19Pilati doşe nıvışte qıləy lovhə, ehaştışone çomexi səpe. Jıqo nıvıştə bıabe əyo: «Çe Yəhudiyon Podşo Nazaretıjə İsa». 20Yəhudiyon veyni handışone ın lovhə, oxo İsa bə çomex kəşə bıa vırə şəhri nezibe iyən lovhə ibrani, latın iyən yunanə zıvononədə nıvıştə bıabe. 21Imi vində Yəhudi sər kahinon votışone bə Pilati: «"Çe Yəhudiyon Podşo" ne, "Im Odəmi votişe ki, Az Yəhudiyon Podşom" bınıvışt». 22Pilati cəvob doşe: «Çiç nıvıştımebu, nıvıştıme».

23Sərbozon İsa bə çomex kəşeədə peqətışone Çəy olət,ço poə kardışone ki, bə har sərbozi i poə bırəsı. Betikiş iyən səykubəpo boftə bıa şəy isə peqətışone iyən 24votışone bə iyəndı: «Imi mədırnəmon, pışk şodəmon, bunəmon çiki beydə». Sərbozon jıqo kardışone. Im əve be ki, Mığəddəsə Nıvıştəyədə bıa ın sıxan bə vırə bırəsı:

«Paybaxş kardışone ıştə arədə Çımı oləton,
Pışk şodoşone Boçımı libosi».

25Çe İsa çomexi tono pemandəbin Çəy moə, Çəy moə hovə, Klopə jen Məryəm iyən Məcdəlıjə Məryəm. 26İsa vindeədə Iştə moə iyən çəy tono pemandə Iştə azizqiromiyə şoqirdi, votışe bəştə moə: «Moə, ım ıştı zoəy!» 27Çəyo isə votışe bə şoqirdi: «Im ıştı moəy!» Çə vaxtiku bəpeştə ə şoqirdi bardışe əv bəştə kə.

Çe İsa marde

(Mat. 27:45-56; Mark 15:33-41; Lukə 23:44-49)

28Çımi bəpeştə İsa zınəşe həni harçi təmom be, «Təşi qətim!» votışe ki, bıdə Mığəddəsə Nıvıştəy qırd bə vırə bırəsı. 29Əyo qıləy ğab noə bıabe de tırşə şərovi purbe. Ejəşone bəy qıləy sunqər, pevonişone bə dırozə çuy, nez vardışone bə İsa qəvi. 30İsa çəşəşe tırşə şərov. Çəyo «təmom be» votışe, enovnişe Iştə sə, asbardışe Iştə Ruf.

31Hozıəti ruj bey səbəbo Yəhudi rəhbəron əjo kardışone Pilatiku bə çomex kəşə bıakəson şıvəkon barıştın iyən peqətın çəvon cəsədon. Əvon piyeydəşonnıbe Şanbə ruji cəsədon çomexədə bımandın, oxo həmonə Şanbə ruj idi əsosə rujbe. 32Bəvədə sərbozon oməyn sıftə arıştışone de İsa bə çomex kəşə bıa qıləy odəmi, çəyo ə qılə odəmi lınqon. 33Çe İsa tono omeədə vindışone Əv həni mardə, narıştışone Çəy lınqon. 34İntasi sərbozon qıləyni de nizə hıl kardışe Çəy kəm, dərhol çəyo xun iyən ov eməy. 35Imi vində odəm ıştən şəhodət kardeydə iyən çəy şəhodət roste, əv zıneydə həğiğəti voteydə ki, şımə imon biyən. 36Imon əve bin ki, Mığəddəsə Nıvıştəyonədə bıa «Çəy qıləy astən nıbarşiye» sıxan bə vırə bırəsı. 37İjən Mığəddəsə Nıvıştəy co vırədə «Diyə bəkarden Andomi hıl kardə bıa bə Şəxsi» votə beydə.

Çe İsa dəfn karde

(Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Lukə 23:50-56)

38Çımi bəpeştə Arimateyəvıjə Yusifi Pilatiku əjo kardışe ki, çe İsa cəsədi bıdə

19:24 Zəb. 22:18 **19:28** Zəb. 22:15; 69:21 **19:36** Beşe. 12:46; Aşm. 9:12; Zəb. 34:20
19:37 Zək. 12:10; Vəhy 1:7

bəy. Yusif çe İsa şoqirdbe, intasi Yəhudi
rəhbəronku tarseydəbe, əve ımi niyoni
oqəteydəbe. Pilati bəy icozə doşe, əvən
oməy peqətışe çe İsa cəsəd. 39Nikodimi,
kom qılə ki keynəsə şanqo oməbe İsa tono,
vardışe sa litrə[a] ğədərədə umjənə mirra
iyən əzvoy. 40Əvon peqətışone çe İsa cə-
səd bə Yəhudiyon dəfni mıvofiğ, de ətıron
ivırədə bə kəfəni pepuştışone. 41Çe İsa bə
çomex kəşə bıə vırədə qıləy boğ hestbe, bı
boğədə qıləy məğarə ğəb hestbe ki, hələ
hiç kəs noə bıənıbe əyo. 42Ğəb neziyədə-
be, əve noşone çe İsa cəsəd əyo, çumçıko
Yəhudiyon Şanbə dameydəbe.

Çe İsa bəyji bey

(Mat. 28:1-8; Mark 16:1-8; Lukə 24:1-12)

20 Haftə işanbə ruji rəbədə, hələ toy-
kiədə Məcdəlıjə Məryəm oməy
məğarədə bıa ğəbi tono. Əy vindışe ki, ğəbi
qəvisə bıa sığ peqətə bıə. 2Bəvədə əv vite
şe Simon Peteri iyən çe İsa azizqiromiyə
şoqirdi tono, votışe bəvon: «Rəbb bardə bıə
ğəbo iyən zıneydənimon bə kovrə noəşone
Əv». 3Peter iyən ə qılə şoqird şin ğəbi tono.
4Dı kəsən bə ivırə viteydəbin, əmma ə qılə
şoqird Peterisə həniyən cald vite sıftə rəsəy
bə ğəbi. 5Enəməy diyə kardışe bə ğəbi dılə,
vindışe kətonə bezon eqıniyən əyo, əmma
əv dənışe bə dılə. 6Bəvədə Simon Peterən
çəy dumo oməy, əv dəşe bə məğarə dılədə
bıa ğəb. Əy peqətışe eqıniyə kətonə bezon
7iyən bə İsa sə dəbastə pəlu. Pəlu kətonə
bezon tono nıbe, to kardə bıə, co vırədə
noə bıəbe. 8Bəvədə sıftə məğarə tono omə
ə qılə şoqirdən dəşe bə dılə vindışe ımoni,
bovə kardışe. 9Çumçıko əvon hələ sərə-
seydənıbin bə Mığəddəsə Nıvıştəy ki, İsa
bəyji bıənine çe mardon dılədə. 10De jıqo,
şoqirdon oqardin bə dumo.

İsa çiyəy bə Məcdəlıjə Məryəmi

(Mat. 28:9-10; Mark 16:9-11)

11Məryəm isə pemandəbe məğarə bento-
nədə, bəmeydəbe. Bəme-bəme enəməy diyə
kardışe bə məğarə dılətoni. 12Vindışe əyo
sipiyə olət tankardə dıqlə mələk: qıləyni çe
İsa cəsədi noə vırəy sədə, ə qıləyni poədə
nıştəbe. 13Əvon parsəyn Məryəmiku: «Jen,
boçi bəmeydəş?» Məryəmi votışe bəvon:
«Bardəşone çımı Rəbb, zıneydənim konco
noəşone». 14Imi vote bəpeştə əv odyəsəy
bə dumo vindışe İsa pemandə əyo, əmma
əy nıznəşe İsa. 15İsa parsəy çəyku: «Jen, tı
boçi bəmeydəş? Boki nəveydəş?» Məryə-
mi jıqo qımon kardışe, əv boğbone, votışe:
«Əğə, qirəm Əv tı bardebu, bıvot konco
noə, az peqətım». 16İsa votışe bəy: «Mər-
yəm!» Əv odyəsəy votışe bə İsa «Rabbuni!»
İbrani zıvonədə «Rabbuni» sıxani məno
«Ustod» votəye. 17İsa votışe bəy: «Məqın
Bəmı, çumçıko Az hələ Pıə tono rost bıə-
nim. Əmma bışi Çımı boon tono, bıvot
bəvon: Az rost beydəm Iştə Pıə – Şımə Pıə,
Iştə Xıdo – Şımə Xıdo tono». 18Məcdəlıjə
Məryəm oməy çe şoqirdon tono, votışe bə-
von: «Vindəme Rəbb!» Çəyo votışe bəvon
çe İsa votəyonən.

İsa çiyəy Bəştə şoqirdon

(Mat. 28:16-20; Mark 16:14-18; Lukə 24:36-49)

19Həmonə ruji şanqovəsəy, yəni haftə
işanbə ruji şoqirdon mandə vırəy kəy-
bon bastə bıəbin, çumçıko əvon Yəhudi
rəhbəronku tarseydəbin. İsa dəşe bə dılə,
mande miyonədə, votışe bəvon: «Bəşmə
səlom bıbu!» 20Çəyo nişo kardışe bəvon
Iştə daston iyən kəm. Şoqirdonən Rəbbi
vindeədə şo bin. 21İsa ijən votışe: «Bəşmə
səlom bıbu! Pıə Mını vığande ğəzinə Azən

a 19:39 *Sa litrə* – təğribən 30 kq.
19:39 Yəh. 3:1-2

şıməni vığandeydəm». 22 Imi vote bəpeştə pu kardışe çəvon səpe, votışe: «Ğəbul bıkən Mığəddəsə Rufi! 23 Şımə çiki qınon bıbaxşon, baxşə beydən, çiki qınon nıbaxşon, baxşə beydənin».

İsa çiyəy bə Tomasi

24 İntasi İsa omeədə Donzə şoqirdi qıləyni, ləğəbış «İkiz» bıa Tomas deyəvon nıbe. 25 Ə qılə şoqirdon bə Tomasi voteədə ki, «əmə vindımone Rəbb» əy votışe bəvon: «Qirəm Çəy dastonədə mexi okardə rizon nıvindım, deştə anqıştə penıxəviyım bə mexivıron, ıştə dasti nınom Çəy kəmisə, əslo bovə əkənim». 26 Həşt ruji bəpeştə çe İsa şoqirdon ijən otağədə qırdə bıa vaxti Tomasən deyəvonbe. Kəybon bastə bıəbin. İsa dəşe bə dılə, mande miyonədə votışe: «Bəşmə səlom bıbu!» 27 Çımi bəpeştə votışe bə Tomasi: «Bıdə ıştə anqıştə, diyə bıkə Bəçımı daston, bıdə ıştə dastiyən, bınə Çımı kəmisə. Şək məvə, bovə bıkə!» 28 Tomasi votışe Bəy «Çımı Rəbb iyən çımı Xıdo!» 29 İsa votışe bəy: «Tı Mını vindeyro, imonı varde? Çı baxtəvərin Mını nıvində imon vardəkəson!»

30 İsa Ištə şoqirdon çəşi vədə həniyən co əloməton nişo kardışe ki, bı kitobədə nıvıştə bıənin. 31 Əmma ımon əve nıvıştə bıən ki, şımə imon biyən ki, İsa Məsihe iyən Xıdo Zoəy, Deçəy nomi bə jimoni molik bıbən.

İsa qoli kənoədə

21 Çımon bəpeştə İsa ijən çiyəy bəştə şoqirdon Tiberiyə qoli kənoədə. Im jıqo be: 2 Simon Peter, ləğəbış «İkiz» bıa Tomas, çe Qalileyə Qana diyo bıa Natanael, Zavdayi zoon iyən Çəy dıqlə şoqird ivırədəbin. 3 Simon Peteri votışe bəvon: «Az bo moy qəte şeydəm». Əmandəyonən votışone bəy: «Əmənən detı omeydəmon». Əvon şin penıştin bə kulos, əmma həmonə şəvi nıznəşone hiçi qəte. 4 Həşi pemeədə İsa pemandəbe japədə, əmma şoqirdon nıznəşone Əv İsay. 5 İsa votışe bəvon: «Duston, jıçiy qətəyone bo harde?» Əvon cəvob doşone Bəy: «Xəyr». 6 İsa ijən votışe: «Səli bə kulosi rostə tərəf şodən, əyo pəydo bəkardeyon». Əvonən şodoşone səl iyən anədə moy qətışone ki, səli okırniye zıneydənıbin. 7 Bəvədə çe İsa azizqiromiyə şoqirdi votışe bə Peteri: «Im Rəbbe». Simon Peter məsencən Çəy Rəbb bey, dəpuştışe bəştə ıştə tano evatə səpenə olət, şodoşe ıştəni bə qol. 8 Əmandə şoqirdon isə moyə səli okırniye-okırniye de kulosi oməyn, çumçıko japəku diyəro nıbin, təğribən dısa qulac[a] məsofədəbin. 9 Əvon bə hışki beşeədə vindışone əyo otəş sənoə bıə, moy noə bıə otəşisə iyən çəy tonoən nun. 10 İsa votışe bəvon: «Biyən ıştə esə qətə moyonədən». 11 Simon Peter dəşe bə kulos okırnişe purə səl bə hışki. Sadı penco seqlə yolə moy hestbe bəvədə. Diyə məkə ki moy lap vey be, səl nıdıriye. 12 İsa votışe bəvon: «Boən, nəfo bəhən». Şoqirdon hiç qıləyni ciqə nıkardışe bıparsı Çəyku: «Tı kiş?», çumçıko zıneydəbin Əv Rəbbe. 13 İsa nez be peqətişe nun, doşe bəvon, həmçinin doşe moyən. 14 Im həni seminə kərə be ki, İsa mardon dılədə bəyji be bəpeştə çiyeydəbe bəştə şoqirdon.

Çe İsa bə Peteri doə asbard

15 Nəfo harde bəpeştə İsa votışe bə Simon Peteri: «Ha Yəhya zoə Simon, tı çəvonsə vey piyeydə Mı?» Peteri votışe Bəy: «Bəle, ya Rəbb, Tı zıneydəş, az piyeydəme Tı». İsa votışe bəy: «Perosın Çımı pəsəvon».

---

a 21:8 *Dısa qulac* – təğribən 100 metrə.

20:23 Mat. 16:19; 18:18 **21:3** Lukə 5:5 **21:6** Lukə 5:6

16Dıminə kərə ijən votışe bə Peteri: «Ha Yəhya zoə Simon, tı vey piyeydə Mı?» Əyən votışe bə İsa: «Bəle, ya Rəbb, Tı zıneydəş, az piyedəme Tı». İsa votışe bəy: «Bıçovın Çımı pəson». 17Seminə kərə votışe bə Peteri: «Ha Yəhya zoə Simon, tı piyeydə Mı?» Peter kədərin be məseədə çe İsa bəy seminə kərə «Tı piyeydə Mı?» parsi doyro iyən votışe Bəy: «Ya Rəbb, Tı zıneydəş harçi, zıneydəş az piyeydəme Tı». İsa votışe bəy: «Perosın Çımı pəson. 18Rosti, rosti voteydəm bətı: cıvon bıə vaxti ıştən dəbastiş ıştə kışti, bəştə piyə vırə əşiş, əmma pi beədə ıştə daston dıroz bəkardeş, co kəs dəbəbaste tını bəştı nıpiyə vırə bəbarde». 19İsa de ın sıxanon işorə doşe ki, Peter çoknə bəmarde, deştə mardey bə Xıdo izzət bədo. Imi vote bəpeştə votışe bəy: «Boy çımı dumo».

20Peter odyəsəy bə dumo vindışe çe İsa azizqiromiyə şoqird omeydə çəvon dumo. Im həmonə şoqirdbe ki, şanqonə hardeədə ıştə səy nez kardəşbe bə İsa «Ya Rəbb, Bətı xəyonət kardə odəm kiye?» votəşbe. 21Peteri vindışe ım şoqird, votışe bə İsa: «Ya Rəbb, bəs əv çoknə bəbe?» 22İsa votışe bəy: «Qirəm Az piyeydəmebu tosə Çımı ome çəy mande, çımədə bətı çı? Tı boy çımı dumo». 23Bı səbəb həmonə şoqirdi nımardey barədə sıxan pevılo be imoniyon icmoədə. Əmma İsa votəşnıbe çəy nımardey, əncəx votəşbe: «Qirəm Az piyeydəmebu tosə Çımı ome çəy mandey, çımədə bətı çı?».

Oxonə sıxan

24Bı hodison həmməy şoyd bıə ımoni nıvıştəkəs həmonə şoqirde iyən əmə zıneydəmon ki, çəy şəhodət etiboyne.

25Çe İsa kardə vey co çiyonən hestin. Qirəm əvoni həmə qıləbəqılə nıvıştəşonbəy, çımı zınəy, anə kitobon vırə nəbi dınyoədə.

21:20 Yəh. 13:25

HƏVARİYON KOON

VƏSƏ

«Həvariyon Koon» Kitob çe Lukə nıvıştə «İsa Məsihi Şoyə Xəbə» idoməye. Kitob çe İsa Məsihi şoqirdon, yəni həvariyon kardəyon barədə bəhs kardeydə. Iştə iminə kitobədə Lukə mımkun ğədərədə hartərəfə təsvir kardeydə İsa zəmini dimisə jiyə jimoni iyən təlimi, əy sə kardeydə de İsa bə osmon rost kardə bey. Əmma əv ın kitobi de İsa bə osmon rost kardə bey bino kardeydə. Çəyo qəp jəydə Xıdo rostədə nıştə İsa Məsihi de Mığəddəsə Rufi vositə idorə kardə həvariyon zəmini har tərəfədə Şoyə Xəbə pevılo karde barədə.

İyo Lukə nımunə nişo doydə İsa bə həvariyon. İsa bəvon vəd doydə ki, Mığəddəsə Rufi bəvığande boəvon, əvon ğıvvə bəsten iyən Yerusəlimədə, cəmi Yəhudeyədə, Samariyədə, həmçinin detobə zəmini oxoy har vırədə Çımı şoydon bəbeşon. Lukə təsvir kardeydə ki, ın hodisə çoknə be: Ruf nozil be bə imoniyon Pencominə Ruji idi vaxti, bəvədə əvon dəmandin Rəbbi yolə koon barədə dınyo co-co xəlğon zıvononədə bo qəp jəy. Çəyo əv de ciqəmandəti Şoyə Xəbə pevılo kardə Peteri barədə qəp jəydə. Çımi nəticədə se həzo odəmi imon vardışe bə İsa Məsihi. İntasi ım hələ koy sıftəbe. Çəyo, tosə vistminə semoni oxoy, qəp jə beydə ki, Rəbbi Rufi mecuzəynə ğıvvə iyən Peteri həmçinin co imoniyon şəhodəton hımhımbədə Şoyə Xəbə çoknə pevılo beydə Yəhudeyədə iyən Samariyədə. Samariyəvıjon iyən co milləton Məsihi nomi sədo kardeədə Rəbbi Ruf nozil be bəvonən, çoknə ki bə Yəhudiyon nozil bıəbe.

Çəyo bı kitobədə Pauli xıdməti barədə qəp jə beydə. Lukə nəql kardə hikoyə oxoyədə çə vaxtnə ən yolə şəhron Yerusəlimi iyən Romə arədə bıə məholon həmməyədə Şoyə Xəbə pevılo kardə beydə.

«Həvariyon Koon» Kitob bə Əhdi-Cədidi sərəseyro mıhumə kitobe. Əv nişo doydə çe İsa zəminisə sə kardə koon iyən Çəy bə osmon rost kardə bey bəpeştə dınyo dimisə Xıdo Podşoəti səbəro be arədə bıə əloğə. Kitob çe Şoyə Xəbə pevılo karde barədə sərəncomon bə vırə rosniye, bə təğibon petove, imoniyon arədə bə məydon beşə mıbohison həll karde roon bəmə nişo doydə. Ğərəyz ımi, əv bəmə dılsandi doydə, əmə əmin beydəmon ki, çanə maneyon bıbonən, Xıdo Podşoəti vəy səy əbını. Xıdo Iştən Şoyə Xəbə pevılo kardeyro ğıvvə doydə iyən təğibi vaxti imoniyon nığo doydə.

Kitobi məzmun:

1:1-11 Çe İsa oxonə əmr iyən bə osmonon rost kardə bey
1:12-26 Yəhudə əvəzi Mattiyə səçın kardə be

2:1–8:3 Mığəddəsə Rufi nozil bey iyən fəoliyət
8:4–12:25 İmoniyon təğib iyən Peteri zindono perəxey
13:1–28:31 Pauli xıdmət
13:1–14:28 Pauli iminə səyohət
15:1-35 Yerusəlimədə məşvərət
15:36–18:22 Pauli dıminə səyohət
18:23–21:16 Pauli seminə səyohət
21:17–28:31 Paul Yerusəlimədə həbs kardə bey iyən bə Romə bardə bey

Çe İsa bə osmonon rost kardə bey

1 Ha Teofil, az ıştə iminə kitobədə çe İsa sıftəku kardəyon iyən omutəyon barədə nıvıştəmbe, [2]detosə bə ruji ki, keynə Əv de Mığəddəsə Rufi vositə Bəştə həvariyon sərəncomon doy bəpeştə bə osmonon rost kardə be. [3]İsa çomexədə marde əzobi kəşe bəpeştə de veyə dəlilon Iştəni bəyji nişo kardışe bəvon, əvonən vindışone Əv iyən Əy çıl ruji mıddətədə Xıdo Podşoəti barədə bəvon qəp jəşe.

[4]İ kərə deyəvon bə ico çoştə hardeədə Əy hamyəşe bəvon: «Yerusəlimi tərq məkən, şımə Çımıku məsə Osmoni Pıə vəd kardəy çəş bıkən! [5]Jıqo ki, Yəhya şıməni de ovi vəftiz kardeydəbe, əmma ənəhoy dənıbəvarde ki, şımə de Mığəddəsə Rufi vəftiz kardə bəbeşon».

[6]Şoqirdon bə ivırə qırdə beədə parsəyn İsaku: «Ya Rəbb, İsrailədə Podşoəti esət bərpo bəkardeş?» [7]Əy isə votışe bəvon: «Osmoni Pıə Deştə hakimiyəti təyin kardə vaxti iyən mıhləti zıney şımə ko ni. [8]Mığəddəsə Ruf bəşmə nozil beədə şımə ğıvvə bəsteşon iyən Yerusəlimədə, cəmi Yəhudeyədə, Samariyədə, həmçinin detobə zəmini oxoy har vırədə Çımı barədə şoydəti bəkardeşon». [9]Imi vote bəpeştə İsa çəvon çəşi vədə bə osmonon rost kardə be iyən avə esındınişe Əv çəvon çəşiku. [10]Əvon sərutışone ıştə çəşon bə osmoni, detobə bə vaxti ki, Əv rost be, iberdəmədə dıqlə sipiyə talobətanə şəxs pəydo be çəvon tono. [11]Əvon votışone: «Ha Qalileyəvıjon, boçi şımə pemandəşon bə osmoni erəxəşon? Im İsa, çoknə şımə arəo peqətə be, bə osmon bardə be, jəqoən obəqarde bome».

Yəhudə əvəzi Mattiyə səçın kardə be

[12]Çımi bəpeştə şoqirdon Zeytun nomədə bıə bando eşin, oməyn bə Yerusəlim. In band Yerusəlimi neziyədəy, çəvon arədə məsofə i Şanbə roy ğədərədəy [a]. [13]Əvon bə şəhr omencən rost bin bəştə mandə kəy penə otağ, mandin əyo. Əyo bıəkəson: Peter, Yəhya, Yağub, Andrey, Filip, Tomas, Bartalmay, Mattə, Halfayi zoə Yağub, Zilot Simon iyən Yağubi zoə Yəhudəbe. [14]Çe İsa moə Məryəm, Çəy boon iyən co jenon de həvariyon ivırədə hejo dıvo kardeydəbin.

[15]Həmon rujonədə Peter bə ivırə qırdə bıə sadı vist kəsi navədə mande, votışe: [16]«Çımı boon, Nıvıştəyonədə Mığəddəsə Rufi Yəhudə barədə de Davudi zıvoni navo rosniyəy bə vırə rəsənine. [17]Yəhudə çəməhon qıləynibe, deyəmə bə ico həvariyəti xıdmətədə iştirok kardəşbe. [18]Im odəmi ıştə kardə nohəxəti mığobilədə de sə pulon boştə məzə hıriyəşe, əyo səbəji eqıniye, dı poə be, çəy ləvə-ruyon eməyn. [19]Bı həxədə Yerusəlimi həmə əholi zınəşe,

a 1:12 *Şanbə ro məsofə* – təğribən 1 km. Şanbə ruji şəhriku təğribən 1 km diyəro şey icozə hestbe.

əve nom noşone bə həmon məzə “Hakeldama” yəni “Xuni məzə”. 20Oxo Zəbur Kitobədə jıqo nıvıştə bıə:

“Bıdə çəy məskən vironə bıbu,
Bıdə bekimsənə, təyli bımandı”
iyən

“Bıdə co kəs soyb bıbu bəçəy movqe”.
21Əve əmə hukman çə odəmonədə i kəsi səçın kardəninimon ki, ə şəxs Rəbb İsa çəmə arədə bıə vaxtiku hejo əməni mışoyət kardəşe, 22çə vaxtiku ki, keynə Yəhya vəftiz kardəşbe İsa detobə Çəy çəmə arədə peqətə ruji. Əvən bənə əmə bə İsa bəyji bey şoyd bıənine». 23Təklif kardışone dı kəs: Yusif iyən Mattiyə. Bə Yusifi, Barsabba, həmən Yust voteydəbin. 24Çəyo dıvo kardışone: «Ya Rəbb, Tı har kəsi dıli zıneydəş, çı dı kəso Iştı bo həvariyəti səçın kardə i kəsi bəmə nişo bıkə. 25Bıdə əv ın xıdməti, həvari vəzifə bıqətı. Oxo Yəhudə ıştə vırəy qəteyro şodoşe ın ko». 26Çəyo əvon pışk şodoşone, pışk bə Mattiyə eqıniye. De jıqoy Mattiyən bə yonzə həvari umuj be.

Mığəddəsə Rufi nozil bey

2 Pencominə Ruji idədə imoniyon həmməy ivırədəbin. 2İberdəmədə osmono bənə vavazi sədo qıləy sədo oməy, çəvon nıştə kəy har tərəfi eqətışe. 3Bənə otəşi zıvonon qıləy çiy çiyəy bəvon, çəyo ın otəş cobəco be-be oməy çəvon har kəsi səpe eməy. 4Əvon həmməy de Mığəddəsə Rufi pur bin, dəmandin Mığəddəsə Rufi doə co-co zıvononədə bo qəp jəy, Rufi doşe bəvon ım ğabiliyət.

5Bı vaxti Yerusəlimədə dınyo har vırəo, har milləti arəo omə mominə Yəhudiyon hestbin. 6Bı sədo xəyli xəlğ qırdə be. Odəmon mot-mətəl mandəbin, çumçıko har kəs ıştə moə zıvonədə qəp jə odəmon sədo məseydəbe. 7Əvon yolə təəccubi dılədə parseydəbin: «Im qəp jəkəson həmməy Qalileyəo nin bəqəm? 8Bəs çoknə beydə ki, çəməhon har qıləyni ıştə zıvoni məseydəmon? 9Əmə Parfiyədə, Midiyədə, Elamədə, çe Mesopotamiyə, Yəhudeyə iyən Kappadokiyə, Ponti iyən Asiyə viloyətədə 10Friqiyədə iyən Pamfiliyədə, Misirədə, Liviyədə bıə Kirenə qırdokəno vıronədə, Romədə jiyəkəson, 11Yəhudiyon iyən Yəhudi dini ğəbul kardəkəson, Kritıjon, Ərəbon iyən əmə həmməy məseydəmon ki, əvon çe Xıdo kardə əzəmətinə koon həxədə çoknə çəmə zıvononədə qəp jəydən!» 12Mot-mətəl mandə iyən saysimə bıə ım odəmon iyəndıku parseydəbin: «Im çiç be bəzıne?» 13Kali odəmon pesıreydəbin: «Əvon şinə şəroviku sərxoş bıən».

Peteri xəlği navədə votə sıxanon

14Peter de Yonzə şoqirdi bə ico əşte, beşe bənav ovardışe bə xəlği, de barzə sədo votışe: «Ha Yəhudiyon iyən Yerusəlimi həmə səbəson! Bəşmə voteydəm ki, bəçımı votəyon de dığğəti quş bıdən. 15Im odəmon şımə şınəy ğəzinə sərxoş nin, oxo hələ maştəvo saat nəve. 16Demiyən, Yoel peyğəmbəri votə ın sıxanon bə vırə rəseydən: 17Xıdo voteydə ki, oxonə rujonədə

“Az Iştə Rufi həmə odəmon səpe
ebəkardem.
Şımə zoon iyən kinon peyğəmbərəti
bəkan,
Nuperəson çiyemonon,
Sipirişon peyğəmbərə hanon
bəvinden.
18 Həmon rujonədə ğulon iyən kənizon
səpeyən
Iştə Rufi ebəkardem,
Əvonən peyğəmbərəti bəkarden.
19 Az osmononədə xariqon,

1:20 Zəb. 69:25; 109:8

Zəminisə ələməton nişo bədom:
Xun, otəş iyən duyəvulə rahan
bəçiye.
20 Rəbbi mohtəşəmə iyən əzəmətinə
Ruji ome bənav
Həşi bə zılmot, ovşum bə xun
obəqarde.
21 Rəbbi nomi kəşə har kəs xılos bəbe”.
22 Ha İsrailıjon, bəçımı sıxanon quş
bıdən! Şımə zınəy ğəzinə Xıdo şımə arədə
de Nazaretıjə İsa vositə kardə mecuzon,
xaruqon iyən ələməton oşko nişo kardışe
ki, Əv Xıdoo omə Şəxse. 23 Xıdo əzəliku
zınə iyən Bəştə məğsədi mıvofiğ mıəyyən
kardə ım Şəxsi şımə təslim kardıyone bə
Tovrati nıznəkəson dast, bə çomex kəşəo-
ne, kıştıone. 24 Əmma Xıdo bəyji kardışe
Əv, peroxnişe mardi çanqo, mardi qəte
oqəte nıznəşe Əv. 25 Davud Çəy barədə
voteydə:
“Az hejo Rəbbi Iştə vədə
vindeydəbim:
Əv Çımı rostə tərəfədəy, əve az hiç
çiyku nıbətarsem.
26 Əve çımı dıl şo beydə, çımı zıvon
pure de şoyvo,
Hətto çımı andomən de umu bəjiye.
27 Oxo Tı mardon məskənədə
onıbəqəteş mını
Nıbəhaşteş Iştı saleh bıpıxı.
28 Tı Bəmı jimoni roy nişo doydəş,
Iştə huzurədə bəmı siconi şoyvo
doydəş!”
29 Ha çımı boon, bəşmə bərmalə vote
bəzınem ki, çəmə yolə pıə Davud marde,
dəkandışone əv. Tosə ımrujnə ruji çəy ğəb
mandə. 30 Əv peyğəmbərbe, əve zıneydə-
be ki, Xıdo bəy de ğəssəmi vəd kardəşe,
çəy nəsılo i kəsi bə taxt bebəkarde. 31 Əv
vəoməy vinde-vinde, Məsihi bəyji beyku,
xəbə doydəbe ki,
Əv mardon məskənədə oqətə nıbe,
Çəy andom nıpıxəy.
32 Xıdo mardon dılədə bəyji kardışe ım İsa
iyən əmə həmməy bımi şoyd bimon. 33 Əv
rost kardə be bə osmon, Xıdo rostə tərəfədə
nışte, vəd kardə bıə Mığəddəsə Rufi Pıəku
səşe, şımə esə vinde iyən məse ğəzinə çə-
mə səpe ekardışe. 34 Davud ıştən bə osmon
rost kardə nıbe, əmma jıqo votışe:
“Rəbbi votışe bəçımı Rəbbi:
‹Bınışt Çımı rostədə
35 tosə bə vaxti ki, Iştı deşmenon
dəzıno biyəm Iştı poədə›”.
36 Əve bıdə cəmi İsrail əmin bıbu ki, Xıdo
şımə bə çomex kəşə Im İsa, həm Rəbb,
həmən Məsih kardışe!»
37 Im sıxanon ğoym təsir kardışone bə
məsəkəson dılı. Əvon parsəyn Petereku
iyən Məsihi co həvariyonku: «Ha boon,
əmə çiç bıkəmon?» 38 Peteri votışe: «Tobə
bıkən iyən har kəs de İsa Məsihi nomi vəf-
tiz bıbu. Bəvədə şımə qınon baxşə bəben
iyən Mığəddəsə Rufi ənom bəsteyon. 39 Oxo
ım vəd Çəmə Xıdo Rəbbi sədo kardə bə
har kəsi – bəşmə iyən şımə fərzəndon iyən
diyəroədə bıə bə odəmon həmməy aide».
40 Peteri həniyən de vey sıxanon xəbədo
kardışe əvon, lovə kardışe: «Iştə royku
beşə çı nəsıliku diyəro bıbən». 41 Çəy vəzi
ğəbul kardəkəson vəftiz bin. Həmon ruji
təğribən se həzo odəm umuj be bə imo-
niyon. 42 Əvonən həsr kardışone ıştəni bə
həvariyon təlimi, unsiyətədə, nun poəkar-
de mərosimədə iyən dıvoədə bə ivırəbin.

İmoniyon jimon

43 Bə həmməy dıl tars dəşəbe, çumçıko
həvariyon bəvon veyə mecuzon iyən ələ-
məton nişo doəşonbe.
44 İmoniyon həmməy bə icobin, çəvon
əmlok umumibe. 45 Əvon həvateydəbin ıştə
mılkon iyən əmloki, ıştə arədə har kəsi eh-
tiyoci mığobilədə baxş kardeydəbin. 46 Har
ruj məbədədə qırdə beydəbin, ıştə kəonədə
isə har ruj deyəndı nun poəkardeydəbin,

əy de şoyvo iyən ğısdoğəti hardeydəbin. 47Bə Xıdo həmd-səno kardeydəbin, xəlğən hurmət noydəbe bəvon. Rəbb isə har ruj odəmon xılos kardeydəbe bə imoniyon umuj kardeydəbe.

Şılə piyəçıni şifo səy

3 İ ruj Peter de Yəhya çoştəsəy saat seədə, dıvo vaxti bə məbəd şeydəbin. 2Bı vaxti vardışone əyo qıləy movardo şılə odəm. Əy har ruj əvəyn, Ğəşənq nomədə bıə kəybəku ənəyn, əvən bə məbəd dəşəkəsonku sədəxə peyəçıni. 3Əv, bə məbəd dəşe piyə Peteri iyən Yəhya vindencən, sədəxə piyəşe çəvonkuən. 4Peter iyən Yəhya de dığğəti edyəsəyn bəy, Peteri votışe: «Diyəkə bəmə». 5Şılə odəm pedyəsəy, jıqo zınəşe ki, əvon çiçsə bədon bəy. 6Əmma Peteri votışe: «Bəmıku ğızıl iyən nığə ni, əmma çiç hestebu, əyən doydəm bətı. De Nazaretıjə İsa Məsihi nomi bəşt səpo, bıpoy!» 7Peter dəçıkəy çe şılə odəmi rostə dasto ki, koməq bıkə əv bəştı səpo, əlbəhol şılə odəmi lınqon iyən çığon ğoym bin. 8Əv pevaşte, dəmande bo poye. Vite-vite pevaşt-evaşt kardışe, bə Xıdo həmd karde-karde deyəvon bə ico dəşe bə məbəd. 9Odəmon həmməy vindışone ki, əv çoknə poyeydə iyən Xıdo mədh kardeydə. 10Əvon zınəşone Ğəşənqə kəybə qəviku nıştə sədəxə peyəçınə ım şılə odəm. Həmməy hədəyon bıəbin iyən hut mandin ki, çiç bıə deəy.

Suleymani əyvonədə Peteri vəz

11Peyəçın esiyeydənıbe Peter iyən Yəhyaku, xəlği həmməy məbədi Suleymani əyvon nomədə bıa hissədə təəccubi dılədə eqırd qətışe əvon. 12Imi vində Peteri ovardışe bə xəlği: «Ha İsrailıjon, boçi jıqo təəccub kardeydəşon bımi? Boçi bəmə jəqo diyə kardeydəşon ki, quya əmə deştə ğıvvə iyən salehəti səbəbkor bimon ki, ım odəm bıpoyı? 13İbrahimi, İsağı iyən Yağubi Xıdo, çəmə əcdodon Xıdo, xəy-dıvo doşe Bəştə Xıdmətəvon İsa, ə İsa ki, şımə təslim kardıyone Əv, Pilati vədə rədd kardıyone. Halbuki Pilati piyeydəşbe ozod bıkə Əy. 14Əmma şımə rədd kardıyone Mığəddəs iyən Saleh Bıəy, əjo kardıyone ki, ğəttoli ozod bıkən boşmə. 15Şımə kıştıone jimon Doəkəs. Əmma Xıdo mardon dılədə bəyji kardışe Əv, əmənən bımi şoydimon. 16Çe İsa nomi xəş kardışe şımə vində ım odəm, çumçıko əy imon vardışe bı nomi. De İsa vositə omə imoni şımə çəşon vədə xəş kardışe əv.

17Esət ha boon, az sərəseydəm ki, şımənən bənə ıştə rəhbəron nızne-nızne kıştıone İsa. 18Əmma Xıdo deştə peyğəmbəron həmməy vositə çımi bənav bəşmə rosniyə xəbə demiyən bə vırə rosnişe ki, Çəy Məsih marde əzobi kəşənine. 19Əve tobə bıkən, bə Xıdo tərəf oqardən ki, bıdə şımə qınon bıbaxşı, 20Rəbbi huzurədə bo nuyə jimon karde bəşmə fırsət bıdə, Əv boşmə sıftəku nəzədə qətə bıə Məsihi, yəni İsa bıvığandı. 21Əmma İsa osmononədə mandənine detobə bə vaxti ki, Xıdo harçi bərpo bəkarde. Xıdo bı barədə ğədimə vaxtiku Deştə mıborəkə peyğəmbəron zıvoni bəmə xəbə doəşbe. 22Musa jıqo votəşbe: "Şımə Rəbbə Xıdo, şımə ıştə boon arəo bənə mı qıləy peyğəmbər bebəkarde boşmə. Şımə har çiyədə Bəy quş doəninişon, Bəçəy har votə sıxani əməl kardəninişon". 23"Har kəs ki, bı Peyğəmbəri quş nıdo, əv xəlği dıləo ni kardə bəbe". 24Şəmueli iyən çəy bəpeştə omə peyğəmbəron həmməy çı rujon həxədə bəyon kardəşonbe. 25Şımə esə boy çe peyğəmbəron varisonişon, Xıdo deşmə dədə-bobon dəbastə əhdi varisonişon. Xıdo votəşbe bə İbrahimi: "Zəmini dimisə jiyə həmə xəlğon deştı varison vositə xəy-dıvo bəsten". 26Xıdo sıftəku Iştə Xıdmətəvoni boşmə vığandışe, bəyji kardışe Əv ki,

bəşmə xəy-dıvo bıdə iyən şıməni bevəcə
əmələnku oqordını».

Peter iyən Yəhya Ali Şurə navədə

4 Peter iyən Yəhya bə xəlği ovardeədə
kahinon, məbədi mıhofizəkon rəis iyən
sadukeyon oməyn çəvon səpe. 2Əvon qırd
ğəzəbnok bıəbin ki, boçi xəlği omuteydən
iyən bəyon kardeydən ki, çoknə İsa bəyji
bıə, jəqoən Çəy dumoəşıon bəyji bəben.
3Əvon qətışone Peter iyən Yəhya, həni di
beyro tosə maştə zindonədə oqətışone. 4Bə
vəzi quş doəkəson veyni imon vardışone,
əve çe imoniyə boon hisob təğribən tosə
penc həzo kəsi vey be.

5Maştənə ruji rəison, sipirişon iyən ruha-
ni mıəllimon Yerusəlimədə bə ivırə qırdə
bin. 6Sər kahin Hanan, Kayafa, Yəhya,
İskəndər iyən sər kahini nəsılo bıəkəson
həmməy əyobin. 7Vardışone həvariyon
oqətışone çəvon vədə, dəmandin əvoni bo
təyğat karde: «Şımə de kon ğıvvə, yaan
çiki nomo ımoni həmməy kardeydəşon?»

8Bəvədə Peter de Mığəddəsə Rufi pur
be, votışe bəvon: «Ha xəlği rəison iyən
sipirişon! 9Qirəm şımə ımruj bə noxəşini
kardə bıə çoki qorə iyən çəy xəş be barə-
də çəməku parseydəşonbu, 10bəvədə şımə
iyən cəmi İsrail xəlği bızınən ki, ım şəxs
Nazaretıjə İsa Məsihi hımhımbədə esə
şımə çəşi vədə xəş pemandə! Şımə bə ço-
mex kəşəonbe İsa, Xıdo isə mardon dılədə
bəyji kardışe Əv. 11İsa həmon ə "Sığe ki,
şımə, bənnon rədd kardıyone, ə Sığ bınə-
çə sığ be". 12Ğərəyz Bəy hiçkiku xılos ni,
çumçıko osmoni jiyədə bə hiç qılə odəmi
hiç qılə co nom doə bıəni ki, deçəy vositə
xılos bıbəmon».

13Əvon Peteri iyən Yəhya ciqəmandəti
vindeədə, çəvon besəvod, soyə insonon bey
zıneədə hədəyon mandin, çəyo zınəşone
ki, əvon de İsa ivırədə bıən. 14Xəş kardə-
bıə odəm de Peteri iyən Yəhya çəvon çəşi
vədə pemandəbe, əve bəvon etiroz karde
nızınəşone. 15Bəvədə əvon bə Peteri iyən
Yəhya əmr kardışone ki, Ali Şurə tərq
bıkən, çəyoən əvon dəmandin ıştə arədə
bo məşvərət karde.

16Votışone: «Əmə çiç bıkəmon de ım
odəmon? Yerusəlimi əholi zıneydə ki, de-
çəvon dasti ələməton nişo kardə bıə iyən
əmə ımi bə həşə jəy əzınimon. 17Boən bə-
von tars boəmon bıdə ın xəbə xəlği arədə
həniyən vey pevılo nıbu, çımi bəpeşt əvon
çe İsa nomo bə hiçki hiçi nıvotın».

18Əvon ijən doşone varde həvariyon, ğə-
dəğən kardışone bəvon ki, çe İsa nomo
hiç qəp nıjənın iyən odəmon onımutın.
19Əmma Peteri de Yəhya jıqo cəvob doşone
bəvon: «Iştən bışınən, ım çe Xıdo huzu-
rədə çanədə rost bəbe ki, əmə bə Xıdo ne,
başmə quş bıdomon? 20Oxo əmə ıştə vində
iyən məsə çiyon həxədə tam jəy əzınimon».

21Çe Ali Şurə uzvon ijənən tars oməyn bə
həvariyon, çəyo vadoşone əvon, çumçıko
odəmon tarsiku nızınəşone bəvon cəzo doy,
oxo xəlğ həmməy bə vağe bıə hodisə səbəb
Xıdo mədh kardeydəbe. 22De qıləy yolə
mecuzə xəş bıə odəmi çılisə vey sin hestbe.

İmoniyon Xıdoku ğıvvə piyəşone

23Peteri de Yəhya vadoncən, əvon oqar-
din oməyn ıştə həmron tono. Çe sər kahi-
non iyən sipirişon bəvon votəyon həmməy
həxədə boəvon qəp jəşone. 24Əvon ımoni
məseədə bə i qəv ovardin bə Xıdo, votışo-
ne: «Ha çəmə Pərvərdiqor, Tı ofəyə osmon,
zəmin, dıyo iyən bəvonədə bıə harçi. 25De
Mığəddəsə Rufi vositə deçəmə pıə iyən
Deştə xıdmətəvon Davudi zıvoni jıqo votə:

"Boçi milləton ğəzəbnokin,
Xəlğonən puçə çiyon ğəsdədən?
26 Dınyo podşon hozı beydən,
Hıkmdoron qırdə beydən
Bə Rəbbi iyən Bəçəy Məsihi
vəynə".

27Oxo həğiğətən bı şəhrədə Hirod iyən
Ponti Pilat de bıtpərəston iyən de İsrail
xəlği Bəştı məsh kardə mığəddəsə Xıdmə-
təvon İsa vəynə i bin. 28Əvon kardışone
həmon ə çiy ki, Tı Deştə ğudrəti sıftəku
təyin kardəbe. 29Esə, ya Rəbb, bəçəvon
ehaştə tars-larzi diyə bıkə, Bəştə ğulon
ciqə bıdə ki, bıdə əvon Iştı kəlomi dılisıxto
bəyon bıkən. 30Dıroz bıkə Iştə dasti, noxə-
şinon xəş bıkə, Deştə mığəddəsə Xıdmə-
təvon İsa nomi ələməton iyən mecuzon
nişo bıkə!»
31Əvon dıvo kardencə çevon mandə vırə
larzəy, əvon həmməy de Mığəddəsə Rufi
pur bin, dəmandin ciqəmand-ciqəmandi
Xıdo kəlomi bəyon karde.

Çe imoniyon vəhdət

32Cəmi imon vardəkəson həmməy
dılisıxto i bıəbin. Hiçki hisob kardeydənıbe
ki, çəy əmlok əncəx bəçəy ıştəni məxsuse,
oxo çevon harçi ibe. 33Həvariyon de ğudrəti
çe Rəbb İsa bəyji be həxədə şəhodət kar-
deydəbin, Rəbbiyən hartərəfə nozil kardışe
bəvon ıştə lutf. 34Çevon hiç kəsi bə hiç çiy
ehtiyoci nıbeşe, çumçıko çiki zəmin iyən
kə hestışbe həvatışone ımoni, vardışone
pulon, 35təğdim kardışone bə həvariyon.
Har kəsi tələboti mığobilədə paybaxş kardə
be. 36Məsələn, Kiprədə moəku bıə Yusif
nomədə qıləy Levit hestbe. Həvariyon bəy
Barnaba, yəni «dılvandi zoə» voteydəbin.
37Əy həvatışe ıştə məzə, vardışe pulon,
təğdim kardışe bə həvariyon.

Hananiyə iyən Safirə

5 Hananiyə nomədə qıləy merdi, deştə
jeni Safirə bə ico həvatışe ıştə mılk,
2çə puli i poə oqətışe boştə, vardışe mandə
pul, təğdim kardışe bə həvariyon. 3Peteri
votışe bəy: «Hananiyə, boçi vadoy bəştə
dıl Şəyton ki, du vote bə Mığəddəsə Rufi,
ıştə həvatə zəmini puli i poə peqəte boştə?
4Oxo həmonə zəmin detobə həvate ıştı-
be, çəy mığobilədə sə pulən ıştıne. Boçi
bə jıqo ğəror oməyş? Tı bə insonon ne,
bə Xıdo du vote». 5Hananiyə ın sıxanon
məsencən, qıniye bə zəmin, marde. Imi
məsə har kəs bərk bə tars dəşe. 6Cıvonon
oməyn, pepuştışone çəy cəsəd bə kəfəni,
bardışone dəkandışone.
7Se saati bəpeştə çəy jen oməy, əm-
ma çəy xəbəş nıbe çı ğəziyəku. 8Peter
parsəy çəyku: «Bəmı bıvot hələ, şımə
bı ğıymət həvatone bəqəm ıştə zəmin?»
Jeni cəvob doşe: «Bəle, bə ğıymət həvatı-
mone». 9Peteri votışe bəy: «Im çı koye,
şımə sıxanon noy bə ivırə ki, Rəbbi Rufi
dəvinə bıkən? Imeha, ıştı şuyə dəkandə-
kəson omeydən, çevon lınqə tıppon məsə
beydə. Əvon esə tınıyən bəbarden». 10Jen
ımi məsencə Peteri lınqon vədə qınye
bə zəmin, marde. Cıvonon oməyn, vin-
dışone əvən mardə, bardışone çəy cəsəd,
dəkandışone çəy şuyə tono. 11Imi məsə
imoniyon icmo iyən odəmon həmməy
bərk bə tars dəşin.

Həvariyon bə vey odəmi şifo doydən

12De həvariyon vositə xəlği arədə vey
ələməton iyən xaruqon nişo kardə beydəbe.
İmoniyon həmməy məbədədə Suleyma-
ni əyvonədə qırdə beydəbin. 13Kənoədə
mandəkəson hiç qıləyni tarsiku nez no-
məy bəvon, hərçənd ki xəlğ həmməy çok
oqəteydəbe çevon hurməti. 14Demiyən
jıqo, şe-şe həniyən vey merd iyən jen bə
Rəbb İsa imon vardeydəbe. 15Odəmon
ıştə noxəşinon bə daşt bekardeydəbin
xərəkisə iyən yonqoədə noydəbin ki, Pe-
ter çəyo dəvardeədə hiç nıbo çəy soğnə
eqını çevon səpe. 16Yerusəlimi neziyə-
də bıə şəhronoən odəmon dastə-dastə
omeydəbin. Əvon noxəşinon iyən cını
qətə odəmon vardeydəbin ki, həmməy
şifo bıstənın.

Həvariyon təğib kardə beydən

17Bəvədə sər kahini iyən çəy nezə odəmon həmməy, bə sadukey məzhəbi mənsub bıəkəson pəxılətişon oməy. Əvon vəynə beşin bə həvariyon. 18Əvon həbs kardışone həvariyon, dəğandışone əvon bə umumi həbsxonə. 19Əmma Rəbbi mələki şanqo okardışe çe həbsxonə kəybə, vadoşe əvon, votışe: 20«Bışən, bımandən məbədədə, tojə jimoni həxədə qəp bıjənən bo odəmon». 21Əvon pemandin bəçəy məslohati, maştəmaştə oməyn bə məbəd, dəmandin bo təlim omute.

Sər kahin deştə nezə odəmon oməyn beşin. Əvon sədo kardışone Ali Şurə iyən İsraili cəmi sipirişon, bo həvariyon vardeyro odəm vığandışone bə həbsxonə. 22İntasi vığandə bıə odəmon oməyn vindışone əvon əyo nin, əve oqardin bə dumo: 23Votışone: «Zindoni kəybon ğoym-ğoymi bastə bıən, mıhofizəkən mandə kəybə qəvədə, əmma əmə bə dıləton dəşeədə əyo hiç kəsi nıvindımone». 24Imi məseədə məbədi nızulon rəis iyən sər kahinon mot-mətəl mandin ki, «ım çı məsələye?»

25Çəyo qıləy xonəxo oməy, xəbə doşe bəvon: «Şımə bə həbsxonə dəğandə odəmon məbədədən, bə cəmati təlim omuteydən». 26Bəvədə nızulon rəis şe deştə nızulon, vardışe həvariyon. Əvon zu tətbığ nıkardışone, çumçıko tarseydəbin ki, xəlğ əvoni sığbəsə bəkarde.

27Əvon vardışone həvariyon, oqətışone Ali Şurə huzurədə. Sər kahini təyğat kardışe: 28«Əmə ciddi ğədəğən kardımone bəşmə Məsihi nomo təlim dəvoniye, əmma şımə pevılo kardıyone ıştə təlim bə həmə Yerusəlimi, demiyən bə ico, ə Odəmi mardeədə əməniyən qınokor zıneydəşon». 29Peter iyən co həvariyon votışone: «Əmə bə odəmon ne, bə Xıdo tabe bıəninimon! 30Çəmə əcdodon Xıdo bəyji kardışe İsa, ə İsa ki, şımə bə çomex kəşəyone Əv, kıştıone. 31Əmma Xıdo rost kardışe Əv Iştə tono, Rəhbər iyən Xıloskori ğəzinə nışandışe əv Iştə rostədə ki, bə İsrail xəlği tobə kardey iyən qınon baxşə beyro imkon bıdə. 32Əmə bımi şoydimon. Çe Xıdo, Bəştə itoət kardəkəson doə Mığəddəsə Rufən bımi şoyde».

33In sıxanon məseədə Ali Şurə uzvon bə ğıyz oməyn, piyəşone bıkıştın həvariyon. 34Əmma bəvədə Ali Şurə uzvon qıləyni, cəmati həmməy hurmət kardə Qamliel nomədə qıləy Tovrati mıəllim bıə fərisey əşte. Əy votışe ki, həvariyon ləzəy bekən bə benton. 35Çəyo əy votışe bəvon: «Ha İsrailıjon, çok-çoki fikir bıkən, de ım odəmon çiç karde piyeydone. 36Bı nezoni ıştəni komsə yolə odəmi ğəzinə bə ğələm doə Tevda beşəbe bə məydon. Çəy dumo detobə çosa kəsi odəm şeydəbe, əmma ım merd kıştə be, çəy tərəfdoron həmməy vitin arəo beşin, har çiy demiyən sə be. 37Cəmati siyohisəy vaxti Qalileyəvıjə Yəhudə bə məydon beşe. Əy bardışe cəmat ıştə dumo. Əvən hələk be, çəy tərəfdoronən peşin-peşin bin. 38Əve esə çımı bəşmə məslohat ıme, dast bıkəşən çı odəmonku, əvoni vadən. Qirəm ın hərəkat insoni koyebu, bəvədə əv məhv bəbe bəşe. 39Ne, şayət Xıdo koyebu, bəvədə şımə əzınişon çəvon navi qəte, demiyən bə Xıdo vəynə mıborizə kardənin bəbeşon». Çəy nıtği çokə təsir kardışe bə iyo bıəkəson. 40Sədo kardışone həvariyon bə dılə, doşone de ğırmoci kuye. Əmr kardışone ki, İsa nomo hiç çiy qəp nıjənın. Çəyo ozod vadoşone əvon.

41Həvariyon tərq kardışone Ali Şurə, şoyvo kardışone ki, bə İsa nomi xoto əvoni təhğir kardəşone. 42Əvon har ruj məbədədə iyən kəonədə təlim omuteyku, çe İsa Məsih bey barədə Şoyə Xəbə bəyon kardeyku dast nıkəşəşone.

Haft qılə koməqəvoni səçın kardey

6 Rəbbi şoqirdon heyve bıə bı rujonədə yunanə zıvonədə qəpjə imoniyon dəmandin ibraniyə zıvonədə qəpjə imoniyonku bo şikat karde. Votışone ki, əvon har rujnə xorəki paybaxş kardeədə, çəmə vevə jenon bə nəzər səydənin. 2Bəvədə Donzə həvari sədo kardışone həmə şoqirdon, votışone: «Əmə əzınimon karde Xıdo kəlomi bəyon karde xıdməti oqətəmon, de xorək paybaxş karde koy mışğol bıbəmon. 3Əve çəmə boon, ıştə arədə haft kəsi səçın bıkən, komon ki, co kəson voteydən əvon de Rufi iyən hıkməti purin, əvoni bı koy təyin bıkəmon. 4Əmə esə boy ıştəni bə dıvo karde iyən Xıdo kəlomi pevılo karde xıdməti həsr bəkamon». 5In təklif bə har kəsi xoş oməy, əve səçın kardışone de Rufi pur iyən imonədə sabitğədəm bıakəs Stefani iyən Filip, Proxor, Nikanor, Timon, Parmen, Yəhudi dini ğəbul kardə Antioxiyəvıjə Nikolay. 6Əvoni oqətışone həvariyon navədə ki, həvariyon dıvo bıkən çəvon səpe dast bınən.

7Xıdo kəlom pevılo beydəbe, Yerusəlimədə bıə imoniyon ziyodə beydəbin, hətto vey kahinonən imon vardışone.

Stefan qətə be

8De Xıdo lutfi iyən ğudrəti purə Stefani xəlği dılədə yolə mecuzon iyən ələməton nişo kardışe. 9Ozod bıə ğulon Sinaqoqi kali uzvon, Kirenəvıjon iyən İskəndəriyəvıjon, həmçinin Kilikiyəvıjə iyən Asiyə viloyəti Yəhudiyon dəmandin de Stefani bo həsbəhs karde. 10Əmma əvon Stefani sıxanonədə bıə hıkməti iyən Rufi vədə mande nıznəyn.

11Bəvədə əvon omutışone çandə kəsi ki, jıqo bıvotın: «Əmə məsəmone, Stefan çoknə bə Musa peyğəmbəri iyən bə Xıdo vəynə kufr voteydə». 12Əvon otospınişone xəlğ, sipirişon iyən ruhani mıəllimon oməyn Stefani səpe, qətışone iyən vardışone əv bə Ali Şurə. 13Çəvon vardə duyəvojə şoydon mandin bəçəy dim, votışone: «Im odəm hejo bə mığəddəsə məbədi iyən Tovrati vəynə qəp jəydə. 14Əmə məsəmone, əv voteydəbe ki, Nazaretıjə İsa məbədi dəbərıjne, Musa bəmə asbardə adəton dəqiş bəkarde». 15Ali Şurədə nıştəkəson həmməy de dığğəti diyə kardışone bə Stefani, vindışone çəy simo bənə mələki simo dəvəşeydə.

Stefani nıtğ

7 Çəyo sər kahin parsəy Stefaniku: «Imon rostin?» 2Stefani votışe: «Boon iyən pıəon, bəmı quş bıdən! Çəmə əcdod İbrahim hələ Mesopotamiyədə jimon kardeədə, yəni hələ bə Xarran kuç nıkardə, Xıdo de izzəti bəy zahir be. 3Jıqo votışe bəy: "Beşi ıştə məmləkəto iyən avlodon arəo, bışi Çımı bətı nişo kardə bə zəmin". 4Bəvədə İbrahimi tərq kardışe Xaldeyon məmləkət, Xarranədə səbəso be. Çəy pıə marde bəpeştə, Xıdo vardışe əv şımə esət jimon kardə bı məmləkət. 5Xıdo nıdoşe bəy iyo irs hiç i vıjə zəminən. Əmma İbrahimi bəvədə hələ fərzənd nıbə vaxti, Xıdo vəd kardışe ın zəmin bəy iyən bəçəy nəsıli mılki ğəzinə. 6Xıdo jıqo votışe bəy: "Işti nəsıl açinə zəminədə ğərib bəbe, nokəti bəkarde bə əyo bıə milləti iyən bəvon çosa sor zılm kardə bəbe". 7Əmma Az, çəvon nokəti kardə bə xəlği cəzo bədom, votışe Xıdo, "çəy bəpeştə əvon bebəşen çə məmləkəto" iyən "bı vırədə Bəmı ibodət bəkarden". 8Çəyo Xıdo de İbrahimi Əhd bastışe, sınnət ın Əhdi rəmzbe. Keynə ki, İbrahimi zoə İsağ moəo be, əv hələ həşt rujnə korpə beədəsə, İbrahimi sınnət kardışe əv. Peşo İsağı sınnət kardışe Yağub, Yağubiyən sınnət kardışe çəmə donzə əcdod.

9Çəmə əcdodon pəxılətiku həvatışone Yusif bə Misir. Əmma Xıdo deəybe, 10peroxnişe əv həmə əzyətonku. Lutf kardışe

bəy iyən Misiri podşo fironi nəzərədə mudrik kardışe əv. Fironi, Misirədə iyən ıştə sərayədə bıə har çiy səpe rəhbər təyin kardışe Yusif. 11Çəyo cəmi Misirədə iyən Kənan zəminədə vəşyəni iyən yolə əzyəton bin, çəmə əcdodon pəydo karde nıznəşone hiç hardehəş. 12Yağub məseədə ki, Misirədə taxıl heste, vığandışe çəmə əcdodon iminə kərə bə Misir. 13Əvon dıminə kərə bə Misir omeədə Yusifi bəştə boon oşko kardışe ıştəni, fironi zınəşe Yusifi avlodon həxədə. 14Çəyo Yusifi xəbə vığandışe bəştə pıə Yağubi iyən doşe sədo karde ıştə hafto penc kəs avlodon. 15Jıqonə, Yağub oməy bə Misir. Əv iyən çəmə əcdodon bı məmləkətədə mardin. 16Peşo çəvon aston bə Şekem bardə bin. İbrahimi Şekemədə hıriyə ğəbə məğarədə noə be. İbrahimi Xamori zoonku bə nığə pul hıriyəşbe ın vırə.

17Xıdo bə İbrahimi doə vədi bə vırə rosniye vaxt nez be-be, Misirədə çəmə xəlğ xəyləki vey bıəbe. 18Oxoədə Misirədə Yusifi nıznə co firon beşe bə taxt. 19Əv dəmande deçəmə əcdodon xainə rəftor karde, əvoni məcbur kardeydəbe ki, tojə moəo bıə korpon şodən bə benton, bıdə əvon bımardın.

20Bı dovrədə Musa moəo be, əv Xıdo nəzədə vey reçinə əğılbe. Əv se manq ıştə pıə kədə perəsəy. 21Çəyo əvən şodoə be bə benton. Fironi kinə pəydo kardışe əv, peqətişe boştə fərzənd iyən bənə ıştə doğmə zoə yol kardışe əv. 22Bə Musa omutə be çe Misirıjon elmi mudrikəti, əv zumandbe həm sıxanədə, həmən koədə.

23Çəy çıl sin beədə, əv bə ğəror oməy osə bıkə ıştə həmvətənə İsrailıjon. 24Musa vindeədə ki, qıləy Misirıj İsrailıji jəydə, mıdofiə kardışe əv, kıştışe ə Misirıj. 25Əv jıqo fikir kardeydəbe ki, çəy xəlğ səbərəse ki, Xıdo deçəy vositə pebəroxne əvoni, əmma əvon ımi sənırəsəyn. 26Maşkinə ruji Musa vindeədə de iyəndı yəndıqətə İsrailıjon, piyəşe əvoni aşti bıkə, votışe: "Şımə boəşon oxo, boçi bə iyəndı zəfə rosneydon?" 27Əmma nohəxəti kardəkəsi dəkuşe Musa, votışe: "Ki təyin kardəşe tı çəmə rəis iyən hakim? 28Yaanki zinə Misirıji kışte ğəzinə mıniyən kışte piyeydə?" 29In sıxanon məseədə Musa vite, Madiani zəminədə bənə ğəribi səbəso be. Çəy dıqlə zoə əyo oməy bə dınyo.

30Çıl sori bəpeştə Sina bandədə qıləy mələk vəşə kuli dıləo zahir be bə Musa. 31Musa hədəyon mande bımi. Əv nez oməy ki, çok-çoki diyə bıkə, məsəşe Rəbbi sədo: 32"Az ıştı əcdodon Xıdom, İbrahimi, İsağı iyən Yağubi Xıdom". Musa tarsiku bə larz dəşe, nıxtış nıbe pedə ıştə çəşon. 33Rəbbi votışe bəy: "Evat ıştə məşon, çumçıko ıştı mandə vırə mığəddəsə zəmine. 34Az zılmi dılədə vindıme Iştə xəlğ Misirədə, məsəme çəy ah-nolə. Az zahir bim ki, əvoni peroxnım. Esə tı bışi, Az tını bə Misir vığandeydəm".

35Həmonə Musa ki, əvon rədd kardışone iyən çəy barədə voteydəbin: "Ki təyin kardəşe tı çəmə rəis iyən hakim?" Xıdo de vəşə kuli dıləo zahir bıə mələki vositə rəhbəri ğəzinə vığandışe Musa ki, peroxnı əvoni. 36Musa, Misirədə mecuzon iyən ələməton nişo doy-doy çıl sori dılədə bekardışe ıştə xəlğ Sıə dıyoo bə səhro. 37Həmonə Musa votışe bə İsrailıjon: "Şımə Rəbbə Xıdo, şımə ıştən boon arəo bənə mı qıləy peyğəmbər bebəkarde boşmə". 38Səhroədə bə Xıdo xəlği rəhbərəti bıkə Musabe. Sina bandədə deəy qəpjə mələki iyən bə ivırə qırdə bıə deçəmə əcdodon bıəkəsən əvbe. Əy Xıdoku jimon doə sıxanon səşbe, bəmə rosniyəşbe.

39Çəmə əcdodon rədd kardışone əv, rozi nıbin bəy tabe bıbun, piyəşone oqardın bə Misir. 40Əvon votışone bə Haruni: "Boəmə xıdon bısoxt ki, bıdə əvon bəmə yolyəti bıkən, oxo əmə zıneydənimon, əməni Misiro bekardə bə Musa çiç bıə". 41Bı rujonədə

əvon soxtışone qıləy poynə bıt, ğırbon vardışone bəy. Şoyvo kardışone bəştə kardə koy. 42 Bı səbəb Xıdo dim qordınişe çəmə əcdodonku, tərq kardışe əvon ki, sitoyiş bıkən bə osmoni cismon, çoknə ki bı barədə peyğəmbəron kitobədə nıvıştə bıə:

Ha İsrail xəlği,
"Şımə çıl sor daştədə bıə mıddətədə
bəqəm ğırbonon iyən təğdimon
vardəyone Bomı?
43 Şımə bə Moleki səcdə kardeyro deştə
çodı peqətıone,
Iştə xıdo Refani astovə bıti deştə
novniyone.
Əve şıməni
Babilisə bə tərəf surqun bəkardem".

44 Çəmə əcdodon səhroədə Vindemonə Çodı hestışonbe. Musa de Xıdo əmri, bəştə vində təsviri əsosən soxtəşbe ın çodı. 45 Çəmə əcdodon ıştəsə bənav bıə nəsıliku Vindemonə Çodı səy bəpeştə, çe Yeşua rəhbərəti jiyədə co milləton mılki bə dast vardeədə deştə vardəşonbe ın çodı. Xıdo Iştən çəmə əcdodon vədə tojnişe xəlğon. Detosə Davudi vaxti ın çodı mande. 46 Xıdo lutfi sə Davudi bə Yağubi Xıdo lovə kardışe ki, icozə bıdə əv, Bəy qıləy məskən bıdutı. 47 Əmma bo Xıdo kə dutəkəs Suleymanbe. 48 İntasi Xıdovandi-Aləm de dasti dutə bıə kəonədə jiyeydəni. Peyğəmbəri votəy ğəzinə:

49 Rəbb jıqo voteydə:
"Osmon Çımı taxte,
Zəmin isə Çımı lınqon jiyədə
epoye!
Şımə Bomı çı curə kə dute
bəzıneşon,
Çımı rohati pəydo kardə vırə
Kovrə be bəzne?
50 Məqər Deçımı dasti ımon həmməy ofəyə bıənin?"

51 Ha kəcbəs, deştə dıli Rəbbi nıznəkəson iyən bo həğiğəti məseyro quşon kor bıəkəson! Şımə hejo bə Mığəddəsə Rufi vəynə beşeydon, şımə əcdodonən jıqo bin! 52 Çəvon təğib nıkardə peyğəmbər heste məqər? Əvon kıştışone Saleh Bıəkəsi ome barədə xəbə doə peyğəmbəron. Esət şımə ıştən çə Saleh Bıəkəsi xəyonətkor iyən ğəttol bişon! 53 De mələkon vositə bəşmə Ğanun doəbe, şımə bəy rioyət nıkardıone».

Stefani ğətl

54 Imi məsencən, əvon ğəzəbnok bin, dəmandin bo Stefani dandonəciriskə karde. 55 De Mığəddəsə Rufi purə Stefan esə boy pedyəsəy bə osmoni, vindışe əyo Xıdo izzət iyən Çəy rostə tərəfədə nıştə İsa. 56 Əy votışe: «Diyəkən, az vindeydəm obıə osmoni iyən çe Xıdo rostədə mandə Bəşəri Zoə!»

57 Bəvədə əvon həmməy zikkə jəşone, qətışone ıştə quşon, hıcum kardışone bəy. 58 Əvon şıkırnişone Stefan bə şəhri kəno, dəmandin əy bo sığbəsə karde. Bə Stefani vəynə şoydəti kardəkəson oqətışone ıştə əbon Saul nomədə qıləy cıvonə zoə poədə. 59 Əvon Stefani sığbəsə kardeədə, əv dıvo kardeydəbe: «Ya Rəbb İsa, çımı rufi ğəbul bıkə!» 60 Çəyo əv dəzıno oməy, vanqipuri nido kardışe: «Ya Rəbb, ımi bəvon qıno hisob məkə!» In sıxanon vote bəpeştə əv marde.

İmoniyon təğib iyən pərən-pərən eğandə bey

8 Saulən çı ğətliku rozi mandəbe.
Çə rujiku dəmandin Yerusəlimədə bıə imoniyon icmo de şiddəti təğib karde. Sıvoy həvariyon, həmməy pərən-pərən eğandə bin bə Yəhudeyə iyən Samariyə har tərəf. 2 Kali mominə merdon dəfn

7:42-43 Amos 5:25-27

kardışone Stefan iyən sute-sute bəməyn boəy. 3 Saul esə boy imoniyon icmo məhv kardeydəbe. Əv kəbəkə nəveydəbe, imoniyə merdon iyən jenon həbs kardeydəbe, əvoni bə zindon şodoydəbe.

Filip iyən codikor Simon Samariyədə

4 Pərən-pərən eğandə bıa həvariyon har vırədə Şoyə Xəbə pevılo kardeydəbin. 5 Filip oməy beşe bə Samariyə viloyəti qıləy şəhr, dəmande əyo Məsihi barədə bo vəz karde. 6 Filipi məsə iyən çəy nişo kardə mecuzon vində izdihom həmməy ivırədə de dığğəti quş doydəbe bəy. 7 Oxo mırdolə rufon de zikhaziki tərq kardeydəbin vey kəsi, vey iflicon iyən çoləxə odəmon şifo səydəbin. 8 Əve bə şəhrədə bərk şoyşotkomə hestbe.

9 Bə şəhrədə Simon nomədə qıləy odəm hestbe. Əv navko iyo de codikorəti mışğolbe. Çe Samariyə cəmati hədəyon oqəteydəbe, əv iddio kardeydəbe ki, az insonisə barzim. 10 Odəmon həmməy, həm kosibon, həmən ərbobon de dığğəti quş doydəbin bəy, voteydəbin: «Çəmə Yol votə Xıdo ğudrət ıme». 11 Çəy codikorəti vey vaxtbe ki, har kəsi mot haşteydəbe, əve cəmat de dığğəti bəy quş doydəbe. 12 Əmma Filip bo şəhri əholi Xıdo Podşoəti iyən İsa Məsihi nomi barədə Şoyə Xəbə qəp jeədə əvon bovə kardışone, vey merdon iyən jenon vəftiz bin. 13 Simoniən bovə kardışe, vəftiz be. Əv eqıniyəbe Filipi dumo, nişo kardə bıa əloməton iyən mecuzon mot haşteydəbin əy.

14 Yerusəlimədə mandə həvariyon məseədə ki, Samariyədə ğəbul kardəşone Xıdo kəlom, əvon vığandışone əyo Peter de Yəhya. 15 Əvon oməyn, dıvo kardışone ki, Samariyədə tojə imon vardəkəson Mığəddəsə Rufi bıstənın. 16 Oxo bəçəvon hiç qıləyni Ruf nozil bıənıbe, əvon əncəx de Rəbb İsa nomi vəftiz bıəbin. 17 Çəyo Peter iyən Yəhya dast noşone çəvon səpe iyən əvonən Mığəddəsə Rufi səşone.

18 Simon vindeədə ki, həvariyon çəvon səpe dast noədə Mığəddəsə Ruf doəbe bəvon, əy pul təklif kardışe bəvon, 19 votışe: «Bəmınən jıqo qıləy ğudrət bıdən ki, az ıştə dasti çiki səpe bınom, əv Mığəddəsə Rufi bıstənı». 20 Əmma Peteri votışe: «Bıdə ıştı pulon detı ivırədə məhv bıbun! Tı jıqo şıneydəş Xıdo ənomi de puli hıriye bəzıneş? 21 Bı xıdmətədə ıştı nə baxş heste, nəən həx, oxo ıştı dıl Xıdo vədə rost ni. 22 Tobə bıkə iyən bə Rəbbi lovə bıkə ki, ğavər Əv bıbaxşı ıştı dıli ın niyəti. 23 Az vindeydəm, ıştı dıl pure de telə zəhə iyən bə nohəxəti əsir eqıniyəş». 24 Simoni cəvob doşe: «Şımə bomı bə Rəbbi dıvo bıkən, bıdə şımə votəyon hiç qıləyni nıvo bəçımı sə».

25 Peter iyən Yəhya Rəbbi kəlomi şəhodət kardışone, Samariyə viloyəti vey diyonədə Şoyə Xəbə pevılo karde-karde oqardin bə Yerusəlim.

Həbəşıjə hərəməğə bə imon ome

26 Rəbbi Mələki votışe bə Filipi: «Hozı bıbi, bışi bə cənub, Yerusəlimo bə Ğəzzə şə daşti ro». 27 Filip əşte dəro qıniye. Roədə bə qıləy Həbəşıjə hərəməğə rast oməy. Əv çe Kandaki, yəni çe Həbəşıjon məleykə xəzinədorbe. Əv bə Yerusəlim bə ibodət oməbe. 28 Esət bəştə kə oqardeədə ıştə ərəbədə Yeşayə peyğəmbəri kitobi handeydəbe. 29 Rufi votışe bə Filipi: «Nez bıbi bə ərəbə, bışi çəy yanədə». 30 Filip vite-vite nez oməy bə ərəbə, məsəşe ki, ərəbədə bıakəs Yeşayə peyğəmbəri kitobi handeydə. Filip parsəy: «Tı ıştə handəy məno sərəseydəş?» 31 Əy cəvob doşe: «Çoknə sərəsım, qirəm bomı izoh nıkon?» Çəyo Filipiku xahiş kardışe ki, penışt bə ərəbə, bınışt çımı

tono. 32Əv Mığəddəsə Nıvıştəyədə ın vırəy
handeydəbe:
«Bənə pəsi bo obırniye bardə beədə,
Paşmə çıniyəkəson vədə bezıvonə
pəsəvə ğəzinə
Onıkardışe ıştə qəv.
33 Əv təhğir kardə beədə, ədolətinə
hıkm bekardə nıbe Boəy.
Çəy nəsıli barədə ki qəp jəy bəzıne?
Oxo Çəy jimon zəmini dimisə bə sə
qıniye».
34Hərəməğə parsəy Filipiku: «Bəmı bıvot
bunum, peyğəmbər iyo çiki barədə voteydə,
ıştəku, yaan co kəsi barədə?» 35Bəvədə Fi-
lip dəmande boəy izoh karde, çe Mığəddəsə
Nıvıştəy çı hissəku bino kardışe, qəp jəşe
boəy İsa barədə Şoyə Xəbə. 36-37Əvon ro
şe-şe oməyn rəsəyn bə ov bıə qıləy vırəy.
Hərəməğə votışe: «İyo ov heste. Boçımı
vəftiz bey çiçsə mane beydə bəqəm?»
38Çəyo əmr kardışe, ərəbə bımandı. Filip
iyən hərəməğə dəşin bə ov, Filipi vəftiz
kardışe əv. 39Əvon ovo beşeədə, Rəbbi
Rufi bardışe Filip çəyo, hərəməğə həni
nıvindışe əv, əmma şoyvo dılədə dəvom
kardışe bəştə roy. 40Filipi i kərən vindışe
ki, Aştot şəhrədəye. Əv Şoyə Xəbə bəyon
karde-karde oməy beşe bə Ğeysəriyyə.

Sauli bə imon omey

9 Saul hələn bə Rəbbi şoqirdon nifrət
kardeydəbe iyən de kışte hədə omey-
dəbe bəvon. Əv oməy sər kahini tono, 2xa-
hiş kardışe çəyku ki, əv nomə bınıvıştı bə
Dəməşği sinaqoqon, bıdə deçəvon icozə
əv Rəbbi Roy şəkəson jen iyən merdon
həmməy bıqətı biyə bə Yerusəlim. 3Bə
Dəməşği nez beədə iberdəmədə osmo-
no qıləy nur eməy roysə çəy qırdo. 4Saul
qıniye bə zəmin, qıləy sədo məsəşe: «Saul,
Saul, tı boçi Mını təğib kardeydəş?» 5Saul
parsəy: «Əğə, Tı kiş?» Əy cəvob doşe: «Az
ıştı təğib kardə İsam. 6Bəşt bə səpo, bışi
bə şəhr, çiç kardənin bıboş, əyo bətı votə
bəbe». 7De Sauli bə ico ro şəkəson hut
mandəbin. Əvon məsəşone sədo, əmma
nıvindışone hiç kəs. 8Saul əşte bə səpo,
əmma ıştə çəşon okardeədə hiç çiy vinde
zıneydənıbe, qətışone çəy dast, vardışone
əv bə Dəməşğ. 9Əv se ruj ku mande, hiç
çiy nahardışe iyən penışoməşe.
10Dəməşğədə çe İsa Hananiyə nomədə
qıləy şoqird jiyeydəbe. Rəbbi çiyemonədə
votışe bəy: «Hananiyə!» Əy cəvob doşe:
«Bəle, ya Rəbb». 11Rəbbi votışe bəy: «Bışi,
Sərostə kuçədə bıə bə Yəhudə kə, bıpars
əyo Tarsuso omə Saul nomədə odəmi. Əv
esət əyo dıvo kardeydə. 12Sauli çiyemonədə
vindəşe ki, Hananiyə nomədə qıləy şəxs
oməy, ıştə daston çəy səpe noşe ki, çəy
çəşon obıbun». 13Hananiyə cəvob doşe:
«Ya Rəbb, az vey kəsonku çı odəmi barədə
məsəme ki, əy Yerusəlimədə bə Xıdo xəlği
çanədə bevəciyon kardəşe. 14Sər kahinon-
ku səlohiyət səşe, iyo omə ki, Bətı imon
vardəkəson həmməy həbs bıkə». 15Əmma
Rəbbi votışe bəy: «Bışi! Az qıləy diləqi
ğəzinə ım odəmi səçın kardəme ki, Çımı
nomi çe milləton, podşon iyən İsrail xəl-
ği vədə bəyon bıkə. 16Az Ištən bəy nişo
bəkardem ki, əv Bəçımı nomi xoto çanə
əzobon kəşənine». 17Çımi bəpeştə Hananiyə
şe, dəşe bə kə, noşe ıştə daston çe Sauli
səpe, votışe: «Çımı boə Saul, tı iyo omeə-
də roədə bətı zahir bıə Rəbb İsa vığandışe
mını ıştı tono ki, ıştı çəşon obıbun iyən
de Mığəddəsə Rufi pur bıbi». 18Hejo bə
ləzədə jıqo bızın Sauli çəşono moyəsimon
ğəzinə çiçsə eqıniye, əy ijən vindışe. Əv
əşte iyən vəftiz be. 19Çəyo əy nun hardışe,
ğıvvə oməy bəy. Saul de şoqirdon dı-se
ruj mande Dəməşğədə.

8:32-33 Yeş. 53:7-8

Sauli Dəməşğədə xıdmət

20 Əv dərhol dəmande sinaqoqonədə
bəyon karde ki, İsa çe Xıdo Zoəy. 21 Əy
məsəkəson həmməy hədəyon mandəbin,
voteydəbin: «Yerusəlimədə bə İsa nomi
imon vardəkəson ğır bıkə əv nıbe bəqəm?
İyoən əvoni bo həbs kardeyro, bə sər ka-
hinon və bardeyro oməni bəqəm?» 22 Saul
isə rujbəruj həniyən de yolə ğıvvə xıdmət
kardeydəbe, demiyən hədəyon oqəteyd-
əbe Dəməşğədə jiyə Yəhudiyon, bəvon
sıbut kardeydəbe ki, İsa çe Xıdo vəd kardə
Məsihe.

23 Ənəhoy dənıvarde ki, Yəhudiyon bo
Sauli kışteyro sui-ğəsd hozı kardışone.
24 Əmma Sauli xəbə qətışe çımiku. Yəhu-
diyon şəv-ruj şəhri dərvozə qəviku ğərəvul
kəşeydəbin ki, bıkıştın əy. 25 Əmma Sauli
şoqirdon şəvi i aləmədə noşone əv bə səvəx,
şəhri divoku evardışone saru.

Sauli Yerusəlimədə xıdmət

26 Saul oməy bə Yerusəlim, cəhd kardışe
ki, umuj bıbu bə Rəbbi şoqirdon, əmma
əvon tarseydəbin çəyku, bovə kardeydə-
nıbin ki, əvən Rəbbi şoqirde. 27 Əmma
Barnaba mıdofiə kardışe əv, vardışe hə-
variyon tono. Bəvon votışe ki, Saul ro
şeədə çoknə vindəşe Rəbb, çoknə Rəbbi
qəp jəşe deəy iyən çoknə əy Dəməşğədə
de ciqə bəyon kardəşe İsa nom. 28 De jıqoy
Saul mande çəvon tono, Yerusəlimədə
deyəvon bə ico nəveydəbe, əyoən Rəb-
bi nomi de ciqə bəyon kardeydəbe. 29 Əv
vey vaxti həsbəhs kardeydəbe de yunanə
zıvoninə Yəhudiyon, əve əvon piyəşone
Sauli bıkıştın. 30 İmoniyə boon ımi zınen-
cə bardışone Saul bə Ğeysəriyyə, çəyoən
dəro kardışone əv bə Tarsus.

31 Bı vaxti cəmi Yəhudeyədə, Qalileyədə
iyən Samariyədə bo imoniyon icmo əmin-
əmonəti bərpo be. İcmo Rəbbi tarsi dılədə
jiyeydəbe, de Mığəddəsə Rufi dılvandi ovc
kardeydəbe iyən heyve beydəbe.

Eneyi xəş bey

32 Peter şəhrbəşəhr nəveydəbe, əv oməy
Liddədə jiyə imoniyon tono. 33 Eney nomə-
də qıləy odəmi tono şe, əv iflic bıəbe iyən
həşt sorbe yonqoədəbe. 34 Peteri votışe bəy:
«Eney! İsa Məsih tını xəş kardeydə! Bəşt,
qırdıku bıkə ıştə yonqo!» Eney əlbəhol
əşte bə səpo. 35 Liddə iyən Şaroni cəmat əy
xəş vindencən imon vardışone bə Rəbbi.

Tabitə bəyji bey

36 Yafoədə çe İsa şoqirdon arədə Tabitə
nomədə qıləy jen hestbe. Çı nomi məno
«Ceyrane». Tabitə hejo çoki kardeydəbe
iyən bə kosibon koməqəti kardeydəbe.
37 Bı vaxtonədə əv noxəş qıniye, marde.
Şıştışone çəy cəsəd, noşone kəy penə çəş-
mədə. 38 Liddə çe Yafo neziyədə beyro,
şoqirdon Peteri əyo bey xəbə məsencən,
vığandışone dı kəs çəy dumo iyən əvon
oməyn xahiş kardışone: «Rəyrə boy çəmə
tono!» 39 Peter əşte deyəvon dəro qıniye.
Əv omencən dəvonişone əv bə penə çəşmə.
Vevə jenon həmməy qırdə bin çəy tono.
Əvon bəmə-şivən kardeydəbin iyən Tabi-
tə deyəvon beədə dutə şəyon iyən oləton
nişo doydəbin.

40 Peteri bekardışe əvon həmməy otağo,
dəzıno oməy, dəmande bo dıvo karde.
Çəyo əv odyəsəy bə mardə tərəf votışe:
«Tabitə, bəşt!» Jeni okardışe ıştə çəşon,
vindışe Peter, nışte. 41 Peteri qətışe çəy
dast, koməq kardışe bəy ki, bəştı bə sə-
po. Çəyo əy sədo kardışe co imoniyon
iyən vevə jenon, bəyji bekardışe Tabitə
bəçəvon nav.

42 In xəbə bə cəmi Yafo pevılo be iyən
vey odəmi imon vardışe bə Rəbbi. 43 Peter
xəyli mande Yafoədə, əv dəbboğ Simoni
kədə mandeydəbe.

Korneli vində çiyemon

10 Ğeysəriyyədə Korneli nomədə qıləy
odəm hestbe. Əv İtalyan nomə-
də bıə hənqi sərsabe. 2Korneli ıştən iyən
çəy xıyzon həmməy mominbin, Xıdo tars
hestbe çəy dılədə. Əv bə ehtiyoc bıəkəson
xəymandəti kardeydəbe iyən hejo bə dıvo-
be bə Xıdo. 3İ kərə bəruj təğribən peçoştə
saat seədə Korneli çiyemonədə vindışe ki,
Xıdo mələk oməy çəy tono sədo kardışe əv:
«Korneli!» 4Korneli tars-larzi dılədə edyə-
səy bəy, votışe: «Çiçe, çımı əğə?» Mələki
votışe bəy: «Ištı kardə dıvon iyən xəyman-
də koon rəsəyn bə Xıdo, Əy nəzər səğan-
dışe bətı. 5Esət bə Yafo odəmon bıvığand,
bıdə əvon Peter votə bıə Simoni sədo bıkən.
6Əv dəbboğ Simoni dıyokənoədə bıə kədə
ğonəğe». 7Deəy qəp jə mələk şe bəpeştə
Korneli doşe sədo karde ıştə xıdmətəvo-
nonədə dı kəsi iyən qıləy mominə etiboynə
sərbozi. 8Qəp jəşe boəvon bıəyon həmməy
iyən vığandışe əvon bə Yafo.

Peteri vində çiyemon

9Maşkinə ruji çoştəsəy saat donzə əbi,
Korneli vığandə odəmon bə şəhri nez
beədə, Peter bo dıvo kardeyro peşe boni-
sə. 10Berdəmədə əv bərk vəşi qəte, harde
piyeydəşbe. Xorək hozı kardeədə Pete-
ri qıləy çiyemon vindışe. 11Əy vindışe
ki, osmon obəy, hovujə parçə ğəzinə ço
kınco qətə bıə qıləy çiy bə zəmin evardə
be. 12Parçə səpe har curə çolınqə həyvo-
non, luzəfırskardə həyvonon iyən pərəndon
hestbin. 13Qıləy sədo votışe bəy: «Bəşt,
Peter, obırın iyən bəhə». 14Peteri cəvob
doşe: «Əslo ne, ya Rəbb! Az ıştə umrədə,
nə hərom, nəən mırdolə həyvoni qujdi har-
dəmni». 15Bəvədə sədo dıminə kərə ome
iyən votışe: «Mırdol məvot bə Xıdo təmiz
votə çiyon». 16Se kərə ım tikror be, çəyo
ə parçə əlbəhol bə osmon rost kardə be.

Peter şeydə bə Korneli kə

17Peter hələn ın çiyemoni barədə şıney-
dəbe ki, bı vaxti Korneli vığandə odəmon
Simoni kəy parse-parse oməyn nez bin,
mandin kəybə qəvədə. 18Əvon dəmandin
bo sədo karde ki, Peter votə bıə Simon
iyo mandeydə? 19Peter hələ çə çiyemoni
barədə no-peqətədəbe ki, bı vaxti Rufi
votışe bəy: «Se kəs nəveydə botı. 20Bəşt,
eşi saru. Tərəddud məkə bışi deyəvon,
çumçıko Az vığandəme əvon». 21Peter
eşəy saru, votışe bı odəmon: «Azim şımə
nəvə odəm. Şımə boçi oməşon?» 22Əvon
cəvob doşone: «Korneli nomədə qıləy
sərsa heste. Əv saleh iyən Xıdoku tar-
sə odəme, Yəhudi xəlğ həmməy hurmət
kardeydə bəy. Qıləy mığəddəsə mələki
bəy əmr kardəşe ki, tını bəştə kə dəvət
bıkə, bəştı votəyon quş bıdə». 23Bəvədə
Peteri dəvət kardışe əvon bə kə iyən ğo-
nəğ oqətışe. Maşkinə ruji Peter əşte şe
deyəvon iyən Yafoo bıə kali imoniyonən
bəvon umjən bin.

Peter çe Korneli kədə

24Oruji əvon oməyn bə Ğeysəriyyə. Kor-
neli bə çəşbe əvoni iyən dəvət kardəşbe ıştə
ov-avlodon, nezə duston. 25Peter omeədə,
Korneli beşe bəçəy pişvoz, eqıniye bəçəy
po, səcdə kardışe bəy. 26Əmma Peteri rost
kardışe əv, votışe: «Bəşt, azən bənə tı qıləy
odəmim». 27Peter de Korneli qəp jəy-jəy
dəşin bə kə, vindışe iyo xəyli odəm qırdə
bıə. 28Əy votışe bəvon: «Şımə ıştən zıney-
dəşon ki, bə Yəhudi ğədəğəne de açinə
odəmi mij qəte iyən bəçəy kə dəşe. Əmma
Xıdo nişo doşe bəmı ki, az hiç qılə insoni
mırdol iyən notəmiz hisob nıkəm. 29Əve
ım odəmon çımı dumo omeədə, az etiroz
nıkardə oməym deyəvon. İcozə bıdən, esə
bıparsım şıməku, şımə boçi vığandıone ım
odəmon çımı dumo?»

30 Korneli votışe: «Se ruj çımi bənav, bı
vaxti peçoştə saat seədə az ıştə kədə dıvo
kardeydəbim, iberdəmədə tanədəş aski-
viski doə libosbətanə odəm mande çımı
navədə. 31 Əy votışe: “Korneli, ıştı dıvon
məsəbin iyən ıştı kardə xəymandə koon
bə Xıdo rəsəyn. 32 Dəro bıkə odəmon bə
Yafo, Peter votə bıə Simoni dəvət bıkə,
əv dəbboğ Simoni dıyokənoədə bıə kədə
ğonəğe”. 33 Az əlbəhol vığandıme odəmon
ıştı dumo, vey çok karde oməyş. Esə əmə
həmməy iyomon, Xıdo huzurədə, piyey-
dəmone bıməsəmon ə sıxanon ki, Rəbbi
hamyəşe bətı ki, bıvoti bəmə».

34 Peter dəmande bo qəp jəy: «Esə az
sərəseydəm ki, Xıdo həğiğətən tərəfke-
şəti kardeydəni. 35 Əv ğəbul kardeydə har
milləto bıə, Çəy ehtiromi oqətə iyən əməli-
saleh bıə odəmi! 36 Xıdo bə İsrail xəlği Iştə
Kəlomi vığandışe, de İsa Məsihi vositə
aşti kardə Şoyə Xəbə rosnişe, Əv çe həm-
məy Rəbbe. 37 Yəhya xəlği bə vəftiz sədo
karde bəpeştə Qalileyəkuş qətə çe Yəhu-
deyə har vırədə bıəyon şımə zıneydəşon.
38 Xıdo məsh kardışe de Mığəddəsə Rufi
iyən ğudrət doşe bə Nazaretıjə İsa, Əvən
xəymandəti karde-karde, har vırəy nəvəy,
iblisi əsorəti jiyədə bıə bə odəmon həmməy
şifo doşe, çumçıko Xıdo Deəybe. 39 Əmə
şoydimon bə İsa Yəhudiyon məmləkəti
har vırədə iyən Yerusəlimədə kardə koon
həmməy. Bə çomex kəşəşone Əv kıştışone.
40 Əmma Xıdo seminə ruji bəyji kardışe
Əv, imkon doşe Bəy ki, bə odəmon zahir
bıbu. 41 İsa bə həmə xəlği ne, çe Xıdo navo
səçın kardə bə şoydon, yəni boəmə zahir
be, komon ki Çəy mardon dılədə bəyji bey
bəpeştə Deəy bə ivırə hardımone iyən pe-
şoməmone. 42 Bəməhon isə əmr kardəbe ki,
bə odəmon bəyon bıkəmon iyən şoyd bıbə-
mon ki, Xıdo məhz Əy təyin kardəşbe bo
bəyjiyon iyən mardon mıhokimə kardeyro.
43 Həmə peyğəmbəron təsdığ kardeydən
ki, Bəy imon vardə har kəsi qınon Deçəy
vositə baxşə beydən».

44 Peter ımoni qəp jə vaxti Mığəddəsə Ruf
nozil be bəy quş doəkəson həmməy. 45 De
Peteri ivırədə omə Yəhudiyə imoniyon hə-
dəyon mandin ki, Mığəddəsə Ruf bə imon
omə co millətonən nozil be. 46 Oxo əvon
məsəşone ki, çoknə ım odəmon noməlumə
zıvononədə qəp jəydən iyən Xıdo mədh
kardeydən. Peteri dəvom kardışe: 47 «Im
odəmonən bənə bəmə Mığəddəsə Rufi
səşone. Kiysə ğədəğən karde bəzıne bəvon
de ovi vəftiz bey?» 48 De jıqoy əv hamyəy
bəvon ki, de İsa Məsihi nomi vəftiz bıbun.
Çəyo kəsoybi xahiş kardışe ki, Peter hə-
niyən kamişə mıddət deyəvon bımandı.

Peteri Yerusəlimədə izoh kardəyon

11 Həvariyon iyən Yəhudeyədə bıə
imoniyon həmməy məsəşone ki, co
millətonən ğəbul kardəşone Xıdo kəlom.
2 Peter bə Yerusəlim omeədə Yəhudiyə
imoniyon dəmandin əy mızəmmət karde,
3 votışone: «Tı bə sınnət nıbəkəson kə şəş,
deyəvon ivırədə xorəkı hardə!»

4 Peter dəmande boəvon de təfsiloti izoh
karde: 5 «Az Yafo şəhrədə bim, dıvo kar-
deədə berdəmədə qıləy çiyemon vindıme:
bənem hovujə parçə ğəzinəço kınco qətə
bıə qıləy çiy osmono evardə be, mande
çımı vədə. 6 Edyəsəym bəy, vindıme çəy
səpe zəminisə jiyə çolınqinon, əşivoə həy-
vonon, luzəfırskardəyon iyən pərəndon
hestin. 7 Çəyo az məsəme qıləy sədo bəmı
votışe: “Bəşt, Peter, obırın iyən bəhə!”
8 Az votıme: “Əslo ne, ya Rəbb! Hiç vaxti
nə hərom, nəən mırdolə çiy bəçımı qəvi
qıniyəni”. 9 Osmono omə sədo dıminə kərə
votışe bəmı: “Mırdol məvot bə Xıdo təmiz
votə çiyon”. 10 Im se kərə tikror be bəpeştə,
ımon həmməy ijən bə osmon rost kardə be.
11 Bı ləzədə Ğeysəriyyəo çımı tono vığandə
bıə seqlə merd pemande çımı mandə kəy

vədə. 12Rufi bəmı votışe ki, tərəddud nıkəm bışum deyəvon. Çəmə imoniyə boon bıə ım şəş kəsən demı bə ico oməymon bə həmonə merdi kə. 13Ə merdi qəp jəşe boəmə ki, çoknə ıştə kədə mələk vindəşe. Mələki votəşe bəy: “Odəm bıvığand bə Yafo, Simon nomədə bıə Peteri dəvət bıkə. 14Deçəy bətı votə sıxanon, həm tı ıştən, həmən ıştı kəy xıyzon həmməy xılos bəben”.

15Az dəmandim bo qəp jəy Mığəddəsə Ruf bəvonən nozil be, çoknə sıftə bəmə nozil bıəbe. 16Bəvədə bəçımı yod oməyn Rəbbi votə ın sıxanon: “Yəhya de ovi vəftiz kardışe, əmma şımə de Mığəddəsə Rufi vəftiz kardə bəbeşon”. 17Əve, qirəm Xıdo, bə İsa Məsihi imon vardə bəməhon doə həmonə baxşə bəvonən doşebu, az kim bə Xıdo koy vəynə beşum?» 18Əvon ın sıxanon məseədə həni etiroz karde nıznəşone iyən dəmandin bo Xıdo mədh karde, votışone: «Demiyən jıqo məlum be ki, Xıdo bə co millətonən imkon doəşe ki, əvonən tobə bıkən, bə jimoni soyb bıbun!»

Antioxiyədə bıə imoniyon icmo

19Stefani kışte bəpeştə bino bıə təğibi səkıştədə pərən-pərən kardə bıə imoniyon oməyn beşin de bə Finikiyə viloyət, ləpək Kipr iyən Antioxiyə. Əvon əncəx bə Yəhudiyon rosnişone Xıdo kəlom. 20Əmma çəvon dılədə kali kəson, Kiprıj iyən Kirenəvıjə imoniyon oməyn bə Antioxiyə, Rəbb İsa barədə Şoyə Xəbə bo co millətonən qəp jəşone. 21Xıdo ğudrət deyəvonbe, əve vey kəsi imon vardışe, ğəbul kardışone Rəbb.

22Bı barədə xəbon oməyn rəsəyn bə Yerusəlimədə bıə imoniyon icmo iyən vığandışone Barnaba bə Antioxiyə. 23Barnaba oməy rəsəy əyo, vindışe Rəbbi lutf, şoybəsə be iyən ehandışe har kəs ki, əvon dılısıxt bəfomand bımandın bə Rəbbi. 24Barnaba xəymandə odəmbe, çəy dıl purbe de Mığəddəsə Rufi iyən imoni, əve vey odəmon imon vardışone bə Rəbbi. 25Çəyo Barnaba şe bə Tarsus ki, Sauli bıvindı əyo. 26Əv Sauli vindencən, vardışe əv bə Antioxiyə. Əvon i sor mandin Antioxiyədə bıə imoniyon icmoədə, təlim omutışone bə vey odəmon. Məhz Antioxiyədə iminə kərə dəmandin bə şoqirdon məsihiyon votey.

27Bı vaxti Yerusəlimo kali peyğəmbəron oməyn bə Antioxiyə. 28Çəvon arədə Aqab nomədə i kəs əşte, de Rufi vositə peyğəmbərəti kardışe ki, dınyoədə bərkə vəşyəni bəbe. Im vəşyəni ğeysər Klavdi vaxtədə be. 29Əve şoqirdon bə ğəror oməyn ki, har kəs çanə doy bəzıne koməqəti bıkə boştə Yəhudeyədə jiyə imoniyə boon. 30Əvon jəqoən kardışone, vığandışone Barnaba iyən Saul ki, qırdə kardə bıə ianon bırosnın bəçəvon sipirişon.

Peteri zindono perəxey

12 Bə vaxtonədə podşo Hirod dəmande bə imoniyə icmo kali uzvon zılm karde. 2Əy de şımşi doşe kışte Yəhya boə Yağub. 3Əv vindeədə ki, ım bə Yəhudiyon xoş oməy, doşe qəte Peterən. Behəmyozə Nuni idi vaxtədə kardışe ımi. 4Həbs kardışone Peter, şodoşone bə zindon, har dastədə çoqlə sərboz bıəço nubədə nəzorətədə oqəteydəbin əy. Hirodi eçin qətəşbe ki, Pasxə idi bəpeştə Peteri cəmi xəlği vədə mıhokimə bıkə. 5Peter bıçımiro zindonədə oqətə beydəbe, əmma imoniyon icmo boəy dılisıxt dıvo kardeydəbe bə Xıdo.

6Həmon ruji ki Hirod, Peteri bə məhkəmə bardənin be, çəy i şəv bənav Peter hıtəbe qiti zincir jə bıə holədə dıqlə sərbozi arədə, nızulonən kəybəku mandəbin zindoni hıvos kardeydəbin. 7İberdəmədə Rəbbi mələk zahir be, zindon ğərğ be bəçəy nuri. Mələki durtmə jəşe bə Peteri kəmi, pekardışe əv, votışe: «Rəyrə bəşt!» Bə ləzədə Peteri dastonədə bıə zinciron eqıniyen. 8Mələki votışe: «Dəbast kışti,

pokə ıştə məşon». Peteri kardışe çəy votəyon. Məlәki ijən votışe: «Əbo dəqət bəştə, boy çımı dumo». 9Peter məlәki dumo şe-şe beşe zindono, əv hiç sənırəsəy ki, məlәki kardəyon həğiğin. Jıqo qımon kardeydəbe ki, çiyemon vindeydə. 10Əvon dəvardin iminə nızuli paliyo, çəyo dıminə nızuliku, oməyn rəsəyn bə şəhr obıə osınə bəleti. Bəlet ıştən obəy çəvon vədə, əvon beşin ovaştin kuçə, mələk ğəfil ni be. 11Peter bəştə omeədə, votışe: «Esə az həğiğətən zıneydəm ki, Rəbbi vığandışe Iştə mələk, peroxnişe mı Hirodi dasto iyən Yəhudiyon bomı eçin qətə bəlonku».

12Peter ımoni sərəsəy, şe bə Yəhya moə Məryəmi kə, bə Yəhya Mark votə beydəbe. Əyo xəyli imonin bo dıvo karde qırdə bıəbe. 13Peteri kuyəşe soy bəlet, Roda nomədə qıləy kəniz bə sədo beşe. 14Peteri sədo zınə kinə şoyvoku onıkardışe bəlet, vite bə kə. Xəbə doşe bə əyo bıəkəson ki, Peter pemandə bəleti qəvədə. 15Əvon votışone bəy: «Tı ıştə ağılı dəqijniyə?» Əmma kinə təkid kardışe. Bəvədə əvon fikir kardışone: «Ğasbu əy hıvosəkə məlәke». 16Peter isə hələn bəleti kuyeydəbe. Okardışone bəlet, əy vindeədə hədəyon mandin. 17Peteri işorə kardışe bəvon, tam bıjənın, çəyo qəp jəşe boəvon, Rəbbi çoknə bekardışe əv zindono. Çəyo asbardışe: «In xəbə bə Yağubi iyən boçəmə co imoniyə boon qəp bıjənən» ıştən isə beşe bə co vırə şe.

18Maştəvo sərbozon bərk bə təloş eqınin, hiçki zıneydənıbe, Peter çune şə. 19Hirod nəvəy boəy, əmma pəydo karde nıznəşe, əy təyğat kardışe zindoni nızulon, çəyo əmr kardışe ki, əvoni edom bıkən.

Çımi bəpeştə Hirod Yəhudeyəo beşe şe bə Ğeysəriyyə, mande əyo.

Podşo Hirodi mardey

20Hirod bərk ğəzəbnok be bə Tir iyən Sidoni səbəson. Əve əvon ıştə arədə bə ray ome bəpeştə, oməyn bəçəy huzur, de səray mudiri Blasti koməqi ojqəvoni xahiş kardışone, çumçıko çəvon məhol ərzağı məsələdə vəbastəbe çı viloyətiku. 21Təyin bıa ruji Hirodi tankardışe ıştə podşo libos, nışte bə taxt, ovardışe bəvon. 22İzdihom har tərəfo ozik oməy: «Im odəmi sədo ni, xıdo sədoye!» 23Həmonə ləzədə Rəbbi məlәki bə kəzəl vardışe Hirod, çumçıko əy şukur nıkardışe bə Xıdo. Kemon dəmandin çe dılətono əy harde, əv marde.

Bə Barnaba iyən Sauli vəzifə asbardə be

24Xıdo kəlom isə vey pevılo beydəbe iyən çəy təsir ziyod beydəbe. 25Barnaba iyən Sauli bə vırə rosnişone Yerusəlimədə ıştə xıdmət, peqətışone deştə Mark votə bıa Yəhya, oqardin bə dumo.

Barnaba iyən Saul bə xıdmət vığandə be

13 Antioxiyədə bıa imoniyə icmoədə peyğəmbəron iyən mıəllimon hestbin: Barnaba, Niqer votə bıa Simon, Kirenəvıjə Luki, de hıkmdor Hirodi ivırədə tərbiyə sə Menahem iyən Saul. 2Əvon bə Rəbbi ibodət kardeədə iyən rujə qəteədə, Mığəddəsə Rufi votışe bəvon: «Barnaba iyən Sauli Boçımı asbardə koy co bıkən». 3Jıqoən, əvon rujə qəte iyən dıvo karde bəpeştə Barnaba iyən Sauli səpe dast noşone iyən əvoni dəro kardışone.

Ləpək Kiprədə çe vali bə imon omey

4De Mığəddəsə Rufi vositə vığandə bıa Saul iyən Barnaba şin bə Selevkiyə, çəyoən de qəmi dəro qınin bə Kipr. 5Əvon oməyn bə Salamin, əyo Yəhudiyon sinaqoqonədə bəyon kardışone Xıdo kəlom. Yəhyan deyəvonbe, bəvon koməq kardeydəbe. 6Əvon səkuyəşone ləpək Kipri çı sə-bə sə, oməyn bə Pafos. Əyo rast oməyn Baryeşu nomədə

qıləy codikor iyən duyəvojə peyğəmbər bıə Yəhudi. 7Əv, vali Serqi Pauli nezə odəmbe. Vali ağılmandə merdbe. Əy dəvət kardışe Barnaba iyən Saul, piyəşe bıməsı Xıdo kəlomi. 8Əmma nomi mənoş codikor bıə Elim, yəni Baryeşu bıçımi vəynə beşe, dastpoçə be ki, bə vali imon varde mane bıbu. 9Bəvədə de Mığəddəsə Rufi pur bıə Saul, yəni Paul de dığğəti edyəsəy bə Elimi, 10votışe: «Ha iblisi zoə, ıştı dıl pure de har curə hilə iyən fırıldəği, həx bıə bə har çiy deşmen beşəş. Rəbbi sərostə roon bə du bekardeyku dast əkəşniş? 11Esət Rəbbi dast bəştı vəynə rost bıə, ku bəbeş, i mıddət həşi ruşnə əvindıniş». Əlbəhol toyki daməy bəçəy çəşon, əv dəmande ıştəni iyo-əyo okuye, nəvəy bo i kəsi ki, dəçıkı çəy dasti, bıbə əy. 12Vali ımi vindeədə, bə Rəbbi təlimi hədəyon mande iyən imon vardışe.

Pisidiyə Antioxiyədə ibodət

13Paul deştə həmron de qəmi beşin Pafoso, oməyn bə Pamfiliyədə bıə Perqe şəhri. Yəhya çəvonku esiyəy, oqarde bə Yerusəlim. 14Əvon Perqeyədə dəvom kardışone bəştə roy, oməyn bə Pisidiyədə bıə Antioxiyə. Şanbə ruji oməyn bə Yəhudiyon sinaqoq, dəşin nıştin. 15Tovrat iyən Peyğəmbəron nıvıştəyon hande bəpeştə sinaqoqi rəison votışone bəvon: «Ha boon, qirəm bə cəmati nəsyət doyro jıçiy vote piyeydonebu, bıvotən».

16Paul əşte, noşe ıştə dast sinəsə, votışe: «Ha İsrailıjon iyən xıdozınə co milləton, quş bıdən! 17Çəmə İsrail xəlği səcdə kardə Xıdo səçın kardəşe çəmə əcdodon iyən açinə məmləkət Misirədə jiyə mıddətədə əvoni qıləy yolə millət kardışe. Çəyo Deştə ğudrətinə dasti bekardışe əvon çə vırəyo. 18Əy çıl sori mıddətədə səhroədə səbr kardışe bəvon. 19Kənanədə haft qılə xəlği ğır karde bəpeştə çəvon zəmini irs doşe bəçəmə əcdodon. 20Imon həmməy təğribən bə 450 sor bə sə oməyn. Çəyo Xıdo doşe bəvon hakimon. Imi detobə peyğəmbər Şəmueli vaxti dəvom kardışe.

21Çəyo xəlği piyəşe boştə podşo, Xıdo təyin kardışe bəvon Kişi zoə Saul. Əy çıl sor podşoəti kardışe. 22Çəyo Xıdo diyəro kardışe əv, barz kardışe Davud, podşo kardışe boəvon. Çəy barədə şəhodət kardışe: "Az səçın kardıme Boştə Yessey zoə Davud. Əv Çımı dıli piyə odəme, Çımı piyəyon həmməy bə vırə bərosne". 23Xıdo Bəştə vədi bəfomandbe, Davudi nəsılo vığandışe bo İsraili Xıloskor bıə İsa. 24Çe İsa xıdməti bənav Yəhya bə cəmi İsrail xəlği vəz kardəşbe ki, tobə bıkən vəftiz bıbun. 25Yəhya ıştə koy sə kardeədə jıqo votışe: "Şımə ki zıneydəşon mını? Az şımə çəş kardə Ə Şəxs nim. Çımı bəpeştə Əv omeydə ki, az Boçəy şıməbandon okardeyro hiç loyiğ nim".

26Çımı boon, İbrahimi nəsılo bıə fərzəndon iyən xıdozınə co milləton! Xılosi barədə kəlom bəmə vığandə bıə! 27Yerusəlimi əholi iyən çəvon rəison ın Xılosi sənırəsəyn, mıhokimə kardışone Əv, demiyən har Şanbə handə bıə peyğəmbəron sıxanon bə vırə rosnişone. 28Əvon Bəyku bə marde loyiğ hiç qıləy taxsır pəydo karde nıznonən, Pilatiku Çəy edomi tələb kardışone. 29Əvon Çəy barədə navo nıvıştə bıəyon həmməy bə vırə rosniye bəpeştə, Əv çomexo evardə be, bə ğəbə məğarə noə be. 30Əmma Xıdo mardiku bəyji kardışe Əv. 31Ə odəmon ki sıftəku de İsa bə ico Qalileyəo bə Yerusəlim omə bin, İsa bəyji be bəpeştə xəyli rujon mıddətədə bəvon çiyəy. Həmonə odəmon esət xəlği navədə Çəy şoydin.

32Əmənən esət ın Şoyə Xəbə bəşmə rosneydəmon: bəçəmə dədə-bobon vəd kardə bıəy bə vırə rəsəy, 33Xıdo bəyji kardışe İsa, demiyən icro kardışe çəvon əğılon bıə boəmə nıvıştə bıə ın vədi. Çoknə dıminə məzmurədə nıvıştə bıə:

“Tı Çımı Zoəş,
Az ımruj Botı Pıə bim”.
34Çəy bəyji bey iyən Çəy andomi hiç vaxti nıpıxe həxədə isə Əy jıqo votəşe: “Az bə Davudi vəd kardə mığəddəs, həmən etiboynə vədi bədom bəşmə”. 35Mığəddəsə Nıvıştəy co qıləy vırədən Əy jıqo votəşe: “Tı ahaştıniş Iştı Salehə Odəm bıpıxı”. 36Davud bə Xıdo irodə mıvofiğ, ıştə xəlği dılədə ıştə xıdməti sə karde bəpeştə marde. Bənə ıştə pıəon dəkandə be iyən çəy andomən pıxəy. 37Əmma ə Odəm ki, Xıdo bəyji kardəşbe, Çəy andom nıpıxəy!

38Əve ha boon, bızınən ki, de ım Odəmi vositə qınon baxşə bey bəşmə bəyon kardə beydə. Bı qınon həmməy qorə şımə de Musa Ğanuni vositə bəroət səy nıznəyone. 39Im Odəmi hımhımbədə imon vardə har kəs bəroət səy bəzıne. 40Səzukin bıbən ki, Peyğəmbəron Kitobədə nıvıştə bıəyon bəşmə sən nıvon: 41“Diyə bıkən, ha pesırəkəson!
Hədəyon bımandən iyən ni bıbən!
Az şımə vaxtədə jıqo çiyon
bəkardem ki,
Ehanə boşmə qəp jəşonbəy,
Şımə hiç vaxti bovə nəkeyon”».

42Paul iyən Barnaba sinaqoqo beşeədə cəmati çəvonku əjo kardışe ki, esənə Şanbə ruji ijənən bı barədə qəp bıjənın. 43Cəmat sinaqoqo beşeədə vey Yəhudi iyən Yəhudi dini ğəbul kardə co xəlğo bıə mominon şin de Paul iyən Barnaba. Paul iyən Barnaba qəp jəşone deyəvon iyən Xıdo lutfədə sabitğədəm jimon kardeyro bəvon nəsihət doşone.

44Esənə Şanbə ruji təğribən şəhri həmə əholi qırdə be ki, Rəbbi kəlomi bıməsın. 45İzdihomi vindeədə Yəhudiyon pəxılətiku dəmandin bə Pauli votəyon etiroz karde, bıhton vote. 46Bəvədə Pauli iyən Barnaba de ğətiyəti votışone bəvon: «Əmə Xıdo kəlomi sıftə bəşmə rosniyənin bimon. Şımə ki, əy ğəbul kardeydənişon, ıştəni loyiğ zıneydənişon bə zolə jimoni, əmə bə co milləton ovardeydəmon. 47Çumçıko Rəbbi bəmə əmr jıqo be:
“Az nur kardıme Tı bo co xəlğon ki,
Xılosi bə zəmini har tərəfi pevılo
bıkəy”».

48Co xəlğo bıə odəmon ımi məseədə dəmandin şoyvo karde, mədh kardışone Rəbbi kəlom, bo zolə jimoni təyin kardə bıəkəson həmməy bə imon oməyn. 49De jıqoy Rəbbi kəlom bə həmon viloyəti har vırəy pevılo be. 50Əmma Yəhudiyon bəçəvon vəynə noşone mominə jenon iyən şəhri nıfuzinə odəmon, əvon təğib kardışone Paul de Barnaba iyən tojnişone əvon ıştə viloyəto. 51Bəvədə əvon eşandışone ıştə lınqon qard bə təğib kardəkəson vəynə, şin bə Konyə. 52Şoqirdon esə boy pur bin de şoyvo iyən de Mığəddəsə Rufi.

Paul iyən Barnaba tojniyə be Konyəo

14 Paul de Barnaba Konyədə dəşin bə Yəhudiyon sinaqoq, jıqo dılisıxto qəp jəşone ki, Yəhudiyon iyən Yunanonədə vey odəmi imon vardışe. 2Əmma bəvon bovə nıkardə Yəhudiyon otospınişone co milləto bıə odəmon, rost kardışone bə imoniyon vəynə. 3Paul iyən Barnaba xəyli vaxt mandin əyo. Əvon Rəbbi həxədə de ciqə qəp jəydəbin. Rəbbi isə bəvon ələmətən iyən mecuzə nişo doyro ğıvvə doşe, Iştə lutfi barədə kəlomi deçəvon vositə təsdığ kardışe. 4Şəhri əholi bə dı vırə co be. İ poə Yəhudiyon tərəfi beşin, kali kəson həvariyon tərəfi qətışone. 5Yəhudiyon de co milləto bıə odəmon iyən çəvon rəhbəron təhğir kardışone həvariyon, piyəşone əvoni sığbəsə bıkən. 6Həvariyon çımiku xəbə qəteədə vitin şin bə Likaoniyə viloyəti Listrə iyən Derbə şəhron iyən bəçəvon qırdokəno. 7Əyoən pevılo kardışone Şoyə Xəbə.

Listrədə sığbəsə kardışone Paul

8 Listrədə qıləy odəm hestbe, çəy lınqon
zəif beyro hejo nışteydəbe, movardo iflic-
be iyən ışta umrədə hiç poyənıbe. 9 Əv bə
Pauli votəyon quş doydəbe. Pauli dığğət
kardışe bəy, sərəsəy ki, çəy bo şifo səy
imonış heste. 10 Əve de barzə sədo votışe:
«Bəşt, bımand ışta lınqonsə!» Ə odəm
vaşte ışta vırəo, dəmande bo pıye.
11 İzdihom Pauli kardəy vindeədə, Likao-
niyə zıvonədə ozik oməy: «Xıdon insoni
surətədə omən çəmə tono!» 12 Əvon bə
Barnaba Zevs, bə Pauli vey çok qəp jəy-
ro Hermes[a] votışone. 13 Şəhri kənoədə bıə
Zevsi məbədi kahini vardışe neqon iyən
çambon bə şəhri dərvozə, əy de cəmati
piyəşe boəvon ğırbon obırnı.
14 Əmma ım dıqlə həvari – Barnaba iyən
Paul ımi zıneədə dırnişone ışta oləton
iyən vitin bə izdihomi tərəf, ozik oməyn:
15 «Im çiçe şımə kardeydəşon? Əmənən
şımə ğəzinə odəmimon! Əmə boşmə Şoyə
Xəbə vardəmone ki, şımə dast bıkəşən
puçə koonku, imon biyən bə Hest Bıə
Xıdo. Əy ofəyəşe zəmin iyən osmon, dıyo
iyən bəvonədə bıəyon. 16 Əv mane nıbe bə
ğədimə vaxtonədə jiyə milləton həmməy
deştə roy şeyro. 17 Əmma Xıdo Deştə kardə
xəymandətiyon beşoyd nahaştışe Iştəni,
jıqoən Əv boşmə osmono voş ekardeydə
iyən ışta vaxtədə məhsul rosneydə, bəş-
mə ruzi doydə iyən şımə dıli de şoyvo
pur kardeydə». 18 Əvon de ın sıxanon de
çətini bə cəmati mane bin, nahaştışone
boəvon ğırbon obırnın. 19 Əmma Antio-
xiyə iyən Konyəo omə kali Yəhudiyon
rost kardışone cəmat çəvon səpe. Sığbəsə
kardışone Paul, oşıkırnişone şəhro bə kəno,
jıqo zınəşone əv həni mardə. 20 Şoqirdon
bəçəy sə qırdə beədə, Paul əşte bə səpo,
oqarde bə şəhr. Maşkinəy əv de Barnaba
şe bə Derbə.
21 Əvon pevılo kardışone Şoyə Xəbə Der-
bədə, xəyli şoqird qırdə kardışone. Çəyo
əvon oqardin bə Listrə, Konyə iyən Pisidiyə
viloyətədə bıə Antioxiyə.

Bə Suriyədə bıə Antioxiyə oqardey

22 Əyo əvon dılsandi doşone bə imoniyon,
əmin kardışone əvon ki, imonədə ğoym
bımandın, votışone: «Əmə bə Xıdo Pod-
şoəti dəşeyro vey əzyətonku dəvardəninimon». 23 Paul iyən Barnaba har qılə imoniyə
icmoədə sipirişon təyin kardışone iyən rujə
qətışone, dıvo kardışone, həsr kardışone
əvon bəştə imon vardə Rəbbi.
24 Çəyo əvon dəvardin Pisidiyə, oməyn
beşin bə Pamfiliyə. 25 Perqiyədə kəlomi
bəyon karde bəpeştə əvon şin bə Antal-
yə. 26 Əvon Antalyəo de qəmi oqardin bə
Suriyədə bıə Antioxiyə. İyo bə vırə ros-
niyəninə xıdmətiro bə Xıdo lutfi əmonət
kardə bıəbin. 27 Əyo rəseədə qırdə kardı-
şone imoniyon icmo, qəp jəşone boəvon
Xıdo deçəvon vositə çiçon kardışe, bo co
milləton çoknə ro okardışe. 28 Əvon de
şoqirdon bə ico xəyli vaxt mandin əyo.

Yerusəlimədə məşvərət

15 Yəhudeyəo bə Antioxiyə omə kali
odəmon bə imoniyon jıqo təlim
omuteydəbin: «Qirəm şımə çe Musa boəmə
noə ğaydədə sınnət nıbon, xılos be əzını-
şon». 2 Paul iyən Barnaba de ım odəmon
rıxnə iyən bərk mıbohisə kardışone. Oxoə-
də bə ğəror oməyn ki, Paul iyən Barnaba
de dı-se kəs imoniyə boon bə ico bışun bə
Yerusəlim, in məsələ de həvariyon iyən
sipirişon mızokirə bıkən. 3 De jıqoy imo-
niyə icmo vığandə odəmon çe Finikiyəo
iyən Samariyəo dəvardin. Co milləton

a 14:12 Bə yunan mifaloqiyə qorə Zevs – sər xıdo nome, Hermes xəbə vardə koməqəvone.

imon varde həxədə qəp jəşone boəvon. In xəbə bərk şo kardışe həmə imoniyon. 4Bə Yerusəlimi rəseədə əyo bıə imoniyə icmo uzvon, həvariyon iyən sipirişon çok ğəbul kardışone əvon. Oməkəson qəp jəşone boəvon Rəbbi deçəvon vositə kardəyon həmməy barədə. 5Əmma fəriseyonədə bə İsa imon vardə kali kəson əştin jıqo votışone: «Co millətono bıə odəmon sınnət karde lozime iyən çəvonku tələb bıkən ki, bə Musa Ğanuni rioyət bıkən».

6Həvariyon iyən sipirişon ın məsələ mızokirə kardeyro qırdə bin. 7Xəyli mızokiron bəpeştə Peter əşte, votışe: «Ha boon, şımə zıneydəşon ki, çə rujiku xəyli vaxt dəvardə ki, Xıdo şıməhon dılədə mını səçın kardışe, co millətən çımı zıvono Şoyə Xəbə bıməsın, imon biyən. 8Odəmon dıli zınə Xıdo bəvonən Mığəddəsə Rufi doşe, çoknə bəmə doəşbe. 9Əv çəmə iyən çəvon arədə hiç fərğ noydəni, çumçıko Əy de imoni vositə pok kardəşe çəvon dılonən! 10Jəqobu, nə çəmə, nəən çəmə dədə-bobo kırniye nızna qiyəbandi boçi bəçəvon qiy ehaşteydon, Xıdo dəvinə kardeydon? 11Əmə bovə kardeydəmon ki, əmə de Rəbb İsa lutfi xılos beydəmon, əvonən bənə əmə».

12Bəvədə həmməy tam jəşone, dəmandin bə Barnaba iyən Pauli quş doy. Əvonən qəp jəşone bəvon Xıdo deçəvon vositə co millətən dılədə soxtə əloməton iyən mecuzon həxədə. 13Əvon ıştə sıxani sə karde bəpeştə Yağubi votışe: «Ha boon, bəmı quş bıdən! 14Xıdo co millətono Boştə qıləy xəlğ ofəye məğsədi bəvon sıftə çoknə nəzər səğande barədə Simon Peteri boəmə qəp jəşe. 15Peyğəmbəron sıxanon ımi təsdığ kardeydən, əyo jıqo nıvıştə bıə: 16“Çımi bəpeştə Az obəqardem,

Davudi rıjiyə çodı bərpo bəkardem,
Çəy rıjiyə vıron sənibəton bədutem,
Əy tikror rost bəkardem.

17Əve ki mandə həmə odəmon,

İyən həmə xəlğon, komon ki,
Çımı xəlğ beyro sədo kardə bıən,
Əvon bo Rəbbi bənəven,

18 Əzəliku jıqoşə Rəbb jıqo voteydə”».
19Əve az jıqo hisob kardeydəm ki, bəpe əmə çətinəti nıvəmon bə Rəbbi imon vardə bo co millətən. 20Bərəks, əmə bəvon nıvıştəninimon ki, bo bıton ğırbon vardeyro mırdol bıə qujdi nəhən, beəxloğətiku imtino bıkən iyən tosniyə bıə həyvonon qujdi iyən xun nəhən. 21Oxo çe Musa Tovrat vey ğədimiku jıqo har Şanbə ruji, har şəhrədə iyən çe Yəhudiyon sinaqoqonədə handə beydə.

Bə Antioxiyə imoniyon vığandə bıə nomə

22Əve imoniyon icmo həmməy de həvariyon iyən sipirişon bə ico ıştə arədə səçın kardə odəmon de Paul iyən Barnaba bə ivırə bə Antioxiyə vığandışone. İmoniyon dılədə yolyəti kardə dı kəsi səçın kardışone: Barsabba votə bıə Yəhudə iyən Sila. 23Deçəvon dasti vığandışone in nomə:

«Həvariyonku iyən sipirişonku səlom bıbu, Antioxiyədə, Suriyədə iyən Kilikiyədə jiyə, co millətono bıə bəçəmə imoniyon!

24Bəmə rəsəy ki, çəmə kali odəmon omən şımə tono deştə sıxanon dırdilə kardəşone şıməni iyən dəqijniyəşone şımə ağıl. Əmma əmə ımi aspardəmonni bəvon. 25Əve əmə bə ğəror oməymon ıştə arəo dı-se kəsi deştə azizə boə Barnaba iyən Pauli şımə tono vığandımone. 26Əvon har dıkəs ıştəni bəçəmə Rəbb İsa Məsihi xıdməti həsr kardəşone. 27Bəştə ğərori mıvofiğ Yəhudə de Sila şımə tono vığandeydəmon ki, əvon de sıxani təsdığ bıkən çəmə nıvıştəyon. 28Əmə de Mığəddəsə Rufi vositə bə ğəror oməymon ki, sıvoy ın vocib bıə ğaydon bəşmə co əzyəton nıdəmon: 29Bo bıton ğırbon

vardə bıə həyvonon qujdi, tosniyə bıə har qılə həyvoni qujdi iyən xun məhən, har curə beəxloğətiku imtıno bıkən. Bımon rioyət bıkoşon, sərostə hərəkət bəkaşon. Xəşəcon bımandən».

30 Jıqoən, odəmon dəro qınin, şin bə Antioxiyə, qırdə kardışone imoniyon bə ivırə, doşone bəvon nomə. 31 İmoniyon handışone nomə, dılsandi doə sıxanonku şo bin. 32 Yəhudə iyən Sila həmən peyğəmbərbin, deştə sıxanon dılsandi doşone bəvon iyən imonədə ğoym kardışone əvoni. 33-34 Əvon Antioxiyədə mıddəti mande bəpeştə, çəyo de imoniyə boon vido kardışone, de sulhi dəro kardə bin əvoni vığandəkəson tono.

35 Paul iyən Barnaba mandin Antioxiyədə, əvon əyo de xəyli co imoniyon bə ivırə Rəbbi kəlomi omutışone iyən bəyon kardışone Şoyə Xəbə.

Pauli iyən Barnaba arədə eqıniyə rıxnə

36 Kamişə mıddəti bəpeştə Pauli votışe bə Barnaba: «Boy oqardəmon ıştə imoniyə boon tono çəmə Rəbbi kəlomi bəyon kardə həmə şəhronədə, diyəkəmon, çoknə şeydə çəvon koon». 37 Barnaba piyəşe Mark votə bıə Yəhyan peqətı deştə, 38 əmma Pauli nıpiyəşe əy deştə peqətı, oxo əv Pamfiliyədə bəçəvon vəynə beşəbe, tərq kardəşbe əvon iyən koməqəti kardəşnıbe bəvon. 39 Çəvon arədə rıxnə jıqo tınd be ki, əvon esiyəyn iyəndıku. Barnaba peqətışe deştə Mark, de qəmi oməy bə Kipr. 40 Pauli isə peqətışe deştə Sila, imoniyonən əmonət kardışone əvon bə Rəbbi lutfi dəro kardışone. 41 Əvon nəvəyn Suriyə iyən Kilikiyə iyən imonədə ğoym kardışone əyo bıə imoniyə icmon.

Timotey umuj beydə bə Paul iyən Sila

16 Paul oməy bə Derbə iyən Listrə. Əyo Timotey nomədə qılə şoqird jiyeydəbe. Çəy moə imon vardə Yəhudibe, çəy pıə Yunanbe. 2 Listrədə iyən Konyədə bıə imoniyə boon Timotey həxədə çokə sıxanon votəşonbe. 3 Pauli piyəşe əy deştə peqətı, əyo jiyə Yəhudiyon zıneydəbin ki, çe Timotey pıə Yunane, əve Pauli sınnət kardışe əv. 4 Əvon şəhrbəşəhr nəveydəbin, Yerusəlimədə həvariyon iyən sipirişon ğəbul kardə ğaydon bə imoniyon voteydəbin iyən asbardeydəbin bımon əməl bıkən. 5 İmoniyə icmon imonədə ğoym beydəbin, həmən imon vardəkəson rujbəruj vey beydəbin.

Paul Makedoniyəvıjə odəmi çiyemonədə vindeydə

6 Mığəddəsə Rufi icozə nıdoşe ki, əvon Asiyə viloyətədə kəlomi pevılo bıkən. Əve əvon Friqiyə iyən Qalatiyə əroziku dəvardin şin. 7 Əvon bə Misiyə nezi omeədə piyəşone bışun bə Bitinyə, əmma çe İsa Rufi icozə nıdoşe bəvon. 8 Əve əvon Misiyəku dəvardin, oməyn bə Troad. 9 Şanqo Pauli qıləy çiyemon vindışe. Makedoniyə viloyəto bıə qıləy odəm pemande çəy vədə, lovə kardışe: «Boy bə Makedoniyə, bəmə koməq bıkə!» 10 Paul ın çiyemoni vinde bəpeştə əmə əlbəhol hozı bimon ki, bə Makedoniyə bışəmon. Əmə əmin bimon ki, bo Şoyə Xəbə pevılo kardeyro Xıdo əməni əyo sədo kardeydə.

Lidiyə imon vardışe

11 Troadədə əmə de qəmi oməymon bə Samofrakiyə, maşkinə ruji oməymon bə Neapol. 12 Əmə Neapolo ovaştimon bə Filipiyə. In vırə çe Makedoniyə həmonə hissə əsos şəhre, Roməvıjon əyo səbəso bıəbin. Əmə dı-se ruj mandimon əyo. 13 Şanbə ruji əmə beşimon şəhri dərvozəo oməymon bə ruy kəno. Jıqo zıneydəbimon ki, Yəhudiyon bo dıvo karde əyo omeydən. Əmə nıştimon, dəmandimon de əyo qırdə bıə jenon

bo qəp jəy. 14Bəmə quş doəkəson arədə, Tiatirə şəhro bıə, ğıymətinə tınd sıə parçə həvatə Lidiyə nomədə qıləy jen hestbe. Əv, xıdozınə, mominə jenbe. Rəbbi hozı kardəşbe çəy dıl ki, Pauli votəyon ğəbul bıkə. 15Lidiyə iyən çəy xıyzoni uzvon vəftiz bey bəpeştə, əy dəvət kardışe əmə bəştə kə, votışe: «Qirəm şımə mını bə Rəbbi bəfomandə qıləy inson hisob kardeydonbo, boən çımı kədə bımandən». Əy bə zıvon qətişe əməni rozi kardışe.

Paul iyən Sila həbs kardə bin

16Ruji əmə bə dıvo kardə bıə vırə şeədəsə roədə bəmə foləvonəti rufi qətə qıləy kəniz rast oməy. Əv vəoməyku xəbə doydəbe. Deştə ın ğabilyəti əv yolə ğəzənc vardeydəbe boştə əğon. 17Əv eqıniye Pauli iyən çəmə dumo, zikkə jəy-jəy voteydəbe: «Im odəmon Xıdovandi-Aləmi ğulonin! Xılosi roy bəyon kardeydən bəşmə!» 18Əv har ruj tikror kardeydəbe ımi, Pauli həni nıznəşe səbr karde, odyəsəy votişe bə rufi: «De İsa Məsihi nomi bətı əmr kardeydəm, beşi çı kinəo!» Rufi əlbəhol tərq kardışe əv. 19Çə kinə əğon vindeədə ki, çəvon ğəzənc beşe dasto, qətışone Paul de Sila, oşıkırnişone bə şəhri məydon, bə rəhbəron nav. 20Vardışone ım odəmon bə şəhri hakimon navi, votışone: «Im odəmon Yəhudin, bəçəmə şəhri hərkihərkiyəti eğandeydən. 21Boəmə Roməvıjon ğədəğən kardə bıə adəton pevılo kardeydən ki, əmə ımoni ğəbul karde iyən əməl karde əzınimon». 22Xəlğən bə Pauli iyən Sila vəynə beşe. Hakimon əmr kardışone ki, evatın çəvon olətən, əvoni de ləvo bıkuyın. 23Bərk kuyəşone əvon, çəyo şodoşone bə zindon. Bə zindoni sərnızuli əmr kardışone ki, bərk mıhofizə bıkə əvoni. 24Əv jıqo əmri səy bəpeştə dəğandışe əvon bə zindoni dılətonə otağ, bə kındə jəşe çəvon lınqon. 25Şəvi nimədə Paul iyən Sila bə Xıdo dıvo kardeydəbin, ilahi handeydəbin, dustəğonən bəvon quş doydəbin. 26İberdəmədə jıqo qıləy bərkə bumələrzə qınıye ki, zindoni de bınəçə larzəy. Kəybon həmməy obin, dustəğon lınqonədə bıə zinciron eqınin. 27Sərnızul əşte, zindoni kəybon oj vindeədə dəçıkəy çe şımşi, piyəşe bıkıştı ıştəni, əy jıqo zınəşbe ki, dustəğon həmmə vitən. 28Əmma Pauli vanqipuri zikkə jəşe: «Bəştə coni zərər məjən, əmə həmməy iyomon!» 29Sərnızuli doşe vardeço, vite bə dılətən, larze-larze dəzonı oməy çe Paul iyən Sila navədə. 30Əy bekardışe əvon bə benton, parsəy: «Çımı əğon, az bo xılos beyro çiç bıkəm?» 31Əvon cəvob doşone: «Bə Rəbb İsa imon biyə, tınən, ıştı xıyzonən xılos bəbeşon». 32Çəyo əvon həm bəy, həmən bəçəy xıyzoni uzvon Rəbbi kəlomi bəyon kardışone. 33Şəvi bı vaxtədə sərnızuli peqətişe şıştışe çəvon yaron. Çəyo dərhol həm əv, həmən çəy xıyzoni uzvon vəftiz bin. 34Əy vardışe Paul iyən Sila bəştə kə, surfə okardışe boəvon. Bə Xıdo imon vardeyro əv deştə xıyzoni uzvon bə ico şo bin. 35Rujoboni şəhri hakimon vığandışone ıştə zobiton, votışone: «Vadə ım odəmon». 36Sərnızuli votışe bə Pauli ın sıxanon: «Hakimon əmr kardışone ki, şıməni vadəm! Esət beşən, xatırcəm bışən!» 37Əmma Pauli cəvob doşe: «Əmə Romə vətəndoş be-be əvon beməhkəmə xəlği çəşi vədə kuyəşone əməni, dəğandışone bə zindon. Esət piyeydəşone əməni ıştə səyku bıkən ki, hiçki nıznı? Ne! Bıdə əvon ıştən bon, əməni bekən». 38Zobiton rosnişone ın sıxanon bə şəhri hakimon. Əvon məseədə ki, Paul iyən Sila Romə vətəndoşe bə tars dəşin 39iyən oməyn, uzrxahi kardışone, bekardışone əvon zindono, xahiş kardışone ki, şəhri tərq bıkən. 40Paul iyən Sila zindono beşe bəpeştə şin bə Lidiyə kə, vindışone əyo bıə imoniyon, dılsandi doşone bəvon. Çımi bəpeştə dəro qınin şin.

Paul de Sila Salonikədə

17 Əvon Amfipolis iyən Apolloniyə
dəvarde bəpeştə, oməyn bə Salonik. İyo qıləy Yəhudi sinaqoq hestbe.
2 Paul hejo bey ğəzinə şe bə sinaqoq, se
Şanbə dumoyəndı de Yəhudiyon Mığəddəsə Nıvıştəyon barədə mızokirə kardışe,
3 əvoni sərosniyero sıbut kardışe ki, Məsihi
mardey, çəyoən mardon dılədə bəyji bey
lozimbe iyən votışe: «Çımı bəşmə bəyon
kardə ım İsa, Məsihe!» 4 Yəhudiyonədə
kali kəs, Xıdo ehtiromi oqətə Yunanon
iyən vey nom-sandinə jenon bovə kardışone, umuj qının bə Pauli iyən Sila. 5 Yəhudiyon pəxıləti kardışone, əvon peqətışone
deştə vıjori məydonədə bıə kali nanəcibə
odəmon, qırdə kardışone cəmat, şəhrədə
hərkihərki eğandışone. Əvon piyəşone
Pauli iyən Sila bə xəlği və bekən, əve
hıcum kardışone bə Yasoni kə. 6 Əvoni
əyo pəydo nıkardeədə şıkırnişone Yason
iyən co imoniyə boon bə şəhri yolon huzur,
hayku kardışone: «Çe dınyo har vırədə
hərkihərkiyəti eğandə ım odəmon, esətən
iyo omən beşən. 7 Yasoni ğəbul kardəşe ə
odəmon bəştə kə. Əvon dəqordıneydən
ğeysəri əmron, voteydən ki, İsa nomədə
co podşo heste». 8 In sıxanon məsə izdihom iyən şəhri yolon bə həyəcon dəşin.
9 Oxoədə Yasoni iyən mandə odəmon qirov
noşone, çəyo vadoşone əvon.

Paul Beriyəo bekardə be

10 Şəv damencə imoniyə boon dəro kardışone Paul iyən Sila bə Beriyə. Əvon əyo
ome bəpeştə şin bə Yəhudiyon sinaqoq.
11 Beriyədə jiyə odəmon, Salonikədə jiyəkəsonsə həniyən bərmalə fikir soybbin. Əvon
de həvəsi ğəbul kardışone Kəlom, har ruj
Mığəddəsə Nıvıştəyon tədğığ kardeydəbin
ki, Paul rost voteydə, ya ne. 12 De jıqoy
çəvon dılədə xəyli odəmi, həmçinin vey
nom-sandinə Yunanə jenon iyən merdon
imon vardışone.

13 Salonikədə jiyə Yəhudiyon zıneədə
ki, Paul Beriyədə Xıdo kəlomi bəyon
kardeydə, əvon oməyn əyo, dəmandin
xəlği dılədə iğtişoş eğande, xəlği bə
ğıyom təhrik karde. 14 İmoniyə boon əlbəhol dəro kardışone Paul de dıyokəno
roy. Sila de Timotey isə şəhrədə mandin.
15 Pauli dəvoniyəkəson deəy bə ico oməyn
bə Afinə, çəyoən de Pauli sərəncomi bə
dumo oqardin ki, Sila de Timotey rəyrə
bıvğandın çəy tono.

Paul Afinədə Areopaqi məşvərətədə

16 Paul əvoni Afinədə çəş kardə vaxti
vindışe ki, şəhrədə vey bıtə heykəl heste.
Bı səbəb çəy dıl vey norohat be. 17 Əve
əv sinaqoqədə de Yəhudiyon iyən Xıdo
ehtiromi oqətə de Yunanon, har ruj vıjori məydonədə bəy rast oməkəson mızokirə kardeydəbe. 18 Epikuri iyən Stoikon
cərəyani filosofonən bəçəvon mıbohisə
umuj qıneydəbin. Çəvonədə kali kəson
parseydəbin: «Ha, çiç vote piyeydəşe ım
nəqqoli?» Co kəson jıqo voteydəbin: «Məvuji əv açinə xıdon təbliğ kardeydə». Paul
isə İsa iyən çəy bəyji be həxədə Şoyə Xəbə
bəyon kardeydəbe. 19 Əvon qətışone Paul,
vardışone bə Areopaqi məşvərət[a]. Çəyku
parsəyn: «Bıvot hələ bəmə, ım çı tojə təlime tı təbliğ kardeydəş? 20 Tı konsə çoçinə
çiy həxədə qəp jəydəş, əmə piyeydəmone ki,
bızınəmon ıştı sıxani məno çiçe». 21 Həmmə Afinəvıjon iyən əyo jiyə açinon vey xoş
omə mışğolot konsə tojə təlimi həxədə qəp
jəy iyən məsəybe.

22 Əve Paul Areopaqi vədə mande, jıqo
votışe: «Ha Afinəvıjon, az vindeydəm

---

a 17:19 *Areopaq* – yəni ğədimə Afinədə ali məşvərət.

ki, şımə vey dindorişon. 23 Az çaməym ın vıron həmməy, de dığğəti diyə kardıme bəşmə ibodətqon. Jıqo nıvıştə bıə çe qıləy ğırbonqo səpe: “Bə noməlumə Xıdo”. Şımə nızne-nızne ehtirom kardə həmonə noməlumə Xıdo az bəşmə bəyon kardeydəm.

24 Dınyo iyən əyo bıə har çiy ofəyə Xıdo osmoni iyən zəmini Soybe. Əv de insonon dasti dutə bıə məbədonədə jiyeydəni. 25 Çəy ehtiyoci nişe insonon Bəy deştə daston xıdmət bıkən, oxo Əv Iştən bə həmə insonon jimon, nəfəs iyən har çiy doydə. 26 Xıdo cəmi bəşəriyəti iqlə odəmo ofəyəşe ki, həmə zəmini dimisə bıjiyın. Əyo boəvon vaxt iyən vırə təyin kardişe ki, 27 bınəvın Boəy, hiss bıkən Əy iyən pəydo bıkən Əy, hərçənd ki Əv diyəro ni çəməhon har qıləyniku. 28 Oxo “əmə Deçəy vositə jiyeydəmon, hərəkət kardeydəmon iyən mıvcudimon”. Çoknə ki, bı həxədə şımə kali şairon votəşonbe:

“Oxo əmə Çəy nəsılomon”.

29 Madəm ki, əmə Xıdo nəsılomon, bəvədə bəmə şınəy əbını ki, Əv de odəmi orzu iyən deçəy sərıştə soxtə bıə ğızılə, nığə, yaanki sığə surətədəye. 30 Vaxt hestbe, Xıdo çe odəmon əvoməti bə nəzər səydəbe, əmma esət Əv hamyeydə ki, odəmon həmməyəvo tobə bıkən. 31 Əy təyin kardəşe ruj ki, bəvədə ın dınyo de ədoləti mıhokimə bəkarde, həmən həni hakim bıə Odəmi səçın kardəşe. Bə həmməy sıbut kardəşe ım, mardon dılədə bəyji kardışe Əv!»

32 Əvon bəyji be həxədə məseədə çəvon kali kəson pesıreydəbin, co kəson isə votışone: «Bı barədə əmə co vaxti bətı quş bədomon». 33 Bəvədə Pauli tərq kardışe əvon. 34 Əmma kali kəson imon vardışone, umuj qınin bə Pauli. Çımon dılədə Areopaqi uzv bıə Dionis, Damaridə nomədə qıləy jen iyən co kəson hestbin.

Paul Korinfədə bo Yəhudiyon vəz kardeydə

18 Çımi bəpeştə Pauli tərq kardışe Afinə, dəro qıniye bə Korinf. 2 Əyo əv Akilə nomədə Ponti viloyəto bıə bə qıləy Yəhudi rast oməy. Əv bı nezon deştə jeni Priskillə İtaliyəo oməbe, çumçıko ğeysər Klavdi əmr kardəşbe ki, Yəhudiyon həmməy Romə tərq bıkən. Paul oməy peqını bəvon. 3 Əvon de Pauli eyni sənəti soybbin, əvonən çodı duteydəbin, əve Paul deyəvon bə ico mande bo ko karde. 4 Əv har Şanbə ruji sinaqoqədə de Yəhudiyon iyən Yunanon mızokirə kardeydəbe, bə hərəkətbe ki, əvoni bə imon biyə.

5 Keynə ki Sila de Timotey Makedoniyəo ome, Pauli sərf kardışe ıştə həmə vaxt bo Rəbbi kəlomi bəyon karde iyən bo Yəhudiyon şəhodət kardeydəbe ki, İsa çe Xıdo Məsihe. 6 Əmma Yəhudiyon bəy mane beədə iyən əy təhğir kardeədə əy eşandışe ıştə oləti qard, votışe bəvon: «Şımə ıştən qınokorişon ıştə məhvədə! Esə az de təmizə vicdoni ğeyri-yəhudiyon tono şeydəm». 7 Paul beşe çe Yəhudiyon sinaqoqo, şe bə neziyədə bıə xıdopərəst Titi Yust nomədə qıləy şəxsi kə. 8 Sinaqoqi rəis bıə Krisp iyən çəy xıyzoni həmməy imon vardışone bə Rəbbi. Korinfijon veyni məsəşone Pauli vəz imon vardışone, vəftiz bin. 9 İ şəv çiyemonədə Rəbb bə Pauli çiyəy, votişe: «Mətars, qəp bıjən, tam məjən! 10 Az detınim, hiçki bətı zəfə rosniye nıbəzne. Bı şəhrədə Bəmı məxsus bıəkəson veyin». 11 Əve Paul sorinim mande əyo, Xıdo kəlomi omutışe bə xəlği.

Paul Axayyədə məhkəmə vədə

12 Qalliyo çe Axayyə viloyəti vali bıə vaxtonədə, Yəhudiyon ivırədə hıcum kardışone bə Pauli, okırnişone əv bə məhkəmə. 13 Jıqo votışone: «Im şəxs bə Xıdo ğeyri-ğanuni

ibodət kardeyro xəlğı təşviğ kardeydə».
14 Pauli piyeydəşbe ki qəp bıjənı, Qalliyo
votışe bə Yəhudiyon: «Ha Yəhudiyon, qi-
rəm şımə ittıhom kardəyonbəy əv komsə
ciddi nohəxətiədə, yaan co qıləy cinoyə-
tədə, bəvədə az şımə şikati ğəbul əkəym.
15 Əmma qıləy təlimi, kali nomon iyən
şımə Ğanuni həxədə həsbəhs şeydə, ıştən
ın məsəlon həll bıkən. Az piyeydəmni
jıqo məsəlonədə hakim bıbum».
16 Əve
əy məhkəmə zalo tojnişe əvon.
17 Bəvədə
əvon qətışone Yəhudi sinaqoqi tojə rəis bıə
Sosfen çe məhkəmə zali vədə kuyəşone,
əmma Qalliyo bı hodisə hiç məhəl nınoşe.
18 Paul mıddəti mande Korinfədə. Çəyo
əy vido kardışe de imoniyə boon, de Pris-
killə iyən Akilə bə ivırə de qəmi oməy bə
Suriyə. Pauli Kenxreyədə toşəşe ıştə sə,
çumçıko əy əhd kardəşbe.
19 Əvon oməyn
bə Efes, Pauli oqətışe Priskillə iyən Aki-
lə əyo, ıştən şe bə sinaqoq, dəmande de
Yəhudiyon mızokirə karde.
20 Əvon lovə
kardışone bəy ki, tikəyən bımandı çəvon
tono, əmma əv rozi nıbe.
21 Paul çəvonku
esiyədə jıqo vəd kardışe ki, de Xıdo rizo
az ijən obəqardem. Çəyo de qəmi şe Efe-
so.
22 Əv bə Ğeysəriyyə rəse bəpeştə şe bə
Yerusəlim, bə imoniyon icmo peqıniye
bəpeştə dəro qıniye bə Antioxiyə.
23 Antio-
xiyədə mıddəti mande bəpeştə Paul çəyo
beşe bə ro. Qalatiyə iyən Friqiyə viloyəton
çaməy, bə əyo bıə şoqirdon dılsandi doşe.

Apollo Efesədə kardə xıdmət

24 Bı vaxti İskəndəriyədə moəo bıə Apol-
lo nomədə qıləy Yəhudi oməy bə Efes. Əv
səvodinə odəmbe, Mığəddəsə Nıvıştəyon
çok zıneydəbe.
25 Əy umutəşbe Rəbbi Ro,
çe İsa barədə dılisıxto qəp jəydəbe, odə-
mon sərost omuteydəbe, əmma əv əncəx
çe Yəhya kardə vəftizi barədə zıneydəbe.
26 Apollo dəmande sinaqoqədə de ciqə qəp
jəy, Priskillə iyən Akilə əy məsencən dəvət
kardışone əv ıştə tono, həniyən rost sərosnişone bəy Xıdo Ro.
27 Apollo piyeydəşbe
bışu bə Axayyə viloyət, əve imoniyə boon
bəy dılsandi doy-doy nomə nıvıştışone bə
əyo jiyə şoqirdon, çəvonku xahiş kardışone
ki, Apollo ğəbul bıkən. Apollo əyo omen-
cə yolə koməqəti kardışe de Xıdo lutfi bə
imon oməkəson.
28 Oşkoə mızokironədə
Apollo de ciddi cəhdi əks beşeydəbe bə
Yəhudiyon, de Mığəddəsə Nıvıştəyon sıbut
kardeydəbe ki, İsa, çe Xıdo Məsihe.

Efesədə Xıdo kəlomi təsir

19 Apollo Korinfədə beədə, Paul vi-
loyəti peştəku dəvarde oməy bə
Efes. Əyo əv bə kali imoniyon rast ome.
2 Votışe bəvon: «Şımə imon vardeədə
Mığəddəsə Rufi səyone?» Əvon votışone:
«Əmə həttо Mığəddəsə Rufi be-nıbeku
bexəbəmon».
3 Imi məseədə Paul parsəy:
«Bəvədə şımə çoknə vəftiz bıaşon?» Əvon
cəvob doşone: «De Yəhya kardə vəftizi əmə
vəftiz bıəmon».
4 Pauli votışe: «Yəhya kardə
vəftiz tobərobe. Əy sədo kardışe xəlğ ki,
çımı bəpeştə bə Oməkəsi imon biyən, yəni
bə İsa».
5 Əvon ımi məsencən de Rəbb İsa
nomi vəftiz bin.
6 Paul ıştə daston çəvon
səpe noədə Mığəddəsə Ruf nozil be bəvon.
Əvon dəmandin nomələmə zıvononədə bo
qəp jəy iyən peyğəmbərəti karde.
7 Əvon
həmməy ivırədə təğribən donzə kəsbin.
8 Pauli sinaqoqədə de ciqə qəp jəşe. Əv
se manq deyəvon mızokiron kardışe iyən
Xıdo Podşoəti həxədə ehandışe əvon.
9 Çə-
von kali kəson dılon kurocəğbin, bovə
nıkardışone, xəlğı çəşi vədə çe Rəbbi Roy
təhğir kardışone. Bəvədə Paul esiyəy çə-
vonku. Əy co kardışe imoniyon iyən har
ruj deyəvon çe Tirani mıhozirə zalədə
mızokirə kardeydəbe.
10 De minvoli dı sor
dəvarde, çe Asiyə viloyətonədə jiyə Yəhu-
diyon iyən Yunanon həmməy məsəşone
Rəbbi kəlom.

11 Rəbbi de Pauli vositə yolə mecuzon
nişo doşe. 12 De jıqoy bə Pauli andomi pe-
xəviyə ləçəkon iyən vanon çe noxəşinon
səpe noydəbin, çəvon noxəşiyon çok bey-
dəbin iyən şərə rufon beşeydəbin çəvono.
13 Kali səfilə Yəhudiyə cındoronən piyəşo-
ne de Rəbb İsa nomi cınon bıtojnın. Əvon
votışone: «De Pauli vəz kardə İsa nomi
bəşmə əmr kardeydəm!» 14 Çe Yəhudiyon
sər kahin Skevə haft qılə zoən jıqo kardışe.
15 Əmma şərə rufi jıqo cəvob doşe bəvon:
«İsa az zıneydəm, Paulən məlume bəmı,
bəs şımə kiyon?» 16 Dılətonədəş şərə ruf
bıa odəmi de jıqo qıləy ğıvvə cum hardı-
şe çəvon səpe ki, bəçəvon həmməy zu
oməy, əvon qucili iyən yarəjə holədə vitin
beşin kəo.
17 Efesədə jiyə Yəhudiyon iyən Yuna-
non ımi məseədə tars dəşe bəçəvon con,
de jıqoy Rəbb İsa nomi nıfuz ziyodə be.
18 İmon vardəkəson veyni oməyn, bərmalə
bə qiy qətışone ıştə taxsıron. 19 Navko de
cındorəti mışğol bıa vey kəsonən vardışo-
ne ıştə cındorə kitobon, odəmon çəşi vədə
sutışone ımoni. Sutə bıa kitobon umumi
ğıyməti hisob kardışone, məlum be ki,
penco həzo nığə pulbe. 20 Jıqonə, Rəbbi
kəlom pevılo beydəbe iyən çəy təsir hə-
niyən vey beydəbe.
21 Çımon həmməy bəpeştə Paul dılisıx-
to bə ğəror oməy ki, Makedoniyə iyən
Axayyəo dəvardı bışu bə Yerusəlim. Əy
votişe: «Bə Yerusəlim ome bəpeştə, bəpe
bə Romə bışum». 22 Əy ıştə dıqlə komə-
qəvon Timotey iyən Erasti vığandışe bə
Makedoniyə, əmma ıştən mıddəti Asiyə
viloyətədə mande.

Efesədə eqıniyə hərkihərkiyəti

23 Bı vaxti bə Rəbbi Roy qorə yolə hərki-
hərkiyəti eqıniye. 24 Demitri nomədə qıləy
zərqər nığəo çe ilahə Artemidə məbədi
maketi hozı kardeydəbe, demiyən sənətkon
veyə ğəzənc peqəteydəbin. 25 Əy bə ivırə
qırdə kardışe de ın koy mışğol bıa uston
iyən sənətkon votişe: «Ha duston, zıneydon
ki, çəmə ğəzənc çı koədə beşeydə. 26 Əmma
şımə ıştən vindeydon iyən məseydon ki, ım
Pauli deştə vəzon əncəx Efesədə ne, həmən
cəmi Asiyə viloyətədə royku bekardəşe
vey kəson. Əv voteydə ki, de insoni dasti
tumo kardə bıa xıdon, həğiğiyə xıdo nin.
27 Im əncəx bəçəmə sənəti çokə nomi xələl
vardeydəni, həmən çe yolə ilahə Artemi-
də məbədi bə hiç-puç bekardeydə. Həm
cəmi Asiyə viloyət, həmən cəmi dınyo
ehtirom kardə ilahə ıştə ilahiyə əzəməti
qin bəkarde».
28 Əvon ımi məsencən dəmandin de ğıy-
zi bo zikkə jəy: «Efesi ilahə Artemidə
həmməysə yole!» 29 Şəhr həmməy bəyəndı
qınıye. Odəmon qətışone Pauli həmron
Makedoniyəvıjə Qay iyən Aristarx, həm-
məy ivırədə erıjien bə ojəteətır. 30 Pauli
piyəşe bışu bə ojəteətır, əmma şoqirdon
nahaştışone. 31 Hətto çe viloyəti hukməti
kali nımoyəndon, Pauli duston bə zıvon
qətışone əv ki nışu bə ojəteətır.
32 Qırdə bıakəson lap qin kardəşonbe
ıştə sə, çumçıko har kəsi qəvo qıləy avaz
omeydəbe. Çəvon veyni hiç sərəseydənıbe
ki, boçi iyo omən. 33 Əvon İskəndəri bənav
bekardeədə izdihomi dıləo kali kəson tə-
ləb kardışone ki, ımi izoh bıkə. İskəndəri
noşe ıştə dast sinəsə, sədo kardışe xəlğ bə
aşişəti, piyəşe ıştəni mıdofiə bıkə. 34 Əmma
xəlğ zıneədə ki, əv Yəhudiye, həmməyəvo
təğribən dı saat jıqo zikkə jəşone: «Efesi
ilahə Artemidə həmməysə yole!»
35 Bəvədə şəhri rəison qıləyni beşe bə
xəlği huzur. Əy aşiş kardışe əvon, votışe:
«Ha Efesıjon, məqər bə cəmi dınyo məlum
ni ki, şəhr Efes çe yolə Artemidə məbədi
iyən osmono eqıniyə çəy heykəli mıhofi-
ze? 36 Imi hiç kəs bə həşə jəy əzını. Əve,
bəpe şımə aşiş bıbən iyən səhvə hərəkət

məkən. 37Şımə vardəone ım odəmon iyo, intasi çımon hiç qıləyni, nə kisib kardəşni məbəd, nəən kufr kardəşni bəçəmə ilahə. 38Qirəm Dimitri iyən çəy sənətkon hesteşonbu çəvon kom qıləyniku şikat, bəvədə bıçımiro çəmə hestımone məhkəmə iyən hukmət. Şımə ıştə bə iyəndı bıa şikaton əyo varde bəzıneşon. 39Ehanə şımə hestıonebu həniyən co qıləy pars, bəvədə edaştən əy bə ğanuni məclisi. 40Bı ımrujnə hodisonro əməni hərkihərkiyətiədə ittıhom karde bəzınen, bəvədə əmə ıştəni hiç curə bə təmizi bekarde əzınimon, çumçıko çı mərənqo hiç qılə əsos nişe». 41Deştə ın sıxanonən əy pevılo kardışe həmonə mərənqo.

Pauli bə Makedoniyə iyən Yunanıstan səyohət

20 Hərkihərkiyəti sə be bəpeştə Pauli sədo kardışe imoniyon, dılsandi doşe, tərq kardışe əvoni, dəro qınıye bə Makedoniyə. 2Ə viloyəton dəvardedəvarde, de imoniyon dılvandi doə vey qəpon jəşe. Əv oməy bə Yunanıstan, 3se manq mande əyo. Paul de qəmi bə Suriyə şeyro hozı beədə Yəhudiyon sui-ğəsd hozı kardışone boəy, əv çımiku xəbədo beədə, bə ğəror oməy ki, Makedoniyəo bə dumo oqardı. 4Beriyəvıjə Pirri zoə Sopater, Salonikıjə Aristarx iyən Sekund, Derbəvıjə Qay, Timotey, həmçinin Asiyə viloyəto bıa Tixik iyən Trofim deəy şeydəbin. 5Əvon şin bənav, Troadədə əməni çəş kardışone. 6Əmə esə boy Behəmyozə Nuni idi bəpeştə de qəmi beşimon Filipo, penc ruji bədiqə Troadədə umuj bimon bəvon. Əmə haft ruj mandimon əyo.

Evtixi bəyji bey

7Çe haftə işambə ruji əmə həmməy nun poəkarde mərosimiro qırdə bimon. Pauli qəp jəşe de odəmon, hozı be ki, maştənə ruji dəro bıqını, əve çəy vəz tosə şəvinimə dəkəşəy. 8Çəmə nıştə penə çəşmədə çandə qıləço vəşeydəbe. 9Evtix nomədə qıləy nuperəsə zoə nıştəbe pencə vədə. Pauli vəz vey dəkəşeyro, hani bardışe Evtix, əv seminə mərtəbəo eqıniye bə jiton. Əy rost kardeədə vindışone mardə. 10Paul eşe saru, olxarte nuperəsə zoə səpe, dəvənqo qətışe əv, votışe: «Norohat məbən, əv bəyjiye!» 11Əv ijən rost be sape, poə kardışe nun, hardışe. Pauli detosə maştə qəp jəşe deyəvon, çəyo dəro qıniye. 12Nuperəsə zoən bəyjiyə holədə bardışone iyən çı hodisəku dılvandi səşone.

Troado bə Milet səyohət

13Əmə penıştimon bə qəmi, dəro qınimon bə Assos ki, Pauli peqətəmon deştə. Əv ıştən bə ğəror oməbe ki, de hışki ro bıkə. 14Assosədə əv beşe bəçəmə və, əmə penşandımone əv bə qəmi, dəro qınimon bə Mitilinə. 15Çəmə qəmi çəyo dəro qınıye, maştənə ruji nez bimon bə ləpək Xiosi. İ ruji bədiqə əmə həni ləpək Samosədə bimon, i ruj dəvarde bəpeştə oməymon bə Milet. 16Paul bə ğəror oməbe, Efesiku dəvardı, Asiyə viloyətədə nımandı. Əv tadibe ki, mımkun bıbo bo Pencominə Ruji idi ıştəni bırosnı bə Yerusəlimi.

17Pauli Mileto odəm vığandışe bə Efes, xahiş kardışe ki, imoniyon icmo sipirişon bon çəy tono. 18Əvon ome bəpeştə, əy votışe bəvon: «Şımə zıneydəşon ki, az bə Asiyə viloyət omə sıftənə rujiku çoknə jiyəm iyo. 19Yəhudiyon təşkil kardə sui-ğəsdon səbəbo az çandə qılə dəvinəo dəvarde-dəvarde, qırd de həliməti iyən çəşə arsi xıdmət kardıme bə Rəbbi. 20Az bəşmə foydəyn bıa hiçiy ıştə nəzəro vanıdome, həm xəlği vədə, həm kəbəkə nəvəym vəz kardıme, təlim omutıme bəşmə. 21Az həm bə Yəhudiyon, həmən bə Yunanon bəyon kardıme ki, əvon tobə kardənin, bə Xıdo oqardənin iyən bə Rəbb İsa imon

vardəninin. 22 Esət az de Rufi rəhbərəti bə Yerusəlim şeydəm, hiç zıneydənim ki, əyo çiçon bomen bəçımı sə. 23 Az əncəx ımi zıneydəm ki, Mığəddəsə Ruf har şəhrədə mını xəbədo kardeydə ki, zindon iyən əzob-əzyət mını çəş kardeydə. 24 Əmma az bəştə jimoni məhəl noydənim ki, bıdə Rəbb İsa bəmı həvolə kardə xıdməti bə sə bıjənım, Xıdo lutfi barədə Şoyə Xəbə bə insonon bırosnım.

25 Esət az zıneydəm ki, çımı Podşoəti barədə vəz kardə şıməhon həmməy həni i kərən mını nıbəvindeşon. 26 Əve ımruj bəyon kardeydəm ki, çımı vicdon təmize, qirəm kiysə xılos nıbo bımardo, az baiskor nim, 27 çumçıko Rəbbi irodə bəşmə qırd bəyon kardeyro tərəddud nıkardıme.

28 Həm ıştəku, həmən Mığəddəsə Rufi şıməni nəzorətəvon təyin kardə həmə qələku mığoyət bıbən. Xıdo Deştə Zoə xuni vositə bə dast vardə imoniyon icmo nığo bıdən. 29 Zıneydəm ki, az şıməni tərq karde bəpeştə divinə vağon bomen şımə səpe, əvon rəhm əkənin bə qələ. 30 Hətto şımə ıştə arədən jəqo odəmon pəydo bəben ki, əvon təhrif bəkan həğiğəti ki, imoniyon ıştə dumo bıbən. 31 Əve səzukin bıbən! Ištə yodədə oqətən ki, az se sori dılədə de çəşə arsi şəv-ruj nəsyət doəme bə şıməhon har qıləyni. 32 Esə az şıməni bə Xıdo iyən Bəçəy lutfi barədə bıə kəlomi asbardeydəm. Im kəlom inkişof bədo bəşmə iyən Çəy mığəddəsə xəlği arədə irs bədo bəşmə.

33 Az nıpiyəme hiç kəsiku nə nığə, nə ğızıl, nəən libos. 34 Şımə ıştən zıneydəşon ki, az deştə dasti boştə iyən boştə həmron har rujnə nunə pul ğəzənc kardəme. 35 Az piyəme ıştə kardə har koədə nımunə bıbum boşmə ki, əmə zəhmət kəşe-kəşe koməq bıəninimon bə zəifon, ıştə yodədə oqətəmon çe Rəbb İsa ın sıxanon: “Doy, həniyən vey baxtəvərəti vardeydə səysən”».

36 Imoni vote bəpeştə Paul de cəmati ivırədə dəzıno oməy dıvo kardışe. 37 Həmməy bəməyn, dəvənqo qətışone Paul, maç kardışone əv. 38 Əvon həmməysə vey bəçəy ə sıxanon ğəmqin bin ki, əvon həni i kərən əy nıbəvinden. Çəyo əvon dəvonişone Paul de tosə qəmi.

Bə Yerusəlim səyohət

21 Əmə esiyəymon çəvonku, de qəmi səbəro bimon bə ləpək Kos. Maşkinəy əmə oməymon bə Rodos, çəyoən bə ləpək Patara, 2 pəydo kardımone əyo bə Finikiyə dəro qıniyə qıləy qəmi, penıştimon bəy, dəro qınimon. 3 Əmə Kipriku dəvardimon, əv mande çəmə çəpə tərəfədə, rəsəymon bə Suriyə. Tirədə beşimon bə sahil, çumçıko qəmi boy əyo təy kardəninbin. 4 Əyo əmə pəydo kardımone şoqirdon, i haftə mandimon çəvon tono. Şoqirdon, Rufi təsiri jiyədə, bə zıvon qətışone Paul ki, nışu bə Yerusəlim. 5 Çəmə əyo mande mıddət sə be bəpeştə, əmə səbəro bimon. İmoniyon isə deştə jenon iyən əğılon dəvonişone əmə şəhro bə liman. Dıyokənoədə dəzonı oməymon, dıvo kardımone, 6 çəyo vido kardımone deyəvon, penıştimon bə qəmi, əvon esə boy oqardin bəştə kəon.

7 Tiriku dəvom kardımone bə dıyo səyohət, oməymon bə Ptolemaid iyən əyo peqınimon bəştə imoniyə boon, i ruj mandimon çəvon tono.

Aqab peyğəmbəri kardə çəşnavi

8 Maşkinəy əmə dəro qınimon, oməymon bə Ğeysəriyyə. Əyo Şoyə Xəbə pevılo kardə haft xıdmətəvoni qıləyni bıə Filipi tono oməymon, mandimon çəy kədə.

21:8 Həv. 6:1-6

9Filipi hestışbe ço qılə subayə kinə, əvon peyğəmbərəti kardeydəbin.
10Əmə xəyli vaxt mandimon çəy kədə, bı vaxti Aqab nomədə qıləy peyğəmbər Yəhudeyəo oməy çəy tono. 11Əv nez be bəmə, peqətışe Pauli kışti, dəbastışe ıştə daston iyən lınqon iyən votışe: «Imha, Mığəddəsə Ruf jıqo voteydə: "Yəhudiyon ın kışti soybi Yerusəlimədə jıqo dədəbasten, çəyoən əy bə co milləton təslim bəkarden"».
12Im sıxanon məse bəpeştə həm əmə, həmən çəvrəyjə imoniyon dəmandin bə Pauli lovə-mınnət karde ki, nışu bə Yerusəlim. 13Pauli cəvob doşe: «Im çiçe şımə kardeydon? Boçi bəmeydon, çımı dıli doğ kardeydon? Az Yerusəlimədə əncəx bə həbsxonə ne, həmən bə Rəbb İsa nomi xoto bo marde hozım!» 14Əmə sərəseymon ki, çəy fikri dəqiş kardey mımkun ni, votımone: «Bıdə Rəbbi irodə bıbu!»
15Mıddəti dəvarde bəpeştə əmə səbəro bimon, dəro qınimon bə Yerusəlim. 16Deyəmə dı-se kəs Ğeysəriyyəvıjə imoniyonən oməyn. Əvon vardışone əmə iminə imoniyon qıləyni bıə Minason nomədə bə i kəsi kə. Əv Kiprıjbe, əmə mandimon çəy kədə.

Yerusəlimədə voteydən ki, Paul bə Ğanuni əməl kardeydəni

17Oxoy ki əmə oməymon bə Yerusəlim, imoniyə boon vey çok ğəbul kardışone əməni. 18Maşkinə ruji de Pauli bə ivırə şimon bo Yağubi vinde, sipirişon həmməy qırdə bıəbin əyo. 19Deyəvon hol-əhvol qəte bəpeştə, Pauli mıfəssəl qəp jəşe boəvon ıştə xıdməti vaxtədə çe Xıdo co milləton dılədə kardəyon həmməy həxədə.
20Çəy ın sıxanon məsəkəson şukur kardışone bə Xıdo, çəyo votışone bəy: «Vindeydəş, boə, çe Yəhudiyon dılədə behudə vey bə imon oməkəs heste, həmən əvon Ğanuni həvari kəşeydən. 21Əvon ıştı barədə məsəşone ki, tı omuteydəş co milləton dılədə jiyə Yəhudiyon həmməy dim bıqordınon Musa təlimiku, həni ıştə zoon sınnət nıkən iyən bəçəmə adəton əməl nıkən. 22Çiç kardey bəbe? Həlbəttə, odəmon bəzınen ki, tı iyoş. 23Tı pemand bəçəmə məslohati. Çəmə arədəço kəs heste, əvon əhd kardəşone. 24Deyəvon ivırədə bışi, ğusl mərosimi bə vırə bırosın, çəvon xarci bıdə ki, bıdə əvon ıştə səy toşe bızının. Bəvədə əvon həmməy bəzınen ki, tı ıştən bə Ğanuni əməl kardeydəş, əmma ıştı həxədə hədərə qəp jəydən. 25Bə imon omə ğeyri-yəhudiyon barədə isə, əvon bə vırə rosniyəninin çəmə ğətnomə, əyo əmə jıqo nıvıştəmone ki, bo bıton ğırbon vardə bıə həyvonon qujdi, tosniyə bıə həyvonon qujdi iyən xun nəhən, həmçinin beəxloğətiku imtino bıkən».
26Bəvədə Pauli peqətışe ım odəmon, maştənə ruji deyəvon bə ico ğusl doyro oməy bə məbəd, çəyoən xəbə bıdə ki, ğusl doyro vocib bıə mıddət keynə sə bəbe, çəy bəpeştə boçəvon har qıləyni ğırbon edaştənine.

Xəlği piyeydəşe Pauli bıkıştı

27Im haft ruji mıddət sə beydəbe ki, Asiyə viloyəto bıə Yəhudiyon vindışone əv məbədədə, rost kardışone cəmat, qətışone əv 28iyən ozik oməyn: «Ha İsrailıjon, komək bıkən! Imha, ım odəme har vırədə bə har kəsi bəçəmə xəlği, bə Ğanuni iyən bı Mığəddəsə vırəy vəynə təlim omutəkəs. Esətən əy hətto vardəşe Yunanon bə məbəd, mırdol kardışe ın Mığəddəsə vırə!» 29Im Yəhudiyon ruji bənav vindəşonbe şəhrədə de Pauli bə ico Efesıjə Trofimi, jıqo zınəşone ki, Pauli vardəşe əvən bə məbəd.
30Şəhr həmməy qıniye bəyəndı, cəmat vite oməy, qətışone Paul, bekırnişone məbədo. Əlbəhol bastışone məbədi kəybon. 31Əvon hozı bin ki, Pauli bıkıştın, əmma bı vaxti xəbə rosnişone bə ləşğəri sərhəzo ki, Yerusəlim həmməy bəyəndı qınıyə. 32Əve

sərhəzo əlbəhol peqətışe deştə sərsaon iyən sərbozon, oməy əyo. Cəmat əvoni vindeədə dast kəşəşe Pauli kuyeyku.

33 Sərhəzo nez oməy, həbs kardışe Paul, əmr kardışe ki, dıqlə zincir bıjənın bəy. Çəyo əv parsəy ki, ım odəm kiye iyən çiç kardəşe əy. 34 Əmma cəmati dıləo har kəsi qəvo qıləy avaz omeydəbe, zikhazikiku sərhəzo hiçi məse nıznəşe. Əve əy əmr kardışe ki, Pauli bıbən bə ğələ. 35 Paul poplınqəsə rost beədə, cəmati dılədə jıqo hərkihərkiyəti eqıniye ki, sərbozon məcbur bin əy ıştə dastonsə bıbən. 36 Cəmat esə boy şeydəbe çəvon dumo, zikkə jəydəbe: «Bıkıştən əy!»

Paul ıştəni təğdim kardeydə

37 Bə ğələ dəşeədə Paul ovardəy bə sərhəzo: «Dı-se kəlimə bəzınem bətı vote?» Sərhəzo parsəy: «Tı zıneydəş yunanə zıvoni? 38 Az jıqo zıneydəbim tı bı nezon ğıyom rost kardə, ço həzo ğəttoli deştə bə səhro bardə Misirıjiş?» 39 Pauli etiroz kardışe: «Az Yəhudim, Kilikiyədə bıə Tarsi şəhrvandim, əv hiçən beəhəmiyətinə şəhr ni. Xahiş kardəm, icozə bıdə de xəlğı qəp bıjənım». 40 Əy icozə doşe, Paul mande poplınqə penə linqəsə, deştə dasti işorə kardışe bə xəlğı ki, aşiş bıbun. Həmməy aşiş bin, Paul dəmande İbrani zıvonədə bo sıxan karde.

Paul ıştəni mıdofiə kardeydə

22 «Boon iyən pıəon! Quş bıdən, az ıştəni mıdofiə kardeyro çiç bəvotem!» 2 Əvon məseədə ki, Paul İbrani zıvonədə qəp jəydə, qırd aşişi eqıniye.

3 Pauli dəvom kardışe: «Az qıləy Yəhudim, çe Kilikiyə Tarsus şəhrədə moəo bıəm. Bı Yerusəlim şəhrədə Qamlieli rəhbərəti jiyədə bəçəmə dədə-bobon Ğanuni rioyət kardəme, ciddi təhsil səme. Azən bənə şımə dılisıxto bə vırə rosniyəme ıştə vəzifon çe Xıdo navədə, çoknə ki ımruj şımə ımi kardeydəşon. 4 Rəbbi Roy qətəkəson detobə kışte rımuz kardeydəbim iyən diyə kardeydənıbim merde, yaan jene, dəbasteydəbim çəvon dast-poy dəğandeydəbim bə zindon. 5 Sər kahin iyən sipirişon həmməy çımı sıxanon təsdığ karde bəzınen. Az çəvonku Dəməşğədə bıə bəçəmə həmvətənon nıvıştə bıə qıləy nomə səme iyən şim əyo ki, imoniyon dast-poy dəbastım cəzo doyro bə Yerusəlim biyəm.

6 Az çoştə nezi roədə beədə, bə Dəməşği nez beydəbim ki, iberdəmədə çımı qırdo osmono so doə nur dəvəşəy. 7 Az qınim bə zəmin, demı qəp jə ın sədo məsəme: "Saul, Saul! Boçi tı Mını rımuz kardeydəş?" 8 Az parsəym: "Ha çımı Əğə, Tı kiş?" Əy votışe bəmı: "Az ıştı rımuz kardə Nazaretıjə İsam". 9 Çımı roy həmron vindışone nur, əmma nıməsəşone demı qəp jə ın sədo. 10 Az parsəym: "Çiç bıkəm, ya Rəbb?" Rəbbi votışe bəmı: "Bəşt, bışi bə Dəməşğ. Əyo bətı votə bəbe, çiç kardəniniş". 11 In nur jıqo bərk dəvəşəy ki, çımı çəşon ku bin, əve çımı roy həmron qətışone çımı dast, bardışone mı bə Dəməşğ.

12 Əyo Hananiyə nomədə bə Ğanuni ciddi əməl kardə qıləy mominə merd jiyeydəbe. Dəməşği Yəhudiyon vey hurmət kardeydəbin bəy. 13 Əv nez oməy bəmı, votışe: "Çımı boə Saul, bıdə ıştı çəşon obıbun!" Dərhol çımı çəşon obəyn, vindıme əv. 14 Hananiyə votışe bəmı: "Çəmə dədə-bobon Xıdo tını səçın kardışe ki, tı Çəy irodə bızını iyən Saleh Bıəkəsi bıvindi, Çəy qəvo beşə kəlimon bıməsi. 15 Çumçıko tı ıştə vindəyon iyən məsəyon bo həmə odəmon şəhodət kardəniniş. 16 Tı çiç bə çəşiş? Bəşt, Bəçəy Nomi imon biyə, vəftiz bıbi ıştə qınon bışışt!"

17 Az bə Yerusəlim oqardim iyən məbədədə dıvo kardeydəbim ki, qıləy çiyemonədə 18 Rəbbi vindıme. Əy votışe bəmı: "Tadibi,

dərhol Yerusəlimi tərq bıkə, çumçıko Çımı barədə ıştı kardə şəhodəti iyo ğəbul əkənin”. 19Az votıme: “Ya Rəbb, əvon zıneydən, az həmonə odəmim ki, har sinaqoqədə Bətı imon vardəkəson bə zindon şodoəme iyən kuyəme. 20Hətto Iştı roədə şəhid bıə Stefani xuni ekardeədə azən əyo bim, çe ğəttolon tərəfədəbim, çəvon oləton çəş kardeydəbim”. 21Bəvədə Rəbbi votişe bəmı: “Dəro bıqın, Az tını bə diyəroə vıron, co milləton tono bəvığandem”».

Paul Romə vətəndoşe

22Detobə ın sıxanon bə Pauli quş doəkəson ımi məse bəpeştə ozik oməyn: «Jıləvoni zəmini dimisə ni karde lozime! Əv loyiğ ni bo jiye!» 23De minvoli əvon zikkə jəy-jəy, ıştə oləton oşandeyədə, qardəvulə rost kardeyədə bin, 24sərhəzo əmr kardışe ki, əy bə ğələ dənən, de ğırmoci bıkuyən ki, bıdə zıne bıbu, boçi xəlğ bəçəy vəynə jıqo ozik omə. 25Əmma Pauli de ğəyşi bə suni dəbasteədə, əy votişe bə nubəvonə sərsa: «Bəqəm bəşmə icozə doə bıə ki, Romə vətəndoşi beməhkəmə, betəhğiğot de ğırmoci bıkuyən?» 26Imi məsə sərsa nez oməy bə sərhəzo, votişe: «Tı çiç bəkardeş? Im şəxs Romə vətəndoşe». 27Sərhəzo nez oməy bə Pauli, parsəy: «Rosti bıvot, tı həğiğətən Romə vətəndoşiş?» Pauli cəvob doşe: «Bəle». 28Sərhəzo votişe: «Az de xəyli puli bə dast vardəme ın vətəndoşəti». Pauli cəvob doşe: «Əmma az moəo beyku Romə vətəndoşim». 29Pauli de ğırmoci kuyənin bıə sərbozon rəyrə okırıyəyn bə dumo. Əmma sərhəzo zıneədə ki, dast-po dəbastə bıə şəxs Romə vətəndoşe, tarsəy.

30Maşkinə ruji sərhəzo piyəşe omutı ki, Yəhudiyon boçi Pauli ittıhom kardeydən. Əy okardışe çəy dast-po iyən əmr kardışe ki, sər kahinon iyən Ali Şurə uzvon həmməy qırdə bıbun. Çəyo vardışe Paul bə Ali Şurə, haştışe çəvon navədə.

Ali Şurə navədə həsbəhs eqıniye

23 Paul edyəsəy bə Ali Şurə uzvon votişe: «Ha boon! Az ıştə umri dırozi de nomusi iyən vicdoni xıdmət kardəme bə Xıdo». 2Sər kahin Hananiyə əmr kardışe bə əyo bıəkəson ki, Pauli qəvisə bıjənın. 3Bəvədə Pauli votişe bəy: «Ha dıdimə inson, Xıdo tını bəjəne! Tı iyo nıştəş ki, mını de Ğanuni mıhokimə bıkəy, əmma ıştən Ğanuni dəqordıneydəş, əmr kardeydəş ki, mını bıjənın!» 4Əyo mandəkəson votişone bəy: «Tı çe Xıdo sər kahini təhğir kardeydəş?» 5Pauli cəvob doşe: «Ha boon, az zıneydənıbim, əv sər kahine. Mığəddəsə Nıvıştəyədə nıvıştə bıə ki, “Xəlğı rəhbəron həxədə yavə sıxan məvot”».

6Paul zıneədə ki, Ali Şurə uzvon i dastə sadukey məzhəbon, i dastə isə fərisey məzhəbon, əve vanqipuri nido kardişe: «Ha boon, az fərisey zoə fəriseyim! Mını bəçəyro mıhokimə kardeydən ki, az bə mardon bəyji bey umu basteydəm!» 7Çı sıxanon bəpeştə fəriseyon iyən sadukeyon dılədə həsbəhs otaspəy, əve iclos bə dı hissə co be. 8Məsələ bımədəy ki, sadukeyon iddo kardeydən ki, odəmon bəyji əbınin, mələk iyən ruf ni, əmma fəriseyon bımon bovə kardeydən. 9Ğalməğal eqıniye. Fərisey məzhəbo bıə kali Ğanuni mıəllimon əştin səpo, de ğıyzi bəyon kardışone: «Əmə hiç qılə cinoyət vindeydənimon çı odəmi əmələnədə! Ğasbu həğiğətən rufi, yaan mələki qəp jəşe deəy!» 10Həsbəhs anə otaspəy ki, sərhəzo tarsəy əvon Pauli pıtıpoə bəkarden. Əve bə sərbozon dastə əmr kardışe ki, əvon dəşun bə iclosi zal, Pauli bıstənın çəvon dasto, bıbən bə ğələ.

11Həmonə şəvi Rəbb zahir be bə Pauli, votişe: «Ciqəmand bıbi! Çoknə ki Yerusəlimədə Çımı barədə şəhodət kardeydəbiş, esə jəqoən Romədə şəhodət kardəniniş».

Bə Pauli vəynə sui-ğəsd

12 Ruj obe bəpeştə Yəhudiyon sui-ğəsd
təşkil kardışone, ğəssəm hardışone: «Qi-
rəm detosə Pauli kışte xorək bəhəmon,
yaan ov peşoməmon, bəmə lənət bıbu!»
13 Sui-ğəsd hozı kardəkəson çıl kəsisə vey-
bin. 14 Əvon oməyn sər kahinon iyən sipi-
rişon tono, votışone: «Əmə ğəssəm hardə-
mone ki, detosə Pauli kışte bəştə qəvi hiçi
əjənimon. 15 Esə şımə de Ali Şurə bə ico
sərhəzoku xahiş bıkən ki, bıdə əv Pauli biyə
şımə tono, quya şımə de dığğəti təhğığ kar-
de piyeydəone çəy ko. Əv iyo dənışə əmə
hozı bəmandemon iyən bəkıştemon əy».
16 Əmma çı sui-ğəsdi həxədə Pauli hovəzo
məsəşe. Əv oməy bə ğələ, ımoni həmməy
rosnişe bə Pauli. 17 Pauli sədo kardışe çe
sərsaon qıləyni, votışe: «Im cıvoni çe sər-
həzo tono bıbə, bəyku xəbə heste boəy».
18 Sərsa bardışe zoə çe sərhəzo tono, vo-
tışe: «Dustəğə Pauli sədo kardışe mı, əjo
kardışe ki, ım cıvonə zoə biyəm ıştı tono.
Əv bətı qıləy xəbə rosniyənine». 19 Sərhəzo
qətışe çə zoə kəş, okırnişe bə kəno, par-
səy: «Çiçı votey piyeydə bəmı?» 20 Cıvoni
votışe: «Yəhudiyon sıxan noəşone bə ivırə
ki, xahiş bıkən ıştıku, tı maştə Pauli biyəy
bə Ali Şurə. Əvon piyeydəşone ki, quya
çəy koy de dığğəti təhğığ bıkən. 21 Əmma
tı bovə məkə bəvon! Əvon çıl kəsisə vey
odəm ratədə bənışten, rımuz bəkan Pauli.
Əvon ğəssəm hardəşone ki, Pauli nıkıştə
bəştə qəvi hiçiy nıjənın. Əvon həni hozın,
bə çəşin ki, Pauli keynə çıyo bəbarden».
22 Sərhəzo asbardışe bəy: «Bə hiçki məvot
ın qəpi», çəyo vığandışe cıvonə zoə bə kə.

Paul bə Ğeysəriyyə vığandə beydə

23 Çəyo sərhəzo sədo kardışe dıqlə sər-
sa, əmr kardışe bəvon: «Hozı bıkən dısa
kəs piyodə, hafto kəs aspo iyən dısa kəs
tiyəğand. Şanqo saat nəvədə əvon şəninin
bə Ğeysəriyyə. 24 Bo Pauli bardeyro aspon
hozı bıkən, əy səğ-səlomət bıbən bə vali
Feliksi bırosnən». 25 Əy bı məzmunədə
qıləy nomə nıvıştışe:

26 «Klavdi Lisiy səlom rosneydə bə
mohtərəm vali Feliksi.

27 Iştı tono vığandə bıə ım odəmi Yəhu-
diyon qətəşonbe, piyeydəşonbe bıkıştın.
Əmma az zıneədə ki, əv çe Romə vətən-
doşe, de i dastə sərbozi peroxnime əv
çəvon çanqo. 28 Piyəme mıəyyən bıkəm
çəy qıno çiçe, əve bardıme əv bəçəvon
Ali Şurə. 29 Az oşko kardıme ki, əy jə-
qo qıləy çiy kardəşni ki, bə kışte loyiğ
bıbu, yaanki həbs bıkəm əy: bəçəy vəynə
ittıhomon əncəx bəçəvon Ğanuni kali
mıbohisəynə məsəlon aidin. 30 Məlumot
səme ki, bəçəy vəynə sui-ğəsd hozı kardə
bıə, əve əlbəhol vığandıme əv ıştı tono,
bəçəy ittıhomkoronən xəbə dome ki,
əvon ıştə ittıhomon ıştı huzurədə izhor
kardəninin».

31 Sərbozon bə əmri mıvofiğ peqətışone
Paul, şanqo rosnişone əv bə Antipatridə.
32 Maşkinəy səvoriyon de Pauli dəro karde
bəpeştə oqardin oməyn bə ğələ. 33 Səvo-
riyon bə Ğeysəriyyə ome bəpeştə edaştışo-
ne nomə bə vali iyən Pauli təslim kardışone
bəy. 34 Vali nomə hande bəpeştə parsəy
Pauliku, əv kon viloyətoye, zıneədə ki, əv
Kilikiyəvıje, 35 votışe: «Iştı ittıhomkoron
iyo ome bəpeştə az bəştı koy diyə bəkar-
dem». Əy əmr kardışe ki, Pauli nəzorəti
jiyədə oqətın Hirodi dutə sərayədə.

Paul vali Feliksi navədə

24 Penc ruji bəpeştə sər kahin Hana-
niyə de kali sipirişon iyən Tertull
nomədə qıləy vəkili oməyn bə Ğeysəriyyə.
Əvon bə Pauli vəynə ittıhomon izhor kardı-
şone bə vali. 2 Çəyo sədo kardışone Paul,
Tertull dəmande bo ittıhomi nıtği vote:
«Mohtərəm Feliks! Iştı iyən ıştı mudrikə

idorə hımhımbədə əmə ğoymə sulhi şəroitədə jiyeydəmon. 3Əmə mınnətdorimon bəşmə, həmən boçəmə xəlği kardə kali koonro, əmə əvoni həmməy har vırədə iyən de minnətdorəti ğəbul kardeydəmon. 4Az piyeydəmni ışdı vaxti vey bıstənım, əve xahiş kardeydəm bəştə adəti mıvofiğ de lutfkorəti ləzəy bəmə quş bıdə. 5Əmə bı jıqo nəticə oməmon ki, ım merd çe dınyo har vırədə bıə Yəhudiyon dılədə hərkihərki eğandeydə, əv çe Nəsrani məzhəbi yolon qıləye. 6Əy hətto cəhd kardışe, məbədi mırdol bıkə, əve əmə qətımone əv. 7-8Qirəm tı istintoğ bıkoş əy, ışdən bəçəmə ittıhomon əsosinəti əmin bəbeş». 9Yəhudiyon dastək doşone bəy, təsdığ kardışone ki, həmə votəyon rostin.

10Vali işorə kardışe bə Pauli, əv dəmande bo qəp jəy: «Az zıneydəm ki, çandə soron dırozi tı boçəmə milləti hakimәti kardeydəş, əve az ışdı vədə ışdəni bo mıdofiə karde şom. 11Tı ışdən yəğın karde bəzıneş ki, az zəvvari ğəzinə donzə ruj çımi bənav oməm bə Yerusəlim. 12Əvon vindəşonni mı, nə məbədədə de kiysə həsbəhs kardeədə, nəən sinaqoqədə, yaanki şəhri konsə co vırədə xəlği bə ğıyom təhrik kardə vırədə. 13Əvon bəçımı vəynə doə ittıhomon sıbut karde əzının. 14Az etirof kardeydəm ki, bəçəmə dədə-bobon Xıdo imon vardeydəm, də roy şeydəm ki, əvon bə roy məzhəb voteydən. Tovratədə iyən Peyğəmbəron Kitobonədə bıə nıvışdəyon həmməy bovə kardeydəm. 15Azən bənə bəvon bə Xıdo umudəvom ki, həm saleh, həmən saleh nıbəkəson bəyji bəben. 16Azən bə dastpoçəm ki, çımı vicdon hejo təmiz bıbu həm Xıdo, həmən insonon navədə. 17Çandə soron iyo nıbe bəpeştə az bə Yerusəlim oməym ki, bəştə xəlği de ianə komәqəti bıkəm iyən ğırbon bıkıştım. 18Əvon vindışone ki, az məbədədə pok bey mərosimi bə vırə rosneədə çımı qırdo izdihom, yaan konsə hərkihərkiyəti ni. 19Əyo Asiyəvıjə Yəhudiyon hestbin. Əvon iyo, bəştı huzur omənin, iyən çımıku şikat hestışonebu, ışdə ittıhomon nişo doəninin. 20Yaanki bıdə əvon ışdən bıvotın, az Ali Şurə huzurədə beədə kon cinoyətədə qınokor zınəşone mı. 21Ğasbu çımı qıno əve ki az ışdə mandə vırəo zikkə jəme: "Şımə ımruj mını bə mardon bəyji beyro ittıhom kardeydəşon!"»

22Rəbbi Roy mıəyən ğədər zınə Feliksi bastışe məhkəmə iclos, votışe: «Sərhəzo Lisiy omeədə az şımə koy həll bəkardem». 23Əy bə sərsa əmr kardışe ki, Pauli nəzorəti jiyədə oqətı, əncəx veyən ciddi ne, həmən mane nıbu bəy xıdmət kardə duston.

24Dı-se ruji bəpeştə Feliks deştə jeni Druzillə oməy, Druzillə Yəhudibe. Feliksi sədo kardışe Paul ışdə tono, quş doşe bəçəy bə İsa Məsihi imoni həxədə votəyon. 25Əmma əv salehə jimoni tərzi, ışdə nəfsi oqəte lozim be iyən Xıdo Hıkmi Ruji həxədə qəp jəyədə Feliks tarsəy. Əy votışe: «Bo ımrujnə ruji həni vəse, şe bəzıneş. Vaxtım beədə tını sədo bəkardem». 26Əmma demiyən bə ico əv umdəvobe ki, Paul rışvə bədo bəy, əve rə-rə əy sədo doydəbe karde ışdə tono, deəy sıxan kardeydəbe.

27Dı sor dəvarde, Feliksi təhvil doşe ışdə vəzifə bə Porki Festi. Əmma Feliksi həbsədə oqətəşbe Paul ki, bıdə bə Yəhudiyon xoş bo.

Vali Festi navədə bıə məhkəmə

25 Fest bə viloyət ome bəpeştə se ruj dəvarde, Ğeysəriyyəo dəro qıniye bə Yerusəlim. 2Sər kahinon iyən Yəhudiyon dılədə ən nomdorə odəmon bə Pauli vəynə bıə ittıhomon oşko kardışone çəy vədə iyən xahiş kardışone ki, 3əv icozə bıdə ki, Pauli bə Yerusəlim bıbən. Məsələ bımədəy ki, əvon ışdə arədə sıxan noəşonbe ki, roədə əy bıkıştın. 4Əmma Festi cəvob doşe ki, Paul Ğeysəriyyədə həbsi jiyədə

bəmande, əv ıştənən bı nezon əyo bo şey hozı beydə. 5Əy votışe: «Bıdə şımə dılədə bıə nıfuzinə odəmon bon demı, qirəm ım şəxsi cinoyət kardəşebu, bıdə bəçəy vəynə bıə ıştə ittıhomon əyo təğdim bıkən».

6Fest çəvon tono həşt, yaan da rujisə vey nımande iyən oməy bə Ğeysəriyyə. Maşkinə ruji əv nışte hıkmi kursisə, hamyəy ki, Pauli biyən bəçəy huzur. 7Paul omencə Yerusəlimo omə Yəhudiyon eqırd qətışone əv, vey qonə ittıhomon rost kardışone bəçəy vəynə, əmma nıznəşone əvoni sıbut karde.

8Pauli mıdofiə kardışe ıştəni: «Çımı hiç qıno nime nə Yəhudi Ğanuni, nə məbədi, nəən ğeysəri navədə». 9Festi piyeydəşbe Yəhudiyon rozi bahaştı, əve parsəy Pauliku: «Tı piyeydə ki, bışi bə Yerusəlim, bıdə az əyo diyə bıkəm bəştı koy?» 10Pauli cəvob doşe: «Az pemandəm ğeysəri məhkəmə huzurədə, ın məhkəmə mını mıhokimə kardənine. Çımı bə Yəhudiyon hiç bevəcim bıəni, tı ıştən ımi çok zıneydəş. 11Qirəm az dəqordınıyəmebu ğanun, bə edomi loyiğ qıləy ko kardəmebu, az bo marde hozım. Əmma qirəm çımı nimebu jəqo qıləy qıno ki, əvon deəy mını ittıhom kardeydən, hiçki həxış ni mını bəvon bıdə. Az ğeysəri məhkəmə tələb kardeydəm!» 12Festi deştə mışoviron no-peqət karde bəpeştə votışe: «Tı ğeysəri məhkəmə tələb kardeydəş? Bəşeş ğeysəri tono».

Fest de podşo Aqrippə qəp jəydə

13Dı-se ruji bəpeştə podşo Aqrippə de Bernikə oməy bə Ğeysəriyyə Festi tono. 14Əvon mıddəti əyo mande bəpeştə Festi Pauli koy həxədə bo podşo qəp jəşe: «İyo qıləy məhkum heste, Feliksi oqətəşe əv həbsi jiyədə. 15Az Yerusəlimədə beədə Yəhudiyə sər kahinon iyən sipirişon kali ittıhomon rost kardışone bəçəy vəynə, çımıku tələb kardışone ki, az ittıhom bıkəm əy. 16Az bəvon votıme ki, Roməvıjonku jıqo qıləy adət ni, məhkumi de ittıhomkoron dimbədim nıvardə iyən bəy ıştəni mıdofiə kardeyro imkon nıdoə, əy təslim bıkən. 17Əvon demı bə ivırə iyo ome bəpeştə, az həni nıpiyəme vaxti qin bıkəm, əve hejo maşkinə ruji nıştim hıkmi kursisə, hamyəym ki, biyən ə şəxsi bəçımı huzur. 18Əmma çəy ittıhomkoron bəçəy vəynə qəp jeədə əvon varde nıznəşone çımı çəş kardə ittıhomon hiç qıləyni. 19Həmçinin ittıhomon bəçəvon dini iyən bə komsə mardə İsa aid mıbohisəynə məsələonbin, həmən Paul təsdığ kardeydəbe ki, həmon şəxs bəyjiye. 20Az nıznəme ın məsələ çı curə tədğığ bıkəm, əve parsəym Pauliku ki, piyeydəşe əv bə Yerusəlim bardə bıbu iyən əyo mıhokimə bıkən əy. 21Əmma əy tələb kardışe boştə əlohəzrət ğeysəri məhkəmə, əve az əmr kardıme ki, əy oqətın həbsi jiyədə detobə bə vaxti ki, az keynə imkon pəydo bəkardem, əy bəvğandem bə ğeysəri huzur». 22Aqrippə votışe bə Festi: «Azən əpime bı odəmi quş bıdəm». Festi votışe: «Maştə tı bəməseş əy».

Paul podşo Aqrippə navədə

23Maşkinə ruji, de təmtərağı omə Aqrippə iyən Bernikə de sərhəzon iyən şəhri əyon-əşrəfon bə ico dəşin bə məhkəmə zal. Bə Festi əmri mıvofiğ vardışone Paul. 24Festi votışe: «Podşo Aqrippə iyən deyəmə bə ico iyo qırdə bıəkəson! Şımə huzurədə mandəkəs ə odəme ki, bəçəyro Yəhudiyon həmməy, həm Yerusəlimi, həmən çıvrəyjə Yəhudiyon ovardeydən bəmı. Əvon həmməy bə zikkən ki, əy bəyji haşte əbını. 25Əmma az bə jıqo nəticə oməym ki, əy jəqo qıləy qıno kardəşni ki, bə marde loyiğ bıbu. Əv əlohəzrət ğeysəri məhkəmə tələb kardeədə, az bə ğəror oməym, əy bə ğeysəri huzur bıvğandım. 26Əmma az zıneydənim ki, bə hıkmdori çiç bınıvıştım. Əve az vardəme əv bəşmə huzur, xısusən, podşo

Aqrippə, bəştı huzur ki, bıdə bə koy diyə karde bəpeştə az bıznım çiç nıvıştəninim. 27Az jıqo fameydəm ki, beağılə ko bəbe, məhkumi bə ğeysəri huzur vığandeədə çəy ittıhomi nişo nıdəm».

Pauli ıştəni mıdofiə nıtğ

26 Aqrippə votışe bə Pauli: «Bətı icozə doə beydə ki, ıştəni mıdofiə bıkəy». Bəvədə Pauli de dasti işorə doşe dəmande ıştəni bo mıdofiə karde: 2«Podşo Aqrippə! Az baxtəvərim ki, ımruj ıştı huzurədə Yəhudiyon bəçımı vəynə kardə ittıhomiku ıştəni mıdofiə karde zıneydəm. 3Həmən vey şo beydəm ki, tı Yəhudiyə adəton iyən mıbohison vey çok zıneydəş. Əve əjo kardeydəm ıştıku, de səbri bəmı quş bıdə.

4Jıqonə, çımı jimon lap nuperəsətiku jıqo bə Yəhudiyon həmməy məlume iyən lap sıftəku az həm ıştə xəlği dılədə, həmən Yerusəlimədə jiyəm. 5Əvon vey vaxte mını zıneydən, əve təsdığ karde bəzınen ki, az bəçəmə dini ən ciddi məzhəb bıə bə fərisey məzhəbi mənsub bıəm. 6Imha, esət az bəçəyro məhkəmə huzurədə mandəm ki, Xıdo bəçəmə dədə-bobon doə bə vədi umu basteydəm. 7Çəmə xəlği donzə qılə tobyə həmməy, şəv-ruj bə Xıdo ibodət karde-karde, bə həmon vədi umudəvon. Ha podşo, bıçımiro Yəhudiyon mını ittıhom kardeydən! 8Boçi şımə bovə karde zıneydənişon ki, Xıdo bəyji kardeydə mardon?

9Azən əmin bıəbim ki, bə Nazaretıjə İsa nomi vəynə beşeyro ıştə dasto oməy kardəninim. 10Yerusəlimədən ımi kardeydəbim. Bə sər kahinonku sə səlohiyəti əsosən İsa dumo şəkəsonədə çandə kəsi bə zindon şodoəme. Əvoni edom kardeədə az hejo bəçəvon edom karde tərəfdor bıəm. 11Sinaqoqon həmməyədə az bəvon vey cəzo doəme, məcbur kardəme əvon ki, kufr bıkən bə İsa. Hətto az anə ıştəno beşəbim ki, çəmə məmləkəti xaricədən əvoni rımuz kardeydəbim.

12İ kərə az de sər kahinon səlohiyəti iyən icozə bə Dəməşğ dəro qınim. 13Ha podşo, az çoştəsəy roədə şeədə osmono həşisən vey viriski doə, bəmı iyən bəçımı roy həmron həmməy nur səğandə qıləy ruşnə vindıme. 14Əmə həmməy qınimon bə zəmin, az məsəme qıləy sədo, əv İbrani zıvonədə qəp jəydəbe demı: “Saul, Saul! Boçi tı mını rımuz kardeydəş? Bə bizi tıki ləğə jəy bətı zərər bəje!”

15Az parsəym: “Ha çımı Əğə, Tı kiş?” Rəbbi cəvob doşe: “Az, ıştı rımuz kardə İsam. 16Esən bəşt, bımand səpo! Az bətı zahir bıəm ki, tını Iştə xıdmətkor bıkəm iyən ıştı həni vində har çiy, həmən çımi bəpeştə Çımı bətı nişo doəyon barədə şoydəti kardeyro tını təyin bıkəm. 17Az tını Yəhudi xəlği iyən co milləton dasto pebəroxnem. Tını çə milləton tono vığandeydəm ki, 18çəvon çəşon okəy, əvoni zılmoto bekəy bə ruşnə iyən Şəytoni hakimiyəto oqordını bə Xıdo. Bıdə əvonən ıştə qınonku baxşə bıbun iyən de təğdis bıəkəson bə ico Xıdo xəlği dılədə bıbun”.

19Məhz bı səbəb, ha podşo Aqrippə, az beitoətəti nıkardıme osmono çiyə bı vindemoni. 20Az sıftə ovardıme bə Dəməşğı, çəyo bə Yerusəlimi, çəyo bə Yəhudeyə viloyəton həmməy əholi, nəhoyət, bə co milləton, əvoni sədo kardıme ki, tobə bıkən iyən oqardın bə Xıdo, deştə əməli ıştə kardə tobə təsdığ bıkən. 21Bı səbəb Yəhudiyon qətışone mı məbədədə, piyəşone bıkıştın mını. 22Şukur bıbu bə Xıdo ki, az detobə ımrujnə ruji sabitğədəmim ıştə imonədə, yoliku bəruk bə har kəsi şəhodət doydəm. Az co hiçi voteydənim bəvon, sıvoy çe peyğəmbəron iyən çe Musa sıftəo votəyon. 23Az məhz ımi voteydəm: İsa Məsih əzob kəşəninbe, iminə bəyjibıəkəs bıəninbe, nuri xəbə

rosniyəninbe, həm bəçəmə xəlği, həmən bə co milləton».
24 Paul ıştəni mıdofiə kardeədə, Fest ozik
oməy: «Paul, tı dəli bıəş! Vey handeyku
ıştə ağılı qin kardə!» 25 Pauli etiroz kardışe:
«Hurmətinə Fest, az dəli bıənim. Həğiğəti
iyən ağılmandə sıxanon voteydəm. 26 Podşo
bı barədə zıneyro az de ciqə qəp jəydəm.
Az əminim ki, çımon hiç qıləyni çəy nəzə-
ro nıvite, oxo ın vağeə qıləy kıçədə bıəni.
27 Podşo Aqrippə, tı bə peyğəmbəron bovə
kardeydəş? Zıneydəm ki, bovə kardeydəş».
28 Aqrippə votışe bə Pauli: «Az jıqo vin-
deydəm ki, ənəhoy dənıbəvarde tı mıniyən
bə imon bəvardeş məsihi bəkardeş!» 29 Pau-
li cəvob doşe: «Rə, ya di, əmma az bə Xıdo
bəlovəm ki, iqlə tı ne, həmən ımruj bəmı
quş doəkəson həmməy bənə bəmı bıbun,
məlum məsələye ki, ğərəyz de ın zinciron».
30 Çəyo podşo, vali, Bernikə iyən deyəvon
ivırədə nıştəkəson həmməy əştin. 31 Əvon
beşeədə bə iyəndı voteydəbin: «Im odəmi
jəqo qıləy çiy kardəşni ki, bə edomi, yaan
bə zindoni loyiğ bıbu». 32 Aqrippə votışe
bə Festi: «Im odəmi tələb kardəşnəbəy
ğeysəri məhkəmə, əy ozod kardey əbi».

Paul bə Romə dəro qıneydə

27 Ğəror doəbe ki, əmə de qəmi bə
İtaliyə şəninimon, çəyo Pauli iyən
dı-se kəs co məhbusi təslim kardımone
əlohəzrət ğeysəri hənqo bıə Yuli nomədə
bə qıləy sərsa. 2 Əmə penıştimon Adramit-
tiyəo, bə Asiyə viloyəti limanon şə qıləy
qəmi, dəro qınimon. Saloniko bıə Make-
doniyəvıjə Aristarxən deyəmə şeydəbe.
3 Maşkinə ruji əmə varid bimon bə Sidon,
Yuli anə xoşə rəftor kardeydəbe de Pauli
ki, icozə doşe bəy eşu saru ıştə duston tono,
lozim bıə çiyon bıstənı çəvonku. 4 Sidono
beşimon, dəvardimon de Kipri dıyokəno
vo nıqətə tərəfi, çumçıko vavaz bəçəmə
vəynə qıneydəbe. 5 Çəyo əmə ovaştimon
ojə dıyo, de qəmi dəvardimon çe Kilikiyə
iyən Pamfiliyə toniku, çəmə qəmi oməy
rəse bə Likiyə viloyəti Mira şəhri. 6 Əyo
sərsa pəydo kardışe bə İtaliyə şə qıləy
İskəndəriyə qəmi, penşandışe əmə bəy.
7 Əmə qədə-qədə həni çand rujbe şeydə-
bimon, əve oməymon rəsəymon əncəx bə
şəhr Knidi. Vavaz bəmə imkon doydənıbe
ki, əmə lozim bıə səmtədə hərəkət bıkə-
mon, əmə ləpək Kriti voqətə tərəfo şənin
bimon, ton dəvardimon Salmoni bukəku.
8 Əmə dıyokənoku diyəro şeydənıbimon,
əve de zubəzu oməymon rəsəymon Reçi-
nə Limanon nomədə bə qıləy dəhnə, əvrə
şəhr Laseyə neziyədəbe.
9 Əmə xəyli vaxt qin kardımone, həni de
qəmi şeyən xətobe, çumçıko çe Yəhudiyon
pozə rujəmo həni dəvardəbe. 10 Pauli xəbə-
do kardışe əvoni: «Ha əğon, az vindeydəm
ki, de qəmi şey vey xəto bəbe, əncəx bo
qəmi boy ne, həm bo qəmi, həmən boçə-
mə ıştə jimoni». 11 Əmma sərsa həmməysə
vey bə Pauli sıxani ne, bə qəmi kapitani
iyən bəçəy soybi sıxani pemandeydəbe.
12 Limanədə zımıstoni dəvoniye mımkun
nıbe, əve veyni bə jıqo qıləy fikir oməyn
ki, bə dıyo beşe, hərəkət kardey lozime
ki, bə Feniksi bırəsəmon, zımıstoni də-
vunəmon əyo. Feniks çe Kriti limanbe,
əv cənub-ğərbi iyən şimal-ğərbi tərəfədə
bədi dıyo ojbe.

Qəmi eqıneydə bə kulok

13 Bı vaxti cənubo zəifə vavaz qıniye,
əvon bə ğəror oməyn ki, çəvon plan lap
rohat bəbe, əve rost kardışone qəmi lovbəri
iyən çe Kriti dıyokənoku dəro qınin. 14 Əm-
ma ənəhoy dənıvarde ki, ləpəki çə tərəfo
zumandə şimal-şərği vavaz dəmande bo
qıniye, bə vavazi «Evrakvilon» voteydən.
15 Qəmi bə çəkəm-çəkəm dəqıniye, əy bə
vavazi vəynə oqəte ğeyri-mımkunbe. Əve
əmə həni cəhd karde nıznəmone, qəmi

ıştən-bəştə şe de dalğon dimi. 16Əmə Kavda nomədə qıləy qədə ləpəki zəif voqətə tərəfiku dəvardeədə, de zubəzu peroxne zınəmone çe qəmi kulos. 17Çəyo rost kardımone kulosi bə qəmi pəlvon. De jiyə dəkırnimone qəmi. Tarsiku ki, qəmi dəhnə Sirtədə bə so bənışte, dıyovonon şodoşone sınov jə lovbər, jəqoən qəmi ıştən-boştə şe bənav. 18Kulok hələn tuğyon kardeydəbe, esənə ruji əmə çe qəmi boy i poə şodomone bə dıyo, sıvık kardımone əv, 19seminə ruji deştə ıştə dasti şodomone çe qəmi diləqon bə dıyo. 20Çandə rujon be ki, osmoni dimədə, nə həşi bə çəş çiyəy, nəən astovon. Kulok jıqo de şiddəti dəvom kardeydəbe ki, əmə qırd qin kardəmonbe ıştə perəxe umu.

21Xəyli vaxtbe odəmon hiç çiy hardəşonnıbe, Paul pemande çəvon navədə, votışe: «Ha əğon, bəmı quş doəyon bəbe, əmə tərq kardəmon nəbəy Krit, bəvədə bəçəmə sə ın bəlo nəvoy, anə ziyoni nəqını bəmə. 22Esə çımı sıxan ıme bəşmə, ciqəmand bıbən! Çəməhon hiç qıləyni nıbəmarde, əncəx qəmi məhv bəbe. 23Imşanqo çımı məxsus bıə iyən səcdə kardə Xıdo vığandə mələk zahir be bəmı. 24Əy votışe bəmı: "Mətars, Paul! Tı ğeysəri huzurədə mandəniniş, Xıdoən bəştı xoto pebəroxne ıştı roy həmron". 25Əve ğoym bıkən ıştə ciqə, ha əğon! Az bə Xıdo bovə kardeydəm ki, harçi bənə Çəy votəyən bəbe. 26Əmə hukman bə qıləy ləpək bebəşemon».

Qəmi bə ğəzo eqıniye

27Çordə şəvbe ki əmə sınov jəydəbimon çe Miyonzəminonə dıyo dimisə, dıyovonon şəvi i nimədə hiss kardışone ki, qəmi bə hışki nez bıə. 28Pamyəşone, ovi nığıli vist qəzisə [a] tikəy veybe, kamişi dəvarde bəpeştə, ijən pamyəşone, vindışone ponzə qəze. 29Tarsəyn ki, bə tavi pebəben, əve şodoşone çe qəmi dumo tərəfo çoqlə lovbər, dəmandin bo lovə karde ki, ruj rəyrə obu. 30Qəmivonon piyəşone bıvitın, əve de manə şodoşone kulos qəmiyo bə dıyo ki, quya əvon ğoym-ğoymi qəmi bukə tərəfi lovbəron dəbasteydən. 31Pauli votışe bə sərsa iyən sərbozon: «Qirəm ım odəmon qəmiədə nımandon, şımə perəxe əzıniyon». 32Bəvədə sərbozon bırnişone kulosi qəmiyədə oqətə jiyon, əv eqıniye bə dıyo.

33Rujobədə Pauli ehandışe har kəsi ki, xorək bəhən: «Çordə ruje ki, həyəconi dılədə hiçi hardeydənişon, hağişon. 34Əve şıməku əjo kardeydəm ki, boştə perəxəy xoto jıçiy bəhən! Şımə hiç kəsi səo qıləy muyən enıbəqıne!» 35De ın sıxaniyən əy peqətışe nun, çe har kəsi çəşi vədə şukur kardışe bə Xıdo, poə kardışe nun, dəmande bo harde. 36Həmməy bə həvəs oməyn, dəmandin bo harde. 37Əmə həmməyəvo dısa hafto şəş kəsbimon qəmiədə. 38Həmməy si be bəpeştə qəmi boy sıvık kardeyro, qəmiədə bıa qandımi şodoşone bə dıyo.

39Ruj obeədə dıyovonon vindışone nomələm qıləy zəmin. Huşcoə dəhnə vinde bəpeştə, əvon dastpoçə bin ki, qəmi bekən əyo. 40Bırnişone lovbəron, oqətışone əvon dıyoədə, eyni vaxtədə bırnişone sukoni çəpon oqətə jiyon, qordınişone çe qəmi vokıron bə vavazi səmt, nez oməyn bə japə. 41Əmma əvon tuş oməyn bə huşi, qəmi nışte bə so. Çe qəmi bukə bandəx qıniye huşi dılədə, behərəkət mande, çəy dumo tərəf esə boy vavazi təsiri jiyədə dəmande bo vılo be.

42Bəvədə sərbozon bə ğəror oməyn ki, məhkumon bıkıştın, bıdə hiç kəs sınov nıjənı nıvitı. 43Əmma sərsa piyəşe peroxnı Pauli, əve mane be bəvon. Əy əmr kardışe ki, sınov jəy zınəkəson sıftə ıştəni şodən bə ov, 44mandəkəsonən çe taxton iyən qəmi

a 27:28 *Qəz* – yunan mətniədə *orquya*, təğribən 1,85 metr.

co vəslon səpe de təhəri beşun bə japə. Jıqoən, həmməy səğ-səlomət beşin bə japə.

Maltədə vey noxəşini şifo səşe

28 Əmə peräxe bəpeştə zınəmone ki, çı ləpəki nom Maltəye. 2Çı vırəy odəmon de ğeyri-adi qıləy ğonəğpərvərəti pişvoz kardışone əmə. Əvon sənoşone qıləy yolə kiyandu, sədo kardışone əmə həmməy bəçəy qırdo, çumçıko voş voydəbe, sardbe. 3Pauli qırdə kardışe i çanqə çilə bə kiyandu şodoədə, qurzə eğıç qətışe çəy dast. Qamiku ıştəni peroxniyə qurzə çe çilon dıləo beşe. 4Çı vırəy odəmon çəy dasto bə şıkırə mandə mori vindeədə, votışone bə iyəndı: «Çımiku vindey beydə ki, ım odəm ğəttole. Hərçənd ki əv dıyoo peräxə, əmma xısus sə firiştə icozə doydəni ki, əv bəyji bımandı». 5Əmma Pauli şodoşe mor bə kiyandu, hiç zərər nıqıniye bəy. 6Əvon bə çəşbin ki, əv bəpandəme, çəyoən iberdəmədə bəmarde, əmma vindeədə ki, hiçi nıbe bəy, dəqiş kardışone ıştə fikir, dəmandin bə iyəndı vote ki, əv xıdon qıləye.

7Çı vırəy neziyədə çe ləpəki idorəəkə Publi molikonə hestbe. Əy de sırədiyəni xəş omə doşe bəmə, əmə se ruj mehmon bimon bəy. 8Bı vaxtədə çe Publi pıə təblarzi qətəbe, dizenteriyəku əzyət kəşeydəbe. Paul dəşe çəy tono, dıvo kardışe, çəyo ıştə dasti noşe bəçəy sə, əv xəş be. 9Çımi bəpeştə ləpəki noxəşə səbəson həmməy omeyn Pauli tono iyən xəş beydəbin. 10Əvon çəmə ehtiromi oqətışone iyən dəro qıneədə təchiz kardışone əmə de lozim bıə har çiy.

Bə Romə rəseədə

11Əmə se manqi bəpeştə zımıstoni əyo dəvoniyə qıləy İskəndəriyə qəmiyədə dəro qınimon; «Dioskurə» voteydəbin bı qəmi nomi. 12Əmə varid bimon bə Sirakuzə şəhri, se ruj mandimon əyo, 13çəyo ijən beşimon bə dıyo, omeymon bə Reqi. İ ruji bəpeştə cənubi vavaz qınıye, əve maşkinə ruji əmə həni rəsəymon bə Puteolə. 14Əyo əmə rast omeymon bə imoniyə boon, deçəvon xahişi i haftə mehmon bimon bəvon. De minvoli əmə omeymon rəsəymon bə Romə, 15əyo çəmə ome xəbə məsə imoniyə boon beşin bəçəmə pişvoz, çəvon i poə omey bə Appi Vıjor, ə poən omey bə Se Mehmonxonə. Paul əvoni vindencən, şukur kardışe bə Xıdo, xəyli rohat be.

16Əmə bə Romə rəseədə bə Pauli icozə doşone ki, boştə kə bıqətı, bımandı əyo hıvosəkə sərbozi nəzorəti jiədə.

Pauli Romədə dəvom kardışe ıştə xıdmət

17Se ruji bəpeştə Pauli sədo kardışe ıştə tono çe Yəhudi rəhbəron. Əvon ome bəpeştə Pauli votışe: «Çımı həmvətənon! Hərçənd ki az bəçəmə xəlği iyən bəçəmə dədə-bobo adəton vəynə beşənim, qətışone mı Yerusəlimədə, təslim kardışone bə Roməvıjon. 18Əvon təyğat kardışone mı, piyəşone ozod bıkən, çumçıko qıləy səbəb nıbe ki, mını edom bıkən. 19Əmma Yəhudiyon etiroz kardışone, az məcbur mandim ki, ğeysəri məhkəmə tələb bıkəm, əmma boçəyro ne ki, qıləy çiyədə ıştə xəlği ittıhom bıkəm. 20Əve az bı səbəb şıməni sədo kardıme ki, bıvindım iyən həmsıxan bıbum deşmə. Oxo az bə cəmi İsraili umu bastə Şəxsi xoto jıqo bə zincir jə bıəm». 21Əvon bə Pauli votışone: «Əmə Yəhudeyəo bəştı aid hiç qılə nomə səmonni, həmvətənon hiç qıləyniyən çəyo oməni, bəmə hiçi həxədə xəbə doəşni, ıştı həxədə hiç bevəci votəşni. 22Əmma əmə əpimone ki, bətı quş bıdəmon, ıştı fikiri bıznəmon, çumçıko çı məzhəbi həxədə bəmə hiçi məlum ni, iqlə ımi zıneydəmon ki, har vırədə bıçımi vəynə beşeydən».

23Əvon de Pauli qıləy ruj təyin kardışone iyən həmonə ruji xəyli odəm omey bəçəy

mandə kə. Maştənəku detobə şəvinimə əy qəp jəşe deyəvon, rosnişe bəvon Xıdo Podşoəti həxədə xəbə, çe Musa Tovrato iyən Peyğəmbəron Kitobono dəlilon vardışe ki, sıbut bıkə bəvon İsa həxədə votəyon rostin. 24Kali odəmon bovə kardışone bəçəy votəyon, kali kəsonən bovə nıkardışone. 25İyəndı arədə bə iqlə ray ome nızneyro beşin şin, əve Pauli dəro kardışe əvon de ın sıxanon: «Çok votəşe Mığəddəsə Rufi, de Yeşayə peyğəmbəri vositə bəçəmə dədə-bobon ovardeədə:

26 “Bışi çı xəlği tono, bıvot bəvon:
Bəməseşon, sənıbərəseşon,
Diyə bəkaşon, nıbəvindeşon.
27 Çı xəlği dıl kurocəğ bıə,
Qon bıən çəvon quşon,
Vi bıən çəvon çəşon.
Jıqo nəbəy, əvon əvindin,
Əməsin deştə quşi,
Sərəsin deştə dıli.
Bəvədə oəvardin Bəmı,
Azən çok əkəym əvoni”.

28-29Əve bızınən ki, Xıdo doə ın xılos bo co milləton vığandə bıə iyən əvonən bəməsen əy».

30Dı sor sərosər Paul ıştə kirə qətə kədə jiyəy, ıştə tono oməkəson həmməy ğəbul kardışe. 31Hiç qıləy maneə nıbə iyən de ciqəmandəti bəyon kardışe Xıdo Podşoəti iyən omutışe bəvon Rəbb İsa Məsihi həxədə.

PAULİ

BƏ ROMƏVIJON NOMƏ

VƏSƏ

Pauli ın nomə nıvıştəşe ki, ıştəni iyən ıştə pevılo kardə Şoyə Xəbə Romədə bıə bə imoniyon icmo təğdim bıkə. Əv imperatorəti sərşəhr bıə bı şəhrədə hiç vaxti bıənıbe, əmma əyo bıə vey imoniyon nomi zıneydəbe iyən piyeydəşbe rəyrə bışu əvoni bıvindı. Paul ıştə «bo həvari beyro sədo kardə bey, Xıdo Şoyə Xəbə pevılo kardey barədə» bəvon voteydə (1:1). Çəy pevılo kardə Şoyə Xəbə mahiyət ım be ki, ın Şoyə Xəbə «əv – bo imon vardə har kəsi xılosiro Xıdo ğudrəte, sıftə bo Yəhudi, çəyo bo co milləton» (1:16).

Paul həmən bə handəkəson yod dənoydə ki, har kəsi qıno kardəşe, çe Xıdo izzətiku məhrum mandə (3:23). Əmma Xıdo əməni çoknə ğəbul karde bəzıne? Paul de ın əsosə parsi bə Roməvıjon ıştə nıvıştə nomədə cəvob doydə. Əv bı nomədə nişo doydə ki, hiçki ğadir ni Xıdo noə tələbon həmməyəvo bə vırə bırosnı. Yəhudiyon bə Musa Ğanuni tabe nıbin, bə co milləton isə Xıdo çandə kərə de curbəcurə roon votışe, əmma əvon Çəy barədə hətto bo şıneyən imtino kardışone (1:18–3:20).

Paul bı nomədə oşko nişo doydə ki, Xıdo çıcurə vinde piyeydəşe əməni.

«De İsa Məsihi vositə Bəy imon vardəkəson həmməy çe Xıdo salehəti doə beydə. Bə hiçki fərğ noə beydəni. Oxo həmə insonon qıno kardəşone, çe Xıdo izzətiku məhrum bıən, iyən Deçəy lutfi de Məsih İsa vositə ozod beyro hıriyəbıən, bəroət səşone, ım boəvon həvoye» (3:22,24).

«İsa bəçəmə qınonro bə marde təslim kardə be iyən boçəmə saleh hisob kardə beyro bəyji kardə be» (4:25).

Çe nomə məzmun:

1:1-17 Səlom vığandey iyən çe nomə movzu
1:18–3:20 Bə xılosi ehtiyoc
3:21–4:25 Çe Xıdo doə xılosi ro
5:1–8:39 Məsihi doə nuyə jimon
9:1–11:36 Xıdo bo İsraili hozı kardə ro
12:1–15:13 Məsihiyə imonini rəftor
15:14–16:27 Yekun iyən xısusiyə səlomon

1 İsa Məsihi ğul az Pauliku səlom! Az Xıdo tərəfo bo həvari bey sədo kardə bıəm iyən Boçəy Şoyə Xəbə pevılo kardeyro səçın kardə bıəm. 2Xıdo deştə peyğəmbəron vositə Mığəddəsə Nıvıştəyonədə sıftəku vəd kardə Şoyə Xəbə 3Çəy Zoə Rəbb İsa Məsihi barədəy. Əv cismən Davudi nəsıloy. 4İsa de Mığəddəsə Rufi ğudrəti çe mardon dılədə bəyji kardə be, zahir be ki, Əv Xıdo Zoəy. 5Əmə Deçəy vositə bə lutfi iyən həvariyəti noil bıəmon ki, Bəçəy nomi xoto həmə millətono bıə insonon bə imoni itoət kardeyro sədo bıkəmon. 6Şımənən həmonə insonon dılədəşon ki, bə İsa Məsihi məxsus beyro sədo kardə bıəşon.

7Romədə jiyə, çe Xıdo piyə iyən bo mığəddəs beyro sədo kardə bıə bə şıməhon həmməy Pıə Xıdoku iyən Rəbb İsa Məsihiku lutf iyən sulh bıbu!

Pauli vey piyeydəşe bə Romə bışu

8Har çiysə bənav, bo şımə həmməy de İsa Məsihi vositə bə Xıdo şukur kardeydəm ki, şımə imoni barədə həmə dınyo zıneydə. 9Çəy Zoə Şoyə Xəbə pevılo kardeyədə çımı dılisıxto ibodət kardə Xıdo şoyde ki, az şıməni hejo çoknə bə yod dənoydəm. 10Dıvo kardeəsə hejo lovə kardeydəm ki, de Xıdo rizo mılxəs ome bıznım şımə tono. 11Oxo çımı məğsəd əve ki şıməni ğıvvəyn kardeyro bəşmə qıləy ruhaniyə ənom bırosnım, əve şıməni vindeyro pəşi qətəm. 12Həmən az şımə arədə beədəsə çəmə rufon de iyəndı imoni ovc bıkən. 13Ha imoniyə boon, piyeydəmni şımə bexəbə bıbən ki, çoknə co milləton arədə, şımə arədən ıştə koy bəhrə peqəteyro çan kərə piyəme bom şımə tono, əmma detosə esət bə maneon rast oməym. 14Az həm bə Yunanon, həm bə barbaron, həm bə aqilon, həmən bə nodonon Şoyə Xəbə rosniye ğarzxom. 15Bı səbəb az bə dastpoçəm ki, Romədə jiyə bə şıməhonən Şoyə Xəbə bırosnım.

Şoyə Xəbədə Xıdo salehəti oşko beydə

16Az Şoyə Xəbəku xəcolət kəşeydənim, oxo əv – bo imon vardə har kəsi xılosiro Xıdo ğudrəte, sıftə bo Yəhudi, çəyo bo co milləton. 17Şoyə Xəbədə çe Xıdo salehəti oşko beydə iyən ın salehəti həmməyəvo de imoni iyən əncəx de imoni vositə doə beydə. Çoknə ki, Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə: «Salehə odəm de imoni bəjiye».

Bə Xıdo usyon

18De nohəxəti bə həğiğəti mane bıə odəmon kardə har curə beimonəti iyən nohəxəti hıcubəto Xıdo ğəzəb osmono oşko beydə. 19Oxo Xıdo barədə çiç zıne bəbe ım bəvon oşkoye, Xıdo Iştən ımi bəvon oşko kardəşe. 20Dınyo ofəyə beyku jıqoşə Xıdo bə çəşnıçiyə xısusiyəton, yəni Çəy zolə ğudrət iyən ilahiyət Deçəy ofəyə kardəyon vositə bə insonon oşko beydə. Bıçımiro çəvon nişone uzrxahəti. 21Odəmon Xıdo zıne-zıne bənə Xıdo izzət nıdoşone Bəy iyən şukur nıkardışone. Bərəks, çe puçə şınemonon dumo eqınin iyən toyki dəqətışe çəvon axməxə dılon. 22Bəştə mudrik vote-vote beağıl bin, 23bə fani nıbə Xıdo izzət doy əvəzi, bə fani bıə insoni, bə pərəndon, çolınqinon iyən luzəfırskardəyon izzət doşone.

24Bı səbəb Xıdo çəvon dılon şəhvətiro əvoni bə mırdoləti təslim kardışe ki, çe iyəndı andomi beabru bıkən. 25Əvon Xıdo həğiğəti de duy əvəz kardışone, Ofəyevonə Xıdo əvəzi bə ofəyə kardəbıəyon səcdə iyən ibodət kardışone. Bə Ofəyevonə Xıdo zoləti şukur bıbu! Amin.

26Bı səbəb Xıdo əvoni bəçəvon beabruyə həvəson təslim kardışe. Çəvon jenon təbii

---

1:13 Həv. 19:21 **1:17** Hab. 2:4 **1:21** Ef. 4:17-18

bıə əloğə əvəz kardışone de təbii nıbə əloğə. 27Eyni tərzədə merdonən de jenon bıə təbii əloğə vadoşone, de şəhvəti pur bin bo iyəndı. Merdon de merdon cinsiyə beəxloğəti karde-karde hejo demiyən ıştən-bəştə beabruəti loyiğə cəzo səşone.

28Xıdo barədə şınemoni bedəqər hisob kardeyro, Xıdoən əvoni bə puçə şınemoni təslim kardışe ki, beəxloğə koon bıkən. 29Əvon de har curə behəxəti, bevəciəti, taməkorəti, bılxi pur bin, de pəxıləti, ğəttoləti, mınoqişə rufi, hilə iyən de bevəcə niyəti peşəyn-eməyn. Əvon ğeybətəkə, 30bıhtonəvot, bə Xıdo nifrətəkə, dımjonəvot, şənboz, təkəbburin, bevəcə koonədə sərıştəyn, bə pıə-moə beitoət, 31axməx, xain, beşəfğət iyən berəhm bin. 32Hərçənd ki əvon zıneydən de Xıdo ədolətinə hıkmi jıqo koon kardəkəson bə marde loyiğin, əmma ijənən jıqo koon kardeydən, hətto jıqo ko kardə co kəsonən tarif kardeydən.

Çe Xıdo ədolətinə hıkm

2 Bətınən voteydəm, tı ha co kəsi mıhokimə kardəkəs, ki beydəş bıbi tınən beqıno niş, tı ımi kardeədə ıştəniyən məhkum kardeydəş, oxo tınən bənə bəy kardeydəş. 2Əmə esə boy zıneydəmon ki, de jıqo koon mışğol bıəkəson Xıdo ittıhom kardeydə bə həğiğəti mıvofiğ. 3Tı ha co kəson de mıhokimə karde mışğol be-be ıştənən jıqo kardəkəs! Məqər jıqo qımon kardeydəş ki, tı çe Xıdo hıkmiku vite bəzıneş? 4Yaanki tı bə Xıdo besə-bınə xəymandəti, həlimə rəftori iyən səbri xor diyə kardeydəş? Bəs sərəseydəniş ki, Çəy xəymandəti tını bə tobə səbəro kardeydə? 5Əmma tı bo Xıdo ğəzəbi iyən ədolətinə hıkmi zahir bıə ruji bəştə inodkorəti iyən tobə nıkardə dıli hisob boştə ğəzəb qırdə kardeydəş. 6Xıdo bə har kəsi əməli mıvofiğ əvəz bədo: 7ə şəxson ki, de səbri çokə koon kardeydən iyən bo izzəti, hurməti, nımardeəti nəveydən, bəvon zolə jimon bədo, 8əmma ə şəxson ki, xudbinəti karde-karde bə həğiğəti pemandeydənin, nohəxəti dumo şeydən, bəvon ğəzəb iyən xışm bəkarde. 9Bevəci kardə bə har kəsi – sıftə bə Yəhudi, çəyoən bə co millətən əzyət iyən zıllət bədo, 10bə çokə əməl soybi isə – sıftə bə Yəhudi, çəyoən bə co millətən izzət, hurmət iyən sulh bədo. 11Oxo Xıdo insonon arədə tərəfkeşəti nıbəka.

12Ğanuni nıznə qıno kardəkəson Ğanun nıboən həlok bəben. Ğanuni zıne-zıne qıno kardəkəson de Ğanuni mıhokimə kardə bəben. 13Oxo çe Xıdo nəzədə Ğanuni məsəkəson saleh ne, bəy əməl kardəkəson saleh hisob kardə bəben. 14Bə Ğanuni molik nıbə co millətən bəştə xislətiro bə Ğanuni əməl kardeydən. Ğanun çiç tələb kardeydəbu, bə Ğanuni molik nıbonən bəy əməl kardeydən. 15Əvon demi nişo doydən ki, Ğanuni tələbon çəvon dılonədə nıvıştə bıən. Çəvon vicdonən ımi təsdığ kardeydə, şınemonədə, qa ıştəni ittıhom kardeydən, qa mıdofiə kardeydən. 16Həmonə Ruji jıqo bəbe, keynə ki Xıdo bəçımı vəz kardə Şoyə Xəbə mıvofiğ, de Məsih İsa vositə insonon niyoniyə koon mıhokimə bəkarde.

Yəhudiyon iyən Ğanun

17Ha tı, bəştə Yəhudi votəkəs. Bə Ğanuni peştıpuriş iyən şəhn kardeydəş ki, bə Xıdo neziş. 18Çəy rizo zıneydəş, Ğanuno təlim səyro tı cobəco kardeydəş ki, çiç çoke, çiç ne. 19-20Xatırcəmiş ki, zıney iyən həğiğəti nımunə Ğanunədə pəydo kardeyro bo kuyon bələdəvon, zılmotədə bıəkəsonro ruşnə, bo beağılon tərbiyəvon, bo hırdənon mıəllimiş. 21Bəs boçi co kəson omute-omute ıştən umuteydəniş? Vəz kardeydəş ki, «dızdi məkə», ıştən dızdi kardeydəş. 22«Zino məkə» vote-vote ıştən zino kardeydəş. Tı ıştən bıtonku imtino kardə, əmma məbədi kisib kardeydəş. 23De

Ğanuni şəhn kardeydəş, ıştən beğanunəti karde-karde Xıdo behurmət kardeydəş. 24Mığəddəsə Nıvıştəyonədə jıqo votə beydə: «Şımə hıcubətədə bıtpərəston dılədə bə Xıdo nomi kufr kardə beydə».

25Əncəx sınnəti bəvədə foydəş heste ki, tı bə Ğanuni əməl kardeydəş. Ehanə tı bə Ğanuni əməl nıkoş, sınnətin bıboşən, bənə sınnət nıbə odəmiş. 26Jəqoən, şayət sınnət nıbə odəm bə Ğanuni tələbon əməl kardeydəbu, diyə məkə ki əv sınnət kardə bıəni, əv sınnətin hisob beydə. 27Bəvədə bə Ğanuni əməl kardəkəs cismən sınnət kardə nıboən tını mıhokimə bəkarde, tı ki bə nıvıştə bıə Ğanuni molikiş, əmma bəy əməl kardeydəniş. 28Oxo zahirən Yəhudi bıəkəs Yəhudi ni iyən cismən sınnət kardey hiç çiy dəqiş kardeydəni. 29Əncəx dılətono Yəhudi bıəkəs Yəhudiye. Həğiğiyə dəqiş bey dılo bıənine, Rufi koye, bə nıvıştə bıə Ğanuni hərfi band ni. Jıqo odəmi tarifən Xıdoku omeydə, insoniku ne.

Çe Xıdo bəfomandəti

3 Bəs Yəhudi bey çı barzətiş heste? Sınnəti foydə çiçe? 2Har cəhəto yolə barzətiş heste. Əvvəla Xıdo kəlomon bə Yəhudiyon əmonət kardə bıən. 3Qirəm çəvonədə kali kəsi imon nıvardışebo, bəvədə çiç bəbe? Bəqəm çəvon beimonəti çe Xıdo bəfomandəti ləğv karde bəzıne? 4Əslo ne! Xıdo bərhəxe, har inson isə duyəvoje. Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Jıqoən, Tı bərhəxiş ıştə sıxanonədə,
Mıhokimə vaxti ğalib bomeş».

5Bəs çəmə nohəxəti çe Xıdo bərhəxəti bə oşko bekardeydəbo, bəvədə çiç vote bəzınemon? İnsonon şınəy bəzınen: qirəm Xıdo Iştə ğəzəbi çəmə səpe eko, Əv nohəxəti bəka? 6Əslo ne, Əv bərhəxe! Bəs həni Xıdo dınyo çı curə mıhokimə karde bəzıne? 7Ehanə çımı duyəvojəti çe Xıdo həğiğəti həniyən vey nişo kardeydəbu, Bəy izzət doydəbo, bəvədə bəs az boçi qıləy qınokori ğəzinə mıhokimə kardə bıəninim? 8Jəqo isə vote bəzınemon bəqəm, boən bevəci bıkəmon ki, çımədə çoki bə əməl bo? Kali kəson bəmə bıhton şodoydən ki, əmə jıqo omuteydəmon. Jıqo votəkəson ıştə loyiğinə cəzo bəsten.

Saleh bıəkəs ni

9Bəs çiç bıvotəmon? Bəqəm əmə Yəhudiyon çe co xəlğonsə çokə vəzyətədəmon? Həlbətən, ne! Həni əmə sıbut kardımone ki, həm Yəhudiyon, həmən co milləton çe qıno hıkmi jiyədən. 10Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Saleh bıəkəs ni,
İ kəsən jıqo, ni.
11 Qıləy sərəsəkəs ni,
Bo Xıdo nəvəkəs ni.
12 Har kəs Xıdo royku beşə,
Həmməy bevəc bıən.
İ kəs ni ki, xəymandəti bıkə.
13 Çəvon xılx bənə ojə ğəbiye,
Deştə zıvonon du voteydən.
Çəvon lıbutonədə qurzə zəhə heste.
14 Çəvon qəvon purin de lənəti iyən
telə sıxanon.
15 Çəvon lınqon xun ekardeyro
tadibəsə bıən,
16 Çəvon şə roədə əncəx vironəti iyən
fəlokət beydə,
17 Sulhi ro çiçe, zıneydənin.
18 Xıdo tars ni çəvon çəşonədə».

19Əmə zıneydəmon ki, Ğanunədə votəbıəyon həmməy bə Ğanuni hıkmi jiyədə bıə odəmon aidin, jıqo ki har kəs tam bıjənı iyən dınyo həmməyəvo Xıdo vədə taxsırkor hisob kardə bəbe. 20De jıqoy bə Ğanuni əməl kardə hiç

3:4 Zəb. 51:4 **3:10-12** Zəb. 14:1-3; 53:1-3

kəs Xıdo navədə saleh hisob kardə əbını. Ğanun bəmə zıney doydə ki, qıno çiçe.

İmon iyən salehəti

21 Əmma esət bə Ğanuni band nıbə Xıdoku omə salehəti zahir bıə. Tovratən, Peyğəmbəron Nıvıştəyonən bımi şoydəti kardeydən. 22 De İsa Məsihi vositə Bəy imon vardəkəson həmməy çe Xıdo salehəti doə beydə. Bə hiçki fərğ noə beydəni. 23 Oxo həmə insonon qıno kardəşone, çe Xıdo izzətiku məhrum bıən, 24 iyən Deçəy lutfi de Məsih İsa vositə ozod beyro hıriyəbıən, bəroət səşone, ım boəvon həvoye. 25 Xıdo kəffarə ğırboni ğəzinə təğdim kardışe İsa ki, Bəy imon vardəkəson qınon Deçəy xuni vositə baxşə bıbun. Iştə salehəti təsdığ kardeyro navkonə qınon becəzo haştəşbe, 26 bərəks, səbr kardəşbe ki, esətnə zəmonədə Iştə salehəti təsdığ bıkə, jıqoən Əv Iştən salehe, bə İsa imon vardəkəsiyən saleh hisob kardeydə.

27 Bəs əmə de çiçi şəhn karde bəzınemon? De hiç çiy. Bə kon Ğanuni əsosin be bəzınemon? Bə əməl tələb kardə Ğanuni? Xəyr, bə imon tələb kardə Ğanuni! 28 Əmə voteydəmon ki, inson deştə imoni vositə saleh hisob kardə beydə, de Ğanun əməl karde ne. 29 Bəqəm Xıdo əncəx çe Yəhudiyon Xıdoye? Co millətonən Xıdo ni bəqəm? Həlbətən, çe co millətonən Xıdoye. 30 Oxo əncəx iqlə Xıdo heste, Əv həm sınnət bıəkəson, həmən sınnət nıbəkəson deçəvon imoni vositə saleh hisob kardeydə. 31 Bəvədə əmə deştə imoni vositə Ğanuni ləğv kardeydəmon bəqəm? Əslo ne! Bərəks, əy həniyən təsdığ kardeydəmon.

İbrahimi imon

4 Bəs bəvədə çəmə nəsıli əcdod bıə İbrahimi barədə çiç vote bəzınemon, əy çiç bə dast vardışe? 2 Ehanə İbrahim deştə əməlon saleh hisob kardə beysə, bo şəhn karde həxış əbi, əmma çe Xıdo navədə ne. 3 Bəs Mığəddəsə Nıvıştəy çiç voteydə?

«İbrahimi bə Xıdo imon vardışe iyən
ım salehəti hisob kardə be boəy».

4 Ko kardəkəsi komıjdi boəy lutf hisob ni, ım çəy həxe. 5 Əmma ə odəm ki bəştə əməlon ne, bə imoni peştıpur beydə iyən bə Xıdo imon vardeydəbo, bə nohəxə odəmon bəroət doə Xıdo deçəy imoni əy saleh hisob kardeydə. 6 Davudən hejo çə odəmi baxtəvərətiku voteydə, Xıdo bəçəy əməli diyənıkardə əy saleh hisob kardeydə:

7 «Baxtəvərе ə şəxs ki,
Çəy kardə beğanunəti baxşə be,
Çəy qınon səpe edoə be!
8 Baxtəvərе ə şəxs ki,
Rəbb əy taxsırkor hisob əkəni!»

9 Bəqəm ın baxtəvərəti əncəx bə sınnət bıəkəson aide, yaan bə sınnət nıbəkəsonən aidebu? Əmə bı barədə voteydəmon ki, İbrahimi imon boəy salehəti hisob kardəbe. 10 Kom vəzyətədə boəy salehəti hisob kardəbe? Sınnət be bəpeştə, yaan sınnət nıbe bənav? Sınnət be bəpeştə ne, sınnət nıbe bənav! 11 Əv besınnət beədə hələ de imoni təsdığ kardə bıə mıhi ğəzinə sınnəti əloməti səşe. Jıqoən, İbrahim sınnət nıbe bənav çe imon vardəkəson həmməy pıə be ki, çəvon imonən boəvon salehəti hisob kardə bıbu. 12 Çəmə pıə İbrahim həmən sınnət bıə odəmon pıə be ki, əvon əncəx de sınnət kardə bey vəs nıkən, sınnət nıbə bənav bıə de İbrahimi imoni rizi bışun.

4:3 Ofə. 15:6; Qal 3:6; Yağ. 2:23 **4:7-8** Zəb. 32:1-2 **4:11** Ofə. 17:10

13 Oxo bə İbrahimi iyən bəçəy nəsıli bı
dınyoədə irs səy vəd bə Ğanuni əməl kar-
deyro ne, de imoni saleh hisob kardə be
vositə doəbe. 14 Ehanə bə Ğanuni əməl
kardəkəson varis bəbəyn, bəvədə imon
hədərə, Xıdo vəd bemәno əbi. 15 Oxo Ğanun
bo Xıdo ğəzəbi ro okardeydə. Əmma Ğa-
nun nıbə holədə əy dəqordınieyən beydəni.
16 Bıçımiro imon lozime ki, vəd lutfi əso-
sədə bıbu iyən həmən əv bo İbrahimi nəsıli
həmməy bıbu: əncəx bə Ğanuni əsosin
bıəkəson ne, həmən İbrahimi molik bıə
həmonə imoni əsosin bıəkəson həmməy
əhotə bıkə. İbrahim çəmə həmməy pıəy.
17 Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə vo-
tə bıə: «Çanədə milləti pıə kardıme tını».
Əv çe Xıdo navədə çəmə həmməy pıəy,
çə Xıdo ki, bə mardon jimon doydə, hiç
nıbəyo hestemon ofəyeydə.
18 Hiç qılə umu nıbə holədə İbrahimi de
umu bovə kardışe ki, çe milləton pıə bəbe.
Çumçıko bəy votə bıəbe ki, «ıştı nəsıl anə
vey bəbe». 19 Hətto pi beədən çəy imon
bəkam nıbe, hərçənd ki ıştən sa sinədəbe,
andomış ğıvvəku eqıniyəbe iyən çəy jen
Sara bətnən həni puçə bıəbe. 20 Əy beimo-
nəti nıkardışe, bə Xıdo vədi şək nıvardışe,
bərəks, ıştə imonədə ğoym mande, izzət
doşe bə Xıdo. 21 Qırd xatırcəmbe ki, Xıdo
ğadire Ištə doə vədi bə vırə bırosnı. 22 Bı
səbəb çəy imon boəy salehəti hisob kardə
be. 23 «Salehəti hisob kardə be» sıxan əncəx
bə İbrahimi aid ni, bəmənən aide. 24 Çəmə
imonən boəmə salehəti hisob kardə bəbe,
oxo əmə Rəbb İsa çe mardon dılədə Bəyji
kardə bə Xıdo imon vardeydəmon. 25 İsa
bəçəmə qınonro bə marde təslim kardə be
iyən boçəmə saleh hisob kardeyro bəyji
kardə be.

De Xıdo aşti bey

5 Jıqoən, əmə deştə imoni saleh hisob
kardə bimon, deçəmə Rəbb İsa Məsihi
vositə de Xıdo aşti beydəmon. 2 De Məsi-
hi vositə əmə bə lutfi noil bıəmon iyən bı
lutfədə jimon kardeydəmon. Əmə umudə-
vomon ki, bə Xıdo izzəti bərəsemon iyən
demi fəxr kardeydəmon. 3 Əncəx de ımi ne,
deştə kəşə əzyətonən fəxr kardeydəmon,
çumçıko zıneydəmon ki, əzyəto durum,
4 durumo bə Xıdo xoş omey, bə Xıdo xoş
omeykuən umu bə əməl omeydə. 5 Çəmə
umu bə puçi beşeydəni, çumçıko Xıdo
mehibbət bəmə doə bıə de Mığəddəsə Rufi
vositə bəçəmə dılon ekardə bıə.
6 Əmə qınokorə odəmon hələ beçarə beə-
də mıəyən kardə bıə vaxtədə Məsih boəmə,
bo qınokorə odəmonro marde. 7 Kiysə rozi
bəbe bə qıləy salehə odəmi xoto bımardı,
ğasbu kiysə bə qıləy çokə odəmi xoto bo
marde rozi bıbu. 8 İntasi Xıdo Ištə bəmə
bıə mehibbəti demi sıbut kardışe ki, əmə
hələ qınokor beədə Məsih boəmə marde!
9 Esət isə Deçəy xuni saleh hisob beyro
Deçəy vositə Xıdo ğəzəbikuən mıtləğ xılos
bəbemon. 10 Oxo əmə bə Xıdo deşmen bıə
vaxti Deçəy Zoə marde vositə de Xıdo aşti
bimonsə, aşti bey bəpeştə isə Deçəy jimoni
vositə mıtləğ xılos bəbemon. 11 Əncəx ım
vəs ni, deçəmə Rəbb İsa Məsihi vositə de
Xıdoən fəxr kardeydəmon ki, esət Deçəy
vositə de Xıdo aşti bıəmon.

Adəm iyən Məsih

12 De jıqoy qıno de iqlə insoni [a] vositə,
mardeyən de qıno vositə bə dınyo oməy.
Jıqoən, marde bo həmə insonon ome,
çumçıko həmə insonon qıno kardəşonbe.

---

a 5:12 İqlə insoni – yəni iminə inson bıə Adəmi iminə kərə qıno kardışe.

4:13 Ofə. 17:4-6; 22:17-18; Qal. 3:29 **4:14** Qal .3:18 **4:16-17** Ofə. 17:5; Qal. 3:7 **4:18** Ofə. 15:5
4:19 Ofə. 17:17 **4:25** Yeş. 53:4-5 **5:12** Ofə. 3:6

13 Ğanun nıdoə bənav dınyoədə qıno hest-
be. Əmma ğanun nıbeədə qıno bə hisob sə
beydəni. 14 İntasi mardey Adəmiku detobə
Musa bə həmməy hıkmronəti kardeydə-
be, hətto bənə Adəmi ğəzinə qıləy qıno
nıkardəkəsən bə mardey duço be. Adəm
omənin bıə Odəmi [b] surətbe.

15 Əmma Adəmi qıno de Xıdo ənо-
mi mığoyisə karde əbını. Çumçıko iq-
lə insoni taxsıri hıcubətədə vey odəm
marde, əmma de Xıdo lutfi iyən qıləy
Odəmi, yəni de İsa Məsihi lutfi vosi-
tə doə bıə ənom bə vey kəson behəd
doə beydə. 16 Xıdo ənomi de iqlə odə-
mi taxsıri mığoyisə karde əbını. İqlə
qıno bəpeştə omə hıkmi məhkumiyət
vardışe, əmma vey taxsıri bəpeştə omə
ənomi bəroət vardışe. 17 Qirəm iqlə odə-
mi taxsıri hıcubətədə mardey de iqlə
odəmi vositə hıkmronəti kardışebo, çe
Xıdo bolə lutf iyən salehəti ənomi ğəbul
kardəkəson de qıləy Odəmi, yəni de İsa
Məsihi vositə mıtləğ jimon bəsten iyən
hıkmronəti bəkarden.

18 Həğiğətən, çoknə ki iqlə taxsıri
hıcubətədə insonon həmməy məhkum
kardə bin, jəqoən de iqlə salehə əməli
bə insonon həmməy bəroət doəbe ki,
bıjiyın. 19 Çoknə ki çe iqlə odəmi bei-
toətəti hıcubətədə vey kəson qınokor
hisob kardə bin, jəqoən çe iqlə Odəmi
itoətin bey hıcubətədə vey kəson saleh
hisob kardə bəben. 20 Ğanun bə məydon
omey səbəbo taxsır vey be. İntasi qıno
vey bıə vırədə çe Xıdo lutf həniyən
bol be. 21 Çoknə ki qıno hıkmronəti
kardışe, marde vardışe, Xıdo lutfən
de salehəti hıkmronəti kardeydə ki,
deçəmə Rəbb İsa Məsihi vositə zolə
jimon bıdə.

De Məsihi mardey iyən bəyji bey

6 Bəs esət çiç bıvotəmon? Qıno kar-
deyədə dəvom bıkəmon ki, Xıdo lutf
həniyən vey bıbu? 2 Əslo ne! Esət ki əmə
bə qıno mınosibətədə mardəmon, həni
çoknə qıno dılədə jiye bəzınemon? 3 Bəqəm
zıneydənişon ki, əmə həmməy de Məsih
İsa i beyro vəftiz kardə beədə Deçəy mar-
deyən i bimon? 4 Demiyən əmənən vəftiz
kardə bimon, Deçəy marde i bimon, Deəy
ivırədə dəfn kardə bimon, jıqoən Məsih de
Pıə izzəti mardon dılədə bəyji bey ğəzinə
əmənən jəqo nuyə jimon bıjiyəmon.

5 Şayət bənə Bəçəy marde əmənən mar-
dimonbo, bənə Bəçəy bəyji beyən bəyji
bəbemon. 6 Imi zıneydəmon, çəmə navkonə
təbiət Deəy ivırədə bə çomex kəşə be ki,
həni bə qıno ğul məbəmon, bıdə çəmə ji-
mon qıno hıkmronətiku ozod bıbu. 7 Oxo
mardə odəm qınoku ozod bıə.

8 Ehanə de Məsihi mardimonbo, bovə
kardeydəmon ki, Deəy ivırədə bəjiyemon.
9 Əmə zıneydəmon ki, Məsih mardeyku
bəyji beyro həni nıbəmarde. Marde həni
Bəy hıkmronəti karde əzını. 10 Çəy marde
bə qıno mınosibətədə iminə iyən oxonə
marde be. Çəy kardə jimon isə bo Xıdoye.
11 Jıqonə şımənən de Məsih İsa i be-be ıştə-
ni bə qıno mınosibətədə mardə, bə Xıdo
mınosibətədə bəyji hisob bıkən.

12 Əve mahaştən qıno bəşmə faniyə an-
domi hıkmronəti bıkə iyən şımənən bəştə
andomi ehtiroson itoət bıkən. 13 Iştə an-
domi uzvonən nohəxəti diləqi ğəzinə bə
qıno təslim məkənən, bərəks, ıştəni çe
mardon dılədə bəyji bıəkəson ğəzinə bə
Xıdo təğdim bıkən. Iştə andomi uzvonən
salehəti diləqi ğəzinə bə Xıdo təğdim bıkən.
14 Qıno bəşmə hıkmronəti nıbəkarde, əve

---

b 5:14 *Omənin bıə Odəmi* – yəni İsa Məsihi.
6:4 Kol. 2:12

ki şımə Ğanuni hıkmi jiyədə ne, Xıdo lutfi jiyədəşon.

Çe qıno ğul beyku ozod bey

15 Esət çiç bıkəmon? Ğanuni hıkmi jiyədə ne, lutfi jiyədə beyro qıno bıkəmonbo? Əslo ne! 16 Bəqəm zıneydənişon ki, itoət kardə ğulon ğəzinə ıştəni bəki təslim bıkoşon, çəy ğul bəbeyşon? Şımə, ya bə marde bardə qıno ğul bıbən, yaan bə salehəti bardə itoətkorəti ğul bıbən. 17 Navko şımə çe qıno ğul biyon, əmma bə Xıdo şukur bıbo ki, esət bəşmə doə bıə təlimi dılisıxto itoət kardıyone. 18 Jıqoən, qınoku ozod bişon, salehəti ğul bişon.

19 Az insonon şınəy ğəzinə voteydəm. Çoknə ki sıftə ıştə andomi uzvon ğuli ğəzinə bə mırdoləti iyən bo bevəcə ko kardey təslim kardonbe, jəqoən esət ıştə andomi uzvon ğuli ğəzinə bo mığəddəs beyro bə salehəti təslim bıkən. 20 Şımə bə qıno ğul bıə vaxti bə salehəti əməl kardeyku ozod bişon. 21 Ištə bə vaxti kardə əməlonku çı ğəzənc peqətone? Esət əvon bəşmə xəcolət doydən, oxo çəvon səkıştə mardeye. 22 Esət həni qınoku ozod kardə bıəşon, çe Xıdo ğul bıəşon. Şımə sə ğəzənc şımənі bə mığəddəsəti bardeydə iyən çımi səkıştə zolə jimone. 23 Oxo çe qıno əvəz mardeye, çe Xıdo lutf isə de Rəbb Məsih İsa vositə bıə zolə jimone.

Ğanuniku ozod bey

7 Ha imoniyə boon, ımi bə Ğanuni zınəkəson voteydəm, bəqəm zıneydənişon ki, çanə ki inson bəyjiye ğanun çəy səpe hıkmrone? 2 Çe jeni, şuyə çanə ki jiyeydə əv de niqahi bəy bande, əmma çəy şuyə marde bəpeştə jen niqahi ğanuniku ozod beydə. 3 Qirəm jeni, şuyə bəji beədə əv bə co qıləy merdi bə şu bışo, zinokor hisob beydə. Əmma çəy şuyə bımardo, jen niqahi ğanuniku ozod beydə iyən bə co qıləy merdi bə şu bışo, zinokor hisob beydəni.

4 Jəqoən, imoniyə boon, şımənən de Məsihi andomi vositə bə Ğanuni mınosibətədə mardəşon ki, bə co kəsi, yəni mardon dılədə bəyji bıə Məsihi məxsus bıbən; de jıqoy bo Xıdo səmərə biyən. 5 Keynə ki əmə bə cismoniyə təbiətiro jiyeydəbimon Ğanun çəmə andomi uzvonədə qıno vardə ehtiroson hasil kardeydəbe. Bıçımiro əmə bo marde səmərə vardeydəbimon. 6 Əmma esə əmə sıftə çəy əsir bıə bə Ğanuni mınosibətədə mardəmon, çəyku ozod bıəmon. Səkıştədə bə Nıvıştəyon mıvofiğ de kanə şınemoni ne, de tojə doə bıə Mığəddəsə Rufi vositə bə Xıdo xıdmət bıkəmon.

De qıno mıborizə

7 Bəs çiç vote bəzınemon? Ğanun de qıno eyniye bəqəm? Əslo ne! Qirəm Ğanun nəbəy, əmə nəznimon qıno çiçe. Qirəm Ğanuni «tamə məkə» votəşnəbəy, az sənərəsim ki, tamə çiçe. 8 İntasi qıno ın əmri oko doşe bəmınədə tamə hasil kardışe. Ğanun nıbo, qıno mardə. 9 Vaxt hestbe Ğanuni zıneydənıbim az bəyjibim, əmma Ğanuni doə əmr omeədə qıno bəyji be, 10 az isə mardim. Jıqoən, sərəsəym ki, bəmı jimon doəninə ın əmri bomı marde vardışe. 11 Qıno həmonə əmri oko doşe mını dəqijnişe iyən deçəy vositə mını kıştışe. 12 Jıqoən, Ğanun həğiğətən mığəddəse, çəy əmrən mığəddəse, ədolətine iyən çoke.

13 Jıqo beşeydə ki, çok bıəy bomı marde vardışe? Əslo ne! Məhz qıno de çokə çiy vositə bomı marde vardışe ki, çəy qıno bey bə oşko beşu. Jıqoən, əmə de əmri vositə oşko bıvindəmon ki, qıno çanə dəhşətine. 14 Əmə zıneydəmon ki, Ğanunədə ruhaniyə həğiğət heste, az isə andomədəm, ğuli ğəzinə çe qıno hakimiyəti jiyədəm. 15 Az sərəseydənim çiç kardeydəm; ıştə piyəy kardeydənim, ıştə nıpiyey kardeydəm. 16 Qirəm

ıştə nıpiyəy kardeydəmbo, bəvədə təsdığ kardeydəm ki, Ğanun çoke. 17Jəqo beədə həni az ne, çımı dılətonədə jiyə qıno ımi kardeydə. 18Zıneydəm ki, çımı dılətonədə, yəni çımı cismoniyə təbiətədə çokiyəti ni, piyeydəme çoki bıkəm, əmma karde zıneydənim. 19Iştə piyə çokə koy kardeydənim, əmma ıştə nıpiyə bevəcə koy kardeydəm. 20Ehanə ıştə nıpiyəy kardeydəmbo, bəvədə həni az ne, çımı dılətonədə jiyə qıno ımi kardeydə.

21Mılxəs, az qıləy xısusiyət bə oşko bekardıme ki, keynə çoki karde piyədə bevəci bə əməl omeydə. 22Çımı dıl çe Xıdo ğanuniku zovq səydə. 23Əmma ıştə andomi uzvonədə co qıləy ğanun vindeydəm ki, deçımı ağıli təsdığ kardə Ğanuni mıborizə bardeydə iyən çımı andomi uzvonədə bıə bə qıno ğanuni mıni əsir kardeydə. 24Çanə bədbəxtə insonim! Bə marde bardə çı andomiku ki mıni xılos karde bəzıne? 25Şukur bıbu bə Xıdo, Əy deçəmə Rəbb İsa Məsihi vositə ımi kardışe!

Jıqoən, az deştə ağıli bə Xıdo ğanuni, deştə cismoniyə təbiəti isə bə qıno ğanuni xıdmət kardeydəm.

Jimon doə Ruf

8 Esət həni ə odəmon ki de İsa Məsihi i bıən boəvon Xıdo tərəfo hiç qıləy məhkumiyət ni. 2Oxo jimon doə Rufi ğanuni de Məsih İsa vositə tıni çe qıno ğanuniku iyən mardeyku ozod kardışe. 3Jıqoən, insoni cismoniyə təbiəti zəifətiro Ğanuni karde nıznəyon, Xıdo kardışe. Xıdo Iştə Zoə insoni andomədə qınokorə insoni andomi ğəzinə vığandışe, qınonro ğırbon doşe Əv, Deçəy andomi vositə bo qıno marde hıkmi bekardışe. 4Jıqonə, əmə Ğanuni ədolətinə tələbon bə vırə bırosnəmon, çumçıko həni bə cismoniyə təbiəti mıvofiğ ne, bə Rufi mıvofiğ jiyeydəmon. 5Bə cismoniyə təbiəti mıvofiğ jiyəkəson çe faniyə andomi barədə şıneydən, bə Rufi mıvofiğ jiyəkəson isə bə Rufi aid bıəyon barədə şıneydən. 6Bə cismoniyə təbiəti mıvofiğ bıə fikron marde vardeydən, bə Rufi mıvofiğ bıə fikronsə jimon iyən sulh vardeydən. 7Jıqonə, cismoniyə təbiəti məğsəd bə Xıdo vəynə deşmenəti kardeye, həmçinin ımon bə Xıdo ğanuni tabe nin iyən tabe be əzınin. 8Həmçinin bə cismoniyə təbiəti mıvofiğ jiyəkəson Xıdo rozi haşte əzınin.

9Əmma Xıdo Ruf şımənədə jiyeydəbo, şımə bə cismoniyə təbiəti mıvofiğ ne, de Rufi idorə jimon kardeydəşon. Məsihi Ruf kom odəmədə jiyeydənıbo, ə odəm bə Məsihi məxsus ni. 10Qirəm şımə de Məsihi jimon kardeydonbo, şımə andom bə qıno mınosibətədə mardə, şımə ruf isə bə salehəti mınosibətədə bəyjiye. 11Qirəm İsa mardiku bəyji kardə Xıdo Ruf şımənədə jiyeydəbo, Məsihi mardiku bəyji kardə Xıdo şımənədə bıə Deştə Rufi vositə bəşmə faniyə andomonən jimon bədo.

12De jıqoy ha imoniyə boon, əmə ğarzxo nimon ki, bəştə cismoniyə təbiəti mıvofiğ bıjiyəmon. 13Qirəm bə cismoniyə təbiəti mıvofiğ jiyeydonbo, bəmardeşon, əmma andomi bevəcə koon de Rufi vositə rədd kardeydonbo, bəjiyeyşon. 14De Xıdo Rufi idorə kardə bıəkəson həmməy çe Xıdo fərzəndonin. 15Oxo şımə sə Ruf ğuləti ruf ni ki, ijənən tarsi dılədə bıjiyənən, şımə Xıdo Rufi səyone. De ə Rufi vositə əmə Xıdo fərzəndon beydəmon, bə Xıdo bənə Pıə, «Abba» mırociət kardeydəmon. 16Ruf Iştənən deçəmə rufi ivırədə şoydəti kardeydə ki, əmə çe Xıdo fərzəndonimon. 17Qirəm Çəy fərzəndonimonbo, ım əve ki həmən Çəy varisimon. De Məsihi ivırədə izzət səyro de Məsihi ivırədə əzob kəşeydəmonbo, Xıdo varisonimon iyən bə Məsihi irsi xanbozimon.

Çəmə izzətinə oməvə

18 Jıqo şıneydəm ki, çəmə esə kəşə əzo-
bon de əməni çəş kardə oməvə izzəti
hiç mığoyisə karde əbıni. 19 Oxo həmə
ofəyemon çe Xıdo zoon zahir bey de
yolə həsrəti bə çəşe. 20 Çumçıko ofəye-
mon deştə irodə ne, de Xıdo irodə bo
puç bey təslim kardə be. Əmma ofəye-
mon umudəvoy ki, 21 əv ıştənən məhv
beyku xılos bəbe, bə Xıdo fərzəndon
izzətinə ozodəti noil bəbe. 22 Oxo əmə
zıneydəmon ki, həmə ofəyemon ivırədə
cəfoədəy, detosə esə doj kəşeydə. 23 Ən-
cəx iqlə ofəyemon ne, Rufi nubeynə sə
əməhonən cəfo kəşe-kəşe həmonə ruji
çəş kardeydəmon. Keynə Xıdo əməni
fərzənd ğəbul bəkarde, yəni çəmə an-
domi ozod bəkarde. 24 Oxo de umu əmə
xılos bimon. Əmma bə çəşi çiyə umu,
umu ni. Ki bəştə vində çiy umu bəkarde?
25 Əmma bəştə nıvində çiy umu kardeədə
əy de səbri çəş kardeydəmon. 26 Həmçi-
nin əmə zəif beədə Ruf bəmə koməqəti
kardeydə. Əmə zıneydənimon bo çiçi, çı
curə dıvo bıkəmon, intasi Ruf Iştən de
zıvoni vote nıbə ahu-zo vəsodət kardeydə.
27 Dılon osə kardə Xıdoən zıneydə Ruf
çiç şıneydə, çumçıko Ruf de Xıdo rizo
bo Xıdo xəlği vəsodət kardeydə.

28 Əmə zıneydəmon ki, Xıdo har çiy
Boəy piyəkəson iyən Bəçəy məğsədi
mıvofiğ sədo kardə bıəkəson xəyriro
kardeydə. 29 Çumçıko Xıdo sıftəku Iştə
zınə odəmon Bəştə Zoə surəti mıvo-
fiğ beyro təyin kardışe ki, Əv çe vey
boə dılədə iminəvəçə bıbu. 30 Sıftəku
təyin kardəbıə odəmon sədo kardışe,
sədo kardəbıə odəmonən saleh hisob
kardışe, bə saleh hisob bıə odəmonən
izzət doşe.

İsa Məsihədə bıə Xıdo mehibbət

31 Bəs bı barədə çiç bıvotəmon? Qirəm
Xıdo deyəməybo, ki bəmə vəynə mande bə-
zıne? 32 Xıdo hətto muzayiğə nıkardışe Iştə
Zoə, çəmə həmməy roədə bə marde təslim
kardışe Əv. Jıqo ğırboni doəkəs həmə çiyo-
nənən bəmə ehsan bəkarde. 33 Xıdo səçın
kardə odəmon ki ittıhom karde bəzıne?
Əvoni saleh hisob bıkə Xıdoye! 34 Məhkum
bıkə kiye? Mardə iyən həmçinin bəyji bıə
Məsih İsa, həm Xıdo rostədəy, həmən
boəmə vəsodət kardeydə. 35 Əməni Məsihi
mehibbətiku ki esındıniye bəzıne? Əzyət,
çətini, təğib, vəşyəni, sə-tan nıbey, təhlukə,
şımşi? 36 Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyo-
nədə votə beydə:

«Ruji dırozi əmə Iştı roədə marde
təhlukədəmon,
Obırniyə bıə pəson hisob kardə
beydəmon».

37 Əmma de əməni piyə Xıdo vositə
bıçımon həmməy qırd ğələbə jəydəmon.
38 Oxo xatırcəmim ki, nə marde, nə jimon,
nə mələkon, nə səkkon, nə ğıvvon, nə esət,
nəən oməvədə bıəyon, 39 nə barzəti, nə nığı-
li, nəən co qıləy məxloğ əməni de Rəbb
Məsih İsa vositə bıə Xıdo mehibbətiku bo
esındıniye ğadir ni.

Çe Xıdo səçın kardə xəlğ

9 Az bə Məsihi imon vardəkəsi ğəzinə
həğiğəti voteydəm, du voteydənim.
Çımı vicdonən de Mığəddəsə Rufi ımi təs-
dığ kardeydə. 2 Çımı dılədə hejo qıləy yolə
ğəhər, qıləy iztirob heste. 3 Bəştə imoniyə
boon, yəni həmvətənon xatır az ıştən əpi-
me Məsihiku bə kəno şodoə bıbum. 4 Əvon
İsrailıjonin ki, Xıdo boştə fərzənd peqətəşe
əvoni, Iştə izzəti bəvon nişo kardəşe, deyə-
von əhdon bastə bıə, bəvon Ğanun doə bıə,

8:20 Ofə. 3:17-19 **8:23** 1Kor. 15:35-54; 2Kor. 5:2-4 **8:36** Zəb. 44:22

məbədi ibodət boəvone iyən Xıdo vədon bəvon doə bıən. 5Əcdodon çəvon xəlğo oməyn, çəvon arədə Məsih bə dınyo oməy. Əv har çiy səpe bıə Xıdoye ki, zoləti izzət bıbu Bəy! Amin.

6Əmma ım əv ni ki, Xıdo Iştə doə sıxani bə vırə nırosnişe. İsrailıjon həmməy həğiğiyə İsrailıj nin. 7Hiç İbrahimi nəsılo bıəyonən həmməy İbrahimi fərzəndon nin. Oxo Xıdo votəşbe: «İsağı pevatəyon ıştı nəsıl hisob kardə bəben». 8Çımi məno əve ki Xıdo fərzəndon cismən bə dınyo oməkəson nin, əvon de Xıdo vədi fərzənd bin ki, İbrahimi nəsıl hisob kardə beydən. 9Jıqo vəd doə bıəbe: «Omə sori bı vaxti bomem iyən Sara qıləy zoəş bəbe». 10Im hələ həmmə niy, Rivqən çəmə bobo İsağo bə ikizə zoon hamilə mande. 11Əmma çəy əğılon hələ moəo nıbə iyən çoki, yaan bevəci nıkardə iminə beyəti de Xıdo səçıni mıəyyən kardə be, 12ın səçın bəçəvon əmələn qorə ne, Xıdo Bəştə dəvəti mıvofiğ bə Rivqə jıqo votəşbe: «Yolə boə bə rukə boə ğollığ bəkarde». 13Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə: «Yağubi piyəme, Esavi isə rədd kardıme».

14Bəs esət çiç bıvotəmon? Bəqəm Xıdo nohəxəti kardışe? Əslo ne! 15Əy votəşbe bə Musa: «Bəki mərhəmət karde piyeydəme, bəy mərhəmət kardeydəm, bəki rəhm karde piyeydəme, bəy rəhm kardeydəm». 16De jıqoy səçın kardə bey insoni piyəyku, yaan həkəmətiku ni, ım əncəx mərhəmətinə Xıdo koye. 17Əve Mığəddəsə Nıvıştəyədə Xıdo bə fironi voteydə: «Bıçımiro tını barz kardıme ki, Iştə ğudrəti ıştı səpe nişo bıkəm iyən Çımı nom həmə dınyoədə məşhur bıbu». 18De jıqoy Xıdo bəki mərhəmət karde piyeydəşe, bəy mərhəmət kardeydə, kiş piyeydə kəcbəs bıkə, əy kəcbəs kardeydə.

19Esət tı bəmı vote bəzıneş: «Bəs Xıdo həni boçi əməni taxsırkor bekardeydə? Bəqəm kiysə Bəçəy irodə zidd şe bəzıne?» 20Əmma, ha inson, tı ki beydəş ki, de Xıdo həsbəhs kardeydəş? Bəqəm soxtə bıə qıləy çiy bə soxtevoni vote bəzıne: «Boçi tı mını jıqo soxte?» 21Bəqəm dizəkə nişe ixtiyor ki, eyni qıliyo qıləy ğabi bo təmizə koy, ə qıləyni isə bo notəmizə koyro bısoxtı?

22Qirəm Xıdo Iştə ğəzəbi iyən ğudrəti nişo doyro Bəçəy ğəzəb omə, bo məhv bey hozı kardə bıə ğabon ğəzinə bıə bə əməhon, de yolə səbri petoveybo, əmə çiç vote bəzınemon? 23Bəqəm Əy ımi kardışe ki, bo izzətiro hozı kardə bıə, mərhəmət pəydo kardəkəson Iştə bolə izzəti oşko bıkə? 24Əncəx Yəhudiyon arəo ne, həmən co milləton arəo sədo kardə bıəkəson əmənimon. 25Çoknə ki Huşə peyğəmbəri kitobədə votə beydə:

«Bəçımı xəlğ nıbəy,
Çımı xəlğiş bəvotem,
Bəçımı piyəy nıbəy,
Çımı piyəyiş bəvotem».

26«Bəvon "şımə Çımı xəlğ nişon" votə vırədə "şımə Hest Bıə Xıdo fərzəndoniyon" votə bəbe».

27Yeşayən İsraili barədə jıqo nido kardeydə:

«Hətto İsraili fərzəndon dıyo ğumi ğədərədə vey bıbonən,
Əncəx çəvono mandə i dastə xılos bəbe.
28 Çumçıko Rəbb Iştə sıxani
Qırd iyən rəyrə bə vırə bərosne zəmini dimisə».

29Çe Yeşayə navo votəy ğəzinə:

«Qirəm Osmoni Ləşğəron Rəbbi

9:9 Ofə. 18:10 **9:11-12** Ofə. 25:23 **9:13** Məl. 1:2-3 **9:15** Beşe. 33:19 **9:17** Beşe. 9:16 **9:26** Huşə 1:10 **9:27-28** Yeş. 10:22-23 **9:29** Yeş. 1:9

Çəmə xəlğo çandə qılə nəsıli
Səlomət haştəşnəbəy,
Əmə bənə Sodomi əbimon,
Bə Homorrə oxşəş ədemon».

Çe İsraili beimonəti

30 Bəs çiç bıvotəmon? Bəroət səyro həkəməti nıkardə co millətən de imoni vositə
bəroət səşone. 31 Əmma de Ğanuni vositə
bəroət səy piyə İsrail xəlği nıznəşe bəroət
se. 32 Boçi? Çumçıko əvon bə imoni ne,
bə əməlon peştıpur beydən. Jıqoən, əvon
«bə dəğandə sıği» pepuşiyen. 33 Çoknə ki
Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Imeha, Sionədə dəğandeyro qılәy
sığ iyən dəqijniyero qılәy hal
noydəm,
Bəy imon vardəkəs xəcolət
nıbəkəşe».

Xılos bo həmməye

10 Ha imoniyə boon, az dılisıxto orzu
kardeydəm ki, İsrailıjon xılos bıbun
iyən bıçımiro bə Xıdo dıvo kardeydəm.
2 Az ıştən çəvon barədə şoydəti kardeydəm ki, əvon vey piyeydəşone Xıdo irodə
bə vırə bırosnın, əmma bəvonku həğiğiyə
zınəy ni. 3 Çumçıko əvon Xıdo doə salehəti
sənırəsəyn, ıştə salehəti bərğəror kardeyro
cəhd kardışone, bə Xıdo salehəti təslim
nıbin. 4 Məsih Ğanuni təmom kardışe ki,
har imon vardəkəs saleh hisob kardə bıbu.

5 Musa de Ğanuni vositə bıə salehəti barədə jıqo nıvışteydə: «Imoni bə vırə rosniyə odəm çımon hımhımbədə bəjiyey».
6 Əmma de imoni vositə bıə salehəti barədə
jıqo votə beydə: «Ištə dılədə məvot "Ki bə
osmonon rost bəbe", yəni Məsihi ebəvarde? 7 yaan "Ki bə bınnıbə nığıli ebəvoy",
yəni Məsihi mardiku bəyji bəkarde?» 8 Bəs
bəvədə çiç votə beydə? «Xıdo Kəlom bətı
vey neze, əv ıştı zıvonədə iyən dılədəy».
Əmənən həmonə imoni kəlomi vəz kardeydəmon: 9 qirəm deştə zıvoni bərmalə
bıvotoş İsa Rəbbe iyən dılısıxto imon biyoş
ki, Xıdo mardon dılədə bəyji kardışe Əv,
tı xılos bəbeş. 10 Harki dılısıxto imon biyo,
ım bəy salehəti doydə iyən deştə zıvoni
bərmalə bıvoto, əv xılos beydə. 11 Jıqoən,
Mığəddəsə Nıvıştəyədə votə beydə: «Bəy
imon vardəkəs xəcolət nıbəkəşe». 12 Oxo
iyo Yəhudi iyən co milləti arədə fərğ ni,
Rəbb çe həmməy Rəbbe, harki Əy sədo
kardeydəbu, bəy bol-boli bərəkət doydə.
13 «Harki Rəbbi nomi sədo bıko, əv xılos
bəbe». 14 Bəs əvon çoknə sədo bəkan ə
Şəxsi ki, Bəy imon vardəşonni? Çoknə bə
Şəxsi imon biyən ki, Çəy barədə məsəşonni? Çoknə bəməsen ki, vəz kardəkəs nıbo?
15 Vığandə nıbon, çoknə vəz bəkan? Çoknə
ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:
«Şoyə Xəbə rosniyəkəson ğədəmon çı xose!» 16 Əmma həmməy ğəbul nıkardışone
Şoyə Xəbə. Yeşayə voteydə: «Ya Rəbb, ki
bovə kardışe bəçəmə votə kəlomi?» 17 De
jıqoy imon de Şoyə Xəbə məsey, məseyən
de Məsihi kəlomi vositə bə əməl omeydə.

18 İntasi parseydəm: bəqəm əvon nıməsəşone? Həlbətən məsəşone. Oxo Mığəddəsə
Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Çəvon sədon bə həmə dınyo pevılo
be,
Çəvon sıxanon de bə zəmini oxoy
rəsəy».

19 İjənən parseydəm: be bəzıne İsrail sənırəsəy? Hələ bə vaxtonədə Musa votəşbe:

«Az jıqo bəkam, şımə həsəd bəbayon
Bəçmı xəlğ nıbə odəmon,
De qılәy beağılə milləti vositə
şımәni rıkno bəkardem».

9:32 Yeş. 8:14 **9:33** Yeş. 28:16; 1Pet. 2:6-8 **10:5** Lev. 18:5 **10:6-8** Ğanun. 30:12-14 **10:11** Yeş. 28:16
10:13 Yoel 2:32 **10:15** Yeş. 52:7 **10:16** Yeş. 53:1 **10:18** Zəb. 19:4 **10:19** Ğanun. 32:21

20 Yeşayə isə de ciqəmandəti voteydə:
«Bomı nınəvəkəson pəydo kardışone
Mını,
Bə Mını nıparsəkəson Az zahir
bim».
21 İsraili barədə isə jıqo voteydə:
«Ruji dırozi edaştıme Iştə daston bı
beitoətinə, ğıyoməvonə xəlği».

Çe Xıdo səçın kardə xəlğ

11 De jıqoy parseydəm: məqəm Xıdo rədd kardışe Iştə xəlğ? Əslo ne! Az ıştənən İbrahimi nəsılo, Benyamini ğəbiləo bıə qıləy İsrailijim. 2 Xıdo rədd nıkardışe Iştə sıftəku zınə xəlği. Bəqəm şımə zıneydənişon ki, Mığəddəsə Nıvıştəyədə İlyasi barədə çiç votə beydə? İlyasi İsraili barədə bə Xıdo şikat kardışe: 3 «Ya Rəbb! Əvon kıştışone Iştı peyğəmbəron, rıjnişone Iştı ğırbonqon. İqlə az mandim, piyeydəşone çımı coniyən bıstənın». 4 Bəs Xıdoku çı cəvob oməy bəy? «Az bə Baal votə bıə bıti səcdə nıkardə haft həzo odəmi Boştə oqətəme».

5 Jıqonə esətnə vaxtədən de Xıdo lutfi səçın kardə bıə qıləy dastə heste. 6 Qirəm ım de lutfi bıbo, həni de əmələn ni. Oxo lutf həni lutf nəbi.

7 Bəvədə çiç vote bəzınemon? İsrail bo çiçi nəveydəbe, nıznəşe əv bə dast varde, əncəx səçın kardəbıəyon bə dast vardışone, əmandəyon həmməy isə kurocəğ bin. 8 Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:
«Xıdo kurocəğ kardışe çəvon ruf,
Detosə ımrujnə ruji çəvon çəşon
vindeydənin,
Çəvon quşonən nımməsəşone».
9 Davudən jıqo voteydə:
«Bıdə çəvon surfon bəvon tələ, səl
bıbu,
Bıdə əvon dəqının iyən əvəz
bıstənın.
10 Bıdə bəçəvon çəşon siyo bo,
nıvindın,
Bıdə əvon hejo peştəsi bıbun!»

Co milləton xılos

11 De jıqoy parseydəm: məqəm İsrailıjon jıqo dəqıniyən ki, həni hiç bə səpo nıbeşten? Əslo ne! Əmma çəvon royku beşe bo co milləton xılosi səbəb be ki, İsrailıjon bəvon həsəd bıbən. 12 Qirəm çəvon dəqıniye bo dınyo baxtəvərəti, çəvon royku beşe bo co milləton baxtəvərəti vardışebo, buni çəvon mıkəmmələti, çanə yolə baxtəvərəti bəvarde.

13 İntasi, ha co milləton, bəşmə voteydəm, az bo co milləton həvari beyro deştə xıdməti fəxr kardeydəm ki, 14 ğasbu ıştə həmğəbilon bə həsəd biyəm iyən çəvon kali qılon xılos karde bıznım. 15 Qirəm çəvon rədd kardə be bo dınyo xılos vardışebo, çəvon ğəbul kardə be çiç bəbe? Çe mardeyku bə jimon oqardey! 16 Şayət həmi iminə tikə bə Xıdo həsr kardə bıəbo, həmi həmməyəvo Bəy həsr kardə bıə, şayət rişə bə Xıdo həsr kardə bıəbo, xol-xıçonən Bəy həsr kardə bıən.

17 Əmma kali xıçon bırniyə vırədə, tı, ha telə zeytunə do, bə əsl zeytunə doy bəhərinə puzə ğələm kardə bıəş iyən bəçəy rişə şirə xanboziş, 18 çə xıçon vədə şəhn məkə. Şəhn bıkoş, bızın ki, tı rişə oqəteydəniş, rişə tını oqəteydə. 19 Bəvədə vote bəzineş: xıçon bırniyə bin ki, az çəvon vırədə ğələm kardə bıbum. 20 Roste, əvon bəştə beimonətiro bırniyə bin, əmma tı ıştə imoni hıcubətədə ıştə vırədə mandəş.

10:20-21 Yeş. 65:1-2 **11:1** Fil. 3:5 **11:3** 1Pod. 19:10,14 **11:4** 1Pod. 19:18
11:8 Ğanun. 29:4; Yeş. 29:10 **11:9-10** Zəb. 69:22-23

Bıçımiro şəhn məkə, bərəks, bıtars! 21Qirəm Xıdo bə təbii bıə xıçon həyfiş nomәybo, botınən həyfiş nıbome. 22Tı bıvind ki, Xıdo i tərəfədə həm xәymande, həmən vey ciddiye. Bo dəqıniyəkəson ciddiye, botı isə xәymand bəbe, qirəm tı Bəçəy xәymandəti band bıboş. Co curə bıbo, tınən bırniyə, şodoə bəbeş. 23Şayət Yəhudiyon ıştə beimonətiədə nımandon, əvonən ğələm kardə bəben, Xıdo ğadire əvoni ijənən bo ğələm karde. 24Qirəm tı telə zeytunə doyo bırniyə bıaş, bəştə mıvofiğ nıbə bə əsl zeytunə doy ğələm kardə bıəşbo, ın təbii bıə xıçon həniyən hoson ğələm kardə bəben!

İsrail xılos bəbe

25Ha imoniyə boon, az piyeydəmni şımə çı sıriku bexəbə bıbən: İsrailıjonədə kali qılon detobə bə vaxti kurocəğ bəben ki, co millətono xılos bıəyon hisob təmom bıbu. 26De jıqoy həmə İsrail xılos bəbe. Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Xılosəkə Siono bome,
Beimonəti diyəro bəkarde Yağubi nəsılo.
27 Çımı deyəvon dəbastə Əhd ıme,
Çəvon qınon arəo peqətə bəben».

28Şoyə Xəbə məsələdə İsrailıjon deşmen beşey bəşmə xəyri be, əmma əvon çe Xıdo səçın kardə xəlğin iyən Xıdo bəçəvon əcdodon xatır əvoni piyeydəşe. 29Oxo Xıdo doə ənomon iyən dəvəti bə dumo səy əbını. 30Vaxt hestbe şımə bə Xıdo beitoət bişon, əmma esət çəvon beitoətəti hıcubətədə şımə mərhəmət pəydo kardıyone. 31Jəqoən əvon bənə şımə beitoət bin ki, ıştənən esət mərhəmət pəydo bıkən. 32Çumçıko Xıdo həmməy bə beitoətəti əsir kardəşe ki, bə həmməy mərhəmət bıkə.

Bə Xıdo həmd-səno

33 Çe Xıdo mıbofəti nişe sə-bın,
Çəy hıkmət iyən zınəy çı nığıle!
Çəy ehkomon bə ağıli dəvıjyeydənin,
Bəçəy roon sərəse beydəni!
34 «Ki sərəsəy bə Rəbbi ağıli?
Ki Bəy məslohatəvon be?»
35 «Ki Bəy jıçiy doşe ki,
Bə dumo bıpiyışe?»

36Oxo çe har çiy səvon Əve, har çiy Deçəy vositə be iyən Boəy mıvcude. Zoləti izzət bıbu Bəy! Amin.

Iştəni bə Xıdo həsr bıkən

12 De jıqoy ha imoniyə boon, bə Xıdo mərhəməti xoto bəşmə lovə kardeydəm ki, ıştə andomi bəyjiyə, mığəddəsə iyən Xıdo rozi haştə qıləy ğırboni ğəzinə Bəy təğdim bıkən. Əncəx jıqo ibodət həğiğiyə xıdməte. 2Şımə bə ın zəmonə mıvofiğ jimon məkən, bərəks, deştə şınemoni nu be-be dəqiş bıbən ki, bə Xıdo çokə, rozi haştə iyən mıkəmmələ irodə sərəse bıznən.

3Xıdo bəmı doə de lutfi bəşmə har qıləyni voteydəm ki, həddisə ziyodə bəştə dəqər mədən, intasi şımənədə har kəs Xıdo bəy doə imoni mığobilədə bəştə dəqər bıdə. 4Imeha, məsələn, insoni andomədə veyə uzvon bıbonən, çəvon har qıləyni vəzifə eyni ni. 5De jıqoy əmə vey bıbomonən de Məsihi ibeyətiədə de iyəndı i andomimon, iyən co-co uzvonimon bə iyəndı bandimon. 6Xıdo bəmə doə de lutfi vositə bə curbəcurə ənomon molikimon. Çe i kəsi ənom peyğəmbərətiysə, bıdə de həğiğiyə imoni vositə peyğəmbərəti bıkə; 7ənomış xıdmətеysə, bıdə xıdmət bıkə; mıəllimətiysə, bıdə omutı; 8nəsyət doəkəse, bıdə nəsyət bıdə; baxşə doəkəse, de səxa bıdə;

11:26-27 Yeş. 59:20-21; Yer. 31:33-34 **11:34** Yeş. 40:13 **11:35** Əyy. 41:11 **11:36** 1Kor. 8:5-6
12:4-5 1Kor. 12:12 **12:6-8** 1Kor. 12:4-11

rəhbəreysə, de həkəməti bıkə; mərhəmət bıkəysə, əy de şoyvo bıkə.

De mehibbəti rəftor bıkən

9Bıdə şımə mehibbət həğiği bıbu. Bə bevəci karde nifrət bıkən, bə çoki karde band bıbən. 10Boə ğəzinə bıpiyən iyəndı. Bə iyəndı hurmət kardeyro cəhd bıkən. 11Şımə həkəməti bə kam nıbu, de yəlovinə rufi Rəbbi koy bıkən. 12Bıdə şımə umu boşmə şoyvo biyə. Bə har əzyəti petovən. Hejo dıvo bıkən. 13Bə ehtiyoc bıə imoniyon koməqəti kardeyədə iştirok bıkən. Ğonəğpərvər bıbən.

14Xəy-dıvo bıdən bə şıməni rımuz kardəkəson, lənət ne, xəy-dıvo bıdən. 15De şoy-şoy kardəkəson şo bıbən, de bəməkəson bıbəmən. 16De iyəndı tıvoxətiədə jimon bıkən, ğuddəyn məbən, de məzlumon dustiyəti bıkən. Iştəni ağılmand hisob məkən. 17Bevəci əvəzi bevəci məkən bə hiç kəsi. Çe həmməy nəzədə çok bıə koon kardeyro həkəm bıbən. 18Mımkun ğədərədə de həmməy tıvox rəftor bıkən. 19Ha azizqiromiyon, hiç kəsiku xısus məstənən, bə Xıdo ğəzəbi imkon bıdən. Çumçıko nıvıştə bıə ki, Rəbb jıqo voteydə: «Xısus Çımıne, əvəzi Az bədom». 20Bərəks, «ıştı deşmeni vəşişebu, bəy harde bıdə, təşişebu, bəy peşoməy bıdə. Demi tı əy de xəcoləti bəsuteş». 21Bevəciəti bətı ğalib nıvo, bə bevəci de çoki ğələbə bıjən.

Bə hakimiyəti tabe bıbənən

13 Har kəs bə hakimiyəti tabe bıbu. Çumçıko Xıdo tərəfo təyin kardənıbə hakimiyət ni, mıvcud bıə hakimiyəton Xıdo tərəfo təyin kardə bıən. 2Bı səbəb bə hakimiyəti zidd beşə odəm bə Xıdo təyin kardəy vəynə beşeydə iyən jıləvonon ıştəni bə mıhokimə duço kardeydən. 3Rəhbəronku çokə ko kardəkəson ne, bevəcə ko kardəkəson tarseydən. Qirəm tı piyeydəbu, hakimiyətiku nıtarsi, çokə ko bıkə, əv tını tarif bəkarde. 4Rəhbər boştı foydəro bə Xıdo xıdmət kardeydə. Əmma bevəcə ko kardeydəşbu, bıtars! Çumçıko əv hədərə vırədə şımşi kırneydəni, bə Xıdo xıdmət kardeydə ki, bevəcə ko kardəkəsiku xısus bıstənı iyən çe Xıdo ğəzəbi bəçəy sə ekə. 5Əve ki əncəx ğəzəbi tarsiku ne, bə vicdoni xatır bə hakimiyəti tabe bıəniniş. 6Bıçımiro şımənən doyənə doydəşon, oxo rəhbəron daimən deştə koy mışğolin bə Xıdo xıdmət kardeydən. 7De jıqoy bəki çiç doəninişon əy bıdən bəy: bəki doyənə, bəki rusum, bəki hurmət, bəki izzət.

Bıpiyənən iyəndı

8Ğərəyz mehibbəti bə iyəndı hiç çiyədə ğarzxo məmandən, co kəsi piyəkəs bə Ğanuni əməl kardeydə. 9Jıqoən, «zino məkə, ğətl məkə, dızdi məkə, tamə məkə» iyən əmandə əmron jıqo xulasə beydən: «Bənə ıştəni bıpiy ıştə hamsiyə». 10Piyəkəs bəştə hamsiyə bevəci əkəni, bı səbəb mehibbət Ğanuni icro kardeye.

11Həni zıneydəşon ki, kon vaxt omə rəsə, şımə hano pebey vaxt omə. Çəmə xılosi təmom bey esət həniyən neze, çəmə sıftə imon vardə vaxtisən. 12Şəv dəvarde, ruj həni nez be, bıçımiro çe toyki şərə koon bə kəno şodəmon iyən nuri avjoron peqətəmon. 13Rujəruşnədə bey ğəzinə de ləyoğəti jimon bıkəmon. Bə eyş-işrəti iyən sərxoşəti, beəxloğəti iyən cinsiyə dəqardəti, bə mınoqişə iyən bə həsədi sə evə məjənəmon. 14Bərəks, çe Rəbb İsa Məsihi xosiyəti peqətən iyən ıştə cismoniyə təbiəti ehtiroson bə vırə rosniye fikirədə məbən.

12:14 Mat. 5:44; Lukə 6:27-28 **12:16** Sul. 3:7 **12:19** Ğanun. 32:35; İbr. 10:30 **12:20** Sul. 25:21-22
13:6-7 Mat. 22:21; Mark 12:17; Lukə 20:25 **13:9** Beşe. 20:13-17; Ğanun. 5:17-19,21; Lev. 19:18

Co kəson mıhokimə məkən

14 İmoni zəif bıəkəsiyən bəştə arə ğəbul bıkən, əmma mıbohisəynə məsəlon deəy mızokirə məkən. 2Kiysə bovə kardeydə ki, har çiy harde bəbe, əmma imoni zəif bıəkəs əncəx tərəvəz hardeydə. 3Har çiy hardəkəs bə çiçiysə nahardəkəsi xor diyə nıkə. Çiçiysə nahardəkəsən har çiy hardəkəsi mıhokimə nıkə. Oxo Xıdo ğəbul kardəşe əv. 4Tı ki beydəş ki, co kəsi xıdmətəvoni mıhokimə kardeydəş? Çə xıdmətəvoni əğə ixtiyor hestışe çəy həxin bey, yaan nohəx bey barədə ğəror bekə. Xıdmətəvon həxin bebəşe, çumçıko Rəbb əy həxin bekardeyro ğadire.

5Kiysə qıləy ruji çə qılə rujisə baş zıneydə, co kəs isə həmə rujon eyni zıneydə. Bıdə har kəs ıştə əğidədə xatırcəm bıbu. 6Qıləy ruji çə qılə rujisən baş zınəkəs ımi bə Rəbbi xoto kardeydə. Har çiy hardəkəs bə Rəbbi xoto hardeydə, çumçıko bə Xıdo şukur kardeydə. Har çiy nahardəkəsən bə Rəbbi xoto hardeydəni iyən bə Xıdo şukur kardeydə. 7Oxo çəmə hiç qıləyni boştə jiyeydəni iyən boştə mardeydəni. 8Jiyeydəmonbo, bo Rəbbi jiyeydəmon, mardeydəmonbo, bo Rəbbi mardeydəmon. Jıqo ki bıjiyomonən, bımardomonən bə Rəbbi məxsusimon. 9Oxo Məsih marde iyən bəyji be ki, həm mardəkəson, həmən jiyəkəson Rəbb bıbu.

10Bəs tı boçi ıştə imoniyə boə mıhokimə kardeydəş? Yaanki boçi bəştə imoniyə boə xor diyə kardeydəş? Əmə həmməy çe Xıdo məhkəmə vədə bəmandemon. 11Oxo Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Rəbb voteydə:
Ğəssəm hardıme Bəştə hestemoni,
Har kəs Çımı poədə dəzıno bome,
Har zıvon bəyon bəkarde Xıdo
Azim».

12De jıqoy əmə har kəs ıştə barədə bə Xıdo hisobot bədomon.

13Bıçımiro həni iyəndı mıhokimə məkəmon, çok bəbe ki, ıştə imoniyə boə dəqijniyə, yaan bə bevəcə ro okırniyə jıçiy məkəmon. 14Bə Rəbb İsa məxsus bıə imonini ğəzinə xatırcəmim ki, hiçiy ıştən-bəştə mırdol ni. Əmma kiysə çiçiysə mırdol hisob kardeydəbu, əv boəy mırdole. 15Qirəm ıştı imoniyə boə bəştı hardə jıçiy qorə məyus beydəbu, bəvədə tı de mehibbəti rəftor kardeydəniş. Bəştə hardə çiyro ıştə imoniyə boə bə həloki təslim məkə, oxo Məsih boəyən ğırbon şə. 16İmkon mədən ki, şımə çok hisob kardə bə çokə çiy bevəc bıvotın. 17Oxo Xıdo Podşoəti harde-peşomeyku iborət ni, əv Mığəddəsə Rufi doə salehəti, sulh iyən şoyvoye. 18Bə Məsihi jıqonə xıdmət kardəkəs, Xıdo rozi haşteydə iyən çe insonon nəzədə ləyoğətine.

19De jıqoy sulh vardə iyən bo iyəndı ovc vardə koonro ıştəni həsr bıkəmon. 20Bə harde xoto Xıdo koon dəməqordın! Har hardemon poke. Əmma deştə hardemoni co kəson dəqijniyəkəs bevəcə ko kardeydə. 21Ištı qujd hardey, çəxır peşomey imoniyə boə dəqijneydəbo, çok bəbe ki tı ımoni nıke. 22Bı məsəlonədə ıştə rəy ıştə dılədə oqət, bıdə əncəx Xıdo bıznı. Çı baxtəvəre bəştə ğərori qorə ıştəni mıhokimə nıkardəkəs! 23Kiysə hardeydə, əmma bəştə bı ğərori şək vardeydəbo, ə şəxs məhkum beydə. Çumçıko çəy kardə ko bə imoni band ni iyən bə imoni band nıbə har çiy qınoye.

14:1-6 Kol. 2:16 **14:2** 1Kor. 8:1-13 **14:10** 2Kor. 5:10 **14:11** Yeş. 45:23; Fil. 2:10-11
14:13-15 1Kor. 8:1-13

Bə iyəndı xıdmət bıkən

15 İmoni zumand bıə əməhon bə imoni
zəif bıəkəson koməqəti kardəninimon, əncəx ıştə xəyri çəş kardənin nimon.
2 Çəməhono har kəs bəştə hamsiyə çoki
iyən ruhani inkişof karde məğsədi xıdmət
kardənin, əy rozi haştənine. 3 Oxo Məsihi əncəx Iştəni rozi nahaştışe. Çoknə ki
nıvıştə bıə: «Tını təhğir kardəkəson təhğiri
jiyədə mandim». 4 Mığəddəsə Nıvıştəyonədə nıvıştə bıəyon həmməyəvo əməni
omuteyro nıvıştə bin ki, əmə durum iyən
dılvandi bıstənəmon, çəmə umu bıbu. 5 Səbr
iyən dılvandi səvon bıə Xıdo, bə Məsih İsa
orzu mıvofiğ bəşmənən de iyəndı roziyəti
bəxş bıkə ki, 6 həmməy ivırədə iyən de
eyni sədo bəçəmə Rəbb İsa Məsihi Pıə
Xıdo izzət bıdən.

7 Bıçımiro Məsih şıməni çoknə ğəbul
kardışe, şımənən bo Xıdo izzəti iyəndı
ğəbul bıkənən. 8 Oxo Məsih, çe Xıdo
bərhəx bey nişo kardeyro de sınnəti
vositə əhd bastə Yəhudiyon xıdmətəvon
be ki, bə əcdodon doə bıə vədi bə vırə
bırosnı. 9 Həmən bə səbəb ki, co millətonən bə Xıdo mərhəmətiro Bəy izzət
bıdən. Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Bıçımiro həmə milləton dılədə
Bətı şukur bəkam,
Iştı nomi tərənnum bəkam».

10 İjən votə beydə:

«Ha co milləton, Deçəy xəlği ivırədə
şoy-şoy bıkən!»

11 İjənən votə beydə:

«Ha həmə milləton, bə Rəbbi həmdsəno bıkən!
Ha həmə ummətən, Əy mədh
bıkən!»

12 Yeşayən jıqo voteydə:

«Yesseyi oroğ-toroğ bome,
Bə milləton hıkmronəti bəkarde,
Co milləton Bəy umu bəbasten».

13 Bıdə umu səvon bıə Xıdo şıməhon de
imoni vositə har curə şoyvo iyən sulhi pur
bıkə ki, şımə de Mığəddəsə Rufi ğudrəti
iyən umu qırd pur bıbən.

Məsihi xıdmətəvon

14 Çımı imoniyə boon, az şımə barədə
xatırcəmim ki, şımə de çokiəti purişon,
de har curə zınəy mıkəmməl bıəşon iyən
bə iyəndı nəsyət doy bəzıneşon. 15 Əmma çe Xıdo bəmı lutf doə kali məsəlon
bəşmə yod dənoyro ciqə kardıme ki, ın
sıxanon bəşmə bınıvıştım. 16 Bə həmonə
lutfiro az bo co milləton çe Məsih İsa
xıdmətəvon bim ki, qıləy kahini ğəzinə
çe Xıdo Şoyə Xəbə vəz bıkəm iyən co
milləton de Mığəddəsə Rufi təğdis kardə
bıbun, loyiğə təğdim bıbun bo Xıdo. 17 De
jıqoy az bə İsa Məsihi aid bıə bənə qıləy
insoni bə Xıdo deştə kardə xıdməti fəxr
karde bəzınem. 18 Az ciqə kardeydənim
çiçsə co qıləy çiy bıvotım, ğərəyz Məsihi
deçımı vositə kardəyon. Əy co milləton
bə itoət vardeyro çımı sıxanon, əməlon,
19 əlomәton iyən xariqon de Mığəddəsə
Rufi ğudrəti oko doşe. Jıqoən, az dəmandim Yerusəlimo detobə İllirikum
viloyəti Məsihi Şoyə Xəbə pevılo karde.
20 Az hejo cəhd kardıme ki, Məsihi nomi nıməsə vıronədən Şoyə Xəbə pevılo
bıkəm, co kəson noə bınəçə səpe bina
nıdutım. 21 Əmma çoknə ki Mığəddəsə
Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Çəy barədə bexəbə bıəkəson Əy
bəvinden,
Nımәsəkəson səbərəsen».

15:3 Zəb. 69:9 **15:9** 2Şəm. 22:50; Zəb. 18:49 **15:10** Ğanun. 32:43 **15:11** Zəb. 117:1
15:12 Yeş. 11:10 **15:21** Yeş. 52:15

Pauli bə Romə şey orzu

22 Çımı xıdmət çan kərə bəmı ənqəl be,
əve az şımə tono ome nıznəym. 23 Esət
həni həmon viloyətonədə ıştə koy bə sə
jəme, çandə soron orzu kardəbim şımə
tono bomem, umudəvovom ki, ın orzu bə
vırə bərəse. 24 Bə İspaniyə şeədəsə roədə
şıməni bəvindem iyən kamən bıbo sıftə
deşmə unsiyətiku zovq bəstem, çəyo şımə
mını əyo dəro bəkayon. 25 Əmma esət az bə
Yerusəlim şeydəm ki, əyo bıə bə Xıdo xəl-
ği koməqəti bıkəm. 26 Jıqoən, Makedoniyə
iyən Axayyə viloyətonədə bıə imoniyon
bə ğəror oməyn ki, Yerusəlimədə bıə bə
kosibə imoniyon ıştə koməqəti bırosnın.
27 Əvon çokə ko kardışone, həmən əslədə
ğarzxon bəvon. Ehanə Yerusəlimi icmo
imoniyon de co milləton ıştə ruhaniyə
nemətən baxş kardışonebu, əvonən de
maddiyə nemətən bəvon xıdmət kardeyro
ğarzxon. 28 De jıqoy ın koy bə sə bəjem ki,
bə dast omə səmərə bəvon rosniye bəpeştə
bəşmə bəqınem, çəyo bə İspaniyə bəşem.
29 Az zıneydəm ki, de Məsihi həmə xəy-
dıvo bomem şımə tono.

30 Ha imoniyə boon, bəçəmə Rəbb İsa
Məsihi xatır, Mığəddəsə Rufi mehibbətı-
ro bəşmə bə lovəm ki, demı ivırədə bomı
bə Xıdo de həkəməti dıvo bıkən ki, 31 az
Yəhudeyədə bıə beimononku perəxım iyən
Yerusəlimədə bıə Xıdo xəlğ çımı vardə ko-
məqəti ğəbul bıkə. 32 De jıqoy piyeydəme
ki, de Xıdo rizo de şoy-şoy bom şımə tono,
çımı ruf deşmə ivırədə dılsandi bıstənı.
33 Bıdə sulhi səvon bıə Xıdo deşmə həm-
məy bıbu. Amin.

Sələmon

16 Kenxreyədə bıə imoniyə icmoədə
xıdmət kardə çəmə imoniyə hovə
Fibi barədə bəşmə zəmonət doydəm. 2 Əy
bə Rəbbi loyiğ qıləy imoniyə hovə ğəzi-
nə ğəbul bıkən, çı ehtiyoc hestışebo, bəy
koməqəti bıkən. Əy bə vey kəson iyən
bəmınən koməqəti kardəşe.

3 Məsih İsa xıdmətədə çəmə həmko bıə
bə Priskilə iyən Akvilə sələm bıvotən.
4 Əvon bəçımı jimoniro ıştə coni bə təh-
lukə eğandışone. Əncəx az ne, co milləton
imoniyə icmon həmməy çəvonku roziyəti
kardeydən.

5 Sələm bıvotən çəvon kədə bə qırdə bıə
icmoən.

Bəçımı azizə boə Epeneti sələm bıros-
nən. Əv Asiyə viloyətədə bə Məsihi iminə
imon vardəkəse.

6 Bə Məryəmiyən sələm bıvotən, əy bo
şıməno xəyləki zəhmət kəşəşe.

7 Bə Androniki iyən Yunyə sələm bıvo-
tən. Əvon həvariyon dılədə vey zəhmət
kəşəşone, çımısə bənav bə Məsihi imon
vardəşone, çımı xəlği nımoyəndən iyən
demı zindonədə bıən.

8 Sələm bıvotən bə Ampliyəti, əv bə Rəb-
bi aid bıə çımı azizqiromiyə boəy.

9 Bə Urbani iyən Staxisi sələm bırosnən.
Əvon Məsihi xıdmətkor bıən, çımı həmkon
iyən bomı azizqiromin.

10 Bə Apellisi sələm bırosnən. Əy Məsihi
roədə bəfomandəti sıbut kardəşe.

Bə Aristobuli kədə bıə odəmon sələm
bırosnən.

11 Çımı həmvətən bə Hirodioni sələm
bırosnən.

Narkisi kədə bıə bə Rəbbi imon vardə-
kəson həmməy sələm bırosnən.

12 Bə Trifena iyən Trifosa sələm bırosnən.
Əvon Rəbbi xıdmətədə zəhmət kəşəşone.

Bə azizqiromiyə Persidə sələm bıros-
nən. Əy Rəbbi xıdmətədə vey-vey zəhmət
kəşəşe.

15:22 Rom. 1:13 **15:25-26** 1Kor. 16:1-4 **15:27** 1Kor. 9:11 **16:3** Həv. 18:2-3

13 Səlom bırosnən Rəbbi səçın kardəy bıə bə Rufusi iyən bəçəy moə, əy bomınən moəti kardəşe.
14 Bə Asinkriti, Fleqoni, Hermesi, Patrobayi, Hermayi iyən deəy ivırədə bıə imoniyon həmməy səlom bırosnən.
15 Bə Filoloqusi, Yuliyə, Nereyi iyən bəçəy hovə, həmən bə Olimpayi iyən deyəvon ivırədə bıə bə Xıdo xəlğı həmməy səlom bıvotən.
16 Bıdə Xıdo xəlğ bə iyəndı səlom bıdə. Məsihi icmon həmməy boşmə səlom vığandeydən.

Oxonə məslohaton

17 İmoniyə boon, bəşmə lovə kardeydəm ki, ıştəni çəş bıkənən şımə omutə bə təlimi vəynə beşə rıxnə eğandə, odəmon dəqijniyəkəsonku. Jıləvononku diyəro bımandən. 18 Çumçıko jıləvonon bəçəmə Rəbb Məsihi ne, boştə mənfəti nəvəkəsonin, əvon de yaltəğəti iyən tarifinə sıxanon soyədılə odəmon royku bekardeydən. 19 Şımə itoətin bey bə həməkəsi məlume. Bıçımiro şo beydəm. Əmma piyeydəme ki, çokə koonədə sərisofin, bevəcə koonku diyəro bıbən. 20 Ənəhoy dənıbəvarde ki, sulhi səvon bıə Xıdo şırt bəkarde Şəytoni şımə lınqon jiyədə. Çəmə Rəbb İsa lutf deşmə bıbu!
21 Çımı həmko Timotey, çımı xəlğo bıə Luki, Yason iyən Sosipater boşmə səlom vığandeydən.
22 Az Terti – ın nomə bə ğələm səkəs Rəbbi nomo boşmə səlom vığandeydəm.
23-24 Mını iyən həmə imoniyə icmo ğonəğ oqətə Qayiən səlom hestışe bəşmə.
Şəhri xəzinədor bıə Erast iyən imoniyə boə Kvartən boşmə səlom vığandeydən.

Bə Xıdo izzət bıbu

25 Xıdo ğadire ki, əməni imonədə ğoym bıkə. Çoknə ki Rəbb İsa Məsihi barədə çımı pevılo kardə Şoyə Xəbədə votə beydə. In Xəbə əsron dırozi niyoni oqətə bıə bə sırinə həğiğəti mıvofiğe.
26 Esət əv de zolə Xıdo əmri, de peyğəmbəron nıvıştəyon vositə oşko kardə be. Şoyə Xəbə bə həmə xəlğon rəsey ki, əvonən imon biyən. 27 Zoləti izzət bıbu bə vohid iyən mudrikə Xıdo de İsa Məsihi vositə. Amin!

16:13 Mark 15:21 **16:21** Həv. 16:1 **16:23-24** Həv. 19:29; 1Kor. 1:14; 2Tim. 4:20

PAULİ

BƏ KORİNFIJON İMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

Pauli *«bə Korinfijon İminə nomə»* nıvışteyədə məğsəd çəy Korinfədə əsosi noə icmoədə çe imoniyon jimoni iyən deçəvon imoni anqılə işkilon arəo peqəteybe. Bı dovrədə Korinf, dıjdə şəhrbe iyən çe Romə Axayyə nomədə bıə viloyəti sərşəhrbe. Korinf çe İonik iyən Eqey dıyon arədə nimələpəkədə vırəbəvırə bıəbe. Bı şəhrədə ticorəti vey inkişof kardəşbe, mıxtəlifə dinon mıvcud bıbonən, həmçinin beəxloğətiyonən lap veybin.

Həvari Paul imoniyə icmoədə bıə bı jıqo vəynə fikron, beəxloğəti, cinsiyə mınosibəton, niqah, vicdon, nizom-intizom, Mığəddəsə Rufi ənomon iyən bəyji bey barədə bıə fikron qorə norohatbe. Əv ıştə nomədə oşko kardeydəbe ki, Şoyə Xəbə bı işkilon həmməy hartərəfə cəvob doydə.

Çı nomə 13-nə semonədə nıvıştə beydə ki, mehibbət çe Xıdo Bəştə xəlği doə ən vocibə ənome iyən ın semon vey məşhurə semone.

Kitobi məzmun:

1:1-9 Səlomon iyən şukuron
1:10–4:21 Korinfi icmoədə bıə vəynə fikron
5:1–7:40 Bə əxloği aid bıə işkilon
8:1–11:1 Məsihiyon iyən bıtpərəston
11:2–14:40 Məsihiyon jimon iyən ibodət
15:1-58 İsa Məsihi iyən imoniyon bəyji bey
16:1-4 İcmoədə qırdə kardə ianon barədə
16:5-24 Oxonə xahişon iyən səlomon

---

1 De Xıdo rizo bo həvari bey səçın kardə bıə az Pauliku iyən çəmə imoniyə boə Sosteniku [2] səlom bıbu Korinfədə bıə bə Xıdo xəlği! Şımə de Məsih İsa vositə bə Xıdo həsr kardə bıəşon. Çəmə Rəbb İsa Məsihi nomi har vırədə de sədokardəkəson həmməy bə ivırə bo mığəddəs bey dəvət kardə bıəşon; Məsih həm şımə, həmən çəmə Rəbbe. [3] Çəmə Pıə Xıdoku iyən Rəbb İsa Məsihiku bəşmə lutf iyən sulh bıbu!

Şukuron

4 Bəştə Xıdo hejo şukur kardeydəm
ki, Xıdo bəşmə İsa Məsihədə lutf bəxş
kardışe. 5 Çumçıko Xıdo, İsa Məsihədə
şıməni har cəhəto – har curə sıxanədə
iyən har curə zıneyədə ərbob kardışe.
6 Jıqoən, Məsihi barədə bıə çəmə şoy-
dəti şımənədə təsdığ be. 7 Əve ki şımə
Rəbb İsa Məsihi zuhuri çəş kardeyədə,
ruhaniyə ənomonədə hiç korığ kəşey-
dənişon. 8 Çəmə Rəbb İsa Məsih şıməni
tosə oxoy zumand bəkarde ki, Çəy omə
rujədə benoxsan bıbən. 9 Xıdo bəfoman-
de, Əy Deştə Zoə Rəbb İsa Məsihi bə
unsiyət dəvət kardışe şıməni.

İcmoədə bıə həsbəhson

10 Ha çəmə imoniyə boon, deçəmə
Rəbb İsa Məsihi nomi bəşmə lovə
kardeydəm de iyəndı həmfikir bıbən.
Bıdə təfriqon şıməni co nıkən. Eyni
şınemon iyən eyni niyət şıməni bə ico
biyə. 11 Çumçıko ha çəmə imoniyə boon,
şımə arədə bıə həsbəhson barədə Xloyi
kəy odəmonku məsəme. 12 Çımı vote
piyəy ıme ki, şımə dılədə har i kəs
ıştə barədə voteydə «az Pauli dumoə-
vom», «az Apolloni dumoəvom», «az
Kefa [a] dumoəvom» yaan «az Məsihi
dumoəvom». 13 Bəqəm Məsih cobəco
kardə bıə? Bəqəm Paul boşmə bə çomex
kəşə be? Bəqəm de Pauli nomi şıməni
vəftiz kardəşone? 14 Az bə Xıdo şukur
kardeydəm ki, vəftiz kardəmni şımə-
hono hiç kəsi, ğərəyz Krispi iyən Qay.
15 Jıqo ki hiçki nıvotı deçımı nomi vəftiz
bıə. 16 Bəle, az vəftiz kardıme həmçi-
nin Stefani kəy odəmon. Bəçımı yod
ni, ğərəyz ımi həni kim vəftiz kardə.

Məsih çe Xıdo ğudrət iyən mudrikətiye

17 Oxo Məsihi nıvığandışe mını bo vəf-
tiz karde, vığandışe ki, Şoyə Xəbə pevılo
bıkəm. Əmma de mudrikə sıxanon ımi
nıkardıme ki, Məsihi çomexədə marde
ıştə molyəti qin nıkə. 18 Çomexi barədə bıə
kəlom bo məhv bey məhkum bıə odəmon-
ro beağılətiye, çumçıko əvon bə məhv şə
roədən, xılosi roədə bıə boəmə esə boy çe
Xıdo ğudrəte. 19 Oxo Mığəddəsə Nıvıştəyo-
nədə votə beydə:

«Çe mudrikon mudrikəti məhv
bəkam,
Çe aqilon ağıli bə puçi bebəkam».

20 Kıve mudrik? Kıve ruhani mıəllim?
Kıve ın dovri mıtəfəkkir? Bəqəm Xıdo
dınyo mudrikəti bə beağıləti onıqordını-
şe? 21 Bə Xıdo mudrikəti mıvofiğ, dınyo
deştə mudrikəti vositə nıznəşe Xıdo, əve
ki Xıdo bə ğəror oməy de dınyo beağılə-
zınə vəzi vositə imon vardəkəson xılos
bıkə. 22 Çumçıko Yəhudiyon mecuzəynə
ələməton piyeydəşone, Yunanon bo mud-
rikəti nəveydən. 23 Əmə esə boy Məsihi, bə
çomex kəşə bıə Məsihi vəz kardeydəmon.
Yəhudiyon ımi royku beşey, bıtpərəston isə
beağılətı hisob kardeydən. 24 Əmma Məsih,
bo dəvət kardəbıə həm Yəhudiyon, həm
Yunanon çe Xıdo ğudrət iyən Xıdo mud-
rikətiye. 25 Çumçıko çe Xıdo «beağılətı»
insoni mudrikətisə həniyən barze, çe Xıdo
«zəifəti» insoni zuysə həniyən zumande.

26 Çımı imoniyə boon, diyə bıkən ki,
şımə dınyoədə beədə kom vəzyətədə
biyon. Şımə veyni bəşəri nəzədə mudrik,
zumand, əsılmand nıbiyon. 27 Xıdo isə çe
dınyo beağıl zınəkəson bo mudrikon xə-
colətəjə kardeyro, çe dınyo zəif zınəkəson

---

a 1:12 *Kefa* – yəni Peter, Apollon isə co qılay rəhbəre.
1:12 Həv. 18:24

bo zumandon xəcolətəjə kardeyro səçın kardışe. 28Çe dınyo nom-sandinə odəmon hiç kardeyro, exrocon, beəsılon iyən beğurbon səçın kardışe ki, 29bıdə hiç qılə inson Xıdo vədə şənbozəti nıkə. 30Əmma şımə Xıdo hımhımbədə Məsih İsadəşon. Əv boəmə Xıdoku omə mudrikəti, salehəti, mığəddəsəti iyən ozodəti be. 31Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyədə votə beydə «şənbozəti kardəkəs, de Rəbbi şənbozəti bıkə».

Xıdo mudrikəti

2 Ha boon, az şımə tono bo Xıdo sıri bəyon karde omeədə de vey sanqinə sıxanon iyən mudrikəti noməym. 2Oxo az şımə arədə beədə bə jıqo ğəror oməym ki, ğərəyz İsa Məsihi, yəni bə çomex kəşə bıə İsa Məsihi co qıləy çiy qəp nıjənım. 3Az şımə tono omeədə zəif, vey tarsi iyən larzi dılədəbim. 4Çımı sıxanon iyən vəz de bəşəri sıbutinə mudrikəti ne, de Rufi ğudrətibe. 5De jıqo, bıdə şımə imon bəşəri mudrikətiku nıvo, Xıdo ğudrətiku bo.

6Ruhən yol bıə insonon arədə isə əmə mudrikəti bəyon kardeydəmon. Əmma ın mudrikəti nə çı dınyo, nəən çı dınyo fani hıkmdoron mudrikəti ni. 7Əmə çe Xıdo sırinə iyən niyoni bıə mudrikəti bəyon kardeydəmon. Xıdo lap sıftəku bo çəmə izzətiro ımi mıəyyən kardəşe. 8In dınyo hıkmdoron hiç qıləyni ımi sənırəsəyn. Çumçıko sərəsəbəyn izzətinə Rəbbi bə çomex nəkəşin. 9Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:

«Xıdo Boəy piyəkəsonro
hozıkardəyon
Nə çəşi vindəşe, nə quşi məsəşe,
Nəən insoni dıli dərk kardəşe».

10Bəmə isə Xıdo Deştə Rufi vositə okardışe ımoni. Çumçıko Ruf tədğığ kardeydə har çiy, hətto Xıdo nığılə niyəton. 11Oxo insoni dılətoni ki bəzıne, ğərəyz çəy dılətonədə bıə rufi? Jəqoən, hiçki Xıdo niyəton əzıni, ğərəyz Xıdo Rufi. 12Əmə çı dınyo rufi ne, Xıdo Rufi səmone ki, Xıdo bəmə doə ənomon dərk karde bızınəmon. 13Əmə de insoni mudrikəti omutə sıxanon ne, de Rufi omutə sıxanon vositə ımoni voteydəmon. Ruhani mudrikəti de ruhaniyə sıxanon izoh kardeydəmon. 14Ruhani nıbə odəm bə Xıdo Rufi aid bıəy ğəbul kardeydəni, oxo ım boəy beağılətiye. Çəy ğabiliyət rəseydəni bımi, çumçıko ruhani cəhəti tədğığ karde zıneydəni. 15Ruhaniyə odəm isə har çiy tədğığ kardeydə. Fəğət hiçki tədğığ karde nıbəzıne əy. 16«Ki Rəbbi şınemoni dərk kardışe ki, məslohat bıdə Bəy?» Əmma əmə bə Məsihi şınemoni molikimon.

Əmə çe Xıdo xıdmətədə həmkomon

3 Ha çımı boon, az deşmə ruhaniyə insonon ğəzinə ne, nəfsaniyə insonon ğəzinə, Məsihiyə imonədə korpə bıə insonon ğəzinə qəp jəme. 2Az hardeyro şıt dome bəşmə, qonə xorəkon nıdome ki, şımə hələ hozı nıbişon, esətən hozı nişon. 3Şımə hələn nəfsanişon. Hələn şımə arədə pəxıləti iyən mınoqişə hestebu, şımə nəfsani nişon məqər? Bənə dınyoviyə insonon jiyeydənişon?

4Şımə qıləyni «az Pauli dumoəvom», co qıləyni isə «az Apolloni dumoəvom» voteydəbu, şımə dınyovi insonon ğəzinə nişon məqər? 5Apollo çiçonəye, Paul çiçonəye? Əvon əncəx xıdmətəvonin ki, şımə deçəvon vositə imon biyənən. Har kəs Rəbbi asbardə xıdməti bə vırə rosneydə. 6Az kaştıme, Apollo ov doştışe, əmma Xıdo perosnişe. 7Bı səbəb kaştəkəs, yaan ov doştəkəs mıhum ni, perosniyə Xıdo mıhume. 8Kaştəkəsi iyən ov doştəkəsi dəqər iye. Har qıləyni bəştə

2:3 Həv. 18:9 **2:9** Yeş. 64:4 **2:16** Yeş. 40:13 **3:2** İbr. 5:12-13 **3:4** 1Kor. 1:12 **3:6** Həv. 18:4-11,24-28

zəhməti mığobil mıkofot bəste. 9Oxo əmə çe Xıdo xıdmətədə əməqdoşimon, şımənən çe Xıdo məzəyon, Xıdo dutəyoniyon.

Şımə çe Xıdo məbədişon

10Xıdo bəmı doə lutfi mıvofiğ az bənə qıləy ağılmandə bənno bınəçə ekardıme, co kəsi isə çəy səpe rost kardışe. Əmma har kəs sərhisob bıbu ki, çoknə duteydə. 11Hiç kəs qıləy co bınəçə noy nıbəzıne, ğərəyz noə bıə bınəçə, yəni İsa Məsihi. 12Ki çı bınəçə səpe ğızılo, nığəyo, ğıymətinə sığono, taxtəyo, sıməyo, kıləşo bıduto, 13çəy ko bəlli bəbe iyən Hıkmi Ruji zahir bəbe, çumçıko de otəşi oşko bəbe. Otəş har kəsi koy keyfiyəti dəvinəo bebəkarde. 14Çiki dutəy tov biyo, əv mıkofot bəste. 15Çikinki bısuto, əv zərər bəkəşe. Əmma ıştən xılos bəbe, jıqo bızın otəşi dıləo dəbəvarde. 16Məqəm zıneydənişon ki, şımə çe Xıdo məbədişon iyən Xıdo Ruf şımənədə jiyeydə? 17Ki Xıdo məbədi məhv bıko, Xıdoən əy məhv bəkarde. Oxo çe Xıdo məbəd mığəddəse iyən ın məbəd şımənişon.

18Bıdə hiçki ıştən-ıştəni bə dast dənığandı, şımənədə kiysə ıştəni bı dovrədə ağılmand zıneydəbu, bo ağılmand beyro beağıl bıbu. 19Çumçıko çı dınyo ağılmandəti Xıdo vədə beağılətiye. Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə: «Əv ağılmandon deçəvon hilə qəteydə». 20İjən votə beydə: «Rəbb zıneydə çe ağılmandon şınemonon ki, əvon puçin». 21De jıqoy bıdə hiçki de insonon şənbozəti nıkə, çumçıko har çiy şıməne. 22Paul, yaan Apollo, yaan Kefa, dınyo, jimon, marde, esətnə iyən oməvə – har çiy şıməne. 23Şımə isə bə Məsihi məxsusişon, Məsihən bə Xıdo məxsuse.

Çe həvariyon xıdmət

4 Bıdə insonon əməni Məsihi xıdmətəvonon iyən çe Xıdo sıri icroəkon bızının. 2İcroəkonku tələb kardə beydə ki, etiboyn bıbun. 3Şımə, yaan kiysə de bəşəri nəzə mını mıhokimə bıko, ım mını har çiysə kam norohat kardeydə, hətto az ıştən-ıştəni mıhokimə kardeydənim. 4Iştəku qıləy taxsır vindeydənim, əmma bəştə bəroət doydənim, çumçıko mını mıhokimə bıkə əncəx Rəbbe. 5Əve ki mıəyyən kardə bıə vaxtisə bənav, yəni Rəbbi nıomə hiç çiy barədə hıkm beməkən. Əv bome ruşnə səbəğande bə toykiədə niyoni bıə çiyon iyən oşko bəkarde insoni dıli niyəton. Bəvədə har kəs Xıdoku ıştə tarifi bəste.

6Ha çımı boon, bəşmə xatır çiç votımebu aid kardıme əv bəştə iyən bə Apollo ki, şımə nımunə peqətən çəməku, «nıvıştə bıəyonku bə kəno beməşən» omutən bı hıkmi əməl kardey, hiçki de i kəsi şəhn nıkə, bə co kəsi xor diyə nıkə. 7Oxo ki tını co kəsonsə fərğin zıneydə? Bətıku çiç heste ki, tı əvı Xıdoku səni? Şayət Xıdoku səbu, çoknə bənə ıştəku bıə şəxsi şənbozəti karde bəzıneş? 8Şımək ku, har çiy vabəziyode! Şımə ki, həni ərbob bıəşon! Şımə ki, podşo bıəşon beəmə! Keşkə şımə həğiğətən podşo bəbeşon ki, əmənən deşmə ivırədə podşoəti əkeymon! 9Çımı fikro, Xıdo əmə həvariyonış bə marde məhkum bıəkəson dastə ğəzinə lap oxoədə nımoyiş kardışe. Çumçıko əmənən, həm bo dınyo, həm bo mələkon, həmən bo insonon qıləy təmşo bimon. 10Əmə bə Məsihi xoto beağılimon, şımə esə boy, Məsihədə ağılmandişon! Əmə zəifimon, şımə zumandişon! Şımə şərafətinişon, əmə esə boy behurmətimon! 11Tosə bı vaxti əmə vəşi-təşi iyən cındıri dılədəmon. Əməni jəydən, bo mandeyən

3:16 1Kor. 6:19; 2Kor. 6:16 **3:19** Əyy. 5:13 **3:20** Zəb. 94:11

vırəmon ni. 12Deştə təvuli aki de daston zəhmət kəşeydəmon. Əməni təhğir kardeədə xəy-dıvo doydəmon, rımuz kardə beədə tov vardeydəmon, 13bəmə bıhton voteədə mıloyimə cəvob doydəmon. Tosə bı ruji əmə çe dınyo zibil iyən həmməy vişmandi ğəzinə bimon.

14Az ımoni nıvışteydənim ki, şımə xəcolət bıkəşən, nıvışteydəm ki, azizə fərzəndon ğəzinə bəşmə nəsyət bıdəm. 15Çumçıko şımə Məsihədə çanə tərbiyəəkon bıboən, pıəon vey ni, az de Şoyə Xəbə vositə İsa Məsihədə boşmə mənəvi pıə bim. 16Bı səbəb bəşmə ovardeydəm ki, çımıku nımunə peqətən. 17Əve az Rəbbədə bomı aziz iyən bəfomandə zoə bıə Timotey şımə tono vığandıme. Əv bəşmə yod bəvarde ki, az ıştə jimonədə Məsih İsa dumo çoknə şəm, har vırədə iyən har imoniyə icmonədə çoknə omutəme. 18Şıməhono kali kəson jıqo zıneydən ki, az şımə tono əvonim, əve ğıloşə bıən. 19Əmma Rəbb imkon bıdo, az bı nezon şımə tono bomem. Bəvədə ın ğıloşon sıxanon ne, çəvon ğudrəti bəvindem. 20Çumçıko Xıdo Podşoəti sıxanədə ne, ğudrətədəye. 21Şımə çiç piyeydone? Az de vezə bom şımə tono, yaanki de mehibbəti iyən həliməti rufi?

İmoniyon dılədə bıə beəxloğəti

5 Jıqo voteydən ki, cinsiyə beəxloğəti heste şımə arədə ki, hətto bıtpərəston dılədə bımi rast nıbomeşon. Şıməhono i kəs deştə pıəjeni hıteydə. 2Şımə hələ lovğətiən kardeydəşon! Çımi əvəzi yas qətənin, ın koy kardəkəsi ıştə arəo tojniyəninbişon. 3Az isə cismən diyəro bıbomən, ruhən şımə dılədəm iyən şımə dılədə bıakəsi ğəzinə çı odəmi barədə həni hıkm bekardəme. 4Şımə deçəmə Rəbb İsa nomi qırdə beədə, az ruhən de Rəbb İsa ğudrəti şımə arədə beədə, 5həmonə odəmi bə Şəytoni təslim bıkən ki, çəy andom məhv bıbu, bıdə Rəbbi omə ruji çəy ruf xılos bıbu. 6Şımə şənbozəti karde çok ni. Bəqəm zıneydənişon ki, kamişəvoy həmyoz həmmə həmi petırşıneydə? 7Kanə həmyoziku təmiz bıbən ki, şımə tojə həmi bıbənən. Şımə həni behəmyozişon. Çumçıko çəmə Pasxə ğırbonə pəsəvə bıa Məsih həni ğırbon doəbe boəmə. 8Bı səbəb əmə Pasxə de kanə həmyozi, bılx iyən bevəci ne, əmma de pokiəti iyən həğiğəti behəmyozə nuni id bıkəmon.

9Az ıştə nomədə bəşmə nıvıştəmbe ki, de cinsiyə beəxloğəti kardəkəson əloğə məbastən. 10Əmma az nəzədə nıqətıme ki, umumən de dınyo cinsiyə beəxloğon, təməkoron, ğəsbkoron, yaan bıtpərəston əloğə məbastən. Jəqo beyədə, şımə məcbur əbişon dınyo bo tərq karde! 11İntasi az esət bəşmə nıvışteydəm ki, şımə əloğə məbastən ıştəni imonin zınə, əmma de cinsiyə beəxloğəti, təməkorəti, bıtpərəstəti, bıhtonəvotəti, əyyoşəti, yaan hiləqorəti kardəkəson. De jıləvonon hətto ivırədə nun məhən. 12Oxo çımı çı ixtiyor heste icmoədə nıbəkəson bo mıhokimə karde? Bəqəm şımə imoniyə icmoədə bıəkəson mıhokimə kardəninnişon? 13İmoniyə icmoədə nıbəkəson Xıdo mıhokimə bəkarde. Şımə isə bevəcə odəmi ıştə arəo bə kəno şodən.

İmoniyon arədə bıə məhkəmə rıxnon barədə

6 Şıməhono i kəsi məhkəmə rıxnə bıboşe de co kəsi, bəqəm çəy hınə rəseydə Xıdo xəlği vədə ne, beimonon vədə bo mıhokimə karde? 2Məqəm şımə zıneydənişon ki, Xıdo xəlğ mıhokimə bəkarde

4:12 Həv. 18:2-3 **4:16** 1Kor. 11:1; Fil 3:17 **5:1** Lev. 18:8; 20:11; Ğanun. 22:30; 27:20 **5:6** Qal. 5:9 **5:7** Beşe. 12:5 **5:8** Beşe. 13:7; Ğanun. 16:3

dınyo? Madəm şımə mıhokimə bəkaşon dınyo, jıqo qədə rıxnon həll karde əzınişon bəqəm? 3Məqəm zıneydənişon əmə mıhokimə bəkardemon hətto məlәkonən, mande ki bə rujqori barədə bıə koon? 4Şayət şımə arədə rujqori rıxnon hestinbu, boçi ımoni bə imoniyə icmo aid nıbəkəson mıhokimə doydon? 5Az şıməni xəcolətəjə kardeyro ımi voteydəm. Yəni şımə dılədə qılәy mudrikə odəm ni ki, hıkm bekə ıştə imoniyə boon arədə? 6Əmma imoniyə boə, ıştə imoniyə boə bə məhkəmə okırneydə, həmən beimonon boşmə hakim beydən! 7Şımə iyəndı arədə bıə məhkəmə rıxnon boşmə məğlubiyəte. Bərəks, bəşmə kardə bıə behəxətiyon tov vardey həniyən çok ni bəqəm? Məhrum bey həniyən çok ni bəqəm? 8Əmma şıməhono kali kəson bə co kəsi nohəxəti kardeydə iyən bə dast dəğandeydə. Hətto ımi bəştə imoniyə boon kardeydən.

9Bəqəm zıneydənişon ki, behəxəti kardəkəson Xıdo Podşoəti irs nıbəsten? Ištəni bə dast dəməğandən, cinsiyə beəxloğon, bıtpərəston, zinokoron, de har curə homoseksualəti mışğol bıəkəson, 10dızdon, tamәkoron, əyyoşon, bıhtonəvoton, hilәqoron Xıdo Podşoəti irs nıbəsten. 11Şımәhono kali kəsonən jıqobin. Əmma de Rəbb İsa Məsihi nomi iyən deçəmə Xıdo Rufi şıştə biyon, təğdis kardə biyon iyən bəroət səyone.

Şımə Məsihi andomi uzvonişon

12«Çımı icozə hestıme bo har çiy karde» voteydəşon, intasi har çiy foydə doydəni. Azən vote bəzınem: «Çımı icozə hestıme bo har çiy karde», əmma hiç çiy çımı səpe əğəti karde əzını. 13«Hard bo ləvəye, ləvən bo hardi» voteydəşon, əmma Xıdo ləğv bəkarde həm ləvə, həmən hardi. İnsoni andomən bo cinsiyə beəxloğəti ne, bo Rəbbiye. Rəbbən bo andomiye. 14Rəbbi bəyji kardə Xıdo, əmənіyən Deştə ğudrəti bəyji bəkarde. 15Zıneydənişon ki, şımə andom Məsihi andomi uzvonin? Esət Məsihi andomi uzvon de qılәy cinsiyə beəxloğə jeni andomi uzvon i bıkəm? Əslo ne! 16Bəqəm zıneydənişon ki, de cinsiyə beəxloğə jeni i bıəkəs, deəy i andom beydə? Oxo jıqo nıvıştə bıə: «İqlə andom bəben dıyninən». 17De Rəbbi i bıəkəs isə de Rəbbi iqlə ruf beydə. 18Diyəro bıbən cinsiyə beəxloğətiku. İnsoni kardə har qıno bəçəy andomi aid ni, əmma cinsiyə beəxloğəti kardəkəs bəştə andomi vəynə qıno kardeydə. 19Bəqəm zıneydənişon ki, şımə andom Mığəddəsə Rufi məbədе, kom ki Xıdoku sə bıə? Şımə bəştə ıştəni məxsus nişon. 20Oxo şımə bə vey bohoyə ğıymət hıriyə bıəşon. De jıqoy ıştə andomi bo Xıdo izzətiro oko bıdən.

Kəxıvand bey ğaydon

7 Şımə bəmı nıvıştəyonbe ki, «çok bəbe merd penıxəviyı bə jeni» boən bımi diyəkəmon. 2Bo cinsiyə beəxloğəti nıbeyro bıdə har merdi ıştə jen, har jeniyən ıştə merdış bıbu. 3Har merd bəştə jeni, jenən bəştə merdi aid bıə jen-şuyəti karde həxi bə vırə bırosnı. 4Jeni andom çəy ıştəni ne, çəy merdi ixtiyorədəy. Jəqoən merdi andom çəy ıştəni ne, çəy jeni ixtiyorədəy. 5İyəndı jen-şuyəti karde həxiku məhrum məkən. Əncəx ıştəni bə Xıdo həsr kardə vaxti de iyəndı jen-şuyəti karde barədə rozi bıbən. Çımi bəpeşt iyən nezkəti bıkən, bıdə şımə nəfsi hıcubətədə Şəyton şıməni royku benıkə. 6Imoni əmri ğəzinə ne, imtiyozi ğəzinə voteydəm. 7Az orzu əkəym ki, həmə insonon bənə mı, kəxıvand nıbun. Əmma har insoni Xıdoku sə ıştə ənom hestişe. Qılәyni jıqoye, ə qılәyni isə co curəye.

6:12 1Kor. 10:23 **6:16** Ofə. 2:24 **6:19** 1Kor. 3:16; 2Kor. 6:16

8 Bə kəxıvand nıbəkəson iyən vevə jenon
esə boy ımi voteydəm: boəvon çok bəbe
ki, bənə mı bımandın. 9 Qirəm ıştəni oqəte
zıneydənin, bıdə kəxıvand bıbun. Çumçıko
kəxıvand bey çoke, de ehtirosi suteysən.
10 Bə kəxıvand bıəkəson isə az əmr kar-
deydəm, həniyən rosti, Rəbb əmr kardeydə
ki, jen ıştə şuyəku benışu. 11 Şayət beşoən,
əv beşu mandənine, yaanki deştə şuyə aşti
bıənine. Şuyən ıştə jeni benıkə.
12 Bə əmandəyon isə Rəbb ne, az votey-
dəm ki, qirəm qıləy imoniyə boə imon
nıvardə jenış bıbo iyən jen deəy bo jiyey
rozi bıbo, çəy şuyə benıkə əy. 13 Qıləy imo-
niyə jeni şuyə imonin nıbo iyən şuyə deəy
bo jiyey rozi bıbo, bıdə jen benışu çəyku.
14 Çumçıko imon nıvardə şuyə deştə imo-
niyə jeni vositə bə Xıdo həsr kardə beydə
iyən imon nıvardə jen deştə imoniyə şuyə
vositə bə Xıdo həsr kardə beydə. Bərəks
şımə əğılon nopok əbin, esət isə əvon Xıdo
xəlği uzv beydən. 15 İmon nıvardəkəs co
beydəbu, bıdə co bıbu. Jıqo beədə imoniyə
boə, yaan hovə sərbəstin, çumçıko Xıdo
piyeydəşe ki, şımə de həmməy sulhədə
bıjiyənən. 16 Ha jen, tı çı zıneydəş ki, ıştə
şuyə xılos bəkardeş, ya ne? Jəqoən, ha
şuyə, tı çı zıneydəş ki, ıştə jeni xılos bə-
kardeş, ya ne?

Rəbbi doə ozodəti əsose

17 Əmma har kəs Xıdo boəy təyin kardəy
ğəzinə iyən bə Rəbbi dəvəti mıvofiğ bıjiyı.
Jıqo ğaydə noydəm bo icmon həmməy.
18 Qirəm şəxsi sınnət bıə bəpeştə bə imon
dəvət bıəbo, həmonə sınnəti ələmətən arəo
penıqətı. Co qıləy şəxs isə besınnət beə-
də bə imon dəvət bıəbo, bıdə həni sınnət
nıbu. 19 Sınnət bey, yaanki besınnət bey,
nişe qıləy vocibot. Ən vocib əve ki Xıdo
əmron bə vırə bırosnən. 20 Bıdə har kəs bə
imon dəvət bıə vaxti kon vəzyətədəy, jə-
qoən bımandı. 21 Bə imon dəvət bıə vaxti
ğul bişsə, norohat məbi. Əmma bo ozod
bey imkon hestebu, çok bəbe ımi bıkəy.
22 Oxo Rəbbiku bə imon dəvət sə ğul, bo
Rəbbi ozodə insone. Jəqoən bə imon dəvət
bıə ozodə inson, bo Məsihi ğule. 23 Şımə
bə vey bohoyə ğıymət hıriyə bıəşon, bo
insonon ğul məbən! 24 Ha boon, har kəs
kon vəzyətədə bə imon dəvət beysə, jəqoən
bımandı Xıdo vədə.

Kəxıvand nıbey barədə Pauli məslohat

25 Bə kinon aid Rəbbiku hiç qıləy əmr
səmni. Əmma bə Rəbbi bəfomand beyro
mərhəmət sə qıləy insoni ğəzinə ıştə fikron
voteydəm. 26 Çımı fikro, bı esətnə çətinə və-
zyətədə, bo insoni həniyən çok bəbe ki kon
vəzyətədəy, jəqoən bımandı. 27 Tı kəxıvand
bıəşbo, orzu məkə ıştə jeni bo bekarde.
Jenı niysə, boştə jen mənəv. 28 Əmma ıştı
kəxıvand bey qıno ni. Kinən bə şu bışo,
qıno nıbəka. İntasi kəxıvand bıəkəson veyə
əzyət bəkəşen. Az isə piyeydəme şıməni çı
əzyətiku nığo bıdəm. 29 Çımı imoniyə boon,
ımi bıvotım ki, vaxt kam mandə. Çımi bə-
peşt jensoybon jen nıbəkəson ğəzinə, 30 yas
qətəkəson yas nıqətəkəson ğəzinə, şoyvo
kardəkəson şoyvo nıkardəkəson ğəzinə,
səkəson nısəkəson ğəzinə, 31 dınyoviyə
koonku foydə səkəson, foydə nısəkəson
ğəzinə bıbun. Çumçıko çı dınyo esətnə
vəzyət dəbəva-bəşe.
32 Az piyeydəme şımə hiç qıləy ğəyğu
nıbu. Kəxıvand nıbəkəs Rəbbi koon ba-
rədə fikir kardeydə, piyeydəşe Rəbbi rozi
bahaştı. 33 Kəxıvandə merd isə ıştə jeni
rozi haşteyro bo dınyovi koon ğəyğu kə-
şeydə, 34 çəy sə dəpuşiyeydə. Beşuyə jen,
yaan kinə Rəbbi koonro ğəyğu kəşeydə ki,
həm andomədə, həmən ruhən təğdis bıbu.

7:10-11 Mat. 5:32; 19:9; Mark 10:11-12; Lukə 16:18

Şusoybə jen isə ıştə şuyə rozi haşteyro bo dınyovi koon ğəyğu kəşeydə. 35Imi boşmə ozodəti məhdud karde ne, əncəx bəşmə xəyri voteydəm ki, de ədəb-ərkani hərəkət bıkən, ıştə fikron cəm karde-karde ıştəni əncəx bə Rəbbi həsr bıkən.

36Şayət qıləy zoə şıneydə ki, deştə pəvəndi rostə rəftor kardeydəni, kinə şu şey vaxt rəsə, bıdə ə odəm ıştə piyəy bıkə. Qıno kardeydəni. Bıdə əvon kəxıvand bıbun. 37Əmma şəxsi ıştə dılədə bə ğəror omə ki, bəştə nəfsi hakime, ıştən piyeydəşe kəxıvand nıbu, ə odəmən çok kardeydə. 38De jıqoy deştə pəvəndi kəxıvand bıəkəs çok kardeydə, kəxıvand nıbəkəs isə həniyən çok kardeydə.

39Çe jeni şuyə çanə ki səğe jen anqıle bəştə şuyə. Şayət çəy şuyə bımardo, bəvədə jen ozod beydə iyən bəki bıpiyışe bə şu şe bəzıne. İntasi əv bə Rəbbi imon vardə merd bıənine. 40Əmma çımı fikro, vevə jen bə şu nişo həniyən baxtəvəre iyən jıqo şıneydəm ki, bəmıkuən Xıdo Ruf heste.

Bə bıton edaştə ğırbonə qujd

8 Bə bıton edaştə ğırboni barədə isə şımə votey ğəzinə həlbəttə, «çəmə həmməy zınəy heste». Zınəy insoni ğuddəyn kardeydə, mehibbət isə ruhən inkişof doydə. 2Ki şıneydə ki, çiçsə zıneydə, əv hələ çoknə lozime jəqo zıneydəni. 3Əmma şəxsi piyeydəşebu Xıdo, Xıdo ə şəxsi zıneydə.

4Jıqonə, bə bıton edaştə ğırbonə qujdi harde barədə əmə zıneydəmon ki, «dınyoədə bıə bıton qıləy hiçin» iyən «ğərəyz iqlə Xıdo co qıləyni ni». 5Hərçənd ki zəminisə iyən osmonədə «xıdon» nomədə bıəyon bıbonən, hətto veyə «xıdon» iyən «rəbbon» bıbonən, 6boəmə iqlə Xıdo – Pıə heste. Deçəy vositə har çiy be, əmənən Boəy jiyeydəmon. Həmçinin çəmə iqlə Rəbb heste, Əvən İsa Məsihe. Har çiy Deçəy vositə be, əmənən Deçəy vositə jiyeydəmon.

7Əmma həməkəs ımi zıneydəni. Hələn bə bıtpərəstə adəton məhəl noəkəson hestin ki, jıqo şıneydən çəvon hardə qujd bə bıton edaştə bıə, zəif bey səbəbo vicdon əzobi kəşeydən. 8Hardey isə əməni bə Xıdo nez nıbəvarde. Əmə nahardeədə hiç çiy qin kardeydənimon, hardeədən hiç çiy bə dast vardeydənimon. 9Əmma sərhisob bıbən ki, şımə ımi kardey ixtiyor bo imoni zəif bıəkəson dəqijniyero səbəb nıbu. 10Şayət vicdon zəif bıəkəs bıvindo ki, zınəy soyb bıə tı bıtpərəston məbədədə bə surfə nıştəş, əv bə bıton edaştə ğırbonə qujdi bo harde ciqə nıbəka? 11Səkıştədə ım zəifə imoniyə boə ıştı zınəy hıcubətədə hələk bəbe – oxo Məsih boəy mardə. 12Jıqoən, şımə bə imoniyon vəynə qıno kardeədə, çəvon zəifə vicdoni yarəjə kardeədə bə Məsihi vəynə qıno kardeydəşon. 13Əve ki, qirəm hardey çımı imoniyə boə dəqijneydəbo, az hiç vaxti qujd nıbəham ki, bıdə çımı imoniyə boə dənıqijiyı.

Həvari ixtiyoron

9 Məqər az ozod nim? Məqər həvari nim? Məqər vindəmni Rəbb İsa? Məqər şımə çımı əməlon bəhrə niyon bo Rəbbi? 2Qirəm bo co kəson həvari nıbomən, laməla boşmə həvarim. Şımə de Rəbbi bıə jimon çımı həvariyəti sıbute.

3Mını mıhokimə kardəkəson vəynə az ıştəni jıqo mıdofiə kardeydəm: 4Məqər çəmə kəşə zəhməti mığobilədə bo harde-peşome ixtiyor nimone? 5Məqər bənə co həvariyon, bə Rəbbi məxsus bıə boon iyən Kefa ğəzinə imoniyə jen səy, əy ıştə paliyo bo novniye çəmə ixtiyor nimone? 6Əncəx çımı iyən Barnaba ko nıkarde-nıkarde rujqor dəvoniyeyro ixtiyor nimone bəqəm? 7Ki bəştə hisob sərbozəti bəkarde? Ki anqıə boğ ebəğande, çəy məhsuli nıbaharde? Ki qələ bəçovne, çəy şıti penıbəşome? 8Bəqəm əncəx az

insonon şınəy ğəzinə qəp jəydəm? Tovrat eyni çiyon voteydəni bəqəm? 9Oxo çe Musa Tovratədə nıvıştə bıə: «Bə xəmən kuyə neqo qəvi bukəvonə məjən». Məqər Xıdo bə neqon ğəyd mandeydə, 10yaanki ın sıxanon həmməyəvo bəmə aid nin? Həlbətən ım boəmə nıvıştə bıə, çumçıko qit kardəkəs de umu şum kardənine, xəmən kardəkəsən umudəvoye ki, bə məhsuli xanboze. 11Şayət əmə şımə arədə ruhaniyə tumon kaştımone, şıməku maddiyə bəhrə qırdə bıkomon, şıməku vey çiy tələb kardeydəmon bəqəm? 12Qirəm co kəson şımə koməqətiyədə oko doydənbo, bəvədə çəmə həniyən vey həx heste! Əmə esə boy ın həxi hiç vaxti oko doəmonni. Bərəks, əmə bə har çiy petoveydəmon ki, bə Məsihi Şoyə Xəbə pevılo karde ənqəl nıbəmon. 13Məqəm zıneydənişon ki, məbədədə ko kardəkəson bə məbəd vardə bıə edaştonədə hardeydən iyən ğırbonqo xıdmətəvonon ğırbonqoyo baxşə peqəteydən? 14De jıqoy Rəbbi əmr kardəşe bə Şoyə Xəbə bəyon kardəkəson ki, əvon bı koy hisob rujqor dəvunın. 15Əmma az ın həxon hiç qıləyni oko nıdome. Imoni nıvışteydənim ki, ın həxi boştə bıpiyıme. Marde bomı həniyən çoke, Xıdoku omə tarifi qin kardeysən. 16Hərçənd az Şoyə Xəbə pevılo kardeydəmbo, demi şənbozəti karde əzınim. Oxo ım çımı vocibə ğarze, qirəm Şoyə Xəbə pevılo nıkom vay bəçımı holi! 17Qirəm ımi deştəxoşi kardeydəmbo, mıkofotım bəbe. Ne, şayət deştəxoşi kardeydənimbo, bəvədə az bəmı asbardə vəzifə bə vırə rosneydəm. 18Bəs bəvədə çımı mıkofot çiçe? Çımı mıkofot ıme ki, Şoyə Xəbə pevılo karde-karde betəmənno vəz kardeydəm iyən bəmı doə bıə həxi hiç oko doydənim.

19Az ozodim iyən bə hiçki məxsus nim, intasi mımkun ğədər vey odəm bə dast vardeyro ıştəni bo har kəsi ğul kardıme. 20Yəhudiyon bə dast vardeyro de Yəhudiyon bənə Yəhudi rəftor kardıme. Yəni, Ğanuni hıkmi jiyədə bıəkəson bə dast vardeyro deyəvon bənə Ğanuni hıkmi jiyədə bıəkəsi rəftor kardıme, halbuki az Ğanuni jiyədə nim. 21Ğanuni nıznəkəson bə dast vardeyro deyəvon bənə Ğanuni nıznəkəsi rəftor kardıme, ıştən çe Xıdo ğanuniku bə kəno nim, bə Məsihi ğanuni tabe bıbomən. 22Zəifon bə dast vardeyro deyəvon bənə zəifi rəftor kardıme. Az de har vositə kali kəson xılos kardeyro harçi bim bo har kəsi. 23Imoni həmməyəvo Şoyə Xəbə roədə kardeydəm ki, bəçəy bərəkəti azən xanboz bıbum.

Bo faninıbə taci dastpoçə beydəm

24Zıneydənişon bəqəm vitə idmonəkon dastə bəhs kardeyədə həmməyəvo viteydən, əmma i kəs mıkofot səydə? Jıqo bıvitənən ki, mıkofot səy bızınən. 25Mısobiğədə bəhs kardəkəson har cəhəto ıştəni bə intizomi tabe kardeydən. Əvon ımi bo fani bıə çambə səyro kardeydən, əmə isə bo fani nıbə taci səyro kardeydəmon. 26De jıqo, az viteydəm, bemağsəd viteydənim, az boksəvonim, bə həvo mışt ğandeydənim. 27İntasi məşq kardeydəm, ıştə andomi bəştə tabe kardeydəm ki, bə co kəson Şoyə Xəbə vəz kardeədə ıştə mıkofotiku məhrum nıbum.

İsraili tarıxiku ibrətonə dərson

10 Çımı boon, piyeydəmni ki şımə bexəbə bıbən çımiku ki, Xıdo de avə ro nişo kardışe bəçəmə əcdodon, həmməyəvo dıyo arəo ovaştin. 2Əvon həmməy Musa dumo şeydəbin, avədə iyən dıyoədə

9:9-10 Ğanun. 25:4; 1Tim. 5:18 **9:11** Rom. 15:27 **9:13** Ğanun. 18:1 **9:14** Mat. 10:10; Lukə 10:7
10:1 Beşe. 13:21-22; 14:22-29

vəftiz kardə bin. 3Həmməy eyni ruhaniyə
hard – manna hardışone 4iyən eyni ru-
haniyə peşoməy peşoməşone. Çumçıko
əvon ıştəku bəpeştə omə ruhaniyə Halo
peşomeydəbin. Ə Hal Məsihbe. 5Əmma
Xıdo çəvon veyniku rozi nımande iyən
çəvon cəsəd səhroədə mande.

6Imon həmməy boəmə ibrət bin ki, əmə-
nən bənə bəvon bevəci orzu məkəmon.
7Bənə çəvon kali qılon bıtpərəst məbən.
Jıqo nıvıştə bıə çəvon barədə: «Xəlğ nışte
hardışe-peşoməşe, çəyo əşte bə bıti şərəf
de ehtirosi şoyşotkomə kardışe». 8Cin-
siyə beəxloğəti məkən. Cinsiyə beəxloğəti
kardəkəsonədə vistı se həzo kəs i rujədə
kıştə be. 9Məsihi dəvinə məkən: kali kəson
dəvinə kardışone, moron jəşone jıləvonon
kıştışone. 10Pıt-pıt məkən, çəvonədə kali
kəson pıt-pıt kardışone iyən məhvəkə mə-
ləki kıştışe əvon. 11In hodison ibrət dərsi
bıbun ki, bəçəvon sə oməyn iyən bı dovri
oxoy rəsə boəmə nəsyət beyro nıvıştə bıən.
12Bı səbəb harki şıneydə ki ğoym mandə,
əv ehtiyotin bıbu ki, dənıqını. 13Şımə bə
har kəsi sə ome zınə dəvinəo beşiyon, bə
co qıləyni rast noməyon. Xıdo bəfomande
iyən Əv nıbahaşte şımə bə zu nıvışkiyə
dəvinə eqınən. De dəvinə ivırədə perəxe-
monən təmin bəkarde ki, tov varde bızınən.

Bıtpərəstəti iyən Rəbbi surfə

14De jıqoy ha azizqiromiyon, bıtpərəstə-
tiku diyəro bıbən. 15Az bə ağılmandə odə-
mon ovardeydəm. Şımə ıştən çımı votəyon
osə bıkən. 16Bəqəm çəmə xəy-dıvo doə
xəy-dıvo piyolə bə Məsihi xuni xanbozəti
ni? Çəmə poə kardə nun bə Məsihi andomi
xanbozəti ni? 17Nun i bey ğəzinə əmə vey
bıbomonən i andomimon. Əmə həmməy
bə eyni nuni xanbozimon. 18Bə İsrail xəlği
nəzər səğandən: ğırbonon hardəkəson bə
ğırbonqo xanboz nin bəqəm? 19Bəs jəqo
beədəsə, az çiç vote piyeydəme? Məqər
bə bıton edaştə ğırbonə qujdi qıləy molyət
hestışe? Yaanki bıton molyət hestışone?
20Xəyr, əmma voteydəm ki, bıtpərəston
ğırboni bo Xıdo ne, bo cınon vardeydən.
Az piyeydəmni ki, şımə de cınon xanboz
bıbən. 21Şımə həm Rəbbi piyoləo, həmən
cınon piyoləo peşome nıbəzıneşon. Həm
Rəbbi, həmən cınon surfəo harde nıbə-
zıneşon. 22Yaan əmə Rəbbi bə rıvınəti
vadar kardeydəmon? Məqər əmə Çəysə
zumandimon?

Işdə ozodəti bo Xıdo izzətiro oko bıdən

23«Bə har çiy icozə heste» voteydəşon,
əmma har çiy foydə nişe. «Bə har çiy icozə
heste» voteydəşon, intasi har çiy ruhən in-
kişof doydəni. 24Har kəs boştə xəyri ne, bo
co kəson xəyri bınəvı. 25Ğəssobonku har
çiy səydonbo, de vicdoni no-peqət nıkardə
bəhən. 26Oxo «Çe Rəbbiye zəmin iyən əyo
mıvcud bıəyon». 27Şayət imon nıvardəkəs
şıməni ğonəğ kardeydəbu, piyeydone bışən,
bəvədə çiç bınon şımə vədə, de vicdoni no-
peqət nıkardə bəhən. 28Qirəm i kəs bəşmə
bıvoto ki, «ım bo bıton vardə bıə ğırbonə
qujde», bəvədə məhən, həm ımi bəşmə
bıvoti xatır, həmən bə co kəsi vicdoni xatır.
29Az şımə vicdoni ne, co kəson vicdoni
barədə voteydəm. Oxo boçi çımı ozodəti
de co kəsi vicdoni mıhokimə kardə bıbu?
30Qirəm az şukur kardəm hardəmbo, bə
şukur kardə bıə hardiro boçi mını mızəm-
mət kardeydən? 31De jıqoy çiç hardeydonbo,

10:3 Beşe. 16:35 **10:4** Beşe. 17:6; Aşm. 20:11 **10:5** Aşm. 14:29-30 **10:6** Aşm. 11:4 **10:7** Beşe. 32:6
10:8 Aşm. 25:1-18 **10:9** Aşm. 21:5-6 **10:10** Aşm. 16:41-49
10:16 Mat. 26:26-28; Mark 14:22-24; Lukə 22:19-20 **10:18** Lev. 7:6 **10:20** Ğanun. 32:17
10:22 Ğanun. 32:21 **10:23** 1Kor. 6:12 **10:26** Zəb. 24:1

çiç peşomeydonbo, çiç kardeydonbo, har çiy bo Xıdo izzəti bıkən. 32Nə Yəhudiyon, nə Yunanon, nəən Xıdo icmo dəməqijnən, 33çoknə ki azən har çiyədə har kəsi rozi haşteydəm. Imi boştə xəyri ne, bo vey kəson xəyri kardeydəm ki, əvonən xılos bıbun.

11 Az Məsihiku nımunə peqəte ğəzinə, şımənən çımıku nımunə peqətən.

İmoniyon icmoədə dıvo karde ğaydon

2Mını hejo bə yod vardeyro iyən çımı bəşmə doə təlimi rioyət kardeyro şıməni tarif kardeydəm. 3Piyeydəme ımiyən bızınən ki, har merdi sə Məsihe, jeni sə merde, Məsihi sə isə Xıdoye. 4Bəştə sə jıçiy edoə vəzyətədə dıvo kardə, yaanki peyğəmbərəti kardə har qılə merd ıştə səy rısvo kardeydə. 5Ojəsə dıvo kardə, yaanki peyğəmbərəti kardə har qılə jenən ıştə səy rısvo kardeydə. Oxo jıləvoni de muyon toşə bıə jeni arədə hiç fərğ ni. 6Qirəm jen ıştə səy edoydənıbo, bıdə ıştə muyon kırt bıbırnı. Şayət bo jeni ıştə muyon kırt bırniye, yaanki toşey aybe, bıdə ıştə səy edə. 7De jıqo, merd ıştə səy enıdə, çumçıko əv çe Xıdo surəti iyən izzəti zahir kardeydə. Jen isə merdi izzəte. 8Çumçıko merd jeno ne, jen merdo ofəyəy. 9Oxo merd bo jeni ne, jen bo merdi ofəyə kardə be. 10Bı səbəb jen ıştə səy edoənine, ım çəy səpe bıə hakimiyəti ələmət bıbu ki, bıdə mələkon bıvindın. 11Umumən Rəbbi nəzədə, nə merd jeniku, nə jen merdiku co nin. 12Çumçıko jen merdo ofəyə kardə be, merdən de jeni vositə bə dınyo omeydə iyən har çiy Xıdokuye. 13Şımə ıştən no-peqət bıkən, bə jeni dabome ojəsə bə Xıdo dıvo karde? 14Təbiət ıştən bəşmə omuteydə ki, merdi muy dıroz bey boəy behurmətəti, 15jeni muy dıroz bey isə boəy şərəfe. Çumçıko mu pəlu əvəzi bə jeni doə bıə. 16Bı barədə ki demı rozi beydənibu, bıdə bızını ki, nə çəmə, nəən Xıdo icmonədə co qıləy adət niy.

Rəbbi surfə barədə ğaydon

17Ovaşteydəm bə co ğaydon. Bəşmə yığnəğon qorə şıməni tarif kardeydənim, əvon foydəsə vey zərər vardeydən. 18Əvvəla məsəme ki, icmoədə qırdə beədə şımə dılədə təfriqon beydən. Az kamən bıbo, bımi bovə kardeydəm. 19Əsl imoniyon bəlli beyro şımə dılədə fərğinə təlimon be bəzınen. 20Şımə bə Rəbbi surfə qırdə beydon, bımi Rəbbi surfə vote əbını. 21Çumçıko şımə iyəndı çəş kardeydənişon, ıştə surfə okardeydəşon iyən qıləyni vəşi mandeydə, co qıləyni si beydə, hətto sərxoş beydə. 22Bəqəm şımə bo harde-peşome kə niyone? Bəlkəm şımə Xıdo icmo exroc kardey iyən bə kosibon xəcolət doy piyeydone? Çiç bıvotım bəşmə? Tarif bıkəm şıməni? Ne, bımədə şıməni tarif nıbəkam.

23Çumçıko Rəbbi Iştəku ğəbul kardəme çımı bəşmə ın rosniyəy: təslim kardə bıə şəvi Rəbb İsa peqətişe nun, 24şukur kardişe, poə kardişe əv iyən votişe: «Im boşmə doə bıə Çımı andome. Mını bə yod vardeyro ımi bıkən». 25Jəqoən şanqonə harde bəpeştə peqətişe piyolə, votişe: «In piyolə Deçımı xuni dəbastə bıə Tojə Əhde. Imi har səfə peşomeədə Mını bə yod dənən». 26Çumçıko har səfə ın nuni hardeədə iyən çı piyoləo peşomeədə şımə detosə Rəbbi ome Çəy marde bəyon kardeydəşon.

27De jıqo, harki loyiğ nıbə tərzədə ın nuni bəho, yaan Rəbbi piyoləo peşomo, əv bə Rəbbi andomi iyən xuni vəynə taxsırkore. 28Bıdə inson ıştən-ıştəni osə bıkə, çəyo çı nunədə bəhə iyən çı piyoləo peşomı. 29Çumçıko harki bə Rəbbi andomi məhəl

11:1 1Kor. 4:16; Fil. 3:17 **11:7** Ofə. 1:26-27 **11:8-9** Ofə. 2:18-23 **11:25** Beşe. 24:6-8; Yer. 31:31-34

nınoə, ımi bəho iyən peşomo, hardeədə iyən peşomeədə ıştə səpe mıhokimə vardeydə. 30Bı səbəb şımə veyni zəife iyən noxəşe, kali kəson isə mardən. 31Qirəm əmə ıştəni osə kardəmonbəy, mıhokimə kardə nəbimon. 32Əmə Rəbbi tərəfo tənbe kardə be-be tərbiyə kardə bıbəmon ki, de dınyo bə ico məhkum məbəmon.

33De jıqoy çımı imoniyə boon, bə surfə qırdə beədə iyəndı çəş bıkən. 34Şayət kiysə vəşi qətəbu, bıdə ıştə kədə bəhə ki, şımə yığnəğ bə mıhokimə onıqardı. Əmandə məsəlon esə boy az ıştən omeədə səbəro bəkardem.

Ruhaniyə ənomon

12 Çımı imoniyə boon, boən esət ruhaniyə ənomon barədə bıvotım, piyeydəmni ki, şımə çəvonku bemәlumot bıbən. 2Zıneydəşon ki, şımə bıtpərəst bıə vaxtonədə bə bezıvonə bıton bo səcdə kardeyro çoknə dəqijniyə bıəşon. 3Bı səbəb şıməni xəbədo kardeydəm ki, Xıdo Rufədə qəp jəkəs «bə İsa lənət bıbu» nıbəvote iyən hiçki Mığəddəsə Rufi vositə nıbə vote nıbəzıne ki, «İsa Rəbbe!»

4Mıxtəlifə ənomon hestin, əmma əvoni doə Ruf eyniye. 5Curbəcurə xıdməton hestin, əmma əvoni doə Rəbb eyniye. 6Curbəcurə fəoliyətonən hestin, əmma əvoni har kəsədə hasil kardə Xıdo eyniye. 7İntasi Ruf bo həmməy xəyri bə har kəsi ənom doydə. 8Bə qıləyni de Rufi vositə hıkmət vote ənomi, bə co qıləyni isə de eyni Rufi zınəy omute ənomi doə beydə. 9Bə qıləyni eyni Ruf zumandə imon, bə co qıləyni həmonə Ruf şifo doy ənomon doydə. 10Bə qıləyni mecuzə soxtey, bə co qıləyni peyğəmbərəti, bə qıləyni rufon mıəyyən kardey, bə co qıləyni noməlumə zıvononədə qəp jəy, bə qıləyniyən ın zıvonon izoh kardey ənom doə beydə. 11Imon həmməy iqlə iyən eyni Rufi fəoliyətin. Ruf ıştə piyə tərzədə ın ənomon bə har kəsi paybaxş kardeydə.

İsa Məsihi andomi barədə

12Andom iqləye, çəy uzvon isə veyin. Andomi uzvon vey bıbonən iqlə andomi təşkil kardeydən. Məsihən jıqoye; 13oxo əmə həmməy bo iqlə andom beyro de iqlə Rufi vəftiz bıəmon: Yəhudi iyən Yunan, ğul iyən ozodə inson, həmməy eyni; de eyni Rufi pur kardə bıəmon. 14Oxo andom iqlə uzvo ne, vey uzvo iborəte. 15Ehanə lınq bıvoto, «az dast nim, bə andomi aid nim» məqər bı səbəb əv andomiku kənoədə mande bəzıne? 16Ehanə quş bıvoto, «az çəş nim, az bə andomi aid nim» məqər bı səbəb əv andomiku kənoədə mande bəzıne? 17Həmə andom çəşo iborət bəbəy, bəvədə çoknə əməsimon? Həmə andom quş bəbəy, əmə çoknə bu əznimon? 18Əmma Xıdo ıştə piyəy ğəzinə uzvon andomədə vırəbəvırə kardışe. 19Qirəm həmməy iqlə uzv bəbəyn, bəvədə andom kon vəzyətədə əmandi? 20Jıqoən, andomi uzv veye, andom isə iqləye. 21Çəş bə dasti vote əzını «tı bəmı lozim niş», yaanki sə bə lınqon vote əzını «şımə bəmı lozim nişon». 22Bərəks, andomi zahirən zəif çiyə uzvon həniyən vey vocibin, 23əmə kam dəqərin hisob kardə uzvi həniyən vey vocib zıneydəmon, boştə reçin nıçiyə uzvonən lap vey ğəyğu kəşeydəmon. 24Reçin çiyə uzvon isə bımi ehtiyoc nişone. İntasi Xıdo bəçəmə kam dəqər doə uzvi həniyən vey dəqər doşe iyən andomi jıqo soxtışe ki, 25andomədə hiç qıləy cobəcoəti nıbu, bərəks, həmə uzvon bə iyəndı ğəyd bımandın. 26Əve, qirəm qıləy uzv əzob kəşeydəbo, co qılə

12:4-12 Rom. 12:4-8

uzvonən deəy ivırədə əzob kəşeydən. Uzvon qıləyni şərəfin kardə beədə, co qılə uzvonən deəy ivırədə şoyvo kardeydən.
27Şımənən Məsihi andomişon, cobəcoədə esə boy i andomi uzvonişon. 28Xıdo imoniyon icmoədə iminə vırədə həvariyon, dıminə vırədə peyğəmbəron, seminə vırədə mıəllimon təyin kardışe. Çəyo bə əmandəyon mecuzə soxtey, şifo doy, koməq kardey, idorəəkəti, nomələmə zıvononədə qəp jəy ənomon doşe. 29Həmməy həvarin bəqəm? Həmməy peyğəmbərin bəqəm? Həmməy mıəllimin bəqəm? Həmməy mecuzə soxte bəzınen bəqəm? 30Çe həmməy şifo doy ənomon hestışe bəqəm? Həmməy zıvononədə qəp jəydən bəqəm? Həmməy ın zıvonon izoh karde bəzınen bəqəm? 31Əmma həniyən yolə ənomon vey orzu bıkən. Esət başmə çımisə həniyən çokə ro nişo bəkam.

Mehibbət çiçe?

13 Qirəm az insonon iyən mələkon zıvonədə qəp jəydəmbo, intasi mehibbətım nıbo, bəvədə az cinq-cinq kardə mıs, yaan danq-dunq kardə sıncim. 2Qirəm peyğəmbərəti ənomım bıbo, həmə sıron iyən har curə zınəy bızınom, bandon vırəo lovne zınə imonım bıbo, əmma mehibbətım nıbo, bəvədə az qıləy hiçim. 3Qirəm az ıştə həmə tənxo bə beçizon paybaxş bıkom iyən ıştə andomi bə otəşi təslim bıkom, intasi mehibbətım nıbo, çımi bəmı hiç foydəş ni.
4Mehibbət səbrine, xəymande. Mehibbət pəxıləti nıbəka, şənbozəti nıbəka, lovğəti nıbəka, 5hoziyəti nıbəka, ıştə mənfəti çəş nıbəka, ğıyzin nıbəbe, bəy kardə bıə bevəciyon hisobi nıbəqəte. 6Mehibbət bə nohəxəti şoyvo nıbəka, bə həğiğəti şo bəbe. 7Mehibbət bə har çiy tov bəvarde, bə har çiy bovə bəkarde, bə har çiy umu bəbaste, bə har çiy pebətove.
8Mehibbət əslo onıbərəxe. Əmma peyğəmbərətiyon ləğv bəben, zıvonon sə bəben, zınəy arəo peqətə bəbe. 9Çumçıko çəmə zınəyən məhdude, peyğəmbərətiyən məhdude. 10Mıkəmmələti omeədə məhdud bıəyon arəo peqətə bəben. 11Az korpə beədə bənə korpə qəp jəydəbim, bənə korpə dərk kardeydəbim, bənə korpə şıneydəbim. Keynə ki yol bim ıştə korpəti vərdışon tərq kardıme. 12Esət əmə təlxə ovəynədə çiyey ğəzinə çok vindeydənimon, bə vaxti isə dimbədim bəvindemon. Esət çımı zınəy məhdude, bə vaxti isə az mıkəmməl bəzınem, çoknə ki Xıdo zınəşe mını. 13Esət isə ın seqləyni mıvcude: imon, umu, mehibbət. Əmma mehibbət çımon həmməysə başe.

Noməlumə zıvonon iyən peyğəmbərəti ənomon

14 Har çiysə vey bo mehibbəti orzu bıkən iyən bo ruhaniyə ənomon cəhd bıkən, ən vey bo peyğəmbərəti ənomi. 2Çumçıko noməlumə zıvonədə qəp jəkəs de odəmon ne, de Xıdo qəp jəydə. Hiçki əy sərəseydəni, əv de Rufi vositə sıron voteydə. 3Peyğəmbərəti kardəkəs esə boy bə odəmon ruhən inkişof doyro voteydə, təşviğ kardeydə iyən bəvon dılvandi doydə. 4Noməlumə zıvonədə qəp jəkəs bəştə ruhən inkişof doydə, peyğəmbərəti kardəkəs esə boy bə imoniyon icmo inkişof doydə. 5Piyeydəme ki, şımə həmməy noməlumə zıvononədə qəp bıjənən, həniyən çok bəbe ki, peyğəmbərəti bıkən. Çumçıko peyğəmbərəti kardəkəs başe zıvononədə qəp jəkəsisən, əmma bəvədə jəqo ni ki, zıvononədə qəp jəkəs ıştə votəyon bo imoniyon icmo inkişofiro izoh kardeydə.

12:28 Ef. 4:11 **13:2** Mat. 17:20-21; 21:21; Mark. 11:23

6 Esət, çımı imoniyə boon, az bom şımə
tono, noməlimə zıvononədə qəp bıjənom,
əmma bəşmə vəhy nıvotom, zınəy onımu-
tom, peyğəmbərəti yaan təlim onımutom,
çımı bəşmə çı foydə bəbe? 7 Hətto tutək,
yaan arfə ğəzinə musiğiyə diləqon jeədə
əvon ahənqdorə sədon benıkon, məsəkəs
çoknə bəzıne çiç jə beydə? 8 Qirəm şeypur
noməlumə sədo beko, bəvədə ki bə canq
hozı bəbe? 9 Jəqoən qirəm şımə deştə zıvoni
sərəsə sıxanon nıvoton, məsəkəson çoknə
dəbərəsen bəşmə sıxani? Şımə bə həvo qəp
jəydon! 10 Dınyoədə curbəcurə zıvononədə
sıxanon hestin, çəvon hiç qıləyni bemәno
ni. 11 Qirəm az qəpjəkəsi zıvoni sənırəsom,
bəvədə az bo qəpjəkəsi, qəpjəkəsən bomı
qıləy açinə odəm beydə. 12 Jıqoən, şımə
ruhaniyə ənomon piyeydone, bə imoniyə
icmo inkişof doə ənomon həniyən vey
beyro dastpoçə bıbən.

13 Bı səbəb noməlumə zıvonədə qəp jə-
kəs boştə votəyon izoh kardeyro dıvo bıkə.
14 Oxo az noməlumə zıvonədə dıvo kar-
deydəmbo, çımı ruf dıvo kardeydə, əmma
çımı ağıl besəmərə mandeydə. 15 Bəs az çiç
kardəninim? Az həm deştə rufi, həmən de
ağıli dıvo bəkam. Həm deştə rufi, həmən
de ağıli ilahi bahandem. 16 Qirəm tı ruhən
şukur kardeydəşbu, təlim nısəkəs çoknə
«Amin!» bıvotı bəştı kardə şukri? Oxo əv
sərəseydəni bəştı votəyon. 17 Həlbəttə, tı
çanədə çok şukur bıkoşən, əmma co kəs
inkişof karde nıbəzıne. 18 Az bə Xıdo şu-
kur kardeydəm ki, noməlumə zıvononədə
şımə həmməysə vey qəp jəydəm. 19 İmo-
niyon icmoədə isə bo co kəson omuteyro
sərəsə zıvonədə penc kəlimə votey baş
qəteydəm, noməlumə zıvonədə həzo-həzo
sıxan voteysə.

20 Çımı imoniyə boon, bənə əğılon mə-
şınən. Bə bevəci mınosibətədə bənə korpə
bıbən, əmma ağılən yol bıbən. 21 Tovratədə
nıvıştə bıə:

«Rəbb voteydə:
"De açinə odəmon qəvi,
De co kəson zıvoni bəvotem bı xəlği.
Əvon hətto bəvədən Mını məse
nıbəpişone"».

22 De jıqoy noməlumə zıvonon bo imon
vardəkəson ne, bo beimonon qıləy ələməte.
Peyğəmbərəti isə bo imon nıvardəkəson ne,
bo imon vardəkəsone. 23 Qirəm imoniyə
icmo uzvon qırdə beədə həmməy noməlu-
mə zıvononədə qəp bıjənon, bəvədə təlim
nısənə odəmon iyən imon nıvardəkəson
əyo bon, bəşmə nıbəvoten ki, şımə ıştə
ağılon qin kardəyone? 24 Əmma həmməy
peyğəmbərəti bıkon iyən imon nıvardəkəs,
yaan qıləy təlim nısəkəs əyo bo, çəy qınon
həmməy vədə bə dim bebəşen iyən əv ıştə-
ni mığəssir bəzıne. 25 Çəy dılədə bıə niyoniə
fikron bə oşko bebəşen iyən əv zəvbədim
ebəqıne səcdə bəka bə Xıdo iyən bəyon
bəka, «həğiğətən Xıdo şımə arədəy!»

İntizominə ibodət

26 Bəs bəvədə çiç bıvotəmon, ha boon?
Qırdə beədə şımə har qıləyni hestıone
qıləy ilahi, qıləy təlim, qıləy vəhy, qıləy
noməlumə zıvoni sıxan, qıləy izoh. Bıdə
ımon həmməy bo iyəndı inkişofiro bıbun.
27 Şayət şəxsi noməlumə zıvonədə qəp jəy-
dəbu, dı kəs, yaan se kəs de nubə bıvotın,
i kəsən izoh bıkə. 28 Qirəm izoh kardəkəs
nıbo, bəvədə noməlumə zıvonədə qəp jə-
kəs icmoədə tam bıjənı, əncəx deştə ıştəni
iyən de Xıdo qəp bıjənı. 29 Dıqlə, yaan seqlə
peyğəmbər qəp bıjənı, co kəson esə boy ın
votəyon no-peqət bıkən. 30 Qirəm bə nıştə-
kəson qıləyni vəhy nozil bıbo, bəvədə sıftə-
nə qəp jəkəs tam bıjənı. 31 Çumçıko şımə
bəduyəndı peyğəmbərəti karde bəzıneşon

14:21 Yeş. 28:11-12

ki, şımə həmməy təlim omutən, dılvandi bıstənən. 32Peyğəmbəron ıştə rufi idorə kardeydən. 33Çumçıko Xıdo benizoməti ne, sulhi səvone.

Xıdo xəlği icmon həməyədə bey ğəzinə jıqo bıbu: 34jenon icmoədə tam bıjənın, çumçıko bəvon icozə doə beydəni bo qəp jəy, əvon bə Ğanuni mıvofiğ tabe bıəninin. 35Əvon bıpiyışone omutın çiçiysə, bıdə kədə ıştə şuyonku bıparsın. Çumçıko bə jeni icmoədə qəp jəy aybe. 36Məqər Xıdo kəlom şıməku beşe, yaan əncəx bəşmə rəsəy?

37Ki ıştəni peyğəmbər, yaan ruhani zıneydəbu, əv ğəbul kardənine ki, çımı bəşmə nıvıştəyon Rəbbi əmronin. 38Ki bımi məhəl nıno, bəçəy ıştəniyən məhəl nıbənon. 39De jıqoy çımı imoniyə boon, bo peyğəmbərəti karde orzu bıkən iyən bə nomələmə zıvononədə qəpjəkəsiən mane məbən. 40İntasi bıdə harçi de ədəb-ərkani iyən intizomi bıbu.

Məsihi bəyji bey

15 Esət, ha imoniyə boon, piyeydəme çımı bəyon kardə iyən şımə ğəbul kardə, boşmə ğoymə pobasti bıə Şoyə Xəbə bəşmə yod dənəm. 2Qirəm şımə çımı bəyon kardə sıxani ğoym bıqətoşon, de həmonə Şoyə Xəbən xılos bəbeşon, neysə şımə hədərə imon vardəyone. 3Az rosnime bəşmə çımı ıştənən ğəbul kardə ən vocibə təlimi ki, bə Mığəddəsə Nıvıştəyon mıvofiğ Məsih bəçəmə qınonro marde, 4bə Mığəddəsə Nıvıştəyon mıvofiğ dəkandə be iyən seminə ruji bəyji be. 5Əv sıftə bə Kefa, çəyo bə Donzə şoqirdi çiyəy. 6Çımi bəpeşt əv bə penc sasə vey imoniyə boə eyni vaxtədə çiyəy. Çəvonədə kali kəson esətən jiyeydən, kali kəson mardən. 7Çəyo Məsih bə Yağubi iyən bə həmə həvariyon çiyəy. 8Ən oxoədə isə bevaxt moəku bıə əğıli ğəzinə bıə bəmınən çiyəy. 9Çumçıko az həvariyon ən rukə qıləm iyən Xıdo icmon rımuz kardeyro bə həvari nomi loyiğ nim. 10Əmma de Xıdo lutfi harçi bıbomən, jıqom. Çəy bəmı bıə lutf hədərə nıbe, çumçıko həmməysə vey zəhmət kəşəme. Sıxani rosti, az ne, demı bıə Xıdo lutfi zəhmət kəşəşe. 11De jıqoy həm az, həmən əvon ımi vəz kardeydəmon, şımənən bımi imon vardəyone.

Mardon bəyji bey

12Qirəm Məsihi barədə vəz kardə beydə ki, Əv bəyji be çe mardon dılədə, şıməhono kiysə çoknə vote bəzıne ki, mardon bəyji əbınin? 13Şayət mardon bəyji bey nıbo, Məsihən bəyji bıəni. 14Şayət Məsih bəyji bıənisə, bəvədə həm çəmə vəz, həmən şımə imon puçe. 15Jıqo beədə Xıdo barədə çəmə duyəvojə şoyd bey bə oşko bebəşe, çumçıko əmə Xıdo barədə şoydəti kardımone ki, Əy bəyji kardışe Məsih. Əmma mardon bəyji nıbon, bəvədə Xıdo bəyji nıkardışe Məsihən. 16Çumçıko şayət mardon bəyji nıbon, Məsihən bəyji bıəni. 17Şayət Məsih bəyji bıəniysə, şımə imon puçe, şımə esətən ıştə qınon dılədəşon, 18bəvədə bə Məsihi imon vardə mardəkəson zoləti mardin. 19Qirəm əmə əncəx bı jimoni qorə bə Məsihi umu bastəmonebu, əmə həmməysən bədbəxtimon.

20Oxo Məsih həğiğətən bəyji bıə çe mardon dılədə, Əv iminəni be ki, çe mardon dılədə bəyji be. 21Mardey de insoni vositə omeyro çe mardon bəyji beyən de İnsoni vositə oməy. 22Çoknə ki de Adəmi vositə həmməy mardin, de Məsihi vositə həmməy bəyji bəben. 23Har qıləyni ıştə nubədə, sıftə Məsih, peşo Məsihi zuhurədə bə Məsihi

---

15:3-4 Zəb. 16:8-10; Yeş. 53:5-12; Mat. 12:40; Həv. 2:24-32
15:5 Mat. 28:16-17; Mark 16:14; Lukə 24:34,36; Yəh. 20:19 **15:7-8** Həv. 9:3-6 **15:9** Həv. 8:3

məxsus bıəkəson bəyji bəben. 24Çımi bəpeşt Məsih har səkkə, har hakimi, iyən har ğıvvə ləğv bəkarde, Podşoəti bə Pıə Xıdo təslim kardeədə har çiy təmom bəbe. 25Çumçıko Xıdo tosə Çəy deşmenon həmməy Bəçəy po dəğande vaxti Əv podşoəti kardənine. 26Məhv kardə bıəninə oxonə deşmen isə mardeye. 27Çumçıko Xıdo «dəğandışe har çiy Bəçəy po». Əmma har çiy bə Məsihi tabe be voteədə oşko beydə ki, har çiy Bəy tabe kardə be, Xıdo Iştən bımi daxil ni. 28Har çiy bə Zoə tabe karde bəpeştə Zoə Iştənən tabe bəbe har çiy Bəy tabe kardovniyə bə Pıə ki, bıdə Xıdo kulli ixtiyorinə hakim bıbu.

29Bəs bəvədə mardonro vəftiz kardə bıəkəson çiç bəkan? Qirəm mardon hiç vaxti bəyji nıbon, insonon boçi mardonro vəftiz kardə beydən? 30Əmənən boçi hejo bə təhlukə eqıneydəmon? 31Ha boon, az Rəbb Məsih İsadə bəşmə imoni qorə həğiğətən fəxr kardeydəm ki, har ruj de marde dimbədim omeydəm. 32Şayət az de soyə insonon fikri Efesədə de vəhşiyon mıborizə bardımebo, çımi foydəş heste bəmı? Qirəm mardon bəyji nıbon, «boən bəhəmon-peşoməmon, çumçıko maştə bəmardemon!» 33Dəməqijən:

«De bevəcə odəmon mij qəte çokə əxloği dəqordıneydə». [a]

34Oğo bıbən, saleh bıbən, həni qıno məkən. Oxo şıməhono kali kəs Xıdo barədə hiçi zıneydəni. Az ımi nıvışteydəm ki, şımə xəcolət bıkəşən.

Bəyji bey bəpeştə bıə andom

35İntasi şəxsi jıqo vote bəzıne: «Mardon çoknə bəyji bəben? Əvon de kom andomi bomen?» 36Ha beağılə inson! Iştı kaştə komsə tum bəyji nıbəbe, şayət nımardo! 37Kaşteədə rəsə ıştəni ne, çəy tumi kaşteydəş, oxo tumo beşənin bıə rəsə kaşteydəniş. 38Əmma Xıdo Iştə nəzədə qətə andomi doydə bəy. Əv bə har tumi bəy məxsus bıə andomi doydə. 39Har qılə bəyjiyə məxloği andom eyni curə ni. İnsoni andom coy, həyvoni andom coy, pərəndə andom coy, moyinki coye. 40Osmoni cismonən hestin iyən dınyovi cismonən hestin. Əmma osmoni qılon reçinəti co curəy, dınyovi qılon co curin. 41Həşi, ovşumi, astovon har qıləyni viriskə coye. Qıləy astovə bəştə viriskə qorə fərğ doydə co qıləy astovəsə.

42Mardon bəyji beyən jıqoye. Kaştə bıəy pıxeydə, bəyji bıəy pıxeydəni; 43kaştə bıəy behurməte, bəyji bıəy izzətine; kaştə bıəy zəife, bəyji bıəy ğıvvəyne; 44kaştə bıə andom jiyə cone, bəyji bıə andom ruhaniye. Jiyə con bıə andom hestebu, ruhani bıə andomən heste. 45Çoknə ki nıvıştə bıə: iminə inson Adəm «bəyjiyə con be». Oxonə Adəm isə jimon doə Ruf be. 46Əmma iminə qılə ruhani niy, jiyə con bıə andome. Ruhani isə peşo omeydə. 47İminə inson zəmini xokoye, dıminə İnson osmonoye. 48Zəmino ofəyə odəm çoknəyesə, zəmino bıəyonən jəqon; osmoni Adəm çoknəyesə, osmono bıəyonən jəqon. 49Əmə zəmino bıəyon surəti çoknə novneydəmonsə, osmono Bıəy surətiən jəqo bənovnemon.

50Ha imoniyə boon, ımi voteydəm ki, qujd iyən xuno iborət bıə inson Xıdo Podşoəti irs səy nıbəzıne, jəqoən pıxə andom nıpıxəti irs nıbəste. 51Quş bıdən, esə qıləy sır okardeydəm boşmə: əmə həmməy nıbəmardemon, əmma həmməy dəqiş bəbemon, 52oxonə şeypur jə beədə, i ləzədə, çəşi okəvikədə ım bəbe. Çumçıko şeypur jə bəbe, mardon de nıpıxəti bəyji bəben, əmə esə boy dəqiş bəbemon. 53Oxo ım pıxənin bıə

---

a 15:33 In sitat yunan dramaturq bıə Menandri «Tais» kamediyədə peqətə bıə.
15:25 Zəb. 110:1 **15:27** Zəb. 8:6 **15:32** Yeş. 22:13 **15:45** Ofə. 2:7 **15:51-52** 1Sal. 4:15-17

andom bə nıpıxə andom peqardənine, maddiyə andom bə nımardə andom peqardənine. 54Pıxənin bıə andom bə nıpıxə andom peqordınıyə beədə iyən maddiyə andom bə nımardə andom peqordınıyə beədə, bəvədə nıvıştə bıə ın sıxan bə vırə bərəse:

«Marde ləğv kardə be,
Ğələbə jə be çəy səpe!
55 Ha marde, kıve ıştı ğələbə?
Ha marde, kıve ıştı ğınə?»

56Çe marde ğınə qınoye, qıno zu isə Ğanunoye. 57Şukur bə Xıdo ki, de Rəbb İsa Məsihi vositə bəmə ğələbə doydə!

58De jıqoy ha azizə imoniyə boon, ğoym bımandən, eğrorin bıbən. Hejo de səy dastpoçə bıbən Rəbbi koədə, bızınən ki, şımə bo Rəbbi kəşə zəhmət hədərə nıbəşe.

Bo Xıdo xəlği qırdə kardə bıə ianon barədə

16 Esət bo Xıdo xəlği qırdə kardə ianon barədə ımi bıvotım ki, bə Qalatiyə icmon çoknə hamyəme, şımənən jəqo bıkən. 2Har haftə işambə ruji həmməy bəştə ğəzənci mıvofiğ kamişi co bıkən oqətən ki, az şımə tono omeədə ianə qırdə karde lozim nıbu. 3Əyo rəseədə şımə ianon bə Yerusəlim vığandeyro deşmə təyin kardə odəmon, de zəmonəti nomon bəvığandem. 4Qirəm çımı şey lozim bıbu, əmə ivırədə bəşemon.

Pauli səyohəti plan

5Az Makedoniyə viloyəto ovaşte bəpeştə bomem şımə tono, çumçıko Makedoniyəku dəbəvardem. 6Bəlkəm az mıddəti mandim şımə tono, hətto zımıstoni şımə tono dəvonım ki, deşmə koməqəti dəro bəqınem bə oməvə səyohət. 7Çumçıko az piyeydəmni ki, tadibəsə bıqınım bəşmə bışum. De Rəbbi rizo umudəvom mıddəti deşmə bımandım. 8Efesədə isə tosə Pencominə Ruji idi[a] bəmandem. 9Çumçıko əyo bo məhsuldorə iyən fəolə xıdmətiro bomı qıləy yolə fırsənd obəy. Hərçənd bəmı vəynə beşəkəson veyin.

10Keynə Timotey şımə tono bo, deşmə beədə bəçəy ğəyd bımandən ki, əv hiç çiyku nıtarsı, çumçıko əvən bənə mı Rəbbi koy bə vırə rosneydə. 11Bı səbəb hiçki xor diyə nıkə bəy. Fəğət əy əmin-əmon dəro bıkən ki, əv bo çımı tono. Çumçıko az de imoniyə boon ivırədə əy çəş kardeydəmon.

12Apollo barədə isə ımi bıvotım ki, çəyku vey xahiş kardıme, əv de boon ivırədə bo şımə tono, əmma əv hiç curə esət şey piyeydəşni. Boəy mınosib bıə vaxti əv bome.

Oxonə xahişon

13Oğo bıbən, imonədə ğoym bımandən, ciqəmand iyən zumand bıbən. 14Bıdə şımə kardə har ko de mehibbəti bıbu.

15Ha boon, qıləy əjo bıkəm şımək u. Şımə Stefani xıyzoni zıneydəşon ki, əvon Axayyədə iminə imoniyonin. Əvon ıştəni bə Xıdo xəlği xıdmət kardeyro həsr kardəşone. 16Şımənən tabe bıbən bı jıqo odəmon iyən deyəvon bə ico dastpoçə bıə, zəhmət kəşə bə har kəsi. 17Az şo beydəm bə Stefana, Fortunati iyən Axaikini ome, çumçıko əvon omeədə az həni boşmə xıvət nıkardıme. 18Əvon şımə rufi şo karde ğəzinə, çımı rufiyən şo kardışone. Jıləvonon ğədri bızınən.

Səlom vığandey

19Asiyə viloyəti icmon səlom vığandeydən boşmə.

---

a 16:8 *Pencominə Ruji id* – Pasxə idi bəpeştə Pencominə ruji dəvoniyə beydə.
15:54 Yeş. 25:8 **15:55** Huşə 13:14 **16:1** Rom. 15:25-26 **16:5** Həv. 19:21
16:8 Lev. 23:15-21; Ğanun. 16:9-11 **16:8-9** Həv. 19:8-10 **16:10** 1Kor. 4:17 **16:15** 1Kor. 1:16
16:19 Həv. 18:2-3

Akvilə iyən Priskilə deştə kəy icmo ivırədə de Rəbbi nomi vey səlom vığandeydən boşmə.
20 Cəmi imoniyon səlom vığandeydən boşmə. Bıdə Xıdo xəlğ bə iyəndı səlom bıdə.
21 Az Paul deştə dasti ın səlomi nıvışteydəm. 22 Ki piyeydəşni çəmə Rəbb, lənətmand kardə bıbu əv. Marana ta – Boy çəmə Rəbb! 23 Rəbb İsa lutf deşmə bıbu! 24 Çımı mehibbət Məsih İsadə bıə deşmə həmməy bıbu!

PAULİ

BƏ KORİNFIJON DIMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

Pauli *«Bə Korinfijon Dıminə Nomə»* çəy de Korinfi imoniyon icmo çətinə mınosibəton bıə vaxtədə nıvıştə bıə. Çe icmo kali uzvon Pauli ciddi ittıhom kardeydəbin, əmma əv bo aşti bey dılisıxto cəhd kardeydəbe. İmoniyon arədə bıə ın mınosibəton de pəşimonəti iyən aşti həll beədə əv vey şo be. Çəyo əy icmoku xahiş kardışe ki, bə Yəhudeyədə bıə imoniyon maddiyə koməq bıkən. Oxonə semononədə Paul ıştə həvariyə xıdməti mıdofiə kardeydə, çumçıko Korinfədə kali odəmon ıştəni həğiği həvari elon kardəbin, Pauli de ğəlpə həvari bey ittıhom kardeydəbin.

Kitobi məzmun:

1:1-11 Vəsə
1:12–7:16 Paul iyən Korinfədə bıə icmo
8:1–9:15 Bo Yəhudeyə icmo ianon
10:1–12:21 Paul ıştəni mıdofiə kardeydə
13:1-13 Məslohaton iyən səlomon

---

1 De Xıdo rizo çe Məsih İsa həvari bıə az Pauliku iyən çəmə imoniyə boə Timoteyku səlom bıbu Korinfədə bıə bə Xıdo icmo iyən Axayyə viloyətədə bıə bə Xıdo xəlği həmməy! [2]Çəmə Pıə Xıdoku iyən Rəbb İsa Məsihiku lutf iyən sulh bıbu başmə!

Dılvandi səvon bıə Xıdo

[3]Şukur bıbu bəçəmə Rəbb İsa Məsihi Pıə Xıdo! Əv hejo mərhəmətinə Pıəy iyən har curə dılvandi doə Xıdoye. [4]Çəmə kəşə har əzyətədə Əv bəmə dılvandi doydə ki, əmənən de Xıdoku sə dılvandi bə har curə əzyət kəşəkəson dılvandi doy bızınəmon. [5]Oxo bə Məsihi xoto çanə vey əzob kəşeydəmonbo, de Məsihi vositə anə vey dılvandi səydəmon. [6]Əzyət kəşeydəmonbo, ım şımə dılvandi iyən xılosiroye. Dılvandi səydəmonbo, ımən boşmə dılvandi səyroye ki, şımənən bənə əmə bə əzobon tov

---

1:1 Həv. 18:1

varde bızınən. 7Əmə bəşmə ğoym umu bastəmone, çumçıko zıneydəmon ki, şımə bəçəmə əzobon xanboz bey ğəzinə, bəçəmə dılvandiyən xanbozişon.

8Ha çımı imoniyə boon, piyeydəmni şımə bexəbə bıbən Asiyə viloyətədə çəmə kəşə əzyətonku. Əmə ıştə zu nıvışkiyə qıləy şələ jiyədə mandimon. Hətto umu nıbemone ki, bəyji bəmandemon. 9Iştə dılətono hiss kardımone ki, bə marde məhkum bıəmon. Bı səbəb ım bəçəmə sə oməy ki, əmə bəştə ne, bə mardon bəyji kardə Xıdo peştıpurimon. 10Xıdo peroxnişe əməni çe marde yolə təhlukəku ijən pebəroxne. Əmə Bəy umudəvomon ki, 11deşmə kardə dıvon Əv bəmə koməq karde-karde əməni pebəroxne. De jıqoy vey odəmon kardə dıvo səkıştədə bəmə doə bıa ənomiro bıdə vey kəson boəmə bə Xıdo şukur bıkən.

Pauli bə di dəqıniyə səyohət

12Çəmə vicdonən şoyde ki, bı dınyoədə, bəşmə mınosibətədə de bəşəri mudrikəti ne, de Xıdo lutfi, Xıdoku omə de pokə dıləti iyən səmimiyəti jiyəmon iyən bı səbəb fəxr kardeydəmon. 13Əmə jıçiy nıvışteydənimon ki, şımə handeədə çok sənırəsən. 14Hələ ki, sərəsəşon bə kamişəvoy. Rəbb İsa Məsihi omə rujədə çəmə fəxr şımə bey ğəzinə, şımə fəxrən əmə bəbemon. Umudəvom ki, ımi səbərəseşon.

15Bımi uspur bim, sıftə şımə tono ome piyeydəmbe ki, şımə dığat lutf bıstənən. 16Həm bə Makedoniyə viloyət şeədə, həm Makedoniyəo oqardeədə piyəme bom şımə tono. Çımi bəpeşt şımə mını bə Yəhudeyə dəro bıkən. 17Az bı ğəror omeədə beağıləti kardımebu? Yaanki çımı ğəroron cismoniyə təbiətiku omeydən ki, qah «bəle, bəle», qah «xəyr, xəyr» bıvotım? 18Bə Xıdo etiboynəti peştıpur bey bəbe ki, çımı bəşmə rosniyə sıxan qah «bəle», qah «xəyr» ni. 19Az de Sila iyən Timotey bə ico bəşmə vəz kardə bıa Xıdo Zoə İsa Məsih həm «bəle», həmən «xəyr» ni. Əncəx «bəle» heste Bəvədə. 20Oxo Xıdo doə vədon həmməy İsa Məsihədə «bəle»yin. Bı səbəb bo Xıdo izzəti de Məsihi vositə «Amin» voteydəmon. 21Əməni deşmə ivırədə de Məsihi ğoym bastə iyən əməni məsh bıkə Xıdoye. 22Əy mıhi jəşe bəmə iyən Iştə Rufi qirov noşe çəmə dılonədə.

23Xıdo şoyde, bəçımı con ğəssəm detosə esə əve bə Korinf noməym ki, bəbolim oməy boşmə. 24Bə səbəb ne ki, əmə əğəti karde piyeydəmone bəşmə imoni, boşmə şo beyro deşmə əməqdoşimon. Oxo şımə imonədə həkəm mandəşon.

Pauli bə Korinfi imoniyon çokə mınosibət

2 Əve az bə ğəror oməym ki, ijən nıvom şımə tono şıməni dılhor nıkəm. 2Çumçıko şıməni dılhor bıkom, ğərəyz dılhor kardə bıa şıməhon ki mını şo bəka? 3Az ımi bəşmə nıvıştəmbe ki, şımə tono omeədə mını şo kardənin bıa odəmon mını dılhor nıkən. Umudəvom ki, çımı şoy-şoy şımə har qıləyni şoy-şoye. 4Bo dılhor karde ne, bəşmə bastə mehibbəti bo sərəseyro de yolə əzyəti, dılədoji iyən çəşə arson dılədə nıvıştıme bəşmə.

Qınokori baxşey

5Qirəm i kəsi dılhorəti vardəşebo, piyeydəmni mıboliğə bıkəm, əncəx bəmı ne, mıəyyən ğədər bəşmə həmməy dılhorəti vardəşe. 6Şıməhon veyni doə cəzo vəse bı jıləvoni. 7Çok bəbe əy bıbaxşən iyən dılvandi bıdən ki, bıdə həddisə vey dılhorəti nıbu. 8Bı səbəb şıməku əjo kardəm ki, ijənən mehibbət nişo bıkən bəy. 9Sıftə

1:8 1Kor. 15:32 **1:15-16** Həv. 19:21 **1:19** Həv. 18:5

bəşmə nıvıştəmbe ki, har vəzyətədə şımə itoətin bey osə bıkəm. 10Şımə bıbaxşon harki, azən bəbaxşem əy. Qirəm az jıçiy baxşımesə, bəşmə xoto Məsihi huzurədə baxşıme ki, 11bə Şəytoni fırsənd mədəmon. Çumçıko çəy niyətonku bexəbə nimon.

12De Məsihi Şoyə Xəbə pevılo karde məğsədi az bə Troas viloyəti omeədə Rəbbi kəybə okardışe bomı. 13Əmma ıştə imoniyə boə Titi əyo nıvindeədə çımı dıl norohat be. Əve ki vido kardıme de əyo bıəkəson, oməym bə Makedoniyə viloyət.

Əmə bə Xıdo xoş omə Məsihi xoşbumon

14Əməni hejo Məsihi ğələbə təntənədə bardə, Çəy zıney xoşbuy deçəmə vositə bə har tərəfi pevılo kardə bə Xıdo şukur bıbu! 15Çumçıko əmə həm xılos, həmən hələk bıəkəson dılədə bə Xıdo xoş omə Məsihi xoşbumon. 16Əmə bo hələk bıəkəson bə marde bardə marde bumon, bo xılos bıəkəson isə bə jimon bardə jimoni xoşbumon. Ki bı jıqo koy bəvəc bome?! 17Oxo əmə bənə vey kəson Xıdo kəlomi həvateydənimon, bərəks, Xıdo tərəfo vığandə bıə, Xıdo huzurədə, bə Məsihi məxsus be-be de ğısdoğəti voteydəmon.

Bəmə ğabiliyət bıdə Xıdoye

3 Ištə barədə ijənən zəmonət doydəmonbu? Bənə kali kəson bəşmə, yaan şıməku zəmonət doə bə nomon ehtiyoci hestımone? 2Çəmə nomon şımənişon ki, bo həmə insonon hande iyən sərəseyro bəçəmə dılon nıvıştə bıəşon. 3Oşko çiyeydə ki, çəmə xıdməti səkıştədə şımə Məsihi noməşon. In nomə de mırəkkəbi ne, de Hest Bıə Xıdo Rufi bə sığə lohə ne, bə insonon dıli lohə nıvıştə bıə. 4Əmə Məsihi hımhımbədə bə Xıdo jıqo peştıpurimon. 5Çəmə ıştəniku nimone jıqıləy ğabiliyət iyən ımi iddo karde zıneydənimon. Bəmə ğabiliyət bıdə Xıdoye.

Tojə Əhdi ehtişom

6Bo Tojə Əhdi xıdmətəvonon beyro Əy ğabiliyətin kardışe əməni. In Tojə Əhd bə nıvıştə bıə Ğanuni ne, bə Rufi əsosin beydə. Çumçıko Ğanuni hərfi sərəsəy kışteydə, Ruf isə jimon doydə.

7De marde bə sə qınyə xıdmət, yəni sığə lohə səpe həkk kardə bıə nıvıştə Ğanun de yolə ehtişomi oməy. Çe Musa dimədə şəvəx doə ın ehtişom mıvəğğəti be-be İsraili fərzəndon bəçəy dimi diyə karde nıznəşone. 8Jıqo beədə bə Rufi əsosin bıə xıdmət həniyən ehtişomin əbını bəqəm? 9Şayət insoni mıhokimə kardə xıdmət ehtişomin bıbo, bəvədə salehəti vardə xıdməti ehtişom çanədə veye. 10Çumçıko sıftə ehtişomin bıəy, esət de behəddə ehtişomi mığoyisədə həni ehtişomin ni. 11Qirəm mıvəğğəti bıəy de ehtişomi omeybo, hejo bıəy ehtişom həniyən yole.

12Bı jıqo yolə umu soyb beyro əmə de yolə ciqə vote bəzınemon. 13Əmə bənə Musa nimon ki, İsrailıjon çəy dimədə bıə mıvəğğətiyə ehtişomi nıvindeyro niğab edoşe bəştə dimi. 14İsrailıjon zehinon ebastə bin. Tosə ımrujnə ruji Kanə Əhd handə beədə həmonə niğab mandeydə. In niğab peqətə beydəni, çumçıko əv əncəx de Məsihi vositə peqətə beydə. 15Hətto tosə ımrujnə ruji çe Musa Nıvıştəyon handə beyədə ın niğab çəvon dılon edoydə. 16Əmma harki bə Rəbbi tərəf oqardeydəbo, bə vaxti niğab peqətə beydə. 17Rəbb Rufe, Rəbbi Ruf konco bıbo, ozodəti əyoy. 18Əmə həmməy ıştə beniğabə dimədə

2:12-13 Həv. 20:1 **3:3** Beşe. 24:12; Yer. 31:33; Yez. 11:19-20; 36:26 **3:6** Yer. 31:31
3:7 Beşe. 34:29-30 **3:13** Beşe. 34:33

Rəbbi ehtişomi nişo doydəmon. Jıqoən, ın ehtişom bəmənədə ziyod be-be bə Rəbbi surəti mıvofiğ dəqiş beydəmon. Imi Ruf bıə Rəbb kardeydə.

Andomədə bıə xəzinə

4 De jıqoy Xıdo deştə mərhəməti asbardəşe bəmə ın xıdmət, əve əmə rufo eqıneydənimon. 2 Əmə xəcolət vardə niyoniyə koon rədd kardəmone. Hiləbozəti kardeydənimon, Xıdo kəlomi dəqiş kardeydənimon, intasi həğiğəti bərmalə bəyon karde-karde Xıdo huzurədə iyən har insoni vicdoni vədə ıştə barədə zəmonət doydəmon. 3 Şayət çəmə pevılo kardə Şoyə Xəbə niyoniyebu, əncəx bə həlok şəkəsonro niyoniye. 4 Çı dovri xıdo bıə Şəytoni əvoni korəzehin kardışe ki, çe Xıdo surət bıə Məsihi ehtişominə Şoyə Xəbə bə beimonon ruşnə sənığandı. 5 Əmə ıştəni ne, İsa Məsihi Rəbb bey vəz kardeydəmon. Əmma bə İsa xoto ıştəni şıməhon ğuli ğəzinə təğdim kardeydəmon. 6 Çumçıko «bıdə zılmoto ruşnə dəvəşı» votə Xıdo bəçəmə dılon nur səğandışe ki, əmə bıfaməmon Çəy ehtişominə nuri, ım İsa Məsihi dimiku dəvəteydə bəmə.

7 İntasi əmə ın dəqərinə xəzinə qıliyə ğabonədə, yəni ıştə andomonədə oqəteydəmon iyən nişo doydəmon ın başə ğıvvə çəməku ne, Xıdoku omeydə. 8 Hartərəfə əzyət kəşeydəmon, əmma məğlub beydənimon. Saysimə bıamon, intasi beumu nimon. 9 Rımuz kardə beydəmon, əmma tərq kardə beydənimon. Dəğandə beydəmon, əmma məhv beydənimon. 10 Ištə andomədə çe İsa marde daimən kırneydəmon ki, Çəy jimon oşko bıçiyı çəmə andomədə. 11 Çumçıko çe İsa jimoni ıştə faniyə andomədə oşko nişo kardeyro əmə jiye-jiye bə İsa xoto bə marde məhkum kardə beydəmon. 12 De jıqoy marde bəmənədə fəoliyət nişo doydə, jimon isə şımənədə.

13 «İmon vardıme, bı səbəb votıme» nıvıştə bıə, əve eyni rufi imon doşe bəmə, əmənən imon vardeydəmon iyən bı səbəb vəz kardeydəmon. 14 Çumçıko zıneydəmon ki, Rəbb İsa bəyji kardə Xıdo əməniyən de İsa bə ico bəyji bəkarde, deşmə bə ivırə Bəştə huzur bebəkarde. 15 Imon həmməy boşmə kardə beydən. Jıqoən, çe Xıdo lutf vey be-be bo vey odəmi ehsan bıbu iyən Bəçəy izzətiro həniyən vey şukur kardə bıbu.

Mıvəğğəti ne, zol bıəyon vocibin

16 Əve ki əmə ıştə umu qin kardənimon. Çəmə zahiri vicud şe-şe kanə bıboən, dılətono rujbəruj tojə beydəmon. 17 Çumçıko çəmə kəşə mıvəğğətiyə, sıvıkə əzyəton de hiç çiy bə mığoyisə nıomə yolə iyən zolə izzət vardeydən bəmə. 18 Ištə nəzəron bə çiyəyon ne, bə nıçiyəyon səruteydəmon. Çumçıko çiyəyon mıvəğğətin, nıçiyəyon zolin.

Dınyovi məskən, yaan osmonədə bıə məskən

5 Zıneydəmon ki, çəmə çəy dılədə jiyə ın dınyovi çodı – yəni çəmə andom bırıjiyo, osmonədə Xıdo bəmə doə məskən, de dasti dutə nıbə qıləy zolə kə hestımone. 2 Esət hələlığə norınık kardeydəmon, osmonədə bıə ıştə məskəni de həsrəti bə çəşimon ki, əməni dəqətı. 3 Hətto betalo bıbomonən, deəy qucili nıbəmandemon. 4 Bı dınyovi çodıədə əmə həmməy qonə şələ jiyədə norınık kardeydəmon. Çumçıko ıştə talo evatey ne, ıştə səpe edoy piyeydəmone ki, jimon faniyə çiyon əvəz bıkə. 5 Məğsəd ıme, Xıdo məhz bımi hozı kardəşe əməni, Əy Iştə Rufi zəmonət doəşe bəmə. 6 Bı səbəb

4:6 Ofə. 1:3 **4:13** Zəb. 116:10

peştıpurimon, həmçinin zıneydəmon ki, bı andomədə çanə bımandomon, Rəbbiku diyəromon. 7Əmə de imoni vositə jimon kardeydəmon, de çəşi vindəyonro ne. 8Həlbətən, peştıpurimon iyən ım andomi tərq kardey ıştə Rəbbi kədə vırəbəvırə bey baş qəteydəmon. 9Bı səbəb andomədə bıjiyomonən, yaan andomi tərq bıkomonən çəmə məğsəd Rəbbi rozi haşteye. 10Çumçıko çanədə ki bı andomədəmon çəmə kardə əməlon bevəc bıbonən, çok bıbonən çəvon əvəzi səyro əmə bə Məsihi hıkmi kursi nav beşəninimon.

Aşti karde xıdmət

11De jıqo, əmə sərəseydəmon Rəbbiku tarsey çiçe, əve dastpoçə beydəmon bə insonon bovə bıdəmon karde. Çəmə ki bey bə Xıdo oşkoye iyən umudəvom ki, bəşmə vicdoniyən oşkoye. 12Piyeydənimone ıştə barədə bəşmə zəmonət bıdəmon. Əmma imkon doydəmon ki, deyəmə fəxr bıkən. Jıqoən, deştə dıli ne, deştə zahiri hərəkəton bə ğuddə kardəkəson cəvob bədoşon. 13Qirəm əmə bə cuş oməmonbo, ım bo Xıdoye, ne, şayət çəmə ağıl çəmə sədəybo, ım boşməy. 14Məsihi mehibbət əməni məcbur kardeydə iyən əmə bı jıqo fikir omeydəmon ki, İ Kəs bo həmməy marde, yəni həmməy Deçəy marde mardin. 15Əv həmməy roədə marde ki, bıdə jiyəkəson həni boştə ne, boəvon Mardə iyən Bəyji Bıəkəsi bıjiyın.

16Çımi səkıştədə əmə həni hiç kəsi de bəşəri noxtə-nəzəri pamyeydənimon. Keynəsə Məsihi de bəşəri noxtə-nəzəri pamyəmone, həni esət Əy jəqo pamyeydənimon. 17De jıqo, ki de Məsihi iyebu, əv tojə ofəyemone, kanə bıəyon dəvardin-şin, tojəyon bino bin. 18Çımon həmməy Xidokun. Əy de Məsihi vositə əməni aşti kardışe Deştə iyən ın xıdməti bəmə doşe ki, əmə co kəsonən Deəy aşti bıkəmon. 19De jıqoy Xıdo insonon taxsıron bəçəvon vəynə nınoşe, de Məsihi vositə dınyo Deştə aşti kardışe. Əy asbardışe bəmə aşti barədə bıə xəbə pevılo bıkəmon. 20De jıqo, əmə Məsihi nımoyəndəmon, jıqo bızın Xıdo deçəmə vositə əjo kardeydə. De Məsihi nomi lovə kardeydəmon: aşti bıbən de Xıdo. 21Xıdo, de qıno əloğəş nıbə Məsihi boçəmə qınonro ğırbon doşe ki, de Məsihi vositə Xıdo salehəti bəmənədə bıbu.

Çətinə xıdmətədə bəfomandəti

6 Bı səbəb əmə, de Xıdo ivırədə koəkon şıməku əjo kardeydəmon ki, Çəy lutf şımə jimonədə besəmərə nımandı. 2Çumçıko Əv voteydə:

«Mınosibə vaxtədə məsəme tını,
Xılosi ruji koməq kardıme bətı».

Imeha, esət mınosibə vaxte, ımeha, esət xılosi ruje.

3Əmə hiç kəsi dəqijniyə çiçsə kardeydənimon ki, çəmə xıdməti mızəmmət nıkən. 4Bərəks, əmə çe Xıdo xıdmətəvonimon ıştə barədə har çiyədə zəmonət doydəmon: tov vardeyədə, əzyətonədə, ehtiyoconədə, mısibətonədə. 5Əməni kuyedən, həbs kardeydən, tojneydən, zəhmət kəşeydəmon, ənəhıt mandeydəmon, vəşi mandeydəmon. 6Əmə pokə jimonədə, zıneyədə, səbrədə, xəymandətiədə, Mığəddəsə Rufədə, həğiğiyə mehibbətədə, 7həğiğəti bəyon kardeyədə, Xıdo ğıvvədə, çəmə avjor salehətiye, əmə deəy hıcum kardeydəmon, deəy mıdofiə beydəmon. 8Əməni hurmətin iyən behurmət kardeədə, təhğir iyən tarif kardeədə əmə ıştən bəştə zomin mandeydəmon. Əməni duyəvoj zıneydən, əmma həğiğəti voteydəmon. 9Noməlumimon, əmma zıneydən əməni.

5:10 Rom. 14:10 **6:2** Yeş. 49:8 **6:4-8** Həv. 16:23

Imha, çe marde çanqədəmon, əmma hələ jiyeydəmon. Cəzo kəşeydəmon, əmma kıştə beydənimon. 10 Ğəhər kəşeydəmon, hejo şoy-şoy kardəmon. Əməni beçiz zıneydən, əmma vey kəson ərbob kardəmon. Hiçiy nimone, əmma bə har çiy soybimon.

11 Ha Korinfıjon, deşmə bərmalə qəp jəydəmon, ıştə dıli boşmə okərdəmone. 12 Çəmə dılədə boşmə vırə veye, şımə dılədə isə bəmə vırə kame. 13 Çımi mığobilədə az ıştə fərzəndon ğəzinə ovardeydəm bəşmə, şımənən ıştə dıli okən.

De beimonon bə eyni qiyəband dəməşən

14 De beimonon bə eyni qiyəband dəməşən. Çumçıko salehəti de beğanunəti çı xanbozəti hestışe? Ruşnə de toyki çoknə ivırədə be bəzıne? 15 Məsihi de iblisi [a] çı ittıfoğ hestışe? Yaanki imoniyə odəmi de beimoni bə ico çiç hestışe? 16 Xıdo məbədi de bıton ittıfoğ be bəzıne? Oxo əmə Hest Bıə Xıdo məbədimon. Jıqoən, Xıdo votəşe:

«Az bəvonədə bəjiyem, deyəvon bəbem,
Az çəvon Xıdo bəbem,
Əvonən Çımı xəlğ bəben.
17 Əve şımə beşən çəvon arəo,
co bıbən
Rəbb jıqo voteydə,
Bə nopok bıəy məqınən;
Bəvədə Az şıməni ğəbul bəkam.
18 Az boşmə Pıə bəbem,
Şımənən Bomı zoon iyən kinon bəbeyon.
Kulli-İxtiyor Rəbb jıqo voteydə».

Paul kədəri bəpeştə şo be

7 Azizqiromiyon, Xıdo çanə vədon doəşe bəmə! Boən cismən iyən ruhən mırdol kardə çiyonku ıştəni pok bıkəmon iyən de Xıdo tarsi bə mığəddəsəti həsr bıkəmon.

2 Ištə dıli okən boəmə! Əmə bə hiçki nohəxəti kardəmonni, zərər jəmonni iyən istismor kardəmonni. 3 Piyeydəmni deştə sıxanon şıməni məhkum bıkəm, çumçıko sıftəku çoknə votəmbe, şımə çəmə dılədə jıqo qıləy vırə kardəyone ki, bımardomonən, bıjiyomonən deşmə bəbemon. 4 Az vey uspur beydəm bəşmə, deşmə fəxr kardəm. Çanə əzob bıkəşomən, çımı dılvandi veye, şoy-şoyım behədde.

5 Bə Makedoniyə omeədə cismən rohati pəydo nıkardımone. Har tərəfo əzyət kəşeydəbimon. Bentono mınoqişon, dılətono tars hestbe. 6 İntasi bə məzlumon dılvandi doə Xıdo de Titi ome vositə bəmənən dılvandi doşe. 7 Əncəx de Titi ome ne, şımə bəy doə dılvandiku əmə dılvandi səmone. Çumçıko Titi votışe ki, şımə bomı xıvət kardeydon, dard iyən ğıryət kəşeydon. Bı səbəb az həniyən vey şo bim.

8 Qirəm deştə nıvıştə nomə şıməni kədərin kardımebu, bımi pəşimon nim. İntasi az i ləzən bıbo deştə nomə bəşmə kədər doyro pəşimon bim. 9 Əmma esət bəşmə kədəri qorə ne, bı kədəri hıcubətədə şımə tobə kardeyro şo bim. De Xıdo irodə kədərin bişon, bı səbəb əmə hiç çiyədə bəşmə zərər nıdomone. 10 De Xıdo irodə bıə kədər bə insoni tobə doydə iyən bə xılos vardeydə, əve bımədə pəşimonəti ni. Dınyoədə bıə kədər isə marde hasil kardeydə. 11 Imeha, bıvindən de Xıdo irodə

---

a 6:15 *İblis* mətnədə – Belial.
6:16 Lev. 26:12; Yez. 37:27; 1Kor. 3:16; 6:19; Vəhy 21:3 **6:17** Yeş. 52:11; Yez. 20:34,41
6:18 2Şəm. 7:14; 1Saln. 17:13; Yeş. 43:5-7; Yer. 31:9 **7:5** 2Kor. 2:12-13

şımə kəşə ın kədəri şımənədə çanədə yolə cəhd, bo bəroət səy orzu, bevəciyonku noroziyəti, Xıdo tars, həvəs, ğıryət, ədolətpərvərəti hasil kardışe. Şımə nişo doyone ki, bı koədə har cəhəto çanədə pokiyon. 12 Az həmonə nomə bəşmə nıvışteədə bə nohəxəti kardəkəsi, yaan bə nohəxəti məruz mandəkəsiro nınıvıştıme. Piyeydəme ki, şımə ıştən bıvindənən Xıdo navədə bəmə çanədə bəfomandişon. 13 Çımon həmməyku dılvandi səydəmon.

Həmçinin Titi şoy-şoy həniyən şo kardışe əməni. Şımə həmməy umu doyone bəy. 14 Az çəy vədə fəxr kardəmbe deşmə, şımənən xəcolətəjə nıkardıone mını. Çəmə bəşmə votəyon çanədə həğiğət binsə, çəmə Titi vədə deşmə fəxr kardeyən rost beşe. 15 Əv bə yod vardeədə ki, şımə çanədə bəy itoətkoriyon, de kon ehtiromi iyən həyəconi ğəbul kardəyone əv, çəy bəşmə bıa mehibbət həniyən ziyod beydə. 16 Az hartərəfə bəşmə uspur beyro şo beydəm.

Xəymandə koməq

8 Çımı imoniyə boon, bəşmə votey piyeydəmone ki, Xıdo lutfi Makedoniyədə bıa bə imoniyə icmon çanə koməqəti kardışe. 2 Əvon de yolə əzyəton dəvinə kardə beədə vey şo bin iyən behəddə kosibətiədə yolə səxaynəti nişo kardışone. 3 Az şoydim ki, əvon ımi ıştə zu vışkiyə ğədərədə, hətto lap vey, deştəxoşi kardışone. 4 Bəmə lovə karde-karde piyəşone bə Xıdo xəlği koməq bıkən bə xəymandə xıdməti noil bıbun. 5 Im çəmə çəş kardeysən ziyodə be, çumçıko əvon ıştəni sıftə bə Rəbbi həsr kardışone, çəyoən de Xıdo irodə bəmə. 6 Əve Titiku əjo kardımone ki, ıştə bino kardə ın xəymandə koy şımə arədə bə sə bıjənı. 7 İmonədə, sıxanədə, zıneyədə, har curə cəhdədə, bəmə nişo doə bıa mehibbətədə mıbofi bey ğəzinə bı koədən xəymandəti bıkən.

8 Az bəştə sələhiyəti qorə ımoni voteydənim, intasi de co kəson kardə cəhdi mığoyisədə şımə mehibbəti dəvinə kardeyro dılisıxto voteydəm. 9 Şımə çəmə Rəbb İsa Məsihi xəymandəti zıneydon. Əv ərbob bıa holədə bəşmə xoto beçiz be ki, şımə Deçəy beçizəti vositə ərbob bıbən. 10 Bı barədə çımı fikir jıqoye: ım bəşmə xəyri be ki, şımə ponə piyəone ın koy bıkən, həmən iminə icroəkə şımə biyon. 11 Esət ın koy bə sə bıjənən. De kon orzu bino kardıyone, jəqoən həkəm bımandən. 12 Qirəm piyeydəyone, ıştə dasto nıomə ğədərədə ne, ıştə dasto oməy ğədərədə koməqəti bıkən. 13 Əmə piyeydənimone şıməni bə əzyət dənəmon, co kəson vəzyəti çok bıkəmon, intasi piyeydəmone bərobərəti bıbu. 14 Esət bıdə şımə mıbofəti çəvon ehtiyocon bə vırə bırosnı ki, qərək beədə çəvon mıbofətiən şımə ehtiyocon bə vırə bərosne. De jıqoy bıdə bərobərəti bıbu. 15 Çoknə ki, nıvıştə bıə: «Vey qırdəəkəy nıbeşe ziyodəy, kam qırdəəkəy nıbeşe nırəsəy».

Tit bə Korinf vığandə beydə

16 Az bə Xıdo şukur kardeydəm ki, Əy noşe bə Titi dıli ki, əvən bənə mı bəşmə ğəyd bımandı! 17 Çumçıko çəmə xahişi ğəbul kardey vəs nıbe bo Titi, əv de yolə həkəməti deştəxoşi omeydə şımə tono. 18 Əmə deəy ivırədə qıləyən co imoniyə boə vığandeydəmon, əy həmə icmonədə Şoyə Xəbə pevılo kardeyro zıneydən. 19 Həmçinin ım boə Rəbbi şohrətin kardey iyən koməq kardeədə çəmə həkəməti nişo doyro icmon tərəfo səçın kardə bıa ki, bı xəymandə xıdmətədə bəmə həmroəti bıkə. 20 Əmə sərhisob beydəmon ki, de jıqo veyə xəymandə baxşə əloğəyn çəmə

8:1-4 Rom. 15:26 **8:15** Beşe. 16:18

kardə xıdmətədə hiçki əməni mızəmmət nıkə. 21Əmə cəhd kardeydəmon ki, əncəx Rəbbi çəşədə ne, insonon çəşədən sərostə koon bıkəmon. 22Əmə ıştə qıləyən imoniyə boə şımə tono vığandeydəmon, vey koonədə çan kərə bəçəy həkəməti şoyd bıəmon, esət bəşmə uspur beyro əv həniyən həkəme. 23Titi barədə isə voteydəm ki, əv çımı xanboze, şımə arədə çımı əməqdoşe, im dıqlə imoniyə boon esə boy bo Məsihi izzətiro çe icmon daynonin. 24Bı səbəb imoniyon icmon vədə ıştə mehibbəti bəvon nişo bıkən ki, əmə hədərə vırədə deşmə fəxr nıkardımone.

Bə beçizə imoniyon koməq

9 Bə Xıdo xəlği kardə bıə koməqi barədə bəşmə bo nıvışte ehtiyoc ni. 2Çumçıko az zıneydəm ki, şımə bo koməqəti karde hozışon. Axayyədə bıə şıməhon ponəku hozı bey barədə az qəp jəme, şıməni Makedoniyəvıjon vədə tarif kardıme. Şımə həkəməti bə hərəkət vardışe əvoni. 3Az imoniyə boon şımə tono vığandeydəm ki, bəşmə asbardə ğaydədə hozı bıbən, bıdə çəmə şımə barədə kardə tarif hədərə benışu. 4Jıqo nıbu ki, kali Makedoniyəvıjon demı bon bıvindın, şımə hozı nişon. Bəşmə uspur beyro, nə əmə xəcolətəjə bıbəmon, nəən şımə. 5Əve ki az imoniyə boonku əjo kardıme, əvon çımısə bənav şımə tono bon, şımə sıftəku vəd kardə mıbofiyə baxşon hozı bıkən. Bıdə ın baxşon məcburən ne, deştəxoşi bıbu.

6Ištə yodədə oqətən: kam kaştəkəs kam bədıve, vey kaştəkəs vey bədıve. 7Har kəs bəştə dıli niyəti qorə baxşə bıdə. Nıpiye-nıpiye, yaan de məcburiyəti nıdə. Oxo Xıdo de şoy-şoy baxşə doə odəmi piyeydəşe. 8Xıdo ğadire har neməti bəşmə mıbofi bıdə, demiyən jıqo, şımə bo har çokə əməli bol-boli imkon bırəsı. 9Çoknə ki nıvıştə bıə:

«Paybaxş bəka, bə beçizon baxşə bədo,
Çəy salehəti zol bəmande».

10Bə kaştevoni bo tumi iyən hardeyro ruzi doə Xıdo kaşteyro bəşmənən bədo iyən şımə xəymandəti səmərə heyve bəkarde. 11Şımə bo hartərəfə səxayn beyro har cəhəto ərbob kardə bıəşon. Bəçəmə de səxaynəti doyro insonon bə Xıdo şukur bəkarden. 12Çumçıko şımə kardə ın xıdmət əncəx Xıdo xəlği ehtiyoci doydəni, həmçinin insonon bə Xıdo kardə şukuron ziyodə kardeydə. 13İmoniyon şımə xıdməti vindeydən bə Xıdo şukur kardeydən, çumçıko şımə bə Məsihi Şoyə Xəbə itoət kardeydon, bəvon iyən bə həmməy de səxa paybaxş kardeydon. 14Xıdo bəşmə bəxş kardə behəddə lutfi səbəb əvon şımə har qıləyni həsrəti kəşe-kəşe boşmə dıvo kardeydən. 15Şukur bıbo bə Xıdo Bəçəy de sıxani vote nıbə ənomi qorə!

Paul deştə kardəyon şənbozəti kardeydəni

10 Az Paul, de Məsihi həliməti iyən mıloyiməti şəxsən şımək əjo kardeydəm. Şımə arədə odəmon hestin, jıqo voteydən ki, az şımə tono beədə beciqəm, əmma diyəroədə ciqəynim. 2Esət bəlovəm bəşmə, mını məcbur məkən ki, şımə tono omeədə de kali odəmon saxt rəftor bıkəm, komon ki, iddo kardeydən əmə bənə cismoniyə insonon jiyeydəmon. 3Əmə bı dınyoədə bıjiyomonən, bənə cismoniyə insoni mıborizə bardeydənimon. 4Oxo çəmə canqi avjoron cismoni nin, əvon istehkomon rıjniye zınə bə Xıdo ğıvvə malikin. Əmə deyəvon beəsosə dəlilon rədd kardeydəmon. 5Xıdo barədə bə zınəy vəynə

9:9 Zəb. 112:9 **9:10** Yeş. 55:10

beşə har curə fikron məhv kardeydəmon, əvoni bə Məsihi itoət kardeyro əsir kardeydəmon. 6Şımə bə Məsihi mıkəmmələ itoət kardeədə əmə har curə beitoətəti bə rostə ro obəkırnemon.

7Şımə tətimə diyə kardeydəşon. Ki loğəti kardeydə ki, bə Məsihi aide, bıdə əv bızını ki, əmənən bənə bəy bə Məsihi aidimon. 8Ğasbu de Rəbbi doə səlohiyəti tikəy vey şənbozəti kardeydəm, bı səbəb xəcolət kəşeydənim. Rəbbi boçəmə imoni məhv kardeyro ne, inkişof doyro ın səlohiyəti doəşe bəmə. 9Bıdə hiçki jıqo fikir nıkə ki, deştə nomon şıməni torsıneydəm. 10Çımı barədə kali kəson voteydən, «çəy nıvıştə nomon ciddi iyən ğudrətinin, çəmə arədə beədə isə bezəhm, çəy nıtğən beəhəmiyəte». 11Ki jıqo şıneydəbu, bıdə bızını ki, ıştə nomonədə çı curəmonsə, şımə tono beədə ıştə koədən jəqo bəbemon.

12Əmə piyeydəmonni ıştən-bəştə zəmonət doə odəmon ğəzinə bıbəmon, yaan ıştəni deyəvon mığoyisə bıkəmon. Əvon ıştəni deştə vıjə pamyeyədə iyən mığoyisə kardeyədə beağıləti kardeydən. 13Əmə isə behəd şənbozəti nıbəkamon, əncəx Xıdo bəmə mıəyən kardə hıdudədə boşməno şənbozəti bəkamon, şımənən bımi daxiliyon. 14Əmə ıştə hıdudonku bə kəno beşeydənimon, oxo Məsihi Şoyə Xəbə bəşmə sıftə rosniyəkəs əmənimon. 15De co kəson zəhməti behəd şənbozəti kardeydənimon. Umudəvomon ki, şımə imon ziyodə be-be şımə arədə çəmə fəoliyətən ziyodə bəbe. 16Bəvədə əmə həniyən bə co məholon şe bəzınemon iyən Məsihi Şoyə Xəbə bəyon bəkamon, de co kəson fəoliyəti şənbozəti nıbəkamon. 17«Şənbozəti kardəkəs, de Rəbbi şənbozəti bıkə». 18Çumçıko ıştə barədə zəmonət doəkəs ne, Rəbbi çəy barədə zəmonət doəkəs loyiğ zınə beydə.

Paul iyən duyəvojə həvariyon

11 Kaş ki, şımə bəçımı kamişə beağıləti petovə bəbeşon. Bəle, kamişəyən petovən bəmı. 2Az boşməno ilahi qıləy rıvınəti hiss kardeydəm. Jıqo bızın şıməni ənəbuəstə kinə ğəzinə bə qıləy Zoə hoştəme, yəni bə Məsihi. 3Əmma tarseydəm ki, mori deştə hiləqorəti Həvo bə dast dəğande ğəzinə, şımə ağılən ıştəni bə Məsihi ğısdoğə iyən pokə roy həsr kardeyku dəqijiyı. 4Şayət kiysə şımə tono bo, çəmə bəşmə vəz kardə İsa ne, co qıləy xıloskori vəz bıko iyən şımə co qıləy fərğinə ruf bıstənon, yaan co qıləy fərğinə Şoyə Xəbə ğəbul bıkon, de məmnuyəti bımi petoveydəşon. 5Jıqo şıneydəm ki, az çı «nom-sandinə həvariyon» sə hiç çiyədə bə dumo mandeydənim. 6Çımı natiqəti məhorət nıboən, zıneyədə bemə̀horət nim. Imi har vəzyətədə hartərəfə bəşmə nişo kardımone.

7Qıno kardıme bəqəm şıməni barz kardeyro ıştəni bə ji qəte-qəte Xıdo Şoyə Xəbə mıftə pevılo kardıme bəşmə? 8Az bəşmə xıdmət kardeyro co imoniyə icmonku komıjdi səme kisibkorəti kardıme. 9Şımə tono beədə çımı ehtiyoc be-be bəşmə hiç qıləyni şələ nıbim. Çumçıko Makedoniyəo omə imoniyə boon çımı həmə ehtiyoci doşone. Bəşmə şələ beyku ıştəni oqətıme iyən oməvədən obəqətem. 10Bə Məsihi həğiğəti molik be-be vote bəzınem ki, Axayyə viloyətədə hiçki mını demi şənbozəti kardeyku məhrum karde əzını. 11Ğasbu şımə şıneydon ki, bəşmə şələ nıbeyro şıməni piyeydəmni? Xıdo zıneydə ki, şıməni piyeydəme.

12Az ıştə kardəy ijən bəkam ki, ıştəni deyəmə bərobər qəteyro əsos nəvə bə şənbozəti kardəkəson fırsənd nıdəm.

10:17 Yer. 9:24 **11:3** Ofə. 3:1-13 **11:9** Fil. 4:15-18

13 Çumçıko ə odəmon duyəvojə həvarin,
ıştəni bə Məsihi həvari cild dənoə hiləqo-
ronin. 14 Bımi çoçin bey lozim ni, çumçıko
Şəytonən ıştəni bə nur mələki cild dənoydə.
15 Şəytoni xıdmətkoron ıştəni bə salehəti
xıdmətkoron cild dənoy çoçin ni. Çəvon
aqibət bəçəvon əmələn qorə bəbe.

Paul deştə kəşə əzyəton fəxr kardeydə

16 İjən voteydəm, bıdə hiçki mını beağıl
nızn. Jıqo beəsə, mını beağıli ğəzinə ğəbul
bıkən, bıdə azən kamişəy şənbozəti bıkəm.
17 Çımı esət votəyon Rəbbi votəyon nin,
şənbozəti karde-karde boştə şəhn kardə
beağılə odəmi sıxanonin. 18 Madəm ki, vey
kəson de dınyoviyə koon şənbozəti kar-
deydən, azən şənbozəti bəkardem. 19 Şımə
de şoy-şoy bə beağılon petoveydəşon, oxo
şımə vey ağılmandişon. 20 Şımə bə odəmon
petoveydəşon ki, əvon şıməni ğul kardey-
dən, istismor kardeydən, şıməku foydə pe-
qəteydən, ıştəni pekırneydən, bəşmə dimi
silli jəydən. 21 Xəcolət bıkəşomən ğəbul
kardeydəm ki, çəmə bımi zu vışkiyeydə-
ni! Ki ciqə kardeydə de çiçiysə şənbozəti
bıkə, qıləy beağıli ğəzinə voteydəm ki,
azən ciqə kardeydəm. 22 Əvon İbranin?
Azən İbranim. Əvon İsrailıjonin? Azən
İsrailıjim. Əvon İbrahimi nəsılon? Azən
İbrahimi nəsılom. 23 Əvon Məsihi xıdmə-
təvononin? Bənə beağıli voteydəm ki, Çəy
həniyən yolə xıdmətəvon azim, çumçıko
çımı zəhmət həniyən veye, həmməysə vey
bə zindon dəğandə bıəm, həmməysə vey
mını kuyəşone, çan kərə de mardey dim-
bədim oməm. 24 Yəhudiyon penc kərə sivı
nəv ğırmoc jəşone bəmı, 25 se kərə de ləvo
mını kuyəşone, i kərə mını sığbəsə kardı-
şone, se kərə bə qəmi ğəzo eqınim iyən i
ruj şəv-ruj dıyo nığıliədə mandim. 26 Rə-rə
səyohətədə beədə ruyonədə bə təhlukə
qiriftor bim, ğulduronku təhlukə, həm-
tobyəku təhlukə, bıtpərəstonku təhlukə,
şəhrədə təhlukə, daştədə təhlukə, dıyoədə
təhlukə, duyəvojə imoniyonku təhlukə.
27 Detobə qiri qınıye zəhmət kəşəme, çan
kərə ənəhıt mandim. Vəşi iyən təşi mandim,
vey vaxti hardemon iyən sardədə olət pəy-
do nıkardıme. 28 Ğərəyz bımon har ruj bo
imoniyon icmon həmməy kəşə ğəyğu qoni
çımı qiədəye. 29 Kiysə zəif beədə azən zəif
nıbim bəqəm? Kiysə dəqijyədə az əzobiku
suteydənim bəqəm?

30 Ehanə şənbozəti bıkom, deştə zəifə-
tiyon şənbozəti bəkam. 31 Rəbb İsa iyən
Çəy Pıə Xıdo zıneydə ki, az du voteydənim.
Bıdə Bəy zoləti şukur bıbu! 32 Dəməşğədə
podşo Areta vali bə hıvosəkon əmr doşe
ki, mını qəteyro şəhri nəzorətədə oqətın.
33 Əmma az səvəxi dılədə şəhri divo pen-
cəku evardə bim iyən çəy dasto vitim.

Pauli çiyemonon iyən vəhyon

12 Az şənbozəti bəkam, çımi nıbuşeən
foydə. Esət Rəbbiku omə bə çiye-
monon iyən vəhyon ovaşteydəm. 2 Zıney-
dəm ki, bə Məsihi imon vardə qıləy odəm[a]
çordə sor çımi bənav, zıneydənim cismən,
yaan ruhən, əncəx Xıdo zıneydə, bə osmo-
ni seminə ğat bardə be. 3 Zıneydənim ım
odəm cismən, yaan ruhən, Xıdo zıneydə
4 bə behişt bardə be. Əyo məsəşe de zıvoni
vote nıbə, bə insoni qəp jəy ğədəğən kar-
də bıə sıxanon. 5 De jıqo, odəmi şənbozəti
bəkam, əmma ıştə barədə de hiç çiy şən-
bozəti nıbəkam, ğərəyz zəifəti. 6 Şənbozəti
bıkomən jıqo, beağıl nıbəbem. Çumçıko
həğiğəti bəvotem. Əmma az ımi nıbəkam,

---

a 12:2 *Qıləy odəm* – yəğın ki Paul ıştə barədə voteydə.
11:23 Həv. 16:23 **11:24** Ğanun. 25:3 **11:25** Həv. 14:19; 16:22 **11:26** Həv. 9:23; 14:5
11:32-33 Həv. 9:23-25

bıdə hiçki mını ğərəyz ıştə vindəy iyən məseysə ziyodə qıləy şəxs nızını.

7Deştə sə vəhyon barziyəti ğuddə nıkardeyro bəçımı andomi əzob doə qıləy teğ, yəni Şəytoni qıləy daynə vığandə be ki, az ğuddə nıkəm. 8Se kərə bə Rəbbi lovə kardıme ki, ımi peqət çımıku. 9Əmma Əy votışe bəmı: «Çımı lutf bətı vəse, çumçıko Çımı ğıvvə ıştı zəifətiədə mıkəmməl beydə». Əve ki az deştə zəifətiyon şo be-be həmməysə vey şənbozəti bəkam ki, Məsihi ğıvvə bəmınədə səbəso bıbu. 10Bə səbəb az bə Məsihi xoto bə zəifətiyon, təhğiron, ehtiyocon, təğibon iyən mısibəton rozim, çumçıko az zəif beədə ğıvvə səydəm.

11Az beağıl bim, oxo şımə mını vadar kardıyone. Şımə çımı barədə zəmonət doəninbişon. Çumçıko ıştən jıçiy nıbomən, çə həmonə «nom-sandinə həvariyonsə» bə dumo mandeydənim. 12Çımı həvari bey nışonon şımə arədə de yolə durumi, əlomə-ton, mecuzon iyən ğıvvon nişo doəbe. 13De co imoniyə icmon mığoyisədə çı nohəxəti kardıme bəşmə? Ğərəyz bımi ki, az bəşmə şələ nıbim. Bıbaxşən çımı ın noxsani!

Pauli ğəyğu

14Imeha, az hozım ki, seminə kərə şımə tono bom. Bəşmə şələ nıbəbem, çumçıko şıməku hiçiy piyeydəmni, əncəx şıməni piyeydəme. Oxo fərzəndon bo pıə-moə ne, pıə-moə bo fərzəndon ğəzənc kardeydə. 15Azən şımə rujqori roədə ıştə har çiy iyən ıştə coniyən de şoy-şoy bədom. Şıməni lap vey bıpiyome, şımə mını kam bəpiyone bəqəm? 16Bıdə jıqo bıbu, şımə jıqo şıneydon ki, az qonə şələ nıbim bəşmə, əmma veyəzın beyro hilə omeym, şıməni bə dast dəğandıme. 17Şımə tono vığandə bıə odəmonədə de kom qıləyni vositə şıməku çiçsə peqətıme boştə? 18Titiku əjo kardıme ki, şımə tono bo iyən qıləy imoniyə boən deəy vığandıme. Titi kisib kardışe şıməni bəqəm? Əmə eyni rufədə rəftor nıkardımone bəqəm? De eyni rizi nışimon bəqəm?

19Esət yəğın şımə şıneydəşon ki, əmə ıştəni şımə vədə mıdofiə kardeydəmon? Bə Məsihi məxsus bıəkəsi ğəzinə Xıdo vədə qəp jəydəmon. Azizqiromiyon, çəmə kardə har çiy boşmə inkişofiroye. 20Tarseydəm ki, az omeədə şıməni ıştə piyəy ğəzinə nıvindım, şımənən ıştə piyəy bəmıku nıvindən iyən mınoqişə, rıvınəti, ğəzəb, rəğobət, bıhton, ğır-bır, loğəti, hərkihərkiyəti bıvindım. 21Imən mını torsıneydə ki, şımə tono omeədə çımı Xıdo bəşmə qorə mını şımə vədə bə ji bəqətə: bəvədə bo ə odəmon yas bəqətem ki, ıştə navko kardə qıno mırdolətiku, cinsiyə dəqardətiku iyən beəxloğətiku imtino kardəşonni.

Pauli məslohaton iyən səlomon

13 Im çımı seminə omemon bəbe şımə tono. «Har iddio dı, yaan seqlə şoydi tərəfo təsdığ kardə bıbu». 2Az dıminə kərə şımə tono beədə çəşnavi kardəmbe bə navko qıno kardəkəson, esət diyəroədə tikrorən çəşnavi kardeydəm bəvon, komon ki, qıno kardeyədə dəvom kardeydən, həmçinin bə əmandəyonən çəşnavi kardeydəm ki, az omeədə çəvon hiç qıləyni becəzo onıbəqətem. 3Şımə piyeydone sıbut bıvindən ki, Məsih deçımı vositə qəp jəydə? Məsih şımə arədə de zəifəti ne, de ğudrəti fəoliyət nişo doydə. 4Həğiğətən Əv zəifəti dılədə bə çomex kəşə be, de Xıdo ğudrəti jiyeydə. Əmənən Deəy bə ivırə zəifimon, əmma boşmə xəyro Deəy bərobər de Xıdo ğudrəti bəjiyemon.

5Ištəni osə bıkən iyən dəvinə bıkən şımə imoni roədə ğoymişon, ya ne. Sərəseydənişon ki, İsa Məsih şımənədəye?

13:1 Ğanun. 17:6; 19:15

Nekneki dəvinəo de zəfəri beşe əzınişon.
6 Umudəvom şımə səbərəseşon ki, əmə
dəvinəo de zəfəri beşəmon. 7 Bə Xıdo
dıvo kardəmon ki, bevəcə ko məkən. Bə
səbəb ne ki, ıştəni dəvinəo de zəfəri be-
şəkəson ğəzinə nişo bıdəmon, bə səbəb ki,
şımə de həğiğəti hərəkət bıkən, hətto əmə
dəvinəo benışəkəson ğəzinə bıbomonən.
8 Çumçıko əmə bə həğiğəti vəynə hiçiy
karde əzınimon, çiç bıkomon həğiğəti
roədə kardeydəmon. 9 Əmə zəif, şımə isə
zumand beədə şo beydəmon. Imha, boşmə
islo beyro dıvo kardeydəmon. 10 Bə səbəb
ımoni diyəroyo bəşmə nıvışteydəm ki,
şımə tono beədə deşmə saxt rəftor nıkəm.
Oxo Rəbbi bəmı rıjniyero ne, soxteyro
səlohiyət doəşe.

11 Mılxəs, ha çımı imoniyə boon, səğ
bıbən. İslo bıbən, dılvandi pəydo bıkən,
həmfikir bıbən, sulhi dılədə jimon bıkən.
Mehibbəti iyən sulhi səvon bıə Xıdo deş-
mə bəbe. 12 Bıdə Xıdo xəlğ bə iyəndı səlom
bıdə. İyo bıə Xıdo xəlği həmməy boşmə
səlom vığandeydə. 13 Rəbb İsa Məsihi lutf,
Xıdo mehibbət iyən Mığəddəsə Rufi un-
siyət de həmməy bıbu!

PAULİ

BƏ QALATİYƏVIJON NOMƏ

VƏSƏ

Pauli nıvıştə ın nomə bə Qalatiyə imoniyon vığandə bıə. Qalatiyə Asiyədə bıə Romə viloyəton qıləyniye. Çe nomə əsos movzu əve ki ğeyri-yəhudiyon Rəbb İsa Məsihi bənə ıştə Xıloskori ğəbul kardeədə əvon bə Tovrati ğanunon əməl kardəninin, ya ne. Paul sıbut kardeydə ki, de Ğanuni bəroət səy əbını. Əv nıvışteydə ki, de Məsihi bə ico bıə jimon əncəx bə imoni əsosin bıənine. Əmma Qalatiyədə bıə imoniyə icmon kali qılon bə Pauli vəynə beşən, tələb kardəşone ki, de Xıdo rostə mınosibətədə beyro bə Tovrati əməl kardey lozime.

Pauli bəvon nomə nıvışte məğsədən, de jıqo duyəvojə təlimon ıştə roy dəqijniyə imoniyon bə rostə ro okırniyebe. Paul həmən ıştə huğuğon mıdofiə kardeydə iyən nıvışteydə ki, Xıdo Iştən bo ğeyri-yəhudiyon həvari beyro sədo kardəşe əv. Oxonə semononədə Paul ğeyd kardeydə ki, imoniyon jimon Məsihi imoniku hasil bıə bə mehibbəti əsosin bıənine.

Kitobi məzmun

1:1-10 Sələmon iyən nomə məğsəd
1:11–2:21 Pauli bənə qıləy həvari bıə sələhiyət
3:1–4:31 Şoyə Xəbə çe Xıdo lutfe
5:1–6:10 Məsihi doə ozodəti iyən məsuliyət
6:11-18 Oxonə nəsyəton iyən sələmon

---

1 İsa Məsihi həvari bıə az Pauliku sələm bıbu bə Qalatiyə imoniyon icmon! Az de insonon ğərori iyən de odəmon vositə ne, əncəx de İsa Məsihi iyən Əy mardon arədə bəyji kardə de Pıə Xıdo vositə həvari təyin kardə bıəm. 2 Demı iyo ivırədə bıə imoniyə boon həmməy boşmə sələm vığandeydən!

3 Çəmə Pıə Xıdoku iyən Rəbb İsa Məsihiku bəşmə lutf iyən sulh bıbu! 4 Məsih deçəmə Pıə Xıdo irodə bəçəmə qınonro Iştəni ğırbon kardışe ki, əməni çı esətnə şərə dınyoku ozod bıkə. 5 Bə Xıdo zoləti izzət bıbu! Amin.

Co qıləy şoyə xəbə ni

6 Az hədəyon bıəm ki, boçi şımə jıqo rəyrə tərq kardəyone de Məsihi lutfi şıməni

dəvət kardə Xıdo, bə konsə co qıləy şoyə xəbə tərəf qardeydəşon. 7Əmma co şoyə xəbə ni! Kali odəmon hestin ki, piyeydəşone şıməni dəqijnın iyən Məsihi barədə Şoyə Xəbə dəqiş bıkən. 8Əmma bəçəmə bəyon kardə Şoyə Xəbə zidd co qıləy xəbə bəşmə rosniyəkəs bıbo, qirəm əmə ıştənən bıbomon, yaan osmoni mələkən bıbo, lənət bıbu bəy! 9Ištə sıftə votəy esət ijən voteydəm, har kəs ki şımə ğəbul kardə bə Şoyə Xəbə zidd bıəy bəyon kardeydəbu, lənət bıbu bəy! 10Esət az bo insonon, yaan bo Xıdo məmnun karde nəveydəm? Yaan insonon rozi haşte piyeydəme? Qirəm az hələn insonon rozi haştey piyəmbəy, Məsihi ğul nəbim.

Pauli bənə qıləy həvari bıə səlohiyət

11Çımı imoniyə boon, az piyeydəme şımə bızınən ki, çımı bəşmə bəyon kardə Şoyə Xəbə insoniku ni. 12Oxo az insoniku səmni əv iyən insoni omutəşni əv bəmı. De İsa Məsihi vəhyi vositə əv bəmı oşko kardə bıə.

13Həlbəttə, şımə məsəone ki, az bə Yəhudi dini etiğod kardə vaxtonədə çoknə jimon kardəmbe. Az deştə həmə zuy təğib iyən məhv kardeydəbim bə Məsihi imon vardə Xıdo icmo. 14Çımı həmvətənon arədə bə Yəhudi dini etiğod kardə ıştə həmsinon veynisə bənav bim, xısusən az çəmə dədəbobon adət-ənənon ğıryəti kəşeydəbim. 15Əmma hələ çımı moə bətno mını səçın kardə, Deştə lutfi sədo kardə Xıdo 16oşko kardışe bəmı Iştə Zoə. Əmr kardışe ki, Çəy həxədə Şoyə Xəbə bə co milləton bəyon bıkəm, bəvədə az hiç qıləy insoniku məslohat nısəme. 17Hətto bə Yerusəlim, çımısə bənav həvari bıə çə odəmon tono nışim, əmma şim bə Ərəbıston, çəyoən oqardim bə Dəməşğ.

18Əncəx se sori bəpeştə az oməym bə Yerusəlim ki, bıvindım Kefa,[a] təxminən ponzə ruj mandim çəy tono. 19Az nıvindıme co həvariyon, əncəx Rəbbi boə Yağubi vindıme. 20Çımı bəşmə nıvıştə harçi xalis həğiğəte, Xıdo şoyde bımi! 21Çəyo az dəro qınim bə Suriyə iyən Kilikiyə viloyəton. 22Yəhudeyə viloyətədə bıə Məsihi icmonədə hiçki mını şəxsən zıneydənıbe. 23Əvon çımı həxədə əncəx ımi zıneydəbin: «Vaxt hestbe əməni təğib kardəkəs ıştə navko məhv kardə imoni esət vəz kardeydə». 24De jıqoy əvon bəçımı qorə bə Xıdo həmd kardeydəbin.

Co həvariyon Pauli xıdməti təsdığ kardeydən

2 Çəyo çordə sori bəpeştə, az de Barnaba ijən oməymon bə Yerusəlim, Titiyən peqətımone deştə. 2Az Xıdoku vəhy səme ki, əyo şəninim. Bəvədə az co milləton arədə Şoyə Xəbə vəz kardeydəbim, bə etiboynə odəmon şəxsən ovardıme ki, bıvindım çımı sıftədə iyən esətnə kəşə zəhmət hədərə ni. 3Demı bıə Tit Yunan bıboən hiçki məcbur nıkardışe əv sınnət bıbu. 4Bəçəmə arə bənə cəsusi niyoni dəfirsiyə boon rost kardışone ın məsələ. Əvon de Məsih İsa vositə çəmə molik bıə ozodəti həxədə de aldi jıçiy umute iyən əməni bo ğul bey oqordıniye məğsədi bəmə umuj qıniyəbin. 5Əmma əmə hiç i ləzən tabe nıbimon bəçəvon təzyığı ki, çe Şoyə Xəbə həğiği məno oqətəmon boşmə.

6Hətto ım etiboynə odəmonən tələb nıkardışone çımıku hiçi, sıvoy çımı vəz kardə Şoyə Xəbə. Əvon ki beydən bıbun, bomı vocib ni. Xıdo insonon arədə tərəfkeşəti nıbəka. 7Bərəks, əvon vindışone ki, Xıdo bəmı asbardəşe Şoyə Xəbə bə sınnət nıbə co milləton bırosnım, çoknə

a 1:18 *Kefa* – arami zıvonədə həvari Peteri nome.

ki bə Peteri asbardəşbe bə sınnət bıə Yəhudiyon bırosnı. 8Oxo Xıdo ğudrət doşe bə Peteri Yəhudiyon dılədə bo xıdmət karde, bəmınən ğudrət doşe co milləton dılədə bo xıdmət karde. 9İmoniyon icmo rəhbəron Yağub, Peter, yəni Kefa iyən Yəhya bəmı lutf kardə bıə həvariyəti xıdməti təsdığ kardışone. Əvon həmko ğəzinə ğəbul kardışone mını iyən Barnaba ki, əmə bo xıdmət karde bə co millətən dılə, əvon isə bə Yəhudiyon dılə bışun. 10Əncəx iqlə çiy xahiş kardışone çəməku, beçizon ıştə yodo benıkəmon, azən ımi de xısusi ciddi-cəhdi bə vırə rosneydəm.

Peter dıdiməti kardeydə

11Əmma Peter bə Antioxiyə omeədə az bərmalə bəçəy vəynə beşim, çumçıko əv taxsırkorbe. 12Yağubi tono bıə kali odəmon nıomə Peter de co millətən hardıhəş kardeydəbe. Həmonə odəmon ome bəpeştə əv sınnəti tərəfdoronku tarsəy esiyəy co millətonku. 13Mandə Yəhudiyonən bənə bəy dıdiməti kardışone. Hətto Barnabən bəçəvon təsiri ji eqıniye. 14Əve az vindeədə ki, əvon bə Şoyə Xəbə həğiğəti mıvofiğ hərəkət kardeydənin, az har kəsi huzurədə bəyon kardıme bə Kefa: «Qirəm tı, Yəhudi be-be bənə Yəhudi ne, bənə ğeyri-yəhudi jiyeydəşbu, boçi ğeyri-yəhudiyon məcbur kardeydəş ki, əvon bənə Yəhudi jimon bıkən?»

Əncəx bə İsa Məsihi imon vardey bə insoni bəroət doydə

15Əmə movardo Yəhudimon, co millətono bıə «qınokoron» nimon. 16Əmma əmə zıneydəmon ki, inson bə Ğanuni rioyət kardeyədə ne, əncəx bə İsa Məsihi de imon vardey bəroət səydə. Əve əmə bə İsa Məsihi imon vardımone ki, bə Ğanuni rioyət kardey ne, bə Məsihi vardə imoni hımhımbədə bəroət bıstənəmon, çumçıko hiç kəs de Ğanuni rioyət kardey bəroət səy əzını. 17Qirəm əmə, ıştə bəroəti Məsihi hımhımbədə bıvindomon, oşko bəkardemon ki, əmənən Ğanuni nəzərədə hejo jəqo qınokoronimon, çımi məno ıme ki, yəne Məsihən dastək doydə bə qıno? Əslo ne! 18Qirəm az ıştə navko imtino kardəy dəmandom bo ğəbul karde, demiyən nişo bədom ki, Ğanuni dəqordıneydəm. 19Az de Ğanuni vositə mardim, Ğanuni hıkmiku ozod bim ki, bo Xıdo jiye bıznım. Az de Məsihi bə ico bə çomex kəşə bim, 20həni az jiyeydənim, Məsih bəmınədə jiyeydə. Çanə ki az bı andomədə jimon kardeydəm, mını piyə iyən bəçımı xoto Iştəni ğırbon doə bə Xıdo Zoə vardə imoni hımhımbədə jiyeydəm. 21Az çe Xıdo lutfi rədd kardeydənim! Oxo ehanə Ğanuni bəroət doy zınəşbəy, bəvədə Məsih hədərə mardə.

Ğanun, yaan imon

3 Ha beağılə Qalatiyəvıjon, ki dəqijnişe şımə? Az boşmə jıqo oşko qəp jəme ın Xəbə ki, jıqo bızın İsa Məsih şımə çəşi vədə bə çomex kəşə be! 2Əncəx şıməku iqlə çiy parse piyeydəme: şımə çoknə səyone Ruf, bə Ğanuni əməl kardeyro, yaan Şoyə Xəbə məseədə imon vardeyro? 3Məqəm şımə jəqo beağılişon ki, ıştə de Rufi təsiri bino kardəy deştə cismoniyə cəhdon sə kardeydəşon? 4Yaanki şımə hədərə vırədə anə əzyət kəşəyone? Be əzını ki, ımon həmməy hədərə bin. 5Məqəm Xıdo bəşmə Ruf doəşe iyən şımə arədə mecuzon nişo doydə bə səbəb ki, şımə bə Ğanuni əməl kardeydon, yaan şımə bəştə məsə Şoyə Xəbə imon vardəyone?

6Çoknə ki, «İbrahimi bə Xıdo imon vardışe, Xıdo saleh hisob kardışe əv». 7Esət şımə ımi zınənişon ki, imon vardəkəson İbrahimi fərzəndonin. 8Mığəddəsə Nıvıştəyədə votə beydəbe ki, Xıdo bə co millətonən bəçəvon imoni mığobilədə

bəroət doydə. Xıdo sıftəku bə İbrahimi Şoyə Xəbə bəyon kardışe, votışe: «Deştı vositə həmə xəlğon xəy-dıvo bəsten». 9De jıqoy bə Xıdo imon vardəkəson, de imon vardə İbrahimi bə ico xəy-dıvo bəsten.

10Bə Ğanuni əməl karde əsosin bıəkəson lənəti jiyədən, çumçıko Mığəddəsə Nıvıştəyədə votə beydə: «Ki Ğanunədə bə nıvıştə bıə har çiy əməl kardeydəni iyən əy təsdığ kardeydəni bəy lənət bıbu». 11İyən hiçki de Ğanuni vositə Xıdoku bəroət səy əzıni, oxo «salehə odəm de imoni bəjiye». 12Ğanun isə bə imoni əsosin beydəni. Əmma «Ğanuni həmməyəvo bə vırə rosniyəkəs, Ğanuni hımhımbədə bəjiyey».

13Məsihi peroxnişe əməni Ğanuni dəqordıniye lənətiku, Əy ğəbul kardışe lənət çəmə əvəzi, çumçıko jıqo votə bıə: «Bə dor kəşə bıə odəm lənətmande». 14Imon həmməy bəçəyro bin ki, bə İbrahimi vəd kardə bıə xəy-dıvo de İsa Məsihi vositə bə co millətən həmməy doə bıbu iyən əmənən bəmə vəd kardə bıə Rufi de imoni vositə bıstənəmon.

Ğanun ləğv karde əzıni Xıdo vədi

15Çımı imoniyə boon, jimono misal kəşeydəm: hətto insoni təsdığ kardə vəsyətnomə hiçki ləğv karde əzıni, yaan bəy jıçiy əlovə karde əzıni. 16Bə İbrahimi iyən bəçəy varisi esə boy Xıdo vəd doəşbe. Dığğət bıkən, nıvıştə bıəni «varison», nıvıştə bıə «bəştı varisi», iyo i kəsi həxədə jıqo votə beydə, ımən Məsihe. 17Demiyən az vote piyeydəme: çosa si sori bəpeştə doə bıə Ğanun, Xıdo təsdığ kardə vədi ləğv karde əzıni. 18Qirəm irs bə Ğanuni əsosin bəbe, bəvədə əv həni bə vədi əsosin bey nəzni, əncəx Xıdo Deştə lutfi, bə İbrahimi de vədi vositə irs doşe!

19Jəqobu, bəvədə Ğanun bo çiçiye? Ğanun doə be ki, qınon bə oşko bekə. Əv detobə bə vaxti ğıvvədəbe ki, bə vədi aid bıə Varis oməy beşe. Ğanun de mələkon iyən de qıləy vositəkori vositə doə be. 20Vositəkor dı tərəfi arədə lozime, əmma Xıdo bə İbrahimi vəd doədə vositəkor lozim nıbe!

Çe Ğanuni məğsəd

21Jəqobu, Ğanun bə Xıdo vədon zidde? Əslo ne! Qirəm bo jimon doy ğadir bıə qıləy Ğanun doə bəbe, həlbəttə ki, de Ğanuni bəroət səy əbi. 22Əmma Mığəddəsə Nıvıştəy bəyon kardeydə ki, har kəs çe qıno hıkmi jiyədəy. Əve vəd əncəx bə İsa Məsihi de imon vardey vositə doə beydə iyən bə imon vardəkəson doə beydə.

23Çanə ki ın imon omənıbe, əmə Ğanuni nəzorəti jiyədə həbs kardə bıəbimon, detobə imoni oşko bey. 24Jıqonə, Ğanun əməni bə Məsih vardə tərbiyəkə be ki, əmə de imoni bəroət bıstənəmon. 25Əmma keynə ki imon oməy rəsey, əmə həni çe tərbiyəkəy nəzorəti jiyku beşimon.

26Şımə həmməy bə İsa Məsihi bıə de imoni vositə Xıdo fərzəndonişon. 27Oxo şımə de Məsihi vəhdətədə vəftiz beədə de Məsihi i bişon. 28Həni çe Yəhudi iyən Yunani, ğuli iyən ozodi, merdi iyən jeni arədə fərğ ni, şımə həmməy de İsa Məsihi vəhdətədəşon. 29Madəm ki şımə bə Məsihi aidişon, bəvədə bızınən ki, şımə İbrahimi nəsıloyon, vədi varisiyon.

Əmə ğul nimon, əmə fərzəndimon

4 Boşmə qıləyən misal bıkəşım: çanə ki varis əğıle, ğuliku hiç fərğış ni. Əv çe har çiy soyb bəbe, 2detosə çəy pıə təyin kardə vaxti əv çe ğəyyumon iyən idorəkoron nəzorəti jiyədə beydə. 3Əmənən jəqo: çanə ki ruhən əğılbimon, bə dınyo ğaydon

3:10 Ğanun. 27:26

əsir eqiniyə ğulbimon. 4Əmma təyin kardə bıə vaxt dameədə Xıdo vığandışe, jeni zandə, Ğanuni hıkmi jiyədə bə dınyo omə Iştə Zoə ki, 5Ğanuni hıkmi jiyədə bıəkəson ozod kardeyro bıhıri iyən əməni bə fərzəndəti peqətı. 6Şımə fərzənd beyro, Xıdo Iştə Zoə Rufi vığandışe bəşmə dılon, ə Ruf ki, Pıə ğəzinə ovardışe Bəy: «Abba!» 7Əve ki tı həni ğul niş, tı fərzəndiş. Madəm ki tı fərzəndiş, Xıdo varis kardışe tı.

Paul bo Qalatiyəvıjon norohat beydə

8Keynəsə şımə, Xıdo zıneydənıbişon hələ, əslədə hiç xıdo nıbə «xıdon» ğulbişon. 9Əmma esə, keynə ki zınəone Xıdo, həniyən rosti Xıdo zınəşe şıməni. Jəqo beədəsə şımə piyeydəone ijən oqardən bı bezuyə iyən bedəqərə dınyo ğaydon, piyeydəone ijən çəvon ğul bıbən? 10Şımə bə konsə xısusiyə rujon, manqon, semonon iyən soron rioyət kardeydəşon! 11Tarseydəm ki, çımı deşmə kəşə zəhmət hədərə bışu. 12Çımı imoniyə boon, lovəmandim bəşmə, bənə bəmı ozod bıbən! Oxo azən bənə bəşmə bim. Şımə bəmı hiç qıləy bevəci kardəyonni.

13Şımə zıneydəşon ki, az iminə kərə şımə tono omeədə cismən zəif beədə rosnime bəşmə Şoyə Xəbə. 14Əmma çımı cismoni vəzyəti onıpırtınişe şıməni çımıku. Şımə rədd nıkardıone mını, ğəbul kardıyone Xıdo qıləy daynə ğəzinə, İsa Məsihi ıştəni ğəzinə. 15Bəs çune şe şımə ə şoyvo? Az yəğın zıneydəm, şımə bəvədə hozıbişon, şayət mımkun bəbəy ıştə çəşonən ədeyon bəmı! 16Bəs çiç be, az bə səbəb şımə deşmen bim ki, bəşmə həğiğəti voteydəm? 17Ə odəmon ki cəhd kardeydən şıməni bəştə tərəf okırnın, çəvon niyət çok ni, əvon piyeydəşone əməni esındının ki, peşo şımə çəvon tərəfdor bıbən. 18De çokə niyəti bıbo, çokə koon kardeyro cəhd kardey çoke, ımi hejo kardey lozime, əncəx az şımə tono beədəsə ne. 19Ha çımı fərzəndon! Az ijən de əzob-əzyəti boşməno zande doji kəşeydəm detosə bə vaxti ki, şımə bə Məsihi oxşəş bıdən! 20Qirəm esə az şımə tono bəbəym! Bəvədə az əznim ki, de kon toni qəp əjənim deşmə, əmma bəşmə bı holi mot mandəm.

Sara iyən Həcəri nımunə

21Ha Ğanuni hıkmi jiyədə jiye piyəkəson, bəmı bıvotən bunum, şımə sərəseydəşon ki, Ğanun çiç voteydə? 22Oxo nıvıştə bıə ki, İbrahimi hestışbe dıqlə zoə. Qıləyni cariyəo, ə qıləyni ozodə jeno. 23Çe cariyə zoə insoni orzuku moəo be, əmma ozodə jeni zoə bə Xıdo vədi mıvofiğ moə be. 24İyo məcazi məno heste: ım dıqlə jen dıqlə Əhdi təmsil kardeydə. Çəvon qıləyni Sina bandoye, bo ğul bey əğıl zandeydə. Im Həcəre. 25Həcər Ərəbıstonədə bıə Sina bandi təmsil kardeydə, həmçinin bə esətnə Yerusəlimi mıvofiğ omeydə, Həcər deştə fərzəndon bə ico ğulətiyədən. 26Əmma osmoni Yerusəlim ozode. Çəmə moə əve! 27Oxo Mığəddəsə Nıvıştəyədə nıvıştə bıə:

«Şoyvo bıkə, ha besonə iyən siyənə jen!
Hay bıdə iyən şotkomə bıkə, ha zande doji nıznə jen!
Tərq kardə bıə jeni fərzəndon veyin
Şusoybə jeni fərzəndonsə!»

28Çımı imoniyə boon, şımənən bənə İsağı, de vədi vositə fərzənd bişon. 29Əmma çoknə ki bəvədə insoni orzuku bə dınyo omə əğıl, de Rufi ğıvvə bə dınyo omə əğıli təğib kardeydəbe, esətən jəqoye. 30Bəs Mığəddəsə Nıvıştəy çiç voteydə? «Bıtojın cariyə deçəy zoə ki, cariyə zoə de ozodə zoə bə ico varis əbını». 31Əve ha boon, əmə

4:22 Ofə. 16:15; 21:2-3

çe cariyə fərzənd nimon, əmə ozodə jeni fərzəndimon!

Məsihi doə ozodəti

5 Məsih əməni ozod kardışe ki, əmə ozod bıbəmon. Jıqonə, ın ozodəti nığo bıdən, ıştəni ijən bə ğuləti şomədən!

2 Quş bıdən, az Paul voteydəm bəşmə: qirəm şımə mıtləğ sınnət bıboşon, Məsihi boşmə hiç foydə əbını. 3 Az ijənən çəşnavi kardeydəm bə sınnət bıə har odəmi ki, əv bə Ğanuni həmməy əməl kardənine. 4 De Ğanuni vositə bəroət səy piyəkəson, şımə Məsihiku co bişon, lutfiku məhrum bişon. 5 Oxo əmə umudəvomon ki, de Rufi vositə, de imoni Xıdoku bəroət bəstemon. Əmə de həsrəti bə çəşimon. 6 De Məsih İsa imonbu, fərğış ni, sınnət kardə bıəmon, ya ne. Vocib bıəy de mehibbəti fəol bıə imone.

7 Şımə çok bə nav şeydəbiyon. Oxo ki bə həğiğəti itoət kardeyədə bəşmə pojənəti kardışe? 8 Şıməni dəqijnişone, ım həğiğəte ki, şıməni sədo kardə Kəsi nıkardışe ım. 9 «Kamişi həmyoz həmə həmi tırşovneydə». 10 De Rəbbi vositə az bovə kardeydəm bəşmə: çəmə arədə mınoqişə əbını! Əmma harki şıməni dəqijneydəbo, ki beydə bıbu, ıştə cəzo bəkəşe. 11 Çımı imoniyə boon, qirəm az hələn sınnəti vəz kardeydəmbo, boçi hələn mını təğib kardeydən? Jəqo bəbe ənqəl bıə çomexən ləğv kardə əbi. 12 Bə şıməni dəqijniyəkəson məslohat zıneydəm ki, ıştəni sınnət ne, qırd bıbırnın!

Mığəddəsə Rufi rəhbərəti jiyədə bıə jimon

13 Çımı boon, şımə bə ozodəti sədo kardə bıəşon. Əmma, diyəkən ozodəti vonə nıbu boşmə cismoni təbiəti! Bərəks, de mehibbəti xıdmət bıkən bə iyəndı! 14 Həmə Ğanun iqlə ifodədə xulasə beydə: «Bənə ıştəni bıpiy ıştə hamsiyə». 15 Ehanə iyəndı bıcuyon iyən pıtıpoə bıkon, diyəkən, ıştəni tələf məkənən!

16 Əve az bəşmə voteydəm: Mığəddəsə Rufi hamyəy ğəzinə jimon bıkən, bəvədə şımə bəştə cismoniyə ehtiroson əsir enıbəqıneşon. 17 Cismoni təbiəti piyəyon bə Rufi vəynən, Rufi piyəyon isə bə cismoni təbiəti vəynən. Əvon hejo bə iyəndı vəynə beşeydən ki, səkıştədə şımə ıştə piyəy kardeydəniyon. 18 Əmma Ruf şıməni idorə kardeydəbu, bəvədə Ğanuni nişe şımə səpe hiç qıləy hakimiyət.

19 Cismoniyə təbiəti əməlon bəllin: beəxloğəti, nopokəti, cinsiyə dəqardəti, 20 bıtpərəstəti, sehrbozəti, deşmenəti, rıxnə, rıvınəti, ğəzəbnokəti, taməkorəti, mınoqişə, mərəşulə, 21 pəxıləti, sərxoşəti, əyyoşəti iyən jıqo-jıqo çiyon. Az çəşnavi kardəmbe şımə navko, esət ijənən xəbədo kardeydəm: jıqo əməlon kardəkəson hiç qıləyni Xıdo Podşoəti irs səy əzını.

22 Rufi bəhrə esə boy ıme: mehibbət, şoyvo, sulh, səbr, xəymandəti, səxaynəti, bəfomandəti, 23 həliməti, nəfsi oqətey. Jəqo qıləy ğanun ni ki, bımon vəynə beşu. 24 Ə şəxson ki bə İsa Məsihi məxsusin, bə çomex kəşəşone ıştə cismoni təbiət deştə ehtirosi iyən orzuyon bə ico. 25 Madəm ki Ruf əməni idorə kardeydə, boən bə Rufi mıvofiğ jimon bıkəmon! 26 Şənboz məbəmon, iyəndı rıkno məkəmon, bə iyəndı pəxıləti məkəmon!

Har kəs bəştə rəsə şələ kırniyənine

6 Çımı imoniyə boon, qirəm kiysə qıləy taxsırisə qətə bıəbo, ruhən ğıvvəyn bıə şıməhon həlim-həlimi islo kardəninişon əy. Həmən sərhisob bıəniniş ki, tı ıştən dənıqiji! 2 Bə iyəndı çətinətiyonədə komaqəti bıkən, jıqonə şımə Məsihi ğanuni icro bəkaşon. 3 Qirəm kiysə ıştən qıləy hiç be-be ğuddə kardeydəbu, demiyən əv ıştən-ıştəni bə dast dəğandeydə. 4 Jəqobu, bıdə har kəs

ıştən ğıymət bıdə bəştə əmələn, bəvədə əv deştə əmələn fəxr karde bəzıne iyən ıştəni de co kəson mığoyisə əkəni, [5]oxo har kəs bəştə rəsə şələ kırniyənine.

[6]Bəki kələm omutə beydəbu, bıdə əv de omutəkəsi har curə neməti baxş bıkə.

[7]Ištəni bə dast dəmənən: Xıdo bə dast dənoy ğeyri-mımkune! İnson çiç bıkaşto, əyən bədıve! [8]Bəştə cismoni təbiəti xoto kaştəkəs çəyku marde bədıve, bə Rufi xoto kaştəkəs Rufiku zolə jimon bədıve. [9]Jəqobu, çoki kardeyədə sıst məbəmon! Əmə həvəsi nıqınomon, vaxtədə məhsuli bədıvemon. [10]Əve çanə ki vaxt heste, çoki bıkəmon, xısusən bə imoniyon icmo.

Oxonə nəsyəton iyən səlomon

[11]Esə az deştə ıştən dasti, de yolə hərfon nıvıştıme bəşmə. [12]Ə odəmon ki piyeydəşone bə odəmon xoş bon, əvon şıməni bo sınnət bey məcbur kardeydən. Əvon piyeydəşonni ki, əvoni bə Məsihi çomexi imon vardeyro təğib bıkən. [13]Sınnət bıəkəson ıştənən bə Ğanuni əməl kardeydənin, əmma piyeydəşone şıməni sınnət bıkən ki, bo şəhn kardeyro səbəb bıbuşone. [14]Əmma az piyeydəmni de hiçi şəhn bıkəm, az əncəx de Rəbbi çomexi şəhn kardeydəm, bəçəy hisob dınyo bomı bə çomex kəşə bıə, azən bo dınyo bə çomex kəşə bıəm. [15]Oxo çı fərğış heste, tı sınnət bıəş, ya ne. Vocib bıəy ıme: tı bo Xıdo tojə inson bıəş, ya ne? [16]Bı ğaydə çanə rioyət kardəkəson hestinbu, çəvon səpe, çe Xıdo İsraili xəlği səpe sulh iyən mərhəmət bo!

[17]Bıdə jıqoşə hiçki həni bəmı əzyət nıdə. Həni bomı vəse ki, az bə İsa xoto sə yarə rizon ıştə andomədə kırneydəm.

[18]Çəmə Rəbb İsa Məsihi lutf deşmə bıbu! Amin.

PAULİ

BƏ EFESIJON NOMƏ

VƏSƏ

Pauli *«Bə Efesıjon Nomə»* əsosə movzu çe nomə 1:10-nə ayədəy:

«Vaxt təmom beədə isə Iştə ın niyəti bə vırə bərosne. Həm osmononədə, həmən zəminisə bıə har çiy Məsihi rəhbərəti jiyədə bə ico bəvarde».

Im həmçinin Xıdo bəştə xəlği qıləy işorəy ki, əvon bə Xıdo məğsədi mıvofiğ bıjiyın iyən insonon İsa Məsihədə bə ico biyə.

Çe nomə iminə ğısmədə mıəllif çe Xıdo Iştə xəlği səçın kardey, çəvon qınon Deştə Zoə İsa Məsihi vositə baxşey iyən Xıdo Mığəddəsə Rufi vığandey vədi barədə qəp jəydə. Çe nomə dıminə ğısmədə Paul handəkəsonku əjo kardeydə ki, çəvon Məsihədə bıə həmrəyəti bəçəvon jimoni mıvofiğ bıbu.

Paul ın nomə nıvışteədə məcazi mənoədə bıə ifodon oko doydə. Imi kardeyədə məğsəd əve ki Xıdo xəlği Məsihədə bıə ittıfoği bə həmməy nişo bıkə. De jıqoy əv imoniyə icmo bə insoni andomi, Məsihi isə bı andomi səy oxşəş kardeydə. Paul bı nomədə həmçinin Məsihədə Xıdo bə insonon doə lutfi barədə vey qəp jəydə. Har çiy Məsihi mehibbəti, insonon baxşe, lutfi iyən pokiyəti nurədə nişo doə beydə.

Kitobi məzmun:

1:1-2 Sələmon
1:3–3:21 Xıdo Iştə sıri Məsihədə oşko kardışe
4:1–6:20 Məsihədə tojə jimon
6:21-24 Oxonə sələmon

---

1 Sələm bıbu de Xıdo rizo Məsih İsa həvari bıə az Pauliku Efesədə bə İsa Məsihi bəfomandə Xıdo xəlği! [2]Çəmə Pıə Xıdoku iyən Rəbb İsa Məsihiku bəşmə lutf iyən sulh bıbu!

Məsihədə bəmə doə bıə baxtəvərəti

[3]Bəçəmə Rəbb İsa Məsihi Pıə Xıdo həmd-səno bıbu ki, de osmoni har curə ruhaniyə neməti, de İsa Məsihi vositə bəmə bərəkət doəşe! [4]Əy dınyo ofəyə nıkarde

---

1:1 Həv. 18:19-21; 19:1

bənav əməni səçın kardışe ki, de İsa Məsihi vositə mehibbətədə mığəddəs iyən Çəy navədə benoxsan bıbəmon. 5Çəy sıftəku təyin kardə məğsəd iyən xəymandə irodə ımbe ki, əməni de İsa Məsihi vositə Boştə fərzənd ğəbul bıkə. 6Bıdə Deçəy azizə Zoə vositə bəmə bəxş kardə lutfi izzət mədh kardə bıbu. 7Bəçəy bolə lutfi qorə əmə Deçəy Zoə xuni vositə ozod bimon iyən çəmə qınon baxşə bin, 8ımi hıkmət iyən şınemonədə de mıbofəti bəmə doşe. 9Xıdo de Məsihi vositə icro bıə Iştə sır oqətə xəymandə niyəti oşko kardışe. 10Vaxt təmom beədə isə Iştə ın niyəti bə vırə bərosne. Həm osmononədə, həmən zəminisə bıə har çiy Məsihi rəhbərəti jiyədə bə ico bəvarde.

11Oxo Deştə irodə iyən məğsədi əməni navo təyin kardəşe iyən har çiy icro kardışe ki, Məsihədə varis bıbəmon. 12Əmə bə Məsihi iminə umu bastə odəmon dılədə bə Xıdo izzət doə odəmon bıbəmon. 13De həğiğəti kəlomi vositə şımə ıştə xılosi Şoyə Xəbə məsəone. İmon vardıone bə Məsihi, de vəd kardə bıə Mığəddəsə Rufi bəşmə mıhi jə be. 14Mığəddəsə Ruf bə Xıdo məxsus bıəkəson ozod beyro boşmə irsi doə bıə zəmonəte. De jıqoy Çəy izzəti mədh bıkəmon.

Pauli bo imoniyon dıvo

15Əve azən şımə bə Rəbb İsa bıə imoni iyən bə Xıdo xəlği bıə mehibbəti məseədə 16ıştə dıvonədə şıməni bə yod dənoydəm, hejo boşmə bə Xıdo şukur kardəm. 17Dıvo kardəm ki, çəmə Rəbb İsa Məsihi Pıə bıə izzətinə Xıdo bəşmə hıkmət iyən vəhy doə rufi ənom bıdə ki, şımə fame bızınən Əy. 18Bıdə Əv şımə dılon ruşin bıkə ki, şımə Çəy dəvətiku bə əməl omə umu, bə Xıdo xəlği doə bıə irsi bolə izzəti vinde bızınən. 19Çəy yolə ğıvvə fəoliyətiro imon vardə bəməhon sərf kardə ğudrəti behəddəti bıvindən. 20Xıdo de ın ğudrəti jıqo fəoliyət nişo doşe, bəyji kardışe Məsihi mardeyku, nışandışe osmonədə Iştə rostədə. 21Əncəx bı dovrdə ne, həmçinin oməvədən çe har səkkə, hakimi, ğıvvə iyən əğəsən barz kardışe Əv. 22Tabe kardışe har çiy Bəy dəğandışe Bəçəy po. Çe har çiy səpe sər beyro bə imoniyon icmo doşe Əv. 23In icmo Çəy andome iyən həmməyəvo qırd əhotə kardə mıkəmmələtiye.

Mardiku bə jimon ovaştey

2 Şıməhon bəştə taxsıron iyən qınonro ruhən mardəbişon, 2bı bevəcə dınyo mıvofiğ iyən osmoni jiyədə bıə şəri, yəni esətən bə Xıdo itoət nıkardə insonon idorə kardə rufi hıkmronəti jiyədə, qınon dılədə jimon kardeydəbişon. 3Oxo əmənən bəştə cismoniyə təbiəti mıvofiğ jiyeydəbimon, ıştə andomi iyən ağıli piyəyon həmməyəvo bə vırə rosneydəbimon. De jıqoy bənə bı dınyo insonon bə Xıdo ğəzəbi duço bıəbimon.

4İntasi bolə mərhəmətinə Xıdo əməni de yolə mehibbəti piyeyro, 5bəştə taxsıronro mardə bıə bə əməhon de Məsihi ivırədə jimon doşe. Şımə Deçəy lutfi xılos biyon! 6Xıdo de Məsih İsa ivırədə əməni bəyji kardışe, osmononədə nışandışe. 7Imi kardışe ki, oməvonədən de Məsih İsa vositə Iştə xəymandə lutfi behəddə mıbofəti bəmə nişo bıkə. 8Oxo şımə de imoni vositə xılos biyon. Im şımə əməlonku nıbe, çe Xıdo lutfe, 9de əməlon ni ki, hiçki boştə şəhn nıkə. 10Oxo əmə de Məsih İsa vositə çe Xıdo ofəyə xilqətimon ki, navo hozı kardə bıə çokə əməlonro bıjiyəmon.

Çe Xıdo tojə icmo

11Əve ki bəştə yod biyən, vaxt hestbe şımənən bıtpərəst biyon. Cismən sınnət

1:7-8 Kol. 1:14 **1:18-20** Zəb. 110:1

kardə bıə odəmon şıməni «besınnət» zıneydəbin. 12Bə vaxti şımə Məsihiku co biyon, İsraili icmoku bə kəno biyon, Xıdo vədon boşmə nıbin, dınyoədə beumu iyən Xıdoku məhrum biyon. 13Əmma bə Məsihi imon vardə şıməhon vaxt hestbe Məsihiku diyəro bişon, esət de İsa Məsihi xuni vositə nez biyon.

14Oxo Məsih Iştən ojqəvone boəmə. Əy i kardışe har dı tərəf, yəni Yəhudiyon de bıtpərəston iyən əməni iyəndıku esındıniyə divo ğəzinə bıə ədovəti, Deştə andomi ğırbon doy vositə ğandışe. 15Ğanuni əmron iyən ğaydon həmməyəvo ləğv kardışe ki, Iştənədə qıləy tojə inson ofəyeyro har dı tərəfi aşti bıkə 16iyən de çomexədə marde vositə har dıqləyni i andomədə de Xıdo aşti bıkə. Əy Deştə marde ni kardışe ədovət. 17Əv oməy, pevılo kardışe aşti barədə bıə ın Şoyə Xəbə, həm diyəroədə bıə bəşmə, həmən bə neziyədə bıəkəson. 18Əve ki har dı tərəfədə bıə əməhon Deçəy vositə i Rufədə bə Pıə huzur beşe zıneydəmon. 19De jıqoy həni açin iyən ğərib nişon, şımə de Xıdo xəlği ivırədə çe Xıdo xıyzoni uzvonişon. 20Həvariyon iyən peyğəmbəron noə bınəçə səpe dutə bıəşon, bınəsığ isə Məsih İsa Iştəne. 21Bina həmməyəvo Çəy səpe ejə beydə, bə Rəbbi aid bıə mığəddəsə məbəd rost kardə beydə. 22Şımənən Çəy səpe de Rufi vositə bo Xıdo Rufi jiyə məskən beyro dutə beydəşon.

De vəhyi vositə bə Pauli oşko kardə bıə sır

3 Əve ki Məsih İsa xıdmətəvon bıə az Paul, mıxtəlifə millətono bıə şımə-honro esət dustəğ eqınim. 2Həlbəttə şımə məsəyone ki, Xıdo boşməno bəmı asbardə Çəy lutfi bəşmə bırosnım. 3Xıdo Iştə sıri de vəhyi vositə oşko kardışe bəmı, bı barədə petono bəşmə kırt nıvıştıme. 4Çımı bəşmə nıvıştəyon handeədə səbərəseşon ki, az Məsihi sır bıə Şoyə Xəbə çoknə sərəsəym. 5In sır sıftənə nəsılon vaxtonədə bə bəşəriyəti oşko votə bıənıbe. Esət Rufi okardışe bə Məsihi mığəddəsə həvariyon iyən peyğəmbəron. 6Sır ıme ki, mıxtəlifə millətono bıə odəmonən de Məsih İsa iyən Şoyə Xəbə vositə de İsrail xəlği ivırədə irsi səy bəzınen. Əvonən deyəmə iqlə andomi uzvonin iyən bə eyni vədi xanbozin.

7Xıdo Deştə ğudrətinə fəoliyəti Iştə lutfi bəmı doşe, Şoyə Xəbə pevılo karde xıdməti bəmı asbardışe. 8Az ən bedəqərinə odəmim Xıdo xəlği dılədə. İntasi Xıdo ın lutfi bəmı doşe ki, Məsihi bə ağıl dənıvıjiyə mıbofəti barədə bıə Şoyə Xəbə bə bıtpərəstə xəlğon bırosnım. 9Har çiy ofəyə Xıdo har kəsiku niyoni oqətə ın sıri niyəti bo insonon həmməy oşko bıkəm. 10Jıqoən, çe Xıdo hartərəfə hıkmət esət de imoniyə icmo vositə bə osmonədə bıə səkkon iyən hakimon votə bıbu. 11Xıdo Iştə zolə məğsədi deçəmə Rəbb Məsih İsa vositə bə vırə rosnişe. 12De Məsihi ivırədə iyən Bəy bıə imoni vositə əmə de ciqə iyən etibo bə Xıdo nez beydəmon. 13Bı səbəb əjo kardəm ki, çımı boşməno kəşə əzyətonro rufo eməqınən. Im boşmə qıləy fəxre.

Sərəsən bə Məsihi mehibbəti

14-15Bı səbəb az osmononədə iyən zəminisə bıə har ofəyevoni səvon iyən ocon vardə Pıə vədə dıvoədə dəzıno omeydəm ki, 16Əv Bəştə bolə izzəti qorə Deştə Rufi vositə şımə dılətonədə bıə rufi ğoym bıkə 17iyən Məsih de imoni şımə dılonədə bıjiyı. Şımənən mehibbətədə rəğ-rişə bıjənən, bınə bıqətən. 18Jıqoən, şımə de Xıdo xəlği ivırədə Məsihi mehibbəti çanədə qeş, dıroz, bılınd iyən nığıl bey sərəse bızınən,

2:14-16 Kol. 1:19-20; 2:14 **2:17** Yeş. 57:19 **3:4-6** Kol. 1:25-27

19har ağlisə barz bıə ın mehibbəti fame bızınən. Jıqoən, şımənən bə Xıdo kamiləti molik bıbən.

20İzzət bıbu bə Xıdo ki, bəmənədə fəoliyət nişo doydə, de ğudrəti çəmə piyə iyən şınəyonsə ziyodəy bo karde ğadire. 21İmoniyon icmoədə iyən de Məsih İsa vositə nəsılbənəsıl zolə izzət bıbu bə Xıdo! Amin.

Andomi ibeyəti

4 De jıqoy Rəbbi roədə dustəğ eqıniyə az, başmə lovə kardəm ki, bəştə sə dəvəti mıvofiğ jimon bıkənən. 2Har cəhəto itoətkor iyən həlim bıbən. Bə iyəndı səbrin bıbən, de mehibbəti petovən. 3Ruhədə ibeyəti de sulhi nığo doyro həkəm bıbən. 4Xıdo de iqlə umu şıməni sədo kardışe. İqlə andom iyən iqlə Ruf, 5iqlə Rəbb, iqlə imon, iqlə vəftiz, 6çe həmməy Xıdo iyən Pıə iqləye. Çe həmməy səpe bıəy, de həmməy iyən həmməyədə bıəy Əve.

7Məsihi boəmə təyin kardə ğədərədə bəçəmə har qıləyni xısusiyə ənom doə bıə. 8Əve jıqo votə beydə:

«Əv de ğələbə bə ərş rost beədə
əsiron Deştə bardışe,
Bə insonon baxşon doşe».

9Bəs ın «rost be» sıxani məno çiçe? Əncəx ə məno doydə ki, Məsih sıftə bə jitonon, bə zəmini ji evoəbe. 10Evoəkəsən Əve, aləmi Deştə huzuri purkardeyro bə ərş rost bıəkəsən Əve. 11Əy Iştən ənom doşe bə kiysə həvari, bə kiysə peyğəmbər, bə kiysə Şoyə Xəbə pevılo karde, bə kiysə icmo rəhbərəti iyən mıəlliməti ki, 12Məsihi andomi inkişofiro xıdmət bıkən, Xıdo xəlği hozı bıkən. 13Çımi səkıştədə əmə həmməy imonədə yol bəbemon iyən Xıdo Zoə zıneyədə i bəbemon, Məsihədə bıə bə mıkəmmələ insoni səviyə bərəsemon. 14De jıqoy əmə həni bənə əğıli məbəmon, insonon əməni de curbəcurə təlimi vavazi dənığandın, bə insonon hiləbozəti bovə məkəmon, bəçəvon tələ eməqınəmon. 15Bərəks, həğiğəti de mehibbəti icro bıkəmon, andomi Sər bıə bə Məsihi oxşər beyro hartərəfə inkişof bıkəmon. 16Həmə andom Deəy i beyro de har bandənə koməqi anqıl beydə Bəy, har uzv de iyəndı əloğəyn be-be, de mehibbəti inkişof kardeydə.

Kanə jimon iyən tojə jimon

17De jıqoy Rəbbi nomo voteydəm iyən çəşnavi kardeydəm ki, şımə həni bıtpərəston ğəzinə de puçə fikron jimon məkən. 18Toyki eqətəşe çəvon ağıli iyən nodonətiku, çəvon dılon kurocəğ beyro Xıdo jimoniku diyəro eqınin. 19Iştə hissiyoti qin kardışone, de beəxloğəti, de hərisəti har curə mırdolə koon kardışone. 20Şımə esə boy dərk kardıyone Məsih ki, bənə bəvon nıjiyən. 21Həlbətən, şımə İsa barədə məsəone, həğiğəti omutəone, oxo həğiğət İsadəy. 22Bı təlimi mıvofiğ bəştə sıftənə jimoni məxsus bıə de dast dəğandə ehtiroson dəqordıniyə bıə kanə təbiəti bə kəno şodən, 23ruhən iyən ağlən nu bıbən, 24dəqətən ıştəni de əsl salehəti iyən mığəddəsəti, Xıdo surətədə ofəyə kardə bıə tojə inson bıbən.

25Əve ki har curə duyəvojəti bə kəno şodən, har kəs bəştə hamsiyə həğiğəti bıvotı, çumçıko əmə həmməy iqlə andomi uzvonimon. 26Ğıyzin beədə qıno məkən. Bıdə şımə ğıyz həşi enışə sardın bıbu, 27bə iblisi fırsət mədən. 28Dızdi kardəkəs həni dızdi nıkə, bərəks, deştə daston zəhmət bıkəşi çokə koon bıkə ki, bə ehtiyoc bıəkəson paybaxş kardeyro bıbuşe jıçiy. 29Şımə qəvo hiç qıləy yavə sıxan benışu, əmma lozim beədə foydəynə sıxanon bıvotən ki, məsəkəson lutf bıstənın. 30Çe Xıdo Mığəddəsə Rufi kədərin məkən. Bo xılosi de həmon Rufi bəşmə mıhi

4:8 Zəb. 68:18 **4:30** Yeş. 63:10

jə be. 31Bıdə har curə kin iyən zəhə, rık, ğıyz, zikıvu, lənət həmməyəvo şıməku diyəro bıbu. 32Əmma xəymand iyən rəhmin bıbən bə iyəndı, Xıdo de Məsihi vositə şıməni baxşe ğəzinə şımənən iyəndı bıbaxşən.

Xıdoku nımunə peqətən

5 De jıqoy Xıdoku nımunə peqətən, oxo şımə Çəy azizqiromiyə fərzəndonişon. 2Məsihi çoknə piyəşe əməni, Iştəni fido kardışe boəmə xoşbuyə təğdim iyən ğırboni ğəzinə bə Xıdo, şımənən jəqo, mehibbətədə jimon bıkən.

3Beəxloğəti, har curə mırdoləti iyən taməkorəti barədə hiç sıxan nıbu şımə arədə, ımon bə Xıdo xəlği dameydənin. 4Beədəbəti, heyvərəti iyən hoziyə zərfəton nıbun. Imon bəşmə danıbomen. Çımi əvəzi bıdə şukur bıbu. 5Həlbətən, zıneydəşon ki, hiç qıləy beəxloğ, mırdol, yaan bıtpərəsti ğəzinə bə har çiy həris bıə taməkorə odəm Məsihi iyən Xıdo Podşoəti irs səy nıbəzıne.

6Bıdə hiçki de puçə sıxanon şıməni bə dast dənığandı. Oxo ımon itoət nıkardə odəmon səpe çe Xıdo ğəzəbi vardeydən. 7Əve ğətiyən xanboz məbən deyəvon. 8Vaxt hestbe şımənən zılmotədə jimon kardeydəbiyon, esət həni şımənən Rəbbədə nuriyon. Əve nurinə fərzəndon ğəzinə jimon bıkən. 9Oxo nuri səmərə çokiyəti, salehəti iyən həğiğəte. 10Cəhd bıkən Xıdo rozi haştə çiyon bo zıne, 11toykiədə jiyəkəson besəmərəynə əməlonədə iştirok məkən. Bərəks, ımoni ifşo bıkən. 12Toykiədə jiyəkəson kardə niyoniyə əməlon hətto voteyən aybe. 13Niyoni bıə har çiy nurədə oşko beydə, 14nur har çiy oşko nişo doydə. Bı səbəb jıqo votə beydə:

«Ha hıtəkəs, pebi iyən
bəyji bıbi çe mardon dılədə!
Məsihi nur səbəğande ıştı səpe».

De Rufi pur bıbən

15De jıqoy bəştə jimoni dığğət bıkən, mudrikətiku məhrum bıəkəson ğəzinə məbən, bənə mudrikon jimon bıkən. 16Har qıləy fırsəti oko bıdən, bevəcə zəmonəye. 17Bı səbəb beağıl məbən, Rəbbi irodə bıfamən. 18Sərxoş məbən de çəxıri, ım şıməni bə beəxloğəti bəbarde. Bərəks, de Rufi pur bıbən. 19Məzmuron, himnon iyən ruhaniyə mahneyon bahandən icmoədə, ruhaniyə musiği bıjənən iyən dılisıxto ilahi bahandən bo Rəbbi. 20Deçəmə Rəbb İsa Məsihi nomi har vaxti iyən bo har çiy bə Pıə Xıdo şukur bıkən.

Merd iyən jeni arədə bıə mınosibəton

21Bə Məsihi ehtiromi loyiğ bə iyəndı tabe bıbən.

22Ha jenon, bə Rəbbi tabe bey ğəzinə bəştə şuyon tabe bıbən. 23Çumçıko andomi Xıloskor bıə Məsih çe imoniyon icmo Sə bey ğəzinə, şuyən jeni səye. 24Çoknə ki icmo tabeye bə Məsihi, jenonən har çiyədə bəştə şuyon tabe bıbun.

25Ha şuyon, çoknə Məsihi piyəşe imoniyon icmo, Iştəni boəy fido kardışe, şımənən ıştə jenon bıpiyənən. 26Məsih ımi kardışe ki, icmo de ovi iyən kəlomi vositə bışıştı təğdis bıkə. 27De jıqoy vəyu ğəzinə bəvədə hiç qılə ləkə, pecuc, yaan co qıləy noxsan nıbu, əy izzətin, mığəddəs iyən benoxsan bekə Bəştə huzur. 28Şuyonən eyni curə ıştə andomi ğəzinə piyəninin ıştə jenon. Harki piyeydəşe ıştə jeni, əy piyeydəşe ıştəni. 29Oxo hiç kəs hiç vaxti bəştə andomi nifrət əkəni. Bərəks, ıştə andomi perosneydə, bəçəy ğəyd mandeydə, çoknə ki Məsih bə icmo ğəyd mandeydə. 30Oxo əmə Çəy andomi uzvonimon.

31«Bı səbəb şuyə tərq bəka ıştə pıə-moə,
umuj bəbe bəştə jeni iyən i andom bəben dıynənən».

5:31 Ofə. 2:24

32 In sır yole, az ımi bə Məsihi iyən icmo arədə bıə mınosibəti aid kardeydəm.
33 Həmçinin şıməhonədən har merd bənə ıştəni bıpiyışe ıştə jeni, jen isə ıştə şuyə hurməti oqətı.

Yolon iyən rukon arədə bıə mınosibəton

6 Ha fərzəndon, bə Rəbbi məxsus beyro bəştə pıə-moə itoət bıkən. Şımə ımi kardəninişon. 2 Vəd doə iminə əmr ıme: «Bəştə pıə-moə hurmət bıkə ki, 3 dınyoədə hərəbaxtə jimonı bıbu iyən dırozə umr bıkəy».

4 Ha pıəon, şımənən ıştə fərzəndon rıkin məkən, əncəx de Rəbbi tərbiyə iyən nəsyəti əvoni yol bıkən.

5 Ha ğulon, bəştə dınyoədə bıə əğon de tars-larzi iyən dılisıxto itoət bıkən, çoknə ki bə Məsihi itoət əkeyon. 6 Imi, insonon rozi haşteyro bə çəşi çok çiyə de xıdməti məkənən, Məsihi ğulon ğəzinə dılisıxto Xıdo irodə bə vırə rosniyero bıkənən. 7 Bə insonon ne, bə Rəbbi xıdmət karde ğəzinə dılisıxto xıdmət bıkən. 8 Bızınən ki, Xıdo har kəsi çokə koyro bəy mıkofot bədo, hiç qıləy fərğ nişe, ğul bıbu, yaan ozodə inson.

9 Ha əğon, şımənən həmçinin deştə ğulon jıqo rəftor bıkən. Həni hədə məvoən bəvon. Bızınən ki, çəvonən, şımənən Əğə osmonədəy iyən Əv insonon arədə tərəfkeşəti nıbəkarde.

Çe Xıdo doə ruhaniyə zireh iyən avjoron

10 Mılxəs, ıştəni de Rəbbi iyən Deçəy yolə ğıvvə ğoym bıkən. 11 Bə iblisi hilon vəynə mandeyro Xıdo bəşmə doə həmə zirehi iyən avjoron tankardənən. 12 Çumçıko çəmə mıborizə xun iyən qujdo iborət bıə insonon vəynə ne, bə şəri Səkkon iyən Hakimon, bə zılmoti hıkmdoron, osmonədə bıə ruhaniyə şərə ğıvvon vəynəye. 13 Bı səbəb çe Xıdo həmə zireh iyən avjoron peqətənən ki, bevəcə rujədə, mığovimət nişo bıkən, har çiy bıkən, vəynə mande bızınən. 14 De jıqoy həğiğəti kışti ğəzinə dəbastən bəştə peşti, salehəti zireh ğəzinə bıjənən bəştə sinə. 15 Aşti vardə Şoyə Xəbə bə dınyo rosniyero məşobətan hozı bımandən. 16 Dımon ivırədə çe Şər bıəy ğandə həmə yəlovinə tiyon okışteyro imoni ğalxəni bəştə dast peqətən. 17 Xılosi toskılo iyən Rufi şımşi, yəni Xıdo kəlomi peqətən.

Dıvo-səno iyən səlom vığandey

18 Hejo de Rufi idorə dıvo bıkən, bə Xıdo lovə bıkən. Bı məğsədi roədə qırd sərhisob bıbən bo Xıdo xəlği həmməy, de həkəmi dıvo bıkən. 19 Bomınən dıvo bıkən ki, har səfə az ıştə qəvi okardeədə Xıdo bəmı loziminə sıxan bıdə iyən az Şoyə Xəbə sıri ciqəmand bəyon bıkəm. 20 Az hətto zincirədə bıbomən çəy daynəm. Dıvo bıkən ki, az ciqəmand iyən bərmalə bəyon bıkəm, ıştə vəzifə bə vırə bırosnım.

21 Zıney piyeydone az çoknə jiyeydəm iyən çiç kardeydəm? Bı barədə bə Rəbbi xıdmət kardə çımı azizqiromiyə imoniyə boə iyən bəfomandə xıdmətəvon Tixik bəşmə bəvote. 22 Az de ın məğsədi əy şımə tono vığandıme ki, şımə çəmə barədə bızınən iyən əv bəşmə dılvandi bıdə.

23 Pıə Xıdo iyən Rəbb İsa Məsihiku sulh iyən de imoni mehibbət bıbu bə imoniyon! 24 Xıdo lutf bıbu çəmə Rəbb İsa Məsihi de zolə mehibbəti bə piyəkəson həmməy!

6:1 Kol. 3:20 **6:4** Kol. 3:21 **6:14-15** Yeş. 52:7; 59:17

PAULİ
BƏ FİLİPIJON NOMƏ

VƏSƏ

Pauli *«Bə Filipıjon Nomə»* Romə imperatorəti viloyət bıə Makedoniyədə bıə imoniyon icmo vığandə bıə, çumçıko Pauli noəşbe ın icmo əsos. Paul zindonədə beədə nıvıştəşe ın nomə. Bə vaxti çəy həmkon vəynə fikron voteydəbin, bı səbəb icmoədə pesoxtə təlimon pevılo beydəbin, əve Paul norohat be. Əmma diyə məkə ki əy bərk əzob-əzyət kəşəşbe, ın nomə şoy-voyə rufədə nıvıştə bıə. Imi əncəx jıqo izoh karde bəbe ki, Pauli bə İsa Məsihi yolə imon hestışbe.

Bı səbəb ın nomə nıvıştə be ki, Pauli ehtiyoc bıə vaxti Filipijə imoniyon maddiyə komək vığandəşonbe boəy. Əve həvari Paul roziyəti kardeydə iyən ilhom doydə bəvon ki, bəştə kəşə əzobon diyə nıkən, bənə bəy ciqəmand bıbun. Paul bə Filipijə imoniyon məslohat doydə ki, əvon şənboz iyən ğuddəyn nıbun, bənə İsa Məsihi həlim iyən itoətkor bıbun. Paul bəçəvon yod dənoydə ki, Məsihədə jiyey de imoni vositə Xıdoku sə lutfe. De Yəhudi ğanuni mərosimon icro karde ımi bə dast varde nıbəbe. Paul həmçinin bə İsa Məsihi imon vardəkəson çe Xıdo bəxş kardə şoy-şoy iyən sulhi barədə nıvışteydə.

Bı nomədə həmçinin əv çe məsihiyon imonədə iyən jimonədə bıə şoy-voy, peştıpurəti, vəhdət iyən durumi barədə ğeyd kardeydə.

Nomə məzmun:

1:1-11 Səlomon, şukur iyən dıvon
1:12-30 Har vəzyət bo Şoyə Xəbə pevılo kardey xəyriye
2:1–2:18 Dılsandi doə sıxanon
2:19-30 Timotey iyən Epafrodit
3:1-21 Həğiğiyə salehəti
4:1-23 Pauli oxonə nəsyəton iyən təşəkkor

---

1 Məsih İsa ğul bıə az Paul iyən Timoteyku bə Filipədə bıə Xıdo xəlği həmməy, həmçinin bəçəvon rəhbəron iyən xıdmətəvonon səlom bıbu! [2]Çəmə Pıə Xıdoku iyən Rəbb İsa Məsihiku lutf iyən sulh bıbu bəşmə!

1:1 Həv. 16:12

Şukur iyən dıvon

3 Har səfə şıməni bə yod vardeədə bəştə
Xıdo şukur kardeydəm. 4 Hejo dıvo kar-
deədə boşımə həmməy de şoyvo dıvo kar-
deydəm. 5 Oxo iminə rujiku detosə esə
Şoyə Xəbə pevılo kardeyro xanboz biyon.
6 Xatırcəmim ki, şımənədə bə xəymandə
ko bino kardə Xıdo tosə Məsih İsa zuhuri
ımi bə sə bəje. 7 Az həxədəm şımə həm-
məy barədə jıqo bo şınəy. Oxo şımə vırə
hestıone çımı dılədə. Zindonədə beədən,
Şoyə Xəbə mıdofiə iyən təsdığ kardeyədə,
şımə həmməy demı ivırədə bə Xıdo lutfi
xanboziyon. 8 Xıdo şoyde ki, az de Məsih
İsa mehibbəti boşmə har qıləyni həsrət
kəşeydəm. 9 Dıvo kardəm ki, şımə me-
hibbət zıneyədə iyən har curə hıkmətədə
şe-şe həniyən heyve bıbu. 10 Jıqonə şımə
səçın karde bızınən çiç həğiğətən vocibe.
Bəvədə Məsihi zuhur kardə ruji şımə pok
iyən benoxsan bəbeyon. 11 De İsa Məsihi
vositə omə salehəti bəhəron pur bəbeyon ki,
bə Xıdo izzət iyən həmd-səno kardə bıbu.

Şoyə Xəbə pevılo karde

12 Çımı imoniyə boon, az piyeydəme bəş-
mə bırosnım ki, bəçımı sə oməyon həniyən
ovandin kardışe Şoyə Xəbə pevılo kardey.
13 Jıqoən, bə imperatori mıhofizəkon iyən bə
əmandəyon məlum be ki, bə Məsihi imon
vardeyro mını bə zindon dəğandışone. 14 Az
dustəğ beyro çəmə imoniyə boon bə Rəbbi
peştıpur bin, həniyən vey ciqəmand bin
iyən Xıdo kəlomi ənətars bəyon kardəşone.
15 Rostiyən, Məsihi barədə kəlomi ka-
li kəson de pəxıləti iyən rəğobəti, kali
kəsonən de çokə niyəti bəyon kardey-
dən, 16 ımon ımi de mehibbəti kardeydən,
zıneydən ki, az bo Şoyə Xəbə mıdofiə
kardeyro təyin kardə bıəm. 17 Co kəson
esə boy Məsihi de səmimiyəti ne, de rə-
ğobəti bəyon kardeydən. De jıqoy çımı
məhbusə holədə əzyəti ziyodə kardey-
dən. 18 Çiç bəbe? De riyokorəti, yaan
səmimiyəti, çı curə beydə bıbu, əso-
sən Məsihi barədə kəlom bəyon kardə
beydə, az bımi şo beydəm. Həlbətən,
şo bəbem, 19 oxo zıneydəm ki, səkıştə-
də deçəmə kardə dıvon iyən İsa Mə-
sihi Rufi koməqi az pebərəxem. 20 De
intizori iyən umu bə çəşim ki, hiç və-
zyətədə xəcolətəjə nıbəbem, bıjiyomən,
bımardomən, deçımı vositə Məsihi barz
kardeyro qırd ciqəmandəti nişo bəkar-
dem. 21 Oxo bomı jiyey Məsihe, mardey
ğəzənce. 22 İntasi bıjiyom foydəynə koon
karde bəzınem. Əve zıneydənim komi
səçın bıkəm. 23 Dıqlə roy arədə mandəm.
Çımı orzu əve ki dınyo tərq bıkəm, de
Məsihi bıbum, ım lap çoke. 24 Əmma
çımı jiyey boşmə həniyən vocibe. 25 Bımi
əminim, zıneydəm, bəjiyem iyən deşmə
bə ivırə dəvom bəkam ki, həm imonədə
ovc bıkən, həmən şo bıbən. 26 De jıqo,
keynə tojədən şımə tono omeədə İsa
Məsihi hımhımbədə şımə bəçımı qorə
fəxr həniyən vey bıbu.

27 İntasi şımə jimon bə Məsihi Şoyə Xə-
bə mıvofiğ bıbu. Bom şıməni bıvindomən,
nıvom, şımə barədə bıməsomən, bıznım
ki, şımə i rufədə ğoym mandəşon, bə Şoyə
Xəbə əsosin bıə imonədə i bıəşon, cəhd
kardeydəşon, 28 bəşmə vəynə beşəkəson-
ku hiç tarseydənişon. Im boəvon həlok,
boşmə xılosi əlomətə. Imən Xıdo koye.
29 Oxo bəşmə əncəx bə Məsihi xoto Bəy
imon vardey ne, Boəy əzob kəşe lutf kardə
be. 30 Şımə həmonə çətinətiyon kəşeydon,
keynəsə az şımə çəşi vədə kəşəme, şımə
zıneydəşon esətən az bımi dəvom kar-
deydəm.

1:29-30 Həv. 16:19-40

Məsihi nımunə

2 Ehanə Məsihədə jiyey boşmə dılvandiybu, Çəy mehibbət boşmə şoy-voybu, şımə de Rufi xanbozəti hestıone, mərhəmətin iyən dıləsutiyon, [2]çımı şoy-voy mıkəmməl bıkən, de iyəndı həmfikir bıbən, eyni mehibbət nişo bıkən bə iyəndı iyən həmdıl, həmrəy bıbən. [3]Iştəni nişo kardeyro de ğıloşəti hiç qılə koy məkən. Bıdə şıməhono har kəs həlimətiədə ıştə həmro barz bızını ıştəsə [4]iyən əncəx ıştə xəy ne, co kəson xəy barədən bışınən.

[5]Məsih İsaku bıə şınemon şıməkuən bıbu. [6]Məsih ilahi təbiətədə be-be, bə Xıdo bərobər bey həxi isror nıkardışe. [7]İntasi Iştəni exroc kardışe iyən insoni təbiəti ğəbul kardışe ğul be. Bə insoni şikil dəşe [8]detosə marde saru qətışe Iştəni, hətto tosə çomexədə marde itoətin be. [9]Əve Xıdo vey barz kardışe Əv iyən Bəy həmə nomonsə barzə nom bəxş kardışe ki, [10]osmonədə, zəminədə iyən zəmini jiyədə bıəyon həmməy bə İsa nomi de ehtiromi dəzıno bon [11]iyən har zıvon Pıə Xıdo izzətiro ğəbul bıkə ki, İsa Məsih Rəbbe.

Iştə xılosi əməlonədə nişo bıkən

[12]Jəqoysə, ha çımı azizqiromiyon, hejo itoətin bey ğəzinə əncəx az şımə tono beədə ne, xısusən şımə tono nıbə vaxtədən, de tars-larzi ın xılosi ıştə əməlonədən bə vırə bırosnənən. [13]Oxo şımə piyəyon iyən fəoliyət çe Xıdo xosə məromiku omeydə. [14]Harçi kardeydon şikat nıkardə iyən mıbohisə nıkardə bıkən ki, [15]ın nodırıstə iyən ıştə roy dəqijniyə nəsıli arədə benoxsan iyən sof bıbən, çe Xıdo pokə fərzəndon bıbən. Zılmotədə bıə nuri ğəzinə çəvon arədə dəvəşən. [16]Jimoni barədə bıə sıxani bırosnən. Bıdə Məsihi zuhur kardə ruji fəxr karde bıznım ki, çımı kardə cəhd iyən kəşə zəhmət hədərə şəni. [17]İntasi çımı xun peşomə təğdimi ğəzinə şımə imoni ğırboni iyən xıdməti səpe emeədə az deşmə ivırədə şo beydəm. [18]Şımənən məhz bımi şo bıbən iyən demı ivırədə şoyvo bıkən.

Timotey iyən Epafrodit

[19]Az umudəvom ki, de Rəbb İsa koməqi bı nezon Timotey bəvığandem şımə tono ki, şımə vəzyətiku xəbə bıqətım, çımı dıl rohat bıbu. [20]Çımı bənə Timotey həmfikir, həğiğətən bəşmə ğəyd mandə co kəsım ni. [21]Co kəson bo İsa Məsihi xəy ne, boştə xəy nəveydən. [22]Əmma şımə zıneydəşon Timotey çoknə odəme, bəştə pıə xıdmət kardə zoə ğəzinə Şoyə Xəbə pevılo kardeədə demı ivırədə xıdmət kardəşe. [23]De jıqoy az umudəvom ki, ıştə vəzyəti zıney bəpeştə, əy bəvığandem şımə tono. [24]Azən de Rəbbi rizo bı nezon şımə tono bomem.

[25]İntasi bəçımı ehtiyoconro, bəmı koməq kardeyro şımə vığandə nımoyəndə, çımı imoniyə boə, əməqdoş iyən həmro bıə Epafroditi şımə tono oqordıniye vocib zınəme. [26]Əv boşmə har qıləyni xıvət kardeydə iyən vey norohate ki, çəy noxəşbe xəbə bəşmə rəsə. [27]Əv həğiğətən jıqo noxəşbe ki, kam mande bımardı. İntasi Xıdo rəhm kardışe bəy, sıxani rosti, əncəx bəy ne həmən bəmı ki, çımı kədəri həniyən ziyod nıkə. [28]Ən vey bı səbəb rozi bim əy şımə tono bıvığandım ki, tojədən bıvindən əy şo bıbən iyən çımı kədərən bə kam bıbu. [29]Əy Rəbbədə de yolə şoyvo ğəbul bıkən, jıqo odəmon hurməti oqətən. [30]Kam mande əv Məsihi koy roədə bımardı. Şımə bəmı karde nızna koməqəti kardeyro ıştə coni bə təhlukə şodoşe.

Həğiğiyə salehəti

3 Az əlovə karde piyeydəme ki, çımı imoniyə boon, Rəbbədə şo bıbən! Bəşmə eyni çiyon nıvıştey mını sıst əkəni, əmma şıməni hifz bəkarde.

2 Iştəni nığo bıkən sıpə odəmonku, bo
xılos bey bə ğanuni əməl karde iyən ando-
mi sınnəti vocib zınəkəsonku. 3 Əsl sınnət
bıəyon əmənimon ki, de Xıdo Rufi vositə
ibodət kardeydəmon, de Məsih İsa fəxr kar-
deydəmon iyən bə cismoniyə çiyon peştıpur
beydənimon. 4 Hərçənd azən bə cismoniyə
çiyon peştıpur be əznim. Qirəm co kəson
piyeydəşonebu bə cismoniyə çiyon peştıpur
bıbun, az həniyən vey peştıpur be bəzınem.
5 Az həşt rujnə korpə beədə sınnət kardə
bim. İsraili xəlğom, Benyamini ğəbiləom,
İbrani peşto omə qıləy İbranim. Bə Ğa-
nuni təlimi qorə qıləy fəriseybim. 6 Boş-
tə diniro ğıryət kəşeydəbim Xıdo icmo
rımuz kardeydəbim. Bə Ğanuni mıvofiğ
saleh, benoxsanbim. 7 Əmma bəmı ğəzənc
vardə har çiy bə Məsihi xatır qıləy hiç
zınəme. 8 Demiyən jıqo, Rəbb İsa Məsihi
çımı Xıdo famey aliyə dəqəri mığoyisədə
az harçi qıləy hiç zıneydəm. Iştə hestı-ni
Bəçəy xoto şodoydəm, xəşəl zıneydəm ki,
bə Məsihi noil bıbum, 9 Deəy bıbum. De
jıqoy az Ğanuno omə bəştə salehəti ne, bə
Məsihi vardə imono hasil bıə, de imoni
vositə Xıdoku omə bə salehəti noil bıbum.
10 Demiyən az Məsihi bəyji kardə ğudrəti
dərk bıkəm, Çəy kəşə əzobonədə Deəy
xanboz bıbum iyən Çəy mardeyədə bənə
Bəy bıbum ki, 11 bəvədə azən çe mardon
dılədə bə bəyji bey noil bəbem.

Bədi hədəfi bıvitəmon

12 Voteydənim ki, ımoni həni bə dast var-
dəme, yaanki kamil bıəm. Əmma hədəfo
qəteyro viteydəm. Çumçıko bı məğsədiro
Məsih İsa mını bə dast vardəşe. 13 Çımı
imoniyə boon, hisob kardənim ki, ımi
bə dast vardəme. Əncəx iqlə çiy kardey-
dəm: bə peşo mandəyon yodo bekardey-
dəm, bəştə navədə bıəyon rəseyro cəhd
kardeydəm. 14 Bədi hədəfi viteydəm ki,
mıkofoti bıstənım, kom ki Xıdo de Məsih
İsa vositə bə osmonon dəvət kardəşe. 15 De
jıqoy çəmə dılədə kiysə imonədə mıkəm-
məl bıəbo, bıdə jıqo bışını. Şımə hestıonebo
komsə movzuədə qıləy fərğinə şınəy, Xıdo
ımiyən bəşmə oşko bəka. 16 Əncəx bəştə
rəsə səviyə mıvofiğ jimon bıkəmon.

17 Çımı imoniyə boon, həmməyəvo çımı-
ku nımunə peqətən. Diyə bıkən çımı bəşmə
nişo doə bə nımunə mıvofiğ jimon kardə-
kəson. 18 Oxo vey kəson, çoknə az sıftədə
votəmbe iyən esətən de çəşə arson ımi
tikror kardeydəm, bənə Məsihi çomexi
rədd kardəkəson jiyeydən. 19 Çəvon oxoy
həlok beye. Çəvon xıdo çəvon ləvəye. Deş-
tə rısvoyə əmələn fəxr kardeydən, əncəx
maddiyə çiyon barədə şıneydən. 20 Əmə
esə boy osmonon əhlimon. Çəyo omənin
bıə Xıloskorə Rəbb İsa Məsihi bə çəşimon.
21 Əv ğadire harçi Bəştə tabe kardeyro iyən
Deştə ğıvvə təsiri çəmə zəifə andomi bənə
Iştə izzətinə andomi bıkə.

Oxonə nəsyəton

4 De jıqoy ha çımı azizqiromiyə boon,
şımə çımı şoyvo iyən səy taciyon, bə
Rəbbi imonədə ğoym bımandən!

2 Bə Evodiyə lovə kardeydəm iyən bə
Sintixi lovə kardeydəm ki, Rəbbədə de
iyəndı həmfikir bıbun. 3 Bəle, ha çımı bə-
fomandə əməqdoş, ıştıku əjo kardəm, bı
jenon koməqəti bıkə. Oxo əvon demı, de
Klementi iyən osmononədə bıə Jimoni
Kitobədə nom bıə həniyən co əməqdoşon
bə ico Şoyə Xəbə pevılo kardeyədə zəh-
mət kəşəşone.

4 Rəbbədə hejo şo bıbən! İjən voteydəm:
şo bıbən! 5 Bıdə şımə həliməti bə həmə in-
sonon məlum bıbu. Rəbbi ome həni neze.
6 Norohat məbən bo hiçiy, əmma ıştə har

3:5 Həv. 23:6; 26:5; Rom. 11:1 **3:6** Həv. 8:3; 22:4; 26:9-11 **3:17** 1Kor. 4:16; 11:1

ehtiyoci barədə de lovə iyən şukuri bə Xıdo dıvo bıkən. 7Bəvədə çe Xıdo bəçəmə ağıli dənıvıjiyə sulh şımə dılon iyən şınemoni Məsih İsadə nığo bəkarde.

8Mılxəs, ha çımı imoniyə boon, rost, ləyoğətin, saleh, pok, xos, heyronəkə çiç hestebu, xəymand iyən bə tarifi loyiğ çiç hestebu ımoni bışınən. 9Çımıku omutə, ğəbul kardə, məsə iyən vində çiç hestebu, əvoni ıştə jimonədə tətbığ bıkən. Bəvədə sulhi səvon bıə Xıdo deşmə bəbe.

Pauli təşəkkor

10Az Rəbbədə dılisıxto şo beydəm ki, mılxəs şımə esət sənibəton dəmandiyon bəçımı ğəyd mandey. Şımə hejo çımı ğəyğu kəşeydəbiyon, əncəxən navko fırsət nıbe ımi bo nişo karde. 11Az ehtiyoci səbəbo ımoni voteydənim, oxo kon şəroitədə bıjiyom, bo rozi mande pemujiyəm. 12Az zıneydəm çiçe beçizəti iyən çiçe mıbofəti. Piyeydəşe si bıbum, yaan vəşi, piyeydəşe mıbofəti, yaan ehtiyoci dılədə bıbum, az har şəroitədə iyən vəzyətədə rozi mandey sıri omutəme. 13Bəmı ğıvvə doə de Məsihi koməqəti çımı bə har koy zu vışkiyeydə. 14Şımənən çok kardıyone ki, har holədə bəmı koməqəti kardıyone.

15Ha Filipıjon, şımə ıştənən zıneydəşon ki, sıftə Şoyə Xəbə pevılo kardeədə, az Makedoniyə tərq kardə vaxti, ğərəyz şımə hiç qılə icmo bəmı nəzır doədə iyən qırdə kardeyədə iştirok nıkardışone. 16Az hətto Salonikədə beədə şımə çan kərə bəçımı ehtiyociro maddiyə koməqəti kardəyonbe. 17Az bo baxşə qırdə karde nəveydənim, əncəx piyeydəme ki, şımə bəştə ıştəni səmərə vardə koon bıkən. 18Çımı isə har çiy hestıme iyən mıbofəti dılədəm. Şımə de Epafroditi vığandə baxşon səy bəpeştə çımı hiç qıləy ehtiyoc nımande. Imon bə Xıdo xoş omə xoşbuyə edaşt, Bəy məğbul bıə iyən Əy rozi haştə ğırbonin. 19Çımı Xıdo isə Məsih İsadə bıə Deştə izzətinə mıbofəti şımə har ehtiyoci vəbəziyod bə vırə bərosne. 20Bıdə bəçəmə Pıə Xıdo zoləti izzət bıbu! Amin.

Səlom vığandey

21Səlom bıdən Məsih İsadə Xıdo xəlğo bıə har kəsi.

Demı bə ivırə bıə imoniyə boon boşmə səlom vığandeydən. 22Xıdo xəlğ həmməy boşmə səlom vığandeydə, xısusən ğeysəri sərayədə bıə koəkon.

23Rəbb İsa Məsihi lutf deşmə bıbu!

4:15-16 2Kor. 11:9 **4:16** Həv. 17:1

PAULİ

BƏ KOLOSSIJON NOMƏ

VƏSƏ

Pauli ın nomə esətnə Turkiyə əroziədə vırəbəvırə bıə bə Kolos şəhri imoniyon icmo nıvıştə bıə. In şəhr Efes şəhri şərğədəye. Pauli noəşnıbe ın icmo əsos, intasi əv boəvon norohat beydəbe, çumçıko Efeso xıdmətəvonon vığandəşbe əyo. Pauli xəbə qətəşbe ki, bə icmoədə bıə duyəvojə mıəllimon omuteydən ki, Xıdo zıneyro iyən qırd xılos beyro inson bə mələkon iyən bə co ruhaniyə ğıvvon səcdə kardənine. Im mıəllimon sınnəti, bemənoə ğaydon iyən həniyən bə co ənənon rioyət karde tələb kardeydəbin.

Paul bı jıqo pesoxtə təlimon vəynə beşeydəbe, həğiğiyə məsihiyə təlimi nımoyiş kardeydəbe. Həvari Paul omuteydəbe ki, əncəx İsa Məsih ğadire bo insoni xılos karde, əmandə əğidon iyən koon insoni Xıdoku diyəro eğandeydən. Xəlləği-Aləmi de İsa Məsihi vositə ofəyəşe ın dınyo iyən Deçəy vositə dınyo Bəştə tərəf qordıneydə. Dınyo xılosi umu əncəx de İsa Məsihi ibeyətiədəye. Çəyo Paul bo imoniyon jimoniro ın yolə təlimi çoknə tətbığ karde izoh kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1-8 Sələmon iyən şukron
1:9–2:19 Məsihi xarakter iyən xıdmət
2:20–4:6 Məsihədə bıa nuyə jimon
4:7-18 Oxonə sələmon

---

1 De Xıdo rizo çe Məsih İsa həvari az Pauliku iyən imoniyə boə Timoteyku sələm bıbu [2]bə Xıdo Kolossədə bıa bəfomandə xəlği. Çəmə Pıə Xıdoku lutf iyən sulh bıbu bəşmə!

Paul şukur kardeydə bə Xıdo

[3]Əmə boşmə dıvo kardeədə hejo şukur kardeydəmon bə Xıdo, bəçəmə Rəbb İsa Məsihi Pıə, [4]çumçıko şımə bə İsa Məsihi bıa imoni iyən bə cəmi Xıdo xəlği bıa mehibbəti həxədə əmə məsəmone. [5]Şımə imon iyən mehibbət bande bə şıməni osmononədə çəş kardə umu. Həxi sıxan bıa Şoyə Xəbə bəşmə rəseədə şımə iminə kərə məsəone bı barədə. [6]In Şoyə Xəbə dınyo har vırədə pevılo beydə iyən ıştə bəhrə doydə. Şımə əy məsə rujiku, çe Xıdo yolə xəymandəti dərk kardə iyən bəçəy həğiği be bovə kardə rujiku jıqoşə əv şımə

dılonədə bəhrə doydə. 7Şımə məsəyone ın Şoyə Xəbə Məsihi ğul iyən boşməno bəfomandə xıdmətəvon bıə çəmə piyəynə əməqdoş Epafrasiku. 8Əy rosnişe bəmə Rufi bəşmə nozil kardə mehibbət.

Pauli bo Kolossıjon dıvo

9Əve əmə şımə həxədə məsə rujiku jıqo hejo dıvomandimon boşmə iyən lovəmandimon bə Xıdo. Əmə piyeydəmone şımə de har curə hıkməti iyən ruhaniyə şınemoni Xıdo irodə qırd dərk bıkən. 10Əmə həmən bə həxədə bə dıvomon ki, şımə bə Rəbbi loyiğ jimon bıkən, Əy har cəhəto rozi haştə iyən har qılə xəymandə koədə şımə zəhmət ıştə bəhrə bıdə iyən şımə rujbəruj Xıdo həniyən vey dərk bıkən. 11Bıdə Əv Deştə ğudrəti şıməni hartərəfə ğoym iyən zumand bıkə iyən yolə səbr iyən eğrorəti bıdə bəşmə. 12Bə Pıə bə səbəb şukur bıkən ki, Əy doşe bəşmə Ištə Podşoəti nur iyən şımənən xanboz bıbən bə Xıdo xəlği irsi. 13Əy peroxnişe əmə zılmoti hıkmronətiku, ovoştınişe Bəştə azizqiromiyə Zoə Podşoəti, 14çımi hımhımbədə əmə səmone ıştə qınonku baxşə bey ozodəti.

İsa Məsih başe həmə ofəyemononsə

15Məsih çe nıçiyə Xıdo çəşəçiyə surəte, İminəvəçəy, həmə ofəyemononsə barze. 16Çumçıko deçəy vositə ofəyə bıən osmoni iyən zəmini çəşəçiyə iyən çəşnıçiyə çiyon həmməy: taxt-tacon, hıkmdorəti, səvonon iyən ixtıdoron. Harçi ofəyə be Bəçəy xoto iyən Boəy. 17Həmməysə bənav hest bıəy Əve, harçi Deçəy vositə bərğəror beydə. 18Andomi, yəni çe imoniyon icmo Sə Əve. Əve Sıftə, İminəvəçə, iminə bəyji kardə bıəkəs ki, har çiyədə iminə bıbu, 19çumçıko bə Xıdo məğbul be ki, Xıdo mıkəmmələti ğəror bıqətı Bəvədə. 20Jıqoən, de Məsihi çomexədə ru kardə xuni vositə, zəminisə iyən osmonədə bıə həmə çiyon Xıdo Deçəy vositə Deştə aşti kardışe. 21Vaxt hestbe şımə ıştə bədə əmələn hıcubəto bə Xıdo yad iyən deşmen biyon. 22Esət həni Məsih de cismən marde, Deştə andomi vositə şıməni de Xıdo aşti kardışe ki, şımə Xıdo huzurədə mığəddəs, pok iyən sof bıbən. 23Əsos əve ki şımə jıqoşən ıştə imonədə sabitğədəm bıbən, Şoyə Xəbə bəşmə doə umuku dast məkəşən. Şımə məsəone əv, əv car kəşə be bə osmonon jiyədə bıə həmə ofəyemoni, az Paulən, çəy xıdmətkor bim.

Pauli bə imoniyon xıdmət

24Esə az şımə roədə bəştə kəşə cəforo şoyvo kardeydəm. Bı dınyoədə cəfo kəşekəşe az bə Məsihi xoto Çəy kəşə əzyəton bə sə rosneydəm. Az cəfo kəşeydəm Məsihi andom bıə imoniyon icmo xoto, 25Xıdo niyəti icro kardeyro icmo xıdmətkor bim. Əy hamyəşe bəmı ki, az Xıdo kəlomi mıkəmmələ formədə bəşmə bırosnım, 26yəni əsron dırozi həmə nəsılonku bə niyoni oqətə bıə sırı. Imha esə əv bə Xıdo xəlği rosniyə beydə. 27Xıdo piyəşe okə boəy çı sırı həmə qəncinəti iyən izzəti həmə xəlğon dılədə. Ə sırı ki, Məsih şımənədə jiyeydə, Əv omənınə izzətiro umu doydə bəşmə. 28Əmə Əy bəyon kardeydəmon, bə har kəsi nəsyət iyən təlim doydəmon. Xıdo bəmə doə har hıkməti oko doydəmon ki, har insoni de Məsihi mıkəmmələ ibeyətiədə bə Xıdo huzur bekəmon. 29Bı məğsədi xoto az dılisıxto bə kom iyən Məsihi bəmınədə fəol bıə de ğudrəti xıdmət kardeydəm.

Məsihi təyin kardə jimoni tərz

2 Piyeydəme ki, şımə iyən mını vindəkəson bızının, az boşmə, Laodikeyədə bıə imoniyon iyən mını şəxsən hiç nıvindəkəsonro çanə əzob kəşəme. 2Bıdə ciqə bo bəşmə dılon, şımə mehibbətədə bə iyəndı band bıbən ki, Xıdo sırı, yəne Məsihi həxədə bıə nığılə iyən mıbofiyə zınəy dərk

bıkən. 3Məsihədə mudrikəti iyən zınəy cəmi xəzinə niyo kardə bıə. 4Az ımi bəşmə voteydəm ki, bıdə hiçki deştə şinə zıvoni şıməni dənıqijnı. 5Az cismən deşmə bə ico nıbomən, ruhən deşmənim iyən şımə mıtəşəkkiləti, bə Məsihi bıa ğoymə imoni vindeədə şoyvo kardeydəm.

6Esət ki şımə İsa Məsih ışdə Rəbbi ğəzinə ğəbul kardıyone, Deəy jimon bıkən, 7rəğrişə bıjənən iyən inkişof bıkənən Bəvədə, şıməni dılısıxt səbəro kardə imoni ğoym bıkən iyən şımə dılon de şukri pur bıbun!

8Hodi bıbən, bıdə hiçki şıməni bə insoni ənənon əsosin bıə puçə fəlsəfon iyən de ın dınyo ğanunon əsir nıkə, ın təlimon bə Məsihi aid nin. 9Çumçıko çe Xıdo bitovəti həmməyəvo Məsihi andomədə təcəssum kardəşe. 10Şımənən Deəy bə mıkəmmələti rəseyon. Har qılə idorəəkə iyən ixtidori Sə Əve. 11Şımə de Məsihi vositə sınnət səyone, əmma de insoni dasti kardə bıa sınnət ne. Şımə ışdə cismoni qınokorə təbiətiku ozod kardə biyon. Im, Məsihi bə vırə rosniyə ruhani sınnəte! 12Şımə de vəftizi vositə Deəy bə ico dəkandə biyon, Əy çe mardon dılədə bəyji kardə bə Xıdo ğudrəti bıa imoni vositə Deəy bə ico bəyji kardə biyon. 13Şımə bəştə taxsıron iyən besınnət bey qorə mardə beədə Xıdo bəşmə de Məsihi bə ivırə jimon doşe iyən baxşəşe şımə həmə taxsıron. 14Əy bəçəmə əleyhi bıa qıno ğarzon ləğv kardışe, de mexi kuyəşe əv bə çomexi. 15Demiyən Əy tərq-siloh kardışe idorəəkon iyən ixtıdoron, çe həmməy vədə rısvo kardışe, çomexədə ğələbə jəşe bəvon.

16Əve bıdə hiçki şıməni ittıhom nıkə ki, çiç hardeydəşon, çiç peşomeydəşon iyən bə idə rujon, Tojə manqi idi iyən Şanbə ruji rioyət kardeydəşon, ya ne. 17Im əncəx çə omənin bıa çiyon soğnəye, həğiği bıəy esə boy Məsihe! 18İmkon mədən zahirən mıti bıəkəson iyən bə mələkon səcdə kardəkəson şıməni ittıhom bıkən. Əvon deştə ağıli nohəx ğuddə kardeydən, çəvon ağıl insoni ağıle! 19Jəqo odəmon həni andomi Sə bıa de Məsihi əloğədor nin, həmə andom isə de vətəron iyən bandənon vositə bə iyəndı əloğədor band beydə iyən Xıdo hımhımbədə perəseydə.

Bə zahiri təlimoton məhəl mənən

20Ehanə şımə de Məsihi bə ico bo ın dınyo ğaydonro mardişon iyən esə ozodişon, həni boçi şımə bəvon imkon doydəşon ki, de ın dınyo ğaydon bəşmə təlimot bıdən? 21«Məkə!» «Məhə!» «Məqın!» 22In ğaydon həmməyəvo oko doy-doy de məhv bıa çiyon əloğəynin. Imon həmməy çe insonon ehkomon iyən təlimonin! 23Şək ni ki, ın təlimoton peştıpurin bə pesoxtə dindorəti, zahiri mıtiyəti iyən bə andomi əzyət doy, əve zahirən mudrik çiyeydən. Sıxani rosti əvon insoni cismoni ehtiroson vəy səyro hiç qıləy dəqər nişone.

Məsihədə bıa nuyə jimon

3 De minvoli, ehanə Xıdo şıməni de Məsihi bə ico bəyji kardışebo, şımənən bo osmononədə bıayon bınəvən. Əyo Məsih nıştə çe Xıdo rostə tərəfədə. 2Osmononədə bıayon fikri bıkən, zəminisə bıayon fikri məkən. 3Oxo şımə bo ın dınyo mardəşon, şımə nuyə jimon de Məsihi bə ico Xıdoədə niyo kardə bıa. 4Şımə jimon Məsihədəye, keynə Əv zuhur kardeədə şımənən Deəy bə ivırə izzəti-cəloli dılədə zuhur bəkardeşon.

5Əve ekıştən ıştənədə bıa dınyoviyə piyəyon həmməy: beəxloğəti, nopokəti, ehtirosi, yavə orzuyon, bıtpərəstətiku fərğış nıbə taməkorəti. 6Imon həmməy itoət nıkardə odəmon bə Xıdo ğəzəbi duço kardeydən. 7Vaxti hestbe, şımə bənə bəvon rəftor kardeydəbişon, şımənən bənə bəvon jimon kardeydəbişon. 8Əmma esə şımə ğəzəbi, ğıyzi, kini, lənəti, dımjoni, çımon ğəzinə bıəyon həmməy bə kəno şodən. 9Du məvotən bə

iyəndı, oxo şımə həni kanə təbiəti deçəy əmələn həmməy ivırədə bə kəno şodoəyone. 10Şımə nuyə təbiəti peqətəyone. In təbiət hejo bəştə Ofəyevoni surəti oxşər be-be həğiğəti fameyədə həniyən nu beydə. 11Bı nuyə jimonədə həni Yunan iyən Yəhudi, sınnət bıəkəs iyən sınnət nıbəkəsi, barbar iyən skifi, ğul iyən ozodə insoni arədə fərğ ni. Əncəx əsos Məsihe iyən Əv çəmə həmməyədəy!

12Jıqonə şımə, Xıdo səçın kardə xəlğ, mərhəmətin, rəhmmand, xəymand, itoətkor, səbrmand bıbən. 13Hovsələyn bıbən, ehanə şıməhon qıləyni noroziyebu çə qıləyniku, bıbaxşən iyəndı. Çoknə ki Xıdo baxşışe şımə, şımənən jəqo bıbaxşən iyəndı! 14Ən əsos isə mehibbəte, əv har çiy de mıkəmməlәti band kardeydə. 15Bıdə Məsihi sulh şımə dıli idorə bıkə, oxo i andomi uzvon beyro bı sulhi dəvət kardə biyon. Hejo şukur bıkən! 16Bıdə Məsihi sıxan deçəy mıbofəti şımənədə bıjiyı, şımə de kamilə mudrikəti iyəndı omutən iyən nəsyət bıdən iyən ıştə dılədə bə Xıdo şukur karde-karde məzmuron, himnon iyən ilahiyon bahandən. 17Bıdə şımə kardə sıxanonən, əmələn həmməy de Rəbb İsa nomi bıbu, Deçəy vositə şımə şukur bıkən bə Pıə Xıdo.

Tojə jimonədə bıə mınosibəton

18Jenon, tabe bıbən bəştə şuyon, oxo ım xoş omeydə bə Rəbbi. 19Şuyon, bıpiyən ıştə jenon, deyəvon sərt rəftor məkən.

20Fərzəndon, har çiyədə bəştə pıə-moə tabe bıbən, oxo ım xoş omeydə bə Rəbbi.

21Pıəon, rınci məkən ıştə əğılon, əvon bəştə beumu bəben.

22Ğulon, har çiyədə tabe bıbən bəştə bı dınyoədə bıə əğon. Həmən bənə dıdimon dimədə ne, dılisıxt iyən Rəbbiku tarsetarse tabe bıbən bəvon. 23Harçi kardeydəşonbo, dılisıxt bıkən, jıqo bızın, ımi bo insonon ne, bo Rəbbi kardeydəşon. 24Oxo şımə zıneydəşon ki, çımi mıkofoti Rəbbiku irs bəsteyon. Şımə Əğə Məsihe, şımə Bəy xıdmət kardeydəşon. 25Əmma bevəci kardəkəs, çı bevəciyon əvəzi bəste, Xıdo tərəfkeşəti kardeydəni.

4 Ha əğon, şımənən de həxi iyən ədoləti rəftor bıkən deştə ğulon. Yodo beməkən ki, şımənən osmonədə hestıone Əğə.

Oxonə nəsyəton

2Hejo dıvo bıkən, dılisıxto dıvo iyən şukur bıkən! 3Dıvo bıkən boəmənən ki, bıdə Xıdo ro okə bo Kəlomi iyən Məsihi barədə bıə sıri bəyon kardeyro. Bə səbəb az zincirədəm. 4Dıvo bıkən ki, az ımi oşko bəyon karde bıznım ki, çoknən kardəninim.

5De imon nıvardəkəson mudrik bıbən iyən har fırsəti oko bıdən. 6Bıdə şımə qəp hejo xoş iyən ağılmand bıbu ki, bə har kəsi loziminə cəvob doy bızınən.

Səlom vığande

7Tixik çımı xəbon bərosne bəşmə. Əv çımı azizə boə, bəfomandə xıdmətkor iyən Rəbbi koonədə çımı əməqdoşe. 8Az əy şımə tono vığandeydəm ki, çəmə vəzyəti barədə bəşmə bırosnı, demiyən şımə dılon şo bıkə. 9Deəy bə ico az aziz iyən bəfomandə boə Onisimi şımə tono vığandeydəm. Əv şıməhon qıləyniye. Əv bəşmə iyo bıə vağeon həxədə bəvote.

10Bəşmə səlom rosneydən Aristarx, demı zindonədə bıə çe Barnaba amyəzo Mark. Az bəşmə navo çəy barədə nıvıştıme, qirəm əv şımə tono bo, əy ğəbul bıkən. 11Bəşmə səlom rosneydə həmən Yustus votə bıə İsa. Əncəx əvon Yəhudiyon dılədə bo Xıdo Podşoəti demı bə ico ko kardeydən. Əvon bəmı vey komək kardeydən.

12İsa Məsihi ğul, şıməhono qıləyni bıə Epafras boşmə səlom vığandeydə. Əv boşməno hejo dıvo kardeydə, bə dastpoçəye ki, bıdə şımə bə Xıdo irodə tabe beyədə

mıkəmməl iyən sabitğədəm bıbən. 13 Az
şoydim ki, əv çoknə dılisıxt ko kardeydə,
bəşmə xoto, Laodikeyədə iyən Hierapolədə
bıə imoniyon xoto.
14 Çəmə azizqiromiyə boə həkim Lukə
iyən Demas səlom vığandeydən boşmə.
15 Səlom bırosnən Laodikeyədə bıə imo-
niyon, həmçinin bə Nimfə iyən çəy kədə
qırdə bıə bə imoniyə icmo.
16 In nomə boşmə hande bəpeştə, əy bıros-
nən bə Laodikeyə imoniyon icmo bıdə
bahandın. Laodikeyəo omə nomə şımə-
nən bahandən. 17 Imi bıvotən bə Arxippi:
«Sərhisob bıbu ki, Rəbbi asbardə xıdməti
bə sə bıjənı!»
18 Deştə ıştən dasti nıvışteydəm: Səlom
bıbu Pauliku. Yodo beməkən çımı zinciron.
Xıdo lutf deşmə bıbu!

PAULİ

BƏ SALONİKIJON İMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

Salonik Romə imperatori tabeyətiədə bıə Makedoniyə viloyəti sərşəhrbe. Paul Filipini tərq karde bəpeştə iyo imoniyon icmo əsosi noşe. Əmma ənəhoy dənıkəşe ki, Yəhudiyon məsəşone Paul bıtpərəstə xəlğon dılədə Şoyə Xəbə vəz kardeydə, çəvon çəşi penıqəte. Paul məcbur be ki, Saloniki tərq bıkə. Əv bə Korinfi rəseədə ıştə həmko Timoteyku Saloniki imoniyon icmo vəzyəti barədə nomə səşe.

Pauli Bə Salonikıjon İminə Nomə bə əyo bıə imoniyon dılvandi doyro nıvıştə bıə. Paul çı imoniyon imoni iyən mehibbəti barədə çokə xəbon məseədə bəvon ıştə təşəkkoron nıvışteydə. Əv ıştə çəvon dılədə jimon kardə vaxti çoknə rujqor dəvoniye bəçəvon yod vardeydə. Paul imoniyon icmoədə mızokirə kardə bıə parson cəvob doydə: Məsihi zuhuri bənav mardə imoniyon aqibət çoknə bəbe? Məsih keynə zuhur bəkarde? Paul bəvon nəsyət doydə ki, tosə Məsihi ome aşişə jimon dəvunın, deştə koy mışğol bıbun iyən ləyoğətinə jimon bıkən (4:11-12).

Kitobi məzmun:

1:1-10 Salonikıjon bovə
2:1-16 Pauli Salonikədə xıdmət
2:17–3:13 Saloniko omə xəbə
4:1-12 Xıdo rozi haştey
4:13–5:11 Məsihi zuhuri aid təlimot
5:12-28 Oxonə nəsyəton iyən səlomon

---

1 Paul, Silvana iyən Timoteyku bə Pıə Xıdo iyən Rəbb İsa Məsihi məxsus Salonikədə bıə imoniyon icmo lutf iyən sulh bıbu.

Salonikıjon nımunəvi imon

2 Əmə ıştə dıvonədə hejo şıməni bə yod dənoydəmon, bəşmə qorə bə Xıdo şukur kardeydəmon. 3 Har vaxt çəmə yodədəy şımə fəolə imon, de mehibbəti kəşə zəhmət,

çəmə Xıdo iyən Pıə vədə bəçəmə Rəbb İsa Məsihi dəbastə sabitğədəmə umu. 4Ha çəmə azizqiromiyə boon, əmə zıneydəmon ki, Xıdo piyeydəşe şıməni, Əy səçın kardəşe şıməni. 5Bə səbəb ki, çəmə pevılo kardə Şoyə Xəbə əncəx bənə sıxani ne, de Mığəddəsə Rufi ğıvvə iyən bəçəy həğiğəti bıə yolə əminəti bəşmə rosniyə bıə. Şımə tono beədə vindıone ki, əmə boşməno çoknə odəmbimon. 6Şımənən çəməku iyən Rəbbiku nımunə peqətone. Bə yolə əzobon diyənıkardə şımə Məsihi barədə bıə kəlomi de Mığəddəsə Rufi doə şoyvo ğəbul kardıyone. 7Demiyən şımə Makedoniyə iyən Axayyə viloyətonədə bıə bo imoniyon həmməy nımunə biyon. 8Rəbbi kəlom şıməku pevılo be. Şımə bə Xıdo bıə imon əncəx Makedoniyə iyən Axayyədə ne, bə har vırəy rəsə. Həni bəşmə çiçsə voteyro ehtiyoc nımande. 9Odəmon bəmə votəy ğəzinə, şımə çoknə əməni ğəbul kardıyone iyən bıton rədd kardıyone, bə Xıdo tərəf oqardiyon ki, bə Hest Bıə iyən həğiğiyə Xıdo xıdmət bıkən. 10Çəy mardon dılədə bəyji kardə Zoə, əməni oməvədə Xıdo ğəzəbiku peroxniyə İsa Məsihi zuhuri osmonono çəş bıkən.

Pauli Salonikədə xıdmət

2 Çımı imoniyə boon, oxo şımə ıştən zıneydon ki, çəmə şımə paliyo omey besəmərə nıbe. 2Əmma şımə zıney ğəzinə, əmə sıftə əzyət kəşəmone iyən təhğir kardə bimon Filippədə. Bı yolə mığoviməti diyənıkardə Xıdo hımhımbədə de ciqə iyən oşko vəz kardımone Şoyə Xəbə bəşmə. 3Oxo çəmə mırociəti niyət dəqijnəti, notəmizəti, hiyləqorəti nıbe. 4Bərəks, Xıdo loyiğ zınəşe əmə iyən etibo kardışe bəmə Ištə Şoyə Xəbə. Əmə cəhd kardəmon ki, bə insonon ne, çəmə dılon zınə bə Xıdo xoş boəmon. 5Şımə zıneydon ki, əmə hiç vaxt yaltəğə sıxanon iyən taməkorə niyəton oko nıdomone. Xıdoən bımi şoyde! 6Əmə nınəvemon bo insoniku omə izzəti – nə şıməku, nəənki co kəsonku. 7Əmə Məsihi həvariyon ğəzinə de hıkmi deşmə rəftor nıkardımone, əmma ıştə əğıli dəvənqo qətə moə ğəzinə deşmə rəftor kardımone. 8Ištə dıli jıqo bəşmə bastəmonbe ki, deşmə əncəx Xıdo Şoyə Xəbə baxş karde ne, hətto ıştə coniyən bəşmə doy rozi bimon. Oxo şıməni vey piyeydəmone. 9Bəle, imoniyə boon, çəmə kəşə əməq iyən zəhmət şımə yodədəy, bə hiç kəsi şələ nıbeyro şəv-ruj ko kardımone, Xıdo kəlomi vəz kardımone bəşmə. 10İmon vardə de şıməhon çoknə saleh, dırıst iyən benoxsan rəftor kardımone. Şımə ıştən iyən Xıdo bımi şoyde. 11Şımə zıneydon ki, pıə deştə əğılon çoknə rəftor kardeydəbu, əmənən jəqo rəftor kardəmone deşmə. 12Bəşmə lovə kardımone, xahiş kardımone iyən dılvandi doəmone ki, şıməni bəştə Podşoəti iyən izzəti sədo kardə bə Xıdo loyiğ jimon bıkənən.

13Həmçinin əmə hejo bə Xıdo şukur kardeydəmon ki, şımə çəməku məsə Xıdo kəlomi ğəbul kardeədə əy bənə bəşəri sıxani ne, həğiğətən bənə Xıdo kəlomi ğəbul kardıyone. In kəlome ki, şımə imoniyonədə fəoliyət nişo doydə. 14Ha boon, oxo şımənən çe Xıdo Yəhudeyədə bə Məsih İsa aid bıa icmon ğəzinə biyon. Çəvon Yəhudiyonku kəşə əzobon eynən şımənən ıştə həmtobyonku kəşəyone. 15Həmon ə Yəhudiyon ki, kıştışone Rəbb İsa iyən peyğəmbəron, əməniyən rımuz kardışone. Əvon norozi haşteydən Xıdo iyən bə həmmə insonon deşmen oqardeydən. 16Əvon mane beydən bəmə bə co milləton xılosi Şoyə Xəbə bırosnəmon. De jıqo, əvon hejo qıno vardeydən ıştə qınon səpe. Oxoədə əvon duço bin bə Xıdo ğəzəbi.

Bə di dəqıniyə səyohət

17Ha boon, əmə kamişi mıddət ğəlbən nıboən, şəxsən diyəro eqınimon şıməku, bəçəyro de yolə orzu səy nişo domone şıməni sənibəton bıvindəmon. 18Bəle, əmə vey peydəmonbe boəmon şımə tono. Hələ az Paul çan kərə piyəme, əmma Şəyton bəmə mane be. 19Çəmə Rəbb İsa Məsih zuhur kardeədə çəmə umu, şoy-şoy, yaan Çəy navədə tarifi vıləçanbə çiçe? Şımə niyon bəqəm? 20Oxo şımə çəmə şoyvo iyən izzətiyon.

Timotey Salonikıjon tono vığandə be

3 Həni əmə durum harde nıznəmone şıməku co bımandəmon, bə ğəror oməymon ki, əmə ıştən Afinədə bımandəmon. 2Çəmə imoniyə boə, çe Xıdo xıdmətəvon Timotey Məsihi Şoyə Xəbə pevılo kardeyro şımə paliyo dəro kardəmon ki, şıməni imonədə ğoym bıkə iyən bəşmə dılvandi bıdə. 3De jıqo, bıdə ın əzyətiku hiçki dənıqijyı. Ištən zıneydon ki, əmə bı əzyəton petoveyro təyin bıəmon. 4Oxo əmə şımə tono beədə, sıftə bəşmə votəmonbe ki, əmə əzyət kəşəninimon. Şımə zınəy ğəzinə ım jıqoən be. 5Bıçımiro az həni durum harde nıznəme, Timotey şımə paliyo vığandıme ki, şımə imoniku xəbə bıqətım. Az tarsəym ki, iblis şıməni royku bebəkarde iyən çəmə zəhmət hədərə bəşe.

Saloniko çokə xəbon omeydən

6Esə şımə paliyo bıə Timotey oqardeədə şımə imoni iyən mehibbəti barədə bəmə çokə xəbon vardışe. Əy votışe ki, şımə əməni hejo de şoy-şoy bə yod dənoydon ijənən vinde piyeydone, çoknə ki əmənən şıməni. 7Boon bıçımiro, çanə ehtiyocon iyən əzobon bıbonən, şımə imon boəmə yolə dılvandi be. 8Ehanə şımə de Rəbbi həmrəy bıbon ım bəmə bo jimon karde tojə nəfəs bədo. 9Şımə bəmə jıqo yolə şoyvo vardeyro əmə zıneydənimon çoknə bə Xıdo boşməno şukur bıkəmon. 10Şıməni vindey iyən şımə imonədə bıə nırəsəyon təmom kardeyro əmə şəv-ruj bə dıvomon. 11Bıdə çəmə Pıə Xıdo Ištən iyən çəmə Rəbb İsa bəşmə tərəf boəmə ro okə. 12Bıdə Rəbb şımə bə iyəndı iyən bə həmə insonon bıə mehibbəti, çəmə bəşmə bıə mehibbəti ğəzinə ziyodə iyən bol bıkə. 13De jıqoy Xıdo bəşmə dılon ğıvvə bıdə ki, çəmə Rəbb İsa Deştə həmə mığəddəson zuhur kardə vaxti şımə Pıə Xıdo navədə pok iyən benoxsan bıbən. Amin.

Xıdo rozi haştey

4 Mılxəs, imoniyə boon, de Rəbb İsa nomi xahiş iyən bəşmə lovə kardəm ki, çəməku omutəyone çoknə jiyey iyən Xıdo rozi haştey, de jıqonə jimoni həniyən vey inkişof bıkənən. 2Şımə zıneydon ki, əmə de Rəbb İsa səlohiyəti bəşmə kon əmron domone. 3Çe Xıdo irodə ıme ki, şımə ıştəni Bəy həsr bıkənən iyən cinsiyə beəxloğətiku ıştəni oqətənən. 4Bıdə şımənədə har kəsi ıştə jenış bıbu iyən ıştəni de ləyoğəti iyən pokiəti idorə karde bızını, 5xıdonıznə bıtpərəston ğəzinə de şəhvəti iyən ehtirosi jimon nıkə. 6Hiçki bəştə imoniyə boə mınosibətədə nohəxə ko nıqətı. Çoknə sıftədə şıməni xəbədo kardəmonbe, Rəbb bıçımon həmməy qorə xısus bəste. 7Oxo Xıdo əməni bə nopokəti ne, bə mığəddəsəti sədo kardışe. 8Əve ın təlimi rədd kardəkəs insoni ne, bəşmə Ištə Mığəddəsə Rufi doə Xıdo rədd kardeydə. 9Bə imoniyə boə mehibbəti barədə bəşmə nıvışte ehtiyoc ni, oxo Xıdo Ištən omutəşe bəşmə ki, bıpiyənən iyəndı. 10Şımə Makedoniyə viloyətədə jiyə boon de həmməy jıqo mınosibətədəyon. İmoniyə boon, şıməku əjo kardeydəm iyəndı ruhən ğıvvəyn bıkən. 11Aşişə jimon dəvoniyeyro cəhd bıkən. Har kəs deştə dasti zəhməti

rujqor dəvonı, deştə koy mışğol bıbu, çoknə ki əmə bəşmə əmr kardəmonbe. 12 Jıqo ki, imon nıvardəkəson vədə ləyoğətinə jimon bıkənən, bə hiçiy ehtiyocon nıbu.

Çe Rəbbi zuhur

13 Ha imoniyə boon, əmə piyedəmonni şımə mardəkəson həxədə bexəbə bımandən. Beumu bıə co odəmon ğəzinə şımənən çəvon barədə ğəmqin məbən. 14 Əmə bovə kardeydəmon ki, İsa mardə iyən bəyji bıə. Hejo jəqoən Xıdo bə İsa imon vardə mardəkəsonən Deəy bə ico pebəqəte. 15 Oxo əmə bə Rəbbi kəlomi mıvofiğ ımi bəşmə voteydəmon ki, tosə Rəbbi zuhuri əmə jiyəkəson mardəkəsonsə əslo bənav Rəbbi pişvoz karde əzınimon. 16 Çumçıko Rəbb Iştən Deştə əmri sədo, de sər mələk avazi iyən de Xıdo şeypurə sədo osmono bome. Bə Məsihi imon vardə mardəkəson sıftə bəyji bəben. 17 Peşo əmə jiyəkəson deyəvon ivırədə Rəbbi osmonədə pişvoz kardeyro bə avon dılə bardə bəbemon, de jıqo əmə hejo de Rəbbi bəbemon. 18 Jıqonə de ın sıxanon bə iyəndı dılvandi bıdən.

Səzukin bıbən bo Rəbbi zuhuri ruji

5 Ha imoniyə boon, ın hodison zəmoni iyən mıddəti barədə bəşmə bo nıvışte ehtiyoci ni. 2 Oxo şımə ıştənən zıneydon ki, Rəbbi ruj iberdəmədə bome, çoknə dızd bəşəv omeydə. 3 Keynə ki insonon voteədə «sulh iyən betəhlukətiye har vırədə» bəvədə əvon beğafil bə məhv duço bəben, çoknə hamilə jeni beğafil doj qəteydə, əvonən jəqo çımiku vite əzınin. 4 Əmma imoniyə boon, şımə toykiədə nişon ki, həmonə ruj boşmə beğafil, bənə dızdi bo. 5 Oxo şımə həmməy nuri iyən ruji fərzəndonişon. Şımə nə bə şəvi, nəən bə toyki aid nişon. 6 Bə səbəb boən bənə co kəson məhıtəmon, oğo iyən səzukin bıbəmon. 7 Oxo hıtəkəson bəşəv hıteydən, sərxoşonən bəşəv sərxoşəti kardeydən. 8 Bə ruji aid bıə əməhon de imoni iyən mehibbəti bəştə sinə zireh tankardəmon, xılosi umu bənə toskılo bınəmon bəştə sə, oğo bımandəmon. 9 Oxo Xıdo əməni bə ğəzəb duço beyro ne, de Rəbb İsa Məsihi vositə bə xılosi noil beyro səçın kardəşe. 10 Məsih boəmə marde ki, əmə mardon, yaan bəyjiyon arədə bıbomonən, Deəy ivırədə bıjiyəmon. 11 Bı səbəb çoknə esət kardeydəşon, jəqoən bə iyəndı dılvandi bıdənən iyən ruhən təşviğ bıkənən.

Oxonə nəsyət iyən səlomon

12 Ha boon, əjo kardəmon ki, şımə arədə zəhmət kəşəkəson, Rəbbədə bəşmə yolyəti kardəkəson, nəsyət doəkəson ğədri bızınən. 13 Çəvon kardə əmələnro behəddə mehibbətinə hurmət nişo bıdənən bəvon. De iyəndı sulhədə bıjiyənən. 14 Ha imoniyə boon, bəşmə bə lovəmon bə avəron nəsyət bıdənən, beciqə odəmon ciqəmand bıkənən, bə zəifon koməq bıkənən, de həmməy səbrin bıbənən. 15 Dığətin bıbənən ki, hiçki bə bevəci de bevəci cəvob nıdə, bərəks, bə iyəndı iyən bə həmmə insonon hejo çoki bıkənən. 16 Har vaxt şo bıbənən, 17 hejo dıvo bıkənən, 18 har vəzyətədə şukur bıkənən. Imon həmməy bə İsa Məsihi imon vardə bo şıməhono çe Xıdo irodəy. 19 Rufi oməkıştənən. 20 Xor diyə məkənən bə peyğəmbərəti sıxanon. 21 Har çiy osə bıkənən iyən çokiku dəçıkənən. 22 Har curə şəriku diyəro bıbənən.

23 Bıdə sulhi səvon bıə Xıdo Iştən şıməni təmomən pok bıkə iyən tosə çəmə Rəbb İsa Məsihi zuhuri şımə ruf, con iyən andom benoxsan nığo doə bıbo. 24 Şıməni sədo kardə Xıdo bəfomande iyən ımi bəka. 25 İmoniyə boon, boəmənən dıvo bıkən. 26 Bıdə Xıdo xəlğ bə iyəndı səlom bıdə. 27 De Rəbbi nomi bəşmə hamyeydəm ki, ın nomə bo həmmə imoniyə boon bahandənən. 28 Çəmə Rəbb İsa Məsihi lutf deşmə bıbu!

PAULİ

BƏ SALONİKIJON DIMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

De İsa Məsihi zuhuri əloğədor Salonikıjon imoniyə icmoədə təloş dəvuneydəbin. Salonikıjon jıqo fikir kardeydəbin ki, həni Rəbbi zuhuri ruj omə.

Paul bə ın fikri rostə istiğomət doydə iyən nıvışteydə ki, Məsihi zuhuriku bənav şər iyən bevəci lap vey bəbe. Im, ğanun nıznə, məhv kardənin bıə şəxsi rəhbərəti jiyədə bəbe. Im şəxs Məsihi əleyhdore.

Paul voteydə ki, imoniyon bə əzob-əzyəti iyən bə çətinəti diyənıkardə, imonədə ğoym mandənin, deştə dasti zəhməti quzoron dəvuniyəninin.

Nomə məzmun:

1:1-12 Səlomon iyən dıvon
2:1-17 Bə Məsihi zuhuri aid təlim
3:1-15 Bə imoniyon jimoni aid nəsyəton
3:16-18 Səlom vığandey

---

1 Paul, Sila iyən Timoteyku səlom bıbu
bəçəmə Pıə Xıdo iyən Rəbb İsa Məsihi məxsus Salonikədə bıə imoniyon icmo!
[2]Çəmə Pıə Xıdo iyən Rəbb İsa Məsihiku
bəşmə lutf iyən sulh bıbu!

Xıdo Hıkmi Ruj

[3]İmoniyə boon, əmə boşməno hejo bə
Xıdo şukur kardəninimon, çəmə ımi kar-
de roste, de jıqoy şımə imon şe-şe behəd
beydə, şımə bə iyəndı mehibbətən ziyod
beydə. [4]Bı səbəb əmə, şımə kəşə həmə tə-
ğibon iyən əzyətonədə nişo kardə durum
iyən imoni qorə çe Xıdo imoniyə icmonədə
deşmə fəxr kardeydəmon.

[5]Xıdo de ın əzobon vositə Iştə ədolə-
ti nişo kardeydə, səkıştədə şımə esə çəy
roədə əzob kəşə bə Xıdo Podşoəti loyiğ
zınə bəbeşon. [6]Xıdo həğiğətən ədoləti-
ne. Əv bəşmə əzyət doəkəson əzyət bədo.
[7]Əzyət kəşə bəşmə isə çımi əvəzi deyəmə
ivırədə rohatəti bədo. Im çe Rəbb İsa deştə

1:1 Həv. 17:1

ğudrətinə mələkon osmono zuhur kardə vaxti bəbe. 8Rəbb İsa de yəlovinə otəşi bə xıdonıznəkəson iyən Iştə barədə bıə bə Şoyə Xəbə itoət nıkardəkəson cəzo bədo. 9Bəvon Rəbbi huzuro iyən ğudrətinə izzətiku məhrum kardə bıə zolə marde cəzo doə bəbe. 10Imon Rəbbi Iştə mığəddəsə xəlği arədə izzət sə iyən həmə imoniyon bə heyrət vardeyro omə ruji bəben. Şımənən çə imon vardəkəsonədon, çumçıko bəçəmə kardə şəhodəti bovə kardıyone. 11Bı səbəb boşməno hejo dıvo kardeydəmon ki, çəmə Xıdo şıməni bəştə dəvəti loyiğ bıvindı, şımə har çokə niyəti iyən bə imoni aid bıə har əməli Deştə ğudrəti bə vırə bırosnı. 12Əmə dıvo kardeydəmon ki, deşmə vositə bəçəmə Rəbb İsa Məsihi nomi izzət doə bıbu. Çəmə Xıdo iyən Rəbb İsa Məsihi lutfi hımhımbədə şımənən Deəy ivırədə izzətin bıbən.

İsa zuhuri bənav bə ğanuni əməl nıkardə odəmi ome

2 Çəmə imoniyə boon Rəbb İsa Məsihi zuhuri iyən əmə çoknə Çəy qırdo qırdə bey həxədə dığğətin bıbən: 2bıdə «Rəbbi zuhuri ruj rəsə» votə, iddo kardə konqıləsə ruf, qıləy sıxan, yaan qıləy rostnıbə nomə şıməni ağıliku nıkə bə çəkəm-çəkəm enığandı.

3Hiçki hiç curə şıməni də dast dənınə. Çumçıko sıftə bə Xıdo vəynə usyon kardə, bə ğanuni əməl nıkardə, məhv bıəninə odəm bə arə benışə həmonə ruj nıbome. 4Bə Xıdo Iştəni, yaan Bəy səcdə kardə bə har çiy vəynə beşə ə odəm, ıştəni həmməysə bəpe bəqəte. De jıqoy əv Xıdo məbədədə bənışte, elon bəkarde ki, az Xıdom.

5Şımə yodədə ni ki, az hələ şımə tono beədə bəşmə ımoni voteydəbim? 6Şımə zıneydəşon ki, çəy vaxt rəseədə bə məydon beşəninə bə həmonə odəmi esət çiç mane beydə. 7Oxo beğanunəti sırinə zu ıştəni həni nişo doydə. Əmma sıftə bə həmonə zuy mane bıə ğıvvə arəo peqətə bıənine. 8Çəyo bə ğanuni əməl nıkardə həmonə odəm bə məydon bebəşe iyən Rəbb İsa Deştə qəvo beşə nəfəsi əy bəkışte, Deştə zuhuri əzəməti məhv bəkarde. 9Bə ğanuni əməl nıkardə ım odəm de Şəytoni dasti har curə pesoxtə mecuzə, əlomət iyən xaruqon bəkarde 10iyən həmçinin de har curə nohəxəti hilə bome ki, həğiğəti nıpiyeyro xılosiku bə kəno mandə, həlok bıəninə odəmon bə dast dənə. 11Əve Xıdo imkon doydə çəvon səpe hiləqorə ğıvvə bo, əvon bə duy bovə bıkən. 12De jıqoy bə həğiğəti bovə nıkardə, nohəxəti kardeyku məmnun bıəkəson həmməy məhkum kardə bıbun.

Ğoym bımandən

13Əmə isə, ha Rəbbi piyə boon, bəpe hejo boşməno bə Xıdo şukur bıkəmon. Oxo Xıdo sıftəku şıməni bo Rufi təğdisi iyən de həğiğiyə imoni bo xılos beyro səçın kardışe. 14Əy deçəmə bəyon kardə Şoyə Xəbə bəçəmə Rəbb İsa Məsihi izzəti noil beyro şıməni sədo kardışe. 15De jıqoy çımı imoniyə boon, deçəmə votə sıxani iyən nıvıştə nomon vositə bəştə umutə təlimon anqıl bıbən ğoym bımandən.

16Çəmə Rəbb İsa Məsihi Iştən iyən əməni piyə Deştə lutfi zolə ciqə iyən xəymandə umu doə çəmə Pıə Xıdo 17bəşmə dılvandi bıdə, har xəymandə koədə iyən sıxanədə şıməni ğoym bıkə.

Bo iyəndı dıvo bıkəmon

3 Mılxəs, çımı imoniyə boon, boəmə dıvo bıkən ki, Rəbbi kəlom şımə arədə bey ğəzinə rəyrə pevılo bıbu de izzəti ğəbul bıbu, 2çe bevəcə iyən şərə odəmonku

2:1-2 1Sal. 4:15-17

əməni nığo bıkə. Oxo har kəsi imonış niy.
3Əmma Rəbb etiboyne. Əv şıməni ruhən ğoym bəka iyən şər bıəyku nığo bəka.
4Əmə bə Rəbbi peştıpurimon ki, şımə bəçəmə doə əmron əməl kardeydəşon iyən bəkaşon. 5Bıdə Rəbb şımə dılon bə Xıdo mehibbəti iyən bə Məsihi durumi səbəro bıkə.

Deştə zəhməti quzoron bıkən

6Ha imoniyə boon, deçəmə Rəbb İsa Məsihi nomi bəşmə əmr kardeydəmon ki, avərə jimon kardə, bəçəmə təlimi mıvofiğ nıjiyə imoniyonku diyəro bıbən. 7Şımə ıştənən zıneydəşon çəməku çoknə nımunə peqəte lozime. Çumçıko əmə şımə tono beədə avərə nınəvəymon, 8hiç kəsi nuni mıftə nahardımone. Bərəks, şəv-ruj ko kardımone iyən zəhmət kəşəmone ki, bəşmə hiç kəsi şələ nıbəmon. 9Bə səbəb ne ki, əmə bımi ixtiyor rəseydənıbe, bə səbəb kardımone ki, şımə çəməku nımunə peqətən. 10Hətto əmə şımə tono beədə bəşmə ın əmri domone: ki ko karde piyeydəşni, bıdə nəhə. 11Məsəmone ki, şıməhonədə kali kəs avərə jimon dəvoneydə; ko kardeydəni, əmma ıştəni bə har vırə dəfırsıneydə. 12Bı jıləvonon de Rəbb İsa Məsihi nomi əmr iyən xahiş kardeydəmon ki, aşiş-aşişi ko bıkən deştə zəhməti quzoron dəvunın. 13Şımə esə boy, ha imoniyə boon, çokiyəti kardeyku sıst məbən.

14Şayət kiysə bı nomədə nıvıştə bıəyon itoət nıko, əy ıştə nəzədə oqətən iyən deəy əloğə bıbırnən ki, əv xəcolət bıkəşı. 15Əmma əy deşmen məzınən, boə ğəzinə bəy nəsyət bıdən.

Səlom vığandey

16Sulhi səvon bıə Rəbbi Iştən isə bəşmə har vaxti iyən har vəzyətədə sulh bıdə! Rəbb deşmə həmməy bıbu!

17Az Paul deştə ıştən dasti bəşmə səlom nıvışteydəm. Imi ıştə har nomədə qıləy xısusiyə nışonə ğəzinə nıvışteydəm. 18Çəmə Rəbb İsa Məsihi lutf deşmə həmməy bıbu!

PAULİ

BƏ TİMOTEY İMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

Cıvonə məsihi Timotey çe Likaoniyə Listrə şəhrədə moəo bıəbe. Çəy pıə Yunan, çəy moə isə Yəhudibe. Timotey mıjdəvonə xıdmətədə bə Pauli koməqəkə iyən çəy əməqdoşbe. Pauli *«Bə Timotey İminə Nomə»* icmoədə bıə əsosə məsəlon həll kardeydə.

Nomə əsosən imoniyon icmoədə doə bıə pesoxtə təlimi vəynə beşeydə. Bı pesoxtə təlimi əsosən dınyo şəre. Bı səbəb inson zahidi ğəzinə jiyənine ki, bə xısusiyə zınəy molik bey bızını. Nomədə həmən çe imoniyə icmo idorə karde iyən bə ibodəti aid təlimoton hestin. Ğərəyz bımi, iyo nişo kardə beydə çe imoniyə icmo rəhbəron iyən koməqəvonon rəftor çoknə bıənine.

Mılxəs, Paul bə Timotey İsa Məsihi bəfomandə xıdmətəvon beyro iyən bə mıxtəlifə imoniyə daston vəynə məsuliyətin bey barədə məslohaton doydə.

Kitobi məzmun:

1:1-2 Səlomon
1:3–3:13 Bə imoniyə icmo xıdmətəvonon aid təlimoton
3:14–4:5 Yolə həğiğət
4:6–6:21 Bə Timotey doə bıə təlimot

---

1 Çəmə Xıloskorə Xıdoku iyən çəmə umu bıə de Məsih İsa rizo, çe Məsih İsa həvari az Pauliku [2]imonədə çımı həğiğiyə zoə bıə bə Timotey səlom bıbu! Pıə Xıdoku iyən Rəbb Məsih İsaku bətı lutf, mərhəmət iyən sulh bıbu!

Bə pesoxtə təlimi vəynə çəşnavi

[3]Az bə Makedoniyə viloyət şeədə ıştıku əjo kardəmbe, Efesədə bımand ki, bə kali odəmon nəzorət bıkə, bıdə əvon pesoxtə təlim pevılo nıkən, [4]de əfsonə iyən oxoynıbə nəsılə şəcəron mışğol nıbun. Xıdo niyəti de imoni bə vırə rosniyero jıqo çiyon foydə vardənin, bərəks, bə puçə mıbohison səbəb beydən. [5]Çımı ın tələbi əsıl məğsəd dılisoxtə mehibbət, təmizə vicdon iyən həğiğiyə imone. [6]Kali odəmon isə çımonku dəqijyeyn, dəmandin bemənoə qəpon jəy. [7]Əvon piyeydəşone Tovrati mıəllim bıbun,

---

1:1-2 Həv. 16:1

əmma nə ıştə votəyon, nəən ıştə təkid kardəyon sərəseydənin.

8 Əmə zıneydəmon ki, Tovrati ğanunon çokin, qirəm əvon ımi sərost oko bıdon.
9 Imiyən zıneydəmon ki, Ğanun salehəti doydəni. Əv bo beğanunon iyən itoət nıkardəkəson, xıdonıznə odəmon iyən qınokoron, nopokon iyən bedinon, ğəttolon, ıştə pıə-moə kıştəkəson, 10 cinsiyə beəxloğəti, homoseksualəti, odəm dızdiyəhəvatəkəson, duyəvojəti, bə ğəssəmi əməl nıkarde iyən bə rostə təlimi zidd beşə de jıqo çiyon mışğol bıəkəson həmməyro noə bıə. 11 Imon, baxtəvərəti səvon bıə Xıdo bəmı əmonət kardə bə izzətinə Şoyə Xəbə mıvofiğ omeydənin.

Bə Xıdo mərhəməti qorə Paul şukur kardeydə

12 Bəmı ğıvvə doə bəçəmə Rəbb Məsih İsa şukur kardeydəm ki, mını bəfomand zınəşe, Bəştə xıdməti təyin kardışe. 13 Sıftə az Bəy kufr kardeydəbim, rımuz iyən təhğir kardeydəbim. Əmma bəmı mərhəmət kardə be, çumçıko çiç kardımesə, beovandətiku iyən beimonətiku kardıme. 14 Əmma çəmə Rəbbi lutf, Məsih İsadə bıə imon iyən de mehibbəti ivırədə bəmı bol-boli ehsan kardə be. 15 In sıxan etiboyne iyən ğəbul kardeyro loyiğə sıxane, Məsih İsa bo qınokoron xılos kardeyro bə dınyo oməy. Çə qınokoron dılədə iminəni azim. 16 İntasi az qınokoron iminəni be-be bəmı mərhəmət kardə be ki, Məsih İsa deçımı vositə Iştə behəddə səbri nişo bıkə. Əve ki oməvədə Bəy imon vardə bə zolə jimoni molik bıəkəson az nımunə bıbum. 17 Əsron Podşo bıə, zoləji, çəşnıçiyə iyən bə vohidə Xıdo zoləti hurmət iyən izzət bıbu! Amin.

18 Çımı zoə Timotey, sıftəku ıştı barədə kardə bıə peyğəmbərəti sıxanon mıvofiğ omə ın tələbi bətı həvolə kardeydəm ki, bı sıxanon peştıpur bıbi, loyiğə mıborizə bıbəy, 19 imoniku iyən təmizə vicdoniku ğoym dəçıkiy. Kali kəson təmizə vicdoni rədd kardışone, çəvon imonən bə beovandəti duço be. 20 Himeney iyən İskəndərən çəvonədəy. Az əvoni bə Şəytoni təslim kardıme ki, tərbiyə bıqətın kufr nıkən.

Dıvo iyən ibodət

2 Xahiş kardeydəm ki, har çiysə bənav lovə, dıvo, vəsodət iyən şukron bıkən bo həmə insonon, 2 həmçinin bo podşon iyən hıkmdoron dıvo bıkən ki, bıdə əmə aşiş iyən rohat de mominəti iyən de ləyoğəti jimon bıkəmon. 3 Jıqo karde çoke iyən bəçəmə Xıloskorə Xıdo xoş omeydə. 4 Əy piyeydəşe həmə insonon xılos bıbun bə həğiğəti sərəsın. 5 Oxo iqlə Xıdo, insonon iyən Xıdo arədə iqlə Vositəvon heste. Im şəxs Məsih İsay. 6 Əy bo həmməy hıriyero fidyə doşe Iştəni. Im təmom bıə vaxtədə çe Xıdo bo həmməy kardə şəhodəte. 7 Azən bo həmonə şəhodəti vaiz iyən həvari təyin kardə bim, du ne, həğiğəti voteydəm. Bə bıtpərəston imon iyən həğiğəti omuteyro mıəllim bim.

8 Bıçımiro piyeydəme ki, merdon ğəzəbin nıbun, mıbohisə nıkən, har vırədə ıştə pokə daston rost bıkən, dıvo bıkən.
9 Jenonən de ədəb-ərkani, de abru-həyo iyən ağıl-kəmoli olət tankardın. Iştə muyon dəbdəbəyn dənırostın, de ğızılon, mırvoriyon iyən de ğıymətinə oləton ne, 10 de çokə əmələn ıştəni bə Xıdo həsr bıkən.

11 Jen aşiş-aşişi de itoəti umutı, 12 icozə doydənim jen omutı, rəhbərəti bıkə bə merdon, jen aşiş bıbu. 13 Oxo sıftə Adəm, çəyo Həvo ofəyə kardə be. 14 Adəm bə dast dəğandənıbe. Jen bə dast dəğandəbe, qıno kardışe, 15 əmma jen de əğıl zande xılos

---

1:13 Həv. 8:3; 9:4-5

bəbe, de iqlə şərti ki de ağıl-kəmoli, imoni, mehibbəti iyən pokiyəti jimon bıkə.

İmoniyon icmo rəhbəron iyən koməqəvonon

3 Roste ki, voteydən: harki icmoədə rəhbərəti kardeyro cəhd kardeydəbu, çokə ko orzu kardeydə. 2Bıdə rəhbər benoxsanə jimon bıkə, iqlə jenış bıbu, sərhisobin, ağıl-kəmolin, ədəbin, ğonəğpərvər bıbu iyən omuteyro ğabiliyətış bıbu. 3Bə şərovi həris, davekor ne, həlim bıənine, bədrəftor iyən pulpərəstən nıbu. 4Iştə xıyzoni çok idorə kardənin, ıştə əğılon itoətkor, ləyoğətin tərbiyə kardənine. 5Iştə xıyzoni idorə karde nıznəkəs çoknə bə Xıdo icmo rəhbərəti karde bəzıne? 6Rəhbər tojə imon vardəkəs nıbu. Jıqo odəm ğuddə karde bəzıne, iblisi ğəzinə bə məhkumiyət ebəqıne. 7İmon nıvardəkosonən əy bənə çokə odəmi zınəninin ki, mızəmmət kardə nıbu iyən bə iblisi tələ enıqını.

8İcmoədə xıdmət kardə koməqəvononən ləyoğətin bıəninin, dıdim, bə şərovi aludə, bə həromə ğəzənci həris bıəninnin. 9İmoni sıri de təmizə vicdoni oqətəninin. 10Əvonən sıftə osə kardə bıbun, qirəm noxsan nıboşone, bəvədə xıdmət bıkən. 11Həmçinin jenonən, ləyoğətin, sərhisobin iyən har çiyədə bəfomand bıəninin, bıhtonəvot nıbun. 12Xıdmətəvononən bıbuşone iqlə jen iyən bəfomand bıbun, ıştə əğılon iyən xıyzoni çok idorə karde bızının. 13Oxo çokə xıdmət kardəkəson boştə çokə movqe iyən bə Məsih İsa bıə imonədə yolə ciqə bə dast vardeydən.

Yolə həğiğət

14Umudəvom ki, bı nezon bomem ıştı tono, şayət bə di dəqınom, 15əve ımoni bətı nıvışteydəm ki, tı bızını Xıdo kəy xəlği dılədə çoknə jimon karde lozime. Im xəlğ Hest Bıə Xıdo icmo, həğiğəti sun iyən bınəçəy. 16Hiç şubhə ni ki, çəmə imoni sır yole:

Əy cismən zuhur kardışe,
Rufi tərəfo təsdığ kardə be,
Bə mələkon çiyəy,
Bə xəlğon vəz kardə be,
Bəy dınyoədə imon vardə be,
De izzəti rost kardə be.

Pesoxtə bıə təlimon dumo məşən

4 Mığəddəsə Ruf oj-oşko voteydə ki, oməvədə kali kəson imono bəqarden, çe dast dəğandə rufon iyən cınon təlimon dumo bəşen. 2In təlimon doğjəbıə dıdimə vicdoni soyb bıə duyəvojə odəmonku bə məydon beşeydən. 3Im duyəvojon kəxıvand bey iyən kali xorəkon harde ğədəğən kardeydən. Əmma Xıdo bo imon vardəkəson iyən bə həğiğəti sərəsəkəson de şukri ğəbul kardeyro ımoni doşe. 4Xıdo ofəyə har çiy çoke, de şukri ğəbul kardə hiçiy rədd kardəninniy. 5Çumçıko har çiy de Xıdo kəlomi iyən dıvo təğdis beydə.

Məsihi çokə xıdmətəvon

6Imoni bə imoniyon omutoş, çe Məsih İsa qıləy çokə xıdmətəvon bəbeş, bəlli bəbe ki tı imoni sıxanon iyən ıştı əməl kardə rostə təlimı omutə. 7Diyəro bımand dınyoviyə, puçə əfsononku. Bo momin beyro ıştəni həsr bıkə. 8Çe andomi məşği foydə kam beydə, mominəti isə bo har çiy foydəyne, çumçıko bımədə, həm bo esəti, həmən bo oməvəy jimoni vəd heste. 9In sıxan etiboyne iyən ğəbul kardeyro qırd loyiğe. 10Əve əmə zəhmət kəşeydəmon iyən cəhd kardəmon. Çumçıko həmə insonon, xısusən imon vardəkəson Xıloskor bıə, bə Hest Bıə Xıdo peştıpurimon.

11Imoni tələb bıkə iyən omut. 12Bıdə hiçki bətı xor diyə nıkə ki, ıştı sin kame. Əmma ıştə sıxanədə, jimonədə, mehibbətədə, imonədə, pokiətiədə bo imoniyon nımunə bıbi.

13 Detosə çımı omey Mığəddəsə Nıvıştəyon
həmməy vədə bahand, vəz bıkə iyən təlim
omut. 14 Rəhbəron ıştı səpe dast noədə de
peyğəmbərəti vositə bətı doə bıə ruhaniyə
ənomi loğeyd məbi. 15 Bıçımon həmməy
cəhd bıkə, ıştəni bımi həsr bıkə ki, ıştı in-
kişof bə həmməy oşko bıbu. 16 Bəştə iyən
bəştə doə təlimi sərhisobin bıbi. Dəvom
bıkə bı koy, demi mışğol bıbi. Jıqo bıkoş,
həm ıştəni, həmən bətı quş doəkəson xılos
bəkardeş.

İmoniyon vədə məsuliyəton

5 Bə rəhbəron tohmət məjən, deyəvon pıə
ğəzinə mıloyim rəftor bıkə, bə cıvonə
merdon boə ğəzinə, 2 bə sipyəsə jenon moə
ğəzinə, bə cohilə moynon de sofə dıli hovə
ğəzinə nəsyət bıdə.

3 Bə bekimsənə mandə vevə jenon hur-
mət bıkə. 4 Qirəm vevə jeni əğılon, yaan
nəvon hestışebo, bıdə sıftə bəştə xıyzonon
koməq bıkən mominəti omutın, bəştə si-
ninə valideynon ğəyd bımandın. Çumçıko
ım, Xıdo rozi haşteydə. 5 Bekimsənə mandə
vevə jeni ıştə umu bə Xıdo bastəşe, şəv-ruj
bəlovəy Bəy iyən dıvo karde dəvom kar-
deydə. 6 Əhlikefə jimon kardə vevə jen esə
boy bıjiyoən mardə hisob beydə. 7 Imoni
bəvon basbard ki, bıdə mızəmmət kardə
nıbun. 8 Bəştə nezə odəmon, xısusən, bəştə
xıyzoni ğəyd nımandə odəmi inkor kardəşe
imon iyən beimonisən betəre.

9 Ə vevə jeni nomi bə vevon siyohi bınıv-
ışt ki, hiç nıbo şest sin hestışe iyən iqlə
şuyəş bıə, 10 deştə kardə koon nomış be-
kardə, yəni ki əğıl perosniyəşe, ğonəğpər-
vərəti kardəşe, çe mominon lınqi şıştəşe,
bə əzyət kəşəkəson koməq kardəşe, de har
curə foydəynə koy mışğol bıə.

11 Cıvonə vevə jenon nomi isə bə siyohi
mənıvışt. Çumçıko əvon bəpişone bə şu
bışun bəvədə bə Məsihi xıdmət nıbəkan.
12 Jıqoən, bəştə doə iminə vədi əməl nıkar-
deyro bə mıhokimə məruz bəmanden.
13 Həmçinin kəbəkə bənəven, bə tanbələti
pebəmujen. Əncəx tanbələti ne, ğırbır
bəkan, lozimnıbə sıxanon qəp bəjen, bə
co kəson koy ıştə bukə dəbənon. 14 De
jıqoy az piyeydəme cıvonə vevə jenon
bə şu bışun, əğıl bızandın, ıştə kəy idorə
bıkən, bə deşmeni hiç qıləy fırsət nıdən
ki, bəvon bıhton şodə. 15 Həni kali kəson
dəqijiyən, Şəytoni dumo şeydən.

16 Qıləy imoniyə hovə vevə mandə avlo-
donış hestebu, bıdə bəvon koməqəti bıkə.
İmoniyon icmo bı jıqo şələ ji dənışu ki, bə
bekimsənə vevə jenon koməq karde bızını.

17 İcmo çok idorə kardə rəhbəron, xısusən,
vəz iyən təlim omuteyədə zəhmət kəşə-
kəson bə dığat mıkofoti loyiğin. 18 Oxo
Mığəddəsə Nıvıştəyonədə jıqo votə beydə:
«Xəmən kardə neqo qəvi dəməbast» iyən
«koəkə loyiğe bəştə mıjdi». 19 Ehanə dıqlə,
yaan seqlə şoyd nıbo, bə rəhbəri vəynə
bıə şikati ğəbul məkə. 20 Qıno kardeyədə
dəvom kardəkəsi həmməy vədə mızəm-
mət bıkə ki, bo mandəyonən ibrət bıbu.
21 Çe Xıdo, Məsih İsa iyən səçın kardə
bıə mələkon navədə ıştıku vey xahiş kar-
dəm ki, beğərəz, tərəfkeşəti nıkardə bı
təlimoton rioyət bıkəy. 22 Rəhbər təyin
kardeədə tadibəsə hiçki səpe dast mənə
ki, bə co kəson qıno xanboz nıbi. Ištəni
pok oqət.

23 Hejo əncəx ov peməşom; bəştə mədə
iyən rə-rə noxəş nıqıniyero kam-kam çə-
xırən peşom.

24 Kali odəmon qıno bə mıhokimə enı-
qıniyə bəlliye, co kəsonki isə peşo bə
məydon beşeydə. 25 Jıqoən, çokə koonən:
kali qılon esət çiyeydən, kali qılonən peşo
bəçiyen.

5:18 Ğanun. 25:4; Mat. 10:10; Lukə 10:7 **5:19** Ğanun. 17:6; 19:15

İmoniyə ğuli məsuliyəton

6 Ğulə qiyəbandi jiyədə bıəkəson həmməy bə hurməti loyiğ bızının ıştə əğon ki, bə Xıdo nomi iyən təlimi kufr kardə nıbu. 2Çəvon əğə imon vardəşebo, bıdə əvon çe əğə imoniyə boə beyro xor diyə nıkən bəy. Bərəks, həniyən çok ğollığ bıkən bəvon. Çumçıko çı ğollığo foydə səkəson çəvon piyə imoniyonin.

Omut ımoni iyən nəsyət bıdə.

Xıdo royku beməşən

3Ki pesoxtə təlimon omuteydəbu, deçəmə Rəbb İsa foydəynə kəlomi iyən bə həğiğəti mıvofiğ bıə təlimi rozi nıbo, 4ə odəmi ğuddə kardəşe bə hiçiy sərəseydəni. Jıqo odəm sıxanon məno barədə bə mıbohisə karde mıbtəlo bıə. Çımon səkıştə pəxıləti, mınoqişə, təhğir iyən bədqımonətiye. 5Jıləvonon beəxloğə şınemoni soybin, həğiğəti bə həşə jəydən. Əvon bə Xıdo roy ğəzənci vırə ğəzinə diyə kardeydən.

6Deştə dastədə bıəy rozi be-be de Xıdo roy şey yolə ğəzənce. 7Oxo əmə hiçiy vardəmonni bə dınyo iyən çəyo hiçiy peqəte barde əzınimon. 8Çəmə harde iyən olət hestımonebo, demon rozi mandənimon. 9Harki ərbob bey piyeydəşebu, əv bə dəvinə iyən tələ ebəqıne. Jıləvonon insoni bə məhv bardə kali axməxə iyən ziyon vardə ehtiroson duço bəben. 10Har curə bevəciəti rişə pulpərəstətiye. Kali odəmon hestin de jıqo həvəson təsiri imono qardəyn, ıştəni bə yolə əzyət dənoşone.

Paul bə Timotey nəsyət doydə

11Əmma tı, ha Xıdo odəm, çe jıqo çiyonku bıvit. Salehəti, mominəti, imoni, mehibbəti, durumi, həliməti dumo bışi. 12İmoni roədə vey cəhd bıkə. Zolə jimoni ğoym bıqət, bıçımiro sədo kardə bıəş, oxo vey şoydi vədə tı oşko ğəbul kardə imon. 13Məsih İsa Ponti Pilati vədə bəştə çokə əğidə şoydəti kardəşbe. Az bə har çiy jimon doə Xıdo iyən Məsih İsa huzurədə ıştıku tələb kardeydəm ki, 14detosə çəmə Rəbb İsa Məsihi zuhuri bəçımı nəsyəti de pokiəti iyən benoxsan rioyət bıkə. 15Xıdo Əy Iştə vaxtədə zahir bəka. Əv baxtəvərəti səvon bıə iqlə Hıkmdor, çe podşon Podşo iyən çe əğon Əğəye. 16İqlə zoləji Bıəkəs, dast nırəsə nurədə jiyəkəs Əve. İnsonon hiç qıləyni vindəşonni Əv iyən əzınin vinde. Bəy zoləti izzət iyən ğudrət bıbu. Amin.

17Bı dovrədə ərbob bıəkəsonku tələb bıkə ki, ğuddəyn nıbun iyən bə mıvəğğətiyə tənxo peşt dənıbastın, boçəmə firəvonətiro harçi bəmə bol-boli ehsan kardə bə Xıdo peştıpur bıbun. 18Xəymandəti bıkən, vey çokə əmələn bıkən, səxayn bıbən, ıştə moli de co kəson paybaxş bıkən. 19De jıqoy bo oməvəy boştə ğoymə bınəçə bıəninə qıləy xəzinə qırdə bıkən ki, bə zolə jimoni noil be bızınən.

20Ha Timotey, bətı doə bıə əmonəti nığo bıkə! Salehətiku diyəro bıə puçə sıxanonku iyən «zınəy» hisob kardə bıə vəynə fikronku diyəro bımand. 21Kali kəson iddo kardışone bı «zınəy» soyb bıən, əvon çəmə şoyd bıə imoniku dəqijyeyn.

Xıdo lutf deşmə bıbu!

PAULİ

BƏ TİMOTEY DIMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

Paul *«Bə Timotey Dıminə Nomədə»* bəştə cıvonə həmko Timoteyi vey məslohaton doydə. Durum əsosə movzuye. Paul Timoteyi dəvət kardeydə bo İsa Məsihi Şoyə Xəbə de bəfomandəti vəz kardeyro. Həmən əv bəy ilhom doydə ki, bə Şoyə Xəbə təlimi bəfomand bıbu. Həvari bəştə cıvonə həmko tovsiyə kardeydə ki, bəştə kəşə zılləton, rast omə mığovimətən hiç qıləyni məhəl nınə, bə Şoyə Xəbə pevılo karde iyən bə mıəlliməti xıdməti dəvom bıkə.

Paul xısusiyə məslohat doydə bə Timotey: «Nodonəti axməxə mıbohisonku diyəro bıbi. Tı zıneydəş ki, ımon bə daveyon səbəb beydən» (2:23). Paul ıştə jimoni iyən məğsədi bəy nımunə nişo doydə. Əy bo imonin, mehibbətin bey, təğibonədə bə əzobon de səbri petoveyro dəvət kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1–2:13 Səlomon iyən nəsyəton
2:14–4:8 Məslohat iyən çəşnavi
4:9-22 Pauli xısusiyə xahişon iyən oxonə sıxanon

---

1 De Xıdo rizo Məsih İsadə doə bıə jimoni vədi qorə çe Məsih İsa həvari vığandə bıə az Pauliku [2] səlom bıbu bəçımı azizqiromiyə zoə Timotey! Pıə Xıdoku iyən çəmə Rəbb Məsih İsaku bətı lutf, mərhəmət iyən sulh bıbu!

Bə Şoyə Xəbə bəfomand bey

[3] Az şəv-ruj hejo dıvo kardeədə tını bə yod vardeydəm, şukur kardeydəm ki, bənə ıştə dədə-bobo de təmizə vicdoni bə Xıdo xıdmət kardeydəm. [4] Ištı çəşə arson bə yod vardeədə tını vindeyro həsrət kəşeydəm ki, çımı dıl de şoyvo pur bıbu. [5] Bətıku bıə həğiğiyə imoni bə yod vardeydəm. Az əminim ki, sıftə ıştı nənə Lois iyən moə Evnikiədə bıə imon bətınədən heste. [6] Bı səbəb bəştı yod vardeydəm ki, az ıştə daston ıştı səpe noədəsə Xıdo bətı doə həmonə ənomi hejo pevoşını. [7] Oxo Xıdo bəmə tarsi rufi ne, ğıvvə, mehibbət iyən ağıl-kəmoli rufi doəşe. [8] Bıçımiro çəmə

Rəbbi barədə şoydəti kardeyku iyən Çəy roədə dustəğ bıə çımıku xəcolət məkəş. De Xıdo ğudrəti demı ivırədə Şoyə Xəbə roədə bə əzobi petov. 9Xıdo bəçəmə əmələnro xılos nıkardışe əməni, bəştə məğsədi iyən lutfiro xılos kardışe iyən pok beyro sədo kardışe. Zəmon binonıbə bənav de Məsih İsa vositə ə lutf bəmə doəbe, 10esət deçəmə Xıloskor Məsih İsa zuhuri oşko be. Əy ni kardışe marde, de Şoyə Xəbə vositə jimon iyən zoləjiyəti nişo kardışe bəmə. 11Az bo ın Şoyə Xəbə vaiz, həvari iyən mıəllim təyin kardə bim. 12In əzobon kəşe səbəbən ıme. Əmma xəcolət kəşeydənim çımiku, zıneydəm ki, Bəki imon vardəme iyən əminim ki, Əv ğadire bəmı doə əmonəti tosə Xıdo Hıkmi Ruji bo oqəte. 13Məsih İsadə bıə de imoni iyən mehibbəti çımıku məsə rostə təlimku nımunə peqət. 14Bətı doə bıə çokə əmonəti bəmənədə jiyə de Mığəddəsə Rufi vositə nığo bıkə.

15Zıneydəş ki, Asiyə viloyətədə bıəkəson həmməy dim qordınişone çımıku. Həmçinin Fiqel iyən Hermoqen çəvon arədəy. 16Rəbb mərhəmət bıkə bə Onisifori kəy odəmon. Çumçıko çan kərə dılvandi doşe bəmı, çımı zincironku xəcolət nıkəşəşe. 17Əv Romədə beədə de cəhdi nəvəy mını pəydo kardışe. 18Bıdə Rəbb Hıkmi Ruji bo mərhəmət pəydo karde imkon bıdə bəy. Tı vey çok zıneydəş Efesədə əy bəmı çanə xıdmət kardışe.

Məsihi roədə bə əzyəti petovən

2 Tı isə, ha çımı zoə, de Məsih İsa doə lutfi ğoym bıbi. 2Çanə şoydon vədə çımıku məsə harçi bə bəfomandə odəmon həvolə bıkə, bıdə əvonən omutın bə co kəson. 3Çe Məsih İsa çokə sərbozi ğəzinə demı ivırədə bə əzobi petov. 4Sərbozəti kardəkəs de harujnə ğəyğuyon mışğol beydəni, əv dastpoçə beydə ki, bəy əmr doəkəsi rozi bahaştı. 5Həmçinin bə mısobiğə dəqıniyə idmonəkonən bə ğaydon mıvofiğ bəhs nıkon, bəçəvon sə zəfəri çambə nıbənon. 6Jıqonə məhsuli iminə baxşə bə zəhmətkəşə kaştevoni rəsənine. 7Dığğət bıkə bəçımı sıxanon. Bəçımı votəyon həmməy sərəseyro Rəbb bətı koməqəti bəkarde.

8Yodo beməkə çımı vəz kardə bə Şoyə Xəbə mıvofiğ, Davudi nəsılo bıə çe mardon dılədə bəyji bıə İsa Məsihi. 9In Şoyə Xəbə roədə zincirbədast bıəm, bənə qıləy cinoyətkori bə əzobi petoveydəm. Əmma bə Xıdo kəlomi zincir jə bıəni. 10Bı səbəb az bə har çiy tov vardeydəm bə səçın kardəbıəyon xatır, bıdə əvonən Məsih İsadə bıə bə xılosi de zolə izzəti noil bıbun. 11Etiboynə sıxane ım,

«Qirəm Deəy mardimonbo,
Deəyən bəjiyemon;
12 Qirəm petovomon,
Deəy ivırədə podşoəti bəkardemon.
Ehanə Əy bə həşə bıjənomon,
Əvən əməni bə həşə bəjəne.
13 Əmə bəfomand nıbomonən,
Əv bəfomand bəbe.
Çumçıko Əv Bəştə Iştəni zidd
nıbəşe».

Dəvinəo beşə koəkə

14Imoni bə imoniyon yod dənə. Xıdo huzurədə çəvonku tələb bıkə ki, sıxanon məno barədə mıbohisə karde oroxnın. Im bə quş doəkəson foydə əvəni, zərər bəje. 15Cəhd bıkə Xıdo nəzədə dəvinəo beşə, benoxsan, həğiğəti kəlomi sərost omutə qıləy koəkə bıbi. 16Dınyoviyə puçə qəponku diyəro bımand. Oxo dımon mışğol bıəkəson həniyən beimon bedən. 17Çəvon sıxan xorə ğəzinə ebətəne. Himeney iyən Filit çəvonədəy. 18Əvon həğiğətiku dəqijiyeydən,

---

1:11 1Tim. 2:7

voteydən ki, bəyji bey həni bıə, de jıqoy co kəsonən imono ğandeydən. 19İntasi çe Xıdo ekardə bınəçə ğoym mandə, de ın sıxanon mıhi jə bıə: «Rəbb zıneydə Iştə odəmon» iyən «Rəbbi nomi kəşə har kəs nohəxətiyonku diyəro bışu».

20Qıləy yolə kədə əncəx ğızılə iyən nığə ğabon ne, həmçinin taxtə iyən qıliyə ğabonən hestin. Çəvon kali qılon bo təmizə koy, kali qılonən bo notəmizə koy oko doə beydən. 21De jıqoy harki ıştəni notəmizə koonku oqəto, əv bo təmizə koy mıvofiğ zınə bəbe, təğdis kardə bəbe, boştə Soybi foydəyn bəbe, bo har çokə koy hozı kardə bəbe.

22Cıvonəti ehtirosonku diyəro bıbi. De sofə dıli bə Rəbbi ovardəkəson ivırədə çe salehəti, imoni, mehibbəti iyən sulhi dumo eqın. 23Nodonəti axməxə mıbohisonku diyəro bıbi. Tı zıneydəş ki, ımon bə daveyon səbəb beydən. 24Rəbbi ğul davekor bıəninniy. Bərəks, de həmməy tıvox bıənin, bo omute ğabil, hovsələyn bıənine. 25De həliməti tərbiyə kardənine vəynə beşəkəson. Bəlkəm Xıdo bəvon tobəro imkon bıdə, əvonən bə həğiğəti sərəsın. 26Bəvədə əvon səzukin bey bəzınen iyən deyəvon ıştə piyəy kardə, əvoni əsir kardə iblisi tələku pebərəxen.

Oxonzəmonədə

3 Imi bızın ki, bı oxonzəmonədə çətinə dovron bəben. 2İnsonon xudbin, pulpərəst, təkəbburin, məğrur, təhğirəkə, bəştə pıə-moə itoət nıkə, nunku, pokətiku məhrum, 3beşəfğət, bədtıvox, bıhtonəvot, bə nəfsi hakim be nızınə, berəhm, çokiəti deşmen, 4xain, beehtiyot, ğuddəyn, vey bəpiyeşone kefciləti Xıdosən. 5Zahirən bənə momini bəçiyen, əmma dılətono çəy molyəti bə həşə bəjen. Diyəro bımand jıqo odəmonku. 6Çımon arədə jıqo odəmon hestin ki bə kəon dəfırsiyeydən iyən hərcoyə jenon royku bekardeydən. Jıqo jenon qıno veye iyən ıştə ehtiroson dumo şıkıriyeydən, 7hejo bo tojə təlimon nəveydən, əmma hiç vaxti bə həğiğəti sərəse zıneydənin. 8Yannis iyən Yambris bə Musa çoknə zidd şin, ım odəmonən jəqo bə həğiğəti zidd şeydən. Əvon ğəlpə imonsoyb, bə beəxloğə şınemoni soyb bıə odəmonin. 9Əmma həni çəvon ko nıbəqəte. Çoknə həməkəsi vindışe çe Yannis iyən Yambrisi axməxəti, çımon axməxətiyən həməkəs oşko bəvinde.

Bə Timotey oxonə nəsyəton

10Tı esə boy çımı təlimi, rəftori, məğsədi, imoni, səbri, mehibbəti, durumi dumo eqınış, 11Antakyədə, Konyədə, Listrədə bəçımı sə omə təğibon iyən kəşə əzobonı vinde. Az petovem bə çı curə təğibon! Əmma Rəbbi xılos kardışe mını çımon həmməyku. 12De Məsih İsa mominə jimon kardəkəson həmməy bə təğibi məruz bəmanden. 13Əmma bevəcə odəmon iyən hiləqoron şe-şe həniyən betər bəben, ıştəniyən iyən co kəsonən bə dast dəbəğanden. 14Tı esə boy bəfomand bıbi iyən ğoym bımand ıştə omutə iyən peştıpur bıəyonədə. Çumçıko zıneydəş çikiku omutə ımon, 15Mığəddəsə Nıvıştəyon əğılətiku zıneydəş. Əvon bə Məsih İsa bıə imoni vositə xılos vardə hıkməti bətı bo omute ğadirin. 16Mığəddəsə Nıvıştəyon həmməy Xıdoku ilhom səşone iyən təlim, mızəmmət, islo, salehətiro koməqəti kardeydən ki, 17jıqonə Xıdo xıdmətəvon hartərəfə təchiz kardə bıbu iyən bo har çokə koyro hozı bıbu.

4 Xıdo iyən bəyjiyon de mardon mıhokimə kardə Məsih İsa navədə Çəy zuhuri iyən Podşoəti xatır bətı hamyeydəm ki, 2Xıdo kəlomi vəz bıkəy, har vaxti bə

3:8 Beşe. 7:11 **3:10-11** Həv. 13:14–14:20

insonon de səbri təlim omuteyro, mızəmmət kardeyro, ğədəğən noyro iyən dılvandi doyro hozı bıbi. 3Oxo jəqo qıləy vaxt bome ki, odəmon bə rostə təlimi penıbətoven. Bəştə piyəyon mıvofiğ bə quşi xoş omə sıxanon votə mıəllimon qırdə bəkan ıştə qırdo. 4Iştə quşon bəqəten ki, həğiğəti nıməsın, bə əfsonon meyl nişo bədon. 5Əmma tı har çiy barədə səzukin bıbi. Bə əzobi petov, Şoyə Xəbə pevılo bıkə, ıştə xıdməti qırd icro bıkə.

6Çımı xun həni peşomə təğdimi ğəzinə rubeyədəy, marde vaxtım rəsə. Çımı umr kam mandə. 7Çokə mıborizə bardıme, ıştə roy bə sə jəme, ıştə imoni nığo dome. 8Esə bomı salehəti çambə hozıye. İnsofinə Hakim bıə Rəbb Hıkmi Ruji əy bəmı – əncəx bəmı ne, Bəçəy zuhuri orzuvoni bardəkəson həmməy bədo.

Xısusiyə xahişon iyən səlomon

9Həkəməti bıkə rəyrə boy çımı tono. 10Oxo Dima maddiyə dınyo piyeyro mını tərq kardışe bə Salonik şe. Kreskent bə Qalatiyə, Tit isə bə Dalmatiyə şe. 11Əncəx Lukə çımı paliyoy. Markiyən peqət biyə deştə, əv xıdmətədə bəmı koməqəti kardeydə. 12Tixiki isə vığandıme bə Efes. 13Keynə boş, Troasədə Karpi tono çımı noə əbo, kitobon, xısusən, nıvıştə bıə perqamentonən biyə bomı.

14Mısqər İskəndəri vey bevəci kardışe bəmı. Rəbb çəy əməlon əvəzi bədo bəy. 15Tınən ıştəni çəyku çəş bıkə, əv de şiddəti bəçəmə votəyon zidd beşe.

16İminə kərə az məhkəmədə ıştəni mıdofiə kardeədə hiçki çımı tərəfi benışe, həmməy tərq kardışone mını. Bıdə qıno hisob nıbu bəvon. 17Əmma Rəbb bəçımı koməq oməy ğıvvəyn kardışe mını ki, vəz deçımı vositə qırdıçıp bəyon kardə bıbu iyən millətən həmməy bıməsın əy. Az şiri qəvo rəxəym. 18Rəbb mını har curə bevəcə koyku pebəroxne iyən Boştə Osmoni Podşoəti xılos bəka. Zoləti izzət bıbu Bəy! Amin.

19Çımı səlomi bırosın bə Priskilə, Akilə iyən Onisifori kəy odəmon həmməy.

20Erast mande Korinfədə. Trofim isə noxəşbe, əve Miletədə oqətıme əv. 21Cəhd bıkə zımıston nıbə boy. Bətı səlom vığandeydən Evvul, Pudent, Lin, Klavdiyə iyən imoniyon həmməy.

22Rəbb detı bıbu! Lutf bıbu bəşmə!

4:10 2Kor. 8:23; Qal. 2:3; Kol. 4:14; Tit 1:4; Flm. 23-24
4:11 Həv. 12:12,25; 15:37-39; Kol. 4:10,14; Flm. 23-24 **4:12** Həv. 20:4; Ef. 6:21-22; Kol. 4:7-8
4:13 Həv. 20:6 **4:14** Zəb. 62:12; Rom. 2:6; 1Tim. 1:20 **4:19** Həv. 18:2-3; 2Tim. 1:16-17
4:20 Həv. 19:22; 20:4; 21:29; Rom. 16:23-24

PAULİ
BƏ TİTİ NOMƏ

VƏSƏ

Tit de Pauli vəzi vositə İsa Məsihi ğəbul kardə qıləy yunanə cıvonə zoəbe (1:4). Əy Şoyə Xəbə pevılo kardeədə bə Pauli koməqəti kardəşbe. Pauli Krit ləpəkədə bıə imoniyon icmoədə nəzorətəvoni ğəzinə xıdmət kardeyro ıştə cıvonə koməqəvoni təyin kardəşbe. Bəy koməq karde məğsədi ın nomə nıvıştə bıə. Bı nomədə bə kali əsosə məsəlon dığğət doə beydə.

Paul Kritvıjon xosiyəti zıneydəbe, əve bə Titi yod vardeydə ki, imoniyon icmo rəhbər çoknə bıənine. Çəyo əv icmoədə imoniyon mıxtəlifə daston – sininə merdon iyən jenon, cıvonon iyən ğulon omute barədə məslohaton doydə.

Nomə oxoədə Paul imoniyon arədə bə rəftori aid nəsyəton doydə bə Titi, xısusən, xoşrəftor iyən dustə mınosibətədə bey, nifrətiku, mıbohisəku iyən icmoədə bıə co-co fikronku diyəro mandey asbardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1-2 Sələmon
1:3-16 Titi Kritədə bıə vəzifə
2:1–3:9 Rostə təlim iyən rəftor
3:10-15 Xahişon iyən vido kardey

---

1 In nomə Xıdo ğul iyən İsa Məsihi həvari bıə, az Paulikuye. Xıdo səçın kardə insonon imon vardeyro, bə mominəti mıvofiğ həğiğəti sərəseyro az təyin kardə bim. [2] In həğiğət bə zolə jimoni umu doydə. Hiç vaxti du nıvotə Xıdo zəmon binonıbə bənav vəd kardəşe ın umu. [3] Çəmə Xıloskor bıə Xıdo vaxt rəseədə bəştə əmri mıvofiğ de vədi vositə bəmı əmonət kardə Iştə kəlomi oşko kardışe. [4] Pıə Xıdoku iyən çəmə Xıloskor bıə Məsih İsaku lutf iyən sulh bıbu bə eyni imoni qorə bəmı əsl zoə bıə bə Titi!

Titi Kritədə bıə vəzifə

[5] Əve tıni ləpək Kritədə oqətıme ki, nimədə mandə koon bə sə bıjəni iyən çımı asbarde ğəzinə har şəhrədə icmo rəhbəron

---

1:4 2Kor. 8:23; Qal. 2:3; 2Tim. 4:10

təyin bıkəy. 6Rəhbər təyin kardə bıə şəxs benoxsanə jimon kardənine. İqlə jenış bıənine, çəy fərzəndon imonin bıəninin, beəxloğətiədə ittıhom kardəbıə nıbun iyən beitoətkorə inson nıbun. 7İcmo rəhbər çe Xıdo koy idorəəkə beyro benoxsan bıənine. Iştəku rozi, ğəzəbin, şərovi həris, davekor, boştə xəyri nəvəkəs bıənin ni, 8bərəks, ğonəğpərvər, xəymand, ağıl-kəmolin, ədolətin, momin, bəştə nəfsi hakim bıənine. 9Əv ıştən bə rostə təlimi bəfomand bıənine ki, bə co kəson de rostə təlimi nəsyət doy bızını iyən bəy vəynə beşəkəson mızəmmət karde ğadir bıbu.

10Oxo, xısusən, sınnəti tərəfdoron dılədə beitoətkorə, puçə qəpəjən iyən hiləqorə odəmon veyin. 11Çəvon vəy se lozime. Çumçıko əvon nohəxə ğəzənc bə dast vardeyro lozimnıbə çiyon omuteydən, vey xıyzonon həmməyəvo məhv kardeydən. 12Çəvon qıləyni – Kritvıjon peyğəmbər hisob kardəkəsi jıqo votəşbe: «Kritvıjon hejo duyəvoj, bılxinə vəhşi, ləvəynə tənbəlonin». 13Im şəhodət roste. Əve əvoni ciddi mızəmmət bıkə ki, çəvon imon səhey bıbu, 14bə Yəhudi əfsonon iyən həğiğətiku qardə insonon noə ğaydon quş nıdən. 15Bo pokə odəmon har çiy poke, bo nopokə beimonon isə hiç çiy pok ni. Əmma çəvon həm şınemon, həmən vicdon nopoke. 16Əvon iddo kardeydən ki, Xıdo zıneydən, əmma deştə əməlon ımi bə həşə jəydən. Əvon oləyz iyən beitoətkorin, bo hiç qıləy çokə koy bəvəc nıbomen.

Rostə təlimi əhəmiyət

2 Tı isə bə rostə təlimi mıvofiğ bıəy omut. 2Sininə merdon omut ki səzukin, ləyoğətin, ağıl-kəmolin, imonədə, mehibbətədə iyən durumədə nımunə bıbun. 3Həmçinin sininə jenonən eynən jəqo de ədəb-ərkani rəftor bıkən. Bıhtonəvot, bə şərovi mıbtəlo nıbun iyən foydəyn bıəyon omutın. 4Bə cıvonə jenon tərbiyə bıdən ki, ıştə şuyon iyən əğılon bıpiyışone, 5ağıl-kəmolin, ismətin, kədor, xəymand, bəştə şuyon tabe bıbun. Bəvədə bə Xıdo kəlomi kufr kardə əbıni. 6Bə cıvonə zoonən ağıl-kəmolin beyro nəsyət bıdən. 7Çokə koon bıkə har çiyədə nımunə bıbi bə co kəson. Təlim omuteyədə səmimi iyən ciddi bıbi, 8tənğıd kardenıbə səheyə sıxanon bıvot ki, bəştı vəynə beşəkəson çəmə həxədə bevəcə sıxanon vote nıznın, xəcolət bıkəşın.

9Ğulon sərosın ki, har çiyədə bəştə əğon tabe bıbun, əvoni rozi bahaştın. Bıdə cəvob onıqordının, 10dızdi nıkən, əmma qırd etiboyn bıbun. De jıqoy çəmə Xıloskor bıə Xıdo təlimi har cəhəto cazibəyn bıkən.

11Oxo Xıdo bə həmə insonon xılos vardə lutf zahir be. 12In lutf bəmə beimonəti iyən dınyovıjə ehtirosi rədd kardey, bı dovrədə ağıl-kəmolin, saleh iyən bə mominəti mıvofiğ qıləy jimon jiyey omuteydə. 13Demiyən jıqo baxtəvərəti vardə çəmə umu zahir bey, yəni əzəmətinə Xıdo iyən çəmə Xıloskor bıə İsa Məsihi izzəti zuhuri çəş bıkəmon. 14Əy boəmə fido kardışe Iştəni ki, əməni çe har curə beğanunətiku bıhırı, pok bıkə Bəştə məxsus iyən çokə koon kardeyro qıləy xəlğ bıkə. 15Imoni de həmə səlohiyəti bıvot, nəsyət bıdə iyən mızəmmət bıkə. Bıdə hiç kəs bətı behurmətəti nıkə.

İmoniyon rəftor

3 Bə imoniyon yod dənə ki, bə rəhbəron iyən hakimiyəton tabe bıbun, bəvon itoət bıkən. Bo har curə xəymandə ko kardeyro hozı bıbun. 2Hiç kəsi təhğir nıkən, davekor ne, xoşrəftor bıbun iyən de həmə odəmon mıloyim rəftor bıkən. 3Oxo vaxt hestbe əmənən beağıl, beitoət, royku beşə,

1:6-9 1Tim. 3:2-7

mıxtəlifə ehtiroson iyən ıştə həzzon ğul bıə, bılx, pəxıləti dılədə jiyə mənfur iyən bə iyəndı nifrət kardə odəmon bimon. 4Əmma çəmə Xıloskor bıə Xıdo xəymandəti iyən bə insoni mehibbət zahir kardə vaxti 5deçəmə kardə salehə koon ne, Bəştə mərhəməti qorə əməni xılos kardışe. Əy Deştə Mığəddəsə Rufi vositə şıştışe ocon vardışe, bəmə tojə jimon doşe. 6Xıdo çəmə Xıloskor bıə de İsa Məsihi vositə Mığəddəsə Rufi bol-boli çəmə səpe ekardışe ki, 7Deçəy lutfi saleh hisob bıbəmon, çəmə umu bıə zolə jimoni varis bıbəmon. 8In sıxan etiboyne.

Az piyeydəme ımoni xısusən ğeyd bıkəm ki, bə Xıdo imon vardəkəson de xəymandə koon mışğol beyro sərisofin bıbun. Im xəyrine iyən bə odəmon foydəş heste. 9İntasi beağılə mıbohisonku, nəsılə şəcəronku, mınoqişonku, de Ğanuni əloğəynə peresiyeku diyəro bıbi. Imon puçin, hiç foydə nişone. 10Bə təfriqə eğandəkəson iminə iyən dıminə kərə çəşnavi karde bəpeştə deyəvon ıştə əloğə bıbırın. 11Əmin be bəzıneş ki, jıqo odəm royku beşə iyən qınokore. Əy ıştən məhkum kardəşe ıştəni.

Xahişon iyən vido kardey

12Az Artema, yaan Tixiki vığandencən tı dastpoçə bıbi boy çımı tono, bə Nikopolis. Çumçıko bə ğəror oməm ki, zımıstoni əyo dəvonım. 13Huğuğşınos Zena iyən Apolloni dəro kardeədə dastpoçə bıbi ki, çəvon hiç qıləy nırəsəy nıbuşone. 14Bıdə çəmə odəmonən lozim bıə ehtiyocon doyro de xəymandə koon mışğol bey omutın ki, besəmərə nımandın.

15Çımı tono bıəkəson həmməy bətı səlom vığandeydən. Bə əməni piyə imoniyon səlom bıvot.

Bəşmə həmməy lutf bıbu!

3:12 Həv. 20:4; Ef. 6:21-22; Kol. 4:7-8; 2Tim. 4:12 **3:13** Həv. 18:24; 1Kor. 16:12

PAULİ
BƏ FİLİMONİ NOMƏ

VƏSƏ

Filimon çe Kolosse şəhri imoniyə icmo nom-sandinə uzvbe. Çəy Onisim nomədə qıləy ğulış hestbe. Im ğul ıştə soybiku vitəbe, de Pauli tanış bıəbe. Bə vaxti Paul zindonədəbe. Onisimi de Pauli vositə bə Məsihi imon vardəşbe. Paul ıştə nomədə Filimoniku əjo kardeydə ki, əv deştə ğuli aşti bıbu, çumçıko Pauli oqordınişe əv bəçəy soybi. Paul bə Filimoni məslohat doydə ki, Onisimi bıbaxşı, çumçıko əv həni qıləy vitə ğul ni, bə Məsihi imon vardə çəy qıləy imoniyə boəy.

Kitobi məzmun:

1:1-3 Sələmon
1:4-7 Şukur iyən dıvo
1:8-22 Pauli Onisimiro kardə xahiş
1:23-25 Vido kardey

---

[1]Məsih İsa roədə dustəğ kardə bıə az Pauliku iyən imoniyə boə Timoteyku bə azizə əməqdoş Filimoni, [2]çəmə imoniyə hovə bə Afiyə, çəmə həmko bə Arxipi iyən ıştı kədə qırdə bıə imoniyon icmo sələm bıbu! [3]Çəmə Pıə Xıdoku iyən Rəbb İsa Məsihiku bəşmə lutf iyən sulh bıbu!

Şukur iyən dıvo

[4]Az ıştə kardə dıvonədə tını bə yod vardeydəm hejo bə Xıdo şukur kardeydəm. [5]Çumçıko ıştı bə Rəbb İsa bıə imoni iyən bə Xıdo xəlği həmməy bıə mehibbəti barədə məseydəm. [6]Az dıvo kardeydəm ki, çəmə umumiyə imon jıqo fəol bıbu ki, de Məsihi vositə boəmə foydəyn bıəyon həmməyəvo sərəsəmon. [7]Çımı imoniyə boə, ıştı mehibbət bomı yolə şoy-şoy iyən dılvandi səvon be. Xıdo xəlği dıliyən ıştı hımhımbədə ovc kardışe.

Pauli Onisimiro kardə xahiş

[8]Bı səbəb çımı bənə Məsihi həvari sələhiyət rəseydə ki, ıştıku ıştə vəzifə bə vırə rosniye tələb bıkəm, [9]əmma bə mehibbəti xoto esət Məsih İsa roədə Xıdo daynə iyən məhbus bıə az Paul bətı lovə kardeydəm. [10]Çımı dustəğəti vaxtədə bə

1:2 Kol. 4:17 **1:10** Kol. 4:9

imon vardə ruhani zoə bo Onisimi tıku qıləy əjo hestıme. 11 Vaxt hestbe çəy bətı hiç foydəş nıbe, əmma esət həm bətı, həmən bəmı vey foydəş rəseydə. 12 Az əy, yəni ıştə con-ciqəri ıştı tono bə dumo oqordıneydəm. 13 Həğiğətən vey piyeydəmbe, əy ıştə tono oqətım, bıdə ıştı əvəzi Şoyə Xəbə roədə zindonədə bıə mıddətədə bəmı koməqəti bıkə. 14 Əmma nıpiyəme ıştı rizo nıbə hiç qıləy ko karde. Piyəme ki, ıştı kardə çoki məcburi ne, deştəxoşi bıbu.

15 Ğasbu Onisimi ıştıku kamişə mıddət esiyəy bə səbəb be ki, tı əy daimən ğəbul bıkəy 16 bənə ğuli ne, ğulisə baş, azizə boə ğəzinə. Əv xısusən bomı vey azize. Əmma həm bənə insoni, həmən bə Rəbbi imon vardə boə ğəzinə botı həniyən vey piyəynə boəy.

17 Esət ıştəni demı həmro hisob kardeydəşbu, mını ğəbul karde ğəzinə əyən ğəbul bıkə. 18 Ehanə əy bətı konsə zərər jəşe, yaan ğarzxoye, əvoni bəçımı hisob bınıvışt. 19 Az Paul bətı deştə dasti nıvışteydəm ki, az ıştən çəvon əvəzi bədom. Piyeydəmni bətı bıvotım ki, tı bəştə ıştə jimoniro bəmı ğarzxoş. 20 Bəle, ha boə, bə Rəbbi xoto ıştı bəmı qıləy foydə bırəsı. Qıləy Məsihiyə boə ğəzinə çımı dıl ovc bıkə.

21 Az xatırcəmim ki, bəçımı sıxani quş bədoş, əve ımi bətı nıvışteydəm. Zıneydəm ki, tı çımı piyəyonsə ziyodəy bəkardeş. 22 Həmçinin, bomı qıləy ğonəğə otağ hozı bıkə. Umudəvom ki, deşmə dıvon vositə az şımə tono oqordıniyə bəbem.

Vido kardey

23 Bətı səlom vığandeydən, bə Məsih İsa imon vardə, demı ivırədə zindonədə bıə Epafrə, 24 çımı həmkon Mark, Aristarx, Dima, Lukə.

25 Rəbb İsa Məsihi lutf deşmə bıbu!

1:24 Həv. 12:12,25; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol. 4:10,14; 2Tim. 4:10-11

BƏ İBRANİJON NOMƏ

VƏSƏ

«Bə İbranijon Nomə» de vəynəmandətiyon dimbəbim omə iyən imono imtino karde təhlukədə bıə bə imoniyon vığandə bıə. Çe nomə mıəllif çəvon rufi imonədə barz kardeydə iyən həmçinin nişo kardeydə ki, İsa Məsih çe Xıdo izzəte. Demiyən əv əsosən ın həğiğəton ğeyd kardeydə: İsa Məsih çe Xıdo zolə Zoəy. Əy deştə kəşə əzobon bə Pıə itoətin bey umutışe. İsa Məsih çe Xıdo Zoəy Əhdi-Ətiqi peyğəmbəronsə başe. İsa Məsih kahinonsə başe iyən Xıdo tərəfo zolə Kahin təyin kardə be. İnsonon bə İsa Məsihi imon vardeədə qınoku, tarsiku iyən mardeyku ozod beydən. İsa zol Sər Kahine, Əv bə imon vardəkəsi həğiğiyə xılos doydə.

Mıəllif nomədə İsrail xəlğı tarıxədə bıə məşhurə odəmon nımunə kəşeydə, handəkəson bə bəfomandəti sədo kardeydə. Əv bə handəkəson məslohat zıneydə ki, İsaku nımunə peqətın, bə əzobon iyən təğibi petovın. Nomə de nəsyəton iyən çəşnaviyon sə beydə.

Kitobi məzmun:

1:1-14 Xıdo Zoə başe məlәkonsə
2:1-18 Xılosi barədə sərhisob bıbəmon
3:1–4:13 İsa başe Musasə
4:14–7:28 İsa Məsih çəmə Sər Kahine
8:1-13 Məsihi Əhdi başə cəhət
9:1-22 Tojə Əhdi ğırbon kanə ğırbononsə başe
9:23–10:39 Oxonə ğırbon
11:1-40 Sabitğədəmə imoniyon
12:1-29 Xıdo tərbiyə kardə Pıəy
13:1-25 Oxonə nəsyəton

Xıdo Zoə başe məlәkonsə

1 Xıdo ğədimə zəmonədə de peyğəmbəron vositə vey kərə, mıxtəlif curə, bəçəmə dədə-bobon ovardəşbe. [2]Əmma bı oxonzəmonədə Əy Deştə Zoə vositə ovardışe bəmə, Deçəy vositə ofəyəşbe kulli-aləm iyən Əy bə har çiy varis təyin kardəşbe. [3]Zoə çe Xıdo izzəti şəvəxe iyən Çəy mahiyəti surəte. Əv Deştə ğudrətinə kəlomi har çiy oqəteydə. Əv əməni qınonku pok karde bəpeştə mıhtəşəmə Xıdo rostədə, osmonədə ən barzə vırədə nışte. [4]Məlәkonsə çanə baş beysə, çəvonsə anə baş bıə nomi irs səşe.

5 Xıdo bə kom mələki keynəsə votəşbe
məqəm «Tı Çımı Zoəş,
Az ımruj botı Pıə bim»
yaanki
«Az Boəy Pıə, Əv isə Bomı Zoə
bəbe?!»
6 İjənən Xıdo Iştə İminəvəçə bə dınyo
vığandeədə voteydə:
«Bıdə Xıdo mələkon həmməy Bəy
səcdə bıkən».
7 Mələkon barədə isə voteydə:
«Iştə mələkon bənə vavazi,
Iştə xıdmətəvonon bənə yəlovinə
otəşi kardeydə!»
8 Əmma Zoə barədə jıqo voteydə:
«Ha Xıdo, Iştı taxt zoləti mandeydə,
Iştı podşoəti əso ədoləti əsoye.
9 Tı salehəti piyeydə, bə beğanunəti
nifrət kardeydəş.
Bə səbəb Xıdo, Iştı Xıdo
De şoyvo doə ruyəni
Iştı həmronsə vey Tını məsh
kardışe».
10 İjən voteydə:
«Ya Rəbb, Tı sıftəku soxtə zəmini
bınəçə,
Osmonon Iştı daston koye!
11 Imon məhv bəben, əmma Tı
bəmandeş,
Həmməy bənə oləti çe molyəti
bəqınen,
12 Tı ımoni libosi ğəzinə pebəpuşteş,
Oləti ğəzinə dəqiş bəkardeş.
Əmma Tı dəqiş əbınış,
Iştı soron sə əbınin».
13 Xıdo bə kom mələki keynəsə votəşbe
məqəm
«Bınışt Çımı rostədə,
Tosə bə vaxti ki, Iştı deşmenon
dəzıno biyəm
Iştı poədə?!»
14 Məqəm həmə mələkon bə xılos bıəni-
nə odəmon xıdmət kardeyro vığandə bıə
xıdmətəvonə rufon nin?

Xılosi barədə sərhisob bıbəmon

2 Bı səbəb əmə bəştə məsəyon həniyən
sərhisob bıəninimon ki, ovəyz əməni
həğiğətiku bə diyəro nıbə. 2 Oxo de mələ-
kon vositə bəyon kardə bıə sıxan bə vırə
rəse ki, bə har curə taxsır iyən beitoətəti
loyiğinə cəzo doəbe. 3 Jıqo beəsə, əmə bı
curə yolə xılosi məhəl nınomon, bəvədə
cəzoku çoknə perəxe bəzınemon? In xılos
sıftədə de Rəbbi vositə votə be iyən Əy
məsəkəson tərəfo boəmə təsdığ kardə be.
4 Xıdo Iştən de əloməton, xaruqon, curbə-
curə mecuzon iyən Bəştə irodə mıvofiğ
paybaxş kardə de Mığəddəsə Rufi ğıvvə
iyən ənomon ımi təsdığ kardışe.
5 Oxo çəmə qəp jə oməvə dınyo Xıdo
bə mələkon tabe nıkardışe. 6 İntasi kiysə
Mığəddəsə Nıvıştəyon qıləy vırədə jıqo
şoydəti kardəşbe:
«İnson kiye ki, Tı çəy barədə
şıneydəş?
Bəni-odəm kiye ki, Tı boəy ğəyğu
kəşeydəş?
7 Kamişi mıddətədə mələkonsə bəyji
qəte əv,
İzzəti iyən əzəməti tac bəçəy sə
noy.
8 Har çiy çəy pobonədə noy, bəy tabe
karde».
Har çiyı bəçəy ixtiyor doy, əve ki bəy tabe
nıbə hiçiy nahaşte. İntasi esət əmə hələ vin-
deydənimon har çiy bəy tabe bıə. 9 Əmma
əmə vindeydəmon ki, de Xıdo lutfi İsa bə
har kəsi xoto mardeyro kamişə mıddətədə
mələkonsə saru qətə be. Çəy kəşə marde

1:5 2Şəm. 7:14; 1Saln. 17:13; Zəb. 2:7 **1:6** Zəb. 97:7 **1:7** Zəb. 104:4 **1:8-9** Zəb. 45:6-7
1:10-12 Zəb. 102:25-27 **1:13** Zəb. 110:1 **2:6-8** Zəb. 8:4-6

əzobi qorə izzəti iyən əzəməti tac Bəçəy sə noə be.
10 Xıdo çandə insoni de İsa kəşə əzobon
vositə bə xılosi rosnişe, jıqoən mıkəmməl kardışe çəvon xılosi Səvon bıə İsa. Ə
Xıdo ki, har çiy Boəye iyən Deçəy vositə
mıvcude. 11 Oxo təğdis kardə bıə Şəxsi
iyən həsr kardə bıəkəson həmməy Səvon
eyniye. Bı səbəb İsa bəvon boə voteyku
xəcolət nıkəşəşe:
12 «Iştı nomi bəştə boon elon bəkam,
İcmo dılədə Bətı həmd-səno bəkam».
13 İjən voteydə:
«Az Bəy peştpur bəbem»,
ijənən voteydə:
«Imeha, Az iyən Xıdo Bəmı doə
fərzəndon».
14 Bı səbəb ım fərzəndon xun iyən qujdo
iborət beyro İsa Iştənən bənə bəvon andom səşe ki, Deştə marde çe mardi səpe
səlohiyət soybi, yəni iblisi ğıvvə ləğv bıkə.
15 Iştə umri dırozi marde tarsi jiyədə əsir
bıəkəson həmməy Əv ozod bıkə. 16 Əv bə
mələkon ne, bə İbrahimi nəsıli koməq
kardeyro oməy. 17 Bı səbəb Əv har cəhəto
bəştə boon oxşəş doəninbe, de jıqoy Xıdo
xıdmətədə mərhəmətin iyən bəfomandə Sər
Kahin bıbu ki, Iştəni xəlği qınonro kəffarə
bıdə. 18 Əy Iştən əzob kəşəşe, dəvinə kardə
be, əve bə dəvinə bıəkəson Əv koməqəti
karde bəzıne.

İsa başe Musasə

3 De jıqo, ha osmono dəvət sə imoniyə
boon, ıştə nəzəron bəçəmə imoni Daynə iyən Sər Kahin İsa sərutən. 2 İsa bəfomandbe bə Əy təyin kardə Kəsi, çoknə ki
Musa Xıdo kədə bə həmməy bəfomand
mande. 3 İsa Musasə həniyən bə yolə izzəti
loyiğe, çoknə ki kəy dutə bənno kəysən bə
yolə hurməti loyiğ beydə. 4 Həlbəttə, har
qılə kəy qıləy bənno heste, çe har çiy bənno
isə Xıdoy. 5 Musa qıləy idorəəkə ğəzinə bə
Xıdo xəlği aid bıə har koədə bəfomandbe ki,
çe Xıdo oməvəy barədə votəyon surət bıbu.
6 Əmma Məsih Zoə ğəzinə Xıdo həmə kəy
bəfomandə idorəəkəbe. Çəy kə əmənimon,
qirəm əmə detosə oxoy ıştə ciqə iyən fəxr
kardə umu nığo bıdomon.

Bə beimonəti vəynə çəşnavi

7 Bı səbəb Mığəddəsə Ruf jıqo voteydə:
«Imruj, şayət şımə Çəy sədo
bıməson,
8 Bıdə şımə dılon kurocəğ nıbun,
Bənə ıştə əcdodon, səhroədə
Dəvinə kardə bıə vaxti vəynə
mandəbin.
9 Əyo əvon dəvinə kardışone iyən osə
kardışone Mını,
Hərçənd ki, çıl sori mıddətədə
vindəşonbe Çımı əmələon. 10 Əve ki
Çımı zəhlə şe çə nəsıli.
Votıme: "Əvon ıştə dılədə hejo
dəqijyeydən,
Çımı roon zıneydənin".
11 Əve ğəzəbnok beədə ğəssəm
hardəme:
"Əvon əslo dənıbəşen Bəçımı rohati
məskən"».
12 Ha imoniyə boon, sərhisob bıbən, şımə
hiç qıləyniku şərə iyən beimonə dıl nıbu,
şımə dılon Hest Bıə Xıdoku nıqardın.
13 Rujbəruj bə iyəndı dılvandi bıdən, çanə
ki boşmə «ımruj» heste, bıdə şıməhono
hiç kəsi dıl de qıno vositə bə sığ onıqardı.
14 Çumçıko sıftəku bıə imoni detosə oxoy
ğoym oqətomon, de Məsihi xanboz be
bəzınemon. 15 Çoknə ki Mığəddəsə Nıvıştəyonədə votə beydə:
«Imruj, şayət şımə Çəy sədo
bıməson,

2:12 Zəb. 22:22 **2:13** Yeş. 8:17-18 **3:2,5** Aşm. 12:7 **3:7-11** Zəb. 95:7-11 **3:15** Zəb. 95:7-8

Bıdə şımə dılon vəynə mandə
rujonədə
Bey ğəzinə, bə sığ onıqardı».
16 Bəs ə odəmon kin, məsəşone iyən vəynə mandin? De Musa rəhbərəti Misiro
beşəkəson həmməy nin bəqəm? 17 Xıdo çıl
sor bəki ğəzəbnok beydəbe? Qıno kardə,
cəsədon daştədə bə mandəkəson nıbe bəqəm? 18 Bəs Əy bo ki ğəssəm hardışe ki,
Bəçəy rohati məskən dənıbəşen? Məqər
bə itoət nıkardəkəson nıbe? 19 De jıqoy əmə
vindeydəmon ki, əvon bəştə beimonəti səbəb həğiğətən əyo dəşe nıznəyn.

Çe Xıdo rohati məskən

4 De jıqoy ehanə çe Xıdo vəd kardə bə rohati məskən dəşey ıştə ğıvvədəy, bıtarsəmon ki, şıməhon qıləyni ın imkoni dasto vanıdə. 2 Oxo əmənən bənə əvon çokə xəbə səmone. Əmma çəvon məsə kəlomi bəvon foydə nıvardışe, çumçıko bəştə məsə xəbə bovə karde nıznəşone. 3 Əmə imon vardəkəson isə bə rohati məskən dəşeydəmon, bo imon nıvardəkəson isə Xıdo votəşbe:

«De jıqo, ğəzəbnok beədə ğəssəm
hardıme:
"Əvon əslo dənıbəşen Bəçımı rohati
məskən"».

Hərçənd ki, Xıdo koon dınyo ofəyeyku jıqoşə təmom bin. 4 Çumçıko Kəlomədə haftminə ruji barədə jıqo votə bıə: «Xıdo esiyəy Ištə koonku haftminə ruji istırohat kardışe». 5 İjən bı barədə votəşe: «Əvon əslo dənıbəşen Bəçımı rohati məskən».

6 De jıqo, hələ bo kali kəsonən əyo dəşey imkon heste. İntasi çokə xəbə sıftə məsəkəson itoət nıkardışone, əve əyo dənışin. 7 Bı səbəb xəyli vaxt dəvarde bəpeştə Xıdo de Davudi vositə «ımruj» voteydə, qıləy tojə ruj təyin kardeydə. Sıftəku votəy ğəzinə:

«Imruj şayət Çəy sədo bıməson,
Bıdə şımə dıl kurocəğ nıbu».

8 Ehanə Yeşua bəvon rohati məskən doəşbəy, Xıdo həni co qıləy ruji barədə nəvoti. 9 Jıqoən, hələ bo Xıdo xəlği qıləy rohati ruj bəbe. 10 Xıdo çoknə Ištə koon sə karde bəpeştə istırohat kardışe, Bəçəy rohati məskən dəşəkəsən jəqo ıştə koon sə kardeydə, istırohat kardeydə. 11 Əmənən cəhd bıkəmon ki, bə həmonə rohati məskən dəşəmon. Bıdə hiçki çe beitoətəti bevəcə nımunə dumo nışu, dənıqijı.

12 Çe Xıdo kəlom jiyeydə iyən təsir nişo doydə, əv har curə dıqəvinə şımşisən tije, coni rufiku, bandənə iliqiku co karde-karde nıfuz kardeydə, dıli fikron iyən niyəton osə kardeydə. 13 Xıdoku hiç çiy niyoni mande əzını. Har çiy Çəy çəşon vədə qucili iyən oj-oşkoye. Əmə Bəy hisobot bədomon.

İsa Məsih çəmə Sər Kahine

14 Əmə osmononku dəvardə bə Sər Kahini molikimon, Im Xıdo Zoə İsay. Əve boən ıştə imoniku ğoym dəçıkəmon. 15 Oxo çəmə Sər Kahin jəqo ni ki, çəmə zəifətionədə boəmə dılış nısutı. Bərəks, bənə əmə har cəhəto dəvinə kardə bıə, əmma çəməku fərğine, Əy qıno nıkardışe. 16 Bıçımiro əmə bə Xıdo lutfi taxti de ciqə nez bıbəmon ki, bə koməqi ehtiyoc beədə mərhəmət iyən lutf səy bıznəmon.

5 Har qılə sər kahin odəmon arəo səçın kardə beydə iyən əv Xıdo navədə boçəvon qınon baxşeyro ğırbonon iyən təğdim edaşteydə. 2 Əv de nodonon iyən ıştə roy dəqijniyəkəson həlim rəftor kardeydə, çumçıko ıştənən bə zəifəti məruz mandə. 3 Əve əv həm bo xəlği qınon, həmən boştə

3:16-18 Aşm. 14:1-35 **4:3** Zəb. 95:11 **4:4** Ofə. 2:2 **4:5** Zəb. 95:11 **4:7** Zəb. 95:7-8
4:8 Ğanun. 31:7; Yeşua 22:4 **4:10** Ofə. 2:2 **5:3** Lev. 9:7

qınonro ğırbon edaştənine. 4Hiç kəs ıştənbəştə bı şərəfi noil be əzını, əncəx Haruni ğəzinə, əv Xıdo tərəfo sədo kardə beədə noil be zıneydə.

5Jəqoən Məsih bo Sər Kahin beyro IştənBəştə şərəf nıdoşe, Xıdo təyin kardışe Əv, votışe Bəy:

«Tı Çımı Zoəş,
Az ımruj Botı Pıə bim».

6Co qıləy vırədə isə Əv jıqo voteydə:

«Tı Melkisedeqi ğəzinə zol Kahiniş».

7Məsih zəminisə jiyə vaxtədə de yolə fəryodi iyən çəşə arsi dıvo kardışe bə Xıdo lovə kardışe. Əv Bəştə ehtiromi qorə Əy mardeyku bo peroxniye ğadir bıə Xıdo tərəfo məsə be. 8Hərçənd ki, Əv Zoə be, əmma Deştə kəşə əzobon itoətin beyədə təcrubə səşe. 9Bə mıkəmmələti rəseədə Bəy itoət kardə kəsonro zoləti xılosi səvon be 10iyən Xıdo tərəfo Melkisedeqi ğəzinə Sər Kahin təyin kardə be.

Bədi kamiləti bışəmon

11Əmə bı barədə vey sıxan vote bəzınemon, əmma ımoni izoh karde çətine, oxo şımə di sərəseydon. 12Şımə bəpe esət həni mıəllim bəbeşon, əmma hələn lozime ki, kiysə Xıdo kəlomi ibtidoiyə təlimon tikrorən bəşmə omutı. Bəşmə hələn şıt lozime, bərkə harde ne. 13Oxo de şıti perəsə har kəs korpə beyro salehəti barədə bıə kəlomi sərəse zıneydəni. 14Bərkə harde isə bo yolone, çəvon təcrubə heste, çoki bədiku co karde zıneydən.

6 Bı səbəb Məsihi barədə bıə iminə təlimiku ovaştəmon, bo yolon nəzədə qətə bıə təlimiku dəçıkəmon. Foydə nıbə əmələnku tobə kardımone, bə Xıdo imon vardımone. 2Vəftiz, de dast noy təğdis kardey, mardon bəyji bey iyən zolə məhkəmə barədə təlimi təfsilot veyən vocib ni. 3Ehanə Xıdo izn bıdo, bımonən əməl bəkardemon.

4Jıqo odəmon hestin ki, i kərə Xıdo tərəfo nurin kardə bıən, osmoni ənomi çəşəşone iyən de Mığəddəsə Rufi idorə kardə bıən. 5Əvon çe Xıdo xoşə kəlomi iyən oməvə dovri ğıvvon hiss kardəşone. 6Əmma ijənən imono qardən, jələvonon sənibəton bə tobə varde mımkun ni. Çumçıko əvon çe Xıdo Zoə sənibəton bə çomex kəşeydən, rısvo kardeydən.

7Çoknə ki zəmin təmizə voşon peşomeydə iyən bo həmonə şəxson məhsuli perosneydə ki, əvon kaştıqıl kardeydən, Xıdoku xəy-bərəkət səydən. 8Bır iyən ğalğən perosniyə zəmin isə bevəce iyən lənətin hisob kardə beydə, çəy oxoyən suteye.

9İntasi, ha qiromiyon, əmə jıqo bıvotomonən, xatırcəmimon ki, şımə vəzyət həniyən çoke iyən xılosi roədəşon. 10Oxo Xıdo beinsof ni ki, şımə de mehibbəti kardə koon iyən Deçəy nomi bə Xıdo xəlği sıftəku detosə esət kardə xıdməti, yodo bekə. 11Əmə orzu kardəmon ki, şımə har qıləyni detosə oxoy həkəm bımandən, tosə umu bə vırə rəse, 12tənbəl məbən, əmma vəd kardəbıəyon de imoni iyən səbri irs səkəsonku nımunə peqətən.

Çe Xıdo vəd

13Xıdo bə İbrahimi vəd doədə Bəştə Iştən nomi ğəssəm hardışe, oxo Çəy Iştəsə barz bıə hiçki ni.

14Əy votışe: «Az bətı xəy-dıvo səpe,
xəy-dıvo bədom iyən ıştı nəsıli heyve
karde-karde, ziyodə bəkardem».

15De jıqoy İbrahim səbr karde-karde bə vədi noil be. 16İnsonon ıştəsə bə barz bıəy nomi ğəssəm hardeydən iyən çəvon hardə

5:4 Ofə. 28:1 **5:5** Zəb. 2:7 **5:6** Zəb. 110:4 **5:7** Mat. 26:36-46; Mark 14:32-42; Lukə 22:39-46
5:12-13 1Kor. 3:2 **6:13-14** Ofə. 22:16-17

ğəssəm har mıbohisə sə kardeydə. 17Bı səbəb Xıdo bə vədi varison Iştə doə vədi de ğəssəmi oj-oşko təsdığ kardışe. 18De jıqoy bə Xıdo peştıpur bıə əməhonən çəmə vədə noə bıə umu ğoym qətəninimon. Xıdo vəd iyən ğəssəm, ın dıqləyni dəqiş əbıni. Əmə Çəy vəd iyən ğəssəmiku yolə dılvandi səydəmon. 19In umu boçəmə coni lovbəri ğəzinə ğoym iyən etiboyne. Əmə deəy məbədi pardə peştədə bıə bə ən mığəddəsə dılətonə otağ daxil be bəzınemon. 20İsa bəçəmə xoto çəməsə bənav bə həmonə vırə daxil be. Əv Melkisedeqi ğəzinə zol Sər Kahin be.

Kahin Melkisedeq

7 Im Melkisedeq Salemi podşo iyən Xıdovandi-Aləmi kahinbe. İbrahim podşon məğlub karde bəpeştə bə dumo oqardeədə Melkisedeqi deəy vindemon kardışe iyən bəy xəy-dıvo doşe. 2İbrahimiyən doşe bəy çe har çiy dayəki. Melkisedeq nomi məno salehəti podşoye, Əv həmən Salemi podşoye, yəni sulhi podşoye. 3Çəy pıə-moə nişe, nəsıli şəcərə nişe. Çəy jimoni rujon nə sıftə, nəən oxoy ni. İntasi bə Xıdo Zoə oxşəş kardə bıə zolə kahine.

4Bunən ım odəm çanə əzəmətine ki, hətto çəmə əcdod İbrahimi daveədə bə dast vardə ğəniməton dayəki bəy doşe. 5Levi nəsılo kahinəti vəzifə icro kardəkəson, İbrahimi nəsılo be-be, bə Tovrati ğanuni mıvofiğ xəlğiku, yəni ıştə boonku har çiy dayəki səydəbin. 6Əmma çəvon nəsılo nıbə Melkisedeqi İbrahimiku dayəki səşe iyən əy bə vədon molik bıə İbrahimi xəy-dıvo doşe. 7Həlbəttə ki, bə ıştəsə ruki xəy-dıvo doəkəs yole. 8Esət fani bıə insonon dayək səydən, bəvədə esə boy ə şəxsi səşe ki, Mığəddəsə Nıvıştəy şəhodət kardeydə zoləti jiyəkəs əve. 9Vote bəbe ki, esət dayək sə Leviən de İbrahimi vositə bəvədə bə Melkisedeqi doəşbe dayək. 10Oxo Melkisedeq de İbrahimi vindemon kardeədə Levi hələ bə dınyo omənıbe.

Çe Kahinəti tojə nizom

11De jıqoy Xıdo bə Tovrati əsosən bo İsrail xəlği Levi nəsılo kahinon təyin kardışe. Im kahinon nıznəşone insonon bə mıkəmmələti rosniye, əvon çımi ehdəo omə bəben, bəvədə bənə Haruni ne, Melkisedeqi ğəzinə kahini ome ehtiyoc nəbi. 12Oxo kahinəti ğaydə-ğanun dəqiş beədə bə Ğanuni dəqiş beyən ehtiyoc heste. 13Ə şəxsi barədə ki, qəp jəydəmon əv bə Levi ğəbilə mənsub nıbe iyən ım ğəbilə hiç kəsi ğırbonqoədə xıdmət kardəşnıbe. 14Oxo məlume ki, çəmə Rəbb Yəhudə ğəbiləo bə dınyo omə. Musa ım ğəbilə kahinəti barədə bə kahinon hiç qıləy sıxan votəşnıbe. 15Bə Melkisedeqi oxşər co qıləy tojə Kahini təyin kardey ımi həniyən oj-oşko nişo kardeydə. 16Əv nəsılbənəsıl ovaştə kahinəti əmri səbəbo ne, zolə jimoni ğudrəti səbəbo Kahin be. 17Oxo Mığəddəsə Nıvıştəy şəhodət kardeydə:

«Tı Melkisedeq ğəzinə zol Kahiniş».

18Çımisə bənav bıə əmr zəif beyro iyən bəvəc nıome səbəbo ləğv kardə be. 19Oxo Ğanuni kamil nıkardışe hiç çiy, əve çımi əvəzi bəmə qıləy tojə umu doəbe ki, ım əməni bə Xıdo nez kardeydə.

20In kahinəti esə boy de ğəssəmi təsdığ kardə be. Ə qılə kahinon xıdmət de ğəssəmi təsdığ kardə nıbe. 21İntasi Məsih de ğəssəmi kahin be, çumçıko Xıdo votəşbe Bəy,

«Rəbbi ğəssəm hardışe, dəqiş nıbəka
Iştə ğərori:
"Tı zolə Kahiniş"».

22Əve İsa həniyən bə çokə Əhdi zomin mande.

6:19 Lev. 16:1-2 **6:20** Zəb. 110:4 **7:1-2** Ofə. 14:17-20 **7:5** Aşm. 18:21 **7:17** Zəb. 110:4 **7:21** Zəb.110:4

23 Demiyən jıqo, həmonə kahinon iyəndı
əvəz kardeydəbin, çumçıko marde imkon
doydənıbe əvon vey bımandın. 24 Əmma İsa
zol jiyeyro daimi kahin be. 25 Bı səbəb Əv
ğadire Deştə vositə bə Xıdo nez bıəkəson
qırd bo xılos karde. Oxo boəvon vəsodət
kardeyro Əv hejo jiyeydə.

Tojə Əhdi Sər Kahin

26 Həğiğətən, boəmə jıqo qıləy Sər Kahin
mınosib be ki, Əv mığəddəs, beqıno, pok,
qınokoronku co bıbu iyən osmononku bə
ərş rost kardə bıbu. 27 Əv bənə co sər ka-
hinon rujbəruj sıftə boştə qınonro, çəyo
bo xəlğı qınonro bo ğırbon edaşte məcbur
nıbe. Çumçıko Iştəni ğırbon doşe, ımi ikə-
rəti bə vırə rosnişe. 28 Bə Ğanuni əsosən
təyin kardə bıə sər kahinon zəifin. Əmma
Ğanuni bəpeştə Xıdo ğəssəmə sıxani zoləti
Sər kahin təyin kardışe mıkəmməl bıə Zoə.

Ən başə Sər Kahin

8 Votəbıəyon əsos isə ıme: çəmə jıqo
qıləy Sər Kahin hestımone ki, os-
mononədə əzəmətinə Xıdo taxti rostədə
nıştə. 2 Əv Mığəddəsə məbədədə xıdmət
kardeydə, insoni ne, Rəbbi soxtə həği-
ğiyə Çıdoədə. 3 Har qıləy sər kahin bo
edaşt iyən ğırbon vardeyro təyin kardə
beydə. Bı səbəb çəmə Sər Kahiniyən bo
edaşt vardeyro çiçsə bıəninbe. 4 Qirəm Iş-
tən zəminisə bəbəy, əslo kahin nəbi, oxo
zəminisə kahinon hestin ki, bə Ğanuni
mıvofiğ edaşt təğdim kardeydən. 5 Əvon
osmononədə bıəyon təsviri iyən soğnə
jiyədə ibodət kardeydən. Jəqoən Musa
Iştə İbodəti Çıdo ejeədə Xıdo çəşnavi
kardəşbe bəy:

«Bandədə bətı nişo kardə bıə ımoni
həmməy bə nımunə mıvofiğ de dığğəti
bısoxt».

6 Əmma esət İsa həniyən bə çokə vədon
əsosin bıə, bə həniyən çokə xıdməti noil
be. Əv həniyən çokə Əhdi Vositəvon be,
Çəy xıdmət həniyən baş be. 7 Oxo iminə
Əhd benoxsan bəbəy, dıminə Əhd lozim
nəbi. 8 Çumçıko Xıdo kanə Əhdiku rozi
nımande, votışe:

«Rəbb bəyon kardeydə:
"Nez beydə ə rujon ki,
Az de İsrail xəlğı iyən de Yəhudə
xəlğı
Tojə Əhd bəbastem.
9 Jəqo Əhd ne ki, çəvon əcdodon
Misiro bekardeyro
Çəvon dastono qətə ruji deyəvon
bastəmbe.
Əvon Bəçımı əhdi bəfomand nıbin,
Azən dim qordınime çəvonku"
Rəbb jıqo bəyon kardeydə.
10 "Çə rujon bəpeştə
Çımı de İsrail xəlğı
Dəbastə Əhd jıqoye".
Rəbb bəyon kardeydə:
"Iştə Ğanunon bəçəvon ağıl
bənom,
Bəçəvon dılon bənıvıştem.
Az çəvon Xıdo bəbem,
Əvonən Çımı xəlğ bəben.
11 Hiç kəs onıbəmute bəştə hamsiyə,
yaan boə
ki, Rəbbi bızınən.
Çumçıko yoliku bəruk har kəs Mını
bəzıne.
12 Oxo bəçəvon taxsıron vəynə
mərhəmətin bəbem,
Həni çəvon qınon əslo bə yod
dənıbənom"».

13 Xıdo «Tojə Əhd» voteədə bəyon kardı-
şe ki, iminəni kanə bıə. Kanə bıəy iyən
bəvəc nıoməy ənəhoy dəvardəni ki, ni
beydə.

7:27 Lev. 9:7 **8:1-2** Zəb. 110:1 **8:5** Beşe. 25:40; Həv. 7:44 **8:8-12** Yer. 31:31-34

Tojə Əhdi ğırbon Kanə Əhdi ğırbonisən başe

9 Kanə Əhdi ıştə ibodəti ğaydon iyən bo xıdmət dəvoniyeyro zəminisə məbəd hestışbe. [2]Qıləy çodı ejə bıabe. Çıdo iminə hissədə çodon, miz iyən təğdisə nunon hestbin. Bı hissə Mığəddəsə Vırə nom doə bıabe. [3]İminə iyən dıminə hissə arədə pardə hestbe. Ən Mığəddəsə Vırə isə dıminə pardə peştədəbe. [4]İyo ğızılə buxuri ğırbonqo iyən har tərəfış təmom de ğızılı edoə bıa Əhdi Sundox hestbe. Sundoxi dılədə de manna pur ğızılə ğab, Haruni tişi jə ləvo iyən Əhd nıvıştə bıa sığə lovhon hestbin. [5]Sundoxi səpe isə bə kəffarə ğapəği tərəf enəmə izzətinə keruvon hestbin. İntasi esət çımon barədə ətrofin qəp jəy zıneydənimon.

[6]Imoni həmməy jıqo hozı kardey bəpeştə kahinon mıntəzəm bə ibodətxonə iminə hissə daxil beydəbin, ibodət dəvoneydən. [7]Bə dıminə hissə isə əncəx sər kahin dəşe zıneydəbe. Əvən sorədə i kərə əyo dəşe əzni. Əv boştə qınon iyən bo xəlği nıznenızne kardə qınonro edaşt vardə ğırboni xun nıbə əyo dəşe nəzni. [8]Mığəddəsə Ruf demiyən nişo doydə ki, sıftənə ibodətxonə çanə ki mıvcude, bə Ən Mığəddəsə Vırə şə ro hələ oşko kardə bıənıbe. [9]Im bo esətnə vaxti qıləy rəmze: nişo kardeydə ki, təğdimon iyən ğırbonon bə Xıdo ibodət kardəkəsi vicdoni qırd bo pok karde ğadir nin. [10]Ğanuni noə ğaydon əncəx de harde-peşome iyən de curbəcurə ğuslon, yəni detosə har çiy bə tojə nizom eğande vaxti ğıvvədəbin iyən de cismoniyə kon əloğəynbin.

[11]Əmma Məsih çe omövə nemətən Sər Kahini ğəzinə oməy. De insoni dasti soxtə nıbə, yəni bı dınyo aid nıbə bə həniyən yolə, bə həniyən mıkəmmələ ibodətxonə daxil be, [12]de ğoçon, neqon xuni ne, Deştə xuni iminə iyən oxonə kərə bə Ən Mığəddəsə Vırə dəşe, zoləti hıriyəşe əməni. [13]Qirəm ğoçon, neqon xun iyən çe sutə poynə xoki qınokoron səpe peşande əvoni zahirən təğdis kardeydəbu, [14]bəvədə de zolə Rufi vositə Iştəni benoxsan bə Xıdo təğdim kardə Məsihi xun, bə Hest Bıə Xıdo ibodət kardeyro çəmə vicdoni marde vardə əməlonku çanədə vey təmiz bəkarde!

[15]Bı səbəb Məsih çe Tojə Əhdi Vositəvon be ki, dəvət kardə bıəkəson boəvon vəd kardə bıa zolə irsi səy bızının. Çəy mardey Kanə Əhdi vaxti kardə bıa taxsıronku hıriyəşe əvon. [16]Qıləy vəsyətnomə hestebu, vəsyət kardəkəsi mardey sıbut karde lozime. [17]Çumçıko vəsyətnomə əncəx odəm marde bəpeştə ğıvvədəy. Vəsyət kardəkəs səlomət beədə vəsyətnomə hiç qıləy ğıvvə nişe. [18]Bı səbəb Kanə Əhd xun runıkardə bə ğıvvə nıoməy. [19]Musa həmə xəlği vədə Ğanuni har iqlə əmri bəyon karde bəpeştə peqətışe ov, sıa paşmə iyən de zufa peşandışe poynə iyən ğoçon xuni həm bə kitobi ıştəni, həmən bə həmə xəlği, votışe:

[20]«Im çe Xıdo bəşmə hamyə Əhdi xune».

[21]Həmçinin jəqo, peşandışe xun çe ibodətxonə iyən bə Xıdo ibodət karde vaxti oko doə bıa həmə ğabon səpe. [22]Bə Ğanuni mıvofiğ har qılə çiy de xuni təmiz kardə beydə iyən xun runıkardə baxşey nıbəbe.

9:2 Beşe. 25:23-40; 26:1-30; 36:8-34; 37:10-24 **9:3** Beşe. 26:31,33
9:4 Beşe. 16:33; 25:10-16; 30:1-6; 37:25-28; Aşm. 17:8-10; Ğanun. 10:3-5 **9:5** Beşe. 25:17-22; 37:6-9
9:6 Aşm. 18:2-6 **9:7** Lev. 16:1-34 **9:12-13** Lev. 16:15-16; Aşm. 19:9,17-19 **9:19-20** Beşe. 24:6-8
9:21 Lev. 8:15 **9:22** Lev. 17:11

Oxonə ğırbon

23 De jıqoy zəminisə bıə ibodət de ın
ğırbonon vositə icro kardə beydəbe. In ibo-
dət osmononədə bıəyon təsvirbe. Osmono-
nədə bıəyon ıştəni isə çımonsə həniyən de
çokə ğırbonon təmiz karde lozime. 24 Oxo
Məsih əsıl Mığəddəsə Vırəy nımunə bıə,
de insoni dasti soxtə bıə bə Mığəddəsə
Vırə ne, bə osmoni ıştəni daxil be ki, esət
bəçəmə xoto Xıdo huzurədə zahir bıbu.
25 Sər kahin hasor bə Ən Mığəddəsə Vırə
de xuni dəşeydəbe, ın xun çəy ıştəni nıbe.
Əmma Məsih hasor Ištəni edaşteyro bə
osmon daxil nıbe. 26 Jəqo bəbəy, dınyo
ofəyəku jıqoşə Əv çan kərə əzob kəşənin
əbi. Esət həni dovri oxoədə Əy i kərə zu-
hur kardışe ğırbon doşe Ištəni qınon arəo
peqəteyro. 27 Bo insonon mıəyyən kardə
bey ğəzinə, əvon i kərə bəmarden çəyo
mıhokimə kardə bəben, 28 jəqoən Məsih
insonon qıno Ištə səpe peqəteyro i kərə
ğırbon şe. Dıminə kərə həni qınon arəo
peqəteyro ne, Boəy çəş kardəkəson xılos
vardeyro zuhur bəkarde.

Mıkəmmələ iyən mıkəmmələnıbə ğırbonon

10 Ğanunədə çe oməvə neməton əsl
ne, çəvon surət heste. Əve Ğa-
nun de sorbəsor mıntəzəm edaştə ğırbo-
non vositə bə Xıdo nez oməkəson əslo
mıkəmməl karde nıbəzıne. 2 Qirəm ım
jıqo bəbe çe ğırbonon edaşteyən qılay
oxoy əbişe. Çumçıko ibodət kardəkə-
son ikərəti təmiz kardə be bəpeştə həni
əvon bəştə qınonro ıştəni taxsırkor hiss
nəken. 3 Əmma ın ğırbonon hasor inso-
non qınon bəçəvon yod vardeydən, 4 oxo
de neqon iyən ğoçon xuni qınon arəo
peqəte mımkun ni.

5 Bıçımiro Məsih bə dınyo daxil beədə
voteydə:
«Tı nıpiye ğırbon iyən təğdim,
Əmma Bomı qılay andomı soxte.
6 Tı rozi nımandiş sutniyə ğırbononku
iyən bo qınonro vardə ğırbononku.
7 Bəvədə votıme: “Imeha,
Çımı barədə Mığəddəsə tumarədə
nıvıştə bıə:
Ha Xıdo, Az oməym Ištı irodə bə
vırə bırosnım”».
8 Məsihi sıftə votışe:
«Ğırbonon bə Ğanuni mıvofiğ edaştə
bıbonən,
Tı rozi nımandiş ğırbononku,
təğdimonku, sutniyə ğırbonon
iyən bo qınonro vardə
ğırbononku».
9 Çəyo Əy votışe: «Imeha, omeydəm, Ištı
irodə bə vırə bırosnım». Əy ləğv kardışe
iminə mıkəmməl nıbəy, bo dıminə mıkəm-
məl bıəy bə ğıvvə vardeyro. 10 Əve ki İsa
Məsihi de Xıdo irodə Ištə andomi ğırbon
vardışe iyən ikərəti təğdis kardışe əməni.

11 Har kahin rujbəruj ıştə xıdməti bə vırə
rosneədə har səfə eyni curə ğırbonon edaş-
teydə, əslo arəo peqəte zıneydəni qınon.
12 Əmma Məsih bo qınonro zoləti ğıvvə-
də bıə əncəx iqlə ğırbon edaşte bəpeştə
Xıdo rostədə nışte. 13 Çə vaxtiku jıqoşə
Əv bə çəşe ki, Xıdo keynə Çəy deşmenon
Bəçəy po dəbəğande. 14 Əy əncəx de iqlə
ğırboni vositə zoləti mıkəmməl kardışe
çe Xıdo xəlğ.

15 Mığəddəsə Rufən bı barədə şəhodət
kardeydə. Əy votəşe bəmə:
16 «“Çə rujon bəpeştə
Çımı deyəvon bastə Əhd jıqoye”
Rəbb bəyon kardeydə,
“Ištə ğanunon bəçəvon dılon bənom
Bəçəvon ağılon bənıvıştem”».

9:27-28 Yeş. 53:12 **10:5-7** Zəb. 40:6-8 **10:12-13** Zəb. 110:1 **10:16-17** Yer. 31:33-34; İbr. 8:10-12

17Çəyo voteydə:
«Çəvon qınon iyən beğanunətiyon bə
yod dənıbənom».
18Qınon baxşe bəpeştə isə həni bo qınon
ğırbon varde lozim ni.

Nəsyət iyən çəşnavi

19De jıqoy ha boon, çe İsa xuni hımhımbədə bə Ən Mığəddəsə Vırə daxil beyro
çəmə ciqə rəseydə. 20Əy boəmə pardəku
dəvardə qıləy ro, yəni Deştə andomi ğırbon
vardey qıləy nuyə iyən faninıbə ro okardəşe. 21Əv Xıdo həmə kəy səpe noə bıə çəmə
qıləy yolə Kahine. 22Əve çəmə dılon ləkəynə vicdoniku, çəmə andomonən de təmizə
ovi pok kardə bıə holədə de ğoymə imoni
iyən dılisıxto bə Xıdo nez bıbəmon. 23Umu
doə əğidəku ğoym dəçıkəmon, çumçıko
vəd doə Xıdo bəfomande. 24Dığğətin bıbəmon ki, iyəndı mehibbət iyən xəymandə
koon kardeyro təşviğ bıkəmon. 25Kali kəson vərdış karde ğəzinə imoniyon yığnəği
tərq məkəmon. Çok bəbe ki, bıvindəmon
Xıdo Hıkmi Ruj neze iyən iyəndı həniyən
vey təşviğ bıkəmon.

26Bə həğiğəti sərəsəy iyən əy ğəbul karde
bəpeştə, qirəm zıne-zıne qıno kardeyədə
dəvom bıkomon, həni bo qıno baxşeyro
hiç qılə ğırbon ni. 27Qıləy çiy mandeydə,
mıhokimə iyən bə Xıdo vəynə beşəkəson
sutə-evoşniyə şiddətinə otəşi çəş kardey.
28Çe Musa Ğanuni hiç zınə odəmi de dıqlə,
yaan seqlə şoydi sıxani rəhm nəken, əkıştin. 29Bəs şımə fikro Məsihi rədd kardəkəs çanədə bə qonə cəzo loyiğe? Oxo ım
odəm çe Xıdo Zoə təğdis kardə Əhdi xuni
qıləy hiç zıneydə, Xıdo lutfkorə Rufi təhğir
kardeydə. 30Əmə zıneydəmon, Ki votəşe
ın sıxanon:

«Xısus Çımıne, Az bədom əvəzi»
ijənən
«Rəbb Iştə xəlği mıhokimə bəkarde».
31Bə Hest Bıə Xıdo dast eqıniye dəhşəte!

32Şımə bə yod dənən sıftənə rujon. Bəvədə Xıdo bəşmə nur səğande bəpeştə
bə yolə əzobinə mıborizə tov vardıone.
33Hakənə məruz mandişon bə təhğiri iyən
əzyəton, bə təmşo noə biyon, hakənən
eynən bı ruj mandəkəson dardi xanboz
biyon. 34Həmən şımə xanboz bişon bə
zindon dəğandə bıəkəson əzobon, şımə
əmloki şımə dasto seədə şo bişon, zıneydəbişon ki, həniyən çoki iyən hejo bıəy
heste. 35Bıçımiro ıştə hınə qin məkən, əv
boşmə dıjdə mıkofot bəvarde. 36Çumçıko
şımə ehtiyoc hestıone bo tov varde ki, çe
Xıdo irodə bə vırə bırosnən iyən vəd kardə
bıəy bə dast biyən. 37

«Oxo həni lap kam mandə,
Omənin Bıəy bome, bə di
dənıbəqıne.
38 Əmma Çımı salehə odəm de imoni
bəjiyey.
Şayət əv imono bıqardo, çəyku rozi
nıbəmandem».

39Əmə esə boy imono qardə həlok bıəkəson
nimon; imonədə sabitğədəm bıə bə xılosi
noil bıəkəsonimon.

Sabitğədəmə imoniyon

11 İmon, bə umu kardəbıəyon etiboye,
bə çəşnıçiyə çiyon hest bey əmin
beye. 2Çəmə əcdodon deştə imoni bə Xıdo
tarifi loyiğ bin.

3De imoni vositə dərk kardeydəmon ki,
kainot de Xıdo kəlomi ofəyəy, jıqoən bə
çəş çiyəyon, bə çəşnıçiyə çiyono bə əməl
oməyn.

10:22 Lev. 8:30; Yez. 36:25 **10:26-27** Yeş. 26:11 **10:28** Ğanun. 17:6; 19:15 **10:29** Beşe. 24:8
10:30 Ğanun. 32:35-36; Rom. 12:19 **10:37-38** Hab. 2:3-4; Rom. 1:17; Qal. 3:11
11:3 Ofə. 1:1; Zəb.33:6,9; Yəh. 1:3

4De imoni vositə Habili Ğabilisə bə Xıdo
həniyən çokə ğırbon edaştışe. Demiyən
çəy saleh bey təsdığ kardə be, çumçıko
Xıdo ğəbul kardışe çəy vardə ğırbon. Habil
marde, əmma de imoni hələn qəp jəydə.
5De imoni vositə Hənok dınyoo peqətə
be, əv nımarde. Pəydo karde nızınəşone
əv, çumçıko Xıdo peqətəşbe əv. Penıqətə
bənav əy şəhodət səşbe ki, rozi haştəşe
Xıdo. 6İmon nıbə, Xıdo rozi haşte əbını.
Çumçıko bə Xıdo nez bıə şəxs bovə kar-
dənine ki, Əv heste iyən bə xıdozınəkəson
mıkofot doydə.
7Nuhi bə Xıdo ehtirom nişo kardışe, De-
çəy kardə çəşnavi boştə xıyzoni xılosiro
qəmi soxtışe. De imoni vositə məhkum
kardışe dınyo iyən de imoni irs səşe sa-
lehəti.
8De imoni vositə İbrahim sədo kardə
beədə itoət kardışe, şe bə irs sənin bıə
zəmin. Əv ıştə şə vırəy nızne-nızne dəro
qıniyəbe. 9De imoni vositə əv mıvəğğəti
səbəso be vəd kardə bıə məmləkətədə. Əv
de İsağı iyən Yağubi çodınədə jiyə eyni və-
di həmvarison bin. 10Oxo İbrahim ə ğoymə
bınəçəynə şəhri bə çəşbe, kom qılə ki, çəy
memar iyən soxtəkəs Xıdo Iştəne.
11De imoni vositə Sara ıştən beson iyən
sinin be-be bo nəsıl vardeyro ğıvvə səşe,
çumçıko Vəd Kardəkəsi bəfomand hisob
kardışe. 12Bıçımiro həni mardəku fərğ
nıbə, vey pi bıə qıləy odəmo osmonədə bıə
astovon ğədərədə, dıyokənoədə bıə ğumi
ğədərədə nəsıl heyve be.
13Imon həmməy imonədə sabitğədəm be-
be mardin. Bə vəd kardəbıəyon noil nıbin,
əmma de şoyvo bə çəşbin iyən ıştəni açin
iyən mıvəğğəti zınəşone dınyoədə. 14Oxo
jıqo sıxanon votəkəson bo qıləy vətəni
nəveydən. 15Qirəm əvon ıştə beşə məm-
ləkəti barədə fikir kardəşonbəy, çəvon bo
oqarde imkon əbi. 16Əmma həniyən çokə
məmləkət orzu kardeydəbin, yəni osmoni
şəhri. Bıçımiro Xıdo xəcolət kəşeydəni ki,
çəvon Xıdoy, çumçıko Əy boəvon osmoni
şəhr hozı kardışe.
17De imoni vositə İbrahim dəvinə kar-
də bıə vaxti İsağı ğırbon edaştışe. Vədon
sə İbrahimi niyət ıştə iqləliyə zoə ğırbon
vardeybe. 18Halbuki Xıdo bəy votəşbe:
«Çımı bətı vəd doə ıştı nəsıl de İsağı vositə
dəvom bəkarde». 19İbrahimi hisob kardı-
şe ki, Xıdo ğadire İsağı mardeyku bəyji
bəkarde. Bıçımiro məcazi mənoədə İsağı
mardeyku bə dumo səşe.
20De imoni vositə İsağı de Yağubi iyən
Esavi əloğəyn bıə oməvəy hodison barədə
xəy-dıvo doşe.
21De imoni vositə Yağub mardeədə xəy-
dıvo doşe bə Yusifi har dıqlə zoə iyən da-
haştışe ıştəni bəştə ləvo səy, səcdə kardışe
bə Xıdo.
22De imoni vositə Yusifən ıştə umri
oxoədə İsrailjon Misiro beşe həxədə vo-
tışe iyən ıştə aston konco dəkandə bey
barədə bəvon asbardışe.
23Musa moəku beədə çəy pıə-moə de
imoni vositə se manq niyo kardışone əv.
Çumçıko əvon vindışone çe əğıli reçin bey,
podşo doə fərmoniku nıtarsəyn. 24Musa yol
be bəpeştə de imoni vositə imtino kardışe
çe fironi kinə fərzənd beyku. 25Əy barz
zınəşe de Xıdo xəlği ivırədə əzob kəşe, bə-
sə qınoku mıvəğğəti zovq səysə. 26Məsihi
roədə exrocətiş həniyən yolə tənxo hisob
karde Misiri xəzinonsə, çumçıko sərutəşbe

11:4 Ofə. 4:3-10 **11:5** Ofə. 5:21-24 **11:7** Ofə. 6:13-22 **11:8** Ofə. 12:1-5 **11:9** Ofə. 35:27
11:11 Ofə. 18:11-14; 21:2 **11:12** Ofə. 15:5; 22:17; 32:12 **11:13** Ofə. 23:4; 1Saln. 29:15; Zəb. 39:12
11:17 Ofə. 22:1-14 **11:18** Ofə. 21:12; Rom. 9:7 **11:20** Ofə. 27:27-29,39-40 **11:21** Ofə. 47:31–48:1-20
11:22 Ofə. 50:24-25; Beşe. 13:19 **11:23** Beşe. 1:22; 2:2 **11:24** Beşe. 2:10-12

ıştə nəzəron bə sənin bıə mıkofoti. 27De imoni vositə podşo ğəzəbiku nıtarse, beşe Misiro, jıqo bızın çəşnıçiyə Şəxsi vinde ğəzinə, əv ğoym mande. 28De imoni vositə Musa çe Xıdo Pasxə ğırboni obırniye iyən çəy xuni peşande asbardışe ki, məhvəkə mələk bə İsrailıjon iminəvəçon nıqını.

29De imoni vositə İsrailıjon ovaştin Sıə dıyoo, hışkə zəmini ovaştey ğəzinə. Misirıjonən cəhd kardışone ımi bo karde, əmma ovi dılədə təsəyn.

30De imoni vositə İsrailıjon haft ruj Yerixo qırdo qarde bəpeştə çəy divon rıjiyəyn.

31Beəxloğə jen bıə Raxavi de imoni vositə bənə ıştə dusti pişvoz kardışe cəsuson, əve de itoət nıkardəkəson bə ico hələk nıbe.

32Həni çiç vote bəzınem? Qedeoni, Baraqi, Şimşoni, İftahi, Davudi, Şəmueli iyən co peyğəmbəron barədə qəp bıjənom, çımı vaxt nıbərəse. 33Əvon de imoni vositə məğlub kardışone podşon, ədoləti icro kardışone, vədon səşone, çe əslanon qəvi vi kardışone. 34Əvon okıştışone şiddətinə yəlov, şımşi vəyku vitin perəxen, zəifətiədə ğıvvə pəydo kardışone, canqədə zumand bin, açinon ğoşuni tojnişone. 35Jenon ıştə mardon bəyjiyə holədə səşone. Kali kəson zıllət kəşeədə perəxeyku imtino kardışone ki, oməvədə bəyji bıbun bə həniyən çokə jimoni noil bıbun. 36Həniyən co kəson təhğir kardə bin, de ğırmoci kuə bin, həmən bə zincir jə bin iyən bə zindon dəğandə bin, 37əvon sığbəsə kardə bin, de mişori poə kardə bin, de şımşi kıştə bin. Kali kəson isə dəşin bə pəsə pusti iyən bə bızə pusti dılə nəvəyn-çaməyn, bə beçizəti iyən əzob-əzyəti məruz mandin. 38Dınyo loyiğ nıbe bəvon. Əvon daştonədə, bandonədə, məğaronədə iyən jiyədəzəmini bıa koçonədə nəvəyn-çaməyn.

39Əvon bəştə imoni hisob Xıdoku tarif səşone, əmma bə vəd kardə bıəy noil nıbin. 40Xıdo həniyən çokə çiyon boəmə hozı kardəşe iyən piyeydəşe ki, deyəmə bə ico əvon bə mıkəmmələti bırəsın.

Xıdo tərbiyə kardə Pıəy

12 Bıçımiro çəmə qırdo anə şoydon izdihom be-be tərq bıkəmon har qılə şələ iyən əməni rohat dəqijniye zınə qıno, ğoym bıvitəmon ıştə vədə bıa bəhsədə. 2İsa çəmə imoni əsosi noəşe iyən mıkəmməl kardışe, ıştə nəzəron sərutəmon Bəy. Əy ıştə navədə noə bıa şoy-şotkoməro hiç zınəşe rısvoəti, tov vardışe bə çomex kəşə bey iyən Xıdo taxti rostədə nışte. 3Bı səbəb qınokoronku Bəştə vəynə bıa bı anə deşmənəti tov vardə Şəxsi barədə bışınən ki, şımə sıst nıbən iyən rufo eməqınən.

4Bə qıno vəynə bardə mıborizədə hələ detobə şımə xuni ekardə bey ğoym mandəniyon. 5Yodo bekardəyone bəşmə doə bıa nəsyəti ki, Xıdo bəşmə zoə ğəzinə ovardışe:

«Çımı zoə, bə Rəbbi doə tərbiyə xor diyə məkə,
Çəy kardə mızəmmətiku rufo eməqın.
6 Çumçıko Rəbbi bıpiyoşe harki, tərbiyə doydə bəy,
Əv Ištə ğəbul kardə bə har zoə cəzo doydə».

7Tərbiyə kardə beyro bə har əzyəti petovənən. Xıdo Ištə fərzəndon ğəzinə deşmə rəftor kardeydə. Jəqo qıləy zoə heste məqər, çəy pıə bəy tərbiyə nıdə? 8Bo har kəsi bıa tərbiyəku məhrum bıbon, bəvədə şımə zoə

11:27 Beşe. 2:15 **11:28** Beşe. 12:21-30 **11:29** Beşe. 14:21-31 **11:30-31** Yeşua 2:1-21; 6:12-25
11:32 Hak. 4:6–5:31; 6:11–8:32; 11:1–12:7; 13:2–16:31; 1Şəm. 1:1–28:3; 16:11; 1Pod. 2:11
11:33 Dan. 6:1-27 **11:34** Dan. 3:1-30 **11:35** 1Pod. 17:17-24; 2Pod. 4:25-37
11:36 1Pod. 22:26-27; 2Saln. 18:25-26; Yer. 20:2; 37:15; 38:6 **12:5-6** Əyy. 5:17; Sul. 3:11-12; Vəhy 3:19

niyon, ğanuni nıbə fərzəndonişon. 9Şayət əməni tərbiyə kardə bəştə cismoniyə pıəon hurmət kardımonesə, bəvədə bəştə ruhaniyə Pıə həniyən vey tabe be-be jiyənin nimon məqər? 10Çəmə pıəon ıştə sərəsəmoni ğəzinə bo kamişə mıddəti bəmə tərbiyə doşone. Əmma Xıdo boçəmə xəyri bəmə tərbiyə doydə ki, əmə Bəçəy mığəddəsəti xanboz bıbəmon. 11Har tərbiyə isə esətnə vaxtədə şoyvo ne, əzob vardə çiy ğəzinə çiyeydə, əmma peşo bə tərbiyəsəkəson sulh iyən salehə jimon doydə.

12Bıçımiro ıştə sıst bıə daston iyən ıştə zəif bıə zınon ğoym bıkən. 13De həmoə roon bışən ki, şımə şıkəstə lınqon ıştə vırəo penımun, bərəks xəş bıbun.

Çe Xıdo lutfi rədd məkən

14De həmməy tıvoxətiədə bıjiyənən iyən bo mığəddəs bey cəhd bıkən, mığəddəs nıbə, hiçki Rəbbi nıbəvinde. 15Sərhisob bıbən ki, hiçki çe Xıdo lutfiku məhrum nıbu, bıdə hiç qıləy telə rişə penırəsı əzyət nıdə iyən demiyən vey kəson mırdol nıkə. 16Bıdə cinsiyə beəxloğəti kardəkəson nıbun, yaan Esavi ğəzinə bexıdo nıbun. Əy həvatışe ıştə iminə zoəti həx bə i ğab xorək. 17Zıneydəşon ki, çımi bəpeştə əy piyeydəşbe irs bıstənı xəy-dıvo, əmma rədd kardə be. De çəşə arson piyəşe xəy-dıvo bıstənı, həni bə dumo ro nıbe.

18Şımə bə hiss kardə bıə, yəlovi dılədə sutə kuli, bə toyki, zılmoti, tufani, 19bə şeypuri qurə sədo iyən kəlom votə sədo nez ome əzınıyon. Ə sədo məsəkəson lovə kardışone ki, həni i kərən bəvon qıləy sıxan votə nıbu. 20Çumçıko tov varde nəznin bı əmri «şayət bə bandi qıləy həyvonən jıqo pexəviyı, sığbəsə kardə bıbu». 21In mənzərə anə dəhşətin be ki, Musa «az tars-larzi dılədəm» votışe. 22Əmma şımə nez oməyşon həm bə Sion bandi, həmən bə Hest Bıə Xıdo şəhri – osmonədə bıə Yerusəlimi, səbınnıbə mələkon 23iyən osmononədə nom ğeyd kardə bıə bə iminəvəçon icmo, bo həmməy Hakim bıə bə Xıdo, bə kamil bıə salehon rufon, 24Tojə Əhdi Vositəvon bıə bə İsa iyən Habili xunisə həniyən başə sıxan vote zınə bə peşandə bıə xuni.

25Sərhisobin bıbən ki, bəşmə mırociət kardə Xıdo rədd məkən. Oxo zəminisə çəşnaviəkon rədd kardəkəson cəzoku vite nıznəyn, şayət əmə osmononku Çəşnaviəkəyku bıqardımon, həniyən vey yəğıne ki, cəzoku vite əzınimon. 26Bəvədə Xıdo sədo lorzınişe zəmin, esət həni Əy vəd doəşe

«Az i kərən əncəx zəmini ne, osmoniyən bəlorzınem».

27«İ kərən» sıxani əy nişo doydə ki: ğoym nıbə çiyon, yəni ofəyə kardə bıə çiyon arəo peqətə bəben ki, ğoym bıəyon hejo bımandın. 28Bıçımiro bə ğoymə Podşoəti noil beyro bə Xıdo minnətdor bıbəmon, jıqo ki de mominəti iyən ehtiromi Bəy məğbul ibodət bıkəmon. 29Oxo çəmə Xıdo məhv karde zınə otəşe.

Oxonə nəsyəton

13 Hejo de boəti mehibbəti iyəndı bıpiyənən. 2Ğonəğpərvər beyən yodo bemək ən, oxo jıqo rəftor kardə kali kəson nızne-nızne bə mələkon ğonəğpərvərəti nişo kardəşonbe. 3Ištəni çe dustəğon vırədə bınən, əvoni bə yod dənən. De ki bevəcə rəftor kardə beydə əvoniyən bə yod dənən ki, jıqo bızın ıştən deyəvon ivırədə əzob-əzyət kəşeydəşon. 4Bıdə har kəs bəştə niqahi hurmət bıkə. Bıdə jen-şuyə arədə

12:12-13 Sul. 4:26; Yeş. 35:3 **12:15** Ğanun. 29:18 **12:16** Ofə. 25:29-34 **12:17** Ofə. 27:30-40
12:18-19 Beşe. 19:16-22; 20:18-21; Ğanun. 4:11-12; 5:22-27 **12:20** Beşe. 19:12-13 **12:21** Ğanun. 9:19
12:22-24 Ofə. 4:10 **12:25** Beşe. 20:22 **12:26** Haq. 2:6 **12:29** Ğanun. 4:24; 9:3 **13:2** Ofə. 18:1-8; 19:1-3

ehtirom oqətə bıbu. Oxo Xıdo beəxloğon iyən zinokoron mıhokimə bəkarde. 5Şımə jimon çe pulpərəstətiku ozod bıbu, çiç hestıone deəy ğane bıbən. Oxo Xıdo Iştən votəşe: «Hiç vaxti tıni şonıbədom iyən hiç vaxti tıni tərq nıbəkam». 6Bıçımiro əmə de ciqə voteydəmon:

«Rəbb bəmı koməqəkəy, hiç
nıbətarsem.
İnson bəmı çiç karde bəzıne?»

7Xıdo kəlomi boşmə qəp jə rəhbəron bə yod dənən. Diyə bıkən bəçəvon jimoni səkıştə, çəvon imoniku nımunə peqətən. 8İsa Məsih zinə, ımruj iyən zoləti eyniye. 9De pesoxtə bıə, açinə təlimon ıştə royku dəməqijyən, çumçıko dıl de hardı-həşi ne, de Xıdo lutfi zumand bıbo, çoke. Bı jıqo hardı-həşi ğaydon rioyət kardəkəson çımiku qıləy foydə nıvindışone. 10Çəmə jıqo qıləy ğırbonqo hestımone ki, ibodəti çodıədə xıdmət kardəkəsi çəvo bo hardey icozə nişe. 11Sər kahin çe qıno ğırbon bıə həyvonon xuni bə Ən Mığəddəsə Vırə vardeydə, ğırbonon cəsəd isə orduqoo bə kəno sutə beydən. 12Çımi ğəzinə İsan Deştə xuni xəlği təğdis kardeyro şəhri dərvozəku kənoədə edom kardə be. 13Boən, əmənən orduqoo bə kəno beşəmon, Çəy tono bışəmon, Çəy kəşə təhğiri bıkəşəmon. 14Oxo çəmə iyo daimi şəhr nimone, əmma bo oməvə şəhri nəveydəmon. 15Bəvədə de İsa vositə bə Xıdo hejo həmd-səno ğırboni təğdim bıkəmon, yəni Çəy nomi oşko ğəbul kardəkəson deştə zıvoni Bəy şukur bıkən. 16Xəymandəti kardey iyən ıştə moli de co kəson paybaxş kardeyən yodo beməkən, çumçıko Xıdo çı jıqo ğırbononku rozi mandeydə.

17İtoətin bıbən bəştə rəhbəron iyən bəvon tabe bıbən. Oxo əvon har vaxti boşmə jimoniro ğəyğu kəşeydən, çumçıko bı barədə bə Xıdo hisobot bədon. Bıdə əvon ımi de şoy-şoy bıkən, de ahu-zo nıkən, çumçıko ım bəşmə foydə nıbəva.

18Dıvo bıkən boəmə. Əmə xatırcəmimon ki, çəmə vicdon poke iyən har cəhəto bo çokə jimon kardeyro cəhd kardəmon. 19Xısusən, şıməku əjo kardəm, bomı dıvo bıkən ki, şımə tono rəyrə oqardım.

20Sulhi səvon bıə Xıdo – İsa Məsihi mardon arədə bəyji kardə, çe pəson yolə Qələvon, Deştə xuni zolə Əhdi 21şımənı de har curə çokə çiyon təmin bıkə ki, de İsa Məsihi vositə Bəştə xoş oməy bəmənədə icro bıkə iyən şımə Çəy irodə bə vırə bırosnən. Bə İsa Məsihi zoləti izzət bıbu! Amin.

22Çımı imoniyə boon, şıməku xahiş kardəm, ın nəsyətinə sıxanon ğəbul bıkən, oxo kırt nıvıştəme bəşmə. 23Şımə xəbə bıbuyone ki, çəmə boə Timotey zindono vadoə be. Qirəm bı nezon əv çımı tono bo, deəy ivırədə şımənı bəvindem.

24Səlom bıdən bəştə rəhbəron iyən bə Xıdo xəlği həmməy. İtaliyədə bıə imoniyon səlom vığandeydən boşmə.

25Xıdo lutf deşmə həmməy bıbu!

13:5 Ğanun. 31:6,8; Yeşua 1:5 **13:6** Zəb. 118:6 **13:11** Lev. 16:27

YAĞUBİ NOMƏ

VƏSƏ

«Yağubi Nomə» dınyoədə bıə bə həmə imoniyon nıvıştə bıə. Bı nomədə təcrubədə beşə təlimoton, nəsyəton iyən hıkmətinə məslohaton hestin. Yağub bə imon oməkəson məsihiyə mınosibəton iyən rəftoron omuteyro məcazi mənoədə kali ifodon oko doydə. Yağub de imoniyon noxtə-nəzəri vey movzuyon əhotə kardeydə. Əv ıştə nomədə tənxo, beçizəti, dəvinon, çokə rəftor, imon iyən əmələn, zıvoni idorə karde, mudrikəti, mınoqişon, ğuddə iyən itoətkorəti, co kəson mıhokimə kardey, şəhn kardey, səbr iyən co vocibə movzuyon həxədə nıvışteydə. Yağub ıştə nomədə bə imoniyon məslohat zıneydə ki, əvon ıştə jimonədə de imoni bə ico bə əmələnən dığğət kardəninin.

Kitobi məzmun:

1:1-18 Iştə imonədə ğoym bıbən
1:19-27 Məsey iyən əməl kardey
2:1-13 Tərəfkeşəti məkən
2:14-26 İmon iyən əmələn
3:1-12 Zıvoni ğudrət
3:13-18 Əsıl mudrikəti
4:1-17 Bə Xıdo tabe bıbən
5:1-6 Bə ərbobon çəşnavi
5:7-20 Səbrmand bıbən

Iştə imonədə ğoym bıbən

1 Çe Xıdo iyən Rəbb İsa Məsihi xıdmətkor az Yağubiku səlom bıbu bə co milləton arə pevılo bıə donzə ğəbilə!

[2]Ha imoniyə boon, bə har curə dəvinə eqıneədə ımi boştə yolə şoyvo hisob bıkən. [3]Oxo şımə zıneydəşon ki, şımə imoni dəvinə kardə bey şımə durumi ğoym kardeydə. [4]Şımə durum anə ğoym bıənine ki, şımə detosə oxoy dırıst iyən mıkəmməl bıbən, hiç qıləy noxsanon nıbu.

[5]Qirəm şıməhon kom qıləyni mudrikəti rəseydənıbo, bıdə əv de səxa iyən mızəmmət nıkardə doə Xıdoku əjo bıkə, bəyən doə bəbe. [6]Əmma bıdə hiç şək nıvə, de imoni əjo bıkə. Oxo şək vardə odəm bə dıyo ləpə oxşəş doydə ki, vavaz əy rost kardeydə iyən çı tono bə ton tojneydə. [7]Bıdə jəqo odəm umudəvo nıbu ki, Rəbbiku jıçiy səy

bəzne. [8]Əv beğərore, ıştə əməlonədə sabitğədəm ni.

[9]Bıdə beçizə imoniyə boə fəxr bıkə, keynə Xıdo əy barz kardeydə, [10]ərbobə imoniyə boən fəxr bıkə, keynə Xıdo əy beğurb kardeydə, çumçıko çəy tənxo bənə daşti vıli faniye. [11]Həşi peməy, boxor be puzə pəleşk be, vıl eməy, çəy reçinəti məhv be. Jəqoən ərbob pəleşk bəbe ıştə koon lap cəlcəliyə vaxtədə.

[12]Baxtəvəre ə odəm ki, bə dəvinon tov vardeydə, çumçıko əv dəvinəo beşe bəpeştə Xıdo Bəştə piyəkəson vəd kardə jimoni taci bəste. [13]Bıdə dəvinə kardə bıəkəson hiç qıləyni nıvotı ki: «Xıdo mını dəqijneydə». Xıdo de şəri dəqijniye əbını iyən Əv Iştənən hiç kəsi dəqijneydəni. [14]Əmma har odəm ıştən-ıştəni dəqijneydə: çəy ıştə ehtiroson əy cəlb kardeydən iyən də dast dəğandeydən. [15]Ehtiros esə boy, moyə qəteydə qıno hasil kardeydə. Qınoən rəsencə, marde vardeydə.

[16]Çımı azizqiromiyə boon, ıştən-ıştəni bə dast dəməğandən! [17]Nemət doə bıə har çiy iyən har qılə mıkəmmələ baxşə peyo omeydə, Nuri səvon bıə Pıəku ki, hiç qıləy dəqişi iyən dəpuşiyey ni Bəyku. [18]Əy Bəştə irodə mıvofiğ de həğiğəti kəlomi əməni bə dınyo vardışe ki, əmə Çəy ofəyəyon nubeynə bıbəmon.

Məsey iyən əməl kardey

[19]Əve ıştə yodədə oqətən, çımı azizə boon: bıdə har qılə inson bo məse tadi bıqətı, bo cəvob doy tadi nıqətı iyən ıştə ğəzəbi ohaştı. [20]İnsoni ğəzəb çe Xıdo piyə salehəti hasil kardeydəni. [21]Əve şımə har curə nopokəti iyən bə dınyo pevılo bıə bevəcətion bə kəno şodən. Xıdo bəşmə dıl kaştə iyən şımə coni xılos karde zınə kəlomi de itoəti ğəbul bıkən.

[22]Bə Kəlomi əncəx quş doəkəs məbən, əy bə vırə rosniyəkəs bıbən, nekneki ıştəni bə dast dəbəğandeşon. [23]Oxo har kəs ki bə Kəlomi əncəx quş doydə, əy icro kardeydəni, əv bəştə ovəynədə diyə kardə odəmi oxşəş doydə: [24]əv edyəsəy bəştə, əmma ovəynə vəo okıriyencən, həni ıştə simo bəştə yod varde zıneydəni. [25]Əmma bə mıkəmmələ ğanuni, ozodi vardə ğanuni, de dığğəti diyəkardəkəs, həmən bəy rioyət kardəkəs, əy ıştə yodo bekardə məsəkəs ni, əmələdə icroəkəye, jıqo odəm əsıl baxtəvəre!

[26]Ehanə kiysə ıştəni momin zıneydəbu, əmma ıştə zıvoni idorə karde zıneydənıbo, əv ıştəni bə dast dəğandeydə, çəy mominətiyən puçe. [27]Pıə Xıdo huzurədə pok iyən benoxsanə mominəti ıme: tı bə səğıron iyən vevə jenon çəvon qonə rujədə dast bıqəti iyən çı dınyo nopokətiku ıştəni nığo bıdəy.

Tərəfkeşəti məkən

2 Çımı imoniyə boon, şımə bə izzətinə Rəbb İsa Məsihi imon vardəyone, tərəfkeşəti məkən. [2]Fərz bıkəmon ki, bəşmə qırdə bıa vırə ğızılə anqışte dənoə, tanədəş bohoynə libos bıa qıləy ərbobə odəm iyən nimdoşə olətbətanə qıləy beçizə odəm oməy. [3]Qirəm şımə bə bohoynə olətbətanə odəmi, bıvoton: «Bınışt iyo, ıvrə çokə vırəy», əmma bə beçizi bıvoton: «Tı pemand əyo» yaanki «Bınışt eposə, çımı lınqonku», [4]bəvədə şımə insonon arədə fərğ noə bevəcə fikirsoybə hakimi ğəzinə rəftor kardeydənişon?

[5]Quş bıdən bəmı, çımı azizə boon! Xıdo bı dınyoədə beçizon səçın kardışe ki, bıdə əvon deştə imoni ərbob bıbun iyən Çəy Bəştə piyəkəson vəd kardə Podşoəti varis bıbun. [6]Əmma şımə hurmət noydəniyon bə beçizi. Bəqəm ərbobon bəşmə zılm kardeydənin, bəqəm əvon şıməni bə məhkəmon şıkırneydənin? [7]Bəqəm əvon, şımə məxsus bıa bə həmonə barzə Nomi kufr kardeydənin?

8 Mığəddəsə Nıvıştəyədə Xıdo Podşoəti
ğanun ıme: «Bıpiyən ıştə hamsiyə, bənə
ıştəni». Qirəm şımə bımi əməl kardey-
dəşonbo, bəvədə şımə çok kardeydəşon.
9 Əmma qirəm şımə tərəfkeşəti kardey-
dəşonbo, şımə qıno kardeydəşon, həmən
Ğanun ittıhom kardeydə şıməni əy dəqordı-
neədə. 10 Oxo ə odəm ki, bə həmə Ğanuni
əməl bıko, əmma bəçəy qıləyni əməl nıko,
əv həmə Ğanuni dəqordıneydə. 11 «Zino
məkə» votəkəsi, həmçinin «ğətl məkə»
votəşe. Qirəm tı zino kardeydəniş, əmma
ğətl kardeydəşbu, tı Ğanuni dəqordıneydəş.
12 Xıdo şıməni de ozodi vardə ilahi ğa-
nuni mıhokimə bəkarde. Bımi əsosən qəp
bıjənən iyən hərəkət bıkən. 13 Çumçıko
məhkəmə bə mərhəmət nişo nıkardəkəsi
mərhəmət nıbəka. Mərhəmət bə mıhokimə
ğalib omeydə.

İmon iyən əməlon

14 Çımı imoniyə boon, ehanə odəm vo-
teydəbu, az imonsoybim, əmma əməlış ni,
çımi çı foydəş heste? Jəqo imon əy xılos
karde bəzne bəqəm? 15 Ehanə ıştı imoniyə
boə, yaan hovə nişe olət bo tankarde, ru-
jəhard nişebu bo harde, 16 əmma şıməhon
qıləyni voteydə bəy: «Bışən Xıdo bəşmə
komeq bıbu, ıştəni bıtospınən iyən siconi
bəhən!», əmma ıştən bəçəvon jimoniro
lozim bıə çiyon bəvon nıdo, çımi çı foydəş
bəbe? 17 İmonən jıqoye, ehanə əməlış nıbo,
imon coylinə qıləy mardəye.

18 Əmma qıləy xonəxo bəvote: «Ištı imon
heste, çımı isə əməl». Nişo bıdə bəmı ıştə
imoni beəməl, azən nişo bədom bətı ıştə
imoni ıştə əmələdə! 19 Tı bovə kardeydəş
ki, Xıdo iqləye. Çok kardeydəş! Cınonən
bovə kardeydən iyən larzeydən. 20 Əmma
tı, ha nodonə odəm, zıneydəş ki, imon
beəməl beədə bə hiçi qərək ni? 21 Bəqəm
çəmə əcdod İbrahim, ıştə zoə İsağı bə
ğırbonqo noədə, ıştə əmələn mığobilədə
saleh hisob kardə nıbe? 22 Vindeydəş, imon
deçəy əməli ivırədə fəoliyətədəbe, həmən
çəy imon deçəy əmələn mıkəmməl be.
23 Jıqonə, Mığəddəsə Nıvıştəy bə vırə rəsəy:
«İbrahimi imon vardışe bə Xıdo, ım boəy
salehəti hisob kardə be», əve bə İbrahimi
çe Xıdo dust votəbe.

24 Vindeydəşon, inson əncəx de imoni ne,
deştə əmələnən saleh hisob beydə. 25 Eynən
jəqo, bəqəm Xıdo beəxloğə jen bıə Rahavi
bəçəy əməli qorə saleh hisob nıkardışe?
Əy ıştə kədə ğəbul kardışe ğasidon, çə-
yoən de co roy əvoni dəro kardışe. 26 Oxo
çoknə andom beruf mardəye, imonən jəqo,
beəməl mardəye.

Zıvoni ğudrət

3 Ha imoniyə boon, har kəs mıəllim
beyro cəhd nıkə, şımə bızınən ki, əmə
mıəllimon həniyən qıləy yolə mıhokiməku
dəvardəninimon! 2 Oxo əmə həmməy vey
dəqijyeydəmon. Harki ıştə sıxanonədə də-
qijyeydənıbo, ıştə cəmi andomi bə ləğom
jəy zınə qıləy mıkəmmələ insone. 3 Əmə
bə aspon qəvi ləğom jəydəmon ki, əvoni
bəştə tabe bıkəmon, jıqoən həmə cəmdəki
idorə kardeydəmon. 4 Co qıləy misal bıkə-
şəmon, qəmiyon çanə yol bıbunən, vavaz
əvoni çune bıpiyoşe bıboən, roməvoni dıli
çune piyeydəşebu, de qıləy qədə sukoni
koməqi qəmi idorə kardeydə. 5 Zıvonən
jəqoye, andomi qıləy qədə uzve, əmma
vey şəhn kardeydə. Diyəkən, qıləy qə-
də zik qıləy yolə vişə suteydə! 6 Zıvonən
otəşe. Zıvon çəmə andomi uzvon dılədə
nohəxəti səvone. Əv bəçəmə cəmi ando-
mi ləkə jəydə, çəmə jimoni bə cəhənnımi
otəş oqordıneydə.

7 Har curə həyvonon, pərəndon, luzəfır-
skardəyon, dıyo məxloğon har qılə cins,
insoni tərəfo həmul kardə bıə iyən həmul
karde bəbe. 8 Əmma zıvoni hiç kəs həmul
karde zıneydəni. Zıvon qıləy bəloye ki,

hiçki çəy və səy zıneydəni, əv de kıştə zəhə pure.

9Deştə zıvoni əmə bə Xıdo şukur kardeydəmon. Deştə zıvoniən lənət voteydəmon bə Xıdo surətədə ofəyə bıə insonon. 10Həm tarif, həmən lənət eyni qəvo beşeydə. Çımı boon, ım jıqo bıənin ni. 11Çe iqlə honi çəşməo suyə ov iyən şinə ov beşe bəzne bəqəm? 12Çımı boon, inciyə do zeytun, anqıə rəz inci perosniye bəzıne bəqəm? Jəqoən suyə honiyo şinə ov ome əzını.

Həğiğiyə mudrikəti

13Şıməhon dılədə mudrikə iyən dərrokəynə odəmon nin bəqəm? Bıdə əvon deştə çokə jimoni iyən mudrikətiku ofəyə bıə de həliməti ıştə çokə əmələn nişo bıkən. 14Əmma şımə dılonədə telə rıvınəti, xudbinə ehtiros hestebu, şəhn məkən iyən həğiğəti bə həşə məjənən. 15Im mudrikəti ni. Əv osmonono oməni, əncəx çı dınyokuy, ğeyri-ruhaniye iyən iblisiku omeydə. 16Oxo konco rıvınəti iyən xudbinəti hestebu, əyo har curə hərkihərki iyən yavə əməl heste.

17Əmma osmonono omə mudrikəti, əvvəla, poke, çəyoən sulhpərvəre, mıloyime, itoətkore, de mərhəməti iyən xəymandə bəhron pure, beğərəze, həğiğiye. 18Sulh eğandəkəson, sulhi dılədə salehəti bəhrə dıveydən.

Bə Xıdo tabe bıbən

4 Şımə arədə dave iyən həsbəhson səbəb çiçe? Şımə ıştə dılətonədə mıborizə bıbə şımə ehtiroson nin bəqəm? 2Şımə çiçiysə orzuyədəşon, əmma əv ni bəşməku. Əve şımə odəm kışteydəşon. Şımə de ehtirosi piyeydəone çiçsə bə dast biyən, əmma əy səy zıneydənişon. Əve şımə həsbəhs iyən dave kardeydəşon de iyəndı. Əmma şımə hiçi bə dast varde zıneydənişon, çumçıko əjo kardeydənişon. 3Əjo kardeydəşon, əmma səydənişon, çumçıko de bevəcə niyəti bəştə ehtiroson lozim bıəy əjo kardeydəşon. 4Ha xəyonətkoron, bəqəm şımə zıneydənişon ki, de dınyo dust bey, de Xıdo deşmenəti kardeye? Ə şəxsi ki piyeydəşe de ın dınyo dust bıbu, əv Xıdo deşmene. 5Şımə şıneydəşon ki, Mığəddəsə Nıvıştəy hədər-hədəri voteydə bəqəm: «Xıdo çəmə dılətonədə səbəso kardə rufiro dılısıxto rıvınəti kardeydə?» 6Əmma Əy həniyən yolə lutf doəşe. Oxo Mığəddəsə Nıvıştəy jıqo voteydə:

«Xıdo bə şənbozon vəynəye,
Bə həlimon lutf kardeydə».

7Jəqobu, bə Xıdo tabe bıbən! Bə iblisi vəynə bımandən, əv bəvite şıməku. 8Nez boən bə Xıdo, Xıdoən nez bome bəşmə. Ha qınokoron, bışıştən ıştə daston, ha beğəroron, pok bıkən ıştə dılon! 9Həftoği bıbən, yas bıqətən iyən bıbəmən! Bıdə şımə sırə oqardı bə bəmə, şoyvo bə ahu-zori. 10Rəbbi huzurədə ıştəni saru bıqətən, bəvədə Əv şıməni barz bəkarde.

Çe hiç kəsi bevəci məvotən

11Çımı imoniyə boon, çe iyəndı bevəci məvotən. Iştə boə bevəci votəkəs, yaan ıştə boə mıhokimə kardəkəs bə Ğanuni vəynə voteydə iyən Ğanuni mıhokimə kardeydə. Ehanə tı Ğanuni mıhokimə kardeydəşbu, tı həni Ğanuni icrokor niş, çəy səpe bıə hakimiş. 12Əmma heste əncəx iqlə Ğanun bıdə iyən xılos kardero Hakim iyən bo məhv karde ğadir bıəy Əve. Bəs tı kiş ki, mıhokimə kardeydəş ıştə hamsiyə?

Ğuddə məkən

13Esətən şımə jıqo voteydon: «Imruj, yaan maştə əmə dəro bəqınemon bə fılon şəhr, sori bəmandemon əyo, ticorət bəkardemon, veyə pul ğəzənc bəkardemon». 14Şımə həttо zıneydənişon ki, maştə çiç bəbe! Şımə jimon çiçe? Oxo əv bənə hırəçəni i ləzi dılədə bə məydon beşeydə, əlbəholən

qin beydə. 15Şımə çımi əvəzi jıqo votənişon: «Qirəm Rəbbi rizo bıbo bəjiyemon iyən fılon-fılon koon bəkardemon». 16Əmma şımə esə deştə ğuddə şəhn kardeydəşon, şənbozəti karde yavə koye! 17De jıqoy ə odəm ki zıneydə xəymandə koon kardənine, əmma kardeydəni, əv qıno kardeydə.

Bə ərbobon çəşnavi

5 Esən şımə quş bıdən, ha ərbobon! Bıbəmən, dod-əmon bıkən şıməni çəş kardə bəlon dasto! 2Şımə tənxo pıxə, şımə oləton mırıti hardəşe. 3Şımə ğızıli iyən nığə pos vardəşe. Im pos bəşmə vəynə şoydəti bəkarde. Şımə andomi bənə otəşi bəsute mutə bəkarde. Şımə bı oxonzəmonədə xəzinə qırdə kardəyone! 4Imha, şımə hiyonədə ko kardəkəson həxi boştə peqətəyone, əve əvon fəryod kardən, dıven kardəkəson ah-nolə bə Ləşğəron Rəbbi quşi rəsəy! 5Şımə bı dınyoədə eşaeşi dılədə jimon kardəyone, ıştə umri de kefi dəvoniyəone. Kok kardəyone ıştə bo obırniyə ruji, 6bəşmə mığovimət nişo nıdoə salehə odəmon mıhokimə kardəyone iyən kıştəyone.

Səbrmand bıbən

7Əve çımı imoniyə boon, detosə Rəbbi oqardə ruji səbrmand bıbən! Diyəkən, çoknə kaştevon de səbri çəş kardeydə keynə zəmin ğıymətinə məhsuli bə dərhəl bərosne. De kon səbri əv bə çəşe pozi iyən əvəsori voşon! 8Şımənən jəqo səbrin bıbən iyən ıştə dıli ğoym bıkən, çumçıko Rəbbi oqardə ruj həni neze. 9Çımı imoniyə boon, iyəndıku şikat məkən ki, Xıdo şıməni mıhokimə nıkə. Diyəkən, Hakim kəybə qəviku pemandə!

10Ha imoniyə boon, bıdə əzob-əzyət kəşeyədə, Rəbbi Nomo qəp jə peyğəmbəron boşmə səbri iyən eğrorəti nımunə bıbu. 11Şımə zıneydəşon, əmə bə səbrmandə odəmon baxtəvər voteydəmon. Şımə məsəone Əyyubi tov vardey həxədə, zıneydəşon ki, Rəbbi oxoədə çoknə xəy-dıvo doşe bəy, çumçıko Rəbb mərhəmətin iyən rəhmine.

12Çımı imoniyə boon, har çiysə bənav ımi bıvotım ki, ğəssəm məhən: nə bə osmoni, nə bə zəmini, nəənki bə co qıləy çiy. Bıdə şımə «bəle» bəle bıbu, «xəyr» xəyr bıbu ki, bə mıhokimə eməqınən.

De imoni kardə dıvo ğıvvə

13Şıməhon arədə əzob kəşəkəs hestebu, bıdə dıvo bıkə, şo bıəkəs hestebu, bıdə ilahi bahandı. 14Qirəm şıməhon qıləyni noxəşebu, bıdə çe icmo sipirişon sədo bıkə, əvon boəy dıvo bıkən, de Rəbbi Nomi əy de ruyəni məsh bıkən. 15De imoni kardə bıə dıvo noxəşini pebəroxne, Rəbbən səpo rost bəkarde əy. Ehanə əy qıno kardəşebu, bəvədə baxşə bəbe. 16Əve ıştə qınon bo iyəndı etirof bıkən iyən bo iyəndı dıvo bıkən ki, bıdə Rəbb xəş bıkə şıməni. Salehə odəmi dıvo vey zumande iyən təsirine.

17İlyasən bənə əmə qıləy odəmbe. Əv dılisıxt dıvo kardeydəbe ki, voş nıvo, əve se sor nim voş nıvoəy bə zəmin. 18Əy ijənən dıvo kardışe, osmono voş voəy, zəmini məhsul doşe.

19Çımı imoniyə boon, qirəm şıməhon qıləyni həğiğəti royku beşəbu iyən şıməhono kiysə oqordıniyəşebu əv bə həğiğəti ro, 20bızınən ki, qınokori səhvə royku oqordıniyəkəs əy mardeyku pebəroxne iyən çəy vey qınon səpe ebəparçıne.

PETERİ İMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

«Peteri İminə Nomə» Asiyə viloyəti bə şimal məholon pevılo bıə, «Rufi tərəfo təğdis kardə bıə» (1:2) bə Məsihi dəvoməkon nıvıştə bıə.

Çe nomə nıvışteyədə məğsəd bə imoni qorə bə təğibon iyən iztirobon məruz mandə imoniyon dılvandi doybe. Peter, İsa Məsihi Şoyə Xəbə, Çəy marde, bəyji bey iyən vəd kardə bıə zuhuri barədə nıvışteydə, bə handəkəson umu doydə. İmoniyon ımi sərəsın iyən bə iztirobon petovın. Əvon əmin bıəninin ki, bə həğiğiyə imoni molik beyro çı dəvinonku dəvardəninin. Peter əvoni əmin kardeydə ki, «şımə imoni dəvinəo dəvoniye İsa Məsihi zuhurədə boşmə tarif, izzət iyən şərəf» (1:7) bəvarde.

Həvari Peter bı çətinə dovrədə bə imoniyon dılvandi doy-doy əvoni bə Məsihi məxsus bıə odəmon ğəzinə jimon kardeyro dəvət kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1-12 Osmononədə bıə irs
1:13–2:12 Mığəddəsə jimon kardeyro dəvət
2:13-25 Məsihiyon vəzifon
3:1-7 Jen-şuyə mınosibəton
3:8-22 Salehəti roədə kəşə bıə əzyət
4:1-19 Məsihiyon jimon
5:1-14 Nəsyət iyən oxonə səlomon

---

1 İsa Məsihi həvari az Peteriku səlom bıbu bə Pont, Qalatiyə, Kappadokiyə, Asiyə viloyəti iyən bə Bitinyə pevılo bıə Xıdo dərbədər eqıniyə xəlğı! [2]De Pıə Xıdo rizo şımə Rufi tərəfo təğdis kardə bıəşon ki, bə İsa Məsihi itoət bıkən. Şımə sıftəku səçın kardə bıəşon ki, Çəy xun şımə səpe emu. Bıdə lutf iyən sulh bəşmə bol-boli ehsan kardə bıbu!

Osmononədə bıə irs

[3]Həmd-səno bıbu bəçəmə Rəbb İsa Məsihi Xıdo – Bəçəy Pıə! De İsa Məsihi mardon dılədə bəyji bey, Çəy yolə mərhəməti hımhımbədə bəmə nuyə jimon doəbe. Bəmə umu doşe ki, [4]əmə puç nıbə, pok, tərovətinə qıləy irsi soyb bəbemon. Im irs osmononədə boşmə oqətə beydə. [5]Şımə de Xıdo ğudrəti oxonzəmonədə bo oşko bey hozı bıə xılosiro de imoni vositə nığo doə

beydəşon. 6Hətto esət mıvəğğəti curbəcurə
dəvinonədə bo ğəhər kəşe məcbur bıbonən,
bımi şo bıbən. 7Jıqonə şımə imon dəvinə
kardə beydə ki, İsa Məsihi zuhurədə boş-
mə tarif, izzət iyən şərəf biyə. Şımə imon
otəşo dəvoniyə bıboən, çe faniyə ğızılisə
həniyən dəqərine. 8Şımə vindəyonni İsa
Məsih, əmma piyeydone Əv. Hətto şımə
esətən vindeydənişon Əy, əmma Bəy imon
vardeydon iyən de təsvir kardenıbə izzəti
şoyvo kardeydon iyən behəd şo beydon.
9Çumçıko ıştə imoni səkıştədə bəştə coni
xılosi noil bəbeşon.

10Bəşmə doə bıə lutfi barədə navo xəbə
doə peyğəmbəron bı xılosi dair omutəşone
iyən ciddi tədğığoton bardəşone. 11Çəvon
dılətonədə bıə Məsihi Ruf, Məsihi əzo-
bon iyən çəy bəpeştə bıə izzəti barədə
navo şəhodət kardeydəbe. Çımon çoknəy
iyən keynə bey barədə Rufi nişo doə vaxti
tədğığ kardışone. 12Bəvon oşko be ki, əvon
bəştə ne, bəşmə xıdmət kardeydən. Şoyə
Xəbə osmono vığandə bıə Mığəddəsə Rufi
vositə bəşmə rosniyəkəson esət votışone
bəşmə həmonə xəbə. Mələkonən ın həğiğə-
ton nezəco həniyən çok sərəsəy orzuyədən.

Mığəddəsə jimon kardeyro dəvət

13Bı səbəb ıştə ağıli qırdə bıkən iyən hejo
hozı bımandən. Ištə həmə umu bıbastən
İsa Məsihi zuhurədə bəşmə doəninə lutfi.
14Bənə itoətkorə əğılon bıbən ki, navkonə
nızna vaxtonədə bey ğəzinə bə ehtiroson
əsir eməqınən. 15Əmma şıməni dəvət kardə
Xıdo mığəddəs bey ğəzinə şımənən ıştə ji-
moni har sahədə mığəddəs bıbən, 16çoknə
ki nıvıştə bıə: «Mığəddəs bıbən, çumçıko
Az mığəddəsim».

17Qirəm şımə har kəsi deçəy əməli mıho-
kimə kardə bə Xıdo «Pıə» voteydonbu,
açini ğəzinə jiyə bı dınyoədə de Xıdo tarsi
jimon bıkən. 18Oxo şımə zıneydəşon ki,
ıştə dədə-boboku irs sə ın puçə jimoni
ğızıl, yaan nığə ğəzinə de faniyə çiyon ne,
19beğusur iyən beləkə pəsəvə ğəzinə bıə de
Məsihi ğıymətinə xuni hıriyə bıəşon. 20Əv
dınyo ofəyə nıbə təyin kardə bıəbe, əmma
bəşmə xoto bı oxonə vaxtədə vığandə be.
21De Məsihi vositə şımə Əy mardon dılədə
bəyji kardə iyən izzət doə bə Xıdo imon
vardeydəşon. De jıqoy şımə imon iyən
umu bə Xıdoye.

22De Rufi vositə bə həğiğəti itoətkor
biyon, pok kardıyone ıştə dılon ki, bəştə
imoniyə boon həğiğiyə mehibbəti nişo
bıkən. Bı səbəb dılisıxto deştə həmə zuy
bıpiyənən iyəndı! 23Oxo şımə puç bıə tumo
ne, puç nıbə tumo, de Xıdo bəyjiyə, zolə
kəlomi vositə sənibəton bə jimon oməşon.
24Bə səbəb ki, nıvıştə bıə:

«Həmə bəşər bənə aləfiye,
Çəy həmə reçinəti kəfşəni vıli
ğəzinəye.
Aləf hışk bəbe, vıl ebəme,
25 Əmma Rəbbi sıxan zol bəmande».

Bəşmə vəz kardə bıə Şoyə Xəbə kəlom ıme.

İmonədə mıkəmməl bıbən

2 De jıqoy har curə bevəci, hilə, dıdiməti,
pəxıləti iyən har curə bıhtonəvotəti ış-
təku bə kəno şodən. 2Bənə moəku tojə bıə
korpon bə pokə ruhaniyə şıti avsi bıbən ki,
demi perəsən yol bıbən, bə xılosi noil be
bızınən. 3Çumçıko şımə hiss kardıyone ki,
Rəbb çanədə xəymande.

Bəyjiyə Sığ iyən səçın kardə bıə xəlğ

4Çe insonon rədd kardə, əmma çe Xıdo
ğıymətin zınə səçın kardə bə bəyjiyə Sığı,
yəni bə Rəbbi nez bıbənən. 5Bıdə Əv ruha-
niyə məbədi soxteyədə şıməni bənə bəy-
jiyə sığon oko doy bızını. Əyo mığəddəsə

1:16 Lev. 11:44-45; 19:2 **1:24-25** Yeş. 40:6-8

kahinon dastə bıbən iyən de İsa Məsihi vositə bə Xıdo məğbul bıa ruhaniyə ğırbonon təğdim karde bızınən. 6Oxo Mığəddəsə Nıvıştəyədə votə beydə:

«Imeha, Az Sionədə qıləy sığ noydəm,
Səçın kardə bıə, qıləy ğıymətinə bınəsığe.
Bəy imon vardəkəs əslo xəcolətəjə kardə əbını».

7De jıqoy imon vardə şıməhonro ın sığ ğıymətine, əmma bo imon nıvardəkəson

«çe bənnon rədd kardə sığ bınəsığ bıə»,

8Əv «dəqijniyə sığ iyən dəğandə hal» be. Əvon bə kəlomi itoət nıkardeyro dəqijyeydən iyən əvon bıçımiro təyin kardə bıən.

9Əmma şımə səçın kardə bıə nəsıl, Podşo kahinon dastə, mığəddəsə millət, bə Xıdo məxsus bıə xəlğişon. Xıdo zılmoto səçın kardışe şıməni, Bəştə mecuzəynə nuri dəvət kardışe ki, şımə Çəy vey reçinə koon elon bıkənən. 10Vaxt hestbe xəlğ nıbişon, əmma esət Xıdo xəlğişon. Vaxt hestbe bə mərhəməti noil bıənıbişon, esət isə mərhəmət səyone.

11Azizqiromiyon, bəşmə lovə kardeydəm, bə rufi vəynə mıborizə bardə cismoniyə ehtirosonku diyəro bıbən, oxo şımə bı dınyoədə açin iyən mısofirişon. 12İmon nıvardəkəson dılədə çokə jimon bıkən ki, əvon bəşmə bıhton bıvotonən, şıməni taxsırkor bıznonən, şımə kardə çokə koon vindeədə Xıdo omə rujədə əvon izzət bıdən Bəy.

Tabe bıbən bəştə rəhbəron

13Bə Rəbbi xoto, tabe bıbən insonon təyin kardə bə har hakimiyəti: həm bə podşo bə səbəb ki, əv ali hakimiyəte, 14həmən bə valiyon bə səbəb ki, əvon podşo tərəfo təyin kardə bıən ki, bə bevəci kardəkəson cəzo bıdən, çoki kardəkəson tarif bıkən. 15Çumçıko Xıdo piyeydəşe ki, şımə çoki karde-karde çe nodonon beağılə qəpon bıbırnən. 16Ozodə insonon ğəzinə jimon bıkən. Əmma ıştə ozodəti bo bevəci kardeyro oko mədən, oxo şımə çe Xıdo ğuloniyon. 17Hurmət bıkən bə həmməy. Bıpiyənən ıştə imoniyə hovı-boon, bıtarsən Xıdoku, hurmət bıkən bə podşo.

Məsihi kəşə əzobiku nımunə peqətən

18Ha xıdmətkoron, de yolə ehtiromi bəştə əğon tabe bıbən, əncəx bə xəymandə iyən həlimə əğon ne, bə zolımə əğonən tabe bıbən. 19Ehanə kiysə Xıdo vədə bəştə vicdoni xoto, nohəxisə əzob kəşeydə bə ğəhəri petoveydəbu, ım boəy lutfe. 20Şayət qıno bıkon, bı səbəb kuə bıbon iyən bımi tov biyon, ım bəşmə çı şərəf bəvarde? Əmma şımə bə çoki kardeyro əzob bıkəşon, petovon, ım çe Xıdo lutfe. 21Oxo şımə bımi dəvət kardəbiyon. Çumçıko Məsihi bəşmə qorə əzob kəşəşe iyən boşmə nımunə be ki, şımənən Deçəy noə riyə bışənən.

22 Əy hiç qıləy qıno nıkardışe,
Çəy qəvo benışe qıləy hilə sıxan.
23 Dımjon doşone Bəy, Əv isə
cəvobədə dımjon nıdoşe,
Əzob kəşeədə rıjd nomәy bə hiç kəsi,
Bərəks, Iştəni bə ixlosinə Hakimi
təslim kardışe.

24Əy Deştə andomi vositə çəmə həmə qınon bə çomex bardışe ki, əmə bə qıno mınosibətədə mardə, bo salehəti bijiyəmon. Deçəy yaron şımə şifo səyone. 25Şımə həmməy pəsi ğəzinə ıştə roy dəqijniyəonbe, esət

---

2:6 Yeş. 28:16 **2:7** Zəb. 118:22 **2:8** Yeş. 8:14-15
2:9 Beşe. 19:5-6; Ğanun. 4:20; 7:6; 14:2; Yeş. 43:20-21; Tit 2:14 **2:10** Huşə 2:23 **2:13** Rom. 13:1
2:22 Yeş. 53:9 **2:23** Yeş. 53:7 **2:24** Yeş. 53:5 **2:25** Yeş. 53:6

isə bəştə coni Qələvoni iyən Nəzorətəvoni tərəf oqardiyon.

Jen-şuyə mınosibəton

3 Ha jenon, şımənən eyni tərzədə bəştə şuyon tabe bıbən, çəvonədə ki Kəlomi ğəbul kardeydənıbo, şımə deştə ismətinə, ehtirominə rəftori əvoni besıxan bə imon varde bəzıneyon. 2 Bıdə əvon şımə pok iyən de Xıdo tarsi jiyə jimoni bıvindın.

3 Bıdə şımə rəvoş muyon muəxolə kardey, ğızılə ləl-cəvohirot, reçinə bər-bəzəq iyən de reçinə libos tankardey zahiri çiyon nıbu, 4 şımə rəvoş niyoni mandə dılətoni hestemon, həlim iyən tıvoxə rufi hejomandə reçinətiyo iborət bıbu. Im Xıdo vədə vey dəqərine. 5 Oxo ğədimə zəmononədə bə Xıdo umu bastə vey salehə imoninə jenon bəştə şuyon tabe bin, ım çəvon rəvoşbe. 6 Məsələn, Sara bə İbrahimi «çımı əğə» voteydəbe, bəy itoət kardeydəbe. Qirəm çoki bıkon, hiç çiyku nıtarson, şımə çe Sara fərzəndoniyon.

7 Jəqoən ha merdon, şımənən eynən bı tərzədə ıştə jenon sərəsən iyən bəvon hurmət bıkən, bə səbəb ki, əvon həniyən zərifə hestemonin. Bızınən ki, əvonən bənə şımə Xıdo lutf kardə jimoni varisonin. Bəvədə bəşmə kardə dıvon hiçiy ənqəl be əzını.

Salehəti roədə kəşə əzyət

8 Mılxəs, de iyəndı həmfikir bıbən. Dılə-sut bıbən, tıvoxə boon ğəzinə bıpiyənən iyəndı, rəhmin iyən itoətkor bıbən. 9 Bə bevəci de bevəci iyən bə təhğiri de təhğiri cəvob mədən, bərəks, xəy-dıvo bıdən. Oxo şımə bı səbəb sədo kardə bıəşon ki, xəy-dıvon səy bıznən. 10 Jıqonə:

«Ki piyeydəşe jimoniku kom peqətı,
Baxtəvərə ruj bıvindı,
Bıdə ıştə zıvoni şəriku,
Iştə qəvi hiləqorə qəpiku nığo bıkə.
11 Bıdə bevəci kardeyku okıriyı,
xəymandəti bıkə,
Bo sulhi bınəvı, çəy dumo bışu!
12 Rəbbi nəzon çe salehon səpeye,
Çəy quşon ojin bəçəvon fəryodon məseyro.
Əmma Rəbb bə şərə ko kardəkəson vəynəye».

13 Qirəm xəymandə koon kardeyro dastpoçə bıbon, ki bəşmə bevəci bəkarde? 14 Əmma bə salehəti xoto əzob bıkəşonən, şımə baxtəvəriyon. İnsonon hədəku mətarsən, bıdə hiçi şıməni nıtorsını. 15 Əmma Məsihi ıştə Rəbbi ğəzinə ıştə dılədə mığəddəs bıqətən. Iştə umu bastə əğidə barədə şıməku parseədə cəvob doyro hozı bıbən. 16 Iştə vicdoni təmiz oqətən, ımi de həliməti iyən ehtiromi bıkən ki, şıməni bə Məsihi imon vardeyro təhğir kardəkəson, bəşmə hədə oməkəson xəcolət bıkəşın. 17 Qirəm çe Xıdo irodə ımebu, xəymandəti kardeyro əzob kəşey, bevəci kardeyro əzob kəşeysən çoke.

18 Çumçıko saleh bıə Məsihən bə saleh nıbəkəson xoto, bəçəvon qınon qorə i kərə əzob kəşəşe ki, şıməni bə Xıdo huzur biyə. Əv cismən bə marde təslim be, ruhən bə jimoni rəsəy. 19 Əv ruhən şe, vəz kardışe bə zindonədə bıə rufonən. 20 Həmonə bə odəmon ki, itoət kardeydənıbin, Nuhi qəmi dutə vaxtonədə Xıdo de səbri çəş kardışe əvoni. Bə qəmiədə isə kam odəm, cəmi həşt kəs perəxəy. 21 In nımunə çe vəftizi rəmze, ə vəftiz ki, bo cismoniyə çırki şışteyro ne, de təmizə vicdoni Xıdo vədə sıxan doyro esət bəşmə de İsa Məsihi bəyji bey xılos vardeydə. 22 İsa

---

3:1-2 Ef. 5:22; Kol. 3:18 **3:3** 1Tim. 2:9-10 **3:6** Ofə. 18:12 **3:7** Ef. 5:25; Kol. 3:19
3:10-12 Zəb. 34:12-16 **3:14-15** Yeş. 8:12-13; Mat. 5:10 **3:20** Ofə. 6:1–7:24

Məsih bə osmonon rost kardə be iyən Xıdo rostədəye. Məlәkon, hakimiyәton iyən ğıvvon Bəy tabeyin.

Bə Xıdo irodə mıvofiğ jiyey

4 De jıqoy Məsihi cismən əzob kəşəşe, şımənən ıştəni bımi hozı bıkən. Oxo cismən əzob kəşəkəs həni qıno hıkmi jiyədə jiyeydəni. 2 Səkıştədə ıştə bı dınyodə mandə jimoniyən həni bə bəşəri ehtiroson qorə ne, bə Xıdo irodə mıvofiğ jiyeydə. 3 Həni vəse, şımə navko çe beimonon piyəyon bə vırə rosniyone ıştə jimoni de beəxloğəti, ehtirosi, əyyoşəti, eyş-işrəti, sərxoşəti, oləyzə bıtpərəstəti karde-karde dəvoniyone! 4 İmon nıvardəkəson təəccub kardeydən bəşmə deyəvon bə ivırə eyni curə beəxloğəti nıkarde vindeədə şımәni təhğir kardeydən. 5 Əvon mardon iyən bəyjiyon mıhokimə kardeyro hozı bıə Xıdo vədə cəvob bədon. 6 Çumçıko bı səbəb Şoyə Xəbə bə mardonən pevılo kardə be ki, əvon bənə həmə odəmon cismən bə cəzo məruz mandə bımardonən, ruhən bənə Xıdo bıjiyın.

7 Har çiy oxoy neze. Jıqoən, ağıl-kəmolin bıbən iyən dıvo kardeyro səzukin bıbən. 8 Har çiysə bənav, dılisıxto bıpiyənən iyəndı, çumçıko «mehibbət vey qıno səpe edoydə». 9 Bə iyəndı ğonəğpərvərəti nişo bıkən, ğonəğ ğəbul kardeədə pıt-pıt məkən. 10 Har kəs de Xıdo hartərəfə lutfi bəştə sə ənomi qorə çokə xıdmətkori ğəzinə bə iyəndı xıdmət bıkə. 11 Vəz kardəkəs, bıdə Xıdo kəlomi votə tərzədə vəz bıkə. Ki xıdmət kardeydəbu, de Xıdo doə ğıvvə xıdmət bıkə. Jıqonə har çiyədə de İsa Məsihi vositə bə Xıdo izzət doə bıbu. İzzət iyən ğudrət zoləti çe İsa Məsihiye. Amin!

Bə Məsihi xoto əzob kəşey

12 Çımı azizqiromiyon, çe yəlovinə dəvinonku dəvardeədə ımi bəştə sə omə qıləy ğəribə ko məzınən. 13 Bərəks, şoyvo bıkən ki, şımə Məsihi əzobonədə iştirok kardeydon, Çəy izzətinə zuhurədə behəd şo bəbeyon. 14 Bə Məsihi nomi qorə təhğir kardə bıbon, şımə çı baxtəvəriyon! Çumçıko çe Xıdo Ruf Deştə həmmə izzəti şımə səpe mandeydə. 15 İntasi şıməhon hiç qıləyni ğəttol, dızd iyən co curə cinoyətkori ğəzinə, yaan bə co kəson koy mıdoxılə kardəkəson ğəzinə əzob nıkəşı. 16 Şəxsi ki məsihi beyro əzob kəşeydəbo, bıdə çımiku xəcolət nıkəşı, bı nomi qorə bə Xıdo izzət bıdə. 17 Mıhokimə vaxt omə rəsə, əv Xıdo xəlğiku bino bəkarde. Ehanə mıhokimə sıftə çəməku bino bıko, bə Xıdo Şoyə Xəbə itoət nıkardəkəson oxoy çoknə bəbe? 18 Qirəm salehə odəm hətto de çətinəti xılos beydəbu, bəs xıdonıznə iyən qınokorə odəm çoknə bəbe? 19 Mılxəs, bə Xıdo irodə qorə əzob kəşəkəson ıştə jimoni bə bəfomandə Ofəyevoni dast bıdən iyən xəymandəti kardeyədə dəvom bıkən.

Çe Xıdo qələ

5 Esət az şımə arədə bıə bə sipirişon mırociət kardeydəm. Oxo azən bənə şımə qıləy sipirişim iyən Məsihi əzobon şoydim, bə zuhur kardəninə izzətiyən xanbozim. Bəşmə lovə kardeydəm, 2 Xıdo bəşmə asbardə qələ bıçovnən. Bəy de zuy ne, deştəxoşi bo Xıdo rizo, bə nohəxə ğəzənci həris nıbə, de həvəsi nəzorət bıkən. 3 Bəşmə asbardə odəmon səpe əğəti məkən, əmma bə qələ nımunə bıbən. 4 Sər Qələvon zuhur kardə vaxti şımə hejomandə tərovətinə izzəti taci bəsteyon.

4:8 Sul. 10:12; Yağ. 5:20 **4:18** Sul. 11:31 **5:1-3** Yəh. 21:15-17

5 Eynən şımənən, ha cıvonon, bə sipirişon
tabe bıbən. De iyəndı həlimə rəftor bıkən.
Çumçıko «Xıdo bə şənbozon vəynəye, bə
həlimon lutf baxşeydə». 6 Xıdo ğudrətinə
dasti jiyədə ıştəni saru bıqətən, bəvədə
vaxt rəseədə Xıdo şıməni barz bəkarde.
7 Iştə həmə ğəyğu şələ Bəy bıdən, oxo Əv
bəşmə ğəyd mandeydə.
8 Səzukin bıbən, oğo bımandən! Şımə
deşmen bıə iblis nərə kəşə iyən kiysə ebar-
de piyə əslani ğəzinə çameydə. 9 De ğoy-
mə imoni vəynə bımandən bəy. Bızınən
ki, dınyo har vırədə şımə imoniyə hovı-
boonən eyni curə əzob kəşeydən. 10 Şımə
kamişə mıddət əzob kəşe bəpeştə şıməni
de İsa Məsihi vositə Bəştə zolə izzəti dəvət
kardə, har curə lutf doə Xıdo Iştən şıməni
bərpo bəkarde, ğoym bəkarde, zumand
bəkarde iyən ğoymə pobastisə bənşande.
11 Bəy zoləti izzət iyən ğudrət bıbu! Amin.

Oxonə səlomon

12 Az ın kırtə nomə deçəmə etiboynə
boə bıə de Sila vositə nıvışteydəm. Bəşmə
dılvandi dome şəhodət kardıme ki, çe Xıdo
həğiğiyə lutf ıme, çəyku ğoym dəçıkən.
13 Babilədə [a] şımə ğəzinə səçın kardə bıə
icmo iyən çımı zoə Markən boşmə səlom
vığandeydə. 14 De mehibbəti səlom bıdən
bə Xıdo xəlği.
Bə Məsihi imon vardə şıməhon həmməy
sulh bıbu!

---

a 5:13 *Babilədə* – yəni Romədə.
5:5 Sul. 3:34 **5:6** Mat. 23:12; Lukə 14:11; 18:14 **5:7** Zəb. 55:22 **5:12** Həv. 15:22,40
5:13 Həv. 12:12,25; 15:37-39; Kol. 4:10; Flm. 23-24

PETERİ DIMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

«Peteri Dıminə Nomə» bə sıftənə imoniyon nıvıştə bıə. Peter bı nomədə pesoxtə təlimi pevılo kardə mıəllimon iyən çəyo omə bə bevəcə əməlon vəynə mıborizə bardeydə. In işkili cəvob çe Xıdo iyən Rəbb İsa Məsihi əsl təlimi zıneye. İsa Məsihi şəxsən zınə iyən Çəy təlimi məsəkəson ın təlimi bə odəmon səhey rosniye bəzınen.

Peteri fikro, Məsihi zuhur bə səbəb bə di dəqıneydə ki, Xıdo «piyeydəşe odəmon tobə bıkən, piyeydəşni əvon hələk bıbun» (3:9).

Kitobi məzmun:

1:1-21 Sələm vığandey iyən imoniyon dəvət
2:1-22 Pesoxtə təlim pevılo kardəkəson aqibət
3:1-13 Rəbbi Ruj
3:14-18 Nəsyəton

---

1 İsa Məsihi ğul iyən həvari az Simon Peteriku sələm bıbu bəşmə imoniyon. Şımə deyəmə bə ico deçəmə Xıdo iyən Xıloskor bıə İsa Məsihi salehəti hımhımbədə bə ğıymətinə imoni soyb bıəşon! [2]Bıdə de Xıdo iyən deçəmə Rəbb İsa Məsihi dərk karde vositə bəşmə bol-boli lutf iyən sulh doə bıbu!

İsa Məsihi dumo şeyro dəvət

[3]Əy Deştə ilahiyə ğudrəti boçəmə jiyey iyən momin beyro lozim bıə har çiy bəmə bəxş kardışe ki, əməni Bəştə izzəti iyən alicənobəti Dəvətkardəkəsi dərk bıkəmon. [4]Əy bəmə vey yolə iyən dəqərinə vədon doşe. Deçımon vositə dınyoviyə orzuyonku, bevəcə əmələnku diyəro bıbən bə ilahiyə təbiəti xanboz bıbən. [5]Jıqonə, şımənən deştə həmə cəhdi bəştə imoni alicənobəti, bə alicənobəti zıney, [6]bə zıney nəfsi hakim bey, bə nəfsi hakim bey durum, bə durumi mominəti, [7]bə mominəti dustiyəti iyən bə dustiyəti mıkəmmələ mehibbət əlovə bıkən. [8]Ehanə ın xısusiyəton bəşməku bıbon iyən ımon ziyodə beydəbon, çəmə Rəbb İsa Məsihi dərk kardeyədə befəoliyət iyən besəmərə beyku şıməni nığo bəkarde. [9]In xısusiyəton kiku nıbon, əv kuye, diyəro vindey əzıni iyən yodo bekardəşe ıştə sıftənə qınoku təmiz bey.

[10]De jıqoy ha çımı imoniyə boon, ıştə dəvət kardə bey iyən səçın kardə bey təsdığ kardeyro həniyən həkəm bımandən, ehanə ımi bıkon, hiç vaxti dənıbəqijeyon. [11]Jıqonə, bəçəmə Rəbb iyən Xıloskor bıə

İsa Məsihi zolə Podşoəti dəşe həx bəşmə bol-boli doə bəbe.

12 Bı səbəb az hejo ımoni bəşmə yod vardeydəm, hərçənd şımə ımoni zıneydon iyən ıştə soyb bıə həğiğətədə sabitğədəmiyon. 13 Az bı andomədə jiyə mıddətədə ımoni bəşmə yod vardey iyən şıməni çəşnavi kardey səhey hisob kardeydəm. 14 Oxo az zıneydəm in andomi tərq kardeyro bomı vaxt həni neze, çəmə Rəbb İsa Məsihi oşko kardışe ımi bəmı. 15 Bı səbəb dastpoçə beydəm ki, az ın dınyo tərq karde bəpeştən şımə hejo ımoni bə yod biyənən.

İsa Məsihi yolə izzət

16 Əmə Rəbb İsa Məsihi ğudrəti iyən zuhuri bəşmə bəyon kardeədə pesoxtə bıə əfsonon əsos nıqətımone. Əmma Bəçəy yolyəti əmə ıştən şoyd bimon. 17 Əy izzət iyən şərəf ğəbul kardışe Pıə Xıdoku, Yolə Ehtişom Soybiku jıqo qıləy sədo oməy Boəy: «Im Çımı azizqiromiyə Zoəy, Çəyku rozim». 18 Əmənən məsəmone osmono omə ın sədo, mığəddəsə bandədə Deəy ivırədə beədə.

19 Im əməni həniyən vey əmin kardeydə ki, peyğəmbəron sıxanon bə vırə rəsəyn. Imon toykiyə vırədə bə şəvəx jə çoy oxşeydən. Maştəvo rujobə astovə bəşmə dılon pemencə bı sıxanon dığğət kardeydonbo, çok kardeydon. 20 Har çiysə bənav ımi zınəninişon ki, Mığəddəsə Nıvıştəyonədə bıə peyğəmbərəti sıxanon hiç qıləyni peyğəmbəri ıştəniku oməni. 21 Oxo peyğəmbərəti kardey hiç vaxti de insoni irodə bıəni, intasi de Mığəddəsə Rufi vositə səbəro kardə bıə insonon Xıdoku omə sıxanon votəşone.

Pesoxtə təlim pevılo kardəkəson aqibət

(Yəhd.3-16)

2 Əmma İsrail xəlği arədə duyəvojə peyğəmbəronən hestbin, jəqoən şımə arədən pesoxtə təlimon pevılo kardə duyəvojə mıəllimon bebəşen, rıxnə ebəğanden bəşmə dılə. Əvon hətto bə həşə bəjen əvoni hıriyə Rəbbi. Ənəhoy dənıbəvarde, jıqo odəmon bəştə sə həlok bəvarden. 2 Hətto vey odəmon umjən bəben bəçəvon beəxloğəti bə həğiğəti Roy kufr bəkarden. 3 Iştə taməkorəti səbəbo de hiləqorə sıxanon şıməni istismor bəkarden. Çəvon hıkm həni hozıye iyən çəvon cəzo bə di dənıbəqıne.

4 Oxo Xıdo becəzo nahaştışe qınokorə məlәkon, əvoni detosə Hıkmi Ruji oqəteyro cəhənnımi zılmotədə bə zincir jəşe. 5 Əy, xıdonıznə odəmon jiyə bə ğədimə dınyoən ovbarz vığandışe, becəzo nahaştışe, əmma nığo doşe salehəti bəyon kardə Nuhi iyən haft kəsi. 6 Əy sutışe Sodom iyən Homorrə şəhron, məhkum kardışe bo viron mandey iyən de jıqoy oməvədə bıə bə xıdonıznə odəmon ibrət doşe. 7 Əmma salehə Luti xılos kardışe. Im odəm ıştə royku beşə insonon beəxloğə jimoniku əzob kəşeydəbe. 8 Oxo çəvon dılədə jiyə ım salehə Lut rujbəruj çəvon beğanunə əməlon vindeədə iyən məseədə iztirob kəşeydəbe. 9 Həlbətən ki, Rəbb zıneydə mominon çoknə dəvinəo bebəkarde, nohəxə odəmon isə çoknə obəqəte Hıkmi Ruji bo cəzo doy.

10 In cəzo, xısusən, bəştə cismoniyə mırdolə ehtirosi əsir eqıniyə, bə hakimiyəton xor diyə kardə bo odəmone. Jıləvonon behəyo iyən şənbozin iyən ehtişominə hestemonon təhğir kardeyku tarseydənin. 11 Əmma çəvonsə ğıvvə iyən ğudrətədə

1:14 Yəh. 21:18 **1:17-18** Mat. 17:1-5; Mark 9:2-7; Lukə 9:28-35 **2:5** Ofə. 6:1–7:24 **2:6** Ofə. 19:24 **2:7** Ofə. 19:1-16

baş bıa mələkon Rəbbi huzurədə ehtişominə hestemonon təhğir əkənin, ittıhom nıbəkarden. 12 Im odəmon bənə bedərrokə, ğeyri-irodi idorə kardə bıə həyvononin ki, bo qətey iyən kışteyro bə dınyo omən. Əvon ıştə sənırəsə çiyon təhğir kardeydən. Həyvonon çoknə kıştə beydənbo, əvonən jəqo kıştə bəben. 13 Iştə kardə nohəxətiyon əvəzi bəsten. Bəruj de eyş-işrəti mışğol beydən, zovq səydən. Əvon şımə arədə bənə mırdolə ləkən iyən noxsanonin. Deşmə harde-peşome kardeədə ıştə hilonku zovq səydən. 14 Çəvon çəşon de zinokorəti qıleydən, qıno kardeyku si beydənin. Sabitğədəm nıbə odəmon royku bekardeydən. Əvon lənətinə odəmonin, çəvon dılon bə taməkorəti pemujiyə. 15 Bə nohəxə ğəzənci həris bıa Beori zoə Bilami ğəzinə royku beşin, dəqijyeyn. 16 Bilam bəştə kardə qıno qorə ifşo kardə be: bezıvonə həy insoni ğəzinə sıxan kardışe, axməxəti kardeyku oqordınişe ım peyğəmbər.

17 Im odəmon bənə beovə honi, vavazi pevılo kardə avonin. Xıdo boəvon oqəteydə toykiyə cəhənnımi. 18 Əvon deştə puçə iyən ğılоşə sıxanon vositə səhvə roədə bıəkəson dılədə bıa zəifə odəmon de cismoniyə ehtiroson iyən beəxloğəti dəqijneydən. 19 Boəvon ozodəti vəd kardeydən, ıştən esə boy çe bevəcə əmələn ğulin. Oxo inson bə çiçi təslim bıbo, çəy ğul beydə. 20 İnsonon Rəbb iyən Xıloskor bıa İsa Məsihi zıney bəpeştə çe dınyo bevəciətiyonku perəxeydən. Qirəm ijənən de həmonə koon mışğol beydənbo, çəvon oxonə vəzyət, sıftənə vəzyətisə betər bəbe. 21 Çumçıko salehəti Roy zıne bəpeştə, bəvon əmonət kardə bıə mığəddəsə əmronku bə dumo oqardeysə, həniyən çok əbi ki, əvon ın Roy hiç nıznın. 22 Yolon sıxanədə votəbıəyon bəçəvon ıştən sə oməy: «Sıpə obəqarde ıştə pevardəysə» iyən «xuq dəşandə bey bəpeştə ijən bə silə bəvite».

Rəbbi Ruj

3 Azizqiromiyon, esət ım çımı bəşmə nıvıştə dıminə noməye, bı nomonədə şıməni xəbədo kardeydəm ki, de pokə şınemoni oğo bıbənən. 2 Mığəddəsə peyğəmbəron navo votə sıxanon iyən çəmə Xıloskor bıa Rəbbi de həvariyon vositə doə əmri bəştə yod vardəniniyon. 3 Har çiysə bənav ımi zınənişon ki, oxonzəmonədə bəştə ehtiroson qorə hərəkət kardə rışxandəvoton bomen iyən de rışxandi 4 bəvoten: «Kıve Rəbbi vəd kardə zuhur? Oxo çəmə pıəon vəfot kardeyku jıqoşə, ofəyemoni sıftəku har çiy çoknə hestbe, jəqoən mandə». 5 Həmonə odəmon ğəsdo yodo bekardəşone ki, de Xıdo kəlomi osmonon ğədimiku jıqoşə mıvcudin, hışkiyən oviku co be iyən de ovi vositə ofəyəy. 6 İjənən de ovi, yəni de ovbarzi çə vaxtnə dınyo məhv kardə be. 7 Esətnə zəmin iyən osmonon de həmonə kəlomi bə otəşi təslim beyro, detosə xıdonıznə odəmon mıhokimə iyən Hıkmi Ruji oqətə beydə.

8 Azizqiromiyon, ımi ıştə yodo bemə-kən ki, bo Rəbbi i ruj, bənə i həzo soriye, i həzo sor isə, bənə i rujiye. 9 Rəbb Iştə vədi bə vırə rosneyədə bə di dənıbəqıne, hərçənd kali kəson hisob bıkonən ki, Əv bə di dəqıniyə. Bərəks, bəşmə qorə Əv səbr kardeydə. Oxo Əy piyeydəşni ki, i kəs jıqo həlok bıbu, əmma piyeydəşe ki, har kəs tobə bıkə. 10 Rəbbi Ruj isə dızdi ğəzinə iberdəmədə bome. Həmon ruji osmonon de yolə qur-quri arəo peqətə bəben. Osmoni cismon bəsuten məhv bəben, həmçinin dınyo iyən bəvədə bıa har əməl ifşo bəbe.

2:15-16 Aşm. 22:4-35 **2:22** Sul. 26:11 **3:3-4** Yəhd. 18 **3:5** Ofə. 1:6-9 **3:6** Ofə. 7:11-12 **3:8** Zəb. 90:4 **3:10** Mat. 24:43; Lukə 12:39; 1Sal. 5:2; Vəhy 16:15

11 Har çiy jıqo məhv bəbeysə, şımə çı cu-
rə insonon bıəninişon? Mığəddəsə jimon
kardəninişon, momin bıəninişon, 12 vəha-
linki şımə Xıdo zuhuri Ruji de intizori çəş
kardeydon, keynə osmonon vəş bəqəten,
məhv bəben iyən osmoni cismon bəsuten
ov bəben. 13 Əmma əmə bə Xıdo vədi əso-
sən tojə osmonon iyən tojə zəmini çəş kar-
deydəmon, konco ki salehəti səbəso bəbe.

Nəsyəton

14 Bı səbəb, azizqiromiyon, madəm ki
ımoni bə çəşiyon, pok iyən benoxsan be-
be sulhi dılədə jiyeyro dastpoçə bıbən.
15 Rəbbi ın səbri bo xılosi fırsət bızınən,
çoknə ki bəçəmə azizə boə bə Pauli doə
bıə de mudrikəti əy bəşmə nıvıştəşe, 16 əy
ıştə həmə nomonədə bı barədə nıvıştəşe.
Bı nomonədə çətin sərəsənin bıə kali
çiyon hestin; nodonon iyən sabitğədəm-
nıbə odəmon co Nıvıştəyon təhrif karde
ğəzinə, ımoniyən təhrif kardeydən, bəştə
həlok bey səbəb beydən.

17 De jıqoy ha azizqiromiyon, sıftəku ımi
bızınən, bevəcə əməlsoyb bıə odəmonku
ıştəni nığo bıkən. Bıdə əvon şıməni bə
dast dənığandın, royku benıkən, şımə
ıştə ğoymə pobasti qin məkən. 18 İntasi
çəmə Rəbb iyən Xıloskor İsa Məsihi
lutfədə iyən Əy dərk kardeyədə inki-
şof bıkən. Esət iyən zoləti izzət bıbu
Bəy! Amin.

3:13 Yeş. 65:17; 66:22; Vəhy 21:1

ÇE YƏHYA İMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

«Çe Yəhya İminə Nomə» nıvışteyədə məğsəd ımonin: imoniyon de Xıdo iyən Çəy Zoə de İsa Məsihi conıbə unsiyətədə bo jiye sədo karde iyən ın unsiyəti məhv karde zınə bə pesoxtə təlim pevılo kardəkəson vəynə çəşnavi kardey.

In pesoxtə təlimədə votə beydəbe ki, de cismoniyə dınyo i beyku şər ofəyedə iyən çe Xıdo Zoə İsa Məsih bə insonə təbiəti molik ni. Im mıəllimon omuteydəbin ki, inson xılos pəydo kardeyro, çı dınyo ğəyğuku qırd ozod bıənine. Əvon bo imoniyon mənəviyyoti iyən ıştə hamsiyon piyey mıhum bey inkor kardeydəbin. Yəhya bıçımon həmməy vəynə mandeydəbe, bərmalə omuteydəbe ki, İsa, həğiğətən, insonbe. Əv həmən bəyon kardeydəbe ki, bə İsa Məsihi imon vardəkəson, Xıdo piyəkəson, iyəndı piyəninin.

Kitobi məzmun:

1:1-4 Jimoni Kəlom
1:5–2:17 Nur iyən toyki
2:18-29 Məsihi əleyhdor
3:1-24 Çe Xıdo fərzəndon
4:1-6 Rufon zıne barədə
4:7-21 Xıdo mehibbəte
5:1-21 Bə Xıdo Zoə imon iyən zolə jimon

Jimoni Kəlom

1 Əmə sıftəku mıvcud bıə Jimoni Kəlom bıəkəsi bəyon kardeydəmon. Im həmonə Kəlome ki, əmə məsəmone Əv, deştə çəşon vindımone, seyr kardımone iyən deştə daston pexəvyemon Bəy. [2] Jimon zahir be, əmənən vindımone əv, şoydəti kardeydəmon iyən de Pıə bə ico bıə, bəmə zahir bıə zolə jimoni bəşmə bəyon kardeydəmon. [3] Əmə bəşmə ıştə vindəy iyən ıştə məsəy bəyon kardeydəmon ki, şımənən deyəmə xanboz bıbən, əmənən de Pıə iyən Deçəy Zoə İsa Məsihi xanbozimon. [4] Əmə ımoni nıvışteydəmon ki, çəmə şoyvo mıkəmməl bıbu.

Nurədə bıjiyən

[5] Çəmə Məsihiku məsə iyən bəşmə bəyon kardə həmonə xəbə ıme: Xıdo

1:1 Yəh. 1:1 **1:2** Yəh. 1:14

nure iyən zərrə ğədərən toyki ni Bəvədə.
6Qirəm əmə voteydəmon ki, «çəmə de
Xıdo xanbozəti hestımone» əmma bənə
navkonə toykiədə jiyeydəmonbo, bəvə-
də əmə du voteydəmon iyən bə həğiğəti
əməl kardeydənimon. 7Əmma Əv nurədə
bey ğəzinə əmənən nurədə jiyeydəmon-
bo, bəvədə de iyəndı xanbozimon iyən
Çəy Zoə İsa xun əməni har qınoku pok
kardeydə. 8Demiyən jıqo voteydəmonbo
əmə beqınomon, ıştəni bə dast dənoydə-
mon iyən çəmə dılətonədə həğiğət niy.
9Əmma ıştə qınon etirof kardeydəmonbo,
Xıdo bəfomand iyən bərhəxe, çəmə qınon
bəbaxşe iyən əməni har nohəxətiku pok
bəkarde. 10Qirəm əmə voteydəmonbo, əmə
qınо kardəmonni, bəvədə Əy duyəvoji
vırədə noydəmon iyən Çəy kəlom çəmə
dılətonədə ni.

Məsih çəmə Vəsodətəvone

2 Çımı fərzəndon, ımoni bəşmə nıvış-
teydəm ki, şımə qınо məkən. Şayət
kiysə qınо bıkoən, çəmə Vəsodətəvon
hestımone Pıə huzurədə. Əv saleh bıə
İsa Məsihe. 2Əv bəçəmə qınonro – iq-
lə bəçəmə qınonro ne, bə həmə dınyo
odəmon qınonro Ištəni kəffarə ğırbon
doşe.

3Əmə Bəçəy əmron rioyət bıkomon,
əmin be bəzınemon ki, Əy zıneydəmon.
4Harki voteydəbu: «Əy zıneydəm», əm-
ma Bəçəy əmron rioyət kardeydənıbo,
əv duyəvoje iyən çəy dılətonədə hə-
ğiğət ni. 5Əmma harki Bəçəy sıxani
rioyət kardeydəbu, həğiğətən çe Xıdo
mehibbət bə şəxsədə bə mıkəmmələ-
ti rəsə. Çımiku zıneydəmon ki, əmə
de Xıdomon. 6Harki bıvoto ki, az de
Xıdom, ə şəxs İsa Məsihi jiyəy ğəzi-
nə jiyənine.

Bıpiyənən iyəndı

7Azizqiromiyon, bəşmə tojə əmr nıvış-
teydənim, sıftəku jıqoşə şımə zınə qıləy
ğədimə əmri nıvışteydəm, ğədimə əmr isə
şımə məsə sıxane. 8Həni toyki dəvardeydə
iyən həğiğiyə nur dəvəşeydə. Əve bəşmə
həmən tojə bıa qıləy əmr nıvışteydəm, çımi
həğiğiyə əmr bey, Məsihədə iyən şımənə-
də çiyeydə.

9Harki bıvoto ki, az nurədəm, əmma
bəştə imoniyə boə nifrət kardeydəbu, əv
hələn toykiədəye. 10Ištə boə piyəkəs nu-
rədə mandeydə iyən bə şəxsədə bə qınо
bardə hiçiy ni. 11Əmma bəştə boə nifrət
kardəkəs toykiədəye. Əv toykiədəye iyən
zıneydəni bə kovrə şeydə, çumçıko toyki
ku kardəşe çəy çəşon.

12Ha fərzəndon, bəşmə nıvışteydəm ki,
şımə qınon Deçəy nomi baxşə bin.
13Ha pıəon, bəşmə nıvışteydəm ki,
şımə sıftəku jıqoşə Hest Bıəy
zıneydon.
Ha cıvonon, bəşmə nıvışteydəm ki,
şımə ğalib omeyon bə şər bıəy.
14Ha əğılon, bəşmə nıvıştıme ki,
şımə Pıə zıneydəşon.
Ha pıəon, bəşmə nıvıştıme ki,
şımə sıftəku jıqoşə Hest Bıəy
zıneydəşon.
Ha cıvonon, bəşmə nıvıştıme ki,
şımə zumandişon, çe Xıdo Kəlom
mandeydə şımənədə, şımə ğalib
oməyşon bə şər bıəy.

15Məpiyənən dınyo iyən dınyoədə bıə
çiyon. Şəxsi ki, bıpiyışo dınyo, bə şəx-
sədə Pıəku omə mehibbət ni. 16Çumçıko
dınyoədə bıə har çiy – cismoniyə ehtiro-
son, çəşdəxıləti iyən dınyo moliro ğuddə
Pıəku ne, dınyoku omeydə. 17Dınyo iyən
bəvədə bıə ehtiroson dəvardən-şeydən,

2:7 Yəh. 13:34

əmma bə Xıdo irodə əməl kardəkəs zol jiyeydə.

Məsihi əleyhdor

18 Ha fərzəndon, oxonzəmone. Şımə məsəyone «Məsihi əleyhdor» omənine, esətən Məsihi vey əleyhdoron bə məydon beşən. Çımiku zıneydəmon ki, oxonzəmone. 19 Əvon çəmə arəo beşin, əncəx bəmə məxsus nıbin. Qirəm bəmə məxsus bəben, deyəmə əmandin. Əmma deyəmə nımandin ki, çəvon bəmə məxsus nıbe bə oşko beşu.

20 Şımə isə Mığəddəs Bıəyku məsh səyone iyən şımə həmməy har çiy zıneydəşon. 21 Şımə həğiğəti nızneyro ne, əy zıneyro az nıvıştıme bəşmə, şımə ımiyən zıneydəşon ki, hiç qıləy duy de həğiğəti əloğəş ni. 22 Bəs duyəvoj kiye? Çe İsa, Məsih bey bə həşə jə şəxs! Əv Pıə iyən Zoə bə həşə jə Məsihi əleyhdore. 23 Zoə bə həşə jəkəs Pıən ğəbul kardeydəni, Zoə ğəbul kardəkəs isə Pıən ğəbul kardeydə. 24 Bıdə şımə sıftəku jıqoşə məsə sıxan şımənədə bımandı. Qirəm şımə sıftəku jıqoşə məsə sıxan şımənədə bımando, şımənən de Zoə iyən Pıə bə ico bəjiyeşon. 25 Çəy bəmə doə həmon ın vəd zolə jimone! 26 Çımı bəşmə ın nıvıştəyon şıməni royku bekarde piyəkəson barədəye. 27 Hərçənd, şımə Çəyku sə məsh şımənədə mandeydə iyən ehtiyoci niyone kiysə təlim bıdə bəşmə. Çəy ın məsh bəşmə har çiy omuteydə iyən ım du ni, həğiğəte. Əve Deəy bıjiyənən, çoknə ki Əy omutəşe bəşmə.

28 De jıqoy ha fərzəndon, Deəy bıjiyənən ki, Məsih zahir beədə çəmə bıbumone ciqə, Çəy zuhuri vaxti xəcolət məkəşəmon Çəy vədə. 29 Qirəm şımə zıneydonbu, Xıdo salehe, həmçinin bızınən ki, har salehə ko kardəkəs, Xıdoku bə jimon omə.

Çe Xıdo fərzəndon

3 Bıvindən Pıə bəmə çoknə mehibbət nişo doəşe ki, bəmə Xıdo fərzəndon votə beydə! Həğiğətən əmə jıqomon! Dınyo əməni bə səbəb zıneydəni ki, nızнəşe Əvən. 2 Ha azizqiromiyon, esə əmə çe Xıdo fərzəndonimon, əmma hələ oşko bıəni çiç bəbe deyəmə. İntasi zıneydəmon ki, Məsih zuhur kardeədə əmənən bənə Bəy bəbemon, oxo Əv çoknə heste əmə jəqoən Əy bəvindemon. 3 Harki ın umu hestışe bə Məsihi, ə şəxs ıştəni pok kardeydə, çumçıko Məsih poke.

4 Qıno kardə har kəs beğanunəti kardeydə, oxo qıno ıştən beğanunətiye. 5 Şımə zıneydəşon ki, qınon arəo peqəteyro Məsihi zuhur kardışe, Əv Iştən beqınoye. 6 Harki Deəy jimon kardeydə, qıno nıbəkarde. Harki qıno kardeydə, ə şəxsi vindəşni iyən zınəşni Məsih.

7 Ha fərzəndon, hiçki şıməni royku benıkə! Salehə ko kardəkəs, bənə Məsihi salehe. 8 Qıno kardəkəs de iblisiye, çumçıko iblis sıftəku qıno kardeydə. Çe Xıdo Zoə bı səbəb zuhur kardışe ki, iblisi əməlon məhv bıkə. 9 Harki Xıdoo bə jimon omə əv qıno nıbəkarde, çumçıko çe Xıdo tum bə şəxsədə jiyeydə. Əv qıno karde əzıni, çumçıko əv Xıdoo bə jimon omə. 10 Çımiku oşko beydə ki, çe Xıdo fərzənd kiye, çe iblisi fərzənd kiye: salehəti nıkardəkəs, həmçinin ıştə imoniyə boə nıpiyəkəs de Xıdo ni.

Bıpiyəmon iyəndı

11 Sıftəku jıqoşə şımə məsə həmonə xəbə ıme: bıpiyəmon iyəndı. 12 Şəriku bıə, ıştə boə kıştə Ğabili ğəzinə məbəmon. Əy boçi kıştışe ıştə boə? Bə səbəb ki, çəy ıştən əməlon şərbin, çəy boə əməlon isə salehbin. 13 Təəccub məkən, ha boon, şayət dınyo

---

3:1 Yəh. 1:12 **3:5** Yəh. 1:29 **3:11** Yəh. 13:34 **3:12** Ofə. 4:8

bəşmə nifrət kardeydəbu. 14Zıneydəmon ki, ıştə imoniyə boon piyeyro əmə mardeyku bə jimon ovaştəmon. Nıpiyəkəs isə marde çanqədə mandeydə. 15Bəştə imoniyə boə nifrət kardə har kəs ğəttole. Çoknə ki zıneydəşon, hiç qılə ğəttolədə zolə jimon be əzıni. 16Mehibbəti çiç bey çımiku sərəseymon ki, Məsihi boəmə doşe Iştə jimon. Əmənən ıştə imoniyə boon roədə ıştə jimoni doəninimon. 17Qirəm kiysə tənxo soyb be-be, ıştə imoniyə boə ehtiyoci vindeydə, rəhmış omeydəni bəy, Xıdo mehibbət çoknə bə şəxsədə mande bəzıne?

18Ha fərzəndon, əncəx sıxanədə iyən zıvonədə ne, əmələdə de həğiğiyə mehibbəti bıpiyəmon. 19Jıqoən, əmə bəzınemon bə həğiğəti aidimon iyən Xıdo vədə çəmə dıl xatırcəm bəbe. 20Oxo çəmə dıl əməni mıhokimə bıko, Xıdo həniyən vey mıhokimə bəkarde, Əv çəmə dılisə barze iyən har çiy zıneydə. 21Ha azizqiromiyon, qirəm çəmə dıl əməni ittıhom kardeydənıbo, bəvədə Xıdo huzurədə xatırcəm bəbemon. 22Çəyku çiç bıpiyomone səydəmon, oxo Bəçəy əmron rioyət kardeydəmon iyən Bəy məğbul bıə koon kardeydəmon. 23Çəy əmr ıme, Bəçəy Zoə İsa Məsihi nomi imon biyəmon iyən bıpiyəmon iyəndı, çoknə Əv voteydə. 24Harki bəçəy əmron rioyət kardeydə, ə şəxs de Xıdoye, Xıdoən deəye. Çəy bəmə doə de Rufi zıneydəmon ki, Əv deyəmənе, ya ne.

Rufon çoknə zıne bəben

4 Ha azizqiromiyon, bə har rufi bovə məkən, çe rufon Xıdoo be-nıbey zıneyro əvoni dəvinə bıkən. Çumçıko dınyoədə vey duyəvojə peyğəmbəron bə məydon beşən. 2Xıdo Rufi çımiku zıne bəbe: İsa Məsihi cismən ome ğəbul kardə har ruf Xıdokuye. 3Ə ruf ki, iğror kardeydəni İsa Xıdoo oməy, ə ruf Xıdoku ni. Əv «Məsihi əleyhdori» rufe ki, şımə çəy ome barədə məsəyone iyən esət həni əv dınyoədəye. 4Şımə isə, ha fərzəndon, bə Xıdo aidişon iyən bəvon ğalib oməşon. Çumçıko şımənədə bıəy barze dınyoədə bıəysə. 5Əvon dınyokun, bı səbəb dınyovi movqeku qəp jəydən iyən dınyo bəvon quş doydə. 6Əmə isə bə Xıdo aidimon. Xıdozınəkəs quş doydə bəmə, xıdonıznəkəs isə bəmə quş doydəni. Çımiku co karde bəzınemon həğiğəti rufi iyən duyəvojə rufi.

Xıdo mehibbəte

7Ha azizqiromiyon, bıpiyəmon iyəndı, çumçıko mehibbət Xıdoku omeydə. Harki piyeydəşe, ə şəxs Xıdoo bə jimon omə iyən əv Xıdo zıneydə. 8Nıpiyəkəs Xıdo zıneydəni, çumçıko Xıdo mehibbəte. 9Çe Xıdo bəmə mehibbət jıqo zahir be: Xıdo Iştə vohidə Zoə bə dınyo vığandışe ki, əmə Deçəy vositə bıjiyəmon. 10Mehibbət ım ni ki, əmə piyəmone Xıdo, əmma əve ki Xıdo piyəşe əməni iyən vığandışe Iştə Zoə, Əyən bəçəmə qınonro Iştəni kəffarə ğəzinə ğırbon doşe. 11Ha azizqiromiyon, Xıdo əməni jıqo piyeyro, əmənən iyəndı piyəninimon. 12Hiç kəsi hiç vaxti vindəşni Xıdo. Qirəm əmə bıpiyomone iyəndı, bızın Xıdo deyəmə jiyeydə iyən Çəy mehibbət bəmənədə bə mıkəmmələti rəsə.

13Çəmə de Xıdo, Xıdoən deyəmə bey çımiku zıneydəmon ki, Əy Iştə Rufo doəşe bəmə. 14Əmə vindımone iyən şoydəti kardeydəmon ki, Xıdo Iştə Zoə bo dınyo Xıloskor beyro vığandışe. 15Ki oşko ğəbul kardeydəbo İsa Xıdo Zoəye, Xıdo deəye, əvən de Xıdoye. 16Xıdo bəmə bıə mehibbəti əmə sərəsəymon iyən bovə kardımone bımi.

Xıdo mehibbəte. Ki mehibbətədə jimon bıko, ə şəxs de Xıdoye, Xıdoən deəye. 17In

---

3:23 Yəh. 13:34; 15:12,17 **4:12** Yəh. 1:18

mehibbət bəmənədə jıqo mıkəmməl be ki, Xıdo Hıkmi Ruji əmə xatırcəm be bəzınemon. Çumçıko Məsih çoknəyebu, əmənən bı dınyoədə jəqomon. 18Mehibbətədə tars ni, bərəks, mıkəmmələ mehibbət bə tarsi ğalib omeydə. Tars bə cəzo aide, tarsə inson mehibbətədə mıkəmməl bıəni.

19Əmə piyeydəmone, çumçıko sıftə Xıdo piyəşe əməni. 20Ki voteydə ki, «az piyeydəme Xıdo», əmma bəştə imoniyə boə nifrət kardeydəbu, ə şəxs duyəvoje. Oxo şəxsi ki ıştə de çəşi vində imoniyə boə piyeydəşni, ə şəxs de çəşi vinde nıbə Xıdo piye nıbəzıne. 21Çəmə Xıdoku sə həmonə əmr ıme: şəxsi ki piyeydəşe Xıdo, ə şəxs ıştə imoniyə boən piyənine.

Bə Xıdo Zoə imon

5 Harki imon vardeydə İsa Məsihe, ə şəxs Xıdoo bə jimon omə. Şəxsi ki piyeydəşe Pıə, əy bəpiyeşe Çəvo bə dınyo Oməkəsiyən. 2Əmə çoknə zıneydəmon ki, Xıdo fərzəndon piyeydəmone? Çımiku zıneydəmon ki, piyeydəmone Xıdo, Bəçəy əmron rioyət kardeydəmon. 3Oxo Xıdo mehibbət Bəçəy əmron rioyət kardeye. Çəy əmron isə qon nin. 4Çumçıko Xıdoo bə jimon omə har kəs bə dınyo ğalib omeydə. Çəmə ın imon bəmə dınyo səpe zəfər doydə. 5Bə dınyo ğalib oməkəs kiye? Həlbətən, ə şəxs ki, imon vardeydə İsa çe Xıdo Zoəy!

6De ovi iyən xuni vositə omə Şəxs həmonə İsa Məsihe. Əv əncəx de ovi ne, de ovi iyən xuni vositə omәy. Bımi şəhodət bıkə Rufe, çumçıko Ruf həğiğəte. 7Bəle, seqlə şoyd heste: 8Ruf, ov iyən xun. Har seqlə iqlə çiy barədə şoydəti kardeydə. Osmonədə seqlə şoyd heste: Pıə, Kəlom iyən Mığəddəsə Ruf. 9Əmə insonon şəhodəti ğəbul kardeydəmon, əmma Xıdo şəhodət barze çımisə. Oxo ım çe Xıdo şəhodəte, Əy Işte Zoə barədə şəhodət kardəşe. 10Bə Xıdo Zoə imon vardəkəs ıştə dılətonədə bı şəhodəti molike. Əmma bə Xıdo imon nıvardəkəsi, duyəvoji vırədə noəşe Əv. Çumçıko bə Xıdo Işte Zoə barədə kardə şoydəti bovə kardəşni. 11In şəhodət çımədə iborəte ki, Xıdo bəmə zolə jimon doəşe iyən ın jimon Çəy Zoədəy. 12Şəxsi ki, de Xıdo Zoəy, çə şəxsi jimon hestışe. Şəxsi ki, de Xıdo Zoə ni, çəy nişe jimon.

Zolə jimon

13Imoni bəşmə – bə Xıdo Zoə nomi imon vardəkəson nıvıştıme ki, zıneydəşon: şımə bə zolə jimoni molikişon. 14Bə səbəb əmə Çəy huzurədə xatırcəmimon ki, Bəçəy irodə mıvofiğ çiçsə bıpiyomone, Əv əməni məseydə. 15Zıneydəmon ki, şayət çiç bıpiyımone Əv məseydə əməni; həmən zıneydəmon ki, ıştə piyə har çiy Çəyku səydəmon.

16Qirəm i kəs bıvindo ki, çəy imoniyə boə bə həlok nıbardə qıno kardəşe, bıdə əv dıvo bıkə boəy, Xıdoən bə həmonə odəmi jimon bədo. Bə həlok bardə qınoən heste. Voteydənim ki, bo ə odəmi bə Xıdo dıvo bıkə. 17Har curə behəxəti qınoye, əmma har qıno bə həlok bardeydəni.

18Zıneydəmon ki, Xıdoo bə jimon omə har kəs qıno nıbəkarde. Oxo Xıdoo bə dınyo omə Zoə əy nığo doydə iyən şər bıəy dast nıbərəse bəy. 19Zıneydəmon ki, əmə bə Xıdo aidimon, əmma dınyo çe şər bıəy hakimiyəti jiyədəy. 20Imiyən zıneydəmon ki, Xıdo Zoə omәy, Bərhəxə Xıdo zıneyro bəmə zənd doşe. Əmənən de Bərhəxə Xıdomon, Deçəy Zoə İsa Məsihimon. Əv həğiğiyə Xıdo iyən zolə jimone.

21Ha fərzəndon, ıştəni bıtonku nığo bıkən!

5:3 Yəh. 14:15 **5:11** Yəh. 3:36

ÇE YƏHYA DIMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

«Çe Yəhya Dıminə Nomə» «sipirişi» tərəfo «bə səçın kardə bıə xanımi iyən bəçəy fərzəndon» nıvıştə bıə. Yəğın ki iyo imoniyon icmo iyən çəy uzvon nəzədə qətə beydən. Bı kırtə nomədə Yəhya təşviğ kardeydə imoniyon bıpiyışone iyəndı. Əv həmən əvoni pesoxtə təlim pevılo kardəkəson barədə çəşnavi kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1-6 Sələmon, mehibbət iyən həğiğət
1:7-11 Bə pesoxtə təlimi vəynə çəşnavi
1:12-13 Vido karde

Sələmon, mehibbət iyən həğiğət

1 Az sipirişiku sələm bıbu çımı de həğiğiyə mehibbəti piyə bə səçın kardə bıə xanımi iyən bəçəy fərzəndon! İqlə az ne, həğiğəti sərəsəkəson həmməy piyeydəşone şımə. 2 Çumçıko həğiğət bəmənədə jiyeydə iyən hejo deyəmə bəbe. 3 Pıə Xıdoku iyən Xıdo Zoə İsa Məsihiku omə lutf, mərhəmət iyən sulh, həğiğət iyən mehibbətədə jiyə deyəmə bəbe.

4 Az vey şo bim zıneədə ki, ıştı fərzəndon arədə Pıəku bəçəmə sə əmri əməl karde-karde bə həğiğəti mıvofiğ jimon kardəkəson hestin. 5 Ha xanım, esət ıştıku əjo kardeydəm, bıpiyəmon iyəndı. Çımı ın nıvıştəy qıləy tojə əmr ni, sıftəku çəmə molik bıə həmonə əmre. 6 Mehibbət əve ki bə Pıə əmron mıvofiğ bıjiyəmon. Im həmonə əmre ki, şımə sıftəku məsəone, bəpe bı əmri mıvofiğ jimon bıkənən.

Bə pesoxtə təlimi vəynə çəşnavi

7 Dınyoədə vey duyəvoj bə məydon beşə, əvon ğəbul kardeydənin İsa Məsihi cismən omey. Imi kardə şəxs duyəvoj iyən Məsihi əleyhdore. 8 Iştəni çəş bıkən ki, çəmə kəşə zəhməti fot nıkardə həmə mıkofoti səy bızınən. 9 Iştəni ruhani zınə, Məsihi təlimədə nımandəkəs de Xıdo ni, həmonə təlimədə mandəkəs isə həm de Pıə, həmən de Zoəy. 10 Qirəm i kəs şımə tono bo ın təlimi ne, co təlimi omuto bəşmə, əy ğonəğ ğəbul məkən iyən hətto sələm mədən bəy. 11 Çumçıko əy ğəbul kardəkəs bəçəy şərə əmələn xanboz beydə.

1:5 Yəh. 13:34; 15:12,17

Vido karde

12 Çımı bəşmə nıvıştənin bıə vey sıxan
hestıme, intasi nıpiyəme bə koğəz iyən
ğələmi uspur bıbum. Umudəvom ki,
ıştən bomem şımə tono, deşmə dimbə-
dim qəp bəjem ki, çəmə dıl de şoyvo
pur bıbu.
13 Xıdo səçın kardə ıştı hovə fərzəndon
botı sələm vığandeydən.

ÇE YƏHYA SEMİNƏ NOMƏ

VƏSƏ

«Çe Yəhya Seminə Nomə» çe icmo Qay nomədə bıə bə qıləy rəhbəri vığandə bıə. Həvariyə Yəhya bə co məsihiyon koməqəti kardeyro tarif kardeydə əy iyən Diotref nomədə bə i kəsi çəşnavi kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1-8 Bə Qay nıvıştə bıə tarif iyən nəsyət
1:9-12 Diotref iyən Dimitri barədə
1:13-15 Vido kardey

Bə Qay nıvıştə bıə tarif iyən nəsyət

1 Az sipirişiku səlom bıbu çımı de həğiğiyə mehibbəti piyə bə azizə Qay!
2 Ha çımı azizqiromi, dıvo kardeydəm ki, tı har çiyədə ovandin bıbi, ruhən ovandin bey ğəzinə ıştı conən ovandin bıbu. 3 İmoniyə boon oməyn ıştı bə həğiğəti anqıl beyku, yəni bə həğiğətiro jiyeyku şoydəti kardeədə az vey şo bim. 4 Bomı çımisə yolə şoyvo ni ki, bıməsım çımı fərzəndon bə həğiğəti mıvofiğ jiyeydən.
5 Ha çımı azizqiromi, tı bə imoniyon nişo kardə har xıdmətədə bəfomandəti kardeydəş, hətto əvon açin bıbonən tı ımi kardeydəş. 6 Im imoniyə boon ıştı mehibbəti barədə icmo vədə şoydəti kardışone. Çok bəbe ki, qirəm tı bə Xıdo xatır bəçəvon dəro kardeyən koməqəti bıkoş. 7 Oxo əvon bə Məsihi xatır çe imon nıvardəkəsonku hiçiy penıqətışone dəro qınin. 8 De jıqoy əmə həğiğəti koədə həmko beyro bı jıqo odəmon koməqəti kardəninimon.

Diotref iyən Dimitri barədə

9 Az nıvıştıme bə imoniyon icmo, əmma çəvon dılədə yoliəti karde piyə Diotrefi ğəbul nıkardışe əmə. 10 Qirəm az bom, çəy kardəyon bə yod bəvardem, əv çəmə barədə yavə sıxan kardeydə. Im kamebən, ıştən imoniyə boon ğəbul kardeydəni, bə ımi karde piyə kəsonən mane beydə iyən əvoni imoniyon icmoo tojneydə.
11 Ha çımı azizqiromi, çokiku nımunə peqət, bevəciku ne. Çoki kardəkəs bə Xıdo aide, bevəci kardəkəsi vindəşni Xıdo. 12 Həməkəs voteydə ki, Dimitri çokə odəme, ım həğiğətən jıqoye. Əmənən şoydimon bımi, şımənən zıneydəşon ki, çəmə şoydəti etiboyne.

1:1 Həv. 19:29; Rom. 16:23-24; 1Kor. 1:14-15

Vido karde

13 Bətı nıvıştənin bıə vey çiy heste,
əmma ımoni de mırəkkəbi iyən ğələ-
mi nıvışte piyeydəmni. 14 Umudəvom ki,
bı nezonədə tını bəvindem, dimbədim
sıxan bəkamon.
15 Bətı sulh bıbu. Duston səlom vığandey-
dən botı. Bəçəmə əyo bıə duston qıləbəqılə
şəxsən səlom bıvot.

ÇE YƏHUDƏ NOMƏ

VƏSƏ

«Çe Yəhudə Nomə» ıştəni imonin nişo kardə bə pesoxtə təlim doə mıəllimon vəynə nıvıştə bıə. In kırtə nomə məzmun bə Peteri dıminə nomə məzmuni mıvofiğ omeydə. Mıəllif bı nomədə imoniyon ıştə ğəbul kardə imoniro bo mıborizə barde dəvət kardeydə.

Kitobi məzmun:

1:1-2 Səlom vığandey
1:3-16 Duyəvojə mıəllimon məhkum kardə bəben
1:17-25 Çəşnaviyon iyən nəsyəton

Səlom vığandey

1 İsa Məsihi ğul, Yağubi boə az Yəhudəku
səlom bıbu bəşmə. Şımə Pıə Xıdo tərəfo
Çəy mehibbətədə jiyeyro dəvət kardə bıə-
şon iyən bo İsa Məsihi nığo kardə bıəşon!
2 Mərhəmət, sulh iyən mehibbət bəşmə
bol-bol doə bıbu!

Duyəvojə mıəllimon məhkum kardə bəben

(2Pet.2:1-22)

3 Çımı azizqiromiyon, az vey dastpoçə
beydəbim çəmə həmməy xılosi barədə
bəşmə bınıvıştım. Vocib zınəme ki, bəş-
mə nomə bınıvıştım. Demiyən bə Xıdo
xəlği iminə iyən oxonə kərə əmonət kardə
bıə imoni xoto mıborizə bardeyro şıməni
səbəro bıkəm. 4 Çumçıko bəçəmə arə jıqo
odəmon dəşin ki, sıftəku bə cəzo məhkum
kardə bıən. Əvon behəxə odəmonin çəmə
Xıdo lutfi bo beəxloğətiro qıləy manə hisob
kardeydən, iqləliyə Pərvərdiqor – çəmə
Rəbb İsa Məsihi bə həşə jəydən.

5 Şımə ımoni həmməy zıneydon, azən
bəşmə yod varde piyeydəme ki, keynəsə
Iştə xəlği Misiro xılos kardə Rəbbi peşo
məhv kardışe imonədə nımandəkəson. 6 Iştə
barzə movqe onıqətə iyən ıştə məskəni tərq
kardə mələkon Xıdo bo oxonə Hıkmi Ruji
de zinciron dəbastışe, zol oqətışe zılmotə-
də. 7 Sodom, Homorrə iyən qırdokənoədə
bıə şəhronən ıştəni bə cinsiyə beəxloğəti
iyən ğeyri-təbii bıə mınosibəton təslim
kardışone. Əvonən peşo de zolə otəşi sute
cəzo kəşəşone, bo həmməy ibrət bin.

8 Eynən bəşmə dılə dəşə ım odəmon
bəştə vində hani əsosin beydən ıştə an-
domi mırdol kardeydən, ıştə səpe bıə ha-
kimiyəton rədd kardeydən, ehtişominə

1:1 Mat. 13:55; Mark 6:3 **1:5** Beşe. 12:51; Aşm. 14:28-30 **1:6** Ofə. 6:1-4 **1:7** Ofə. 19:1-24

hestemonon təhğir kardeydən. 9Həttо sərmələk Mikailən Musa cəsədi bəki məxsus bey barədə mıbohisə kardeədə ciqə nıkardışe bə iblisi vəynə de təhğiri hıkm bekə, əncəx votışe: «Bıdə Rəbb bətı ğədəğən bıkə!» 10Əmma ım odəmon ışta sənırəsə har çiy təhğir kardeydən. Əvon beşuurə həyvonon ğəzinə əncəx deştə instinkti bə çiçi sərəseydənbo, deəyən ıştəni bə puçi bekardən. 11Vay bəçəvon holi! Çumçıko əvon ıştə boə kıştə de Ğabili roy şin. Ğəzənciro bəştə xəlği vəynə beşe piyə Bilami ğəzinə ıştəni bə səhvə ro duço kardışone. Bə Musa vəynə usyon kardə Qorahi ğəzinə hələk bin. 12Jıqo odəmon ləkən bəşmə mehibbəti surfon. Əvon deşmə ivırədə ziyofət kardeydən, ımi de behurmətəti kardeydən əncəx bəştə ğeyd mandeydən. Imon çe vavazon tojniyə beovə avonin. Məhsuli vaxti mivə nıvardeyro dı kərə mardə, rəğo pevatə bıə doonin. 13Ištə rısvoəti bənə kay dəkıştə şiddətinə dıyo ləponin. Dəpuşiyə astovonin ki, zolə tokiyə zılmot boəvon hozı kardə bıə.

14Adəmi haftminə nəsıl bıə Xanokiən peyğəmbərəti kardəşbe boəvon votəşbe: «Imeha, Rəbb deştə çanədə mığəddəsə mələki oməy ki, 15mıhokimə bıkə həmməy iyən bə cəmi qınokoron kardə bevəcə koonro, bə Xıdo vəynə votə bıə bevəcə sıxanonro ifşo bıkə əvoni». 16Əvon hejo pıt-pıt karde-karde ıştə jimoniku qıre kardeydən. Əvon bəştə ehtiroson mıvofiğ hərəkət kardeydən. Çəvon qəvono ğıloşə sıxanon beşeydən. Əvon boştə xəyro nəvə şənbozonin.

Çəşnaviyon iyən nəsyəton

17Əmma şımə, ha azizqiromiyon, Rəbb İsa Məsihi həvariyon navo votə sıxanon bəştə yod biyən. 18Əvon votəşonbe bəşmə: «Oxonzəmonədə bəştə qınokorə ehtiroson mıvofiğ hərəkət kardə rışxandəvoton bə məydon bebəşen». 19Əvon imoniyon dılədə rıxnə eğandeydən, bəştə instinkton əsir eqıniyə, Ruf nıbə odəmonin. 20Şımə esə boy, çımı azizqiromiyon, ıştə mığəddəsə imoni bınəçəsə inkişof bıkən iyən de Mığəddəsə Rufi dıvo bıkən. 21Çəmə Rəbb İsa Məsihi bə zolə jimon bardə mərhəməti çəş karde-karde Xıdo mehibbətədə ıştəni nığo bıdən. 22Mərhəmət bıkən bə şək vardəkəson, 23kali kəson otəşo bekırnən xılos bıkən; bə kali kəson isə rəhm bıkən, əmma hodi bıbən, hətto çəvon notəmizə andomədə mırdol bıə olətikuən okıriyən.

24Xıdo ğadire şıməni dəqijyeyku nığo bıkə, Bəştə izzətinə huzur de yolə şoy-şoy benoxsan bekə. 25Bəçəmə Xıloskorə, vohidə Xıdo sıftəku jıqoşə, esət iyən zoləti de Rəbb İsa Məsihi vositə izzət, şohrət, ğudrət iyən səlohiyət bıbu! Amin.

1:9 Ğanun. 34:6; Dan. 10:13,21; 12:1; Zək. 3:2; Vəhy 12:7 **1:11** Ofə. 4:3-8; Aşm. 16:1-35; 22:1-35 **1:14-15** Ofə. 5:18,21-24 **1:18** 2Pet. 3:3-4

BƏ YƏHYA NOZİL BIƏ

VƏHY

VƏSƏ

«Vəhy Kitobi» bə İsa Məsihi imon vardeyro imoniyon rımuz kardə vaxtonədə nıvıştə bıə. Qımon kardə beydə ki, ın kitob ya imperator Neroni podşoəti (peş miladi 54-68) oxonə soron, yaan imperator Domisiani podşoəti (peş miladi 81-96) vaxtədə nıvıştə bıə. Mıəllifi məğsəd əve ki, bə rımuz kardə bıə iyən əzyət kəşə imoniyon dılvandi bıdə. In peyğəmbərəti kitobi vey hissə oməvədə bıəninə hodison iyən çiyemonono iborəte.

Bı kitobi izohi dair curbəcurə rəyon bıbonən, əsosə movzu oşkoye: Xıdo de İsa Məsihi vositə mılxəs, ıştə deşmenon iyən Şəytoni qırd məğlub bəkarde. Xıdo deşmeni səpe ğələbə bəje iyən Bəştə bəfomandə fərzəndon tojə osmoni iyən tojə xəy-dıvon mıkofot bədo.

Kitobi məzmun:

1:1-3 Məsihi vəhy
1:4–3:22 Oşkoə çiyemon iyən bə haft qılə imoniyə icmo nıvıştə bıə nomə
4:1–8:1 Haft qılə mıhi jə bıə tumar
8:2–11:19 Haft qılə şeypur
12:1–13:18 Əjdəho iyən dıqlə həyvon
14:1–15:8 Curbəcurə çiyemonon
16:1-21 Çe Xıdo ğəzəb iyən haft qılə tos
17:1-18 Beəxloğə jen
18:1-24 Babili dərıjiyey
19:1-21 Osmononədə həmd-səno
20:1-15 Həzosorə Podşoəti
21:1–22:5 Tojə osmon, tojə zəmin, tojə Yerusəlim
22:6-21 İsa omeydə

Məsihi vəhy

1 Im İsa Məsihi vəhye. Xıdo ım vəhyi Bəy doşe ki, bıdə Bəştə xıdmətəvonon oşko bıkə bı nezon çiçon bəben. Əy Deştə mələki vositə vığandışe ım, Bəştə xıdmətəvon Yəhya bəyon kardışe. 2 Yəhya ıştə vindəyon həmməy barədə şoydəti kardeydə, ım çe Xıdo kəlome iyən İsa Məsihi şoydətiye. 3 Baxtəvərin ə odəmon

ki, ın peyğəmbərəti sıxanon handeydən, məseydən iyən bımon əməl kardeydən, oxo vaxt həni nez bıə!

4 Az Yəhya Asiyə viloyətədə bıə bə haft qılə imoniyə icmo səlom vığandeydəm!
Heste, Hest Bıə iyən Omənin Bıəyku iyən
Çəy taxti navədə bıə haft qılə rufiku iyən
5 İsa Məsihiku lutf iyən sulh bıbu bəşmə!
Əv həğiğiyə şoyde, çe mardon arədə iminə bəyji bıəkəse, çe dınyo podşon əğəye.
İsa piyəşe əmə iyən Deştə xuni vositə çəmə qınonku ozod kardışe. 6 Əy çəməno qıləy Podşoəti soxtışe Boştə Xıdo iyən Pıə, əməni kahin təyin kardışe ki, Bəy xıdmət bıkəmon. Zolə izzət iyən ğudrət bıbu Bəy! Amin.

7 Imeha, Əv avon səpe omeydə!
Har kəs deştə çəşi bəvinde Əy,
Həmçinin çomexədə Çəy andomi hıl kardəkəsonən.
Dınyoədə bıə həmmə xəlğon
Fəğon bəkan Çəy navədə.
Bəle, jıqo bəbe. Amin.

8 Rəbbə Xıdo voteydə: «Azim Alfa iyən Omeqa! [a] Kulli-İxtiyor ki, Heste, Hestbe iyən Omənine!»

Bə haft qılə imoniyə icmo mırociət

9 Çe İsa dəvoməkə az Yəhya, şımə imoniyə boə, Xıdo Podşoəti roədə deşmə ivırədə əzyət kəşəkəs, bə Xıdo kəlomi iyən bə İsa şoydəti kardeyro Patmos nomədə bıə cəzirədəbim. 10 Rəbbi rujədə bə Rufi təsiri ji eqınim. Məsəme ıştə bə peşo bənə şeypurə sədo qıləy barzə sədo 11 jıqo votəyon: «Bınıvışt ıştə vindəyon bə qıləy tumar iyən bıvığand ımi bə haft qılə icmo: bə Efes, bə İzmir, bə Perqamə, bə Tiatirə, bə Sardə, bə Filadelfiyə iyən bə Laodikeyə».

12 Bəvədə odyəsəym ki, bıvindım demı qəp jəkəs kiye. Odyəseədə vindıme haft qılə ğızılə şamdon. 13 Şamdonon arədə dırozə libos tankardə, Bəştə sinə ğızılə kışti jə bənə Bəşəri Zoə şəxsi hestbe. 14 Çəy sə iyən muyon bənə sipiyə paşmə iyən voabe, Çəy çəşon bənə yəlovinə otəşibin. 15 Çəy lınqon bənə kurədə sof kardə bıə şəvəxinə bırınci, Çəy sədo bənə qurə ovon sədobe. 16 Əy Ištə rostə dastədə haft qılə astovə qətəşbe, Çəy qəvo dıqəvinə tijə şımşi beşeydəbe. Çəy dim bənə tındə şəvəx jə həşibe.

17 Az Əy vindeədə bənə mardə dəqınim Bəçəy po. Əy noşe Ištə rostə dast çımı səpe, votışe: «Mətars! İminəni iyən Oxonəni,
18 Bəyjibıəkəs Azim. Az mardəbim, fəğət həni zol bəyjim. Mardi iyən mardon məskəni haçəron Bəmıkun. 19 De jıqoy bınıvışt ıştə vindəyon, esət iyən çımi bəpeştə çiç bəbe. 20 Çımı rostə dastədə ıştı vində haft qılə astovə iyən haft qılə ğızılə şamdoni sır jıqoye: haft qılə astovə çe haft qılə imoniyə icmo mələkonin, haft qılə şamdon isə haft qılə imoniyə icmoye.

Efesədə bıa imoniyə icmo

2 Bınıvışt bə Efesədə bıə imoniyə icmo mələk:

Ištə rostə dastədə haft qılə astovə Qətəkəs, haft qılə ğızılə şamdoni arədə Şəkəs jıqo voteydə: 2 Az zıneydəm ıştı əmələn, zəhməti iyən səbri. Xəbə hestıme ki, bə şərə odəmon petoveydəniş. Tı osə karde həvari nıbe-nıbe ıştəni həvari hisob kardə ə odəmon iyən mıəyyən karde çəvon

---

a 1:8 *Alfa iyən Omeqa* – Yunan əlifbo iminə iyən oxonə hərfe.

1:7 Dan. 7:13; Zək. 12:10; Mat. 24:30; Mark 13:26; Lukə 21:27; Yəh. 19:34,37; 1Sal. 4:17
1:8 Beşe. 3:14; Vəhy 21:6; 22:13 **1:12-15** Yez. 1:24; 43:2; Dan. 7:9,13; 10:5-6
1:17 Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 2:8; 22:13

duyəvojəti. 3Tı səbrı karde, Çımı nomi
roədə petovəyş iyən sıst nıbiş.
4Əmma qıləy çiyədə ıştıku norozim:
ıştə sıftənə mehibbətiku dastı kəşə. 5Əve
bə yod biyə ki, kon barzətiədə eqıniyəş,
tobə bıkə iyən ıştə sıftə kardə koon bıkə.
Qirəm tobə nıkoş, bomem ıştı tono, ıştı
şamdoni çəy vırəyku pebəqətem. 6Əm-
ma ım çoke ki, tı Nikoləvonon əmələn
rədd kardeydəş. Azən rədd kardeydəm
çəvon əmələn.
7Çiki hestışe quş, bıdə bıməsı ki, Ruf
bə imoniyə icmon çiç voteydə. Az bə
ğalib oməkəsi ixtiyor bədom ki, çe Xıdo
behiştədə bıə jimoni doy bəhrəo bəhə.

İzmirdə bıə imoniyə icmo

8Bınıvışt bə İzmirədə bıə imoniyə icmo
məlәki:
İminəni iyən Oxonəni bıəy, marde
bəpeştə sənibəton bəyji bıə Şəxs jıqo
voteydə: 9Az zıneydəm ıştı əzyəti
iyən beçizəti, əmma tı ərbobiş! Xəbə
hestıme bəştə Yəhudi votəkəson çok-
nə tını təhğir kardeydən, əmma əvon
Yəhudi nin, Şəytoni yığnəğin. 10Bəştə
sə omənınə əzobiku hiç mətars. Im-
ha, iblis şıməhono kali kəsi bə zindon
dəbəğande ki, dəvinəo beşən. Şımə da
ruj əzyət bəkəşeyon. Bəfomand bıbi
detosə marde, bəvədə Az bətı jimoni
taci bədom.
11Çiki hestışe quş, bıdə bıməsı ki, Ruf
bə imoniyə icmon çiç voteydə. Ğalib
oməkəs dımınə marde əvindını.

Perqamadə bıə imoniyə icmo

12Bınıvışt bə Perqamadə bıə imoniyə
icmo məlәki:
Dıqəvinə tijə şımşi Soyb jıqo voteydə:
13Az zıneydəm ki, tı Şəytoni taxt bıə
vırədə jiyə vəzyətədən Bəmı bəfomand
biş. Hətto bə rujonədən Tı Bəmı bıə imo-
no nıqardiş, keynə ki Çımı bəfoynə şoyd
Antipa Şəytoni jiyə şəhrədə kıştə be.
14Əmma qıləy çiyədə ıştıku norozim:
Şımə arədə Balami təlimi dumo şəkəson
hestin. Əy omutışe bə Balaqi ki, İsrai-
lıjon dəqijnı, əvon bə bıton edaştə bıə
ğırbonon qujdi bəhən iyən beəxloğə-
ti bıkən. 15Həmçinin Nikoləvonə təli-
mi dumo şəkəson şımə arədən hestin.
16Bıçımiro tobə bıkə! Qirəm tobə nıkoş
Az bı nezon bomem ıştı tono iyən deştə
qəvo beşə şımşi deyəvon canq bəkam.
17Çiki hestışe quş, bıdə bıməsı ki, Ruf
bə imoniyə icmon çiç voteydə. Az bə
ğalib oməkəsi niyoni oqətə bıə manna
bədom bo harde. Bəy qıləy sipiyə sığən
bədom ki, çəy səpe tojə nom nıvıştə bıə.
Hiçki ın nomi zıneydəni, ğərəyz sığı
səkəsi.

Tiatirədə bıə imoniyə icmo

18Bınıvışt bə Tiatirədə bıə imoniyə ic-
mo məlәki:
Çəy çəşon bənə yəlovinə otəşi, Çəy
lınqon bənə kurədə sof kardə bıə şəvə-
xinə bırınci bıə Xıdo Zoə jıqo voteydə:
19Az zıneydəm ıştı koy, mehibbəti, imoni,
xıdməti iyən səbri. Zıneydəm ıştı oxonə
koon iminə koonsə həniyən veyin.
20Əmma qıləy çiyədə ıştıku norozim: tı
bəştə peyğəmbər votə İzavel nomədə bıə
jeni imkon doydəş, əv Bəçımı xıdmətə-
vonon omutı ki, beəxloğəti bıkən iyən bə
bıton edaştə ğırbonon qujdi bəhən. 21Az
bəy mıhlət dome ki, ıştə beəxloğətiku

2:7 Ofə. 2:9; Yez. 28:13; 31:8; Vəhy 22:2 **2:8-9** Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 1:17; 22:13
2:11 Vəhy 20:14; 21:8 **2:14** Aşm. 22:5,6; 25:1-3; 31:16; Ğanun. 23:4
2:17 Beşe. 16:12-15,33-35; Yeş. 62:2; 65:15; Yəh. 6:31,48-50,58 **2:20** 1Pod. 16:31; 2Pod. 9:22,30

tobə bıkə, əmma əy ıştə beəxloğətiku tobə karde piyeydəşni. 22Əve Az əy bə lef-sənqo dəsqir bəkardem. Deəy beəxloğəti kardəkəson tobə nıkon, əvoniyən bə yolə əzyəton dəbəğandem. 23Çəy dumo şəkəson bə bəlo dəbəğandem, bəkıştem. Həmmə imoniyə icmonən bəzınen ki, insoni dılı iyən fikron osəəkə Azim iyən bə har kəsi çəy əmələn əvəzi bədom.

24Əmma Az bəşmə, Tiatirədə bıə bə əmandəyon voteydəm, komqılon ki, ın təlimi ğəbul kardeydənin iyən jıqo nom doə bıə "Şəytoni nığılə sıron" zıneydənin: Az şımə səpe co qıləy şələ noydənim, 25detobə Çımı ome bəştəku bıəy bəfomand bıbən.

26Az Ištə Pıəku çiç səme Bəy bədom, bə ğalib oməkəsi iyən Bəçımı hamyə koon rioyət kardəkəsi tosə oxoy xəlğon səpe hakimiyət bədom.

27 "Əv de osonə ləvo bəvon əğəti bəka –

Bənə qıliyə ğabi əvoni barışte".

28Bəy rujobə astovə bədom. 29Çiki hestışe quş, bıdə bıməsı ki, Ruf bə imoniyə icmon çiç voteydə.

Sardisədə bıə imoniyə icmo

3 Bınıvışt bə Sardisədə bıə imoniyə icmo məlәki:

Bə Xıdo haft qılə rufi iyən haft astovə Molik Bıəy jıqo voteydə: ıştı əmələnku xəbə hestıme. Tı bəyji hisob kardə beydəş, əmma tı mardəş. 2Oğo bıbi iyən bətıku marde holədə çiç heste əy ğoym bıkə. Çumçıko Az vindıme ıştı əmələn çımı Xıdo vədə mıkəmməl nin. 3Bı səbəb bə yod biyə tı çiçı səy iyən çiçı məsəy. Bımon rioyət bıkə iyən tobə bıkə. Şayət oğo nıboş, dızdi ğəzinə iberdəmədə bomem iyən əzınış kon saatədə ıştı səpe bomem.

4Əmma Sardisədə, şımə dılədə bəştə oləton ləkə nıjənə kali kəson hestin. Əvon Demı bə ico sipiyə olətədə bənəven, çumçıko bımi loyiğin. 5Ğalib omə har kəs sipiyə olət tanbəkarde. Az çəy nomi jimoni kitobo əslo benıbəkardem, Ištə Pıə iyən Çəy məlәkon vədə əy ğəbul bəkardem. 6Çiki hestışe quş, bıdə bıməsı ki, Ruf bə imoniyə icmon çiç voteydə.

Filadelfiyədə bıə imoniyə icmo

7Bınıvışt bə Filadelfiyədə bıə imoniyə icmo məlәki:

Mığəddəs iyən Həğiği Bıəy, bə Davudi haçəri Soyb Bıəkəs jıqo voteydə: Çəy okardəy hiçki jəy əzıni iyən Çəy jəy hiçki okarde əzıni. 8Az zıneydəm ıştı əmələn. Imha, Az botı jıqo qıləy kəybə okardəme ki, hiçki əy jəy nıbəzıne. Ištı ğıvvə kam be-be Bəçımı sıxani rioyətı karde iyən Çımı nomiku imtino nıkarde. 9Imeha, məcbur bəkam Şəytoni yığnəğədə bıə, Yəhudi nıbe-nıbe bəştə Yəhudi votə duyəvojon bıdə bon bəştı po dəqının iyən bızının ki, Az tını piyəme. 10Tov varde-varde Bəçımı sıxani rioyətı karde. Əve Azən tını dəvinə vaxtiku nığo bəkam, ə vaxt dınyoədə jiyəkəson dəvinə kardeyro bə həmməy sə bome. 11Az rəyrə omeydəm. Çiçı heste, ğoym dəçık çəyku ki, hiç kəs ıştı taci penıqətı.

12Ğalib oməkəsi Ištə Xıdo məbədi sun bəkardem ki, hiç tərq nıbəkarde ə vırəy. Çə suni səpe Ištə Xıdo nomi, Bəştə Xıdo məxsus bıə şəhri, yəni osmono, Çımı Xıdo tono evardə bıə tojə Yerusəlimi nomi iyən Ištə tojə nomi bənıvıştem. 13Çiki hestışe quş, bıdə

2:23 Zəb. 7:9; 62:12; Yer. 17:10 **2:26-28** Zəb. 2:8-9 **3:7-8** Əyy. 12:14; Yeş. 22:22
3:9 Yeş. 43:4; 49:23; 60:14 **3:12** Yeş. 62:2; 65:15; Vəhy 21:2

bıməsı ki, Ruf bə imoniyə icmon çiç voteydə.

Laodikeyədə bıə imoniyə icmo

14 Bınıvışt bə Laodikeyədə bıə imoniyə icmo mələk:

Həğiği bıəy, bəfomand iyən etiboynə Şoyd, çe Xıdo ofəyə kardəyon Səvon jıqo voteydə: 15 Iştı əməlonku xəbə hestıme. Tı nə sardın, nəən tatiş. Keşkə ya sardın, yaan tat bəbeş! 16 Əmma tı nə tat, nəən sardınış, ilığış, Az tını ıştə qəvo obəqordınem. 17 Tı voteydəş: "Ərbobim, bə hiç çiy ehtiyoci nime, həni ərbob bıəm". Əmma zıneydəniş ki, bədbəxt, zəlil, beçiz, ku iyən quciliş. 18 Bətı məslohat doydəm ki, ərbob beyro otəşədə xalis kardə bıə ğızıl bıhır Çımıku, həmçinin sipiyə olət bıhır, tankard, ıştə quculiyə andomi aybi edə iyən çəşə məlhəm bıhır, bəştə çəşon dəsuy ki, bıvindi. 19 Az kim piyeydə, əy mızəmmət iyən tərbiyə kardeydəm. Əve bə ğıryət boy iyən tobə bıkə. 20 Imha, Az kəybə peştədə mandəm, əy kuyeydəm, qirəm kiysə Çımı sədo bıməso, kəybə oko, çəy tono bomem iyən Az deəy, əvən Demı ivırədə şanqonə bahardemon.

21 Bə ğalib oməkəsi Demı bə ivırə Çımı taxtədə bo nışte imkon bədom, çoknə ki Az ğalib oməm iyən Deştə Pıə bə ivırə Çəy taxtədə nıştəm. 22 Çiki hestışe quş, bıdə bıməsı ki, Ruf bə imoniyə icmon çiç voteydə».

Osmonədə bıə taxt

4 Çımi bəpeştə vindıme ki, bə osmon obə qıləy kəybə heste. Sıftə demı qəp jə qıləy sədo məsəme, bənə şeypuri barzə sədo votışe: «Rost bıbi iyo. Çımi bəpeşt bıəninə hodison bətı nişo bəkardem». 2 Hejo bı dəmədə de Rufi təsiri vindıme. Imeha, qıləy taxt heste iyən Şəxsi nıştə taxtədə. 3 Nıştəkəso nur beşeydəbe bənə yaşəmi iyən sıə əqiqə sığı viriskə jəydəbe. Taxti qırdo bənə zumrudi haftranqə hestbe. 4 Taxti har tərəfədə həniyən vistı çoqlə taxt hestbe. Bı taxtonədə sipiyə olətbətan, çəvon sədə ğızılə tac bıə vistı çoqlə sipiriş nıştəbe. 5 Taxto avəçəkə, barzə sədo iyən osmonə qurrə omeydəbe. Taxti navədə haft qılə ğonğə suteydəbe. Imon çe Xıdo haft qılə Rufin. 6 Taxti navədə bənə billuri şişə dıyo hestbe.

Taxti qırdo çoqlə bəyjiyə məxloğ hestbe, çəvon harço tərəfədə, vədə iyən dumoədə çəşon hestbin. 7 İminə məxloğ bə əslani, dıminə məxloğ bə poynə, seminə məxloği dim bə insoni dimi oxşəş doydəbe, çominəni bənə pərə ğəcıbe. 8 In çoqlə məxloği har qıləyni şəş qılə pər hestbe, məxloğon har tərəf de çəşi edoə bıəbe. In məxloğon şəv-ruj ənəmandə voteydəbin:

«Mığəddəse, mığəddəse,
mığəddəse
Kulli-İxtiyor Rəbbə Xıdo,
Əv ki Hestbe, Heste iyən
Omənine».

9 In bəyjiyə məxloğon har səfə bə taxtədə Nıştəkəsi, zol Jiyəkəsi izzət iyən şərəf doydəbin, şukur kardeydəbin. 10 Həmonə vaxtədə vistı çoqlə sipiriş taxtədə Nıştəkəsi navədə zəvbədim qıneydəbin, bə zol Hest Bıəy səcdə kardeydəbin iyən ıştə tacon taxti navədə noydəbin voteydəbin:

11 «Ha çəmə Rəbb iyən Xıdo!
Tı loyiğiş bə izzəti, şərəfi iyən
ğudrəti.
Çumçıko Tı ofəyəy har çiy,
Har çiy Deştı irodə ofəyəy iyən
mıvcude».

3:14-15 Sul. 8:22 **3:19** Sul. 3:12; İbr. 12:6 **4:2-3** Yez. 1:26-28; 10:1
4:5 Beşe. 19:16; Yez. 1:13; Vəhy 1:4; 8:5; 11:19; 16:18 **4:6-8** Yeş. 6:2-3; Yez. 1:5-10,18,22; 10:12,14

Mıhi jə bıə tumari okarde

5 Az vindıme taxtədə Nıştəkəsi rostə dastədə tumari ğəzinə qıləy kitob hestbe, çəy har dı tərəf nıvıştə bıəbe iyən de haft qılə mıhi bəy mıhi jə bıəbe. [2]Həmçinin vindıme ki, qıləy ğudrətinə mələk de barzə sədo car kəşeydə: «Tumari mıhiyon bo sındıniye iyən əy bo okarde ki loyiğe?» [3]Əmma nə osmonədə, nə zəminisə, nəən zəmini jiyədə i kəsi nıznəşe ın tumari okarde iyən bəçəy dılətoni diyə karde. [4]Az dəmandim sute-sute bo bəme, çumçıko bo tumari okarde iyən bəçəy dılətoni diyə kardeyro loyiğ i kəs pəydo nıbe. [5]Bəvədə sipirişonədə qıləy votışe bəmı: «Məbəm! Imeha, Yəhudə ğəbiləo bıə Əslan, Davudi oroğ-toroğ ğalib oməy, tumari haft qılə mıhi sındıniye iyən əy okarde ixtiyor Bəy doə bıə».

[6]Vindıme ki, taxti miyonədə, çoqlə bəyjiyə məxloğ iyən sipirişon arədə Pəsəvə mandə, jıqo bızın Əv ğırbon doə bıəbe. Çəy haft qılə şox iyən haft qılə çəş hestbe ki, ımon bə zəmini dimi həmməy vığandə bıə çe Xıdo haft qılə rufonin. [7]Pəsəvə nez oməy iyən peqətişe taxtədə Nıştəkəsi rostə dastədə bıə tumar. [8]Əv tumari peqəteədə çoqlə bəyjiyə məxloğ iyən vistı çoqlə sipiriş Pəsəvə navədə zəvbədim eqınin. Har qıləyni dastədə arfə hestbe iyən əvon de buxuri pur kardə bıə ğızılə toson qətəşonbe ki, ımon Xıdo xəlği kardə dıvonin. [9]Əvon qıləy tojə mahne handehande voteydəbin:

«Tı loyiğiş bo tumari peqəte iyən
Boçəy mıhiyon sındıniye.
Oxo Tı ğırbon doə biş
Deştə xuni vositə
Hıriyəy bo Xıdo
Har ğəbiləo, zıvono, xəlğo iyən
milləto bıə odəmon!
[10] Tı əvonı bəçəmə Xıdo xıdmət
kardeyro
Bə podşoəti iyən kahinəti rosniye,
Əvon zəminisə hıkmronəti
bəkarden».

[11]Çəyo taxti, bəyjiyə məxloğon iyən sipirişon qırdo vey mələk vindıme, çəvon sədon məsəme. Əvon həzo-həzo, da həzo-həzobin. [12]Əvon de barzə sədo voteydəbin:

«Ğırbon doə bıə Pəsəvə loyiğe
Ğudrəti, tənxo, hıkməti, ğıvvə,
Şərəfi, izzəti iyən həmd-səno səyro!»

[13]Həmçinin az məsəme osmonədə, zəminisə, zəmini jiyədə, dıyoədə bıə həmə məxloğon iyən əyo bıə həmə ofəyemonon jıqo votəyon:

Bə taxtədə Nıştəkəsi iyən bə
Pəsəvə
«Zoləti həmd-səno, şərəf, izzət iyən
ğudrət bıbu!»

[14]Çoqlə bəyjiyə məxloğən «Amin!» voteydəbe. Bəvədə sipirişon zəvbədim eqınin iyən səcdə kardışone.

Şəş qılə mıhi sındıniye

6 Az vindıme ki, Pəsəvə sındınişe haft qılə mıhi iminəni. Bəvədə məsəme çoqlə bəyjiyə məxloği qıləyni bənə osmoni qurrə sədo votışe: «Boy!» [2]Vindıme ki, qıləy sipiyə asp iyən çəy səpe nıştə aspo dastədə ti-kəmon heste. Bəy qıləy çambə doəbe iyən əv bənə ğalib oməkəsi dəro qıniye ki, ğələbə bıjənı.

[3]Keynə ki Pəsəvə dıminə mıhi sındınişe az məsəme dıminə bəyjiyə məxloği votışe: «Boy!» [4]Bəvədə co qıləy asp beşe bə məydon, əv sıə otəşi ranqədəbe. Çəy səpe nıştə bə aspo icozə doəbe zəminisə sulhi arəo

---

5:1 Yeş. 29:11; Yez. 2:9-10 **5:5** Ofə. 49:9; Yeş. 11:1,10 **5:6** Yeş. 53:7; Zək. 4:10 **5:8** Zəb. 141:2
5:9-10 Beşe. 19:6; Zəb. 33:3; 98:1; Yeş. 42:10; Vəhy 1:6 **5:11** Dan. 7:10 **6:2-5** Zək. 1:8; 6:2-3,6

peqətı. Bə aspo qıləy dıjdə şımşi doəbe ki, bıdə insonon iyəndı ğır bıkən.
5Keynə ki Pəsəvə seminə mıhi sındınişe az məsəme seminə bəyjiyə məxloği votişe: «Boy!» Vindıme ki, qıləy siyo asp iyən çəy səpe nıştə aspo dastədə tavzı heste. 6Az məsəme çoqlə bəyjiyə məxloği arədə qıləy sədo jıqo voteydə: «İ zəvox qandımə ordə, həmçinin se zəvox cəvə ordə bə i dinare, əmma bə zeytunə ruyəni iyən çəxıri zərər məjən».
7Keynə ki Pəsəvə çominə mıhi sındınişe az məsəme çominə bəyjiyə məxloği votişe: «Boy!» 8Az vindıme qıləy ranqəvunə asp. Çəy səpe nıştə aspo nom Mardeybe. Mardon məskənən deəy şeydəbe. Bəvon zəmini dimi çoədə iy səpe səlohiyət doəbe ki, de şımşi, vəşyəni, bəlo iyən zəminisə bıə əşivoə həyvonon vositə insonon ğır bıkən.
9Keynə ki Pəsəvə pencminə mıhi sındınişe az vindıme ğırbonqo jitono bə Xıdo kəlomi iyən bəçəvon kardə şoydətiyonro kıştə bıə conon. 10Əvon de barzə sədo fəryod kardeydəbin: «Ha mığəddəs iyən bərhəx bıə Pərvərdiqor tosə keynə mıhokimə nıbəkaş iyən zəminisə jiyəkəsonku çəmə xuni xısusi nıbəsteş?» 11Bəvədə bə har qıləyni sipiyə libos doəbe iyən votəbe ki, kamişi vaxtən çəş bıkən, bıdə bənə bəvon xıdmət kardə iyən kıştənin bıə imoniyon siyohi təmom bıbu.
12Çəyo az vindıme Pəsəvə şəşminə mıhi sındınişe. İberdəmədə qıləy bərkə bumələrzə qıniye, həşi bənə muyninə cıli siyo be, ovşumi ranq bə xun oqarde. 13Osmonədə bıə astovon bənə vavazi ekardə kolə inci bə zəmin eməyn. 14Osmon bənə tumari qulil be şe. Bandon iyən cəziron həmməy ıştə mandə vırəo ni kardə bin. 15Bəvədə zəmini dimi podşon, nomdorə odəmon, sərkərdon, ərbobon, hıkmdoron, har qılə ğul iyən ozodə inson məğaronədə iyən bandonədə bıə halon arədə niyo bin. 16Əvon votışone bə bandon iyən halon: «Bırıjiyən çəmə səpe iyən əməni niyo bıkən taxtədə Nıştəkəsiku iyən Pəsəvə ğəzəbiku, 17çumçıko Çəvon ğəzəbi yolə ruj oməy rəsəy. Ki çəy vədə mande bəzıne?»

Mıhi jə bıə şəxson

7 Çımi bəpeştə az vindıme zəmini dimi
ço kıncədə mandə çoqlə mələk. Əvon zəminisə ço səmtədə vavazi qətəşonbe ki, nə bə zəmini, nə bə dıyo, nəən bə qıləy doy vo nıqını. 2Vindıme həşipemə tərəfədə rost bıə qıləy co mələk ki, Hest Bıə Xıdo mıhi bəykube. Bə zəmini iyən dıyo zərər rosniye ixtiyor doə bıə həmon mələki de barzə sədo vanq kardışe çoqlə mələk: 3«Bə zəmini, bə dıyo iyən bə doon tosə bə vaxti zərər məjənən ki, əmə bəçəmə Xıdo xıdmətəvonon təvili mıhi bıjənəmon». 4Mıhi jə bıə şəxson hisobi məsəme. İsrailıjon həmmə ğəbilono bə 144 000 kəsi mıhi jə bıabe:

5 Yəhudə ğəbiləo 12 000 mıhi jə bıakəs,
Ruveni ğəbiləo 12 000 kəs,
Qadi ğəbiləo 12 000 kəs,
6 Aşeri ğəbiləo 12 000 kəs,
Naftali ğəbiləo 12 000 kəs,
Menaşşe ğəbiləo 12 000 kəs,
7 Simoni ğəbiləo 12 000 kəs,
Levi ğəbiləo 12 000 kəs,
İssakari ğəbiləo 12 000 kəs,
8 Zevuluni ğəbiləo 12 000 kəs,
Yusifi ğəbiləo 12 000 kəs,

6:8 Yez. 14:21
6:12 Yeş. 13:10; Yoel 2:10,31; 3:15; Mat. 24:29; Mark 13:24-25; Lukə 21:25; Vəhy 11:13; 16:18
6:13-14 Yeş. 34:4 **6:14** Vəhy 16:20 **6:15** Yeş. 2:19-21 **6:16** Huşə 10:8; Lukə 23:30
6:17 Yoel 2:11; Məl. 3:2 **7:1** Yer. 49:36; Dan. 7:2; Zək. 6:5 **7:2-3** Yez. 9:4,6

Benyamini ğəbiləo bə 12 000 kəsi
mıhi jə bıə.

Sipiyə libos tankardə yolə izdihom

9Çımi bəpeştə az vindıme ki, har milləto,
har ğəbiləo, har xəlğo, har zıvono bıə, hiç
kəsi aşmarde nıznə qıləy yolə izdihom
taxti iyən Pəsəvə navədə mandə. Əvon
sipiyə libos tankardəşonbe, ıştə dastonədə
xımoə şivon qətəşonbe. 10De barzə sədo
nido kardeydəbin:

«Taxtədə nıştə çəmə Xıdo iyən
Pəsəvə ixtiyorədəy xılosi doy!»

11Həmə mələkonən, sipirişon iyən çoqlə
bəyjiyə məxloğon taxti qırdo mandəbin.
Əvon taxti navədə zəvbədim eqıneydəbin,
bə Xıdo səcdə kardeydəbin,

12 voteydəbin: «Amin! Zoləti həmd-
səno, izzət,
Hıkmət, şukur, şərəf,
Ğudrət iyən ğıvvət bıbu Bəçəmə
Xıdo! Amin!»

13Çəyo sipirişon qıləyni parsəy çımıku:
«Sipiyə libos tankardə ım şəxson kin iyən
çıkonco omən?» 14Az votıme bəy: «Əğə,
ımi tı bəzıneş». Əy votışe bəmı: «Imon yo-
lə məşəğğətonku beşə oməkəsonin. Əvon
de Pəsəvə xuni ıştə liboson şıştəşone, sipi
kardəşone. 15Bı səbəb

Əvon çe Xıdo taxti navədən,
Şəv-ruj Çəy məbədədə Bəy xıdmət
kardeydən.
Taxtədə Nıştəkəsən
Çəvon səpe məskən ebəğande.

16 Əvon həni hiç vaxti nə vəşi,
Nəən təşi əmandının,
Həşi iyən zıl-zılə qam
Əvoni əjəni.

17 Çumçıko taxti miyonədə bıə Pəsəvə
Boəvon Qələvon bəbe,
Əvoni bə jimoni ovi səvonon
bəbarde,
Xıdo çəvon həmə çəşə arson
bəmole».

Haftminə mıhi iyən ğızılə buxurdon

8 Keynə ki Pəsəvə sındınişe haftminə
mıhi osmonədə təxminən nim saat
aşişi be. 2Bəvədə az vindıme haft qılə mə-
lək mandə Xıdo navədə. Bəvon haft qılə
şeypur doəbe.

3Co qıləy mələkən oməy iyən mande
ğırbonqo navədə. Çəy dastədə ğızılə bu-
xurdon hestbe iyən bəy xəyləki buxur
doəbe ki, əv de Xıdo xəlği kardə dıvon
bə ico taxti navədə bıə ğızılə ğırbonqo
səpe təğdim bıkə. 4Buxuri duyəvul de
Xıdo xəlği kardə dıvon bə ico mələki dasto
beşe bə Xıdo və rost be. 5Mələki peqətışe
buxurdon, pur kardışe əv de ğırbonqoədə
bıə otəşi iyən şodoşe bə zəmin. Bəvədə
osmonə qurrə, barzə sədo, avəçəkə iyən
bumələrzə qıniye.

Şəş qılə şeypuri sədo

6Haft qılə mələk bo haft qılə şeypuri
jəy hozı be.

7İminə mələki jəşe ıştə şeypur. Bəvədə
xun umjənə tağars iyən otəş ekardə be bə
zəmin. Zəmini seədə i ğısm, doon seədə
i ğısm, iyən həmə havzə aləfon sutə bin.

8Dıminə mələki jəşe ıştə şeypur. Bəvədə
otəşinə dıjdə bandi ğəzinə jıçiy sute-sute
bə dıyo dılə şodoə be. Çe dıyo seədə i
ğısm bə xun oqarde. 9Dıyoədə bıə bəyjiyə
məxloğon seədə i ğısm marde. Qəmiyon
seədə i ğısm məhv be.

10Seminə mələki jəşe ıştə şeypur. Bə-
vədə bənə vəşəposi sutə qıləy yolə astovə
osmono eqıniye ruyon seədə i ğısmi iyən

7:14 Dan. 12:1; Mat. 24:21; Mark 13:19 **7:16-17** Zəb. 23:1-2; Yeş. 25:8; 49:10; Yez. 34:23
8:5 Beşe. 19:16; Lev. 16:12; Yez. 10:2; Vəhy 11:19; 16:18 **8:7** Beşe. 9:23-25; Yez. 38:22 **8:10** Yeş. 14:12

ovə səvonon səpe. 11 Bə həmonə astovə «Telə kijəpəni» votə beydə. Çe ovon seədə i ğısm bənə kijəpəni tel be. Vey odəmon oviku mardin, çumçıko ovon tel bıəbin.

12 Çominə mələki jəşe ıştə şeypur. Bəvədə həşi, ovşum iyən astovon seədə i ğısm məhv kardə be, bı səbəb çəvon seədə i ğısm siyo be. Ruji, həmçinin şəvi seədə i ğısm beruşnə mande.

13 Bəvədə az vindıme osmoni miyonədə qıləy pərə ğəcı iyən məsəme çəy de barzə sədo jıqo votəyon: «Vay, vay, vay bə zəminisə jiyəkəson holi, keynə ki əmandə seqlə mələk ıştə şeypuri bəje!»

9 Pencminə mələki jəşe ıştə şeypur. Bəvədə az vindıme qıləy astovə osmono bə zəmin eqıniye. Bə bınnıbə nığıli şə çoli haçər doəbe bə astovə. 2 Əy okardışe bınnıbə nığıli çol, dıjdə kurə duyəvuli ğəzinə çolo duyəvul Beşe. Çolo beşə çı diyəvuliku həşi iyən həvo siyo be. 3 Duyəvuli dıləo çəkurkon beşin eməyn bə zəmin iyən zəminisə bıə qanqəlon zuy ğədərədə bəvon zu doəbe. 4 Bəvon votə be ki, zəminisə bə aləfon, bə havzon, bə hiç qıləy doy zərər nıjənın, əncəx təvilisə Xıdo mıhi nıbə bə odəmon zərər bıjənın. 5 Bəvon icozə doəbe ki, insonon nıkıştın, əmma bəvon penc manq əzob bıdən. Çoknə qanqəl bəje insoni çəvon doə əzobən jəqo bəbe. 6 Bə rujonədə insonon bo marde bənəven, əmma pəydo nıbəkan. Boştə marde orzu bəkan, əmma marde çəvonku bəvite.

7 Çəkurkon bənə canq beşə aspi çiyeydəbin. Çəvon sədə ğızılə taci ğəzinə çiçsə hestbe, çəvon dim bənə insoni dimibe. 8 Çəvon sədə mu hestbe bənə jenon səy, çəvon dandonon bənə əslani dandononbin. 9 Çəvon çənəx bənə osınə canqə zirehibe. Çəvon pəron sədo bənə hıcum dəşə aspə ərəbon sədobe. 10 Çəvon bənə qanqəli dum iyən ğınə hestışonbe. Çəvon dumədə jıqo zu hestbe ki, bə insonon penc manq zərər doy əznin. 11 Bınnıbə nığıli mələk bəvon podşoəti kardeydəbe, çəy nom Məhvəkəbe, ım ibrani zıvonədə «Avaddon», yunani zıvonədə «Apollione».

12 İminə bəlo dəvarde şe. Imeha, çəy bəpeştə həniyən dıqlə bəlo omeydə.

13 Şəşminə mələki jəşe ıştə şeypur. Bəvədə az məsəme Xıdo navədə ğızılə ğırbonqoədə bıə çoqlə şoxo omə qıləy sədo. 14 In sədo dastədəş şeypur bıə bə şəşminə mələki voteydəbe: «Yolə Fəratə ruy kənoədə dəbastə bıə çoqlə mələki vadə». 15 Bo həmonə saati, ruji, manqi iyən sori hozı kardə bıə çoqlə mələk vadoə be ki, insonon seədə i ğısmi bıkıştın. 16 Aspoə ləşğər dısa milyonbe, az məsəme çəvon hisob. 17 Az vindemonədə jıqo vindıme, aspon iyən çəvon səpe nıştə odəmon: çəvon otəşi ranqədə, tınd kavu iyən bırınci ranqədə zireh hestbe. Aspon sə bənə əslani səybe iyən çəvon qəvo otəş, duyəvul iyən qoqurd beşeydəbe. 18 Çı se bəloku, yəni çəvon qəvo beşə otəş, duyəvul iyən qoqurdiku insonon seədə i ğısm hələk be. 19 Aspon zu çəvon qəvədə iyən dumədəbe. Çəvon dum bənə moribe, səşon hestbe, demi zərər jəydəbin.

20 Çı bəlonku səğ mandə odəmon deştə daston soxtə çiyonku nıqardin, tobə nıkardışone. Bə cınon iyən ğızılə, nığə, bırıncə, sığə, taxtə bıton səcdə kardeyku dast nıkəşəşone. In bıton bo vinde, məse, poye ğadir nin. 21 Həmçinin əvon ıştə ğəttolətiku, sehrbozətiku, beəxloğətiku, dızdiətiku tobə nıkardışone.

8:11 Yer. 9:15 **8:12** Yeş. 13:10; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15 **9:2** Ofə. 19:28 **9:3** Beşe. 10:12-15
9:4 Yez. 9:4 **9:6** Əyy. 3:21; Yer. 8:3 **9:7** Yoel 2:4 **9:8** Yoel 1:6 **9:9** Yoel 2:5
9:13 Beşe. 30:1-3; 37:25-26 **9:20** Zəb. 115:4-7; 135:15-17; Dan. 5:23

Mələk iyən qədə tumar

10 Az vindıme osmono epərə co
qıləy ğudrətinə mələk. Əv de avə
dəqətə bıabe iyən çəy səysə haftranqə
hestbe. Çəy dim bənə həşi, lınqon bənə
otəşə sunibe. [2]Çəy dastədə qıləy qədə
ojə tumar hestbe. Əy noşe ıştə rostə lınq
dıyosə, çəpə lınq zəminisə. [3]Əy bənə
əslani de barzə sədo nido kardışe. Əv
nido kardeədə haft qılə osmonə qurrə
deştə sədo votışone. [4]Haft qılə osmo-
nə qurrə qəp jeədə az bo nıvışte hozı
beydəbim ki, osmono omə qıləy sədo
bəmı votışe: «Bə haft qılə osmonə qurrə
votəyon mıhi bıjən, mənıvışt!» [5]Bəvədə
dıyosə iyən zəminisə mandə çımı vində
mələki rost kardəşe ıştə rostə dast bə
osmon, [6]osmon iyən əyo bıəyon, zəmin
iyən əyo bıəyon, dıyo iyən əyo bıəyon
ofəyə kardə bə zol Hest Bıə Xıdo no-
mi ğəssəm hardışe votışe: «Həni vaxt
əbını, [7]əmma haftminə mələki şeypur
jə rujon Xıdo sırinə niyət qırd bə vırə
bərəse, çoknə ki bəştə xıdmətəvon bıə
peyğəmbəron bəyon kardəşe».

[8]Çımı osmono məsə sədo ijən demı
qəp jəşe, jıqo votışe: «Bışi dıyosə iyən
zəminisə mandə mələki dastədə qədə
ojə tumari peqət». [9]Az şim mələki tono,
bəy votıme ki, qədə tumari bəmı bıdə.
Əy votışe bəmı: «Əy peqət bəhə! Əv ış-
tı mədədə tel, qəvədə isə bənə anqivini
şin bəbe». [10]Az peqətıme ın tumar mələ-
ki dasto hardıme. Əv çımı qəvədə bənə
anqivini şinbe, əmma əy harde bəpeştə
çımı mədədə tel be. [11]Bəmı jıqo votə be:
«Tı ijənən bo vey xəlği, milləti, zıvoni,
podşo peyğəmbərəti kardəniniş».

Dıqlə şoyd

11 Bəmı bənə ləvo qıləy dəlo doəbe
iyən votə be: «Bəşt Xıdo məbədi
iyən ğırbonqo bıpam, əyo səcdə kardəkə-
son başmard! [2]Əmma məbədi betonə soy
bə nəzər məstən, əvırəy məpam, çum-
çıko əvırə bə co milləton doəbe iyən əvon
mığəddəsə şəhri çılı dı manq bahasten.
[3]Az ıştə dıqlə şoydi bəvığandem ki, hə-
monə 1260 ruji mıddətədə cıl tankardın,
peyğəmbərəti bıkən».

[4]Əvon zəmini soyb bıə Rəbbi navədə
mandə dıqlə zeytunə do iyən dıqlə şam-
donin. [5]Qirəm kiysə bıpiyışe bəvon zərər
bıjənı, çəvon qəvo otəş bebəşe deşmenon
bəsute. Bəvon zərər jə har kəs jıqo kıştə
bıənine. [6]Çəvon ixtiyor rəseydə ki osmoni
bıbastın, peyğəmbərəti kardə rujonədə voş
nıvo. Həmçinin çəvon ixtiyor rəseydə ovon
bə xun oqordının iyən ıştə piyə ğədərədə
har curə bəlo ekən bə zəmin.

[7]Əvon şoydətiyon sə kardeədə, bəvədə
bınnıbə nığıliyonədə beşə əşivoə həyvon
deyəvon canq bəkarde iyən əvoni məğlub
bəka bəkışte. [8]Çəvon cəsədon yolə şəhri
əsosə kuçədə oğandə bəben, əyo ki, çə-
von Rəbb bə çomex kəşə be. Bə həmonə
şəhri rəmzi mənoədə Sodom iyən Misir
votə beydə. [9]Mıxtəlifə xəlğon, ğəbilon,
zıvonon iyən millətono bıə odəmon se
rujnim bəçəvon cəsədon diyə bəkan iyən
ahaştının əvon bə ğəb noə bıbun. [10]Zəmi-
nisə jiyəkəson bəçəvon mardeyro şoyvo
bəkan iyən id bəkan, bə iyəndı baxşon
bəvığanden. Çumçıko ım dıqlə peyğəm-
bəri bə zəminisə jiyəkəson əzyət doəş-
be. [11]İntasi həmonə se rujnim orəxeədə
Xıdoku omə jimoni nəfəs bəçəvon dılə

10:5-7 Ğanun. 32:40; Dan. 12:7; Amos 3:7 **10:8-10** Yez. 2:8–3:3 **11:1** Yez. 40:3; Zək. 2:1-2
11:2 Lukə 21:24 **11:4** Zək. 4:3,11-14 **11:6** Beşe. 7:17-19; 1Pod. 17:1; 1Sal. 4:8
11:7 Dan. 7:7,21; Vəhy 13:1-7; 17:8 **11:8** Yeş. 1:9-10 **11:11** Yez. 37:10

dəşe, əvon bə səpo əştin. Bəvədə əvoni vindəkəson bərk tarsəyn. 12Ə dıqlə peyğəmbəri məsəşe osmono omə barzə sədo iyən bəvon jıqo votə be: «Rost bıbən iyo!» iyən əvon ıştə deşmenon çəşi vədə avə dılədə rost kardə bin bə osmon. 13Əlbəsaat qıləy yolə bumələrzə qıniye iyən şəhri dadə i ğısm viron be. Bumələrzədə haft həzo kəs həlok be, əmandəyon isə bə tars dəşin iyən həmd-səno kardışone bə osmonədə bıə Xıdo.

14Dıminə bəlo dəvarde şe. Imeha, seminə bəlo rəyrə omeydə.

Haftminə şeypur

15Haftminə mələki jəşe ıştə şeypur. Osmonədə jıqo votə barzə sədon məsəbin:

«Dınyo səpe podşoəti
Bəçəmə Rəbbi iyən Bəçəy Məsihi rəsəy,
Əv zol podşoəti bəkarde!»

16Bəvədə ıştə taxtonədə nıştə vistı çoqlə sipiriş Xıdo navədə zəvbədim eqınin bə Xıdo səcdə karde-karde 17votışone:

«Şukur bıbu Bətı, Kulli-İxtiyor Rəbbə Xıdo,
Kom ki Heste iyən Hestbe,
Çumçıko Tı deştə yolə ğudrəti
Nıştiş ıştə Podşoəti taxtədə.
18 Co milləton ğəzəbin bin,
Iştı ğəzəbi vaxtən rəse.
Bo mardon mıhokimə karde,
Iştı xıdmətəvon bıə
Peyğəmbəron, Xıdo xəlği,
Bəştı nomi ehtirom kardəkəson,
Bə rukon iyən yolon mıkofot doy,
Dınyo məhv kardəkəson
Məhv karde vaxt rəse».

19Xıdo osmoni məbəd obəy iyən Çəy Əhdi Sundox əyo çiyey. Bəvədə avəçəkə, barzə sədo, osmonə qurrə, bumələrzə iyən zumandə tağars be.

Jen iyən əjdəho

12 Osmonədə qıləy yolə ələmət zahir be: qıləy jen çiyəy, əy tankardəşbe həşi bəştə tan, ovşum çəy lınqon jiyədəbe iyən çəy sədə donzə astovə bıə tac hestbe. 2Jen əğılbəbolobe. Doj kəşe-kəşe zikkə jəydəbe, çumçıko zandeydəbe. 3Osmonədə qıləy co ələmət zahir be: otəşi ranqədə qıləy əşivoə əjdəho çiyəy, çəy haft qılə sə, da qılə şox, səon səpe haft qılə qədə tac hestbe. 4Çəy dumi dərıtışe osmoni astovon seədə i ğısm, şodoşe bə zəmin. Əjdəho bo zande hozı bıə jeni vədə mande ki, jen zandencə çəy əğıli ebə. 5Jeni zandışe qıləy zoə əğıl. Əv de ostonə ləvo bə həmə milləton əğəti bəka. Im əğıl peqətə be bə Xıdo iyən Bəçəy taxt. 6Jen isə bə daşt vite. Əyo Xıdo tərəfo boəy hozı kardə bıə vırə hestbe ki, əv 1260 ruji mıddətədə perosniyə bıbu.

7Osmonədə canq be. Mikail iyən çəy məlәkon canq kardışone de əjdəho. Əjdəho iyən çəy məlәkon canq kardışone deyəvon, 8əmma əjdəho zu nıvışkiye. Əvon osmonədə qin kardışone ıştə vırə. 9Ə yolə əjdəho – iblis, yaan Şəyton voteydən bəy, həmə dınyo bə dast dəğandə ə ğədimə mor şodoə be bə zəmin, məlәkonən deəy bə ico şodoə bin.

10Az məsəme osmonədə qıləy barzə sədo jıqo votəyon:

«Esət omәy çəmə Xıdo xılos,
ğıvvə iyən Podşoəti,
Çəy Məsihi hıkmronəti.

11:12 2Pod. 2:11 **11:13** Vəhy 6:12; 16:18 **11:15** Beşe. 15:18; Dan. 2:44; 7:14,27
11:18 Zəb. 2:5; 110:5; 115:13 **11:19** Vəhy 8:5; 16:18,21 **12:3** Dan. 7:7 **12:4** Dan. 8:10
12:5 Zəb. 2:9; Yeş. 66:7 **12:7-8** Dan. 10:13,21; 12:1; Yəhd. 9 **12:9** Ofə. 3:1; Lukə 10:18
12:10 Əyy. 1:9-11; Zək. 3:1

Çumçıko çəmə imoniyon
Şəv-ruj Xıdo navədə
Qınobəqi kardə ittıhoməkə bə zəmin
şodoə be.
11 Əvon de Pəsəvə xuni iyən
Deştə kardə şoydətiyon vositə
Ğalib oməyn bəy.
Hətto de marde dimbədim omeədən
Iştə coni ğəmi nıqətin.
12 Bı səbəb ha osmonon iyən
Əyo səbəso bıəkəson, id bıkən!
Vay bə zəmini iyən dıyo holi!
Çumçıko iblis de yolə ğəzəbi evoy
şımə tono,
Zıneydə ki, çəy vaxt kam mandə».
13 Əjdəho vindeədə ki, əv şodoə be bə zəmin, eqıniye çe zoə zandə jeni dumoysə. 14 Əmma bə jeni yolə ğəcı dıqlə pər doəbe ki, bıpərı bə daşt – bəştə vırə, mori dast rəsə vırəyku nığo kardə bıbu iyən əyo i sor, dı sor iyən niməsor perosniyə bıbu. 15 Mori ıştə qəvo bənə ruy ov peşandışe jeni dumoysə ki, ovəyz bıbə əy. 16 İntasi zəmini koməq kardışe bə jeni: zəmini okardışe ıştə qəv iyən peşoməşe əjdəho qəvo beşə ru. 17 Bəvədə əjdəho ğəzəbnok be bə jeni, şe çəy nəsılo bıə bə Xıdo əmron rioyət kardə iyən bə İsa şəhodəti bəfomand bıə de əmandəyon bo canq karde. 18 Əjdəho dıyokənoədə ğumisə mande.

Dıyoo beşə əşivoə həyvon

13 Az vindıme dıyoo beşə qıləy əşivoə həyvon. Çəy da qılə şox iyən haft qılə sə hestbe. Çəy şoxon səpe da qılə qədə tac hestbe, səon səpe bə Xıdo kufr kardə nomon nıvıştə bıən. 2 Çımı vində əşivoə həyvon bə vəşəqi oxşərbe. Çəy lınqon bənə hırsi lınqon, çəy qəv bənə əslani qəvibe. Əjdəho doşe bəy ıştə zu, taxt iyən yolə hakimiyət. 3 Əşivoə həyvoni səon qıləyni yarəjə bıəbe, marde holədəbe, əmma çəy ın yarə çok be. Həmə dınyo de heyrəti çə əşivoə həyvoni dumo şe. 4 İnsonon bə əjdəho səcdə kardışone, çumçıko əy bə əşivoə həyvoni hakimiyət doəşbe. Həmçinin bə əşivoə həyvoni səcdə kardışone iyən votışone: «Ki to be bəzıne bı əşivoə həyvoni iyən ki deəy canq karde bəzıne?»

5 Bə əşivoə həyvoni ğıloşəti kardey iyən kufr voteyro ixtiyor doəbe. Həmən bəy ıştə hakimiyəti çılı dı manq icro kardeyro səlohiyət doəbe. 6 Əy okardışe ıştə qəv ki, kufr bıkə bə Xıdo, Bəçəy nomi, həmçinin bəçəy məskəni, yəni osmonədə səbəso bıayon həmməy kufr bıkə. 7 Bəy icozə doəbe ki, de Xıdo xəlği canq bıkə, bəvon ğalib bo. Həmçinin bəy həmə ğəbilon, xəlğon, zıvonon iyən milləton səpe hakimiyət doəbe. 8 Zəminisə jiyəkəson həmməy bəy səcdə bəkan. Əmma bə ğırbon doə bıə Pəsəvəy səcdə nıkardışone Jimoni Kitobədə dınyo ofəyə beyku jıqoşə nom nıvıştə bıəkəson.

9 Çiki hestışe quş, bıdə bıməsı.
10 Ki əsir bıənine,
Bə əsirəti şeydə,
Ki de şımşi kıştə bıənine,
De şımşi kıştə beydə.

Bəpe Xıdo xəlği imon bıbuşe iyən petove bızını.

Zəmino beşə əşivoə həyvon

11 Az vindıme zəmino beşə co qıləy əşivoə həyvon. Çəy pəsəvə şoxi ğəzinə dıqlə şox hestışbe, əmma əv bənə əjdəho qəp jəydəbe. 12 İminə əşivoə həyvoni həmə səlohiyət bəy doə bıəbe ki, deçəy nomi idorə bıkə. Əv dınyoədə iyən əyo jiyəkəson məcbur kardəbe ki, bə mardə holədə yarəku çok bıə əşivoə həyvoni səcdə bıkən. 13 Əv yolə

12:14 Dan. 7:25; 12:7 **13:1-2** Dan. 7:3-6; Vəhy 17:3,7-12 **13:5-6** Dan. 7:8,25; 11:36 **13:7** Dan. 7:21 **13:8** Zəb. 69:28 **13:10** Yer. 15:2; 43:11

ələməton nişo kardeydəbe, hətto insonon navədə osmono bə zəmin otəş ekardeydəbe. 14İminə əşivoə həyvoni bəy doə de ın ələməton dınyoədə jiyəkəson bə dast dəğandeydəbe ki, de şımşi yarəjə kardə bıə, əmma səlomət mandə həmonə əşivoə həyvoni heykəli bısoxtın. 15Bəy imkon doə bıəbe bə həmonə əşivoə həyvoni heykəli nəfəs bıdə. In heykəl qəp bıjənı iyən bəy səcdə nıkardəkəson kışteyro əmr bıkə. 16Əv məcbur kardeydəbe ki, bə həmməy rostə dasti, yaan təvili, bə yolon iyən rukon, ərbobon iyən kosibon, ozodon iyən ğulon dəmğo bıjənın. 17Jıqoən, bəki ın dəmğo jə bıəni, yəni həmonə əşivoə həyvoni nom, yaan çəy nomi ifodə kardə rəğəm, bə həmonə odəmi icozə ədənin çiçsə bıhırı iyən bəhvatı. 18Bımədə mudrik be lozime. Çiki hestışe ağıl, bıdə bı əşivoə həyvoni məxsus bıə rəğəmi hisob bıkə, çumçıko ım insoni rəğəme. Çəy rəğəm 666-e.

Pəsəvə iyən 144 000 şəxs

14 Az vindıme ki, Pəsəvə Sion bandədə mandə. Deəy ivırədə 144 000 şəxs hestbe. Çəvon təvilisə Pəsəvə nom iyən Çəy Pıə nom nıvıştə bıə. 2Az osmono bənə qurə ovon sədo iyən bərkə osmonə qurrə qıləy sədo məsəme. Çımı məsə sədo bənə arfon sədobe, jıqo bızın arfə jəydəbin. 3Əvon taxti, çoqlə bəyjiyə məxloği iyən sipirişon navədə qıləy tojə mahne handeydəbin. Hiçki omute nıznəşe ın mahne, ğərəyz dınyo əsirətiku hıriyə ozod kardə bıə 144 000 şəxsi. 4Im odəmon ənəbustə merdonin, çumçıko de jenon ələğəku ıştəni mırdol kardəşonni, pokin. Pəsəvə bə kovrə bışo, əvonən çəy dumoysə şeydən. Əvon insonon dılədə hıriyə bin ki, bə Xıdo iyən bə Pəsəvə bənə iminəvəçə məxsus bıbun. 5Çəvon qəvo hiç vaxti duyəvojə qəp beşəni iyən beaybin.

Xəbə vardə seqlə mələk

6Az vindıme osmoni miyonədə co qıləy pərə mələk. Əy pevılo kardeyro zolə Şoyə Xəbə vardəşbe bo zəminisə jiyəkəson, har milləti, har ğəbilə, har zıvoni iyən har xəlği. 7Mələk de barzə sədo voteydəbe: «Bıtarsən Xıdoku, Bəy izzət bıdən! Çəy mıhokimə karde vaxt oməy. Səcdə bıkən bə osmoni, zəmini, dıyo iyən ovə səvonon Ofəyevonə Xıdo!»

8Dıminə mələkən çəy dumoysə omeədə voteydəbe: «Viron be, dıjdə Babil şəhri viron be! Əy doəşbe peşome beəxloğəti tındə çəxır bə həmə milləton».

9Çımon dumoysə seminə mələkən omeydəbe, de barzə sədo voteydəbe: «Ki bə əşivoə həyvoni iyən bəçəy heykəli səcdə bıko iyən bəştə təvili, yaan dasti dəmğo ğəbul bıko, 10əv çe Xıdo ğəzəbi tosədə hozı kardə bıə ğıyzi tındə çəxıri peşomənine. Bı jıləvonon mığəddəsə mələkon iyən Pəsəvə navədə de otəşi iyən qoqurdi əzob doə bəbe. 11Bəvon doə bıə əzobi duyəvul zol rost bəbe. Bə əşivoə həyvoni iyən bəçəy heykəli səcdə kardəkəson, çəy nomi dəmğo ğəbul kardəkəson şəv-ruj rohati pəydo əkənin».

12Bə Xıdo əmron rioyət kardəkəson iyən bə İsa bəfomand bıəkəson bəpe petovın.

13Bəvədə məsəme osmono jıqo votə sədo: «Bınıvışt: çımi bəpeştə bə Rəbbi məxsus bıə mardəkəson çı baxtəvərin!» Xıdo Ruf voteydə: «Bəle, əvon ıştə kardə qonə koonku rohati pəydo bəkan, çumçıko çəvon əmələn səkıştə çəvon dumoysə şeydə».

14:1 Yez. 9:4; Vəhy 7:2-3 **14:5** Sef. 3:13 **14:8** Yeş. 21:9; Yer. 51:8; Vəhy 18:2
14:9-10 Ofə. 19:24; Yeş. 51:17; Yez. 38:22

Zəminisə məhsuli dıven

14 Az vindıme ki, qıləy sipiyə avə heste
iyən bənə Bəşəri Zoə Şəxsi nıştə avə səpe.
Çəy sədə ğızılə tac iyən çəy dastədə tijə çin
heste. 15 Co qıləy mələk beşe məbədo, de
barzə sədo votışe bə avəsə Nıştəkəsi: «Iştə
çini dənə bə ko iyən bıdıv. Oxo zəminisə
kaştəyon rəsən, dıveni vaxt ome». 16 Avəsə
Nıştəkəsi evardışe Iştə çin bə zəmin iyən
zəmini məhsul dıvə be.

17 Co qıləy mələk osmonədə bıə məbədo
Beşe. Çəy dastədən tijə çin hestbe. 18 Co
qıləy mələkən beşe osmonədə bıə ğırbon-
qoo. Çəy otəşi səpe hakimiyət hestışbe,
əy de barzə sədo nido kardışe dastədəş
tijə çin bıə bə mələki: «Iştə tijə çini də-
nə bə ko iyən zəminisə anqıə rəzi huşon
bıdıv, çumçıko anqıon rəsəyn». 19 Mələki
evardışe ıştə çin bə zəmini dim iyən zə-
minisə bıə anqıə rəzi huşon dıvəşe iyən
şodoşe bə Xıdo ğəzəbi yolə anqıəhast.
20 Anqı şəhro kənoədə bıə anqıəhastədə
hastə be. Anqıəhasto xun beşe iyən to-
sə aspi cılavi rost be, 1600 stadi ğədər [a]
məsofədə ru be.

Haft qılə mələki vardə haft bəlo

15 Az vindıme osmonədə qıləy yolə
iyən heyrətinə ələmət – haft qılə
mələki haft bəlo vardəşonbe. Imon oxonə
bəlonin, çumçıko Xıdo ğəzəb deımon tə-
mom beydəbe.

2 Az vindıme bənə otəş umjənə şişə
dıyo. Bə əşivoə həyvoni, bəçəy heykəli
iyən bəçəy nomi ifodə kardə rəğəmi ğa-
lib oməkəson mandəbin şişə dıyo səpe.
Iştə dastonədə Xıdo doə arfon qətəşonbe.
3 Əvon handeydəbin Xıdo xıdmətəvon
Musa mahne iyən Pəsəvə mahne:

«Ha Kulli-İxtiyor Rəbbə Xıdo,
Iştı koon yolin iyən heyrətinin.
Ha milləton Podşo,
Iştı roon ədolətinin iyən bərhəxin.
4 Ya Rəbb, ki Iştıku ətarsını,
Ki Bəştı nomi izzət ədəni?
Çumçıko əncəx Tınış mığəddəs.
Həmə milləton bomen,
Səcdə bəkan Iştı navədə,
Çumçıko Iştı ədolətinə hıkmon bə
oşko beşin».

5 Çımi bəpeştə vindıme osmonədə bıə
məbəd, yəni Şəhodəti Çodı obe. 6 Çəyo
haft qılə mələk beşe, əvon haft qılə bəlo
vardəşonbe. Əvon təmizə iyən viriskə jə
kətonə libos tankardəşonbe, bəştə sinə
ğızılə kışti dəbastəşonbe. 7 Bəvədə çoqlə
bəyjiyə məxloğon qıləyni doşe bə haft qılə
mələki çe zol Hest Bıə Xıdo de ğəzəbi pur
bıə haft qılə ğızılə tos. 8 Xıdo izzətiku iyən
ğudrətiku məbəd de duyəvuli pur be. Tosə
haft qılə mələki vardə haft bəlo təmom be,
hiçki bə məbəd dəşe nızne.

Xıdo ğəzəbi haft qılə tos

16 Az məsəme məbədo qıləy barzə
sədo. Əy votışe bə haft qılə mələki:
«Bışən, çe Xıdo ğəzəbi haft qılə tosi peş
bıkən bə zəmin!»

2 İminə mələk şe, peş kardışe ıştə tos
bə hışki. Bəki əşivoə həyvoni dəmğo jə
bıəbe, bəçəy heykəli səcdə kardeydəbe
çəvon andomədə doj doə çırk kardə an-
qılon beşin.

3 Dıminə mələki peş kardışe ıştə tos bə
dıyo iyən dıyo bə xun oqarde, bənə mardə

---

a 14:20 *1600 stadi* – təğribən 300 km.

14:14 Dan. 7:13 **14:15** Yoel 3:13 **14:20** Yeş. 63:3; Mərs. 1:15; Vəhy 19:15
15:3-4 Beşe. 15:1; Zəb. 86:9; Yer. 10:7 **15:5** Beşe. 38:21
15:8 Beşe. 40:34; 1Pod. 8:10-11; 2Saln. 5:13-14; Yeş. 6:4 **16:2** Beşe. 9:10

odəmi pındə xuni be. Dıyoədə bıə bəyjiyon həmməy məhv bin.
4Seminə məlәki peş kardışe ıştə tos bə ruyon iyən ovə səvonon, əvonən bə xun oqardin. 5Bəvədə az məsəme ovon məlәki jıqo votəyon:

«Ha Hestə, Hest Bıə İlahi,
Tı ədolətiniş ki, jıqo hıkmı bekarde.
6 Oxo əvon ekardışone Xıdo xəlği
iyən peyğəmbəron xun.
Tınən peşomeyro xun doy bəvon.
Əvon bımi loyiğin».

7Az məsəme ğırbonqoo omə qıləy sədo:

«Bəle, ha Kulli-İxtiyor Rəbbə Xıdo,
Iştı hıkmon bərhəxin iyən
ədolətinin».

8Çominə məlәki peş kardışe ıştə tos bə həşi iyən bə həşi icozə doəbe ki, odəmon de otəşi bısutı. 9Zılzılə qami sutışe odəmon iyən əvon bə ın bəlon vığandə Xıdo nomi kufr kardışone. Əmma tobə nıkardışone, izzət nıdoşone Bəy.
10Pencminə məlәki peş kardışe ıştə tos bə əşivoə həyvoni taxt iyən toyki eqətışe çəy podşoəti. Odəmon əzobiku bə ğıç qətışone ıştə zıvonon. 11Iştə əzobon iyən yaron səbəbo bə osmononədə bıə Xıdo kufr kardışone. Əmma tobə nıkardışone ıştə əmələnku.
12Şəşminə məlәki peş kardışe ıştə tos bə yolə Fəratə ru iyən çəy ov bə hışk qıniye ki, bo həşipeməo omə podşon ro obıbu. 13Vindıme ki, çe əjdəho qəvo, əşivoə həyvoni qəvo iyən duyəvojə peyğəmbəri qəvo bə vəzəxi oxşər seqlə mırdolə ruf Beşe. 14Imon ələməton nişo kardə cını rufonin iyən əvon dınyo podşon həmməy tono şin ki, əvon Kulli-İxtiyorə Xıdo Hıkmi Rujədə bə canq qırdə bıbun. 15Rəbb voteydə: «Imeha, Az berdəmədə dızdi ğəzinə omeydəm, çı baxtəvəre oğo mandəkəs iyən ıştə olәton tanədə oqətəkəs, əv hiç vaxti qucili əmandını iyən hiçki çəy aybi əvindını!» 16In rufon qırdə kardışone podşon ibranicə bə Armaqedon nomədə bıə vırə.
17Haftminə məlәki peş kardışe ıştə tos bə həvo iyən məbədədə bıa taxto «Təmom be!» votə qıləy barzə sədo oməy. 18Bəvədə avəçəkə, barzə sədo, osmoni qurrə iyən qıləy yolə bumələrzə qıniye. Bumələrzə jıqo bərk be ki, insoni zəminisə jiyə dovriku jıqoşə çımisə yoli qıniyə nıbe. 19Dıjdə şəhr bə se vırə co be iyən milləton şəhr viron mande. Xıdo tərəfo dıjdə Babil bə yod dənoə be ki, çe Xıdo şiddətinə ğəzəbi şərovi purə piyolə bəy doə bıbu. 20Həmə cəziron ni bin iyən bandon nıçiyen. 21Osmono dıjdə tağars voəy odəmon səpe, har qıləyni qonə sığı to əbi. Tağarsə bəlo anə vey şiddətin be ki, bı səbəb insonon bə Xıdo kufr kardışone.

Beəxloğə jen

17 Dastədəş haft qılə tos bıa haft qılə məlәki qıləyni oməy demı qəp jəşe iyən votişe: «Boy, veyə ovon səpe nıştə yolə beəxloğə jeni barədə beşəninə hıkmi bətı nişo bıkəm. 2Dınyo podşon deəy beəxloğəti kardışone iyən zəminisə jiyəkəson çəy beəxloğəti çəxırədə siconi peşomeşone». 3Əy de Rufi vositə bardışe mını bə daşt. Az vindıme ki, əyo qıləy jen sıə ranqisə bıa əşivoə həyvoni səpe nıştə. Çəy səpe həmməyəvo kufrə nomon nıvıştə bıən. Çəy haft qılə sə, da qılə şox hestışbe. 4Jeni vənəşə iyən tınd sıə ranqədə xələt tankardəşe. Iştəni de ğızıli, mırvari iyən ğıymətinə ləl-cəvohiri dərostəşe. Çəy dastədə ğızılə

16:4 Beşe. 7:17-21; Zəb. 78:44 **16:10** Beşe. 10:21-23 **16:12** Yeş. 11:15
16:15 Mat. 24:43-44; Lukə 12:39-40; Vəhy 3:3 **16:16** 2Pod. 23:29; Zək. 12:11 **16:18** Vəhy 8:5; 11:13,19
16:19 Yeş. 51:17 **16:20** Vəhy 6:14 **16:21** Beşe. 9:23-25; Vəhy 11:19 **17:1** Yer. 51:13
17:2 Yeş. 23:17; Yer. 51:7 **17:3** Vəhy 13:1 **17:4** Yer. 51:7

piyolə hestbe, ın piyolə deçəy beəxloğətion oləyzə iyən mırdolə çiyon purbe. 5Çəy təvilisə isə ın sırinə nom nıvıştə bıəbe: «Dınyo beəxloğə jenon iyən oləyzə çiyon moə bıə dıjdə Babil». 6Az vindıme ki, jen sərxoş bıə Xıdo xəlği iyən bo İsa şoydəti kardəkəson xuni peşomeyku.

Imi vindeədə hədəyon beyku bəştə ome nıznem. 7Bəvədə mələk votışe bəmı: «Boçi hədəyon biş? Az jeni iyən jeni çəy səpe nıştə haft sə iyən da şoxış bıə əşivoə həyvoni sıri botı obəkam. 8Iştı vində əşivoə həyvon hestbe, esət ni. Çəyo əv ijən bınnıbə nığıliyono bebəşe iyən bo həlok bey bəşe. Zəminisə jiyə iyən dınyo ofəyə beyku jıqoşə bə Jimoni Kitob çəvon nomon nıvıştə nıbə odəmon əşivoə həyvoni vindeədə hədəyon bəmanden. Çumçıko əv hestbe, esət ni, əv ijən bome.

9Bımədə mudrikəti iyən ağıl lozime. Haft qılə sə, haft qılə bande. Jen bandon səpe nıştə. Həmçinin ımon haft qılə podşonin. 10Çəvonədə penc qılə mardə, qıləyni mandə, ə qıləyni isə hələ oməni iyən omeədə kam mıddət mandənine. 11Hest Bıə, esət ni bıə əşivoə həyvon həştminəni podşoye. Əvən bənə bə haft qılə podşoye iyən bo həlok bey şeydə. 12Iştı vində da qılə şox hələ podşoəti nıkardə da qılə podşoye. Əvon de əşivoə həyvoni bə ico hakimiyəti i saat bə dast bəsten. 13Çəvon iqlə niyət heste, ıştə ğudrəti iyən hakimiyəti bə əşivoə həyvoni təhvil bədon. 14Əvon de Pəsəvə canq bəkan, əmma Pəsəvə bəvon ğalib bome. Çumçıko Əv çe əğon Əğəy, çe podşon Podşoy. Əy kiş sədo kardə, kiş vıjniyə, ki Bəy bəfomande əvon Deəy bə ivırə bəben».

15Mələk votışe bəmı: «Iştı vində ın ovon, kom ki beəxloğə jen nıştə çəy səpe, əvon xəlğon, izdihomon, milləton iyən zıvononin. 16Iştı vində əşivoə həyvon iyən da qılə şox isə bə beəxloğə jeni nifrət bəkarde, əy viron bəka, qucili obəqəte, çəy qujdi baharde iyən otəşədə bəsute. 17Çumçıko Xıdo ımi bəçəvon dılon noşe ki, çe Xıdo niyəti bə vırə bırosnın, tosə Çəy sıxanon təmom be de iyəndı həmfikir bıbun, ıştə podşoətiyon bə əşivoə həyvoni təhvil bıdən. 18Iştı vində jen dınyoədə bıə podşon səpe podşoəti kardə dıjdə şəhre».

Babil şəhri dərıjiye

18 Çımi bəpeştə vindıme osmono epərə co qıləy mələk. Çəy yolə hakimiyət hestbe. Zəmin deçəy ehtişomi ruşin be. 2Əy de barzə sədo nido kardışe:

«Dərıjiye! Dıjdə Babil dərıjiye!
Əvırə cınon məskən be,
Har curə mırdolə rufi mənzıl,
Har curə mırdolə pərəndə lonə,
Har curə mırdolə iyən oləyzə əşivoə
həyvoni daldə be.
3 Çumçıko milləton həmməy
çə jeni beəxloğəti tındə çəxırədə
peşoməşone.
Dınyo həmə podşon
Beəxloğəti kardışone deəy.
Tociron deçəy hərisəti ğəzənc kardə
tənxo ərbob bin».

4Az məsəme osmono omə, jıqo votə qıləy sədo:

«Ha Çımı xəlğ, beşən Babilo ki,
Şımənən bəçəy qınon xanboz məbən,
Bəçəy sə omə bəlon duço məbən.
5 Çumçıko çəy qınon tayə bin bə
osmoni rəsəyn,
Xıdo bə yod dənoşe çəy nohəxə
koon.

17:8 Dan. 7:7; Vəhy 11:7 **17:12** Dan. 7:24 **18:2** Yeş. 13:19-21; 21:9; Yer. 50:39; 51:8; Vəhy 14:8
18:3 Yeş. 23:17; Yer. 51:7 **18:4** Yeş. 48:20; Yer. 50:8; 51:6,45 **18:5** Ofə. 18:20-21; Yer. 51:9

6 Əy çiç kardəşbe,
Şımənən çəy əvəzi jəqo bıkənən bəy.
Çəy əmələn dığati bıdən bəy.
Çəy pur kardə çəxıri piyolə
Dığat pur bıkən bıdən bəy.
7 Çanə izzət doəşbe bəştə
Iştəni bə hərisəti təslim kardəşbe,
Anə əzob iyən ğəhər bıdən bəy.
Çumçıko ıştə dılədə voteydə:
"Az taxtədə nıştə qıləy mələkim,
Vevə mandənim, əslo yas nıbəqətem".
8 Əve qıləy ruj bəbe
Bəçəy sə bələn bomen,
Marde, bəmə-şivən iyən vəşyəni.
Otəşədə sutə bəbe.
Çumçıko əy mıhokimə kardə Rəbbə Xıdo ğudrətine».
9 Deəy beəxloğəti kardə iyən hərisəti dılədə jiyə dınyo podşon çəy otəşo beşə duyəvuli vindeədə boəy bəbəmen iyən kırdi bəjen. 10 Çəy kəşə əzobi tarsiku diyəroədə bəmanden iyən bəvoten:
«Vay, vay bəştı holi, dıjdə şəhr,
Ğoymə şəhr Babil!
Çumçıko i saati dılədə ıştə cəzo səy».
11 Dınyo tocironən boəy bəmeydən, yas qəteydən, çumçıko həni hiç kəs çəvon molon səydəni – 12 ğızıl, nığə, ğıymətinə ləl-cəvohiroton iyən mırvoriyon; nozıkə kəton, avşum, tınd sıə iyən ranqrisinə parçon; har curə xoşbuyə doy; fili astəo, ən ğıymətinə doyo, bırınco, osıno iyən mərməro bıə har curə conəvə; 13 dorçin, hil, buxur, xoşbuyə ruyən iyən kundur; çəxır, zeytunə ruyən, namə ordə iyən qandım; mol-mələ, pəson, aspon iyən ərəbon; insoni andomon iyən conon səkəsən həni ni. 14 Əvon voteydən:
«Çəy dıli piyə mivon çəy dasto beşe,
Ni be ıştı həmə cəh-cəlolinə molon.
Əvon hiç vaxti əbınin».
15 Əyo de ın molon ərbob bıə tociron ın şəhri kəşə əzobi tarsiku diyəroədə bəmanden, bəbəmen iyən kırdi jəy-jəy bəvoten:
16 «Vay, vay bəştı holi,
Nozıkə kəton, tınd sıə iyən
Ranqrisinə parçono olət tankardə,
Ğızıl, ğıymətinə sığon iyən de mırvoriyon
Dərostə bıə şəhr!
17 Imha, i saati dılədə
Anə tənxo viron be».
Həmə qəmi rəison, ro kardəkəson, dıyovonon iyən dıyoədə ticorət kardəkəson həmməy diyəro bəmanden, 18 diyə bəkan bəçəy otəşo beşə duyəvuli, fəryod bəkarden: «Kon şəhr to be bəzıne bı dıjdə şəhri?» 19 Əvon xok ekardən bəştə sə, fəryod karde-karde bəmeydən, kırdi jəydən iyən voteydən:
«Vay, vay bəştı holi,
Dıyoədə qəmi soybon həmməy
De çəvrəy vey ğıymətinə molon
Ərbob bıə dıjdə şəhr!
Çumçıko i saati dılədə viron biş».

20 «Ha osmonon,
Xıdo xəlğ, həvariyon iyən peyğəmbəron,
Şo bıbən bəçəy holi!
Çəy bəşmə sə vardəyon
Xıdo bəçəy ıştən sə bəvarde».
21 Qıləy ğıvvəynə mələki peqətişe osyo sığı to qıləy sığ, şodoşe bə dıyo iyən votişe:

18:6 Zəb. 137:8; Yer. 50:29 **18:7-8** Yeş. 47:7-9 **18:9-10** Yez. 26:16-18 **18:11** Yez. 27:31,36 **18:12-13** Yez. 27:12-13,22 **18:15** Yez. 27:31,36 **18:17-19** Yeş. 23:14; Yez. 27:26-34 **18:20** Ğanun. 32:43; Yer. 51:48 **18:21** Yer. 51:63-64

«Dıjdə şəhr Babilən
De jıqonə şiddəti dəbərıjiye,
Həni hiç vaxti nıbəçiye.
22 Arfə jəkəson, mahne handəkəson,
Tutək iyən şeypur jəkəson sədo
Həni nıbome ıştıno.
De har curə sənəti mışğol bıə
sənətkor
Həni benıbəşe ıştıno.
Osyo sədo
Həni nıbome ıştıno.
23 Çoy ruşnə
Həni nıbəçiye bətınədə.
Tojəbəqi iyən vəyu sədo
Həni nıbome ıştıno.
Çumçıko ıştı tociron
Dınyoədə nom bekardəşonbe,
Həmə milləton
Ištı sehrbozətiku dəqijyəbin.
24 Çe peyğəmbəron, Xıdo xəlği iyən
Zəminisə qiy jəbıəkəson həmməy
xun
Bı şəhrədə ekardə be!»

Osmonədə həmd-səno

19 Çımi bəpeştə osmonədə yolə izdihomi sədo ğəzinə qıləy barzə sədo məsəme. Əvon voteydəbin:
«Halleluya! [a]
Xılos, izzət iyən ğudrət
Bəçəmə Xıdo məxsuse!
2 Çumçıko Çəy hıkmon
Bərhəxin iyən ədolətinin:
Əy mıhokimə kardışe,
Deştə beəxloğəti dınyo royku
bekardə
Yolə beəxloğə jen,
Ištə xıdmətəvonon xuni xısusi çəyku
səşe».
3 Əvon ijən votışone:
«Halleluya!
Beəxloğə jeno beşə duyəvul zol rost
beydə».
4 Bəvədə çordə qılə sipiriş iyən çoqlə bəyjiyə məxloğ zəvbədim qınin, səcdə kardışone bə taxtədə nıştə Xıdo, votışone:
«Amin! Halleluya!»
5 Taxto qıləy sədo oməy:
«Həmd-səno bıkən bəçəmə Xıdo,
Ha Çəy həmə xıdmətəvonon,
Xıdo ehtiromi oqətəkəson,
Yolon iyən rukon!»
6 Az məsəme bənə dıjdə izdihomi, qurə ovon iyən zumandə avəqurrə sədo ğəzinə qıləy sədo. In sədo voteydəbe:
«Halleluya!
Çəmə Kulli-İxtiyor Rəbbə Xıdo
Dəmande podşoəti karde!
7 Boən şo bıbəmon, şoyvo bıkəmon,
Bəy izzət bıdəmon!
Çumçıko çe Pəsəvə vəyəy.
Çəy vəyu ıştəni hozı kardəşe.
8 Bəy bo tankarde
Təmizə, viriskə jə, tənıkə kətonə
libos doəbe».
Tənıkə kəton Xıdo xəlği salehə əmələn rəmze.
9 Bəvədə mələki votışe bəmı: «Bınıvışt: Çı baxtəvərin bə Pəsəvə vəyə dəvət bıəkəson!» İjənən votışe bəmı: «Imon çe Xıdo həğiğiyə sıxanonin». 10 Az bəçəy po dəqınim ki, səcdə bıkəm. Əmma əy votışe bəmı: «Ne, ımi məkə! Azən bənə tı iyən İsa barədə şoydəti kardə bənə ıştı imoniyə boon çe Xıdo xıdmətəvonim. Bə Xıdo səcdə bıkə. Oxo İsa şoydəti – peyğəmbərəti rufi ıştəne».

---

a 19:1,3,4,6 *Halleluya – sıxani məno: həmd-səno bıkən bə Rəbbi.*
18:22 Yeş. 24:8; Yez. 26:13 **18:23** Yer. 7:34; 16:19 **18:24** Yer. 51:49 **19:2** Ğanun. 32:43; 2Pod. 9:7
19:3 Yeş. 34:10 **19:5** Zəb. 115:13 **19:6** Zəb. 93:1; 97:1; 99:1; Yez. 1:24 **19:9** Mat. 22:2-3

Sipiyə aspisə bıə Aspo

11 Az vindıme ki, ımha, osmon obe iyən
əyo qılәy sipiyə asp heste. Çəy peştisə nıştə
bə Aspo Bəfomand iyən Bərhəx nom doə
bıə, Əv de ədoləti hıkm bekardeydə iyən
canq kardeydə. 12 Çəy çəşon bənə otəşinə
yəlovin. Çəy sədə veyə tac heste iyən Çəy
səpe qılәy nom nıvıştə bıə, ğərəyz Çəy Iş-
təni hiçki zıneydəni. 13 Çəy tanədə bə xun
dəşə qılәy libos hestbe. Çəy nom Xıdo
Kəlome. 14 Osmonədə bıə ləşğəron sipiyə,
təmizə iyən tənıkə kəton tankardəşonbe.
Əvon bə sipiyə aspon penıştəbin, Deəy
şeydəbin. 15 Çəy qəvo bo millәton kışteyro
qılәy tijə şımşi beşeydə. Əv de ostonə ləvo
bəvon əğəti bəka. Kulli-İxtiyor Xıdo şiddə-
tinə ğəzəbi çəxıri hozı kardə anqıəhasti Əv
Iştən bahaste. 16 Çəy libosi iyən roni səpe
ın nom nıvıştə bıə: «Podşon Podşoye iyən
əğon Əğəye».

17 Az vindıme həşiədə mandə qılәy mələk.
Əy de barzə sədo osmoni miyonədə bə pərə
pərəndon həmməy nido kardışe: «Boənən
bə Xıdo yolə ziyofət. Bə ivırə qırdə bıbən
18 bo podşon, sərkərdon, pəhlivonon qujdi,
aspon iyən bəvon penıştə odəmon qujdi,
ozodon iyən ğulon qujdi, yolon iyən rukon
həmməy qujdi hardeyro».

19 Az vindıme ki, əşivoə həyvon, dınyo
podşon iyən çəvon ləşğəron de aspi səpe
nıştə Aspo iyən Deçəy ləşğəri bə canq
qırdə bıən. 20 Əşivoə həyvon iyən deəy bə
ivırə duyəvojə peyğəmbər qətə be. Ə pey-
ğəmbəri de əşivoə həyvoni nomi əloməton
nişo kardəşbe, odəmon bə dast dəğandəş-
be ki, əşivoə həyvoni dəmğo ğəbul bıkən
iyən bəçəy heykəli səcdə bıkən. Əvon har
dıqləyni bəyji-bəyji şodoə be de qoqurdi
sutə bə otəşinə qol. 21 Çəvon ləşğər esə boy
aspi səpe nıştə de Aspo qəvo beşə şımşi
kıştə bin. Pərəndon həmməy deçəvon quj-
di si bin.

Həzosornə Podşoəti

20 Çəyo az vindıme qılәy mələk osmo-
no epərəy. Çəy dastədə çe bınnıbə
nığıliyon haçər iyən yolə zincir hestbe. 2 Əy
bo i həzo sor mıddəti bə zincir jəşe həmo-
nə əjdəho – iblis, yaan Şəyton votə bıə ə
ğədimə mor. 3 Şodoşe əv bə bınnıbə nığıli
iyən bastışe əvırə, bəçəy dəşəco mıhi jəşe
ki, detosə həzo sor təmom be həni xəlğon
bə dast dəğande nızni. Çımi bəpeşt əv bo
kamişə mıddəti ozod kardə bıənine.

4 İjən az vindıme taxton iyən çəvon səpe
nıştəkəson. Bəvon bo hıkm karde ixtiyor
doəbe. Vindıme İsa barədə şoydəti kardə-
kəson iyən Xıdo kəlomi roədə qiy jə bıə
conon. Komon ki səcdə kardəşonnıbe bə
əşivoə həyvoni iyən bəçəy heykəli iyən
dəmğo ğəbul kardəşonnıbe bəştə təvili,
yaan dasti. Əvon bəyji bin de Məsihi bə
ivırə həzo sor podşoəti kardışone. 5 Im
iminə bəyji beye. Əmandə mardon esə
boy detosə həzo sor təmom nıbe bəyji
nıbin. 6 Baxtəvər iyən mığəddəsin ə şəxson
ki, iminə bəyji beyədə bə jimon oqardin.
Dıminə marde çəvon səpe səlohiyət nişe.
Əvon çe Xıdo iyən Məsihi kahinon bəben
iyən i həzo sor Deəy bə ivırə podşoəti
bəkarden.

Şəyton şodoə be bə qoqurdə qol

7 İ həzo sor təmon be bəpeştə Şəyton ış-
tə zindono vadoə bəbe. 8 Çəyo bebəşe ki,
zəminisə ço səmtədə bıə millәton – Yəcuc
iyən Məcuci bə dast dəğandı, bə canq qırdə
bıkə; əvon dıyo ğumi ğədərədən, çəvon
hisob zıne beydəni. 9 Əvon marş kardışone

19:11 Yeş. 11:4; Yez. 1:1 **19:12** Dan. 10:6 **19:15** Zəb. 2:9; Yeş. 63:3; Yoel 3:13; Vəhy 14:20
19:17-18 Yez. 39:17-20 **19:20** Vəhy 13:1-18 **20:2** Ofə. 3:1 **20:4** Dan. 7:9,22 **20:8** Yez. 7:2; 38:2,9,15

həmə zəminisə, bə mıhosirə qətışone Xıdo xəlği nıştəco iyən piyə şəhri. İntasi osmono otəş eqıniye, sutışe məhv kardışe əvoni. 10Əvoni bə dast dəğandə iblisən şodobe bə əşivoə həyvoni iyən duyəvojə peyğəmbəri şodoə bıə vırə – bə otəşinə qoqurdə qol. Əyo bəvon şəv-ruj zol əzob doə bəbe.

Çe mardon mıhokimə

11Az vindıme dıjdə sipiyə taxt iyən çəy səpe Nıştəkəs. Zəmin iyən osmon Çəy huzuro vitin iyən əvon həni pəydo nıbin. 12Az vindıme ki, mardon həmməy yoliku bəruk mandən taxti navədə. Kitobon obin iyən Jimoni Kitob nomədə bıə co qıləy kitobən obe. Kitobədə nıvıştəyon əsosədə mardon bəştə əməlon mıvofiğ mıhokimə kardə bin. 13Dıyo təslim kardışe ıştəku bıə mardon, marde iyən mardon məskəniyən təslim kardışone ıştəku bıə mardon. Har qıləyni bəştə əməlon mıvofiğ mıhokimə kardə bin. 14Marde iyən mardon məskən bə otəşinə qol şodoə be. In otəşinə qol dıminə mardeye. 15Çiki nom Jimoni Kitobədə nıvıştə bıənıbe həmonə odəm bə otəşinə qol şodoə be.

Tojə osmon iyən tojə zəmin

21 Az vindıme qıləy tojə osmon iyən tojə zəmin. Sıftənə osmon iyən sıftənə zəmin nıbe, həni dıyoən nıbe. 2Az vindıme mığəddəsə şəhr – tojə Yerusəlim, əv osmono, Xıdo tono evardə beydəbe. Şəhr boştə bəqi dərostə bıə vəyu ğəzinə hozı kardə bıəbe. 3Az məsəme taxto jıqo votə qıləy barzə sədo: «Imeha, çe Xıdo məskən insonon arədəy. Xıdo Iştən deyəvon ivırədə jimon bəkarde. Əvon Çəy xəlğ bəben, Xıdo çəvon Xıdo bəbe, deyəvon bəjiye. 4Xıdo çəvon çəşə arson həmməy bəmole. Həni marde nıbəbe. Yas, nolə iyən doj həni hiç əbını, çumçıko sıftənə çiyon dəvardin şin».

5Taxtədə Nıştəkəsi votışe: «Imeha, Az har çiy tojədən soxteydəm». İjən votışe: «Bınıvışt, çumçıko ın sıxanon etiboynin iyən həğiğin!» 6Əy votışe bəmı: «Təmom be! Azim Alfa iyən Omeqa, Sıftə iyən Oxoy. Az jimoni ovi səvono bə təşiqətəkəsi həvoy ov bədom. 7Ğalib oməkəs ımoni irs bəste: “Az boəy Xıdo bəbem, əv isə Bomı zoə bəbe”. 8Tarsəkəson, beimonon, ləinon, ğəttolon, beəxloğon, sehrbozon, bıtpərəston iyən duyəvojon həmməy aqibət isə de otəşi iyən qoqurdi sutə qolədə bəbe. Im dıminə mardeye».

Tojə Yerusəlim

9Çəyo de haft bəlo pur haft qılə tos qətə haft qılə mələki qıləyni oməy, demı qəp jəşe, votışe: «Boy, az bətı çe Pəsəvə jen bıəninə vəyu nişo bıkəm». 10Əy de Rufi vositə mını bardışe bə qıləy barzə bandi sə. Çəyo nişo kardışe bəmı osmono, Xıdo tono evardə bıə mığəddəsə şəhr Yerusəlim. 11Əv Xıdo ehtişomiku şəvəx jəydəbe. Çəvrəy ruşnə ən ğıymətinə sığ bıə bənə billurə yaşəmə sıği viriskə jəydəbe. 12Çəvrəy dıjdə iyən bılındə divon iyən donzə dərvozə hestışbe. Dərvozonədə donzə qılə mələk mandəbe. Dərvozon səpe İsraili donzə ğəbilə nomon nıvıştə bıəbe. 13Şərğ tərəfədə seqlə dərvozə, şimal tərəfədə seqlə dərvozə, cənub tərəfədə seqlə dərvozə iyən ğərb tərəfədə seqlə dərvozə hestbe. 14Şəhri divo donzə bınəçə səpebe, iyən çe Pəsəvə Donzə həvari nomon çı bınəçon səpe nıvıştə bıəbin.

20:11-12 Dan. 7:9-10 **21:1** Yeş. 65:17; 66:22; 2Pet.3:13 **21:2** Yeş. 52:1; 61:10; Vəhy 3:12
21:3 Lev. 26:11,12; Yez. 37:27 **21:4** Yeş. 25:8; 65:19 **21:6** Yeş. 55:1 **21:7** 2Şəm. 7:14; Zəb. 89:26-27
21:10-11 Yez. 40:2 **21:12-13** Yez. 48:30-34

15 Demı qəp jə mələki dastədə şəhri, çəy dərvozon iyən divon pamyeyro qıləy ğızılə ləvo hestbe. 16 Şəhr çoquli formədəbe iyən çəvrəy dırozi bəçəvrəy nıvəy bərobərbe. Mələki pamuşe de ləvo şəhr: çəvrəy dırozi, nıvəy iyən bılındi 12 000 stadi [a] be. 17 Əy pamuşe şəhri divo: çəy ğalini de insoni pamyə sadı çılıço qulac [b] be, kom ki mələki oko doəşbe. 18 Divo de yaşəmə sığı, şəhr isə bənə şişə viriskə jə de xalisə ğızıli peqətə bıəbe. 19 Şəhri divo bınəçə de har curə ğıymətinə sığon dərostə bıə – iminə bınəçə de yaşəmə sığı, dıminəni de kavuyə yaquti, seminəni de sardoniksi, çominəni de zumrudi, 20 pencminəni de dəmarinə sardoniksi, şəşminəni de sıə sardoniksi, haftminəni de zardə yaquti, həştminəni de berili, nəvminəni de topazi, daminəni de zəbərcədi, yonzəminəni de firuzə, donzəminəni de ametisti. 21 Donzə dərvozə donzə qılə mırvaribe, har qıləyni qıləy mırvariyo soxtə bıəbe. Şəhri əsosə kuçə xalisə ğızılbe, bənə şişə viriskə jəydəbe.

22 Az şəhrədə məbəd nıvindıme, oxo çəvrəy məbəd Kulli-İxtiyor Rəbbə Xıdo iyən Pəsəvə Iştəne. 23 Şəhri ruşnə kardeyro nə bə həşi, nə bə ovşumi ehtiyoci nişe, çumçıko Xıdo ehtişom əyo ruşnə kardeydə, Pəsəvə çəvrəy çoy. 24 Milləton çəy ruşnədə bənəven, dınyo podşon ıştə cəh-cəloli əyo bəvarden. 25 Çəvrəy dərvozon ruji dırozi hiç bastə nıbəben, oxo əyo şəv əbıni. 26 Milləton cəh-cəlol iyən izzət əyo vardə bəbe. 27 Hiç qıləy mırdolə çiy, ləinəti kardəkəs iyən duyəvojəti kardəkəs əslo dənıbəşe əyo. Əncəx çe Pəsəvə Jimoni Kitobədə nom bıəkəson əyo dəbəşen.

Jimoni ovi ru

22 Mələki nişo doşe bəmı bənə billuri viriski jə jimoni ovi ru. In ru Xıdo iyən Pəsəvə taxto beşeydəbe 2 iyən şəhri əsosə kuçə miyono ru beydəbe. Çe ruy har dı tərəfədə donzə curə mivə vardə jimoni do hestbe. Ə do sor donzə manq mivə vardeydə. Çəy livon bə milləton bo şifo doye. 3 Həni lənətmandə hiçiy əbıni. Çe Xıdo iyən Pəsəvə taxt əyo bəbe iyən Çəy xıdmətəvonon Bəy ibodət bəkarden. 4 Əvon Çəy dimi bəvinden, çəvon təvilonədə Çəy nom bəbe. 5 Həni şəv nıbəbe, hiç kəsi ehtiyoci əbını nə bə çoy, nəən bə həşi ruşnə, çumçıko Rəbbə Xıdo boəvon ruşnə bəbe. Əvon zol podşoəti bəkarden.

İsa omeydə

6 Mələki votışe bəmı: «In sıxanon etiboynin iyən həğiğin. Peyğəmbəron rufon idorə kardə Rəbbə Xıdo Iştə mələki vığandışe ki, bı nezoni bıəninə hodison Bəştə xıdmətəvonon nişo bıkə». 7 İsa voteydə: «Imeha, Az rəyrə omeydəm! Çı baxtəvəre bı kitobi peyğəmbərəti sıxanon rioyət kardəkəs!»

8 Az Yəhya ımoni məsəme iyən vindıme. Imoni məseədə iyən vindeədə eqınim bə ımoni bəmı nişo kardə mələki pobon ki, səcdə bıkəm bəy. 9 Əmma əy votışe bəmı: «Ne, ımi məkə! Azən bənə tı iyən bənə ıştı peyğəmbərə boon iyən bı kitobi sıxanon rioyət kardəkəson bə ico çe Xıdo xıdmətəvonim. Bə Xıdo səcdə bıkə!» 10 İjən votışe bəmı: «Bı tumari peyğəmbərəti sıxanon mıhi məjən, niyo məkə! Oxo vaxt həni neze. 11 Nohəxəti kardəkəs bıdə həniyən nohəxəti bıkə. Mırdoləti kardəkəs həniyən

a 21:16 *12 000 stadi* – təxminən 2 200 kilometr.
b 21:17 *Sadı çılıço qulac* – təxminən 65 metr.
21:15 Yez. 40:3 **21:18-21** Yeş. 54:11-12 **21:23** Yeş. 60:19-20 **21:24** Yeş. 60:3 **21:25-26** Yeş. 60:11 **21:27** Yeş. 52:1; Yez. 44:9 **22:1** Yez. 47:1; Zək. 14:8 **22:2** Ofə. 2:9 **22:3** Zək. 14:11 **22:5** Yeş. 60:19; Dan. 7:18 **22:11** Dan. 12:10

mırdoləti bıkə. Saleh bıəkəs isə bıdə həniyən salehə koon bıkə. Mığəddəs bıəkəs həniyən mığəddəs bıbu».

12 İsa voteydə: «Imeha, rəyrə omeydəm. Çımı doəninə mıkofot Bəmıkuy iyən bə har kəsi çəy əməli əvəzi bədom. 13 Azim Alfa iyən Omeqa, İminəni iyən Oxonəni, Sıftə iyən Oxoy!»

14 Çı baxtəvərin ıştə liboson şıştə pok kardəkəson! Çəvon jimoni doy mivə hardeyro icozə bəbeşone, əvon şəhri dərvozonku bə dılə dəbəşen. 15 Bənə sıpə mırdol bıəkəson, sehrbozon, beəxloğon, ğəttolon, bıtpərəston iyən duyəvojəti piyəkəson iyən duyəvojəti kardəkəson əyo dəşe əzının.

16 İjən voteydə: «Az İsa Iştə mələk ı vığandıme ki, bə imoniyə icmon aid bıə ın şəhodəti bəşmə bırosnı. Az Davudi Rəğrişə iyən Nəsıl, ruşinə Rujobə Astovəm».

17 Ruf iyən vəyu voteydə: «Boy!» Bıdə məsəkəsən bıvotı: «Boy!» Bıdə təşiqətəkəs bo, piyəkəs həvoy peqətı jimoni ovi.

18 Az ın kitobi peyğəmbərəti sıxanon məsə har kəsi xəbədo kardeydəm: harki bımon jıçiy əlovə bıko, Xıdoən bəy bı kitobədə nıvıştə bıə bəlon bədo. 19 Harki çı kitobi peyğəmbərəti sıxanonədə jıçiy peqəto, Xıdoən bı kitobədə nıvıştə bıə jimoni doyo iyən mığəddəsə şəhro bəy rəsə baxşə pebəqəte.

20 Bımon şəhodət kardəkəs voteydə: «Bəle, rəyrə omeydəm!» Amin. Boy, ya Rəbb İsa!

21 Rəbb İsa lutf de har kəsi bıbu! Amin.

22:12 Zəb. 28:4; Yeş. 40:10; 62:11; Yer. 17:10 **22:13** Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 1:8,17; 2:8
22:14 Ofə. 2:9; 3:22 **22:16** Yeş. 11:1,10 **22:17** Yeş. 55:1 **22:18-19** Ğanun. 4:2; 12:32

Luğət

Abba – Arami zıvonədə «pıə» məno doydə, bə pıə jıqo ovardə beydə. Kali kərə bə Xıdo nezə mınosibəti ifodə kardeyro jıqo ovardə beydə. (Mark 14:36).

Alfa iyən Omeqa – Yunanə əlifboədə iminə iyən oxonə hərfi nome, «sıftə» iyən «oxoy» mənoədə oko doə beydə. (Vəhy 1:8).

Ali Şurə – Romə hıkmronəti dovrədə çe Yəhudiyon ali məhkəməy. In məhkəmə çe Yəhudiyon dini iyən huğuği məsəlon həll kardeydəbe. (Mat. 26:59; Həv. 4:21).

Amin – İbrani zıvonədə «roste», «bıdə jıqo bıbu» məno doydə. Həmçinin dıvo iyən qəpi oxoədə təsdığ karde mənoədə oko doə beydə.

Arami zıvon – Mığəddəsə Kitobədə nomış kəşə bıə Arami xəlği zıvone. Bə Sami zıvonon aide. Çandə soron Nezə Şərğədə iyən Miyonə Şərğədə beynəlxəlğə zıvon bıə. Əhdi-Cədidi dovrədə Yəhudiyon veyni Arami zıvonədə qəp jəydəbin.

Armaqedon – İsrail məholi şimalədə bıə Meqiddo şəhəri qırdokənoədə bandıkuyə iyən paniyə ərozi. Mığəddəsə Nıvıştəyon Vəhy Kitobədə votə beydə ki, bəşəri tarixi oxonə mıhoribə bı əroziədə bəbe. (16:16).

Artemidə – ğədimiyə vaxtonədə Yunanon bə Ovşumi iyən məhsuli ilahə Artemidə nom doəşonbe. Efesədə bə Artemidə şərəfi qıləy vey dıjdə məbəd dutəşonbe. (Həv. 19:27).

Asiyə viloyət – Roma imperatorəti tabeətiədə bıə qıləy məhole. Esətnə Turkiyə əroziədə vırəbəvırə bıəbe.

Baal-Zevul – ğədimə vaxtonədə qıləy bıtə xıdo nom bıə. Bıtpərəston bəy səcdə kardeydəbin. (Mat. 12:24).

Babil – ğədimiyədə Babilistan imperatorəti sərşəhre. Esətnə İraqi əroziədə vırəbəvırə bıəbe. Roma şəhərədə beəxloğəti iyən ğuddə beyro ın nom rəmzi oko doə beydə. (1Pet. 5:13).

Bəşəri Zoə – Yəhudiyon bə Məsihi jıqo nom doəşonbe. İncilədə İsa Iştəni Bəşəri Zoə ğəzinə təğdim kardeydə.

Bilam – ğədimiyə vaxtonədə jiyə qıləy peyğəmbəri nome. Im peyğəmbər bə Xıdo sıxani quş nıdoyro Mığəddəsə Kitobədə çəy nom hiləqorəti rəmzi ğəzinə oko doə beydə. (2Pet. 2:15; Yəhd. 1:11).

Çiyemon – bə peyğəmbəron çəşi çiyə, İlahi aləmiku, yaan oməvəyku xəbə doə təsvir.

Cın – mırdolə iyən şərə rufe. Cın bə Şəytoni xıdmət kardeydə, bə insonon ziyon, zəfə rosneydə.

Çomex kəşə bey – ğədimiyə vaxtonədə ən əzobinə cəzo nove. Roma imperatori vaxtonədə bə marde məhkum kardə bıə cinoyətkori daston iyən lınqon de mexi bə çomexi duteydəbin, de jıqoy əv əzob kəşe-kəşe mardeydəbe.

Davud – İsraili podşo iyən peyğəmbərbe. İsa Məsih çəy nəsılo bə dınyo omə.

Dayək – Yəhudiyon ıştə həmə ğəzənci dadə i hissə dini ianə ğəzinə bə məbədi doydən ki, məbədədə çəvədə oko bıdən.

Doyənəqırdəəkə – Roma hıkmronəti vaxtonədə bo kisibkorə Roməvıjon ianə qırdə kardə odəm. Yəhudiyon arədə de ın koy mışğol bıəkəson hestbin. Xəlğ əvoni xain iyən hiləqor hisob kardeydəbe.

Epikurəvon – ğədimiyə yunanə filosof bıə Epikuri dumoəşıon. Çəvon fikro, jimoni məno həzz iyən baxtəvərəti dılədə jimon kardeye. (Həv. 17:18).

Əhd – Xıdo Deştə xəlğ İsraili iyən de imoniyon bastə peymon.

Ən Mığəddəsə vırə – məbədi dılətonə otağe. Əncəx sər kahini ixtiyor hestışbe sorədə i kərə əyo dəşu.

Fərisey – Yəhudiyon dini məzhəbon qıləyniye. Bı məzhəbi etiğod kardəkəson bə dini ğaydə-ğanunon ciddi əməl kardeydəbin iyən zahirən ıştəni vey momin nişo kardeydəbin.

Fidyə – əsir eqıniyə odəmi, xəlği peroxniyero doə bıə çiy. İsa Məsih bəşəriyəti ozod kardeyro Iştə coni fidyə doşe. (Mat. 20:28).

Ğeysər – Çe Roma dovlət xadimi Yuli Sezari nomo peqətə bıə, bəçəy varison, çəyo isə bə Roma imperatoron həmməy doə bıə titul.

Ğırbon iyən təğdimon – ibodətə mərosimon vaxti icro kardə bıə dini ayinon, bə Xıdo edaştə bıə təğdim. Həyvon ğırbon vardə beydə, taxıl iyən şərov həniyən co çiyon təğdim kardə beydən.

Ğırbonqo – ibodəti vaxti çəy səpe ğırbon iyən təğdimon edaştə vırə.

Halleluya – İbrani zıvonədə «Həmd-səno bıkən bə Rəbbi» votəye. Yəhudiyon dıvo kardeədə iyən məzmuronədə rə-rə ın ifodə oko doydən.

Hermes – ğədimiyə Yunanə xıdon qıləyniye. Sər xıdo bıə Zevsi xıdmətkor iyən xəbə vardəkəs hisob kardə beydə.

Həvari – İsa Məsihi səçın kardə şoqird, bə imoniyon icmo rəhbərəti kardəkəs.

Hirod – İncilədə, Hirod nomədə penc qılə hıkmdori nom kəşə beydə:

Hirod Antipa – Yolə Hirodi co zoə. Miladiku bənav 4-nə, miladiku bəpeştə 38-nə soron arədə Qalileyə iyən Pereyədə podşoəti kardəşe. Yəhya peyğəmbəri edom kardəkəs iyən İsa Məsihi mıhokimə kardeyro Ponti Pilati tono vığandəkəs əvbe.

Hirod Arxela – Yolə Hirodi zoə. Miladiku bənav 4-nə, miladiku bəpeştə 6-nə soron arədə Yəhudeyədə iyən Samariyədə podşoəti kardəşe. (Mat.2:22).

Hirodəvonon – Roməvıjon hıkmronəti jiədə İsrailədə podşoəti kardə Hirodi sulalə tərəfdor bıə yəhudiyon dastə.

Hıkmi Ruj – Oxonə rujədə insonon mıhokimə kardə ruj.

Hosanna – İbrani zıvonədə ın sıxani məno «xılos bıkə» votəye. Yəhudiyon idədə həmd-səno kardeədə ın sıxani oko doydən.

Hozıəti Ruj – Yəhudiyon mığəddəs hisob kardə Şanbə ruji navnə ruj. Bə Ğanuni mıvofiğ, bə Yəhudiyon Şanbə ruji komsə qıləy ko kardey ğədəğən kardə beyro, əvon ıştə həmə koon hozıəti ruji əkəyn. (Mat. 27:62).

I Hirod Aqrippa – Yolə Hirodi nəvə. Miladiku bəpeştə 38–44-nə soron arədə Yəhudeyədə podşoəti kardəşe. Iştəni qıləy xıdo hisob kardeyro, bə Xıdo izzət nıdoyro Rəbbi mələki jə, kıştə odəm əvbe.

II Hirod Aqrippa – I Hirod Aqrippa zoə. Miladiku bəpeştə 48–100-nə soron arədə Yəhudeyədə podşoəti kardəşe. Həvari Pauli məhkəmə quş doəkəs əvbe.

İlahi handey – Xıdo mədh kardeyro ruhaniyə nəğmə handey.

İmoniyon icmo – Bə İsa Məsihi imon vardəkəson icmo.

İncil – Yunanə zıvonədə «Şoyə Xəbə» məno doydə. İsa Məsihi bəşəriyəti xılos karde barədə xəbə bı kitobədə nıvıştə bıə.

Kahin – məbədədə ibodət iyən ğırbonə mərosimi icroəkə dini xadim. Xıdo iyən insonon arədə vositəvon hisob kardə beydə.

Kanə Əhd – Xıdo de İbrahim peyğəmbəri, Musa peyğəmbəri iyən de co peyğəmbəron bastə əhd. Bı əhdi qorə, qıno kardə har kəs de ğırbon obırniye bə Xıdo mərhəməti noil bəbe. Əv de İsa Məsihi ğırboni vositə bastə bıə Tojə Əhdi rəmz hisob kardə beydə.

Kayafa – İsa Məsihi bə çomex kəşe vaxti de Hanani sər kahin bıən.

Keruv – kəşonış bıə fovqəltəbii hestemone, bə Xıdo xıdmət kardə mələk. (İbr.9:5).

Kəffarə – qınon əvəzi doyro vardə bıə ğırbon, yaan təğdim.

Kənanvon – millətəvonə Yəhudiyon qıləy cərəyan. Bə Roma hakimiyəti vəynə usyonon əsosə ğıvvə bıə. (Mat. 10:4).

Kufr – Bə Xıdo, yaan dini ehkomon vəynə beşə fikir iyən mınosibət.

Kulli-İxtiyor – İbrani zıvonədə, qımon kardə beydə ki, ğudrətinə Xıdoye.

Ləşğəron Rəbb – İbrani zıvonədə Osmoni Ləşğəron Soyb, Əğəy.

Manna – Misiro beşə bə İsrailıjon Xıdo çıl sori mıddətədə osmono ekardə hardey. (Yəh. 6:31).

Mardon məskən – İbrani zıvonədə «şeol», Yunan zıvonədə «hades» sıxane, qımon kardə beydə ki, mardon bıə vırə, yaan cəhənnım.

Məbəd – İsrailıjon ibodətə ayinon iyən mərosimon icro kardə vırə. Məbədədə Xıdo de insonon unsiyətədə beydəbe. Məbədi bina Yerusəlimədə podşo Suleymani dutəşbe, oxonə məbədi bina peş miladi 70-nə sori Roməvıjon tərəfo rıjniyə bıə. Əhdi-Cədiddə İsa Məsih Bəştə andomi məbəd voteydəbe. Həvari Paulən omuteydəbe ki, imoniyon andom Mığəddəsə Rufi jiyə məbəde.

Məsh kardey – Əhdi-Ətiqi vaxtədə bə podşo, kahini iyən peyğəmbəri sə zeytunə ruyən ekarde mərosime. Esətən imoniyon arədə ın mərosim oko doə beydə.

Məsih – Xıdo məsh kardə şəxs İsa, Yəhudiyon bəçəy zuhur karde bovə kardə Xıloskor. Əhdi-Cədidədə votə beydə ki, İsa Məsih insonon çəvon qınonku xılos kardə Xıloskore.

Məsihi – bə İsa Məsihi imon vardəkəson, Çəy dumo şəkəson.

Məsihi əleyhdor – İsa Məsihi zuhuri bənav dınyo bəştə tabe karde piyə duyəvojə peyğəmbər.

Məzmur – ruhani nəğmə. Məbədədə ibodətə mərosimonədə handə beydə.

Mirra – Ərəbıstonədə iyən Efiopiyədə bıə mirra doədə beşə xoşbuyə ğıy. Ətır iyən dəmoni ğəzinə oko doə beydə.

Mığəddəsə Nıvıştəyon – Tovrat, Zəbur iyən Peyğəmbəron Nıvıştəyonədə iborət bıə Əhdi-Ətiq iyən İsa barədə nıvıştə bıə İncil.

Mığəddəsə Ruf – Xıdo Rufe. Mığəddəsə Ruf, Xıdo tərəfo bə imon vardəkəson doə beydə ki, Xıdo oşko bıkə bəvon.

Musa Ğanun – Xıdo bə Musa peyğəmbəri doə ruhani, əxlaqi iyən rəftori ğaydon. Tovratən votə beydə bımi.

Nikoləvonon – iminə məsihiyə icmon bə meydon beşə dovrədə qıləy duyəvojə təlim omutə məzhəb bıə. Qımon kardə beydə ki, ın məzhəbi tərəfdoron imoniyon royku bekardeydəbin. (Vəhy 2:6,15).

Pasxə – Yəhudiyon ən yolə ide. De Musa peyğəmbəri rəhbərəti Yəhudiyon Misiri əsorətiku xılos be, çəyo beşə şəvi bə yod vardə ruje. İncilədə de İsa Məsihi marde iyən bəyji bey tojə Pasxə əsos noə be.

Pencominə Ruji id – Yunanə zıvonədə «pentikost» sıxane, Pasxə idiku bəpeştə pencominə ruji ın id ğeyd kardə beydə. Mığəddəsə Rufi bə İsa Məsihi şoqirdon nozil bıə ruje, həmonə rujiku Məsihi imoniyon icmo əsos noə be.

Peyğəmbər – Xıdo səçın kardə odəme. Mığəddəsə Kitobədə peyğəmbərəti Mığəddəsə Rufi ənomonədə qıləyniye. (1Kor. 12:10).

Pərvərdiqor – Xıdo nomonədə qıləye. Yunanə zıvonədə «despota», yəni har çiy idorə kardə ən ali hıkmdor.

Rabbi – İbrani iyən Arami zıvononədə «çımı mıəllim» məno ifodə kardeydə, Yəhudiyon dılədə bə dini mıəllimon doə bıə fəxri titule. (Mat. 23:7).

Rəbb – Bə Xıdo iyən bə İsa Məsihi hurmət iyən ehtiromi oqəteyro jıqo mırociət kardə beydə.

Rəbbi surfə – İsa Məsihi insonon xılos kardeyro ru kardə bıə xuni iyən çomexədə əzob kəşə andomi bə yod vardeyro imoniyon dəvoniyə mığəddəsə hardey mərosim. İsa Məsi oxonə şəvi Bəştə şoqirdonasbardışe ın mərosimi dəvonın. Mərosimədə imoniyon İsa Məsihi jimon doə andomi rəmzi ğəzinə deiyəndı nun poə kardeydən iyən Çəy xuni rəmzi ğəzinə şərov peşomeydən Məsihi bə yod dənoydən.

Roma vətəndoş – Roma imperatorəti huğuği vətəndoşəti sə şəxs. Sıftə əncəx bə Roma şəhəri səbəson doə be, peşo isə Roma imperatorəti hıdudonədə jiyə bə kali odəmon doə beydəbe. Roma vətəndoş bıə şəxson kali imtiyozon hestışonbe. (Həv. 16:37).

Sadukey – Yəhudiyon dini məzhəbon qıləyniye. Sadukeyon İsa Məsihi dovrədə kahinon arədə yolə nıfuzi soybbin. Əvon əncəx Tovrati ehkomon ğəbul kardeydəbin, bəyjibey, cənnət, cəhənnım, cınon iyən mələkon barədə təsəvvuron rədd kardeydəbin.

Saleh – De Xıdo rostə mınosibətədə bıakəs.

Samariyəvıjon – Yəhudiyon de co xəlğon umjənətiku ım xəlğ bə əməl oməbe, Aşşurıjon ovoştıniyəşonbe co xəlğon bə İsraili ərozi. Samariyəvıjon xalis Yəhudi nıbeyro, Yəhudiyon bəvon xor diyə kardeydəbin.

Şanbə ruj – Xıdo tərəfo təyin kardə bıə istirohati ruje. Bə Musa Ğanuni mıvofiğ, həmonə ruji har curə ko kardey ğədəğən kardə bıəbe. Yəhudiyon bı rujədə ibodət kardeydən.

Sər kahin – Yəhudi ruhaniyon rəhbər. Əncəx çəy ixtiyor hestışbe sorədə i kərə bə məbədi Ən Mığəddəsə otağ dəşu, bo xəlği qınon baxşeyro ğırbon təğdim bıkə. İncilədə İsa Məsih bo insonon qınon baxşeyro Iştəni ğırbon doşe, Xıdo huzurədə vəsodət kardeyro zoləti Sər Kahin nom səşe. (İbr. 9:7).

Sinaqoq – Yəhudiyon ibodət kardə məbəd.

Sınnət – Xıdo de İsrail xəlği bastə əhdi rəmze. Im Yəhudiyon əcdod bıə İbrahimiku mandə qıləy adəte.

Şoqirdon – İsa Məsihi dumo şəkəsonin. Sıftədə İsa Məsihi Donzə kəsi şoqird səçın kardışe. Əvonən iminə kərə İsa Məsihi barədə bıə Şoyə Xəbə pevılo kardışone.

Təğdis – bə Xıdo həsr kardeyro mığəddəs kardə bey.

Tojə Əhd – İsa Məsihi bo insonon qınon baxşeyro ru kardə bıə xuni vositə Xıdo de insonon bastə Əhd. Bı Əhdi qorə bə İsa Məsihi imon vardə har kəs xılos beydə.

Vəftiz – qınoku tobə iyən ruhani həsr kardə bey mərosime. In mərosim de ovi icro kardə beydə. Yunanə zıvonədə «bə ov dənoy» məno doydə.

Vəhy – Xıdo bə peyğəmbəron vığandə xəbəy. Kali kərə de sıxani, kali kərən de çiyemoni vositə Xıdo Iştə irodə Bəştə səçın kardə odəmon oşko kardeydə.

Xıdo – İbrani zıvonədə Xıdo – Elohim, El, Eloah. Vohid, ali iyən hər çiy ofəyə Xıdoy. Mığəddəsə Kitobədə Xıdo həniyən co nomon hestin.

Xıdo Podşoəti – Xıdo huzuri iyən hıkmi bıə vırə. De Xıdo rostə mınosibətədə bıə salehə odəmon əyo dəşe bəznen.

Yolə Hirod – İm odəmi noəşe Hirodon sulalə əsos. Miladiku bənav 40–4-nə soron arədə çe Roma hıkmronəti jiədə bıə bə İsrail məmləkəti podşoəti kardəşe. Çəy marde bəpeştə məmləkət çəy seqlə zoə arədə baxşıpo kardə bıə. Im odəm bə Məsihi ome mane beydəbe, əve Betlehemədə dısornə korpon kışte əmri doəşbe.

Oko doəbıə vohidon

Drozi vahidon

Vahidon	Yunanə zıvonədə	Ulqu
qulac	*pixis*	45 sm
qolac	*orquya*	4 qulac, 1,8 m
stadi	*stadion*	400 qulac, 180 m.
həzo qəm	*milion*	8 stadi, 1,5 km

Qoni vahidon

Vahidon	Yunanə zıvonədə	Ulqu
litr	*litra*	327 q
talant	*talanton*	34,5 kq

Həcm iyən pamyə vahidon

Vahidon	Yunanə zıvonədə	Ulqu
xiniks	*xiniks*	1,1 l
kisə	*saton* (İbranicə *sea*)	12 xiniks, 13 l
bat = metrit	*batos / metritis*	36 xiniks, 39 l
kor	*koros*	10 bat, 395 l

Pulə vahidon

Vahidon	Yunanə zıvonədə	Məbləğ
lepton	*lepton*	1/2 kodrant
kodrant	*kodrantis*	1/4 as, 7 q mıs
siyo pul (as)	*assarion*	28 q mıs
dinar dirhəm	*dinarion / draxmi*	16 as, 3,8 q nığə, koəkəy i rujnə koy həx
nığə pul	*statir*	4 dirhəm
mina	*mna*	100 dirhəm